କୃଷ୍ଣ ଯଜୁର୍ବେଦ

ତୈତ୍ତିରୀୟ ସଂହିତା

ସଂପାଦନ - ଶ୍ରୀ ପ୍ରକାଶ ପ୍ରଧାନ

ଓଁ ଶ୍ରୀ ଗଣେଶାୟ ନମଃ

ପ୍ରାଚୀନ ଭାରତୀୟ ବୈଦିକ ସାହିତ୍ୟ

Vedic Literature of Ancient India

ଯଜୁର୍ବେଦ

(यजुर्वेद / Yajurveda)

Not For Commercial Use

ଓଁ ଶ୍ରୀ ଗଣେଶାୟ ନମଃ

ପ୍ରାଚୀନ ଭାରତୀୟ ବୈଦିକ ସାହିତ୍ୟ
Vedic Literature of Ancient India

କୃଷ୍ଣ ଯଜୁର୍ବେଦ
ତୈତ୍ତିରୀୟ ସଂହିତା

(कृष्ण यजुर्वेद - तैत्तिरीय संहिता)
(Krushna Yajurveda - Taittiriya Samhitaa)

ସଂପାଦନ - ଶ୍ରୀ ପ୍ରକାଶ ପ୍ରଧାନ
Compiled by – Prakash Pradhan

ଭାଷା - ସଂସ୍କୃତ-ଓଡିଆ
Language – Sanskrit - Odia

ଶୁଦ୍ଧିକରଣ (Proofreading by)
ଶ୍ରୀ କମଳ ଲୋଚନ ପଣ୍ଡା
ଶ୍ରୀ ଶେଷଦେବ ଦାଶ

Not For Commercial Use

ଶ୍ରୀ ପ୍ରକାଶ ପ୍ରଧାନ

ସଂପାଦନା

prakash@scholarshoppe.com

ଶୁଦ୍ଧିକରଣ

ଶ୍ରୀ କମଳ ଲୋଚନ ପଣ୍ଡା

ଜିଲ୍ଲା ଅଧ୍ୟକ୍ଷ, ବୈଦିକ ବ୍ରାହ୍ମଣ ପରିଷଦ,

ସମ୍ବଲପୁର, ଓଡ଼ିଶା

klpandajsg@gmail.com

ଶ୍ରୀ ଶେଷଦେବ ଦାଶ

ପୋଡାମାରି ଗଡ, ସାନଖେମୁଣ୍ଡି,

ଗଞ୍ଜାମ, ଓଡିଶା

sesanirbhaya@gmail.com

Non Commercial Use

ସୂଚୀପତ୍ର

କ୍ରମ	ବିଷୟ	ପୃଷ୍ଠା	କ୍ରମ	ବିଷୟ	ପୃଷ୍ଠା
1	ପୂର୍ବାଭାଷ	5			
2	ଏହି ସଂସ୍କରଣରେ...	8			
3	ଯଜୁର୍ବେଦ - ସଂକ୍ଷିପ୍ତ ପରିଚୟ	24			
			ତୈତ୍ତିରୀୟ ସଂହିତା		
4	ଅଧ୍ୟାୟ - ୧	43	24	ଅଧ୍ୟାୟ - ୨୧	256
5	ଅଧ୍ୟାୟ - ୨	50	25	ଅଧ୍ୟାୟ - ୨୨	267
6	ଅଧ୍ୟାୟ - ୩	58	26	ଅଧ୍ୟାୟ - ୨୩	274
7	ଅଧ୍ୟାୟ - ୪	67	27	ଅଧ୍ୟାୟ - ୨୪	284
8	ଅଧ୍ୟାୟ - ୫	75	28	ଅଧ୍ୟାୟ - ୨୫	291
9	ଅଧ୍ୟାୟ - ୬	84	29	ଅଧ୍ୟାୟ - ୨୬	299
10	ଅଧ୍ୟାୟ - ୭	92	30	ଅଧ୍ୟାୟ - ୨୭	304
11	ଅଧ୍ୟାୟ - ୮	102	31	ଅଧ୍ୟାୟ - ୨୮	312
12	ଅଧ୍ୟାୟ - ୯	114	32	ଅଧ୍ୟାୟ - ୨୯	320
13	ଅଧ୍ୟାୟ - ୧୦	123	33	ଅଧ୍ୟାୟ - ୩୦	330
14	ଅଧ୍ୟାୟ - ୧୧	131	34	ଅଧ୍ୟାୟ - ୩୧	335
15	ଅଧ୍ୟାୟ - ୧୨	144	35	ଅଧ୍ୟାୟ - ୩୨	340
16	ଅଧ୍ୟାୟ - ୧୩	161	36	ଅଧ୍ୟାୟ - ୩୩	344
17	ଅଧ୍ୟାୟ - ୧୪	171	37	ଅଧ୍ୟାୟ - ୩୪	358
18	ଅଧ୍ୟାୟ - ୧୫	179	38	ଅଧ୍ୟାୟ - ୩୫	368
19	ଅଧ୍ୟାୟ - ୧୬	191	39	ଅଧ୍ୟାୟ - ୩୬	373
20	ଅଧ୍ୟାୟ - ୧୭	202	40	ଅଧ୍ୟାୟ - ୩୭	378
21	ଅଧ୍ୟାୟ - ୧୮	216	41	ଅଧ୍ୟାୟ - ୩୮	384
22	ଅଧ୍ୟାୟ - ୧୯	229	42	ଅଧ୍ୟାୟ - ୩୯	390
23	ଅଧ୍ୟାୟ - ୨୦	243	43	ଅଧ୍ୟାୟ - ୪୦	394

Not For Commercial Use

ପୂର୍ବାଭାଷ

ଓଁ ଶ୍ରୀ ଗଣେଶାୟ ନମଃ

ମାତୃପିତୃଭ୍ୟାଂ ନମଃ ।

ସର୍ବଭ୍ୟୋ ଗୁରୁଭ୍ୟୋ ନମଃ ।

ଶ୍ରୀ ମହାଗଣପତୟେ ନମଃ ।

ଶ୍ରୀ ସରସ୍ୱତ୍ୟୈ ନମଃ ।

ସର୍ବଭ୍ୟୋ ଦେବେଭ୍ୟୋ ନମଃ ।

ଶ୍ରୀ ବେଦାୟ ନମଃ ।

ଶ୍ରୀ ବେଦପୁରୁଷାୟ ନମଃ ।

୧୫ ଜାନୁୟାରୀ ୨୦୨୪, ଓଡିଆ ଭାଷାରେ ବେଦମାନଙ୍କର ରୂପାନ୍ତର ସୃଙ୍ଖଳାରେ ଏହା ମୋର ୫ମ ପ୍ରକଳ୍ପ । "ଋକ୍-ବେଦ", "ଶୁକ୍ଳ ଯଜୁର୍ବେଦ", "ସାମବେଦ", "ଅଥର୍ବବେଦ" ଓ "୧୦୮ ଉପନିଷଦ" ମାନଙ୍କୁ ଓଡିଆ ଭାଷାରେ ରୂପାନ୍ତର କରିବା ପରେ, ପାଠକ ଓ ଶୁଭେଚ୍ଛୁମାନଙ୍କ ଅନୁରୋଧ କ୍ରମେ " କୃଷ୍ଣ ଯଜୁର୍ବେଦ"ଙ୍କୁ ଓଡିଆ ଭାଷାରେ ରୂପାନ୍ତର କରିବା ପ୍ରକଳ୍ପ ହାତକୁ ନେଲି, ଓ ଏହା ଉପରେ ଗବେଷଣା ତଥା କାର୍ଯ୍ୟ କରିବାକୁ ଲାଗିପଡିଲି । ସେଥିପାଇଁ ଉପଲବ୍ଧ "କୃଷ୍ଣ ଯଜୁର୍ବେଦ - ତୈତ୍ତିରୀୟ ସଂହିତା" ଙ୍କୁ ଓଡିଆ ଲିପିରେ ରୂପାନ୍ତର କାର୍ଯ୍ୟ ଆରମ୍ଭ କରିଦେଲି । ଅନେକଦିନ କାର୍ଯ୍ୟକରିବା ପରେ "କୃଷ୍ଣ ଯଜୁର୍ବେଦ - ତୈତ୍ତିରୀୟ ସଂହିତା" କାର୍ଯ୍ୟ ଶେଷ ହେଲା । ଏହି ସଂସ୍କରଣର ବିଶେଷତ୍ୱ ଏହା ଯେ, ଏଥିରେ ପ୍ରତ୍ୟେକ ମନ୍ତ୍ରର ଋଷି, ଦେବତା ଓ ଛନ୍ଦ ନିର୍ଣ୍ଣୟ କରିବାରେ ବହୁ ପରିଶ୍ରମପୂର୍ବକ କାର୍ଯ୍ୟ କରାଯାଇଅଛି, ତଥା ଅନ୍ୟ ଗୁରୁତ୍ୱପୂର୍ଣ୍ଣ ତଥ୍ୟ ମାନଙ୍କର ସୂଚନା ମଧ୍ୟ ଦିଆଯାଇଛି, ଯାହାକି ଅନ୍ୟ ଉପଲବ୍ଧ ସଂସ୍କୃତ ସଂହିତା ମାନଙ୍କଠାରୁ ସ୍ୱତନ୍ତ୍ର କରିପାରିବ ବୋଲି ଆଶା କରୁଛି । ଏହି ସଂସ୍କରଣରେ ଯେଉଁ ସବୁ ବିଶେଷ୍ୱତ ରହିଛି, ସେମାନଙ୍କର ସ୍ୱଳ୍ପ ବିବରଣୀ ଆଗାମୀ ପୃଷ୍ଠାରେ ଦିଆଯାଇଛି ।

Not For Commercial Use

ଏହି ରୂପାନ୍ତରଣରେ ୧୯୫୧ ଓ ୧୯୫୭ ମସିହାର ଦୁଇଟି ପୁରୁଣା ପୁସ୍ତକ "କୃଷ୍ଣ ଯଜୁର୍ବେଦ - ତୈତ୍ତିରୀୟ ସଂହିତା"ଙ୍କୁ ଆଧାର ରୂପେ ନିଆଯାଇଛି, ତଥା ଅନ୍ୟ ଗୁରୁତ୍ୱପୂର୍ଣ୍ଣ ସୂତ୍ରମାନଙ୍କୁ ନେଇ ଏହି ସଂସ୍କରଣର ସମାପନ କରାଯାଇଛି । ସମସ୍ତ ସୂତ୍ରର ସୂଚନା ତଳେ "ସୂତ୍ର ସୂଚନା" ଦିଆଯାଇଛି ।

ଏହି ରୂପାନ୍ତରଣରେ "କୃଷ୍ଣ ଯଜୁର୍ବେଦ"ର ସ୍ୱର (ଉଦାତ୍ତ, ଅନୁଦାତ୍ତ, ସ୍ୱରିତ ଇତ୍ୟାଦି) ମାନଙ୍କର ଶଂକେତ ବା ଚିହ୍ନ ଦିଆଯାଇଅଛି । ପୂର୍ବରୁ ଓଡିଆ ଲିପିରେ ବୈଦିକ ସ୍ୱର ସଂଯୁକ୍ତ କରିବା ସମ୍ଭବ ନ ଥିଲା, କିନ୍ତୁ ଅନେକ ଗବେଷଣା ଓ ଅନ୍ୱେଷଣ ପରେ ଏହାର ସମାଧାନ ମିଳିଲା । ଏହାକୁ ସଫଳ କରିବାପାଇଁ ସମସ୍ତ ଯୋଗଦାନକାରୀ ମାନଙ୍କୁ ଅଶେଷ ଧନ୍ୟବାଦ ଓ କୃତଜ୍ଞତା ଜଣାଉଛି । ୱେବ ସାଇଟରେ ସମସ୍ତ ଶ୍ଳୋକ ବା ମନ୍ତ୍ରମାନଙ୍କର ସ୍ୱରାବୃତି ଉପଲବ୍ଧ ଅଛି, ପାଠକମାନେ ଏହାକୁ ଶୁଣି ପାରିବେ ବା ଅଭ୍ୟାସ କରିପାରିବେ ।

"କୃଷ୍ଣ ଯଜୁର୍ବେଦ"ର ଓଡିଆ ଲିପିରେ ରୂପାନ୍ତର ସରିବା ପରେ, ଏହା ଠିକ୍ ରେ ରୂପାନ୍ତର ହେଲା କି ନାହିଁ, ତାହାର ଶୁଦ୍ଧିକରଣ (ପ୍ରୁଫ୍-ରିଡିଙ୍ଗ୍) ଆବଶ୍ୟକ ଥିଲା । ଏଥିପାଇଁ ମୂଳ ଦସ୍ତାବେଜ ସଙ୍ଗରେ ରୂପାନ୍ତରୀତ ଦସ୍ତାବେଜର ଯାଞ୍ଚ କରିବାପାଇଁ, ୨ଜଣ ଅଲଗା ଅଲଗା ଶୁଦ୍ଧିକରଣ କାର୍ଯ୍ୟରେ ଲାଗିଥିଲେ । ସେମାନଙ୍କ ମଧ୍ୟରୁ "ଶ୍ରୀ କମଳ ଲୋଚନ ପଣ୍ଡା", ଓ "ଶ୍ରୀ ଶେଷଦେବ ଦାଶ" ମୂଖ୍ୟରୁପେ କାର୍ଯ୍ୟ କରିଥିଲେ । ମୁଁ ବ୍ୟକ୍ତିଗତ ଭାବେ ସମସ୍ତ ଯୋଗଦାନକାରୀ ସଦସ୍ୟମାନଙ୍କୁ କୃତଜ୍ଞତା ବ୍ୟକ୍ତ କରୁଛି । ତାଙ୍କର ଉପଦେଷ, ମାର୍ଗଦର୍ଶନ ଓ ସୁଧାରୀକରଣ ସର୍ବଦା ଅବିସ୍ମରଣୀୟ ରହିବ ।

ଶେଷରେ ସମସ୍ତଙ୍କ ଯୋଗଦାନ ପାଇଁ ଏହି ପବିତ୍ରଗ୍ରନ୍ଥ "**କୃଷ୍ଣ ଯଜୁର୍ବେଦ ଓଡିଆରେ**" ପ୍ରସ୍ତୁତ ହୋଇପାରିଛି । ଆଶାକରୁଛି ଏହା ସମସ୍ତ ଓଡିଆ ଭାଷା ଭାଷୀ ବେଦଲିପ୍ସୁ ଜନମାନଙ୍କ କାମରେ ଆସିବ ଓ ଏହାକୁ ଭବିଷ୍ୟତ ପିଢି ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ପହଞ୍ଚାଇ ଭାରତର ସଂସ୍କୃତି ଓ ପରମ୍ପରାକୁ ବଜାୟ ରଖିବେ ।

ତାରିଖ - ୨୭.୦୩.୨୦୨୬ **ଶ୍ରୀ ପ୍ରକାଶ ପ୍ରଧାନ,**

ଶ୍ରୀରାମ ନବମୀ **ସଂପାଦକ,**

ସଂସାରଫଳ,ପଟ୍ଟାମୁଣ୍ଡାଇ, କେନ୍ଦ୍ରାପଡା, ଓଡିଶା, ଭାରତ ।

ବର୍ତମାନ ସ୍ଥିତି - ଚେନ୍ନାଇ, ତାମିଲନାଡୁ, ଭାରତ ।

Not For Commercial Use

ଉତ୍ସର୍ଗ

ଏହି ଗ୍ରନ୍ଥ **"କୃଷ୍ଣ ଯଜୁର୍ବେଦ - ତୈତ୍ତିରୀୟ ସଂହିତା"** ଓଡିଆ ଭାଷୀ ସମସ୍ତ ଜନସାଧାରଣଙ୍କ ସେବାରେ ଓ ସାର୍ବଜନୀନ ଜ୍ଞାନ ପ୍ରସାର ନିମନ୍ତେ ଉତ୍ସର୍ଗ କରୁଛି ।

ବଶମ୍ବଦ

ସଂପାଦକ

Not For Commercial Use

ନିବେଦନ

ଏହି ଗ୍ରନ୍ଥ **"କୃଷ୍ଣ ଯଜୁର୍ବେଦ - ତୈତ୍ତିରୀୟ ସଂହିତା"** ବ୍ୟକ୍ତିଗତ ପଠନ ଉଦ୍ଦେଶ୍ୟରେ ତିଆରି କରାଯାଇଛି ଓ ଏହା ସମସ୍ତଙ୍କୁ ଡିଜିଟାଲ ରୂପରେ ମୁକ୍ତ ଉପଲବ୍ଧ ହେବ । ଏହାର କୌଣସି **ବ୍ୟାପାରୀକରଣ ନ କରିବାକୁ** ଅନୁରୋଧ । ଯଦି କେହି ଏହାର ପ୍ରକାଶନ କରିବାକୁ ଚାହୁଁଛନ୍ତି, ସଂପାଦକଙ୍କ ସହିତ ଯୋଗାଯୋଗ କରିବାକୁ ଅନୁରୋଧ ।

ଏହି ଓଡିଆ ରୂପାନ୍ତରିତକୁ ଆମ ଜ୍ଞାନ ଅବଧିରେ, ଧ୍ୟାନ ପୂର୍ବକ, ସମସ୍ତ ସାବଧାନ ଓ ଯତ୍ନର ସହିତ ରୂପାନ୍ତରିତ କରାଯାଇଛି । ତଥାପି, ଏଥିରେ ଭୂଲ ବା ତୃଟି ରହିଥାଇ ପାରେ । ତେଣୁ କୃପାଳୁ ପାଠକ, କ୍ଷମା କରିବା ସଙ୍ଗେ ସଙ୍ଗେ, ସଂପାଦକଙ୍କ ଦୃଷ୍ଟି ଗୋଚରକୁ ଆଣିବାକୁ ଅନୁରୋଧ ।

ଶ୍ରୀ ପ୍ରକାଶ ପ୍ରଧାନ,

ସଂପାଦକ,

ଏହି ସଂସ୍କରଣରେ....

ॐ

ଶତପଥ ବ୍ରାହ୍ମଣ (୧୦.୩.୫.୧-୨) ରେ "ଯଜୁଃ" ଶବ୍ଦକୁ ସ୍ପଷ୍ଟକରି ଏହା କୁହାଯାଇଛି ଯେ, - ଏହା "ଯତ୍+ଜୁଃ"ର ସଂଯୋଗ ଅଟେ । 'ଯତ୍' ର ଅର୍ଥ 'ଗତିଶୀଳ", ତଥା 'ଜୁଃ' ର ଅର୍ଥ 'ଆକାଶ' ଅଟେ । ସୃଷ୍ଟିର ନିର୍ମାଣ ହେବା ପୂର୍ବରୁ "ଜୁଃ" ଆକାଶ ରୂପରେ ଏକ ମାତ୍ର ଚେତନ ତତ୍ୱ ସର୍ବତ୍ର ବ୍ୟାପି ରହିଥିଲା । ଯେତେବେଳେ ସେହି ଚେତନାରେ ସଂକଳ୍ପର ସଂଚାରହେଲା, ସେତେବେଳେ ସେଥିରୁ ଆକାଶରେ ସୂକ୍ଷ୍ମ କଣମାନ (ସବ୍ ଆଟମିକ୍ ପାର୍ଟିକିଲ୍ସ) ଉତ୍ପନ୍ନ ହେଲା । ସେମାନେ ଗତିଶୀଳ ଥିଲେ, ସେଇଥିପାଇଁ ଏହାକୁ "ଯତ୍" କୁହାଯାଇଛି । ଏହାକୁ **(ଆକାଶାତ୍ ବାୟୁଃ)** ଆକାଶରେ ବାୟୁର ଉତ୍ପତ୍ତି କୁହାଯାଇପାରେ । ସେହି ପ୍ରବାହିତ ସୂକ୍ଷ୍ମ କଣମାନଙ୍କର ଗତିର କାରଣରୁ ସୂକ୍ଷ୍ମ ବିଦ୍ୟୁତ୍ ବିଭବ (ଫିବିଲଇଲେକ୍ଟ୍ରିକ୍ ପୋଟେନ୍ସିୟଲ୍) ଉତ୍ପନ୍ନ ହେଲା । ଏହି ବିଦ୍ୟୁତ୍ ଶକ୍ତିକୁ ହିଁ "ଅଗ୍ନି"ର ଉତ୍ପତି (**ବାୟୋଃ ଅଗ୍ନିଃ**) କୁହାଯାଇପାରେ । ଏହି ତିନୋଟି (**ଜୁଃ** - ଆକାଶ, "**ଯତ୍**" - ସୂକ୍ଷ୍ମ ପ୍ରବାହିତ କଣମାନ, ତଥା ସେହି ଗତିରୁ ଉତ୍ପନ୍ନ **ବିଦ୍ୟୁତ୍ ବିଭବ**) ର ସଂଯୋଗରୁ ହିଁ ପରମାଣୁ ମାନଙ୍କର ରଚନା ହେଲା । କେନ୍ଦ୍ରରେ ଘନ ବିଦ୍ୟୁତ୍ ବିଭବଯୁକ୍ତ ସୂକ୍ଷ୍ମକଣ (ନ୍ୟୁକ୍ଲିୟସ୍ ପ୍ରୋର୍ଟନ୍ସ), ତଥା ଏହାର ପାଖା-ପାଖି ର ଆକାଶକୁ ଘେରିକରି ରହିଥିବା ଗତିଶୀଳ ଋଣ (ବିଯୁକ୍ତ) ବିଭବଯୁକ୍ତ ସୂକ୍ଷ୍ମକଣ (ଇଲେକ୍ଟ୍ରନ୍ସ); ଏହି ହେଉଛି ବିଭିନ୍ନ ପଦାର୍ଥ ମାନଙ୍କର ପରମାଣୁ ସମୁହର ସଂରଚନା । ଏହିମାନଙ୍କର ଅନୁପାତ ବଦଳିଗଲେ ପଦାର୍ଥ ବଦଳିଯାଏ ।

"ଯତ୍" ଓ "ଜୁଃ" ର ସଂଯୋଗରେ ପଞ୍ଚଭୂତାତ୍ମକ ଜଗତ-ସୃଷ୍ଟିର ଏହି ପ୍ରକ୍ରରଣରୁ ଏହା ସ୍ପଷ୍ଟ ହୁଏ ଯେ, ଏହି ପ୍ରକ୍ରିୟା ସୃଷ୍ଟି ନିର୍ମାଣର ଯଜ୍ଞିୟ ଚକ୍ରର ହିଁ ସୂଚକ ଅଟେ ।

Not For Commercial Use

"**ବେଦ**" ଦୀର୍ଘକାଳରୁ ଭାରତୀୟ ଜନ-ଜୀବନ ସହିତ ଏକ ଅଙ୍ଗରୂପେ ରହିଆସିଅଛି । ଆଜି ଏହା ବୁଝିହୁଏ ଯେ, ଭାରତୀୟ ଜନ-ଜୀବନ ମଧ୍ୟ ବେଦ-ବିଜ୍ଞାନ ଠାରୁ ଅନେକ ଆଗକୁ ଚାଲିଯାଇଛି, କିନ୍ତୁ "**ଯଜୁର୍ବେଦ**" ବେଦର ଏକ ଏପରି ଭାଗ ଯାହା ଏବେ ବି ମଧ୍ୟ ଆଜିର ଜନ-ଜୀବନ ସହିତ କୌଣସି ନା କୌଣସି ରୂପରେ ଯୋଡିହୋଇ ରହିଅଛି । 'ବେଦ ସଂସ୍କୃତି' ଅନୁଗାମୀ ପଶ୍ଚିମ ସଭ୍ୟତାରୁ କିଏ କେତେ ବି ପ୍ରଭାବିତ ହୋଇଥାଉ ନା କାହିଁକି, ଜନ୍ମଠୁ ବିବାହ ଏବଂ ଅନ୍ତ୍ୟେଷ୍ଟି ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ସଂସ୍କାର କର୍ମକାଣ୍ଡମାନଙ୍କ ସହିତ ସେମାନଙ୍କର ସମ୍ବନ୍ଧ ଅଳ୍ପାଧିକ ଯୋଡିହୋଇ ରହିଅଛି । ସଂସ୍କାର ଏବଂ ଯଜ୍ଞିୟ କର୍ମକାଣ୍ଡମାନଙ୍କରେ ବ୍ୟବହୃତ ହେଉଥିବା ଅଧିକାଂଶ ମନ୍ତ୍ର "ଯଜୁର୍ବେଦ"ରୁ ହିଁ ଆସିଥାଆନ୍ତି । ସେମାନଙ୍କର ମନ୍ତ୍ରଶକ୍ତି ଓ ପ୍ରେରଣା ର ସଂପର୍କ ଭାରତୀୟ ଜନ-ଜୀବନ ସହିତ ନିରନ୍ତର ଜଡିତ ରହିଅଛି ।

ଯଜୁଃ - ଯଜ୍ଞାର୍ଥକ

ଯଜୁର୍ବେଦର ମନ୍ତ୍ରକୁ "**ଯଜୁ**' (ଯଜୁଷ୍) କୁହନ୍ତି । ଋକ୍-ବେଦ ଓ ସାମବେଦର ମନ୍ତ୍ର ପଦ୍ୟାତ୍ମକ ଅଟେ, ଯଜୁର୍ବେଦର ମନ୍ତ୍ର ଏହି ବନ୍ଧନରୁ ମୁକ୍ତ ଅଟେ । "**ଗଦ୍ୟାତ୍ମକୋ ଯଜୁଃ**" ଅନୁସାରେ ଏହା ଗଦ୍ୟ ପ୍ରକାର ର ଅଟେ । ଅନ୍ୟ ଉକ୍ତି ଅନୁସାରେ "**ଅନିୟତାକ୍ଷରାବସାନୋ ଯଜୁଃ**" ଅର୍ଥାତ୍ ଯେଉଁଥିରେ ଅକ୍ଷରମାନଙ୍କର ସଂଖ୍ୟା ନିର୍ଧାରିତ ନ ଥାଏ, ତାହା "ଯଜୁ" ଅଟେ । ଏହାର ନିର୍ଧାରଣ ମନ୍ତ୍ରମାନଙ୍କର ରଚନା ଅନୁସାରେ କରାଯାଇଛି । ଏହି ଯଜୁର୍ବେଦରେ ମଧ୍ୟ ବଡ ସଂଖ୍ୟାରେ ପଦ୍ୟାତ୍ମକ ଛନ୍ଦରେ ମନ୍ତ୍ରସମୁହ ରହିଅଛି । 'ଋକ୍-ବେଦ'ର ପାଖା-ପାଖି ୬୬୩ଟି ମନ୍ତ୍ର ଯଥାବତ୍ "ଯଜୁର୍ବେଦ"ରେ ଅଛନ୍ତି, ଯାହାକି ପରମ୍ପରା ଅନୁସାରେ ଗଦ୍ୟାତ୍ମକ ଶୈଳୀରେ ପାଠ ହୋଇଥାଏ ।

ଯଜୁର୍ବେଦ "ଯଜ୍ଞ" ସହିତ ସମ୍ବନ୍ଧିତ ବୋଲି ମାନ୍ୟତା ଅଛି । 'ପାଣିନି' "ଯଜ୍ଞ"ର ବ୍ୟୁତ୍ପତ୍ତି 'ଯଜ୍' ଧାତୁରୁ ହୋଇଅଛି ବୋଲି କହିଛନ୍ତି । ବ୍ରାହ୍ମଣ ଗ୍ରନ୍ଥମାନଙ୍କରେ "ଯଜୁଷ୍"କୁ 'ଯଜ୍' ଧାତୁ ସହିତ ସମ୍ବନ୍ଧିତ ବୋଲି କୁହାଯାଇଛି । ଏହି ପ୍ରକାରରେ "ଯଜୁଃ", "ଯଜ୍" ଓ "ଯଜ୍ଞ" ତିନୋଟି ପରଷ୍ପର ସମାନାର୍ଥକ ହୋଇଥାଆନ୍ତି । ଯେପରିକି -

ଯଚ୍ଛିଷ୍ଟଂ ତୁ ଯଜୁର୍ବେଦେ ତେନ ଯଜ୍ଞମଯୁଞ୍ଜତ ।

ଯଜନାତ୍ ସ ଯଜୁର୍ବେଦ ଇତି ଶାସ୍ତ୍ରବିନିଶ୍ଚୟଃ ।। (ବ୍ରହ୍ମାଣ୍ଡ ପୁରାଣ - ୨.୩୪.୨୨) ।

Not For Commercial Use

ଅର୍ଥାତ୍ ଯଜୁର୍ବେଦରେ ଯାହାକିଛି ପ୍ରତିପାଦିତ ଅଛି, ସେହିଥିରୁ ଯଜ୍ଞର ଯଜନ କରାଯାଏ । ଯଜ୍ଞମାନଙ୍କରେ ଯଜନ କାରଣରୁ ହିଁ ତାହାଙ୍କୁ ଯଜୁର୍ବେଦ ନାମ ଦିଆଯାଇଅଛି, ଏହା ଶାସ୍ତ୍ର ଦ୍ୱାରା ନିଶ୍ଚୟ କରାଯାଇଛି । ଏହି ତଥ୍ୟର ସ୍ପଷ୍ଟତା ନିରୁକ୍ତକାର "**ଯଜୁର୍ଯଜତେଃ**" (ନି. - ୭.୧୨) ଉକ୍ତିରୁ କରିଛନ୍ତି । "**ଯଜୁର୍ଭିଯଜନ୍ତି**" (କାଠକ ସଂହିତା - ୨୭.୧), "**ଯଜୁସ୍ତସ୍ମାଦ୍ (ଯଜ୍ଞାତ୍) ଅଜାୟତ**" (କାଠକ ସଂହିତା ୧୦୦.୨୧), "**ଯଜ୍ଞୋ ହ ବୈ ନାମୈତଦ୍ୟଦ୍ୟଜୁରିତି**" (ଶତପଥ ବ୍ରାହ୍ମଣ - ୪.୬.୭.୧୩) ଇତ୍ୟାଦି ଶ୍ରୁତିବଚନ ମାନଙ୍କରୁ ମଧ୍ୟ ଏହି ତଥ୍ୟର ସ୍ପଷ୍ଟତା ମିଳିଥାଏ ।

ଏଠି ଧ୍ୟାନଯୋଗ୍ୟ ବିଷୟ ଏହା ଅଟେ କି, ଯଜ୍ଞ ଅଥବା ଯଜନ କେବଳ ଲୌକିକ ଅଗ୍ନିହୋତ୍ର ପ୍ରକାର କର୍ମକାଣ୍ଡ ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ସୀମିତ ରଖାଯାଇ ପାରିବ ନାହିଁ । ପାଣିନି "ଯଜ୍" ଧାତୁର ଅର୍ଥ ଦେବପୂଜନ, ସଂଗୀତିକରଣ ଏବଂ ଦାନ ବୋଲି କରିଛନ୍ତି । ଏହାକୁ ଆଧାରକରି, ନିଜଠୁ ଉତ୍କୃଷ୍ଟ ଚେତନ-ସତ୍ତା ପ୍ରତି ଶ୍ରଦ୍ଧାର ବିକାଶ ଏବଂ ସେମାନଙ୍କ ଅଭିବ୍ୟକ୍ତି; ସେହି ଦିବ୍ୟ ଅନୁଶାସନରେ ସଂଗଠିତ ହୋଇ କର୍ମ-ଅନୁଷ୍ଠାନ ତଥା ଏହି ପ୍ରକାର ପ୍ରାପ୍ତ ବିଭୂତିମାନଙ୍କୁ କଲ୍ୟାଣକାରୀ ପ୍ରୟୋଜନ ପାଇଁ ସମର୍ପିତ କରିବା; ଏହିସବୁ କ୍ରିୟାମାନେ ଯଜ୍ଞ ଅନ୍ତର୍ଗତ ଆସିଥାଆନ୍ତି । ବେଦୋକ୍ତ ଯଜ୍ଞକୁ ଏହିଭଳି ବ୍ୟାପକ ସନ୍ଦର୍ଭରେ ନିଆଯିବା ଦରକାର । "ଯଜ୍ଞ"କୁ ବ୍ୟାପକ ଅର୍ଥ ନେବା ସନ୍ଦର୍ଭରେ ପୂରାତନ, ନୂତନ, ସନାତନୀ, ଆର୍ଯ୍ୟସମାଜୀ, ତଥା ସମସ୍ତ ବିଦ୍ୱାନଙ୍କର ଏକ ମତ ଅଟେ । ଯଜ୍ଞର ବ୍ୟାପକ ଭାବ ମଧ୍ୟ

ଶ୍ରୀମଦ୍ଭ ଭାଗବତ (**ସହଯଜ୍ଞାଃ ପ୍ରଜାଃ ସୃଷ୍ଟ୍ୱା...** - ୩.୧୦) ରେ କୁହାଯାଇଛି ।

Not For Commercial Use

ଯଜ୍ଞର ମୁଖ୍ୟ ଧାରାମାନ

ଯଜ୍ଞର ୨ଟି ମୁଖ୍ୟ ଧାରା କୁହାଯାଇପାରେ - **(୧)** ଯଜ୍ଞର ଏହି **ସନାତନ ରୂପ**, ଯାହା ଅନାଦି କାଳରୁ ଅବାଧ୍ୟ ଗତିରେ ଚାଲୁଅଛି, ଯେଉଁଥିରୁ (କ) ବିଶ୍ୱ ସୃଷ୍ଟି ହେଲା ଓ (ଖ) ତାହାର ଅନ୍ତର୍ଗତ ସୃଷ୍ଟିର ପୋଷଣ-ପରିବର୍ତ୍ତନ ଚକ୍ର ଚାଲିଆସୁଅଛି । **(୨)** ଯଜ୍ଞର **ଲୌକିକ ରୂପ**, ଯାହା ସଂକଳ୍ପପୂର୍ବକ କରାଯାଏ । ଏହାର ଅନ୍ତର୍ଗତ (କ) ଅଗ୍ନିହୋତ୍ରାଦି ବିବିଧ ଯଜନ-କର୍ମକାଣ୍ଡ ଆସିଥାନ୍ତି, ତଥା (ଖ) ଲୋକବ୍ୟବହାର ରେ ଜୀବନ ଯଜ୍ଞ ରୂପରେ ଯାହା ଅନିବାରଣୀୟ ପ୍ରଯୁକ୍ତ ହୋଇଥାଏ । ଏହି ଲୌକିକ ଯଜ୍ଞିୟ ପ୍ରକ୍ରିୟାର ମୂଳ ସୂତ୍ର ହେଉଛି - ନିଜ ଅଧିକାର କ୍ଷେତ୍ରର ଶ୍ରେଷ୍ଠତମ ବସ୍ତୁକୁ ଦେବତାମାନଙ୍କ ପାଇଁ ଅଥବା ଲୋକମଙ୍ଗଳ ପାଇଁ ସମର୍ପିତ କରିଦେବା । ମିମାଂସା ଆଦି ଶାସ୍ତ୍ରରେ ଯଜ୍ଞର ଲୌକିକ କର୍ମକାଣ୍ଡକୁ ହିଁ ବିଶେଷ ରୂପରେ ମହତ୍ୱ ଦିଆଯାଇଛି, କିନ୍ତୁ ବେଦ ତ ଯଜ୍ଞର ସନାତନ, ସୃଜନାତ୍ମକ ଓ ପୋଷଣ-ପରିବର୍ତ୍ତନ ଧାରା ସହିତ ଓତପ୍ରୋତ ଭାବରେ ଜଡିତ ।

ପୁରୁଷସୂକ୍ତରେ ସାରା ସୃଷ୍ଟି ତ ବିରାଟ୍ ଯଜ୍ଞ ପୁରୁଷରୁ ହିଁ ଉତ୍ପନ୍ନ ହୋଇଅଛି ବୋଲି ବର୍ଣ୍ଣନା କରାଯାଇଛି । ଋକ୍, ଯଜୁ, ସାମ ଆଦି ମଧ୍ୟ ସେହି ଯଜ୍ଞରୁ ପ୍ରକଟ ହୋଇଛନ୍ତି –

ତସ୍ମାଦ୍ ଯଜ୍ଞାତ୍ସର୍ବହୁତଃ ଋଚଃ ସାମାନି ଜଜ୍ଞିରେ ।
ଛନ୍ଦାସି ଜଜ୍ଞିରେ ତସ୍ମାଦ୍ ଯଜୁଃ ତସ୍ମାଦଜାୟତ ।। (ଋ.ବେ - ୧୦.୧୦.୧, ଯଜୁଃ - ୩୧.୭) ।

ଅର୍ଥାତ୍ ସେହି ସର୍ବହୁତ ଯଜ୍ଞରୁ ଋଚାମାନ ଏବଂ ସାମ ଆଦି ଉତ୍ପତି ହୋଇଅଛି । ସେହିଥିରୁ ଛନ୍ଦ ଆଦି ତଥା "ଯଜୁଃ" ମଧ୍ୟ ଉତ୍ପତି ହୋଇଅଛି । ଏହି ସର୍ବହୁତ ଯଜ୍ଞ ଯେଉଁକ୍ରମେ ବିକଷିତ ହୋଉଅଛି, ସେହିକ୍ରମେ ସୃଷ୍ଟିର ବିକାଶ ହୋଇଆସୁଅଛି । ପୁରୁଷସୂକ୍ତ ଅନୁସାରେ ଯାହା ହୋଇଯାଇଛି (**ୟଦ୍ ଭୂତଂ**) ତଥା ଯାହା ହେବାକୁ ଯାଉଛି (**ୟତ୍ ଚ ଭାବ୍ୟଂ**), ତାହା ସବୁ ଏହି ବିରାଟ୍ ପୁରୁଷ ହିଁ ଅଟେ (**ପୁରୁଷ ଏବ ଇଦଂ ସର୍ବ**) । ସୃଷ୍ଟିର ପୋଷଣ-ସଂଚାଳନ ପାଇଁ ମଧ୍ୟ ସେହି ବିରାଟ୍ ସତ୍ତାର ଯଜନ କରାଯାଏ । ସେହି ବିରାଟ୍ ଯଜ୍ଞ ହିଁ ପ୍ରକୃତିରେ ଚାଲିଆସୁଅଛି ।

ୟତ୍-ପୁରୁଷେଣ ହବିଷା ଦେବା ଯଜ୍ଞମତନ୍ୱତ ।
ବସନ୍ତୋ ଽସ୍ୟାସୀଦାଜ୍ୟଂ ଗ୍ରୀଷ୍ମ ଽ ଇଧ୍ମଃ ଶରଦ୍ ହବିଃ ।। (ଯଜୁଃ - ୩୧-୧୪)

ଯେବେ ଦେବଗଣ ସେହି ବିରାଟ୍ ଚେତନାକୁ ଯଜନ କଲେ, ତେବେ (ସେହି ଯଜ୍ଞରେ) ବସନ୍ତଋତୁ ଆଜ୍ୟ ରୂପରେ, ଗ୍ରୀଷ୍ମଋତୁ ଇନ୍ଧନ ରୂପରେ, ତଥା ଶରତଋତୁ ହବି ରୂପରେ ପ୍ରଯୁକ୍ତ ହେଲେ । ବେଦରେ ଯଜ୍ଞର ବିରାଟ୍ ସ୍ୱରୂପର ଦର୍ଶନ ବହୁତ ସ୍ୱଷ୍ଟତା ସହିତ ସ୍ଥାନ-ସ୍ଥାନରେ ହୋଇଆସୁଅଛି

Not For Commercial Use

। ଲୌକିକ ସନ୍ଦର୍ଭରେ ମଧ୍ୟ ପ୍ରକୃତିବାଦୀ ଯଜ୍ଞକୁ ଦିବ୍ୟ-ଅନୁଶାସନରେ କରାଯାଉଥିବା କର୍ମକୁ ଶ୍ରେଷ୍ଠକର୍ମର ସଂଜ୍ଞା ଦେଇଛନ୍ତି (**ଯଜ୍ଞୋ ବୈ ଶ୍ରେଷ୍ଠତମଂ କର୍ମ**) ।

ମନୁସ୍ମୃତି ଅନୁସାରେ ବେଦାଧ୍ୟୟନ-ଜ୍ଞାନବିସ୍ତାର **ବ୍ରହ୍ମଯଜ୍ଞ** ଅଟେ; ତର୍ପଣ **ପିତୃଯଜ୍ଞ** ଅଟେ; ହୋମାଦି କର୍ମ **ଦେବଯଜ୍ଞ** ଅଟେ; ବଳିବୈଶ୍ୱାଦି କର୍ମ **ଭୂତଯଜ୍ଞ** ଅଟେ, ତଥା ଅତିଥି ଆଦିଙ୍କୁ ତୃପ୍ତ କରିବା **ମନୁଷ୍ୟଯଜ୍ଞ** ଅଟେ ।

'ଯଜ୍' ଧାତୁ ଅନୁସାରେ "ଦେବପୂଜନ" (ଉଚ୍ଚତମ ଆଦର୍ଶ ପାଇଁ), "ସଂଗୀତକରଣ" (ସହଯୋଗାତ୍ମକ ପ୍ରବୃତ୍ତି ସହିତ), ଏବଂ "ଦାନ" (ନିଜର ଅଧିକାର ର ପ୍ରିୟବସ୍ତୁ ସମର୍ପିତ କରିବା) ଯଜ୍ଞ ଅଟେ । ଏହି ଦୃଷ୍ଟିରୁ ନିର୍ଧାରିତ, ଅଥବା ସ୍ୱୀକୃତ ଶ୍ରେଷ୍ଠ କର୍ତ୍ତବ୍ୟମାନଙ୍କୁ ମଧ୍ୟ ଯଜ୍ଞ କୁହାଯାଏ । ଏହି ଭାବ ବିଭିନ୍ନ ଗ୍ରନ୍ଥମାନଙ୍କରେ ସ୍ଥାନ-ସ୍ଥାନରେ ବହୁତ ସ୍ୱଷ୍ଟତାର ସହିତ ମିଳିଥାଏ । ଯେପରି -

ଆରମ୍ଭଯଜ୍ଞାଃ କ୍ଷତ୍ରାଷ୍ଚ ହବିର୍ଯ୍ଜ୍ଞା ବିଶଃ ସ୍ମୃତାଃ ।
ପରିଚାରଯଜ୍ଞାଃ ଶୁଦ୍ରାଷ୍ଚ ଜପଯଜ୍ଞା ଦ୍ୱିଜାସ୍ତଥା ॥ (ମହାଭାରତ ଶାନ୍ତିପର୍ବ ୩୬୭.୧୨)

ଅର୍ଥାତ୍ କ୍ଷତ୍ରିୟମାନଙ୍କ ପାଇଁ ପରାକ୍ରମ-ଉଦ୍ୟୋଗ କରିବା ଯଜ୍ଞ ଅଟେ । ହୋମ ଆଦି (ଅନ୍ନାଦି ସାଧନାମନଙ୍କରୁ ଯଜନ) କରିବା ବୈଶ୍ୟମାନଙ୍କର ଯଜ୍ଞ ଅଟେ । ଶୁଦ୍ରମାନଙ୍କ ପାଇଁ ଶ୍ରେଷ୍ଠ ସେବାକାର୍ଯ୍ୟ ଯଜ୍ଞ ଅଟେ, ତଥା ବ୍ରାହ୍ମଣମାନଙ୍କ ପାଇଁ ଜପ ଆଦି (ଆତ୍ମ ଚେତନାକୁ ପରମାତ୍ମା ଚେତନା ସହିତ ଯୁକ୍ତ କରିବା) କର୍ମ ଯଜ୍ଞ ଅଟେ ।

ଯେଉଁଠି ଅଗ୍ନିହୋତ୍ର ପ୍ରକାର ଯଜ୍ଞ ପ୍ରସଙ୍ଗ ଆସେ, ସେଠି ମଧ୍ୟ ଅଗ୍ନିରେ ଦିଆଯାଉଥିବା ସାମଗ୍ରୀ ମାନଙ୍କୁ ଏକ ଛୋଟ କ୍ରିୟାଭଳି କର୍ମ ମାନିବା ବା ବିଚାରରେ ସୀମିତ ରଖିବା ଠିକ୍ ନୁହେଁ । ଏହା ସହିତ ପ୍ରବୃତିମାନଙ୍କର ଶୋଧନ, ପର୍ଯ୍ୟାବରଣର ସନ୍ତୁଳନ, ତଥା ଶ୍ରେଷ୍ଠ ସାମାଜିକ ପରମ୍ପରାମାନଙ୍କ ବିସ୍ତାର ଭଳି ଶ୍ରେଷ୍ଠ ଦୃଷ୍ଟି ସହିତ ଯୋଡିକରି ଦେଖିବା ଉଚିତ୍ । ଯଜ୍ଞିୟ କର୍ମକାଣ୍ଡ ସହିତ ଶ୍ରେଷ୍ଠ ଭାବନା, ବିଚାର ଓ ପ୍ରେରଣା ମାନଙ୍କ ସହିତ ଯୋଡିକରି ଦେଖିବା ଅନିବାର୍ଯ୍ୟ ଅଟେ । ଏହିସବୁ ବିଷୟମାନଙ୍କର ଧ୍ୟାନ ଆକର୍ଷଣକରି 'ମୀମାଂସା ଦର୍ଶନ'ର ଅଷ୍ଟମ ପାଦର ସୂତ୍ର ୯.୧୦.୧୧ ରେ କୁହାଯାଇଛି ଯେ, - କେବଳ ଧନଖର୍ଚ୍ଚ କରିବା ଦ୍ୱାରା ଯଜ୍ଞରେ ସିଦ୍ଧି ମିଳେ ନାହିଁ, ସେଥିପାଇଁ ତପ ଆଦି କରିବା ଆବଶ୍ୟକ ଅଟେ । ବିଦ୍ୱାନମାନେ ମତ ଦିଅନ୍ତି ଯେ, ବିଧିବଦ୍ଧ ଦ୍ୱାରା

Not For Commercial Use

କରାଯାଉଥିବା ଯଜନ କାର୍ଯ୍ୟରୁ ପ୍ରକୃତିର ସନ୍ତୁଳନ ଚକ୍ର (ଇକୋଲୋଜିକଲ୍ ସାଇକେଲ୍) କୁ ସହଯୋଗ ମିଳିଥାଏ । ଏହି ଦୃଷ୍ଟିରୁ ବେଦରେ ଯଜନ କର୍ମର ମହତ୍ତ୍ୱ ବିଷୟରେ ଏହା କୁହାଯାଇଛି ଯେ, - "**ଇୟଂ ବେଦିଃ ପରୋଅନ୍ତଃ ପୃଥିବ୍ୟାଃ ଅୟଂ ୟଜ୍ଞୋ ଭୁବନସ୍ୟ ନାଭିଃ**" (ଯଜୁଃ - ୨୩.୬୨),

ଅର୍ଥାତ୍ ଏହି ଯଜ୍ଞବେଦି ପୃଥିବୀର ଅନ୍ତିମ ବିନ୍ଦୁ ଅଟେ ଓ ଏହି ଯଜ୍ଞ ଏହି ଭୁବନର ନାଭିକେନ୍ଦ୍ର ସ୍ଥଳ ଅଟେ । ଯଜ୍ଞବେଦି ପୃଥିବୀର ଅନ୍ତିମ ବିନ୍ଦୁ କେମିତି ? ଅନ୍ତିମ ବିନ୍ଦୁ ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ପହଞ୍ଚିବା ପୁରୁଷାର୍ଥ ଉତ୍କୃଷ୍ଟତାର ସୂଚକ ଅଟେ । ପୃଥିବୀରେ ସର୍ବଶ୍ରେଷ୍ଠ ପୁରୁଷାର୍ଥ ଯଜ୍ଞାନୁଷ୍ଠାନ ହିଁ ଅଟେ, ସେହି ଦୃଷ୍ଟିରୁ । ବ୍ରହ୍ମାଣ୍ଡର ସଂଚାଳନ ଯଜ୍ଞିୟ ପ୍ରକ୍ରିୟାରେ ଚାଲିଆସୁଅଛି, ସେଥିପାଇଁ ଯଜ୍ଞକୁ ତାହାର ନାଭି (ୟଜ୍ଞୋ ଭୁବନସ୍ୟ ନାଭିଃ) କୁହାଯାଇଛି । ଯଜୁର୍ବେଦର ମନ୍ତ୍ରମାନଙ୍କର ସମ୍ବନ୍ଧ ଯଜ୍ଞ ସହିତ ଯୋଡିକରି ଦେଖିବା ସମୟରେ ଏହିସବୁ ବ୍ୟାପକ ସନ୍ଦର୍ଭ ମାନଙ୍କୁ ଧ୍ୟାନରେ ରଖିବା ଆବଶ୍ୟକ ଅଟେ ।

Not For Commercial Use

ଯଜୁର୍ବେଦରେ ଋଷି, ଦେବତା, ଛନ୍ଦର ମହତ୍ୱ ଓ ତାହାର ନିର୍ଧାରଣ

ମନ୍ତ୍ରାର୍ଥ କରିବା ସମୟରେ ଯେଉଁଭଳି "ଯଜ୍ଞ"ର ବିଭିନ୍ନ ରୂପକୁ ଧ୍ୟାନରେ ରଖିବା ଆବଶ୍ୟକ ହୋଇଥାଏ, ସେହିଭଳି ମନ୍ତ୍ରସମୁହଙ୍କ ସମ୍ବନ୍ଧରେ ଋଷି, ଦେବତା ଓ ଛନ୍ଦ ମାନଙ୍କର ପ୍ରକୃତିକୁ ମଧ୍ୟ ଜାଣିବା ଆବଶ୍ୟକ ଅଟେ । ଏହା କୁହାଯାଏ ଯେ, - ଯିଏ ଋଷି, ଦେବତା ଓ ଛନ୍ଦ ଆଦି ବିନିଯୋଗ ନ କରି ବେଦାଧ୍ୟୟନ, ଅଧ୍ୟାପନ ଆଦି କରେ, ସିଏ ଅତିଶୟ ପାପର ଭାଗୀଦାର ହୁଏ । ଅପର ପକ୍ଷରେ ଯିଏ ଋଷି, ଦେବତା ଓ ଛନ୍ଦ ଆଦି ମାନଙ୍କର ବିଦ୍ଧିବଧ ଜ୍ଞାନ ସହିତ ସ୍ୱାଧ୍ୟାୟ-ଅଧ୍ୟାପନ ଆଦି କରେ, ତାଙ୍କର ସକଳ ମନୋରଥ ପ୍ରାପ୍ତ ହୁଏ, ଏହା ସହିତ ଯଦି ଅର୍ଥବୋଧକ ପୂର୍ବକ ଅଧ୍ୟାୟାନାଦି କରେ, ତାଙ୍କୁ ଅଧିକ ସଫଳ ପ୍ରାପ୍ତ ହୋଇଥାଏ । ଏହି କଥା ଆଚାର୍ଯ୍ୟ କାତ୍ତାୟନ ତାଙ୍କ ସର୍ବାନୁକ୍ରମସୂତ୍ର ୧.୧ ରେ କହିଛନ୍ତି । ସେହିଭଳି ମଧ୍ୟ ମହର୍ଷି ଶୌନକ ବ୍ୟକ୍ତ କରିଛନ୍ତି (ବୃହଦ୍ଦେବତା ୮.୧୩୨) । ଋଷି, ଦେବତା ଓ ଛନ୍ଦ ଆଦି ବେଦ ମନ୍ତ୍ରମାନଙ୍କର ଅର୍ଥ ବିଶ୍ଳେଷଣ କରିବାରେ ଯଥାର୍ଥ ସାହାଯ୍ୟ କହିଥାଏ ।

ଉଦାହରଣ ସ୍ୱରୂପ -

ଋଷି - କୌଣସି କଥନ ବା ଉକ୍ତିର ବାସ୍ତବିକ ଭାବ ତାହାର ବକ୍ତାର ବ୍ୟକ୍ତିତ୍ୱ ଜାଣିବା ବିନା ବାହରକରିବା କଠିନ କାର୍ଯ୍ୟ ଅଟେ । "**ମୋ ସମ କୌନ କୁଟିଲ ଖଲ କାମୀ**" ଏହି ଉକ୍ତିକୁ ସାମାନ୍ୟ ଦୃଷିକୋଣରୁ ଦେଖିଲେ ଲାଗିବ ଯେ, କୌଣସି ଏକ ଅଧମ ବ୍ୟକ୍ତିର କଥନ; କିନ୍ତୁ ଏହି ବାକ୍ୟ "ସନ୍ଥ ସୂରଦାସ"ଙ୍କର ଅଟେ, ଏହାର ରଚକ ସ୍ୱଷ୍ଟ ହେବାପରେ ଏହି ଉକ୍ତି ଅତି ଗହନ ଆତ୍ମଚିନ୍ତନ ଯୁକ୍ତ ଆଧ୍ୟାତ୍ମିକ ଦୃଷ୍ଟିକୋଣରୁ ନିଆଯିବ । ତେଣୁ ଋଷିଙ୍କ ବ୍ୟକ୍ତିତ୍ୱ ଓ ଦୃଷ୍ଟିକୁ ଧ୍ୟାନରେ ରଖି ତାଙ୍କର କଥନ ବା ଉକ୍ତିର ଅର୍ଥ କରାଯିବା ଉଚିତ ।

ଦେବତା - ଋଷି କୌଣସି ସାମାନ୍ୟ କ୍ରିୟା ବା ସାମାନ୍ୟ ଉପକରଣ ପଛରେ ସନ୍ନିହିତ କୌଣସି ଦିବ୍ୟ ଚେତନ ଶକ୍ତିର ସକ୍ରିୟତା ଦେଖନ୍ତି । ସେହି ଦେବଶକ୍ତିର ସମ୍ବନ୍ଧରେ କୌଣସି ଅବଧାରଣା ନ ଥିଲେ, ସେହି ଉକ୍ତିର ଭାବ ଜାଣିବା ସହଜ ହେବ ନାହିଁ । "**ସୋମେନାଦିତ୍ୟାଃ ବଲିନଃ**" ଏହି ଉକ୍ତିରୁ ଯଦି ସୋମଙ୍କୁ ସୋମବଲ୍ଲୀ ମାନି ନିଆଯାଏ, କେମିତି ଚଳିବ? ଏଠି ସୋମଙ୍କ ଦିବ୍ୟ ପ୍ରବାହର ସ୍ୱରୂପ ସ୍ୱଷ୍ଟହେବା ଦରକାର ଯେ, ସୂର୍ଯ୍ୟଙ୍କ ଅବିରଳ ଶକ୍ତି ବଳରେ ସୋମଙ୍କର ଦିବ୍ୟତା

Not For Commercial Use

କୋଟି ବର୍ଷରୁ ହୋଇ ଆସୁଛନ୍ତି । ତେଣୁ ବସ୍ତୁଆଦି ଅଥବା କ୍ରିୟାମାନଙ୍କ ସମ୍ବନ୍ଧୀୟ ଦେବ ପ୍ରବାହର ଅବଧାରଣା ବିନା ଠିକ୍ ଅର୍ଥ ବାହାର କରିବା ସମ୍ଭବ ନୁହେଁ ।

ଛନ୍ଦ - ଅଭୀଷ୍ଟ ଭାବମାନଙ୍କୁ ବ୍ୟକ୍ତ କରୁଥିବା ଶବ୍ଦମାନଙ୍କୁ କୌଣସି ବିଶେଷ-ଅନୁଶାସନରେ ବାନ୍ଧି ଦେଲେ ତାହା ଛନ୍ଦ ହୁଏ । ସଂସ୍କୃତ ବଡ ସମୃଦ୍ଧ ଭାଷା, ଏଥିରେ ଗୋଟିଏ ଭାବ ପାଇଁ ଅନେକ ଶବ୍ଦ ଉପଲବ୍ଧ, ତଥା ଗୋଟିଏ ଶବ୍ଦର ଅନେକ ଅର୍ଥ ଉପଲବ୍ଧ ଅଛି । ଛନ୍ଦରେ ମନ୍ତ୍ରମାନଙ୍କର ମର୍ଯ୍ୟାଦା ଅନୁରୂପ ଶବ୍ଦମାନଙ୍କର ଚୟନ କରାଯାଇଥାଏ । ତେଣୁ ଅନେକାର୍ଥ ଶବ୍ଦମାନଙ୍କର ଅର୍ଥ ଛନ୍ଦର ଭାବାନୁସାରେ ନିର୍ଣ୍ଣୟ କରାଯାଏ । ଛନ୍ଦ ରଚନାରେ ଶବ୍ଦମାନଙ୍କର ସ୍ଥାନ ଅନେକଥର ବଦଳାଇବାକୁ ପଡିଥାଏ, ଅନ୍ୱୟରେ ଯଦି ସେମାନଙ୍କୁ ଏପଟ ସେପଟ କରିଦିଆଯାଏ, ତେବେ ତାହାର ଭାବ ବଦଳିଯାଏ । ତେଣୁ ଛନ୍ଦର ମର୍ଯ୍ୟାଦା ବୁଝି ନ ପାରିଲେ ଏହାର ଅର୍ଥ ନିର୍ଣ୍ଣୟ କରିବା କଠିନ । ପୁନଃ ଛନ୍ଦର ସମ୍ବନ୍ଧ 'ଉଚ୍ଚାରଣ ଓ ଧ୍ୱନି-ବିଜ୍ଞାନ' ସହିତ ସଂଯୁକ୍ତ ଅଟେ । ମନ୍ତ୍ର ପ୍ରୟୋଗରେ ଛନ୍ଦର ଭାବାନୁରୂପ ହିଁ ଉଚ୍ଚାରଣ ବା ପାଠ କରିବା ଦରକାର । ଏକ ବାକ୍ୟ "**ମୁଁ ଧନ୍ୟ ହୋଇଗଲି**", ଶ୍ରଦ୍ଧା ଭାବରେ, ପ୍ରସନ୍ନ ଭାବରେ, ଅଥବା ବ୍ୟଙ୍ଗ ଭାବରେ କୁହାଯାଇପାରେ । ସେଥିପାଇଁ ମନ୍ତ୍ରମାନଙ୍କର ସାର୍ଥକ ପ୍ରୟୋଗରେ ଛନ୍ଦ ମର୍ଯ୍ୟାଦାର ଜ୍ଞାନ ଅତ୍ୟନ୍ତ ଆବଶ୍ୟକ ଅଟେ ।

ଯଜୁର୍ବେଦ ରଚନାରେ ଋଷି, ଦେବତା ଓ ଛନ୍ଦ ନିର୍ଧାରଣ କରିବା ଏକ ଶ୍ରମସାଧ୍ୟ କାର୍ଯ୍ୟ ଅଟେ । **ଋଷି** - ଆଚାର୍ଯ୍ୟ ସାୟଣ ତାଙ୍କ ଭାଷ୍ୟରେ ଋଷିଙ୍କର ତାତ୍ପର୍ଯ୍ୟ ସ୍ପଷ୍ଟକରି ଲେଖିଛନ୍ତି ଯେ - ମନ୍ତ୍ରର ପ୍ରବକ୍ତାଙ୍କୁ ଋଷି କୁହାଯାଏ - "**ଯସ୍ୟ ବାକ୍ୟଂ ସ ଋଷିଃ**" (ଋ-୧୦.୧୦, ସା.ଭା) । ଯଜୁର୍ବେଦ ସନ୍ଦର୍ଭରେ ଯେବେ ଋଷିମାନଙ୍କ ସମ୍ବନ୍ଧରେ ବିଚାର କରାଯାଏ, ସେଠାରେ ଋଷିମାନଙ୍କର ୩ଟି ରୂପ ପରିଲକ୍ଷିତ ହୁଏ ।

୧ - ପ୍ରଥମଟି ଏହି ବେଦର ଆଦିଦ୍ରଷ୍ଟା-ପ୍ରତ୍ନଦ୍ରଷ୍ଟା "ଋଷି ବିବସ୍ୱାନ୍" ଅଟନ୍ତି, ଏହା "ଯଜୁଃ ସର୍ବାନୁକ୍ରମସୂତ୍ର" ରେ ଉଲ୍ଲେଖ ଅଛି - "**ଇଷେତ୍ୱାଦି ଖଂ ବ୍ରହ୍ମାନ୍ତଂ ବିବସ୍ୱାନ୍ ଅପଶ୍ୟତ୍**" (ପୃଷ୍ଠା -୧) । ଏହି ବେଦଜ୍ଞାନ "ସୂର୍ଯ୍ୟ"ଙ୍କ ଦ୍ୱାରା କ୍ରମଶଃ ଯାଜ୍ଞବଲ୍କ୍ୟ ଆଦିଙ୍କ ମାଧ୍ୟମରେ ପୃଥିବୀ ପୃଷ୍ଠରେ ପ୍ରସାରିତ ହେଲେ – ଏହା ସର୍ବବିଦିତ ତଥ୍ୟ ଅଟେ ।

୨ - ଦ୍ୱିତୀୟ ସ୍ତରରେ ଏହି ବେଦର ସେହି ଋଷିମାନେ ଅଟନ୍ତି, ଯେଉଁମାନେ "ଦର୍ଶପୌର୍ଣ୍ଣମାସ" ଆଦି ପ୍ରକରଣ ବିଶେଷର ସାମୁହିକ ଋଷି ରୂପରେ ପ୍ରସିଦ୍ଧ ଅଟନ୍ତି, ଯେଉଁମାନେ ପ୍ରାୟଃ ଦେବସ୍ତର ର ଅଟନ୍ତି । ଏହାର ଉଲ୍ଲେଖ ସର୍ବାନୁକ୍ରମସୂତ୍ରରେ ଅଛି - "**ତତଃ ପ୍ରତିକର୍ମ-ବିଭାଗେନ**

Not For Commercial Use

ବ୍ରାହ୍ମଣାନୁସାରେଣ ଋଷୟୋ ବେଦିତବ୍ୟାଃ" । ଏଠାରେ ଦେବସ୍ତର ର ଋଷିମାନଙ୍କର ୨ଟି ଅପବାଦ ମଧ୍ୟ ଅଛି - (କ) ଯାଜ୍ଞବଲ୍କ୍ୟ (ଖ) ଦଧ୍ୟଙ୍ ଆଥର୍ବଣ ।

୩. ତୃତୀୟ ସ୍ତରରେ ସେହି ସମସ୍ତ ଋଷିମାନେ ଆସନ୍ତି, ଯେଉଁମାନେ ବେଦମନ୍ତ୍ରକୁ ଦେବତାମାନଙ୍କ ସ୍ତୁତି-ପ୍ରାର୍ଥନା ଆଦି ରୂପରେ ପ୍ରୟୋଗ କରିଛନ୍ତି ଓ ସିଦ୍ଧି ପ୍ରାପ୍ତ କରିଛନ୍ତି । ସେମାନେ ବୈୟକ୍ତିକ ସ୍ତରର ଯଥାବସର ସମ୍ବନ୍ଧ ଋଷି ରୂପରେ ମାନ୍ୟତା ପ୍ରାପ୍ତ ଅଟନ୍ତି ।

ଏହି ପ୍ରସ୍ତୁତ ଯଜୁର୍ବେଦ ସଂହିତା (ମାଧ୍ୟନ୍ଦିନ) ର ପ୍ରତ୍ୟକ ଅଧ୍ୟାୟର ଅନ୍ତିମ ଭାଗରେ ("**ଋଷି, ଦେବାତା ଓ ଛନ୍ଦ ବିବରଣୀ**") ୩ୟ ସ୍ତରର ଋଷି ମାନଙ୍କର ଉଲ୍ଲେଖ କରାଯାଇଛି । ପ୍ରଥମ ଓ ଦ୍ୱିତୀୟ ସ୍ତରର ଋଷିମାନଙ୍କର ସୂଚୀ ନିମ୍ନ ପ୍ରକାରର –
ପ୍ରଥମ ସ୍ତର - ଅଧ୍ୟାୟ ୧ ରୁ ୪୦ ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ, ଅର୍ଥାତ ସଂପୂର୍ଣ୍ଣ ଶୁକ୍ଳ ଯଜୁର୍ବେଦର ଋଷି ବିବସ୍ୱାନ୍ ଅଟନ୍ତି ।

ଦ୍ୱିତୀୟ ସ୍ତର -

ପ୍ରକରଣ	ଅଧ୍ୟାୟ-କଣ୍ଡିକା	ଋଷି ନାମ
ଦର୍ଶପୂର୍ଣ୍ଣମାସ		ପରମେଷ୍ଠୀ ପ୍ରଜାପତି ବା ଦେବଗଣ ପ୍ରଜାପତି
ପିତୃଯଜ୍ଞ		ପ୍ରଜାପତି
ଅଗ୍ନ୍ୟାଧେୟ		ପ୍ରଜାପତି, ଦେବଗଣ, ଅଗ୍ନି, ବା ଗନ୍ଧର୍ବ
ଅଗ୍ନିହୋତ୍ର		ପ୍ରଜାପତି
ଯଜମାନାଗ୍ନି-ଉପସ୍ଥାନ		ଦେବଗଣ
ଆଗତୋପସ୍ଥାନ		ଆଦିତ୍ୟ
ଚାତୁର୍ମାସ୍ୟ		ପ୍ରଜାପତି
ଅଗ୍ନିଷ୍ଟୋମ		ପ୍ରଜାପତି
ସତ୍ରୋପସ୍ଥାନ		ଦେବଗଣ
ନୈମିତ୍ତିକ		ବସିଷ୍ଠ
ବାଜପେୟ		ବୃହସ୍ପତି, ଇନ୍ଦ୍ର
ରାଜସୂୟ		ବରୁଣ
ଚରକସୌତ୍ରାମଣୀ		ଅଶ୍ୱିନୀକୁମାର
ଅଗ୍ନିଚୟନ		ପ୍ରଜାପତି. ବା ସାଧ୍ୟଗଣ

Not For Commercial Use

ସୌତ୍ରାମଣୀ		ପ୍ରଜାପତି, ଅଶ୍ବିନୀକୁମାର, ସରସ୍ବତୀ
ଅଶ୍ବମେଧ		ପ୍ରଜାପତି ପ୍ରଜାପତି
ଅଗ୍ନିକୋଽଧ୍ୟାୟ		ପ୍ରଜାପତି
ପୁରୁଷମେଧ		ନାରାୟଣପୁରୁଷ
ସର୍ବମେଧ		ବ୍ରହ୍ମ, ସ୍ବୟଂଭୂ
ଅନାରଭ୍ୟାଧୀତ		ଆଦିତ୍ୟ, ଯାଜ୍ଞବଲ୍କ୍ୟ
ପିତ୍ର୍ୟୋଽଧ୍ୟାୟ		ଆଦିତ୍ୟ ଅଥବା ଦେବଗଣ
ପ୍ରବର୍ଗ୍ୟାଗ୍ନିକାଶ୍ବ		ଦଧ୍ୟଙ୍ଙ୍ଆଥର୍ବଣ
ମେଧୋପନିଷତ୍ ମହାବୀର-ସମ୍ଭରଣ		ଦଧ୍ୟଙ୍ଙ୍ଆଥର୍ବଣ
ପ୍ରୋକ୍ଷଣାଦି ମହାବୀର-ନିରୂପଣେ		ଦଧ୍ୟଙ୍ଙ୍-ଆଥର୍ବଣ
ଘର୍ମଧୁଗ୍-ଦୋହନମ୍-ପ୍ରବର୍ଗ୍ୟେ-ଘର୍ମଭେଦେ-ପ୍ରାୟଶ୍ଚିତ		ଦଧ୍ୟଙ୍ଙ୍-ଆଥର୍ବଣ
ଇଶାବାସ୍ୟୋପନିଷତ୍		ଦଧ୍ୟଙ୍ଙ୍-ଆଥର୍ବଣ

ଦେବତା - ମନ୍ତ୍ରଦ୍ରଷ୍ଟା ଋଷିଗଣ ନିଜର ସାକ୍ଷାତ୍କୃତ ମନ୍ତ୍ରମାନଙ୍କରେ ଯାହାଙ୍କର ସ୍ତୁତି କରନ୍ତି, ଯାହାଙ୍କର ବର୍ଣ୍ଣନ କରିଛନ୍ତି, ସେମାନେ ସେହି ମନ୍ତ୍ରର ଦେବତା ଅଟନ୍ତି । ଏକଥା ସାୟଣାଚାର୍ଯ୍ୟଙ୍କ ଭାଷ୍ୟରେ (ସା.ଭା - ୧୦.୧୦) ମଧ୍ୟ କୁହାଯାଇଛି - "**ଯା ତେନୋଚ୍ୟତେ ସା ଦେବତା**" । ଏହି ପରିପ୍ରେକ୍ଷ୍ୟରେ ଯେବେ ଯଜୁର୍ବେଦରେ ଦେଦତା ନିର୍ଧାରଣ ଉପରେ ବିଚାର କରାଯାଏ, ସେତେବେଳେ ଅତିକମରେ ୨ଟି ବିଚାରଧାରା ସାମ୍ନାକୁ ଆସିଥାଏ । ପ୍ରଥମଟି **ସନାତନ** ଧାରା ଅଟେ, ଯାହା ଯଜୁର୍ବେଦକୁ ଅଶ୍ବମେଧାଦି ଯଜ୍ଞୀୟ ସନ୍ଦର୍ଭରେ ମାନିଛନ୍ତି ଓ ତାହାର ବ୍ୟାଖ୍ୟା କରିଛନ୍ତି । ଦ୍ବିତୀୟ ଧାରାଟି ଅତି **ବିଚାରଶୀଳ** ଅଟେ, ଯାହା ଯଜୁର୍ବେଦକୁ ଆଦର୍ଶ ସାମାଜ-ବ୍ୟବସ୍ଥାର ସୂତ୍ରଧାର ମାନନ୍ତି ଓ ସେହି ପରିପ୍ରେକ୍ଷ୍ୟରେ ବ୍ୟାଖ୍ୟା କରନ୍ତି । ଏହି କାରଣରୁ ସଂହିତା ମାନଙ୍କରେ ଏହି ଦୁଇଟି ବିଚାରଧାରା ପାଇଁ ଦୁଇପ୍ରକାର ର ଦେବତା ନିର୍ଧାରଣ ଉପଲବ୍ଧ ଦେଖାଯାଏ । ଏହି ବିଷୟରେ ପର୍ଯ୍ୟାପ୍ତ ଅଧ୍ୟୟନ ଓ ଗବେଷଣାର ଆବଶ୍ୟକତା ରହିଛି । ଏହି ସଂକଳନରେ ଉପଯୁକ୍ତ ସିଦ୍ଧ ତଥ୍ୟକୁ ସ୍ବୀକାର କରାଯାଇ, ସେମାନଙ୍କର ତଥ୍ୟ ପ୍ରତିପାଦନ କରାଯାଇଛି । ଯଜୁର୍ବେଦର

Not For Commercial Use

ପ୍ରତିମନ୍ତ୍ର ଦେବତାମାନଙ୍କୁ ପ୍ରତ୍ୟେକ ଅଧ୍ୟାୟ ଶେଷରେ "**ଋଷି, ଦେବାତା ଓ ଛନ୍ଦ ବିବରଣୀ**"ରେ ଦିଆଯାଇଛି ।

ଛନ୍ଦ - ଛନ୍ଦମାନଙ୍କର ନିର୍ଧାରଣ କରିବାରେ ପର୍ଯ୍ୟାପ୍ତ କଠିନତା ଆସିଥିଲା । ଯତ୍ର-ତତ୍ର ଛନ୍ଦମାନଙ୍କର ନିର୍ଧାରଣର ଯେଉଁ ସୂଚୀମାନ ଉପଲବ୍ଧ ଅଛି, ସେଥିରେ ମନ୍ତ୍ରସମୂହଙ୍କୁ ଯେଉଁ ଛନ୍ଦରେ ନିର୍ଧାରଣ କରାଯାଇଛି, ସେମାନେ ଛନ୍ଦର ବ୍ୟାକରଣ ଦୃଷ୍ଟିରୁ ଅନେକ ସ୍ଥାନରେ ମେଳ ଖାଉନାହାଁନ୍ତି । ଏହା ହୋଇପାରେ ଯେ, ପୂର୍ବ ଆଚାର୍ଯ୍ୟମାନେ ପ୍ରଥମେ ଯଜୁଷ୍ ମନ୍ତ୍ରମାନଙ୍କର ଛନ୍ଦମାନଙ୍କ ପାଇଁ ଅନ୍ୟ କୌଣସି ସୂତ୍ର ନିର୍ଧାରିତ କରିଥିଲେ ? ଅଥବା ପରସମୟରେ ବ୍ୟାକରଣ ଦ୍ୱାରା ନିର୍ଧାରିତ ସୂତ୍ର ମାନଙ୍କରେ ସେମାନଙ୍କର ସଂଗୀତ ତାଳ ଖାଇ ପାରୁନଥିଲା ।

ଉକ୍ତ ପ୍ରଭେଦ ଦୃଷ୍ଟିକୋଣରୁ ଏହି ପ୍ରକରଣ ପର୍ଯ୍ୟାପ୍ତ ଶୋଧାତ୍ମକ ଅଧ୍ୟୟନ-ନିର୍ଧାରଣର ଅପେକ୍ଷା ରଖୁଛି । ଏହି ଭାଷାର୍ଥ ସହିତ ପରମ୍ପରା ଓ ବିବେକ ର ସଂଯୋଗ କରି ଛନ୍ଦମାନଙ୍କର ସୂଚନା ପରିଶ୍ରମପୂର୍ବକ ତିଆରି କରାଯାଇଛି, ଓ ସେମାନଙ୍କର ସୂଚନା ଅଧ୍ୟାୟର ଶେଷରେ "**ଋଷି, ଦେବତା ଓ ଛନ୍ଦ ବିବରଣୀ**"ରେ ଦିଆଯାଇଛି ।

Not For Commercial Use

ଯଜୁର୍ବେଦରେ ମେଧ ପ୍ରକରଣ ! କିଛି ଭ୍ରମତା

ବେଦରେ "ମେଧ" ଶବ୍ଦ "ଯଜ୍ଞ"ର ପର୍ଯ୍ୟାୟ ଅଟେ । ନିରୁକ୍ତର ନିଘଣ୍ଟୁରେ ଯଜ୍ଞର ୨୫ଟି ନାମ ଦିଆଯାଇଛି । ସେଥିମଧ୍ୟରେ "ଅଧ୍ୱର" ତଥା "ମେଧ" ମଧ୍ୟ ସମ୍ମିଳିତ ଅଟେ । "ଅଧ୍ୱର"ର ଶାବ୍ଦିକ ଅର୍ଥ ଯଦି କରାଯାଏ, ଏହାର ଅର୍ଥ ହୁଏ "**ଧ୍ୱରାତି ବଧକର୍ମା**" "**ନ ଧ୍ୱରଃ ଇତି ଅଧ୍ୱରଃ**", ଅର୍ଥାତ୍ ହିଂସାର ନିଷେଧ କରିବାର କର୍ମ । "ମେଧ" ଶବ୍ଦର ଅର୍ଥ ସ୍ୱଷ୍ଟ କରିବା ହେତୁ ଧାତୁକୋଷରେ ଲେଖାଅଛି ଯେ - "**ମେଧୃ-ମେଧା, ହିସନୟୋଃ ସଂଗମେ ଚ**", ଅର୍ଥାତ୍ ମେଧ ଶବ୍ଦର ଉପଯୋଗ ୩ଟି ସଂଦର୍ଭରେ କରାଯାଇପାରେ । (୧) ମେଧା-ସଂବର୍ଧନ (୨) ହିଂସା (୩) ସଂଗମ, ସଂଗତିକରଣ, ଏକୀକରଣ, ସଂଗଠନ । ତେଣୁ ଯଜ୍ଞ ଯେତେବେଳେ "ଅଧ୍ୱର" ଅଟେ, ସେତେବେଳେ ସେହି ପ୍ରକରଣରେ "ମେଧ"ର ଅର୍ଥ ହିଂସା କେବେ ବି ହୋଇ ପାରେନା । "ମେଧା-ସଂବର୍ଧନ" ଏବଂ "ସଂଗତିକରଣ" ର ସଂଦର୍ଭରେ ହିଁ ନେବା ଉଚିତ୍ ହେବ ।

ଏହା ସର୍ବମାନ୍ୟ ଅଟେ ଯେ, "ବେଦବ୍ୟାସ" ବେଦକୁ ୪ଟି ଭାଗରେ ବିଭକ୍ତ କରିଥିଲେ । ସେ ଯଜ୍ଞରେ ହିଂସାର ନିଷେଧ କଥା ସ୍ୱଷ୍ଟ ଭାବରେ ଲେଖିଛନ୍ତି ଯେ –

"**ସୁରାମତ୍ସ୍ୟା ମଧୁମାଂସମାସବଂ କୃସରୌଦନମ୍ ।**
ଧୂର୍ତୈଃ ପ୍ରବର୍ତିତଂ ହ୍ୟେତନ୍ନୈତଦ୍ ବେଦେଷୁ କଲ୍ପିତମ୍ ।।" (ମହାଭାରତ ଶାନ୍ତିପର୍ବ - ୨୬୫.୧) ।

ଅର୍ଥାତ୍, ଧୂର୍ତମାନଙ୍କ ଦ୍ୱାରା ମଦ୍ୟ, ମତ୍ସ୍ୟ, ପଶୁମାଂସ, ଦ୍ୱିଜାତିମାନଙ୍କର ବଳିଦାନ ଆଦି ପ୍ରବର୍ତିତ ହୋଇଅଛି, ବେଦ ମାନଙ୍କରେ ଏ ପ୍ରକାର ବିଧାନ ନାହିଁ । ତେଣୁ 'ମେଧ'ର ହିଂସାତ୍ମକ ଅର୍ଥ କୌଣସି ବିବେକଶୀଳ ବ୍ୟକ୍ତି କେବେ ହିଁ କରିବେ ନାହିଁ । ଯଜ୍ଞଭଳି ପାରମାର୍ଥିକ ପ୍ରକ୍ରିୟାକୁ ଏହି ଲାଞ୍ଛରୁ ଦୂରରେ ରଖିବା ଉଚିତ୍ ।

ଯଜୁର୍ବେଦକୁ ଯଜ୍ଞ ପ୍ରବୃତିର ବୋଲି କୁହାଯାଇଛି । ଦର୍ଶପୂର୍ଣ୍ଣମାସ, ସୋମଯଜ୍ଞ, ଅଗ୍ନିଷ୍ଟୋମ, ବାଜପେୟ, ରାଜସୂୟ, ସୌତ୍ରାମଣୀ ଆଦି ଯଜ୍ଞମାନଙ୍କରେ ଯଜୁର୍ମନ୍ତ୍ର ମାନଙ୍କର ବିନିଯୋଗ ହୋଇଥାଏ । "ମେଧ" ସମ୍ବୋଧନ ସହିତ ଯେଉଁ ଯଜ୍ଞମାନଙ୍କର ପ୍ରକରଣ କରାଯାଇଛି, ସେମାନେ ହେଲେ - ଅଶ୍ୱମେଧ, ପୁରୁଷମେଧ, ସର୍ବମେଧ, ତଥା ପିତୃମେଧ ଇତ୍ୟାଦି । ଏଥିରେ ମଧ୍ୟ "ମେଧ"ର ହିଂସାତ୍ମକ ଅର୍ଥ ସିଦ୍ଧ ହୁଏ ନାହିଁ । ଯଦି ‘ମେଧ’ର ଅର୍ଥ ବଧ ହୁଏ, ତେବେ ପିତୃମେଧ କେମିତି ସମ୍ଭବ ? କାରଣ ପିତରମାନଙ୍କର ଶରୀର ତ ଆଗରୁ ସମାପ୍ତ ହୋଇଯାଇଛି । ସେହିଭଳି

Not For Commercial Use

'ସର୍ବମେଧ'ରେ ଆତ୍ମାକୁ ପରମାତ୍ମାରେ ସମର୍ପିତକରି ମୁକ୍ତିପ୍ରାପ୍ତ କରିବା ବିଷୟରେ କୁହାଯାଇଛି । 'ପୁରୁଷମେଧ'ରେ ଆଦର୍ଶ ସମାଜବ୍ୟବସ୍ଥାର ଅନ୍ତର୍ଗତରେ କିପରି କୌଣସି ବ୍ୟକ୍ତିକୁ କେଉଁଠି ନିୟୋଜନ କରାଯିବା କଥା ବର୍ଣ୍ଣନା କରାଯାଇଛି ।

୩୨ତମ ଅଧ୍ୟାୟରେ "ଆଲଭନ" ଶବ୍ଦର ପ୍ରୟୋଗ ହୋଇଅଛି । "ମେଧ" ଭଳି ଆଲଭନ ଶବ୍ଦର ମଧ୍ୟ ଗୋଟିଏ ଅର୍ଥ ବଧ ଅଛି, କିନ୍ତୁ ତାହାର ମାନ୍ୟ ଅର୍ଥ ପ୍ରାପ୍ତ କରିବା, ଯୋଡିବା ଆଦି ମଧ୍ୟ ଅଟେ । ତେଣୁ "ଅଧ୍ୱର" ବଧଶୁନ୍ୟ ଯଜ୍ଞ କର୍ମରେ ତାହାର ହିଂସାତ୍ମକ ଅର୍ଥ ମାନଙ୍କୁ ଆଗ୍ରହ କରିବା ଉଚିତ୍ ନୁହେଁ ।

Not For Commercial Use

ଯଦକ୍ଷରପଦଭ୍ରଷ୍ଟଂ ମାତ୍ରାହିନଂ ତୁ ଯଦ୍-ଭବେତ୍ ।
ତତ୍-ସର୍ବ କ୍ଷମତାଂ ଦେବ ନରାୟଣ ନମୋଽସ୍ତୁତେ ।।
ବିସର୍ଗବିନ୍ଦୁମାତ୍ରାଣି ପଦପାଦାକ୍ଷରାଣି ଚ ।
ନ୍ୟୁନାନି ଚାତିରିକ୍ତାନି କ୍ଷମସ୍ୱ ପୁରୁଷୋତ୍ତମ ।।

ଓମ୍ ତତ୍ ସତ୍ । ସର୍ବମ୍ ଶ୍ରୀ କୃଷ୍ଣାର୍ପଣାମସ୍ତୁ ।
ଓମ୍ ଶାନ୍ତିଃ ଶାନ୍ତିଃ ଶାନ୍ତିଃ ।

Not For Commercial Use

Sources ସୂତ୍ର	• www.archive.org • www.vedicheritage.gov.in • www.academia.edu • IISH Global (Indian Institute of Scientific Heritage) • https://asi.nic.in/pages/Central-Archaelogical-Library/HQ (Archaeological Survey of India) • Vedanta Spiritual Library – www.celextel.org • www.wikipedia.org
Send Corrections to ଭୁଲ ସୁଧାର ପାଇଁ ଯୋଗାଯୋଗ	prakash@scholarshoppe.com
Site access ୱେବ ସାଇଟ୍	www.scholarshoppe.com/veda-odia/

ଏହି 'ଦସ୍ତାବେଜ ବା ପୁସ୍ତକ' ଟି ବୈଦିକ ସାହିତ୍ୟର ପ୍ରଥମ ଓଡିଆ ଡିଜିଟାଲ୍ ରୂପାନ୍ତର ଅଟେ ।

ଯଜୁର୍ବେଦ (ସଂକ୍ଷିପ୍ତ ପରିଚୟ)

ମନ୍ତ୍ରସମୁହର ଶୈଳୀର ଦୃଷ୍ଟିକୋଣରୁ ମନ୍ତ୍ରଗୁଡିକୁ ୩ଟି ଭାଗରେ ବିଭକ୍ତ କରାଯାଇଛି । ଯଥା, ଋକ୍, ଯଜୁଃ ଓ ସାମ । ଛନ୍ଦରେ ନିବଦ୍ଧ ମନ୍ତ୍ରଗୁଡିକୁ "ଋକ୍ ବେଦ", **ଗଦ୍ୟାତ୍ମକ** ମନ୍ତ୍ରଗୁଡିକୁ "ଯଜୁର୍ବେଦ", ଓ ଗାନମୟ (ଗୀତମୟ) ମନ୍ତ୍ରଗୁଡିକୁ "ସାମବେଦ" ନାମ ଦିଆଗଲା ।

"ଯଜୁଃ" ଶବ୍ଦର ଅର୍ଥ 'ଗଦ୍ୟ' ଓ "ଯଜୁସ୍"ର ଅର୍ଥ ପୂଜା କରିବା, ଅନ୍ୟ ଏକ ବାଖ୍ୟା ଅନୁସାରେ - "ଯଜୁର୍ ଯଜତେଃ", ଅର୍ଥାତ ଏହା ଯଜ୍ଞ ସମ୍ବନ୍ଧିତ କର୍ମ ଅଟେ, କାରଣ ଏ ସମସ୍ତ ଶବ୍ଦର ମୂଳ 'ଯଜ୍' ଅଟେ । ଆଚାର୍ଯ୍ୟ ଯକ୍ଷ ନିରୁକ୍ତରେ, "ଯଜୁଃ" ଶବ୍ଦ 'ଯଜ୍' ଧାତୁରୁ ଉତ୍ପନ୍ନ ହୋଇଛି ବୋଲି କହିଛନ୍ତି, ସେହି ହିସାବରେ 'ଯଜୁର୍ବେଦ'ରୁ **ଯଜ୍ଞ**ର ସ୍ୱରୂପ ନିର୍ଦ୍ଧାରଣ ହୋଇଥାଏ । 'ଋକ୍-ବେଦ' ଅନୁସାରେ, "ଯଜ୍ଞସ୍ୟ ମାତ୍ରାଂ ବି ମିମୀତ ଉ ତ୍ୱଃ" (ଋ.ବେ - ୧୦.୭୧.୧୧), ଅତଃ, ଯାଜ୍ଞିକ ଦୃଷ୍ଟିରୁ 'ଯଜୁର୍ବେଦ'ର ଉପର ନାମ "**ଅଧ୍ୱର୍ଯ୍ୟୁବେଦ**" ମଧ୍ୟ ଅଟେ । 'ଋକ୍ ବେଦ' "ଜ୍ଞାନକାଣ୍ଡ" ରୂପେ ପରିଚିତ । 'ଋକ୍ ବେଦ' ଜ୍ଞାନର ବାସ୍ତବ ପ୍ରୟୋଗ ଓ ବିସ୍ତାର 'ଯଜୁର୍ବେଦ' ଦ୍ୱାରା ହୋଇଥାଏ, ସେଥିପାଇଁ ଏହାକୁ "**କର୍ମକାଣ୍ଡ**" କୁହାଯାଏ ।

'ଯଜୁର୍ବେଦ' ପ୍ରବନ୍ଧନ

ସମ୍ପ୍ରଦାୟର ଆଧାରକୁ ମୂଳ କରି 'ଯଜୁର୍ବେଦ'କୁ ୨ଟି ଭାଗରେ ବିଭକ୍ତ କରାଯାଇଛି, ଯଥା, "**ଶୁକ୍ଳ ଯଜୁର୍ବେଦ**" ଓ "**କୃଷ୍ଣ ଯଜୁର୍ବେଦ**" । ‘**ଆଦିତ୍ୟ-ପରମ୍ପରା**’ ଦ୍ୱାରା ପ୍ରାପ୍ତ ମନ୍ତ୍ରଗୁଡିକୁ "ଶୁକ୍ଳ ଯଜୁର୍ବେଦ" ଓ ‘**ବ୍ରହ୍ମ-ପରମ୍ପରା**’ ଦ୍ୱାରା ପ୍ରାପ୍ତ ମନ୍ତ୍ରଗୁଡିକୁ "କୃଷ୍ଣ ଯଜୁର୍ବେଦ" କୁହାଯାଏ । ଅନେକ ବିଦେଶୀ ଏହାର ନାମକୁ ଭୁଲ ଅନୁବାଦ କରିଛନ୍ତି ‘ବ୍ଲାକ୍ (black) ଓ ହ୍ୱାଇଟ୍ (white) ଯଜୁର୍ବେଦ’, ଯେଉଁଟାକି ସଂପୂର୍ଣ୍ଣ ଭୁଲ । ଏହା କେବଳ ୨ଟି ସୂତ୍ର ବା ପଦ୍ଧତି ବା ସମ୍ପ୍ରଦାୟ । ମହର୍ଷି **ଯଜ୍ଞବଲ୍କ୍ୟ**, ଯାହା ସୁର୍ଯ୍ୟଦେବଙ୍କ ଠାରୁ ଶିକ୍ଷା କରିଥିଲେ ତାହା "ଆଦିତ୍ୟ ପରମ୍ପରା", ଅର୍ଥାତ ଆଦିତ୍ୟଙ୍କ ଦ୍ୱାରା ପ୍ରାପ୍ତ; ଓ ଯାହା ବେଦରୁ ବା **ବ୍ରହ୍ମ** ଦ୍ୱାରା ପ୍ରକଟିତ ହୋଇଥିଲା, ତାହା "ବ୍ରହ୍ମ ପରମ୍ପରା" । ତେଣୁ 'ଆଦିତ୍ୟ ପରମ୍ପରା' ଦ୍ୱାରା ପ୍ରାପ୍ତ, "**ଶୁକ୍ଳ ଯଜୁର୍ବେଦ**" ନାମରେ ଓ 'ବ୍ରହ୍ମ ପରମ୍ପରା' ଦ୍ୱାରା ପ୍ରାପ୍ତ, "**କୃଷ୍ଣ ଯଜୁର୍ବେଦ**" ନାମରେ ଜଣା ।

Not For Commercial Use

ଯଜୁର୍ବେଦ ସଂହିତା ଶାଖା

ମହାଭାଷ୍ୟକାର ପତଞ୍ଜଳିଙ୍କ ଅନୁସାରେ 'ଯଜୁର୍ବେଦ'ରେ ସମୁଦାୟ **୧୦୧**ଟି ଶାଖା ଥିଲା, ସେମାନଙ୍କ ମଧ୍ୟରୁ ୧୫ଟି 'ଶୁକ୍ଳ ଯଜୁର୍ବେଦ'ର ଓ ୮୬ଟି 'କୃଷ୍ଣ ଯଜୁର୍ବେଦ'ର । କିନ୍ତୁ ସେମାନଙ୍କ ମଧ୍ୟରୁ, 'ଶୁକ୍ଳ ଯଜୁର୍ବେଦ'ର ମାତ୍ର **୨**ଟି ଶାଖା ଓ 'କୃଷ୍ଣ ଯଜୁର୍ବେଦ'ର **୪**ଟି ଶାଖା ଉଦ୍ଧାର ହୋଇପାରିଛି ।

ଶୁକ୍ଳ ଯଜୁର୍ବେଦ

ମହର୍ଷି '**ଯଜ୍ଞବଲ୍କ୍ୟ ବାଜସେନ୍ୟ**'ଙ୍କ ଦ୍ୱାରା ସୂର୍ଯ୍ୟଦେବଙ୍କ ଠାରୁ ଗ୍ରହୀତ ବେଦ ଶିକ୍ଷା "ଶୁକ୍ଳ ଯଜୁର୍ବେଦ" ନାମରେ ଜଣା । ତାଙ୍କ ଶିଷ୍ୟମାନେ ଏହି ଗୁରୁକୁଳର ହୋଇଥିବାରୁ, ସେମାନେ 'ବଜସନେୟୀ' ନାମରେ ଜଣାହେଲେ । ଯେହେତୁ ସେ, ସୂର୍ଯ୍ୟଦେବଙ୍କ ଆରାଧନା କରି ଏହି ଯଜୁର୍ବେଦ ପ୍ରାପ୍ତ କରିଥିଲେ ଓ ତାହାର ଅନୁସରଣକାରୀ ସମ୍ପ୍ରଦାୟକୁ "**ଆଦିତ୍ୟ ସମ୍ପ୍ରଦାୟ**" କୁହାଯାଉଥିଲା । ସେ, ସେହି ଯଜୁର୍ବେଦକୁ ତାଙ୍କର ୧୫ଜଣ ଶିଷ୍ୟଙ୍କୁ ଶିକ୍ଷା ଦେଇଥିଲେ, ପର ସମୟରେ ସେହି ୧୫ଜଣ ଶିଷ୍ୟଙ୍କ ନାମ ଅନୁସାରେ **୧୫ଟି ଶାଖା** ରୂପେ ପ୍ରସିଦ୍ଧ ହେଲା । ସେହି ୧୫ଜଣ ଶିଷ୍ୟ ମାନଙ୍କ ନାମ 'ଆଚାର୍ଯ୍ୟ ଶାୟଣ'ଙ୍କ 'କାଣ୍ୱଭାଷ୍ୟ'ରେ ଉପଲବ୍ଧ ଅଛି । ସେମାନେ ହେଲେ, କାଣ୍ୱ, ମାଧ୍ୟନ୍ଦିନ, ଗାଲବ, ଔଧେୟ, ଶାପେୟି, ତାପାୟନିୟ, କାପାଲ, ପୌଣ୍ଡ୍ରବତ୍ସ, ଆବଟିକ, ପରମାବଟିକ, ପାରାଶର, ବୈନେୟ, ବୈଧେୟ, କାତ୍ୟାୟନ ଓ ବୈଜବା । କିନ୍ତୁ ସେମାନଙ୍କ ମଧ୍ୟରୁ ମାତ୍ର ୨ଟି ଶାଖା, ଯଥା, **ମାଧ୍ୟନ୍ଦିନ** ଶାଖା ଓ **କାଣ୍ୱ** ଶାଖା, ଉଦ୍ଧାର ହୋଇପାରିଛି । "ବାଜସେନେୟୀ ମାଧ୍ୟନ୍ଦିନୀ ସଂହିତା" ଆଚାର୍ଯ୍ୟ '**ମାଧ୍ୟନ୍ଦିନ**'ଙ୍କ ଦ୍ୱାରା ଓ "ବାଜସେନେୟୀ କାଣ୍ୱ ସଂହିତା" ଆଚାର୍ଯ୍ୟ '**କାଣ୍ୱ**'ଙ୍କ ଦ୍ୱାରା ରଚନା କରାଯାଇଥିଲା ।

'ଶୁକ୍ଳ ଯଜୁର୍ବେଦ'ର ଶାଖା ସଂହିତା, ତାହାର ଅଧ୍ୟାୟ, ଅନୁବାକ, ମନ୍ତ୍ର ସଂଖ୍ୟା ଓ କେଉଁ ଅଂଚଳ ମାନଙ୍କରେ ଏହାର ପ୍ରୟୋଗ ହୋଇଆସୁଅଛି, ତାହାର ତାଲିକା ତଳେ ଟେବୁଲରେ ଦିଆଯାଇଛି ।

ସଂହିତା ନାମ	ଅଧ୍ୟାୟ	ଅନୁବାକ	କଣ୍ଡିକା/ମନ୍ତ୍ର	ଅଂଚଳ
ମାଧ୍ୟନ୍ଦିନୀ	୪୦	୩୦୩	୧୯୭୫	ବିହାର, ମଧ୍ୟପ୍ରଦେଶ, ଗୁଜୁରାଟ, ଉତ୍ତର ଭାରତ
କାଣ୍ୱ	୪୦	୩୨୮	୨୦୭୮	ମହାରାଷ୍ଟ୍ର, ଓଡ଼ିଶା, ତେଲଙ୍ଗାନା, ଆନ୍ଧ୍ରପ୍ରଦେଶ, କେରଳ, କର୍ଣ୍ଣାଟକ, ତାମିଲନାଡୁ

Not For Commercial Use

'ଶୁକ୍ଳ ଯଜୁର୍ବେଦ' ବିଷୟବସ୍ତୁ

'ମାଧ୍ୟନ୍ଦିନ ସଂହିତା' ଓ 'କାଣ୍ୱ ସଂହିତା'ର ବିଷୟବସ୍ତୁ ମଧ୍ୟରେ କୌଣସି ପାର୍ଥକ୍ୟ ନାହିଁ । ପାର୍ଥକ୍ୟ କହିଲେ କେବଳ ମନ୍ତ୍ର ମାନଙ୍କର ସଂଖ୍ୟା ଓ ଅଧ୍ୟାୟ ମାନଙ୍କ କ୍ରମର ପ୍ରବନ୍ଧନ । ୪୦ଟି ଅଧ୍ୟାୟ ମାନଙ୍କ ମଧ୍ୟରୁ ୩୧ଟି ଅଧ୍ୟାୟ ମୁଖ୍ୟତଃ '**ଶ୍ରୌତକର୍ମକାଣ୍ଡ**" ବିଷୟ ଅଟେ । ଅଧ୍ୟାୟ ମାନଙ୍କର ବିଷୟବସ୍ତୁ ତଳ ଟେବୁଲରେ ଦିଆଗଲା ।

ଅଧ୍ୟାୟ	ବିଷୟବସ୍ତୁ
୧-୨	ଦଶ ପୂର୍ଣ୍ଣମାସ ଓ ପିଣ୍ଡପିତୃ ଯଜ୍ଞ
୩	ଅଗ୍ନିହୋତ୍ର ଓ ଚାତୁର୍ମାସ୍ୟ
୪-୮	ସୋମ ସଂସ୍କାର ବର୍ଣ୍ଣନ ଓ ସୋମଯଜ୍ଞ
୯-୧୦	ବାଜପେୟ ଯଜ୍ଞ ଓ ରାଜସୂୟ ଯଜ୍ଞ
୧୧-୧୮	ଅଗ୍ନି ଚୟନ ବର୍ଣ୍ଣନ, ଶତରୁଦ୍ରିୟ ମନ୍ତ୍ର, ବସୋଧାରା ମନ୍ତ୍ର
୧୯-୨୧	ଶୌତ୍ରାମଣି ଯଜ୍ଞ
୨୨-୨୫	ଅଶ୍ୱମେଧ ଯଜ୍ଞ
୨୬-୨୯	ଖିଲମନ୍ତ୍ର ସଂଗ୍ରହ
୩୦	ପୁରୁଷମେଧ ଯଜ୍ଞ
୩୧	ପୁରୁଷସୂକ୍ତ
୩୨-୩୩	ସର୍ବମେଧ ମନ୍ତ୍ର ଓ ହିରଣ୍ୟଗର୍ଭ ସୂକ୍ତ
୩୪	ଶିବସଂକଳ୍ପୋପନିଷଦ
୩୫	ପିତୃମେଧ ଯଜ୍ଞ
୩୬-୩୯	ଘର୍ମ, ପ୍ରବର୍ଗ୍ୟ, ସଂଭରଣ, ପ୍ରୋଶନ ଓ ପ୍ରାୟଶ୍ଚିତ ଇତ୍ୟାଦି ମନ୍ତ୍ର
୪୦	ଈଶୌପନିଷଦ

ଶୁକ୍ଳ ଯଜୁର୍ବେଦ ବ୍ରାହ୍ମଣ

'ଶୁକ୍ଳ ଯଜୁର୍ବେଦ'ରେ ଗୋଟିଏ ବ୍ରାହ୍ମଣ ଗ୍ରନ୍ଥ ଉଭୟ ମାଧ୍ୟନ୍ଦିନୀ ଓ କାଣ୍ୱ ଶାଖା ପାଇଁ ଉପଲବ୍ଧ ଅଛି, ଯାହା "**ଶତପଥ ବ୍ରାହ୍ମଣ**" ନାମରେ ପରିଚିତ । ଏଥିରେ ୧୦୦ଟି ଅଧ୍ୟାୟ ରହିଥିବାରୁ, ଏହା ଶତ-ପଥ ନାମରେ ଜଣା । ସମସ୍ତ ବ୍ରାହ୍ମଣ ଗ୍ରନ୍ଥ ମାନଙ୍କ ମଧ୍ୟରେ ସର୍ବାଧିକ ମହତ୍ୱପୂର୍ଣ୍ଣ, ବିପୁଳକାୟ, ଓ ଯଜ୍ଞାନୁଷ୍ଠାନ ମାନଙ୍କର ସର୍ବୋତ୍ତମ ପ୍ରତିପାଦକ, ଶୁକ୍ଳ ଯଜୁର୍ବେଦୀୟ 'ଶତପଥ ବ୍ରାହ୍ମଣ' ଅଟେ । ଏହି ବ୍ରାହ୍ମଣ, ମାଧ୍ୟନ୍ଦିନ ଓ କାଣ୍ୱ ୨ଟି ଶାଖାରେ ଉପଲବ୍ଧ ଅଛି । ଯଦିଓ ଏହି ଦୁଇଟି ଶାଖାର

Not For Commercial Use

ବିଷୟବସ୍ତୁ ଗୋଟିଏ ପ୍ରକାରର, କିନ୍ତୁ ତାଙ୍କର ବର୍ଣ୍ଣନକ୍ରମ ଓ ଅଧ୍ୟାୟରେ ଅନ୍ତର ରହିଅଛି । ଏହା ତଳ ଟେବୁଲରେ ଦର୍ଶାଯାଇଛି ।

ଶାଖା	କାଣ୍ଡ	ଅଧ୍ୟାୟ	ବ୍ରାହ୍ମଣ ସୂତ୍ର	କଣ୍ଡିକା	ପ୍ରପାଠକ
ଶତପଥ ବ୍ରାହ୍ମଣ - ମାଧ୍ୟନ୍ଦିନୀ	୧୪	୧୦୦	୪୩୮	୭୬୨୪	୬୮
ଶତପଥ ବ୍ରାହ୍ମଣ - କାଣ୍ୱ	୧୭	୧୦୪	୪୩୫	୬୮୦୬	୦

ଶତପଥ ବ୍ରାହ୍ମଣ ବିଷୟବସ୍ତୁ

୧ମ ରୁ ୯ମ କାଣ୍ଡରେ ପିତୃପିଣ୍ଡ-ଯଜ୍ଞର ବିଷୟକୁ ଛାଡିଦେଇ, ଏହାର ବିଷୟକ୍ରମ, ସଂହିତାର ବିଷୟକ୍ରମ ଅନୁସାରେ ରହିଅଛି । ସଂହିତାରେ, ଏହା ଦଶପୂର୍ଣ୍ଣମାସ ସହିତ ରହିଅଛି, କିନ୍ତୁ ବ୍ରାହ୍ମଣରେ ଏହାର ବର୍ଣ୍ଣନ ଅଲଗା ରହିଅଛି । ଏହାକୁ ଛାଡିଦେଲେ, ବ୍ରାହ୍ମଣ ଓ ସଂହିତା ର ବିଷୟକ୍ରମ ସମାନ । ମାଧ୍ୟନ୍ଦିନୀ ଶତପଥ ବ୍ରାହ୍ମଣ ଓ କାଣ୍ୱ ଶତପଥ ବ୍ରାହ୍ମଣ ମଧ୍ୟରେ, 'ଦଶପୂର୍ଣ୍ଣମାସ ଯଜ୍ଞ'ର ବର୍ଣ୍ଣନ ଅଳ୍ପ ଭିନ୍ନ, ଏହା ମାଧ୍ୟନ୍ଦିନୀ ଶାଖାରେ ୧ମ କାଣ୍ଡରେ ଥିବାବେଳେ, କାଣ୍ୱ ଶାଖାରେ ୨ୟ କାଣ୍ଡରେ ରହିଅଛି । ସେହିପରି ୨ୟ କାଣ୍ଡର ବିଷୟ ୧ମ କାଣ୍ଡରେ ଓ ୧ମ କାଣ୍ଡର ବିଷୟ ୨ୟ କାଣ୍ଡରେ ରହିଅଛି । ଏହା କେବଳ ଏହି ଦୁଇଟି ବ୍ରାହ୍ମଣ ଶାଖା ଗ୍ରନ୍ଥ ମଧ୍ୟରେ ଅନ୍ତର ।

'ଶତପଥ ବ୍ରାହ୍ମଣ'ର ବିଶେଷତ୍ୱ, ଏଥିରେ ଯଜ୍ଞ ମାନଙ୍କର ବିଭିନ୍ନ ରୂପ, ତଥା ବିଭିନ୍ନ ଅନୁଷ୍ଠାନ ମାନଙ୍କର, ଯେଉଁ ପ୍ରକାରର ଅସାଧାରଣ ପରିପୂର୍ଣ୍ଣତା ସହିତ ନିରୂପଣ କରାଯାଇଛି, ତାହା ଅନ୍ୟ କୌଣସି ବ୍ରାହ୍ମଣ ଗ୍ରନ୍ଥରେ ମିଳେ ନାହିଁ । ଆଧ୍ୟାତ୍ମିକ ଦୃଷ୍ଟିରୁ, ଯଜ୍ଞ ମାନଙ୍କର ସ୍ୱରୂପ ନିରୂପଣ କରିବାର ଶ୍ରେୟ, 'ଶତପଥ ବ୍ରାହ୍ମଣ'କୁ ପ୍ରାପ୍ତ ହୋଇଛି । ଏହାର କାରଣ, 'ଶତପଥ ବ୍ରାହ୍ମଣ'ରେ ଯଜ୍ଞ ମିମାଂସାର ପ୍ରାରମ୍ଭ, '**ହର୍ବିଯଜ୍ଞ**'ରୁ ହୋଇଥାଏ, ଯାହାର ମୂଳ ଆଧାର '**ଅଗ୍ନିହୋତ୍ର**' ଅଟେ ।

ଶୁକ୍ଳ ଯଜୁର୍ବେଦ ଆରଣ୍ୟକ

ଅଧିକାଂଶ 'ଆରଣ୍ୟକ', 'ବ୍ରାହ୍ମଣ ଗ୍ରନ୍ଥ'ର ଅନ୍ତିମ ଭାଗ ଅଟେ, ତେଣୁ ପ୍ରାୟତଃ 'ବ୍ରାହ୍ମଣ ଗ୍ରନ୍ଥ'ର ପ୍ରବଚନକର୍ତ୍ତା ହିଁ 'ଆରଣ୍ୟକ'ର ପ୍ରବଚନକର୍ତ୍ତା ଅଟନ୍ତି । ତେଣୁ ଶୁକ୍ଳ ଯଜୁର୍ବେଦୀୟ

Not For Commercial Use

"**ବୃହଦାରଣ୍ୟକ**"ର ପ୍ରବଚନକର୍ତ୍ତା ମହର୍ଷି **ଯଜ୍ଞବଲ୍କ୍ୟ** ଅଟନ୍ତି । 'ଶୁକ୍ଳ ଯଜୁର୍ବେଦ'ର ଗୋଟିଏ ମାତ୍ର ଆରଣ୍ୟକ ଅଛି, ଯାହା "ବୃହଦାରଣ୍ୟକ" ନାମରେ ପରିଚିତ । ଶୁକ୍ଳ ଯଜୁର୍ବେଦୀୟ 'ଶତପଥ ବ୍ରାହ୍ମଣ'ର ମାଧ୍ୟନ୍ଦିନୀ ଶାଖାର ୧୪ତମ ଅଧ୍ୟାୟ ତଥା କାଣ୍ୱ ଶାଖାର ୧୭ତମ ଅଧ୍ୟାୟ, 'ଶୁକ୍ଳ ଯଜୁର୍ବେଦ'ର ଆରଣ୍ୟକ ଗ୍ରନ୍ଥ ଅଟେ । 'ଆରଣ୍ୟକ'ର ମୁଖ୍ୟ ବିଷୟ ଯଜ୍ଞ ନୁହେଁ, କିନ୍ତୁ ଯଜ୍ଞ ଭିତରେ ଥିବା ଆଧ୍ୟାତ୍ମିକ ତତ୍ୱର ମିମାଂସା ଅଟେ । ତେଣୁ ଶୁକ୍ଳ ଯଜୁର୍ବେଦୀୟ "ବୃହଦାରଣ୍ୟକ" ମଧ୍ୟ ଏହାର ପ୍ରତିପାଦନ କରିଥାଏ ।

ଶୁକ୍ଳ ଯଜୁର୍ବେଦ ଉପନିଷଦ

'ଶୁକ୍ଳ ଯଜୁର୍ବେଦ'ରେ **୧୮**ଟି ଉପନିଷଦ ଅଛି, ସେମାନଙ୍କ ମଧ୍ୟରୁ "**ଈଶ ଉପନିଷଦ**" ଓ "**ବୃହଦାରଣ୍ୟକ ଉପନିଷଦ**" ପ୍ରମୁଖ ଅଟନ୍ତି । "ଈଶ ଉପନିଷଦ" କେବଳ ଗୋଟିଏ ମାତ୍ର ଉପନିଷଦ, ଯାହା 'ଯଜୁର୍ବେଦ'ରେ ରଚିତ ରହିଅଛି । ଉପନିଷଦ ଗୁଡିକରେ "ବ୍ରହ୍ମବିଦ୍ୟା" ଓ "ଆତ୍ମବିଦ୍ୟା" ବିଷୟରେ ଜ୍ଞାନ ପ୍ରାପ୍ତ ହୋଇଥାଏ ।

ଶୁକ୍ଳ ଯଜୁର୍ବେଦ କଳ୍ପ ସୂତ୍ର, ଓ ଅନ୍ୟ ଗ୍ରନ୍ଥ

ଶୁକ୍ଳ ଯଜୁର୍ବେଦୀୟ "**କାତ୍ୟାୟନ ଶୌତ୍ରସୂତ୍ର**" ପ୍ରସିଦ୍ଧ ଓ ପ୍ରଚଳିତ, ଓ ଏହା ଏକ ମାତ୍ର ଶୁକ୍ଳ ଯଜୁର୍ବେଦୀୟ ଶୌତ୍ରସୂତ୍ର ଅଟେ । ଶୌତ୍ରସୂତ୍ର ଗୁଡିକର ମୁଖ୍ୟ ଉଦ୍ଦେଶ୍ୟ, ଶୌତ୍ରଯଜ୍ଞ ମାନଙ୍କର ସଂକ୍ଷିପ୍ତ, ସୁବ୍ୟବସ୍ଥିତ କ୍ରମବଦ୍ଧତାର ପ୍ରତିପାଦନ ଅଟେ । ଏହି ଉଦ୍ଦେଶ୍ୟକୁ ଧ୍ୟାନରେ ରଖି, ବ୍ରାହ୍ମଣ ଗ୍ରନ୍ଥ ମାନଙ୍କରେ ଉପଲବ୍ଧ ମୂଳ ସାମଗ୍ରୀକୁ କେଉଁଠି ବିସ୍ତାର କରି ଓ କେଉଁଠି ସଂକ୍ଷିପ୍ତ କରି ରଚନା କରାଯାଇଛି । କାତ୍ୟାୟନଙ୍କ ରଚିତ ଶୌତ୍ରସୂତ୍ର, ଉଭୟ ମାଧ୍ୟନ୍ଦିନ ଓ କାଣ୍ୱ ଶାଖାର ପ୍ରତିନିଧୀତ୍ୱ କରିଥାଏ । ଏହାର ବିଷୟବସ୍ତୁର କ୍ରମ, ମାଧ୍ୟନ୍ଦିନ ଓ କାଣ୍ୱ ଶାଖାର ବିଷୟବସ୍ତୁର କ୍ରମ ଭଳି ରହିଥାଏ । ଏହି "କାତ୍ୟାୟନ ଶୌତ୍ରସୂତ୍ର"ରେ ୨୬ଟି ଅଧ୍ୟାୟ ରହିଅଛି । ଏଥିରେ '**ଶ୍ରାଦ୍ଧ**' ବିଷୟର ବର୍ଣ୍ଣନ ମଧ୍ୟ ରହିଅଛି ।

ସେହିପରି "ଗୃହ୍ୟସୂତ୍ର" ଗ୍ରନ୍ଥ ମାନଙ୍କ ମଧ୍ୟରେ, 'ଶୁକ୍ଳ ଯଜୁର୍ବେଦ'ରେ ୨ଟି ଗ୍ରନ୍ଥ ରହିଅଛି, ଯଥା, "**କାତ୍ୟାୟନ ଗୃହ୍ୟସୂତ୍ର**" ଓ "**ପାରସ୍କାର ଗୃହ୍ୟସୂତ୍ର**" । ଏମାନଙ୍କ ମଧ୍ୟରୁ "ପାରସ୍କାର ଗୃହ୍ୟସୂତ୍ର" ପ୍ରସିଦ୍ଧ ଓ ପ୍ରଚଳିତ । 'ପାରସ୍କାର ଗୃହ୍ୟସୂତ୍ର' ୩ଟି କାଣ୍ଡରେ ବିଭକ୍ତ କରାଯାଇଛି, ୧ମ କାଣ୍ଡରେ,

Not For Commercial Use

ଅବସଧ୍ୟାୟନ, ବିବାହ, ଓ ଗର୍ଭାଧାନ ଆଦି ବିଷୟ, ୨ୟ କାଣ୍ଡରେ, ଚୁଡାକରଣ, ଉପନୟନ, ସମାବର୍ତନ, ପଞ୍ଚମହାଯଜ୍ଞ, ଶ୍ରବଣାକର୍ମ, ସୀତାଯଜ୍ଞ ଇତ୍ୟାଦି ବିଷୟ, ଓ ୩ୟ କାଣ୍ଡରେ, ଅବକୀର୍ଣ୍ଣ ପ୍ରାୟଶ୍ଚିତ ଇତ୍ୟାଦି ବିଷୟ ରହିଅଛି ।

ସେହିପରି କାତ୍ୟାୟନଙ୍କ ରଚିତ ଶୁକ୍ଲ ଯଜୁର୍ବେଦୀୟ "ଶୁଲ୍ବସୂତ୍ର" ଉପଲବ୍ଧ ଅଛି । ଏହି "**କାତ୍ୟାୟନ ଶୁଲ୍ବସୂତ୍ର**"ରେ ୭ଟି କାଣ୍ଡ ରହିଅଛି । ଏହାର ବିଷୟବସ୍ତୁ, 'ଯଜ୍ଞଶାଳା'ର ମାପ, 'ଯଜ୍ଞମଣ୍ଡପ'ର ମାପ, 'ଯଜ୍ଞବେଦୀ'ର ମାପ, ଓ 'ଯଜ୍ଞକୁଣ୍ଡ'ର ମାପ ଇତ୍ୟାଦି ବିଷୟର ବର୍ଣ୍ଣନ ଓ ବ୍ୟାଖ୍ୟା ରହିଥାଏ ।

ସେହିପରି 'ଶୁକ୍ଲ ଯଜୁର୍ବେଦ'ର ବେଦ-ପଠନ ସମ୍ବନ୍ଧୀୟ ଗ୍ରନ୍ଥ ସମୁହ ଉପଲବ୍ଧ ଅଛି । ଶୁକ୍ଲ ଯଜୁର୍ବେଦର "**ବାଜସନେୟୀ ପ୍ରାତିଶାଖ୍ୟ**" ପ୍ରସିଦ୍ଧ ଅଟେ । ଏହାର ରଚନା ଆଚାର୍ଯ୍ୟ କାତ୍ୟାୟନଙ୍କ ଦ୍ୱାରା କରାଯାଇଛି । ଏହା ୮ଟି ଅଧ୍ୟାୟ, ଓ ୭୩୪ଟି ସୂତ୍ର ରେ ବିଭକ୍ତ କରାଯାଇଛି । ଏହାର ମୁଖ୍ୟ ବିଷୟବସ୍ତୁ, ବର୍ଣ୍ଣ, ସ୍ୱର, ସନ୍ଧି, ପଦପାଠ ଓ କ୍ରମପାଠ ଇତ୍ୟାଦି ଅଟେ । ଏହାର ସୂତ୍ରମାନଙ୍କ ମଧ୍ୟରେ ୨ଟି ପରିଶିଷ୍ଟ ସୂତ୍ର ଅଛି । 'ଶୁକ୍ଲ ଯଜୁର୍ବେଦ'ର ସମ୍ବନ୍ଧୀୟ ସ୍ୱରାଦି ନିୟମର ବିବରଣ "**ପ୍ରତିଜ୍ଞାସୂତ୍ର**"ରେ ଦିଆଯାଇଛି ଓ "**ଭାଷିକସୂତ୍ର**"ରେ 'ଶତପଥ ବ୍ରାହ୍ମଣ'ର ସ୍ୱର ସଂଚାରଣର ବିଧାନ ଦିଆଯାଇଛି ।

ସେହିପରି 'ଶୁକ୍ଲ ଯଜୁର୍ବେଦ'ରେ ପ୍ରାୟ ୩୩ ରୁ ଊର୍ଦ୍ଧ 'ଶିକ୍ଷା ଗ୍ରନ୍ଥ' ରହିଅଛି । ସେମାନଙ୍କ ମଧ୍ୟରୁ "**ଯଜ୍ଞବଲ୍କ୍ୟ ଶିକ୍ଷା**" ପ୍ରସିଦ୍ଧ ଓ ପ୍ରଚଳିତ ।

'ଶୁକ୍ଲ ଯଜୁର୍ବେଦ'ର ସଂହିତା, ବ୍ରାହ୍ମଣ, ଆରଣ୍ୟକ, ଉପନିଷଦ, କଳ୍ପସୂତ୍ର, ପ୍ରାତିଶାଖ୍ୟ ଓ ଶିକ୍ଷା ଇତ୍ୟାଦି ଗ୍ରନ୍ଥ ମାନଙ୍କର ସମ୍ପୂର୍ଣ୍ଣ ତାଲିକା ତଳେ ଦିଆଯାଇଛି ।

Not For Commercial Use

ଶୁକ୍ଲ ଯଜୁର୍ବେଦ ସଙ୍ଗଠନ

ବେଦ	ସଂହିତା	ବ୍ରାହ୍ମଣ	ଆରଣ୍ୟକ	ଉପନିଷଦ
ଶୁକ୍ଲ ଯଜୁର୍ବେଦ	ମାଧ୍ୟନ୍ଦିନୀ, କାଣ୍ୱ	ଶତପଥ (ମାଧ୍ୟନ୍ଦିନୀ, କାଣ୍ୱ)	ବୃହଦାରଣ୍ୟକ	ଈଶ, ବୃହଦାରଣ୍ୟକ, ସୁବାଲ, ମନ୍ତ୍ରିକ, ନିରାଲମ୍ବ, ପୈଙ୍ଗଲ, ଅଧ୍ୟାତ୍ମ, ମୁକ୍ତିକା, ଜାବାଲ, ଭିକ୍ଷୁକ, ତୁରୀୟାତୀତ ଅବଧୂତ, ଯାଜ୍ଞବଲ୍କ୍ୟ, ଶାଟ୍-ୟାୟନୀୟ, ତାରସାର, ଅଦ୍-ବୟ ତାରକ, ହଂସ, ତ୍ରିଶିଖ-ବ୍ରାହ୍ମଣ, ମଣ୍ଡଲ-ବ୍ରାହ୍ମଣ

ଶୁକ୍ଲ ଯଜୁର୍ବେଦ କଳ୍ପସୂତ୍ର ସଙ୍ଗଠନ

ବେଦ	ଶ୍ରୌତସୂତ୍ର	ଶୁଲ୍ବସୂତ୍ର	ଗୃହ୍ୟସୂତ୍ର	ଧର୍ମସୂତ୍ର
ଶୁକ୍ଲ ଯଜୁର୍ବେଦ	କାତ୍ୟାୟନ ଶ୍ରୌତସୂତ୍ର,	କାତ୍ୟାୟନ ଶୁଲ୍ବସୂତ୍ର,	ପାରସ୍କାର ଗୃହ୍ୟସୂତ୍ର, କାତ୍ୟାୟନ ଗୃହ୍ୟସୂତ୍ର,	ବିଷ୍ଣୁ ଧର୍ମସୂତ୍ର,

ଶୁକ୍ଲ ଯଜୁର୍ବେଦ ଶିକ୍ଷା ଓ ପ୍ରାତିଶାଖ୍ୟ ସଙ୍ଗଠନ

ବେଦ	ପ୍ରାତିଶାଖ୍ୟ	ଶିକ୍ଷା
ଶୁକ୍ଲ ଯଜୁର୍ବେଦ	ବାଜସନେୟୀ ପ୍ରାତିଶାଖ୍ୟ	ଯଜ୍ଞବଲ୍କ୍ୟ ଶିକ୍ଷା, ବାସିଷ୍ଠ୍ୟ ଶିକ୍ଷା, କାତ୍ୟାୟନୀ ଶିକ୍ଷା, ପାରାଶରୀ ଶିକ୍ଷା, ମାଣ୍ଡବ୍ୟ ଶିକ୍ଷା, ଅମୋଘାନନ୍ଦିନୀ ଶିକ୍ଷା, ଲଘୁ ଅମୋଘାନନ୍ଦିନୀ ଶିକ୍ଷା, ମାଧ୍ୟନ୍ଦିନୀ ଶିକ୍ଷା, ଲଘୁ ମାଧ୍ୟନ୍ଦିନୀ ଶିକ୍ଷା, ବର୍ଣ୍ଣରତ୍ନପ୍ରଦୀପିକା ଶିକ୍ଷା, କେଶବୀ ଶିକ୍ଷା, ହସ୍ତସ୍ୱରପ୍ରକ୍ରିୟା ଶିକ୍ଷା, ଅୟାବସାନନିର୍ଣ୍ଣୟ ଶିକ୍ଷା, ସ୍ୱରଭକ୍ତିଲକ୍ଷଣପରିଶିଷ୍ଟ ଶିକ୍ଷା, କ୍ରମସନ୍ଧାନ ଶିକ୍ଷା, ମନଃସ୍ୱାର ଶିକ୍ଷା, ଯଜୁର୍ବିଧାନ ଶିକ୍ଷା, ସ୍ୱରାଷ୍ଟକ ଶିକ୍ଷା, କ୍ରମକାରିକା ଶିକ୍ଷା, କୌଷିକ ଶିକ୍ଷା, ତ୍ରୈସ୍ୱରୀୟ ଶିକ୍ଷା, ପରିଭାଷାଙ୍କସୂତ୍ର ଶିକ୍ଷା, ନବାଙ୍କସୂତ୍ର ଶିକ୍ଷା, କାରିକାବଲୀ ଶିକ୍ଷା, ବର୍ଣ୍ଣ ଉଚ୍ଚାରଣ ପ୍ରକାର ଶିକ୍ଷା, ସ୍ୱରଭକ୍ତି ଶିକ୍ଷା, ସମ୍ପ୍ରଦାୟ ପ୍ରବୋଧିନୀ ଶିକ୍ଷା, ବେଦପରିଭାଷାସୂତ୍ର ଶିକ୍ଷା, ବେଦପରିଭାଷାକାରିକା ଶିକ୍ଷା, କ୍ରମସନ୍ଧାନ ଶିକ୍ଷା, ମଲଶ୍ରମକୃତ ଶିକ୍ଷା, ଗଲଦୃଗ ଶିକ୍ଷା, ପଦ୍ମକାରିକାରତ୍ନମାଲା ଶିକ୍ଷା

।। ଇତି ଶୁକ୍ଲ ଯଜୁର୍ବେଦ ।।

Not For Commercial Use

କୃଷ୍ଣ ଯଜୁର୍ବେଦ

ସମ୍ପ୍ରଦାୟ ଅନୁସାରେ 'ଯଜୁର୍ବେଦ'କୁ ୨ଟି ଭାଗରେ ବିଭକ୍ତ କରାଯାଇଛି । ଯାହା 'ବ୍ରହ୍ମ-ପରମ୍ପରା'ରେ ପ୍ରାପ୍ତ ହୋଇଛି , ତାହା "କୃଷ୍ଣ ଯଜୁର୍ବେଦ" ଅଟେ । ଯେଉଁ 'ଯଜୁର୍ବେଦ' "ଋଷି **ବୈଷମ୍ପାୟନ**" "ବେଦବ୍ୟାସ"ଙ୍କ ଠାରୁ ଶିକ୍ଷା କରିଥିଲେ, ତାହା "କୃଷ୍ଣ ଯଜୁର୍ବେଦ" ଓ ଏହାର ମନ୍ତ୍ର ଗୁଡିକ ମହାତ୍ମା ଋଷି ମାନଙ୍କ ଧ୍ୟାନ ଓ ତପ ସମୟରେ ତାଙ୍କୁ ପ୍ରକଟିତ ହୋଇଥିଲା । ତେଣୁ ଏହାକୁ 'ବ୍ରହ୍ମ ପରମ୍ପରା'ରେ ପ୍ରାପ୍ତ 'ଯଜୁର୍ବେଦ' କୁହାଯାଏ । 'ଶୁକ୍ଳ' ଓ 'କୃଷ୍ଣ' ଯଜୁର୍ବେଦ ମଧ୍ୟରେ ପାର୍ଥକ୍ୟ ହେଉଛି, 'ଶୁକ୍ଳ ଯଜୁର୍ବେଦ'ର ସ୍ଵତନ୍ତ୍ର ସଂହିତା, ବ୍ରାହ୍ମଣ ଓ ଆରଣ୍ୟକ ଗ୍ରନ୍ଥ ଥିଲାବେଳେ, 'କୃଷ୍ଣ ଯଜୁର୍ବେଦ'ରେ, ତା'ର ସଂହିତା ଭିତରେ ବ୍ରାହ୍ମଣ, ଓ ଆରଣ୍ୟକ ରହିଥାଏ।

ପତଞ୍ଜଳି ମହାଭାଷ୍ୟ ଓ ବାୟୁ ପୁରାଣ ଅନୁସାରେ "କୃଷ୍ଣ ଯଜୁର୍ବେଦ"ର **୮୬ଟି ଶାଖା** ଥିଲା । ଏହା କୁହାଯାଏ ଯେ, ଋଷି ବୈଷମ୍ପାୟନ ଏହି "କୃଷ୍ଣ ଯଜୁର୍ବେଦ" ତାଙ୍କର ୮୬ଜଣ ଶିଷ୍ୟଙ୍କୁ ଶିକ୍ଷା ଦେଇଥିଲେ ଓ ପର ସମୟରେ ଏହା ଶାଖା ରୂପରେ ପ୍ରସିଦ୍ଧ ହୋଇଥିଲା । ଏଥିପାଇଁ ବୈଷମ୍ପାୟନ ଅନେକ ସ୍ଥାନ ଭ୍ରମଣ କରିଥିଲେ, ସେଥିପାଇଁ ତାଙ୍କୁ "ଚରକ" କୁହାଯାଉଥିଲା ଓ ସେ "**ଚରକାଧ୍ୱର୍ଯ୍ୟୁ**" ଉପାଧି ପାଇଥିଲେ । ତାଙ୍କ ୮୬ଜଣ ଶିଷ୍ୟ ମାନଙ୍କ ମଧ୍ୟରୁ **୪୩ ଜଣଙ୍କ ନାମ** ବିଭିନ୍ନ ସୂତ୍ରରୁ ପ୍ରାପ୍ତ ହୋଇପାରିଛି । ସେମାନେ ଏହି "କୃଷ୍ଣ ଯଜୁର୍ବେଦ"ର ଶାଖା ମାନଙ୍କର ପ୍ରତିଷ୍ଠାତା ଥିଲେ । ସେ ଶାଖା ଗୁଡିକ ହେଲେ, - ଚରକ ଶାଖା, ଆହ୍ୱରକ ଶାଖା, କଠ ଶାଖା, ପ୍ରାଚ୍ୟ କଠ ଶାଖା, କପିଷ୍ଠଳ କଠ ଶାଖା, ଚାରାଣୀୟ ଶାଖା, ବାରାୟଣୀୟ ଶାଖା, ବାର୍ତନ୍ତବୀକ ଶାଖା, ଶ୍ୱେତାଶ୍ୱତର ଶାଖା, ଉପମାନ୍ୟବ ଶାଖା, ପାତଣ୍ଡିନୀୟ ଶାଖା, ମୈତ୍ରେୟଣୀ ଶାଖା, ମାନବ ଶାଖା, ବରହା ଶାଖା, ଦୁଣ୍ଡୁଭ ଶାଖା, ଛାଗଲେୟ ଶାଖା, ହାରିଦ୍ରବୀୟ ଶାଖା, ଶ୍ୟାମାୟନ ଶାଖା, ଶ୍ୟାମ ଶାଖା, ତୈତ୍ତିରୀୟ ଶାଖା, ଔଖେୟ ଶାଖା, ଖାଣ୍ଡିକେୟ ଶାଖା, ଆପସ୍ତମ୍ବ ଶାଖା, ଭରଦ୍ୱାଜ ଶାଖା, ହିରଣ୍ୟକେଶିନ ଶାଖା, ବୌଦ୍ଧାୟନ ଶାଖା, ସତ୍ୟାଶାଢ଼ ଶାଖା, ଆତ୍ରେୟ ଶାଖା, ଆଳମ୍ବି ଶାଖା, ପଳଙ୍ଗୀ ଶାଖା, କମଳା ଶାଖା, ଋଚାଭ ଶାଖା, ଆରୁଣୀ ଶାଖା, ତଣ୍ଡି ଶାଖା, କଲାପ ଶାଖା, ତୁମ୍ବରୁ ଶାଖା, ଉଳପା ଶାଖା, ବୈଖାନସ ଶାଖା, ବାଧୂଳା ଶାଖା, ଆଗ୍ନିବେଶ୍ୟ ଶାଖା, କୌଣ୍ଡିନୟ ଶାଖା, ହାରୀତ ଶାଖା, ଓ ଐକେୟ ଶାଖା ।

Not For Commercial Use

ସେମାନଙ୍କ ମଧ୍ୟରୁ କେବଳ **୪ଟି ଶାଖା** ସଂହିତାର ସଂପୂର୍ଣ୍ଣ ବା ଆଂଶିକ **ଉଦ୍ଧାର** ହୋଇପାରିଛି । ସେମାନେ ହେଲେ, **ତୈତ୍ତିରୀୟ ଶାଖା, କଠ ବା କାଠକ ଶାଖା, କଠ-କପିଷ୍ଠଲ ଶାଖା,** ଓ **ମୈତ୍ରେୟଣୀ ଶାଖା** ।

'କୃଷ୍ଣ ଯଜୁର୍ବେଦ'ର ଶାଖା ସଂହିତା, ତାହାର କାଣ୍ଡ, ପ୍ରପାଠକ, ମନ୍ତ୍ର ସଂଖ୍ୟା ଓ କେଉଁ ଅଂଚଳ ମାନଙ୍କରେ ଏହାର ପ୍ରୟୋଗ ହୋଇଆସୁଅଛି, ତାହାର ତାଲିକା ତଳେ ଟେବୁଲରେ ଦିଆଯାଇଛି ।

ଶାଖା ସଂହିତା	କାଣ୍ଡ	ପ୍ରପାଠକ	ଅନୁବାକ	କାଣ୍ଡିକା/ମନ୍ତ୍ର	ଅଂଚଳ
ତୈତ୍ତିରୀୟ	୭	୪୪	୬୫୧	୧୨000+	ଦକ୍ଷିଣ ଭାରତ, ମହାରାଷ୍ଟ୍ର
କାଠକ	୫	୪୦	୮୪୩	୩୦୯୩	କାଶ୍ମିର, ଉତ୍ତର ଓ ପୂର୍ବ ଭାରତ
କପିଷ୍ଠଲ	୬	୪୮	-	-	ହରିୟାଣା, ରାଜସ୍ଥାନ
ମୈତ୍ରୟଣୀ	୪	୫୪	୬୫୪	୩୧୪୪	ପଶ୍ଚିମ ଭାରତ

କୃଷ୍ଣ ଯଜୁର୍ବେଦ ବିଷୟବସ୍ତୁ

'କୃଷ୍ଣ ଯଜୁର୍ବେଦ'ର ବିଷୟବସ୍ତୁ, 'ଶୁକ୍ଳ ଯଜୁର୍ବେଦ'ର ବିଷୟବସ୍ତୁ ପରି ମଧ୍ୟ ସମାନ । ଏଥିରେ ଦଶ ପୂର୍ଣ୍ଣମାସ, ପିଣ୍ଡପିତୃ ଯଜ୍ଞ, ଅଗ୍ନିହୋତ୍ର, ଚାତୁର୍ମାସ୍ୟ, ସୋମ ସଂସ୍କାର ବର୍ଣ୍ଣନ, ସୋମଯଜ୍ଞ, ବାଜପେୟ ଯଜ୍ଞ ଓ ରାଜସୂୟ ଯଜ୍ଞ, ଅଗ୍ନି ଚୟନ ବର୍ଣ୍ଣନ, ଶୌତ୍ରାମଣି ଯଜ୍ଞ, ଅଶ୍ୱମେଧ ଯଜ୍ଞ, ଖିଲମନ୍ତ୍ର ସଂଗ୍ରହ, ପୁରୁଷମେଧ ଯଜ୍ଞ, ପୁରୁଷସୂକ୍ତ, ସର୍ବମେଧ ମନ୍ତ୍ର, ପିତୃମେଧ ଯଜ୍ଞ, ଗ୍ରହଗ୍ରହଣ ଓ ପ୍ରାୟଶ୍ଚିତ ଇତ୍ୟାଦି ବିଷୟର ବିବରଣୀ ଉଲ୍ଲେଖ ରହିଅଛି ।

ଏବେ ଆମେ ଏହାର ପ୍ରତ୍ୟେକ ଶାଖା ସଂହିତା ବିଷୟରେ ଅଳ୍ପ ବହୁତ ଜାଣିବା ।

ତୈତ୍ତିରୀୟ ଶାଖା ସଂହିତା

'ତୈତ୍ତିରୀୟ ଶାଖା'ର ପ୍ରତିଷ୍ଠାତା ଋଷି "**ତିତ୍ତିରି**" ଓ ସେ, ଏହି ସଂହିତାର ପ୍ରବାଚକ ଥିଲେ । କୃଷ୍ଣ ଯଜୁର୍ବେଦୀୟ 'ତୈତ୍ତିରୀୟ ସଂହିତା' କେବଳ ଗୋଟିଏ ସଂହିତା, ଯାହାର ସଂହିତା, ବ୍ରାହ୍ମଣ, ଆରଣ୍ୟକ, ଉପନିଷଦ, ଶୌତ୍ରସୂତ୍ର, ଓ ଗୃହ୍ୟସୂତ୍ର ଆଦି ଗ୍ରନ୍ଥ ଗୁଡିକ ଅକ୍ଷୁର୍ଣ୍ଣ ରହିଅଛି । ଏହା ସଂପୂର୍ଣ୍ଣ ଭାବରେ ଉଦ୍ଧାର ହୋଇପାରିଛି । ଏହା ସଂପୂର୍ଣ୍ଣ ଦକ୍ଷିଣ ଭାରତ ଓ ମହାରାଷ୍ଟ୍ରର କିଛି

Not For Commercial Use

ସ୍ଥାନରେ ବ୍ୟବହୃତ ହୋଇଆସୁଅଛି । 'ତୈତ୍ତିରୀୟ ଶାଖା'ରେ **ସାରସ୍ୱତ** ଓ **ଆର୍ଷେୟ** ରୂପରେ ଦୁଇଟି ପାଠ-ଭେଦ ଅଛି । ସାରସ୍ୱତ ପରମ୍ପରା ଅନୁସାରେ ଏହାର ବ୍ରାହ୍ମଣ ଓ ଆରଣ୍ୟକ, ସଂହିତା ମଧ୍ୟରେ ରହିବା ଦରକାର, ଯାହା 'ତୈତ୍ତିରୀୟ ଶାଖା'ରେ ମିଳେ, ତଥା, ଆର୍ଷେୟ ପରମ୍ପରାରେ ଏହାର ସଂହିତା, ବ୍ରାହ୍ମଣ, ଓ ଆରଣ୍ୟକ ସ୍ୱତନ୍ତ୍ର ରହିବା ଦରକାର, ଯାହା 'ତୈତ୍ତିରୀୟ ଶାଖା'ରେ ମଧ୍ୟ ମିଳିଥାଏ । ଅନ୍ୟ କୃଷ୍ଣ ଯଜୁର୍ବେଦୀୟ ଶାଖା ମାନଙ୍କର, ସଂହିତା ମଧ୍ୟରେ ତାଙ୍କର ବ୍ରାହ୍ମଣ, ଓ ଆରଣ୍ୟକ ରହିଅଛି । ଏହାର ସଂହିତା, ବ୍ରାହ୍ମଣ, ଆରଣ୍ୟକ ଓ ପ୍ରାତିଶାଖ୍ୟ ର ନାମ "**ତୈତ୍ତିରୀୟ**" ।

ଏହି 'ଶାଖା ସଂହିତା'ରେ ୭ଟି କାଣ୍ଡ, ୪୪ଟି ପ୍ରପାଠକ ଓ ୬୫୧ଟି ଅନୁବାକ ରହିଅଛି । ଏହାର ସଂହିତା, ବ୍ରାହ୍ମଣ, ଆରଣ୍ୟକ ଓ ଉପନିଷଦ ର ମନ୍ତ୍ର ସଂଖ୍ୟା ୧୨୦୦୦ରୁ ଉର୍ଦ୍ଧ ରହିଅଛି । କାଣ୍ଡାନୁକ୍ରମାଣୀ ଅନୁସାରେ ଏହାକୁ ୫ଟି ଭାଗରେ ବିଭକ୍ତ କରାଯାଇଛି । ଏହାର କାଣ୍ଡ ଅନୁସାରେ ବିଷୟବସ୍ତୁ ଗୁଡିକ ତଳେ ଟେବୁଲରେ ଦିଆଯାଇଛି ।

କାଣ୍ଡ	ବିଷୟ
୧	ପ୍ରାଜାପତ୍ୟ କାଣ୍ଡ
୨	ସୌମ୍ୟ କାଣ୍ଡ
୩	ଆଗ୍ନେୟ କାଣ୍ଡ
୪	ବିଶ୍ୱଦେବ କାଣ୍ଡ
୫	ସ୍ୱାୟଂଭୁବ କାଣ୍ଡ

କଠ ଶାଖା ସଂହିତା

'କଠ ଶାଖା'ର ପ୍ରତିଷ୍ଠାତା ଋଷି '**କଠ**' ଅଟନ୍ତି ଓ ସେ, ଏହି ଶାଖା ସଂହିତାର ପ୍ରବାଚକ ଅଟନ୍ତି । ପତଞ୍ଜଳିଙ୍କ ଅନୁସାରେ ଏହି ଶାଖା ଅତି ଲୋକପ୍ରିୟ ଥିଲା, ଏପରିକି ସେହି ସମୟରେ ପ୍ରତ୍ୟେକ ଗ୍ରାମରେ ଏହାର ପାଠ କରାଯାଉଥିଲା । 'କଠ ଶାଖା' ବହୁତ ବଡ଼ ଓ ବିସ୍ତାରରେ ବର୍ଣ୍ଣିତ, ଏହାର ୪୪ଟି ଉପଗ୍ରନ୍ଥ ଥିଲା ବୋଲି କୁହାଯାଏ । ସେଥିପାଇଁ 'କଠ ଶାଖା'ର ବେଦରେ ଏକ ସ୍ୱତନ୍ତ୍ର ସ୍ଥାନ ରହିଅଛି । 'କଠ ଶାଖା' ସଂପୂର୍ଣ୍ଣ ଭାବରେ ଉଦ୍ଧାର ହୋଇ ପାରିନାହିଁ । ଏହାର ସଂହିତା ଉଦ୍ଧାର

Not For Commercial Use

ହୋଇପାରିଛି, କିନ୍ତୁ ଏହାର ବ୍ରାହ୍ମଣ ସଂପୂର୍ଣ୍ଣ ଉଦ୍ଧାର ହୋଇ ପାରିନାହିଁ ଓ ଏହା ଖଣ୍ଡ ଖଣ୍ଡ ହୋଇ ପ୍ରକାଶିତ ହୋଇଛି । ଏହାର ଆରଣ୍ୟକ ନାହିଁ ।

'କଠ ସଂହିତା'ରେ ୫ଟି କାଣ୍ଡ, ୪୦ଟି ସ୍ଥାନକ ବା ପ୍ରପାଠକ, ୮୪୩ଟି ଅନୁବାକ, ଓ ୩୦୯୩ଟି ମନ୍ତ୍ର ରହିଅଛି । ଏହାର ମନ୍ତ୍ର ଓ ବ୍ରାହ୍ମଣକୁ ମିଶାଇଲେ, ଏହାର ସମୁଦାୟ ମନ୍ତ୍ର ସଂଖ୍ୟା ୧୯୦୦୦ରୁ ଅଧିକ ହେବ । ଏହାର ସଂହିତା ଓ ଉପନିଷଦର ନାମ "**କଠ**" ଓ ବ୍ରାହ୍ମଣର ନାମ "**କାଠକ**" ଅଟେ । ଏହାର "**କାଠକ ଗୃହ୍ୟସୂତ୍ର**" ଅଛି ଓ ପ୍ରାତିଶାଖ୍ୟ ପାଇଁ "**ତୈତ୍ତିରୀୟ ପ୍ରାତିଶାଖ୍ୟ**" ବ୍ୟବହାର କରାଯାଏ ।

ଏହାର କାଣ୍ଡ ଅନୁସାରେ ବିଷୟବସ୍ତୁ ତଳେ ଟେବୁଲରେ ଦିଆଯାଇଛି ।

କାଣ୍ଡ	ବିଷୟ
୧	ଇଠିମିକା
୨	ମାଧ୍ୟମିକା
୩	ଓରିମିକା
୪	ଯାଜ୍ୟାନୁବାକ୍ୟା
୫	ଅଶ୍ୱମେଧ ଗ୍ରନ୍ଥ

କପିଷ୍ଠଲ ଶାଖା ସଂହିତା

'କପିଷ୍ଠଲ ଶାଖା'ର ପ୍ରତିଷ୍ଠାତା 'ଋଷି **କପିସ୍ଥଲ**' ଥିଲେ, ଓ ଏହି ସଂହିତାର ପ୍ରବାଚକ ଥିଲେ । ନିରୁକ୍ତ ପ୍ରବଚନକାରୀ 'ଦୁର୍ଗାଚାର୍ଯ୍ୟ' ଏହି ଶାଖାର ଅନ୍ତର୍ଗତ ଥିଲେ । ଏହି ଶାଖା ଆଂଶିକ ଭାବେ ଉଦ୍ଧାର ହୋଇପାରିଛି । ଏହାର ରଚନା ପ୍ରାୟ "କାଠକ ସଂହିତା" ଭଳି ହୋଇଥିଲେ ମଧ୍ୟ, ଏମାନଙ୍କ ମଧ୍ୟରେ ପାର୍ଥକ୍ୟ ରହିଅଛି । ଏହାର ସ୍ୱରାଙ୍କନ 'ଋକ୍ ବେଦ' ଭଳି, ତେଣୁ ଏହାର ବିଭାଜନ ମଧ୍ୟ 'ଋକ୍ ବେଦ' ପରି ଅଷ୍ଟକ ଓ ଅଧ୍ୟାୟ ପଦ୍ଧତିରେ ହୋଇଅଛି ।

ଏଥିରେ ୬ଟି ଅଷ୍ଟକ ଓ ୪୮ଟି ଅଧ୍ୟାୟ ରହିଅଛି । ଏହାର ବିଭାଜନ ତଳ ଟେବୁଲରେ ଦିଆଯାଇଛି ।

Not For Commercial Use

ଅଷ୍ଟକ	ଅଧ୍ୟାୟ	ମନ୍ତବ୍ୟ
୧	୧-୮	ଉପଲବ୍ଧ
୨	୯-୧୬	ଉପଲବ୍ଧ ନାହିଁ
୩	୧୭-୨୪	ଉପଲବ୍ଧ ନାହିଁ
୪	୨୫-୩୨	୩୨, ଉପଲବ୍ଧ ନାହିଁ
୫	୩୩-୪୦	ଉପଲବ୍ଧ
୬	୪୧-୪୮	୪୩, ଉପଲବ୍ଧ ନାହିଁ

Not For Commercial Use

ଏହାର ଉପଲବ୍ଧ ଅଧ୍ୟାୟ ଗୁଡିକ ମଧ୍ୟ ସଂପୂର୍ଣ୍ଣ ଭାବରେ ନାହିଁ । ଏହାର ଏକ "ଗୃହ୍ୟସୂତ୍ର"ର **ପାଣ୍ଡୁଲିପି** ବାରଣାସୀର ସରସ୍ୱତୀ ଭବନ ଗ୍ରନ୍ଥାଳୟରେ ଉପଲବ୍ଧ ଅଛି । ଏହି ଶାଖାର ବ୍ୟବହାର ହରିୟାଣା ଓ ରାଜସ୍ଥାନ ର କିଛି ସ୍ଥାନ ମାନଙ୍କରେ ହୋଇଆସୁଅଛି ।

ମୈତ୍ରୟଣୀ ଶାଖା ସଂହିତା

'ମୈତ୍ରୟଣୀ ଶାଖା', 'ଋଷି **ମିତ୍ରୟୁ**'ଙ୍କ ଦ୍ୱାରା ପ୍ରତିଷ୍ଠା କରାଯାଇଥିଲା, ଓ ସେ, ଏହି ସଂହିତାର ପ୍ରବାଚକ ଥିଲେ । ଏହାର ଅନୁସରଣକାରୀ, ସୌରାଷ୍ଟ୍ର, ଗୁଜୁରାଟ, ନାସିକ, ନାଗପୁର ଆଦି ସ୍ଥାନ ମାନଙ୍କରେ ବ୍ୟବହୃତ ହୋଇଆସୁଅଛି । ଏହାର ରଚନା ଗଦ୍ୟାତ୍ମକ ଶୈଳୀରେ କରାଯାଇଛି । ଏଥିରେ ୪ଟି କାଣ୍ଡ, ୫୪ଟି ପ୍ରପାଠକ, ୬୫୪ଟି ଅନୁବାକ ଓ ୩୧୪୪ଟି ମନ୍ତ୍ର ରହିଅଛି ।

ଏହାର ରଚନାରେ, "ମୈତ୍ରୟଣୀ" ନାମକ **ବ୍ରାହ୍ମଣ**, ଓ "ମୈତ୍ରୟଣୀୟ" ନାମକ **ଆରଣ୍ୟକ** ରହିଅଛି, । ଏହାର, "ମୈତ୍ରୟଣୀୟ" ନାମକ **ଉପନିଷଦ** ଅଛି । ଏହାର ଅନେକ 'କଳ୍ପସୂତ୍ର" ରହିଅଛି, ସେମାନଙ୍କ ମଧ୍ୟରେ '**ମାନବ**', '**ବୌଦ୍ଧାୟନ**', ଓ '**ବରାହ**' ସୂତ୍ର ଗୁଡିକ ପ୍ରସିଦ୍ଧ । ଏହାର ପ୍ରାତିଶାଖ୍ୟ **'ତୈତ୍ତିରିୟ ପ୍ରାତିଶାଖ୍ୟ'** ଓ ଅନେକ ଶିକ୍ଷା ଗ୍ରନ୍ଥ ଗୁଡିକ ରହିଅଛି ।

ଏହି ଶାଖାର ବିଭାଜନ ଓ ବିଷୟବସ୍ତୁ ତଳ ଟେବୁଲରେ ଦିଆଯାଇଛି ।

କାଣ୍ଡ	ପ୍ରପାଠକ	ଅନୁବାକ	ମନ୍ତ୍ର
୧	୧୧ (ଆଦିମ)	୧୭୫	୬୯୫
୨	୧୩ (ମଧ୍ୟମ)	୧୫୧	୬୮୩
୩	୧୬ (ଉପରି)	୧୮୦	୪୮୫
୪	୧୪ (ଖିଲ)	୧୫୮	୧୧୮୧

ଅନ୍ୟ ଶାଖା ମାନଙ୍କ ପରି, ଏଥିରେ ଯାଜ୍ଞିକ ବର୍ଣ୍ଣନ, ବ୍ୟବସ୍ଥିତକ୍ରମରେ ରହିନାହିଁ । ଏଥିରେ ମୁଖ୍ୟ ବିଷୟ ଅତିରିକ୍ତ, '**ଗୋନାମିକ**' ପ୍ରକରଣରେ (ମୈ. ସଂ ୪/୨) ଗାୟକ ବିଭିନ୍ନ ମନ୍ତ୍ରର ଉଲ୍ଲେଖକରି, ତାଙ୍କର ମହିମା ବର୍ଣ୍ଣନ କରିଛନ୍ତି ।

କୃଷ୍ଣ ଯଜୁର୍ବେଦୀୟ ବ୍ରାହ୍ମଣ

କୃଷ୍ଣ ଯଜୁର୍ବେଦୀୟ ଶାଖାରେ ଏପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ପୂର୍ଣ୍ଣରୂପରେ ଉପଲବ୍ଧ ଓ ଅଧିକ ମହତ୍ୱଶାଳୀ ଏକମାତ୍ର ବ୍ରାହ୍ମଣ, "**ତୈତ୍ତିରିୟ ବ୍ରାହ୍ମଣ**" ଅଟେ । ଏହା ଏକ ସ୍ୱତନ୍ତ୍ର ଗ୍ରନ୍ଥ ଭାବରେ ଉପଲବ୍ଧ ଅଛି । ଅନ୍ୟ ଶାଖା ମାନଙ୍କରେ ବ୍ରାହ୍ମଣ ଓ ଆରଣ୍ୟକ, ସଂହିତା ସହିତ ସଂଲଗ୍ନ ରହିଅଛି । "ଶତପଥ ବ୍ରାହ୍ମଣ" ପରି ଏହା ସସ୍ୱର ଅଟେ ।

'ତୈତ୍ତିରିୟ ବ୍ରାହ୍ମଣ' ୩ଟି କାଣ୍ଡରେ ବିଭକ୍ତ କରାଯାଇଛି, ଏହାକୁ ଅଷ୍ଟକ ମଧ୍ୟ କୁହନ୍ତି । ଏଥିରେ ସମୁଦାୟ ୩୫୩ଟି ଅନୁବାକ ଅଛି । ଏହାର ବିଭାଜନ ଓ ବିଷୟବସ୍ତୁ ତଳ ଟେବୁଲରେ ଦିଆଯାଇଛି ।

କାଣ୍ଡ	ଅଧ୍ୟାୟ	ବିଷୟ
୧	୮	ଅଗ୍ନନ୍ୟାଧାନ ଯଜ୍ଞ, ଗବାମୟନ ଯଜ୍ଞ, ବାଜପେୟ ଯଜ୍ଞ, ନକ୍ଷତ୍ରେଷ୍ଟି ଯଜ୍ଞ, ଓ ରାଜସୂୟ ଯଜ୍ଞ ଆଦିର ବର୍ଣ୍ଣନ
୨	୮	ଅଗ୍ନିହୋତ୍ର, ଉପହୋମ, ଶୌତ୍ରାମଣି, ଓ ବୃହସ୍ପତିସବ ପ୍ରଭୃତି ବିଭିନ୍ନ ସବର ନିରୂପଣ
୩	୧୨	ନକ୍ଷତ୍ରେଷ୍ଟି ଓ ପୁରୁଷମେଧ ସଂବନ୍ଧୀତ ବିବରଣ

Not For Commercial Use

ଏହାର ମୁଖ୍ୟ ବିଷୟ଼ ଅତିରିକ୍ତ, ଏଥିରେ ଭରଦ୍ୱାଜ, ନଚିକେତା, ପ୍ରହଲ୍ଲାଦ ଓ ଅଗସ୍ତ୍ୟ-ବିଷୟ଼ ଇତ୍ୟାଦି ଆଖ୍ୟାନ ଗୁଡିକ ରହିଅଛି । ସତ୍ୟଭାଷଣ, ବାଣୀର ମଧୁରତା, ତପୋମୟ଼ ଜୀବନ, ଅତିଥି ସତ୍କାର, ସଂପତ୍ତିର ପରୋପକାର ହେତୁ ବିନିଯୋଗ, ବ୍ରହ୍ମଚର୍ଯ୍ୟ ପାଳନ, ଆଚାର ଦର୍ଶନ ଓ ସୃଷ୍ଟି ଇତ୍ୟାଦି ବିଷୟ଼ର ଉଲ୍ଲେଖ ରହିଅଛି ।

କୃଷ୍ଣ ଯଜୁର୍ବେଦୀୟ଼ ଆରଣ୍ୟକ ଓ ଉପନିଷଦ

'କୃଷ୍ଣ ଯଜୁର୍ବେଦ'ରେ ଦୁଇଟି ଆରଣ୍ୟକ ଅଛି, ସେଥିରୁ "**ତୈତ୍ତିରିୟ଼ ଆରଣ୍ୟକ**" 'ତୈତ୍ତିରିୟ଼ ଶାଖା'ର, ଓ ଏହା ସଂହିତା ମଧ୍ୟରେ ରହିବା ସହିତ, ଏହା ଏକ ସ୍ୱତନ୍ତ୍ର ଗ୍ରନ୍ଥ ମଧ୍ୟ ଅଟେ । "**ମୈତ୍ରାୟ଼ଣୀୟ଼ ଆରଣ୍ୟକ**", 'ମୈତ୍ରୟ଼ଣୀ ଶାଖା'ର, କିନ୍ତୁ ଏହା ତାହାର ସଂହିତା ମଧ୍ୟରେ ରଚିତ ଅଛି । ଅନ୍ୟ ଦୁଇଟି ଶାଖାର ଆରଣ୍ୟକ ନାହିଁ ।

'କୃଷ୍ଣ ଯଜୁର୍ବେଦ'ରେ ୩୨ଟି ଉପନିଷଦ ଅଛି, ସେମାନଙ୍କ ମଧ୍ୟରୁ ୪ଟି ଉପନିଷଦ ମୁଖ୍ୟ ଉପନିଷଦରେ ଗଣା ଯାଆନ୍ତି । ସେମାନେ ହେଲେ '**କଠ**', '**ତୈତ୍ତିରିୟ଼**', '**ମୈତ୍ରାୟ଼ଣୀୟ଼**' ଓ '**ଶ୍ୱେତାଶ୍ୱତର**' ।

କୃଷ୍ଣ ଯଜୁର୍ବେଦୀୟ଼ କଳ୍ପସୂତ୍ର ଓ ଅନ୍ୟ ଗ୍ରନ୍ଥ

'କୃଷ୍ଣ ଯଜୁର୍ବେଦ'ରେ ଅନେକ କଳ୍ପସୂତ୍ର ଅଛି, ଯଥା, ୧୧ଟି ଗୃହ୍ୟସୂତ୍ର, ୯ଟି ଶୌତ୍ରସୂତ୍ର, ୩ଟି ଶୁଲ୍ୱସୂତ୍ର ଓ ୨ଟି ବ୍ରହ୍ମସୂତ୍ର । ସେମାନଙ୍କ ମଧ୍ୟରୁ ବୌଦ୍ଧାୟ଼ନ, ମାନବ, ଭରଦ୍ୱାଜ, ଆପସ୍ତମ୍ବ, ବରାହ, ଶୌତ୍ରସୂତ୍ର ଓ ଗୃହ୍ୟସୂତ୍ର ପ୍ରମୁଖ ଅଟନ୍ତି, ସେହିପରି 'ଶୁକ୍ଳ ଯଜୁର୍ବେଦ'ର ବୌଦ୍ଧାୟ଼ନ, ମାନବ ଓ ଆପସ୍ତମ୍ବ 'ଶୁଲ୍ୱସୂତ୍ର' ପ୍ରମୁଖ ଓ ପ୍ରସିଦ୍ଧ ।

'କୃଷ୍ଣ ଯଜୁର୍ବେଦ'ର ଏକ ମାତ୍ର '**ତୈତ୍ତିରିୟ଼ ପ୍ରାତିଶାଖ୍ୟ**' ଏହାର ୪ଟି ଶାଖାର ପ୍ରତିନିଧିତ୍ୱ କରିଥାଏ, ତଥା ଏହାର ୨୧ଟି ଶିକ୍ଷା ଗ୍ରନ୍ଥ ଅଛି ଓ ସେଥି ମଧ୍ୟରୁ '**ପାଣିନି ଶିକ୍ଷା**' ଓ '**ଭରଦ୍ୱାଜ ଶିକ୍ଷା**' ଏହାର ୪ଟି ଶାଖାର ପ୍ରତିନିଧିତ୍ୱ କରିଥାଏ । ଏ ସମସ୍ତ ଗ୍ରନ୍ଥ 'କୃଷ୍ଣ ଯଜୁର୍ବେଦ'ର ବର୍ଣ୍ଣ, ସ୍ୱର, ସନ୍ଧି, ପଦପାଠ, ଓ କ୍ରମପାଠ ର ବର୍ଣ୍ଣନ ରହିଅଛି ।

Not For Commercial Use

'କୃଷ୍ଣ ଯଜୁର୍ବେଦ'ର ସଂହିତା, ବ୍ରାହ୍ମଣ, ଆରଣ୍ୟକ, ଉପନିଷଦ, କଳ୍ପସୂତ୍ର, ପ୍ରାତିଶାଖ୍ୟ ଓ ଶିକ୍ଷା ଇତ୍ୟାଦି ଗ୍ରନ୍ଥ ମାନଙ୍କର ସମ୍ପୂର୍ଣ୍ଣ ତାଲିକା ତଳେ ଦିଆଯାଇଛି ।

କୃଷ୍ଣ ଯଜୁର୍ବେଦ ସଙ୍ଗଠନ

ବେଦ	ସଂହିତା	ବ୍ରାହ୍ମଣ	ଆରଣ୍ୟକ	ଉପନିଷଦ
କୃଷ୍ଣ ଯଜୁର୍ବେଦ	ତୈତ୍ତିରୀୟ, କାଠକ, କଠ-କପିଷ୍ଠଲ, ମୈତ୍ରୟଣୀ	ତୈତ୍ତିରୀୟ, ମୈତ୍ରୟଣୀ, କାଠକ, କଠ-କପିସ୍ଥଳ।	ତୈତ୍ତିରୀୟ , ମୈତ୍ରାୟଣୀୟ	କଠ, ତୈତ୍ତିରୀୟ, ଶ୍ୱେତାଶ୍ୱତର, ମୈତ୍ରାୟଣୀୟ, ସର୍ବସାର, ଶୁକରହସ୍ୟ, ସ୍କନ୍ଦ, ଗର୍ଭ, ଶାରୀରକ, ଏକାକ୍ଷର, ଅକ୍ଷି, ବ୍ରହ୍ମ, ଅବଧୂତ, କଠଶ୍ରୁତି, ସରସ୍ୱତୀ ରହସ୍ୟ, ନାରାୟଣ, କଳି ସନ୍ତରଣ, କୈବଲ୍ୟ, କାଳାଗ୍ନି ରୁଦ୍ର, ଦକ୍ଷିଣାମୂର୍ତି, ରୁଦ୍ରହୃଦୟ, ପଞ୍ଚବ୍ରହ୍ମ, ଅମୃତବିନ୍ଦୁ, ତେଜୋବିନ୍ଦୁ, ଅମୃତନାଦ, କ୍ଷୁରିକା, ଧ୍ୟାନବିନ୍ଦୁ, ବ୍ରହ୍ମବିଦ୍ୟା, ଯୋଗତତ୍ତ୍ୱ, ଯୋଗଶିଖା, ଯୋଗକୁଣ୍ଡଳିନୀ, ବରାହ

Not For Commercial Use

କୃଷ୍ଣ ଯଜୁର୍ବେଦ କଳ୍ପସୂତ୍ର ସଙ୍ଗଠନ

ବେଦ	ଶ୍ରୌତସୂତ୍ର	ଶୁଲ୍ବସୂତ୍ର	ଗୃହ୍ୟସୂତ୍ର	ଧର୍ମସୂତ୍ର
କୃଷ୍ଣ ଯଜୁର୍ବେଦ	ବୌଦ୍ଧାୟନ ଶ୍ରୌତସୂତ୍ର, ବାଧୂଳା ଶ୍ରୌତସୂତ୍ର, ମାନବ ଶ୍ରୌତସୂତ୍ର, ଭରଦ୍ୱାଜ ଶ୍ରୌତସୂତ୍ର, ଆପସ୍ତମ୍ବ ଶ୍ରୌତସୂତ୍ର, ହିରଣ୍ୟକେଶି ଶ୍ରୌତସୂତ୍ର, ବରାହ ଶ୍ରୌତସୂତ୍ର, ବୈଖାନସ ଶ୍ରୌତସୂତ୍ର,	ବୌଦ୍ଧାୟନ ଶୁଲ୍ବସୂତ୍ର, ମାନବ ଶୁଲ୍ବସୂତ୍ର, ଆପସ୍ତମ୍ବ ଶୁଲ୍ବସୂତ୍ର,	ବୌଦ୍ଧାୟନ ଗୃହ୍ୟସୂତ୍ର, ବାଧୂଳା ଗୃହ୍ୟସୂତ୍ର, ମାନବ ଗୃହ୍ୟସୂତ୍ର, ଭରଦ୍ୱାଜ ଗୃହ୍ୟସୂତ୍ର, ଆପସ୍ତମ୍ବ ଗୃହ୍ୟସୂତ୍ର, ହିରଣ୍ୟକେଶି ଗୃହ୍ୟସୂତ୍ର, ବରାହ ଗୃହ୍ୟସୂତ୍ର, ବୈଖାନସ ଗୃହ୍ୟସୂତ୍ର, ଆଗ୍ନିବେଶ୍ୟ ଗୃହ୍ୟସୂତ୍ର, କାଠକ ଗୃହ୍ୟସୂତ୍ର, କଠ-କପିସ୍ଥଳା ଗୃହ୍ୟସୂତ୍ର,	ବୌଦ୍ଧାୟନ ଧର୍ମସୂତ୍ର, ଆପସ୍ତମ୍ବ ଧର୍ମସୂତ୍ର,

କୃଷ୍ଣ ଯଜୁର୍ବେଦ ଶିକ୍ଷା ଓ ପ୍ରାତିଶାଖ୍ୟ ସଙ୍ଗଠନ

ବେଦ	ପ୍ରାତିଶାଖ୍ୟ	ଶିକ୍ଷା
କୃଷ୍ଣ ଯଜୁର୍ବେଦ	ତୈତ୍ତିରୀୟ ପ୍ରାତିଶାଖ୍ୟ	ଚାରାୟଣ ଶିକ୍ଷା, ଭାରଦ୍ୱାଜ ଶିକ୍ଷା, ବ୍ୟାସ ଶିକ୍ଷା, ଶମ୍ଭୁ ଶିକ୍ଷା, ପାଣିନୀୟ ଶିକ୍ଷା (ଯଜୁସ୍), କୌହଲ୍ୟ ଶିକ୍ଷା, ବୋଧାୟନ ଶିକ୍ଷା, ବାସିଷ୍ଠ ଶିକ୍ଷା, ବାଲ୍ମିକୀ ଶିକ୍ଷା, ହାରିତ୍ ଶିକ୍ଷା, ଆତ୍ତରେୟ ଶିକ୍ଷା, କୌଣ୍ଡନୀୟ ଶିକ୍ଷା, ସର୍ବସମ୍ମତ ଶିକ୍ଷା, ଆରଣ୍ୟ ଶିକ୍ଷା, ସିଦ୍ଧାନ୍ତ ଶିକ୍ଷା, ଆପିଶଲି ଶିକ୍ଷା, କାଳନିର୍ଣ୍ଣୟ ଶିକ୍ଷା, ପାରି ଶିକ୍ଷା, ଲକ୍ଷ୍ମୀକାନ୍ତ ଶିକ୍ଷା, ନବ ଶିକ୍ଷା, ଶିକ୍ଷାସମୁଚ୍ଚୟ

|| ଇତି କୃଷ୍ଣ ଯଜୁର୍ବେଦ ||

Not For Commercial Use

ଯଜୁର୍ବେଦ ପାଣ୍ଡୁଲିପି ଓ ଅନୁବାଦ

"ଯଜୁର୍ବେଦ"ର ଅନେକ ପାଣ୍ଡୁଲିପି ଏବେବି ଅନୁବାଦ କରାଯାଇ ନାହିଁ । ଏହାର ଅନେକ ପାଣ୍ଡୁଲିପି, '**ପୁନେ**'ର ଭଣ୍ଡାରକର ଇନଷ୍ଟିଚ୍ୟୁଟ୍, **ରାଜସ୍ଥାନ**ର ଅଲବର ରାଜକୀୟ ଗ୍ରନ୍ଥାଳୟ , **ଓଡ଼ିଶା** ରାଜ୍ୟ ମ୍ୟୁଜିୟମ୍ ରେ ଓ **ବାରଣାସୀ**ର ସରସ୍ୱତୀ ଗ୍ରନ୍ଥାଳୟ ଇତ୍ୟାଦି ସ୍ଥାନ ମାନଙ୍କରେ ଉପଲବ୍ଧ ଅଛି ।

"ଯଜୁର୍ବେଦ"ର ଅନୁବାଦ ଅନେକ ଭାଷାରେ ମଧ୍ୟ ଉପଲବ୍ଧ ଅଛି । ବିଦେଶୀ ଭାଷା ମାନଙ୍କ ମଧ୍ୟରେ, ଇଂରାଜୀ, ଜର୍ମାନୀ, ଓ ରୁଷି ଭାଷାରେ, ତଥା ଭାରତୀୟ ଭାଷା ମାନଙ୍କ ମଧ୍ୟରେ ଗୁଜୁରାଟି, ତାମିଲ, ତେଲୁଗୁ, କନ୍ନଡ଼, ମାଲାୟଲମ ଓ ହିନ୍ଦି ଭାଷାରେ ଅନେକ ପଣ୍ଡିତ ମାନଙ୍କର ଭାଷ୍ୟ ଉପଲବ୍ଧ ଅଛି । ଭାରତୀୟ ଭାଷାରେ ଅନୁବାଦିତ ପୁସ୍ତକ ଗୁଡିକ ମଧ୍ୟରେ, ଦେବୀଚନ୍ଦ, ଦୟାନନ୍ଦ ସରସ୍ୱତୀ, ଆର୍ଯ୍ୟ ସମାଜ, ଓ ଜୟଦେବ ଶର୍ମା ଙ୍କ ପୁସ୍ତକ ପ୍ରମୁଖ ଅଟନ୍ତି ।

।। ଇତି ଯଜୁର୍ବେଦ ।।

Not For Commercial Use

Not For Commercial Use

ଓଁ ଶ୍ରୀ ଗଣେଶାୟ ନମଃ

ପ୍ରାଚୀନ ଭାରତୀୟ ବୈଦିକ ସାହିତ୍ୟ

Vedic Literature of Ancient India

କୃଷ୍ଣ ଯଜୁର୍ବେଦ
ତୈତ୍ତିରୀୟ ସଂହିତା

(कृष्ण यजुर्वेद - तैत्तिरीय संहिता)

(Krushna Yajurveda - Taittiriya Samhitaa)

ସଂପାଦନ - ଶ୍ରୀ ପ୍ରକାଶ ପ୍ରଧାନ

Editor – Prakash Pradhan

ଭାଷା - ସଂସ୍କୃତ-ଓଡିଆ

Language – Sanskrit - Odia

ଶୁଦ୍ଧିକରଣ (Proofreading by)

ଶ୍ରୀ କମଳ ଲୋଚନ ପଣ୍ଡା

ଶ୍ରୀ ଶେଷଦେବ ଦାଶ

Not For Commercial Use

ପଞ୍ଚମ କାଣ୍ଡ

ସ୍ୱାୟଂଭୁବଂ କାଣ୍ଡମ୍

Not For Commercial Use

ଓଁ ଶ୍ରୀ ଗଣେଶାୟ ନମଃ

|| ଅଥ ପଞ୍ଚମଃ କାଣ୍ଡଃ ||

|| ଅଥ ପଞ୍ଚମକାଣ୍ଡେ ପ୍ରଥମଃ ପ୍ରପାଠକଃ ||

| ଉଖ୍ୟାଗ୍ନିକଥନମ୍ |

(ଅଭ୍ର୍ୟାଦାନବିଧିଃ ॥ ଅଗ୍ନିଋଷିଃ)

ସା॒ବି॒ତ୍ରାଣି॑ ଜୁହୋତି॒ ପ୍ରସୂ॑ତ୍ୟୈ ଚତୁର୍ଗୃହୀ॒ତେନ॑ ଜୁହୋତି॒ ଚତୁ॑ଷ୍ପାଦଃ ପ॒ଶବଃ॑ ପ॒ଶୂନେ॒ବାବ॑

ରୁନ୍ଧେ॒ ଚତ॑ସ୍ରୋ॒ ଦିଶୋ॑ ଦି॒କ୍ଷ୍ୱେବ ପ୍ରତି॑ ତିଷ୍ଠତି॒ ଛନ୍ଦା॑ꣳସି ଦେ॒ବେଭ୍ୟୋଽପା॑କ୍ରାମ॒ନ୍ନ

ବୋ॑ଽଭା॒ଗାନି॑ ହ॒ବ୍ୟଂ ବ॑କ୍ଷ୍ୟାମ॒ ଇତି॒ ତେଭ୍ୟ॑ ଏ॒ତଚ୍ଚ॑ତୁର୍ଗୃହୀ॒ତମ॑ଧାରୟନ୍

ପୁରୋଽନୁବା॒କ୍ୟା॑ୟୈ ୟା॒ଜ୍ୟା॑ୟୈ ଦେ॒ବତା॑ୟୈ ବଷଟ୍-କା॒ରାୟ॒ ୟଚ୍ଚ॑ତୁର୍ଗୃହୀ॒ତଂ ଜୁହୋତି॒

ଛନ୍ଦା॑ꣳସ୍ୟେ॒ବ ତତ୍-ପ୍ରୀଣାତି॒ ତାନ୍ୟ॑ସ୍ୟ ପ୍ରୀ॒ତାନି॑ ଦେ॒ବେଭ୍ୟୋ॑ ହ॒ବ୍ୟଂ ବ॑ହନ୍ତି॒ ୟଂ

କା॒ମୟେ॑ତ॒ (୧) ପାପୀ॑ୟାନ୍-ସ୍ୟା॒ଦିତ୍ୟେକୈ॑କଂ॒ ତସ୍ୟ॑ ଜୁହୁୟା॒ଦାହୁ॑ତୀଭିରେ॒ବୈନ॒ମପ॑ ଗୃହ୍ଣାତି॒

ପାପୀ॑ୟାନ୍ ଭବତି॒ ୟଂ କା॒ମୟେ॑ତ॒ ବସୀ॑ୟାନ୍-ସ୍ୟା॒ଦିତି॒ ସର୍ବା॑ଣି॒ ତସ୍ୟା॑ନୁଦ୍ରୁତ୍ୟ॑

ଜୁହୁୟା॒ଦାହୁ॑ତ୍ୟୈ॒ବୈନ॑ମ॒ଭି କ୍ର॑ମୟତି॒ ବସୀ॑ୟାନ୍ ଭ॒ବତ୍ୟଥୋ॑ ୟ॒ଜ୍ଞସ୍ୟୈ॒ବୈଷା॑ଽଭିକ୍ରା॑ନ୍ତି॒ରେତି॒

ବା ଏ॒ଷ ୟ॑ଜ୍ଞମୁ॒ଖାଦୃଦ୍ଧ୍ୟା॒ ୟୋ॑ଽଗ୍ନେର୍ଦେ॒ବତା॑ୟା॒ ଏତ୍ୟ॒ଷ୍ଟାବେ॒ତାନି॑ ସାବି॒ତ୍ରାଣି॑ ଭବନ୍ତ୍ୟ॒ଷ୍ଟାକ୍ଷ॑ରା

ଗାୟ॒ତ୍ରୀ ଗା॑ୟ॒ତ୍ରୋ॑ (୨) ଽଗ୍ନିସ୍ତେନୈ॒ବ ୟ॑ଜ୍ଞମୁ॒ଖାଦୃଦ୍ଧ୍ୟା॑ ଅ॒ଗ୍ନେର୍ଦେ॒ବତା॑ୟୈ॒ ନୈତ୍ୟ॒ଷ୍ଟୌ

ସା॑ବି॒ତ୍ରାଣି॑ ଭବ॒ନ୍ତ୍ୟାହୁ॑ତିର୍ନବ॒ମୀ ତ୍ରି॒ବୃତ॑ମେ॒ବ ୟ॑ଜ୍ଞମୁ॒ଖେ ବି ୟା॑ତୟତି॒ ୟଦି॑ କା॒ମୟେ॑ତ॒

ଛନ୍ଦା॑ꣳସି ୟଜ୍ଞୟଶ॒ସେନା॑ର୍ପୟେୟ॒ମିତ୍ୟୃଚ॑ମନ୍ତ॒ମାଂ କୁ॑ର୍ୟା॒ଚ୍ଛନ୍ଦା॑ꣳସ୍ୟେ॒ବ

ୟ॑ଜ୍ଞୟଶ॒ସେନା॑ର୍ପୟତି॒ ୟଦି॑ କା॒ମୟେ॑ତ॒ ୟଜ॑ମାନଂ ୟଜ୍ଞୟଶ॒ସେନା॑ର୍ପୟେୟ॒ମିତି॒ ୟଜୁ॑ରନ୍ତ॒ମଂ

କୁ॑ର୍ୟା॒ଦ୍ୟଜ॑ମାନମେ॒ବ ୟ॑ଜ୍ଞୟଶ॒ସେନା॑ର୍ପୟତ୍ୟୃ॒ଚା ସ୍ତୋମ॒ꣳ ସମ॑ର୍ଧ୍ୟେତ୍ୟା॑ (୩) ଽହ॒ ସମୃ॑ଦ୍ଧ୍ୟୈ

ଚ୍ତୁର୍ଭି୍ରଭ୍ରି୍ମା ଦ॑ତ୍ତେ ଚ୍ତ୍ୱାରି୍ ଛନ୍ଦା॑ꣳସି୍ ଛନ୍ଦୋ॑ଭିରେ୍ବ ଦେ୍ବସ୍ୟ॑ ତ୍ୱା ସବି୍ତୁଃ ପ୍ର॑ସ୍ୱ

ଇତ୍ୟା॑ହ୍ ପ୍ରସୂ॑ତ୍ୟା ଅ୍ଗ୍ନିର୍ଦେ୍ବେଭ୍ୟୋ୍ ନିଲା॑ୟତ୍ ସ ବେଣୁ॑ ପ୍ରାବି॑ଶ୍ତ୍ସ ଏ୍ତାମୂ୍ତିମନୁ୍

ସମ॑ଚର୍ଦ୍ୟଦ୍ୱେଣୋଃ ସୁଷି୍ରꣳ ସୁଷି୍॑ରାଽଭ୍ରି୍ର୍ଭବତି ସୟୋନି୍ତ୍ୱାୟ୍ ସ ୟତ୍ର॑ୟ୍ତ୍ରାବ॑ସ୍ତ୍ତତ୍

କୃଷ୍ଣମ॑ଭବତ୍-କଲ୍ମା୍ଷୀ ଭ॑ବତି ରୂପସ॑ମୃଦ୍ଧ୍ୟା ଉଭୟତଃ କ୍ଷ୍ଣୁର୍ଭ॑ବତୀ୍ତଶ୍ଚା୍ମୁତ॑ଶ୍ଚା୍ର୍କସ୍ୟାବ॑ରୁଦ୍ଧ୍ୟୈ

ବ୍ୟାମମା୍ତ୍ରୀ ଭ॑ବତ୍ୟେ୍ତାବ୍ଦ୍ୱୈ ପୁରୁ॑ଷେ ବୀ୍ର୍ୟଂ॑ ବୀ୍ର୍ୟ॑ସମ୍ମି୍ତାଽପ॑ରିମିତା

ଭବ୍ତ୍ୟପ॑ରିମିତ୍ସ୍ୟାବ॑ରୁଦ୍ଧ୍ୟୈ୍ ୟୋ ବନ୍ସ୍ପତୀ॑ନାଂ ଫଲ୍ଗ୍ରହି୍ଃ ସ ଏ୍ଷାଂ

ବୀ୍ର୍ୟା॑ବାନ୍-ଫଲ୍ଗ୍ରହି୍ର୍ବେ॑ଣୁର୍ବେ॑ଣ୍ବୀ ଭ॑ବତି ବୀ୍ର୍ୟ॑ସ୍ୟାବ॑ରୁଦ୍ଧ୍ୟୈ (୪)॥

(କା୍ମୟେ॑ତ ଗାୟ୍ତ୍ରୋଽର୍ଦ୍ଧ୍ୱୟେତି॑ ଚ ସ୍ପ୍ତବି॑ꣳଶତିଶ୍ଚ) **॥ ୫। ୧। ୧॥**

(ମୃଦାକ୍ରାନ୍ତିବିଧିଃ ॥ ଅଗ୍ନିରୃଷିଃ)

ବ୍ୟୃ॑ଦ୍ଧଂ୍ ବା ଏ୍ତଦ୍ୟ୍ଜ୍ଞସ୍ୟ୍ ୟଦ॑ୟ୍ଜୁଷ୍କେଣ କ୍ରି୍ୟତ॑ ଇ୍ମାମ॑ଗୃଭ୍ଣନ୍

ରଶ୍ନାମୃ୍ତସ୍ୟେତ୍ୟଶ୍ୱା॑ଭି୍ଧାନୀ୍ମା ଦ॑ତ୍ତେ୍ ୟଜୁ॑ଷ୍କୃତ୍ୟୈ ୟ୍ଜ୍ଞସ୍ୟ୍ ସମୃ॑ଦ୍ଧ୍ୟୈ୍ ପ୍ରତୂ॑ର୍ତଂ ବାଜି୍ନା

ଦ୍ରବେତ୍ୟଶ୍ୱ॑ମ୍ଭି ଦ॑ଧାତି ରୂପମେ୍ବାସ୍ୟୈ୍ତନ୍ମ॑ହି୍ମାନ୍ ବ୍ୟାଚ॑ଷ୍ଟେ ୟୁଞ୍ଜାଥା୍ꣳ ରାସ॑ଭଂ

ୟୁ୍ବମିତି॑ ଗର୍ଦ୍ଭମସ॑ତ୍ୟେ୍ବ ଗ॑ର୍ଦ୍ଭଂ ପ୍ରତି॑ ଷ୍ଠାପୟତି୍ ତସ୍ମା୍ଦଶ୍ୱା॑ଦ୍-ଗର୍ଦ୍ଭୋଽସ॑ତ୍ତରୋ୍

ୟୋଗେ॑ୟୋଗେ ତ୍ବସ୍ତ॑ର୍ମିତ୍ୟା॑ହ୍ (୧) ୟୋଗେ॑ୟୋଗ ଏ୍ବୈନଂ॑ ୟୁଙ୍କ୍ତେ ବାଜେ॑ବାଜେ

ହବାମହ୍ ଇତ୍ୟା୍ହାନ୍ନଂ୍ ବୈ ବାଜୋଽନ୍ନମେ୍ବାବ॑ ରୁନ୍ଧେ୍ ସଖା॑ୟ୍ ଇନ୍ଦ୍ର॑ମୂ୍ତୟ୍

ଇତ୍ୟା॑ହେନ୍ଦ୍ରି୍ୟମେ୍ବାବ॑ ରୁନ୍ଧେଽଗ୍ନିର୍ଦେ୍ବେଭ୍ୟୋ୍ ନିଲା॑ୟତ୍ ତଂ ପ୍ରା୍ଜାପ॑ତି୍ରନ୍ୱ॑ବିନ୍ଦତ୍

ପ୍ରାଜାପ୍ତ୍ୟୋଽଶ୍ୱୋଽଶ୍ୱେ॑ନ୍ ସମ୍ଭ॑ର୍ତ୍ୟନୁ॑ବିତ୍ତ୍ୟୈ ପାପବସ୍ୟ୍ ସଂ ବା ଏ୍ତତ୍ କ୍ରି॑ୟତେ୍

ୟଚ୍ଛ୍ରେୟ॑ସା ଚ୍ ପାପୀ॑ୟସା ଚ ସମା୍ନଂ କର୍ମ॑ କୁର୍ବନ୍ତି୍ ପାପୀ॑ୟା୍ନ୍ (୨) ହ୍ୟଶ୍ୱା॑ଦ୍-ଗର୍ଦ୍ଭୋଽଶ୍ୱଂ୍

ପୂର୍ବଂ॑ ନୟନ୍ତି ପାପବସ୍ୟ୍ସସ୍ୟ୍ ବ୍ୟାବୃ॑ତ୍ତ୍ୟୈ ତସ୍ମା୍ଚ୍ଛ୍ରେୟା॑ꣳସ୍ ପାପୀ॑ୟାନ୍ ପ୍ଶ୍ଚାଦନ୍ୱେ॑ତି

ବହୁର୍ବୈ ଭବତୋ ଭ୍ରାତୃବ୍ୟୋ ଭବତୀବ ଖଲୁ ବା ଏଷ ୟୋଽଗ୍ନିଂ ଚିନୁତେ ବଜ୍ର୍ୟଶ୍ୱଃ
ପ୍ରତୂର୍ବନ୍ନେହ୍ୟବକ୍ରାମନ୍ନଶସ୍ତୀରିତ୍ୟାହ ବଜ୍ରେଣୈବ ପାପ୍ମାନଂ ଭ୍ରାତୃବ୍ୟମବ କ୍ରାମତି ରୁଦ୍ରସ୍ୟ
ଗାଣପତ୍ୟାଦିତ୍ୟାହ ରୌଦ୍ରା ବୈ ପଶବୋ ରୁଦ୍ରାଦେବ (୩) ପଶୂନ୍ନିର୍ୟାଚ୍ୟାଽଽତ୍ମନେ କର୍ମ
କୁରୁତେ ପୂଷ୍ଣା ସୟୁଜା ସହେତ୍ୟାହ ପୂଷା ବା ଅଧ୍ୱନାଂ ସନ୍ନେତା ସମଷ୍ଟ୍ୟୈ
ପୁରୀଷାୟତନୋ ବା ଏଷ ୟଦଗ୍ନିରଙ୍ଗିରସୋ ବା ଏତମଗ୍ରେ ଦେବତାନାଂ ସମଭରନ୍
ପୃଥିବ୍ୟାଃ ସଧସ୍ଥାଦଗ୍ନିଂ ପୁରୀଷ୍ୟମଙ୍ଗିରସ୍ୱଦଚ୍ଛେହୀତ୍ୟାହ ସାୟତନମେବୈନଂ ଦେବତାଭିଃ
ସମ୍ଭରତ୍ୟଗ୍ନିଂ ପୁରୀଷ୍ୟମଙ୍ଗିରସ୍ୱଦଚ୍ଛେମ ଇତ୍ୟାହ ୟେନ (୪) ସଙ୍ଗଚ୍ଛତେ ବାଜମେବାସ୍ୟ
ବୃଙ୍କ୍ତେ ପ୍ରଜାପତୟେ ପ୍ରତିପ୍ରୋଚ୍ୟାଗ୍ନିଃ ସମ୍ଭୃତ୍ୟ ଇତ୍ୟାହୁରିୟଂ ବୈ ପ୍ରଜାପତିସ୍ତସ୍ୟା
ଏତଚ୍ଛ୍ରୋତ୍ରଂ ୟଦ୍ୱଲ୍ମୀକୋଽଗ୍ନିଂ ପୁରୀଷ୍ୟମଙ୍ଗିରସ୍ୱଦ୍-ଭରିଷ୍ୟାମ ଇତି ବଲ୍ମୀକବପାମୁପ ତିଷ୍ଠତେ
ସାକ୍ଷାଦେବ ପ୍ରଜାପତୟେ ପ୍ରତିପ୍ରୋଚ୍ୟାଗ୍ନିଂ ସଂ ଭରତ୍ୟଗ୍ନିଂ ପୁରୀଷ୍ୟମଙ୍ଗିରସ୍ୱଦ୍-ଭରାମ
ଇତ୍ୟାହ ୟେନ ସଙ୍ଗଚ୍ଛତେ ବାଜମେବାସ୍ୟ ବୃଙ୍କ୍ତେଽନ୍ୱଗ୍ନିରୁଷସାମଗ୍ର (୫)
ମଖ୍ୟଦିତ୍ୟାହାନୁଖ୍ୟାତ୍ୟା ଆଗତ୍ୟ ବାଜ୍ୟଧ୍ୱନ ଆକ୍ରମ୍ୟ ବାଜିନ୍
ପୃଥିବୀମିତ୍ୟାହେଚ୍ଛତ୍ୟେବୈନଂ ପୂର୍ବୟା ବିନ୍ଦତ୍ୟୁତ୍ତରୟା ଦ୍ୱାଭ୍ୟାମା କ୍ରମୟତି ପ୍ରତିଷ୍ଠିତ୍ୟା
ଅନୁରୂପାଭ୍ୟାଂ ତସ୍ମାଦନୁରୂପାଃ ପଶବଃ ପ୍ର ଜାୟନ୍ତେ ଦ୍ୟୌସ୍ତେ ପୃଷ୍ଠଂ ପୃଥିବୀ
ସଧସ୍ଥମିତ୍ୟାହୈଭ୍ୟୋ ବା ଏତଂ ଲୋକେଭ୍ୟଃ ପ୍ରଜାପତିଃ ସମୈରୟଦ୍
ରୂପମେବାସ୍ୟୈତନ୍ମହିମାନଂ ବ୍ୟାଚଷ୍ଟେ ବଜ୍ରୀ ବା ଏଷ ୟଦଶ୍ୱୋ ଦଦ୍-ଭିରନ୍ୟତୋଦଦ୍-ଭ୍ୟୋ
ଭୂୟାଁଲ୍ଲୋମଭିରୁଭୟାଦଦ୍-ଭ୍ୟୋ ୟଂ ଦ୍ୱିଷ୍ୟାତ୍ତମଧସ୍ପଦଂ ଧ୍ୟାୟେଦ୍ୱଜ୍ରେଣୈବୈନଂ ସ୍ତୃଣୁତେ
(୬)॥ (ଆହ ପାପୀୟାନ୍ ରୁଦ୍ରାଦେବ ୟେନାଽଗ୍ରଂ ବଜ୍ରୀ ବୈ ସପ୍ତଦଶ ଚ) **॥ ୫। ୧। ୨॥**

Not For Commercial Use

(ଅଶ୍ୱାକ୍ରମଣାଦି ଭୂସଂସ୍କାରଃ ॥ ଅଗ୍ନିଋଷିଃ)

ଉତ୍-କ୍ରା॒ମୋଦ॑କ୍ରମୀ॒ଦିତି॒ ଦ୍ୱାଭ୍ୟା॒ମୁତ୍-କ୍ର॑ମୟତି॒ ପ୍ରତି॑ଷ୍ଠିତ୍ୟା॒ ଅନୁ॑ରୂପାଭ୍ୟା॒ଂ ତସ୍ମା॒ଦନୁ॑ରୂପାଃ

ପ॒ଶବଃ॒ ପ୍ର ଜା॑ୟନ୍ତେ॒ଽପ ଉପ॑ ସୃଜତି॒ ଯତ୍ର॒ ବା ଆପ॑ ଉପ॒ଗଚ୍ଛ॑ନ୍ତି॒ ତଦୋଷ॑ଧୟଃ॒

ପ୍ରତି॑ତିଷ୍ଠ॒ନ୍ତ୍ୟୋଷ॑ଧୀଃ ପ୍ରତି॒ ତିଷ୍ଠ॑ନ୍ତୀଃ ପ॒ଶବୋ॒ଽନୁ ପ୍ରତି॑ ତିଷ୍ଠନ୍ତି ପ॒ଶୂନ୍ ଯ॒ଜ୍ଞୋ ଯ॒ଜ୍ଞଂ

ଯଜ॑ମାନୋ॒ ଯଜ॑ମାନଂ ପ୍ର॒ଜାସ୍ତସ୍ମା॑ଦ॒ପ ଉପ॑ ସୃଜତି॒ ପ୍ରତି॑ଷ୍ଠିତ୍ୟୈ॒ ଯଦ॑ଧ୍ୱ॒ର୍ୟୁର॑ନ॒ଗ୍ନାବାହୁ॑ତିଂ

ଜୁହୁ॒ୟାଦ॒ନ୍ଧୋ॑ଽଧ୍ୱ॒ର୍ୟୁଃ (୧) ସ୍ୟା॒ଦ୍ରକ୍ଷା॑ଂସି ଯ॒ଜ୍ଞଂ ହ॑ନ୍ୟୁ॒ର୍ହିର॑ଣ୍ୟମୁ॒ପାସ୍ୟ॑ ଜୁହୋତ୍ୟଗ୍ନି॒ବତ୍ୟେ॒ବ

ଜୁ॑ହୋତି॒ ନାନ୍ଧୋ॑ଽଧ୍ୱ॒ର୍ୟୁର୍ଭବ॑ତି॒ ନ ଯ॒ଜ୍ଞଂ ରକ୍ଷା॑ଂସି ଘ୍ନନ୍ତି॒ ଜିଘ॑ର୍ମ୍ୟ॒ଗ୍ନିଂ ମନ॑ସା ଘୃ॒ତେନେତ୍ୟା॑ହ॒

ମନ॑ସା॒ ହି ପୁରୁ॑ଷୋ ଯ॒ଜ୍ଞମ॑ଭି॒ ଗଚ୍ଛ॑ତି ପ୍ରତି॒କ୍ଷ୍ୟନ୍ତ॒ଂ ଭୁବ॑ନାନି॒ ବିଶ୍ୱେତ୍ୟା॑ହ॒ ସର୍ବ॒ଂ ହ୍ୟେ॑ଷ

ପ୍ର॒ତ୍ୟଙ୍-କ୍ଷେତି॑ ପୃ॒ଥୁଂ ତି॑ର॒ଶ୍ଚା ବୟ॑ସା ବୃ॒ହନ୍ତ॒ମିତ୍ୟା॒ହାଲ୍ପୋ॒ ହ୍ୟେ॑ଷ ଜା॒ତୋ ମ॒ହାନ୍ (୨)

ଭବ॑ତି॒ ବ୍ୟଚି॑ଷ୍ଠ॒ମନ୍ନ॑ଂ ରଭ॒ସଂ ବିଦା॑ନ॒ମିତ୍ୟା॒ହାନ୍ନ॑ମେ॒ବାସ୍ମୈ॑ ସ୍ୱଦୟତି॒ ସର୍ବ॑ମସ୍ମୈ ସ୍ୱଦତେ॒ ଯ

ଏ॒ବଂ ବେଦା॑ଽଽତ୍ୱା॑ ଜିଘର୍ମି॒ ବଚ॑ସା ଘୃ॒ତେନେତ୍ୟା॑ହ॒ ତସ୍ମା॒ଦ୍ୟତ୍ ପୁରୁ॑ଷୋ॒ ମନ॑ସାଽଭି॒ଗଚ୍ଛ॑ତି॒

ତଦ୍ୱା॒ଚା ବ॑ଦତ୍ୟର॒କ୍ଷସେତ୍ୟା॑ହ॒ ରକ୍ଷ॑ସା॒ମପ॑ହତ୍ୟୈ॒ ମର୍ୟ॑ଶ୍ରୀଃ ସ୍ପୃହ॒ୟଦ୍ୱ॑ର୍ଣୋ ଅ॒ଗ୍ନିରିତ୍ୟା॒ହାପ॑

ଚିତି॑ମେ॒ବାସ୍ମି॑ନ୍ ଦଧା॒ତ୍ୟପ॑ ଚିତି॑ମାନ୍ ଭବତି॒ ଯ ଏ॒ବଂ (୩) ବେଦ॒ ମନ॑ସା॒ ତ୍ୱୈ

ତାମାପ୍ତୁ॑ମର୍ହତି॒ ଯାମ॑ଧ୍ୱ॒ର୍ୟୁର॑ନ॒ଗ୍ନା ବାହୁ॑ତିଂ ଜୁହୋତି॒ ମନ॑ସ୍ୱତୀଭ୍ୟାଂ ଜୁହୋ॒ତ୍ୟାହୁ॑ତ୍ୟୋ॒ରାପ୍ତ୍ୟୈ॒

ଦ୍ୱାଭ୍ୟା॒ଂ ପ୍ରତି॑ଷ୍ଠିତ୍ୟୈ ଯଜ୍ଞମୁ॒ଖେ ଯ॑ଜ୍ଞମୁଖେ॒ ବୈ କ୍ରି॒ୟମା॑ଣେ ଯ॒ଜ୍ଞଂ ରକ୍ଷା॑ଂସି

ଜିଘା॑ଂସନ୍ତ୍ୟେ॒ତର୍ହି॒ ଖଲୁ॒ ବା ଏ॒ତଦ୍ୟ॑ଜ୍ଞମୁ॒ଖଂ ଯର୍ହ୍ୟେ॑ନ॒ଦାହୁ॑ତିରଶ୍ନୁ॒ତେ ପରି॑ ଲିଖତି॒

ରକ୍ଷ॑ସା॒ମପ॑ହତ୍ୟୈ ତି॒ସୃଭିଃ॒ ପରି॑ ଲିଖତି ତ୍ରି॒ବୃଦ୍ୱା ଅ॒ଗ୍ନିର୍ୟାବା॑ନେ॒ବାଗ୍ନିସ୍ତସ୍ମା॒ଦ୍ରକ୍ଷା॒ଂସ୍ୟପ॑ ହନ୍ତି

(୪) ଗାୟତ୍ରି॒ୟା ପରି॑ ଲିଖତି॒ ତେଜୋ॒ ବୈ ଗା॑ୟ॒ତ୍ରୀ ତେଜ॑ସୈ॒ବୈନ॒ଂ ପରି॑ ଗୃହ୍ଣାତି ତ୍ରି॒ଷ୍ଟୁଭା॒

ପରି॑ ଲିଖତୀନ୍ଦ୍ରି॒ୟଂ ବୈ ତ୍ରି॒ଷ୍ଟୁଗି॑ନ୍ଦ୍ରି॒ୟେଣୈ॒ବୈନ॒ଂ ପରି॑ ଗୃହ୍ଣାତ୍ୟନୁ॒ଷ୍ଟୁଭା॒ ପରି॑ ଲିଖତ୍ୟନୁ॒ଷ୍ଟୁପ୍

Not For Commercial Use

ସର୍ବାଣି ଛନ୍ଦାଂସି ପରିଭୂଃ ପର୍ଯାପ୍ତ୍ୟୈ ମଧ୍ୟତୋଽନୁଷ୍ଟୁଭା ବାଗ୍ୱା ଅନୁଷ୍ଟୁପ୍-ତସ୍ମାନ୍ମଧ୍ୟତୋ

ବାଚା ବଦାମୋ ଗାୟତ୍ରିୟା ପ୍ରଥମୟା ପରି ଲିଖତ୍ୟଥାନୁଷ୍ଟୁଭାଽଥ ତ୍ରିଷ୍ଟୁଭା ତେଜୋ ବୈ

ଗାୟତ୍ରୀ ୟଜ୍ଞୋଽନୁଷ୍ଟୁଗିନ୍ଦ୍ରିୟଂ ତ୍ରିଷ୍ଟୁପ୍-ତେଜସା ଚୈବେନ୍ଦ୍ରିୟେଣ ଚୋଭୟତୋ ୟଜ୍ଞଂ ପରି

ଗୃହ୍ଣାତି (୫)॥

(ଅନ୍ଧୋଽଧ୍ୱର୍ୟୁର୍ମହାନ୍ ଭବତି ୟ ଏବଂ ହନ୍ତି ତ୍ରିଷ୍ଟୁଭା ତେଜୋ ବୈ ଗାୟତ୍ରୀ ତ୍ରୟୋଦଶ ଚ)॥୫।୧।୩॥

(ମୃଦଃଖନନଂ; ଚର୍ମପତ୍ରୟୋଃ ସମ୍ଭରଣଂ ଚ ॥ ଅଗ୍ନିଋଷିଃ)

ଦେବସ୍ୟ ତ୍ୱା ସବିତୁଃ ପ୍ରସବ ଇତି ଖନତି ପ୍ରସୂତ୍ୟା ଅଥୋ ଧୂମମେବୈତେନ ଜନୟତି

ଜ୍ୟୋତିଷ୍ମନ୍ତଂ ତ୍ୱାଽଗ୍ନେ ସୁପ୍ରତୀକମିତ୍ୟାହ ଜ୍ୟୋତିରେବୈତେନ ଜନୟତି ସୋଽଗ୍ନିର୍ଜାତଃ

ପ୍ରଜାଃ ଶୁଚାଽଽର୍ପୟତ୍ତଂ ଦେବା ଅର୍ଧର୍ଚେନାଶମୟନ୍ଛିବଂ ପ୍ରଜାଭ୍ୟୋଽହିଂସନ୍ତମିତ୍ୟାହ ପ୍ରଜାଭ୍ୟ

ଏବୈନଂ ଶମୟତି ଦ୍ୱାଭ୍ୟାଂ ଖନତି ପ୍ରତିଷ୍ଠିତ୍ୟା ଅପାଂ ପୃଷ୍ଠମସୀତି ପୁଷ୍କରପର୍ଣମା (୧)

ହରତ୍ୟପାଂ ବା ଏତତ୍-ପୃଷ୍ଠଂ ୟତ୍-ପୁଷ୍କରପର୍ଣଂ ରୂପେଣୈବୈନଦା ହରତି ପୁଷ୍କରପର୍ଣେନ

ସମ୍ଭରତି ୟୋନିର୍ବା ଅଗ୍ନେଃ ପୁଷ୍କରପର୍ଣଂ ସୟୋନିମେବାଗ୍ନିଂ ସମ୍ଭରତି କୃଷ୍ଣାଜିନେନ

ସମ୍ଭରତି ୟଜ୍ଞୋ ବୈ କୃଷ୍ଣାଜିନଂ ୟଜ୍ଞେନୈବ ୟଜ୍ଞଂ ସମ୍ଭରତି ୟଦ୍-ଗ୍ରାମ୍ୟାଣାଂ ପଶୂନାଂ

ଚର୍ମଣା ସମ୍ଭରେଦ୍ ଗ୍ରାମ୍ୟାନ୍ ପଶୂଞ୍ଛୁଚାଽର୍ପୟେତ୍ କୃଷ୍ଣାଜିନେନ ସମ୍ଭରତ୍ୟାରଣ୍ୟାନେବ ପଶୂନ୍

(୨) ଶୁଚାଽର୍ପୟତି ତସ୍ମାତ୍-ସମାବତ୍-ପଶୂନାଂ ପ୍ରଜାୟମାନାନାମାରଣ୍ୟାଃ ପଶବଃ

କନୀୟାଂସଃ ଶୁଚା ହ୍ୟୃତା ଲୋମତଃ ସମ୍ଭରତ୍ୟତୋ ହ୍ୟସ୍ୟ ମେଧ୍ୟଂ କୃଷ୍ଣାଜିନଂ ଚ

ପୁଷ୍କରପର୍ଣଂ ଚ ସଂ ସ୍ତୃଣାତୀୟଂ ବୈ କୃଷ୍ଣାଜିନମସୌ ପୁଷ୍କରପର୍ଣମାଭ୍ୟାମେବୈନମୁଭୟତଃ

ପରି ଗୃହ୍ଣାତ୍ୟଗ୍ନିର୍ଦେବେଭ୍ୟୋ ନିଲାୟତ ତମଥର୍ବାଽନ୍ୱପଶ୍ୟଦଥର୍ବା ତ୍ୱା ପ୍ରଥମୋ ନିରମନ୍ଥଦଗ୍ନ

ଇତ୍ୟା (୩) ଽହ ୟ ଏବୈନମନ୍ୱପଶ୍ୟତ୍ତେନୈବୈନଂ ସମ୍ଭରତି ତ୍ୱାମଗ୍ନେ ପୁଷ୍କରାଦଧୀତ୍ୟାହ

Not For Commercial Use

ପୁଷ୍କରପ॒ର୍ଣେ ହ୍ୟେ॑ନ॒ମୁପ॑ଶ୍ରି॒ତ॒ମବି॑ନ୍ଦ॒ଉମ୍ମୁ॑ ତ୍ଵା ଦ॒ଧ୍ୟଙ୍-ଋଷି॒ରିତ୍ୟା॑ହ ଦ॒ଧ୍ୟଙ୍ ବା

ଆ॑ଥର୍ବ॒ଣସ୍ତେ॑ଜ॒ସ୍ଵ୍ୟା॑ସୀ॒ତ୍ ତେଜ॑ ଏ॒ବାସ୍ମି॑ନ୍ ଦଧାତି॒ ତମୁ॑ ତ୍ଵା ପା॒ଥ୍ୟୋ ବୃଷେତ୍ୟା॑ହ॒

ପୂର୍ବ॑ମେ॒ବୋଦି॒ତମୁତ୍ତ॑ରେଣା॒ଭି ଗୃ॑ଣାତି (୪) ଚତ॒ସୃଭି॒ଃ ସମ୍ଭ॑ରତି ଚ॒ତ୍ଵାରି॒ ଛନ୍ଦା॒ଂସି॒

ଛନ୍ଦୋ॑ଭିରେ॒ବ ଗା॑ୟ॒ତ୍ରୀଭି॑ର୍ବ୍ରାହ୍ମ॒ଣସ୍ୟ॑ ଗାୟ॒ତ୍ରୋ ହି ବ୍ରା॑ହ୍ମ॒ଣସ୍ତ୍ରି॒ଷ୍ଟୁଗ୍-ଭୀ॑ ରାଜ॒ନ୍ୟ॑ସ୍ୟ॒ ତ୍ରୈଷ୍ଟୁ॑ଭୋ॒

ହି ରା॑ଜ॒ନ୍ୟୋ॑ ଯଂ କା॒ମୟେ॑ତ॒ ବସୀ॑ୟାନ୍-ସ୍ୟା॒ଦିତ୍ୟୁ॒ଭୟୀ॑ଭି॒ସ୍ତସ୍ୟ॒ ସମ୍ଭ॑ରେ॒ତ୍ତେଜ॑ଶ୍ଚୈ॒ବାସ୍ମା॑

ଇନ୍ଦ୍ରି॒ୟଂ ଚ॑ ସ॒ମୀଚୀ॑ ଦଧାତ୍ୟଷ୍ଟା॒ଭିଃ ସମ୍ଭ॑ରତ୍ୟ॒ଷ୍ଟାକ୍ଷ॑ରା ଗାୟ॒ତ୍ରୀ

ଗା॑ୟ॒ତ୍ରୋ॑ଽଗ୍ନିର୍ୟାବା॑ନେ॒ବାଗ୍ନିସ୍ତଂ ସମ୍ଭ॑ରତି॒ ସୀଦ॑ ହୋତ॒ରିତ୍ୟା॑ହ ଦେ॒ବତା॑ ଏ॒ବାସ୍ମୈ॒ ସଂ

ସା॑ଦୟତି॒ ନି ହୋତେତି॑ ମନୁ॒ଷ୍ୟା॑ନ୍-ସଂ ସୀ॑ଦ॒ସ୍ଵେତି॒ ବୟା॑ଂସି॒ ଜନି॑ଷ୍ଵା॒ ହି ଜେନ୍ୟୋ॒ ଅଗ୍ରେ॒

ଅହ୍ନା॒ମିତ୍ୟା॑ହ ଦେବମନୁ॒ଷ୍ୟାନେ॒ବାସ୍ମୈ॒ ସଂ ସ॑ନ୍ନା॒ନ୍ ପ୍ର ଜ॑ନୟତି (୫)॥

(ଐବ ପ୍ର॒ଶୂନିତି॑ ଗୃଣାତି ହୋତ॒ରିତି॑ ସ॒ପ୍ତବି॑ଂଶତିଶ୍ଚ) ॥ **୫। ୧। ୪॥**

(ସମ୍ଭୃତମୃଦୋ ଯଜ୍ଞଭୂମୌ ସମାହରଣମ୍ ॥ ଅଗ୍ନିଋଷିଃ)

କ୍ରୂରମି॑ବ॒ ବା ଅ॑ସ୍ୟା ଏ॒ତତ୍-କ॑ରୋତି॒ ଯତ୍-ଖନ॑ତ୍ୟ॒ପ ଉପ॑ ସୃଜ॒ତ୍ୟାପୋ॒ ବୈ ଶା॒ନ୍ତାଃ

ଶା॒ନ୍ତାଭି॑ରେ॒ବାସ୍ୟୈ॒ ଶୁଚ॑ଂ ଶମୟତି॒ ସଂ ତେ॑ ବା॒ୟୁର୍ମା॑ତ॒ରିଶ୍ଵା॑ ଦଧା॒ତ୍ଵିତ୍ୟା॑ହ ପ୍ରା॒ଣୋ ବୈ

ବା॒ୟୁଃ ପ୍ରା॒ଣେନୈ॒ବାସ୍ୟୈ॑ ପ୍ରା॒ଣଂ ସଂ ଦ॑ଧାତି॒ ସଂ ତେ॑ ବା॒ୟୁରିତ୍ୟା॑ହ॒ ତସ୍ମା॑ଦ୍ଵା॒ୟୁପ୍ର॑ଚ୍ୟୁତା

ଦି॒ବୋ ବୃଷ୍ଟି॑ରୀର୍ତେ॒ ତସ୍ମୈ॑ ଚ ଦେବି॒ ବଷ॑ଡସ୍ତୁ (୧) ତୁଭ୍ୟ॒ମିତ୍ୟା॑ହ॒ ଷଡ୍ଵା ଋ॒ତବ॑ ଋ॒ତୁଷ୍ଵେ॒ବ

ବୃଷ୍ଟି॑ଂ ଦଧାତି॒ ତସ୍ମା॒ତ୍-ସର୍ବା॑ନୃତୂନ୍ ବ॑ର୍ଷତି॒ ଯଦ୍ଵ॑ଷଟ୍ କୁର୍ୟାଦ୍ୟା॒ତୟା॑ମାଽସ୍ୟ ବଷଟ୍-କା॒ରଃ

ସ୍ୟା॒ଦ୍ୟନ୍ନ ବ॑ଷଟ୍ କୁର୍ୟାଦ୍-ରକ୍ଷା॑ଂସି ଯ॒ଜ୍ଞଂ ହ॑ନ୍ୟୁ॒ର୍ବଡିତ୍ୟା॑ହ ପ॒ରୋଽକ୍ଷ॑ମେ॒ବ

ବଷ॑ଟ୍-କରୋତି॒ ନାସ୍ୟ॑ ଯା॒ତୟା॑ମା ବଷଟ୍-କା॒ରୋ ଭବ॑ତି॒ ନ ଯ॒ଜ୍ଞଂ ରକ୍ଷା॑ଂସି ଘ୍ନନ୍ତି॒

ସୁଜା॑ତୋ॒ ଜ୍ୟୋତି॑ଷା ସ॒ହେତ୍ୟ॑ନୁ॒ଷ୍ଟୁଭୋପ॑ ନହ୍ୟତ୍ୟନୁ॒ଷ୍ଟୁପ୍ (୨) ସର୍ବା॑ଣି॒ ଛନ୍ଦା॑ଂସି॒ ଛନ୍ଦା॑ଂସି॒

Not For Commercial Use

ଖଲୁ ବା ଅଗ୍ନେଃ ପ୍ରିୟା ତନୂଃ ପ୍ରିୟୟୈବୈନଂ ତନୁବା ପରି ଦଧାତି ବେଦୁକୋ ବାସୋ ଭବତି ୟ ଏବଂ ବେଦ ବାରୁଣୋ ବା ଅଗ୍ନିରୁପନଦ୍ଧ ଉଦୁ ତିଷ୍ଠ ସ୍ୱଧ୍ୱରୋର୍ଧ୍ୱ ଊ ଷୁ ଣ ଊତୟ ଇତି ସାବିତ୍ରୀଭ୍ୟାମୁତ୍ତିଷ୍ଠତି ସବିତୃପ୍ରସୂତ ଏବାସ୍ୟୋର୍ଧ୍ୱାଂ ବରୁଣମେନିମୁତ୍-ସୃଜତି ଦ୍ୱାଭ୍ୟାଂ ପ୍ରତିଷ୍ଠିତ୍ୟୈ ସ ଜାତୋ ଗର୍ଭୋ ଅସି (୩) ରୋଦସ୍ୟୋରିତ୍ୟାହେମେ ବୈ ରୋଦସୀ ତୟୋରେଷ ଗର୍ଭୋ ୟଦଗ୍ନିସ୍ତସ୍ମାଦେବମାହାଗ୍ନେ ଚାରୁର୍ବିଭୃତ ଓଷଧୀଷ୍ୱିତ୍ୟାହ ୟଦା ହ୍ୟେତଂ ବିଭରନ୍ତ୍ୟଥ ଚାରୁତରୋ ଭବତି ପ୍ର ମାତୃଭ୍ୟୋ ଅଧି କନିକ୍ରଦଦ୍-ଗା ଇତ୍ୟାହୌଷଧୟୋ ବା ଅସ୍ୟ ମାତରସ୍ତାଭ୍ୟ ଏବୈନଂ ପ୍ର ଚ୍ୟାବୟତି ସ୍ଥିରୋ ଭବ ବୀଡ୍ୱଙ୍ଗ ଇତି ଗର୍ଦଭ ଆ ସାଦୟତି (୪) ସଂ ନହ୍ୟତ୍ୟେବୈନମେତୟା ସ୍ଥେମ୍ନେ ଗର୍ଦଭେନ ସଂ ଭରତି ତସ୍ମାଦ୍-ଗର୍ଦଭଃ ପଶୂନାଂ ଭାରଭାରିତମୋ ଗର୍ଦଭେନ ସଂ ଭରତି ତସ୍ମାଦ୍-ଗର୍ଦଭୋଽପ୍ୟନାଲେଶେଽତ୍ୟନ୍ୟାନ୍ ପଶୂନ୍ ମେଦ୍ୟତ୍ୟନ୍ନଂ ହ୍ୟେନେନାର୍କଂ ସଂ ଭରନ୍ତି ଗର୍ଦଭେନ ସଂ ଭରତି ତସ୍ମାଦ୍-ଗର୍ଦଭୋ ଦ୍ୱିରେତାଃ ସନ୍-କନିଷ୍ଠଂ ପଶୂନାଂ ପ୍ର ଜାୟତେଽଗ୍ନିର୍ହ୍ୟସ୍ୟ ୟୋନିଂ ନିର୍ଦହତି ପ୍ରଜାସୁ ବା ଏଷ ଏତର୍ହ୍ୟାରୂଢଃ (୫) ସ ଈଶ୍ୱରଃ ପ୍ରଜାଃ ଶୁଚା ପ୍ରଦହଃ ଶିବୋ ଭବ ପ୍ରଜାଭ୍ୟ ଇତ୍ୟାହ ପ୍ରଜାଭ୍ୟ ଏବୈନଂ ଶମୟତି ମାନୁଷୀଭ୍ୟସ୍ତ୍ୱମଙ୍ଗିର ଇତ୍ୟାହ ମାନବ୍ୟୋ ହି ପ୍ରଜା ମା ଦ୍ୟାବାପୃଥିବୀ ଅଭି ଶୂଶୁଚୋ ମାଽନ୍ତରିକ୍ଷଂ ମା ବନସ୍ପତୀନିତ୍ୟାହୈଭ୍ୟ ଏବୈନଂ ଲୋକେଭ୍ୟଃ ଶମୟତି ପ୍ରୈତୁ ବାଜୀ କନିକ୍ରଦଦିତ୍ୟାହ ବାଜୀ ହ୍ୟେଷ ନାନଦଦ୍ରାସଭଃ ପତ୍ୱେତ୍ୟା (୬) ଽହ ରାସଭ ଇତି ହ୍ୟେତମୃଷୟୋଽବଦନ୍ ଭରନ୍ନଗ୍ନିଂ ପୁରୀଷ୍ୟମିତ୍ୟାହାଗ୍ନିଂ ହ୍ୟେଷ ଭରତି ମା ପାଦ୍ୟାୟୁଷଃ ପୁରେତ୍ୟାହାଽଽୟୁରେବାସ୍ମିନ୍ଦଧାତି ତସ୍ମାଦ୍-ଗର୍ଦଭଃ ସର୍ବମାୟୁରେତି ତସ୍ମାଦ୍-ଗର୍ଦଭେ ପୁରାଽଽୟୁଷଃ ପ୍ରମୀତେ ବିଭ୍ୟତି ବୃଷାଽଗ୍ନିଂ ବୃଷଣଂ ଭରନ୍ନିତ୍ୟାହ ବୃଷା ହ୍ୟେଷ ବୃଷାଽଗ୍ନିରପାଂ ଗର୍ଭଂ (୭) ସମୁଦ୍ରିୟମିତ୍ୟାହାପାଂ ହ୍ୟେଷ

Not For Commercial Use

ଗର୍ଭୋ ଯଦଗ୍ନିରଗ୍ନ ଆ ଯାହି ବୀତୟ ଇତି ବା ଇମୌ ଲୋକୌ ବ୍ୟେତାମଗ୍ନ ଆ ଯାହି

ବୀତୟ ଇତି ଯଦାହାନୟୋର୍ଲୋକୟୋର୍ବୀତ୍ୟୈ ପ୍ରଚ୍ୟୁତୋ ବା ଏଷ ଆୟତନାଦଗତଃ

ପ୍ରତିଷ୍ଠାଂ ସ ଏତର୍ହ୍ୟଧ୍ୱର୍ୟୁଂ ଚ ଯଜମାନଂ ଚ ଧ୍ୟାୟତ୍ୟୃତଂ ସତ୍ୟମିତ୍ୟାହେୟଂ ବା

ଋତମସୌ (୮) ସତ୍ୟମନୟୋରେବୈନଂ ପ୍ରତି ଷ୍ଠାପୟତି ନାଽଽର୍ତିମାର୍ଛତ୍ୟଧ୍ୱର୍ୟୁର୍ନ ଯଜମାନୋ

ବରୁଣୋ ବା ଏଷ ଯଜମାନମଭ୍ୟୈତି ଯଦଗ୍ନିରୁପନଦ୍ଧ ଓଷଧୟଃ ପ୍ରତି

ଗୃହ୍ଣୀତାଗ୍ନିମେତମିତ୍ୟାହ ଶାନ୍ତ୍ୟୈ ବ୍ୟସ୍ୟନ୍ ବିଶ୍ୱା ଅମତୀରରାତୀରିତ୍ୟାହ ରକ୍ଷସାମପ

ହତ୍ୟୈ ନିଷୀଦନ୍ନୋ ଅପ ଦୁର୍ମତିଂ ହନଦିତ୍ୟାହ ପ୍ରତିଷ୍ଠିତ୍ୟା ଓଷଧୟଃ ପ୍ରତି ମୋଦଧ୍ୱ (୯)

ମେନମିତ୍ୟାହୌଷଧୟୋ ବା ଅଗ୍ନେର୍ଭାଗଧେୟଂ ତାଭିରେବୈନଂ ସମର୍ଧୟତି ପୁଷ୍ପାବତୀଃ

ସୁପିପ୍ପଲା ଇତ୍ୟାହ ତସ୍ମାଦୋଷଧୟଃ ଫଲଂ ଗୃହ୍ଣନ୍ତ୍ୟୟଂ ବୋ ଗର୍ଭ ଋତ୍ୱିୟଃ ପ୍ରତ୍ନଂ

ସଧସ୍ଥମାଽସଦଦିତ୍ୟାହ ଯାଭ୍ୟ ଏବୈନଂ ପ୍ରଚ୍ୟାବୟତି ତାସ୍ୱେବୈନଂ ପ୍ରତି ଷ୍ଠାପୟତି

ଦ୍ୱାଭ୍ୟାମୁପାବ ହରତି ପ୍ରତିଷ୍ଠିତ୍ୟୈ (୧୦)॥

(ଅସ୍ତ୍ୱନୁଷ୍ଟୁବସି ସାଦୟତ୍ୟାରୂଢଃ ପଦ୍ୱେତି ଗର୍ଭମସୌ ମୋଦଧ୍ୱଂ ଦ୍ୱିଚତ୍ୱାରିଂଶଚ୍ଚ) **॥ ୫। ୧। ୫॥**

(ଉଖାନିର୍ମାଣମ୍ ॥ ଅଗ୍ନିଋଷିଃ)

ବାରୁଣୋ ବା ଅଗ୍ନିରୁପନଦ୍ଧୋ ବି ପାଜସେତି ବି ସ୍ରଂସୟତି ସବିତୃପ୍ରସୂତ ଏବାସ୍ୟ

ବିଷୂଚୀଂ ବରୁଣମେନିଂ ବି ସୃଜତ୍ୟପ ଉପ ସୃଜତ୍ୟାପୋ ବୈ ଶାନ୍ତାଃ ଶାନ୍ତାଭିରେବାସ୍ୟ

ଶୁଚଂ ଶମୟତି ତିସୃଭିରୁପ ସୃଜତି ତ୍ରିବୃଦ୍ୱା ଅଗ୍ନିର୍ୟାବାନେବାଗ୍ନିସ୍ତସ୍ୟ ଶୁଚଂ ଶମୟତି ମିତ୍ରଃ

ସଂସୃଜ୍ୟ ପୃଥିବୀମିତ୍ୟାହ ମିତ୍ରୋ ବୈ ଶିବୋ ଦେବାନାଂ ତେନୈବୈ (୧) ନଂ ସଂ

ସୃଜତି ଶାନ୍ତ୍ୟୈ ଯଦ୍-ଗ୍ରାମ୍ୟାଣାଂ ପାତ୍ରାଣାଂ କପାଲୈଃ ସଂସୃଜେଦ୍-ଗ୍ରାମ୍ୟାଣି ପାତ୍ରାଣି

ଶୁଚାଽର୍ପୟେଦର୍ମକପାଲୈଃ ସଂ ସୃଜତ୍ୟେତାନି ବା ଅନୁପଜୀବନୀୟାନି ତାନ୍ୟେବ

Not For Commercial Use

ଶୁ̱ଚାଽର୍ପ॑ଯତି̱ ଶର୍କ॑ରାଭିଃ̱ ସଂ ସୃଁଜତି̱ ଧୃତ୍ୟା̱ ଅଥୋ॑ ଶ̱ନ୍ତ୍ୱାଯା॑ଜଲୋ̱ମୈଃ ସଂ ସୃଁଜତ୍ୟେ̱ଷା

ବା ଅ̱ଗ୍ନେଃ ପ୍ରି̱ଯା ତ̱ନୂର୍ଯଦ̱ଜା ପ୍ରି̱ଯଯୈ̱ବୈନଂ॑ ତ̱ନୁବା̱ ସଂ ସୃଁଜ̱ତ୍ୟଥୋ̱ ତେଜ॑ସା

କୃଷ୍ଣାଜି̱ନସ୍ୟ̱ ଲୋମ॑ଭିଃ̱ ସଂ (୨) ସୃଁଜତି ଯ̱ଜ୍ଞୋ ବୈ କୃ॑ଷ୍ଣାଜି̱ନଂ ଯ̱ଜ୍ଞେନୈ̱ବ ଯ̱ଜ୍ଞଂ ସଂ

ସୃଁଜତି ରୁ̱ଦ୍ରାଃ ସ̱ମ୍ଭୃତ୍ୟ॑ ପୃଥି̱ବୀମିତ୍ୟା॑ହୈ̱ତା ବା ଏ̱ତଂ ଦେ̱ବତା̱ ଅଗ୍ରେ̱

ସମ॑ଭର̱ନ୍ତାଭି॑ରେ̱ବୈନ̱ଂ ସଂ ଭ॑ରତି ମ̱ଖସ୍ୟ̱ ଶିରୋ̱ଽସୀତ୍ୟା॑ହ ଯ̱ଜ୍ଞୋ ବୈ

ମ̱ଖସ୍ତସ୍ୟୈ̱ତଚ୍ଛିରୋ̱ ଯଦୁ̱ଖା ତସ୍ମା॑ଦେ̱ବମା॑ହ ଯ̱ଜ୍ଞସ୍ୟ॑ ପ̱ଦେ ସ୍ଥ̱ ଇତ୍ୟା॑ହ ଯ̱ଜ୍ଞସ୍ୟ̱ ହ୍ୟେ॑ତେ

(୩) ପ̱ଦେ ଅଥୋ̱ ପ୍ରତି॑ଷ୍ଠିତ୍ୟୈ̱ ପ୍ରାନ୍ୟାଭି̱ର୍ଯଚ୍ଛ॑ତ୍ୟନ୍ୱନ୍ୟୈର୍ମ॑ନ୍ତ୍ରଯତେ ମିଥୁନ̱ତ୍ୱାଯ̱ ତ୍ର୍ୟୁ॑ଦ୍ଧିଂ

କରୋତି̱ ତ୍ରଯ̱ ଇମେ ଲୋ̱କା ଏ̱ଷାଂ ଲୋ̱କାନା̱ମାପ୍ତ୍ୟୈ̱ ଛନ୍ଦୋ॑ଭିଃ କରୋତି ବୀ̱ର୍ଯଂ॑ ବୈ

ଛନ୍ଦା॑ଂସି ବୀ̱ର୍ଯେ॑ଣୈ̱ବୈନା॑ଂ କରୋତି̱ ଯଜୁ॑ଷା̱ ବିଲ॑ଂ କରୋତି̱ ବ୍ୟାବୃ॑ତ୍ତ୍ୟା̱ ଇଯ॑ତୀଂ

କରୋତି ପ୍ର̱ଜାପ॑ତିନା ଯଜ୍ଞମୁ̱ଖେନ̱ ସଂମି॑ତାଂ ଦ୍ୱି̱ସ୍ତନା॑ଂ କରୋତି̱ ଦ୍ୟାବା॑ପୃଥି̱ବ୍ୟୋର୍ଦୋହା॑ଯ̱

ଚତୁଃ॑ସ୍ତନାଂ କରୋତି ପଶୂ̱ନାଂ ଦୋହା॑ଯା̱ଷ୍ଟାସ୍ତ॑ନାଂ କରୋତି̱ ଛନ୍ଦ॑ସା̱ଂ ଦୋହା॑ଯ̱ ନବା॑ଶ୍ରିମଭି̱

ଚର॑ତଃ କୁର୍ଯାତ୍-ତ୍ରି̱ବୃତ॑ମେ̱ବ ବଜ୍ର॑ଂ ସ̱ମ୍ଭୃତ୍ୟ̱ ଭ୍ରାତୃ॑ବ୍ୟାଯ̱ ପ୍ର ହ॑ରତି̱ ସ୍ତୃତ୍ୟୈ̱ କୃ̱ତ୍ୱାଯ̱ ସା

ମ̱ହୀମୁ̱ଖାମିତି̱ ନି ଦ॑ଧାତି ଦେ̱ବତା॑ସ୍ୱେ̱ବୈନା̱ଂ ପ୍ରତି॑ ଷ୍ଠାପଯତି (୪)॥

(ତେନୈ̱ବ ଲୋମ॑ଭିଃ̱ ସମେ̱ତେ ଅଭି̱ଚର॑ତ̱ ଏକ॑ବିଂଶତିଶ୍ଚ) **॥ ୫। ୧। ୬॥**

(ଧୂପନାଦିରୁଖାସଂସ୍କାରଃ ॥ ଅଗ୍ନିଋଷିଃ)

ସ̱ପ୍ତଭି॑ର୍ଧୂପଯତି ସ̱ପ୍ତ ବୈ ଶୀ̱ର୍ଷଣ୍ୟାଃ ପ୍ରା̱ଣାଃ ଶିର॑ ଏ̱ତଦ୍ୟ̱ଜ୍ଞସ୍ୟ̱ ଯଦୁ̱ଖା ଶୀ̱ର୍ଷନ୍ନେ̱ବ

ଯ̱ଜ୍ଞସ୍ୟ॑ ପ୍ରା̱ଣାନ୍-ଦ॑ଧାତି̱ ତସ୍ମା̱ତ୍-ସ̱ପ୍ତ ଶୀ̱ର୍ଷନ୍-ପ୍ରା̱ଣା ଅ॑ଶ୍ୱ ଶ̱କେନ॑ ଧୂପଯତି ପ୍ରାଜାପ̱ତ୍ୟୋ

ବା ଅଶ୍ୱଃ॑ ସଯୋନି̱ତ୍ୱାଯାଦି॑ତି̱ସ୍ତ୍ୱେତ୍ୟା॑ହେ̱ଯଂ ବା ଅଦି॑ତି̱ରଦି॑ତ୍ୟୈ̱ବାଦି॑ତ୍ୟାଂ ଖନତ୍ୟ̱ସ୍ୟା

ଅକ୍ରୂ॑ରଙ୍କାରାଯ̱ ନ ହି ସ୍ୱଃ ସ୍ୱଂ ହି̱ନସ୍ତି ଦେ̱ବାନା॑ଂ ତ୍ୱା̱ ପତ୍ନୀ̱ରିତ୍ୟା॑ହ ଦେ̱ବାନା̱ଂ (୧) ବା

Not For Commercial Use

ଏ॒ତାଂ ପତ୍ନ॒ୟୋଽଗ୍ରେଽକୁର୍ବ॒ନ୍ତାଭି॑ରେ॒ବୈନା॑ଂ ଦଧାତି ଧି॒ଷଣା॒ସ୍ତ୍ୱେତ୍ୟା॑ହ ବି॒ଦ୍ୟା ବୈ ଧି॒ଷଣା॑
ବି॒ଦ୍ୟାଭି॑ରେ॒ବୈନା॑ମ॒ଭୀନ୍ଧେ॒ ଗ୍ନାସ୍ତ୍ୱେତ୍ୟା॑ହ॒ ଛନ୍ଦା॑ଂସି॒ ବୈ ଗ୍ନାଶ୍ଛନ୍ଦୋ॑ଭିରେ॒ବୈନା॑ଂ ଶ୍ରପୟତି॒
ବରୂ॑ତ୍ରୟ॒ସ୍ତ୍ୱେତ୍ୟା॑ହ॒ ହୋତ୍ରା॒ ବୈ ବରୂ॑ତ୍ରୟୋ॒ ହୋତ୍ରା॑ଭିରେ॒ବୈନା॑ଂ ପଚତି॒ ଜନ॑ୟ॒ସ୍ତ୍ୱେତ୍ୟା॑ହ
ଦେ॒ବାନା॒ଂ ବୈ ପତ୍ନୀ॒ (୨) ର୍ଜନ॑ୟ॒ସ୍ତାଭି॑ରେ॒ବୈନା॑ଂ ପଚତି ଷଡ୍-ଭିଃ ପ॑ଚତି॒ ଷଡ୍ୱା ଋ॒ତବ॑
ଋ॒ତୁଭି॑ରେ॒ବୈନା॑ଂ ପଚତି॒ ଦ୍ୱିଃ ପଚ॒ନ୍ତ୍ୱିତ୍ୟା॑ହ॒ ତସ୍ମା॒ଦ୍-ଦ୍ୱିଃ ସ॑ଂବତ୍ସ॒ରସ୍ୟ॑ ସ॒ସ୍ୟଂ ପ॑ଚ୍ୟତେ
ବାରୁ॒ଣ୍ୟୁ॑ଖାଽଭୀଦ୍ଧା॑ ମୈ॒ତ୍ରିୟୋପୈ॑ତି॒ ଶାନ୍ତ୍ୟୈ॑ ଦେ॒ବସ୍ତ୍ୱା॑ ସବି॒ତୋଦ୍ୱ॑ପ॒ତ୍ୱିତ୍ୟା॑ହ ସବି॒ତୃପ୍ର॑ସୂତ
ଏ॒ବୈନା॒ଂ ବ୍ରହ୍ମ॑ଣା ଦେ॒ବତା॑ଭି॒ରୁଦ୍ୱ॑ପ॒ତ୍ୟପ॑ଦ୍ୟମାନା ପୃଥି॒ବ୍ୟାଶା॒ ଦିଶ॒ ଆ ପୃ॒ଣେ (୩) ତ୍ୟା॑ହ॒
ତସ୍ମା॑ଦ॒ଗ୍ନିଃ ସର୍ବା॒ ଦିଶୋଽନୁ॒ ବି ଭା॒ତ୍ୟୁତ୍ତି॑ଷ୍ଠ ବୃହ॒ତୀ ଭ॑ବୋ॒ର୍ଧ୍ୱା ତି॑ଷ୍ଠ ଧ୍ରୁ॒ବା ତ୍ୱମିତ୍ୟା॑ହ॒
ପ୍ରତି॑ଷ୍ଠିତ୍ୟା ଅସୁ॒ର୍ୟ॑ଂ ପାତ୍ର॒ମନା॑ଚ୍ଛୃଣ୍ଣ॒ମା ଚ୍ଛୃ॑ଣତ୍ତି ଦେବ॒ତ୍ରାଽକ॑ରଜ କ୍ଷୀ॒ରେଣାଽଚ୍ଛୃ॑ଣତ୍ତି ପର॒ମଂ
ବା ଏ॒ତତ୍-ପୟୋ॒ ଯଦ॑ଜକ୍ଷୀ॒ରଂ ପ॑ର॒ମେଣୈ॒ବୈନା॒ଂ ପୟ॒ସାଽଚ୍ଛୃ॑ଣତ୍ତି॒ ଯଜୁ॑ଷା॒ ବ୍ୟାବୃ॑ତ୍ତ୍ୟୈ॒
ଛନ୍ଦୋ॑ଭି॒ରା ଚ୍ଛୃ॑ଣତ୍ତି॒ ଛନ୍ଦୋ॑ଭି॒ର୍ବା ଏ॒ଷା କ୍ରି॑ୟତେ॒ ଛନ୍ଦୋ॑ଭିରେ॒ବ ଛନ୍ଦା॒ଂସ୍ୟା ଚ୍ଛୃ॑ଣତ୍ତି (୪)॥

(ଆ॒ହ॒ ଦେ॒ବାନା॒ଂ ବୈ ପତ୍ନୀଃ॑ ପୃ॒ଣୈଷା ଷଟ୍ ଚ॑) **॥ ୫। ୧। ୭॥**

(ବହ୍ନିପଶବଃ ॥ ଅଗ୍ନିଋଷିଃ)

ଏକ॑ବି॒ଂଶତ୍ୟା॒ ମାଷୈଃ॑ ପୁରୁଷଶୀ॒ର୍ଷମଚ୍ଛୈ॒ତ୍ୟମେ॒ଧ୍ୟା ବୈ ମାଷା॑ ଅମେ॒ଧ୍ୟଂ
ପୁ॑ରୁଷଶୀ॒ର୍ଷମ॑ମେ॒ଧ୍ୟୈରେ॒ବାସ୍ୟା॑ମେ॒ଧ୍ୟଂ ନି॑ରବ॒ଦାୟ॒ ମେଧ୍ୟଂ॑
କୃ॒ତ୍ୱାଽଽହ॑ର॒ତ୍ୟେକ॑ବି॒ଂଶତିର୍ଭବନ୍ତ୍ୟେକବି॒ଂଶୋ ବୈ ପୁରୁ॑ଷଃ॒ ପୁରୁ॑ଷ॒ସ୍ୟାଽଽପ୍ତ୍ୟୈ॒ ବ୍ୟୃ॑ଦ୍ଧ॒ଂ ବା
ଏ॒ତତ୍-ପ୍ରା॒ଣୈର॑ମେ॒ଧ୍ୟଂ ଯତ୍-ପୁ॑ରୁଷଶୀ॒ର୍ଷଂ ସ॑ପ୍ତଧା ବିତୃ॑ଣ୍ଣାଂ ବଲ୍ମୀକବ॒ପାଂ ପ୍ରତି॒ ନି ଦ॑ଧାତି
ସ॒ପ୍ତ ବୈ ଶୀ॑ର୍ଷ॒ଣ୍ୟାଃ॑ ପ୍ରା॒ଣାଃ ପ୍ରା॒ଣୈରେ॒ବୈନ॒ତ୍-ସମ॑ର୍ଧୟତି ମେଧ୍ୟ॒ତ୍ୱାୟ॒ ଯାବ॑ନ୍ତୋ॒ (୧) ବୈ
ମୃ॒ତ୍ୟୁବ॑ନ୍ଧବ॒ସ୍ତେଷା॑ଂ ଯ॒ମ ଆଧି॑ପତ୍ୟ॒ଂ ପରୀ॑ୟାୟ ଯମଗା॒ଥାଭି॒ଃ ପରି॑ ଗାୟତି

Not For Commercial Use

ଯ॒ମାଦେ॒ବୈନ॑ଦ୍ଧୃଙ୍କ୍ତେ ତି॒ସୃଭି॒ଃ ପରି॑ ଗାୟତି॒ ତ୍ରୟ॑ ଇ॒ମେ ଲୋ॒କା ଏ॒ଭ୍ୟ

ଏ॒ବୈନ॑ଲ୍ଲୋ॒କେଭ୍ୟୋ॑ ବୃଙ୍କ୍ତେ ତସ୍ମା॒ଦ୍ ଗାୟ॑ତେ॒ ନ ଦେୟ॒ଂ ଗାଥା॒ ହି ତଦ୍ବୃ॑ଙ୍କ୍ତେଽଗ୍ନିଭ୍ୟ॑ଃ

ପ୍ର॒ଶୂନା ଲ॑ଭତେ॒ କାମା॒ ବା ଅ॒ଗ୍ନୟ॒ଃ କାମା॑ନେ॒ବାବ॑ ରୁନ୍ଧେ ଯତ୍

ପ୍ର॒ଶୂନ୍ନାଽଽଲଭେ॒ତାନ॑ବରୁଦ୍ଧା ଅସ୍ୟ (୨) ପ୍ର॒ଶବ॑ଃ ସ୍ୟୁ॒ର୍ୟତ୍

ପର୍ୟ॑ଗ୍ନିକୃତାନୁତ୍-ସୃଜେଦ୍ୟ॑ଜ୍ଞବେଶ॒ସଂ କୁ॑ର୍ୟା॒ଦ୍ୟସ୍ଥ॑ଂ ସ୍ଥା॒ପୟେ॑ଦ୍ୟା॒ତୟା॑ମାନି ଶୀ॒ର୍ଷାଣି॑

ସ୍ୟୁ॒ର୍ୟତ୍-ପ୍ର॒ଶୂନ॒ାଲଭ॑ତେ॒ ତେନୈ॒ବ ପ୍ର॒ଶୂନବ॑ ରୁନ୍ଧେ॒ ଯତ୍-ପର୍ୟ॑ଗ୍ନିକୃତାନୁତ୍-ସୃଜତି॑

ଶୀ॒ର୍ଷ୍ଣାମୟା॑ତୟାମତ୍ୱାୟ ପ୍ରାଜାପ॒ତ୍ୟେନ॒ ସଂ ସ୍ଥା॑ପୟତି ଯ॒ଜ୍ଞୋ ବୈ ପ୍ର॒ଜାପ॑ତିର୍ୟ॒ଜ୍ଞ ଏ॒ବ

ଯ॒ଜ୍ଞଂ ପ୍ରତି॑ ଷ୍ଠାପୟତି ପ୍ର॒ଜାପ॑ତିଃ ପ୍ର॒ଜା ଅ॑ସୃଜତ॒ ସ ରି॑ରିଚା॒ନୋ॑ଽମନ୍ୟତ॒ ସ ଏ॒ତା

ଆ॒ପ୍ରୀର॑ପଶ୍ୟ॒ତ୍ତାଭି॒ର୍ବୈ ସ ମୁ॑ଖ॒ତ (୩) ଆ॒ତ୍ମାନ॒ମାଽପ୍ରୀ॑ଣୀତ॒ ଯଦେ॒ତା ଆ॒ପ୍ରିୟୋ॒ ଭବ॑ନ୍ତି

ଯ॒ଜ୍ଞୋ ବୈ ପ୍ର॒ଜାପ॑ତିର୍ୟ॒ଜ୍ଞମେ॒ବୈତାଭି॑ର୍ମୁ॑ଖ॒ତ ଆ ପ୍ରୀ॑ଣା॒ତ୍ୟପ॑ରିମିତଛନ୍ଦସୋ

ଭବ॒ନ୍ତ୍ୟପ॑ରିମିତଃ ପ୍ର॒ଜାପ॑ତିଃ ପ୍ର॒ଜାପ॑ତେ॒ରାପ୍ତ୍ୟା॑ ଊନାତିରି॒କ୍ତା ମି॑ଥୁ॒ନାଃ ପ୍ର॒ଜାତ୍ୟୈ॑ ଲୋମ॒ଶଂ

ବୈ ନାମୈ॒ତଚ୍ଛନ୍ଦ॑ଃ ପ୍ର॒ଜାପ॑ତେଃ ପ୍ର॒ଶବୋ॑ ଲୋମ॒ଶାଃ ପ୍ର॒ଶୂନେ॒ବାବ॑ ରୁନ୍ଧେ॒ ସର୍ବା॑ଣି॒ ବା

ଏ॒ତା ରୂପାଣି॒ ସର୍ବା॑ଣି ରୂପାଣ୍ୟ॒ଗ୍ନୌ ଚିତ୍ୟେ॑ କ୍ରିୟନ୍ତେ॒ ତସ୍ମା॑ଦେ॒ତା ଅ॒ଗ୍ନେଶ୍ଚିତ୍ୟ॑ସ୍ୟ (୪)

ଭବ॒ନ୍ତ୍ୟେକ॑ବିꣳଶତିꣳ ସାମିଧେ॒ନୀରନ୍ୱା॑ହ॒ ରୁଗ୍ବା ଏକ॑ବି॒ꣳଶୋ ରୁଚ॑ମେ॒ବ ଗ॑ଚ୍ଛତ୍ୟଥୋ॑

ପ୍ରତି॒ଷ୍ଠାମେ॒ବ ପ୍ର॑ତି॒ଷ୍ଠା ହ୍ୟେ॑କବି॒ꣳଶଶ୍ଚତୁ॑ର୍ବିꣳଶତି॒ମନ୍ୱା॑ହ॒ ଚତୁ॑ର୍ବିꣳଶତିରର୍ଧମା॒ସାଃ ସଂ॑ବତ୍ସ॒ରଃ

ସଂ॑ବତ୍ସ॒ରୋ॑ଽଗ୍ନିର୍ୱୈ॑ଶ୍ୱାନ॒ରଃ ସା॒କ୍ଷାଦେ॒ବ ବୈ॑ଶ୍ୱାନ॒ରମବ॑ ରୁନ୍ଧେ॒ ପରା॑ଚୀ॒ରନ୍ୱା॑ହ॒ ପରା॑ଙିବ॒ ହି

ସୁ॑ବ॒ର୍ଗୋ ଲୋ॒କଃ ସମା॑ସ୍ତ୍ୱାଽଗ୍ନ ଋ॒ତବୋ॑ ବର୍ଧୟ॒ନ୍ତ୍ୱିତ୍ୟା॑ହ॒ ସମା॑ଭିରେ॒ବାଗ୍ନିଂ ବ॑ର୍ଧୟତ୍ୟୃ॒- (୫)

ତୁଭି॑ଃ ସଂବତ୍ସ॒ରଂ ବିଶ୍ୱା॒ ଆ ଭା॑ହି ପ୍ର॒ଦିଶ॑ଃ ପୃଥି॒ବ୍ୟା ଇତ୍ୟା॑ହ॒ ତସ୍ମା॑ଦ॒ଗ୍ନିଃ ସର୍ବା॒ ଦିଶୋଽନୁ॒

ବି ଭା॑ତି॒ ପ୍ରତ୍ୟୌ॑ହତାମ॒ଶ୍ୱିନା॑ ମୃ॒ତ୍ୟୁମ॑ସ୍ମା॒ଦିତ୍ୟା॑ହ ମୃ॒ତ୍ୟୁମେ॒ବାସ୍ମା॒ଦ ପ॑ନୁଦ॒ତ୍ୟୁଦ୍ୱ॒ୟଂ

Not For Commercial Use

ତମ॑ସ୍ସ୍ୱରୀତ୍ୟା॑ହ ପା॒ପ୍ମା ବୈ ତମଃ॑ ପା॒ପ୍ମାନ॑ମେ॒ବାସ୍ମା॒ଦପ॑ ହ॒ନ୍ତ୍ୟଗ॑ନ୍ମ

ଜ୍ୟୋତି॑ରୁତ୍ତ॒ମମିତ୍ୟା॑ହା॒ସୌ ବା ଆ॑ଦି॒ତ୍ୟୋ ଜ୍ୟୋତି॑ରୁତ୍ତ॒ମମା॑ଦି॒ତ୍ୟସ୍ୟୈ॒ବ ସାୟୁ॑ଜ୍ୟଂ॑ ଗଚ୍ଛତି॒

ନ ସଂ॑ବଥ୍ସ॒ରସ୍ତି॑ଷ୍ଠତି॒ ନାସ୍ୟ॒ ଶ୍ରୀସ୍ତି॑ଷ୍ଠତି॒ ୟସ୍ୟୈ॒ତାଃ କ୍ରି॒ୟନ୍ତେ॒ ଜ୍ୟୋତି॑ଷ୍ମତୀମୁତ୍ତ॒ମାମନ୍ୱା॑ହ॒

ଜ୍ୟୋତି॑ରେ॒ବାସ୍ମା॑ ଉ॒ପରି॑ଷ୍ଟାଦ୍ଦଧାତି ସୁବ॒ର୍ଗସ୍ୟ॑ ଲୋ॒କସ୍ୟାନୁ॑ଖ୍ୟାତ୍ୟୈ (୬)॥

(ୟାବ॑ନ୍ତୋଽସ୍ୟ ମୁଖ॒ତଶ୍ଚିତ୍ୟ॑ସ୍ୟ ବର୍ଧୟତ୍ୟାଦି॒ତ୍ୟୋ॑ଽଷ୍ଟାବି॑ଂଶତିଶ୍ଚ) ॥ ୫। ୧। ୮॥

(ଉଖ୍ୟସ୍ୟ ଜନନମ୍ ॥ ଅଗ୍ନିଋଷିଃ)

ଷ॒ଡ୍-ଭିର୍ଦୀ॑କ୍ଷୟତି॒ ଷଡ୍ୱା ଋ॒ତବ॑ ଋ॒ତୁଭି॑ରେ॒ବୈନ॑ଂ ଦୀକ୍ଷୟତି ସ॒ପ୍ତଭିର୍ଦୀ॑କ୍ଷୟତି ସ॒ପ୍ତ ଛନ୍ଦା॑ଂସି॒

ଛନ୍ଦୋ॑ଭିରେ॒ବୈନ॑ଂ ଦୀକ୍ଷୟତି॒ ବିଶ୍ୱେ॑ ଦେ॒ବସ୍ୟ॑ ନେ॒ତୁରିତ୍ୟ॑ନୁ॒ଷ୍ଟୁଭୋ॑ତ୍ତ॒ମୟା॑ ଜୁହୋତି॒ ବାଗ୍ୱା

ଅ॑ନୁ॒ଷ୍ଟୁପ୍-ତସ୍ମା॑ତ୍-ପ୍ରା॒ଣାନା॑ଂ ବାଗୁ॑ତ୍ତ॒ମୈକ॑ସ୍ମାଦ॒କ୍ଷରା॒ଦନା॑ପ୍ତଂ॑ ପ୍ରଥ॒ମଂ॑ ପ॒ଦଂ॑

ତସ୍ମା॒ଦ୍ୟଦ୍ୱା॒ଚୋଽନା॑ପ୍ତ॒ଂ ତନ୍ମ॑ନୁ॒ଷ୍ୟା॑ ଉପ॑ ଜୀବନ୍ତି ପୂ॒ର୍ଣୟା॑ ଜୁହୋତି ପୂ॒ର୍ଣ ଇ॑ବ॒ ହି ପ୍ର॒ଜାପ॑ତିଃ

(୧) ପ୍ର॒ଜାପ॑ତେ॒ରାପ୍ତ୍ୟୈ॒ ନ୍ୟୂ॑ନୟା ଜୁହୋତି॒ ନ୍ୟୂ॑ନା॒ଦ୍ଧି ପ୍ର॒ଜାପ॑ତିଃ ପ୍ର॒ଜା ଅସୃ॑ଜତ ପ୍ର॒ଜାନା॒ଂ

ସୃଷ୍ଟ୍ୟୈ॒ ୟଦ॒ର୍ଚିଷି॑ ପ୍ରବୃ॒ଞ୍ଜ୍ୟାଦ୍-ଭୂ॒ତମବ॑ ରୁନ୍ଧୀତ॒ ୟଦଙ୍ଗା॑ରେଷୁ ଭବି॒ଷ୍ୟଦଙ୍ଗା॑ରେଷୁ ପ୍ର ବୃ॑ଣକ୍ତି

ଭବି॒ଷ୍ୟଦେ॒ବାବ॑ ରୁନ୍ଧେ ଭବି॒ଷ୍ୟଦ୍ଧି ଭୂୟୋ॑ ଭୂ॒ତାଦ୍-ଦ୍ୱାଭ୍ୟା॒ଂ ପ୍ର ବୃ॑ଣକ୍ତି ଦ୍ୱି॒ପାଦ୍ୟଜ॑ମାନଃ॒

ପ୍ରତି॑ଷ୍ଠିତ୍ୟୈ॒ ବ୍ରହ୍ମ॑ଣା॒ ବା ଏ॒ଷା ୟଜୁ॑ଷା॒ ସମ୍ଭୃ॑ତା॒ ୟଦୁ॒ଖା ସା ୟଦ୍-ଭିଦ୍ୟେ॒ତାଽଽର୍ତି॒ମାର୍ଚ୍ଛେ॑ (୨)

ଦ୍ୟଜ॑ମାନୋ ହ॒ନ୍ୟେତା॑ସ୍ୟ ୟ॒ଜ୍ଞୋ ମିତ୍ରୈ॒ତାମୁ॒ଖାଂ॑ ତ॒ପେତ୍ୟା॑ହ ବ୍ରହ୍ମ॒ ବୈ ମି॒ତ୍ରୋ

ବ୍ରହ୍ମ॑ନ୍ନେ॒ବୈନା॒ଂ ପ୍ରତି॑ଷ୍ଠାପୟତି॒ ନାଽଽର୍ତି॒ମାର୍ଚ୍ଛ॑ତି॒ ୟଜ॑ମାନୋ॒ ନାସ୍ୟ॑ ୟ॒ଜ୍ଞୋ ହ॑ନ୍ୟତେ॒ ୟଦି॒

ଭିଦ୍ୟେ॑ତ॒ ତୈରେ॒ବ କ॒ପାଲୈଃ॒ ସଂ ସୃ॑ଜେ॒ସ୍ସୈବ ତତଃ॒ ପ୍ରାୟ॑ଶ୍ଚିତ୍ତି॒ର୍ୟୋ ଗ॒ତଶ୍ରୀଃ॒ ସ୍ୟାନ୍ମ॑ଥି॒ତ୍ୱା

ତସ୍ୟାବ॑ ଦଧ୍ୟାଦ୍-ଭୂ॒ତୋ ବା ଏ॒ଷ ସ ସ୍ୱାଂ॑ (୩) ଦେ॒ବତା॒ମୁପୈ॑ତି॒ ୟୋ ଭୂତି॑କାମଃ॒ ସ୍ୟାଦ୍ୟ

ଉ॒ଖାୟୈ॑ ସ॒ମ୍ଭବେ॒ଥ୍ସ ଏ॒ବ ତସ୍ୟ॑ ସ୍ୟା॒ଦତୋ॒ ହ୍ୟେ॑ଷ ସ॒ମ୍ଭବ॑ତ୍ୟେ॒ଷ ବୈ ସ୍ୱ॑ୟ॒ମ୍ଭୂର୍ନା॒ମ

Not For Commercial Use

ଭର୍ବତ୍ୟେ୍ବ ୟଂ କା୍ମୟେ୍ତ ଭ୍ରାତୃ୍ବ୍ୟମସ୍ମୈ ଜନୟେ୍ୟମିତ୍ୟ୍ନ୍ୟତ୍ସ୍ତସ୍ୟା୍ଽଽହୃତ୍ୟାବ୍

ଦଧ୍ୟାତ୍-ସା୍କ୍ଷାଦେ୍ବାସ୍ମୈ ଭ୍ରାତୃ୍ବ୍ୟଂ ଜନୟତ୍ୟମ୍ବରୀଷା୍ଦନ୍ନକା୍ମସ୍ୟାବ୍ ଦଧ୍ୟାଦମ୍ବ୍ରରୀଷେ୍ ବା

ଅନ୍ନଂ ଭ୍ରିୟତେ୍ ସୟୋ୍ନ୍ୟେ୍ବାନ୍ନ୍ (୪) ମବ୍ ରୁନ୍ଧେ୍ ମୁଞ୍ଜା୍ନବ୍ ଦଧ୍ୟା୍ଦୂର୍ଗ୍-ର୍ବୈ ମୁଞ୍ଜା

ଊର୍ଜ୍ମେ୍ବାସ୍ମା ଅପିଁ ଦଧାତ୍ୟଗ୍ନି୍ର୍ଦେ୍ବେଭ୍ୟୋ୍ ନିଲାଁୟତ୍ ସ କ୍ରୁମୁ୍କଂ ପ୍ରାବିଶତ୍-କ୍ରୁମୁ୍କମବ୍

ଦଧାତି୍ ୟଦେ୍ବାସ୍ୟ୍ ତତ୍ର୍ ନ୍ୟ୍ବ୍କ୍ତଂ ତଦେ୍ବାବ୍ ରୁନ୍ଧ୍ ଆଜ୍ୟେ୍ନ ସଂ ୟୌତ୍ୟେ୍ତଦ୍ବା ଅ୍ଗ୍ନେଃ

ପ୍ରି୍ୟଂ ଧାମ୍ ୟଦାଜ୍ୟଂ ପ୍ରି୍ୟେଣେ୍ବୈନ୍ଂ ଧାମ୍ନା ସମର୍ଧୟ୍ତ୍ୟଥୋ୍ ତେଜସା୍ (୫)

ବୈକଙ୍କତୀ୍ମା ଦଁଧାତି୍ ଭା ଏ୍ବାବ୍ ରୁନ୍ଧେ ଶମୀ୍ମୟୀ୍ମା ଦଁଧାତି୍ ଶାନ୍ତ୍ୟୈ୍ ସୀଦ୍ ତ୍ୱଂ

ମା୍ତୁର୍ସ୍ୟା ଉ୍ପସ୍ଥ୍ ଇତି ତି୍ସୃଭି୍ର୍ଜା୍ତମୁପ ତିଷ୍ଠତେ୍ ତ୍ରୟ୍ ଇ୍ମେ ଲୋ୍କା ଏ୍ଷ୍ୱେ୍ବ

ଲୋ୍କେଷ୍ୱା୍ବିଦଂ ଗଚ୍ଛତ୍ୟଥୋ ପ୍ରା୍ଣାନେ୍ବାଽଽମ୍ନ୍ଦ୍ଧ୍ୱେ (୬)॥

(ପ୍ର୍ଜାପଁତିରୃଚ୍ଛେ୍ତ୍ ସ୍ୱାମେ୍ବାନ୍ନ୍ଂ ତେଜସା୍ ଚତୁଁସ୍ତ୍ରି୍ଂଶଚ୍ଚ) **॥ ୫। ୧। ୯॥**

(ଉଖ୍ୟଧାରଣମ୍ ॥ ଅଗ୍ନିରୃଷିଃ)

ନ ହ ସ୍ମ ବୈ ପୁ୍ରାଽଗ୍ନିରପଁରଶୁବୃ୍କ୍-ଣଂ ଦହତି୍ ତଦଁସ୍ମୈ ପ୍ରୟୋ୍ଗ ଏ୍ବର୍ଷିରସ୍ୱଦୟ୍ଦ୍ୟଦଁଗ୍ନେ୍

ୟାନି୍ କାନି୍ ଚେତିଁ ସ୍ମିଧ୍ମା ଦଁଧା୍ତ୍ୟପଁରଶୁବୃ୍କ୍-ଣମେ୍ବାସ୍ମୈ ସ୍ୱଦୟତି୍ ସର୍ବ୍ମସ୍ମୈ ସ୍ୱଦତେ୍

ୟ ଏ୍ବଂ ବେଦୌଦୁଁମ୍ବରୀ୍ମା ଦଁଧା୍ତ୍ୟୂର୍ଗ୍ୱା ଉଁଦୁମ୍ବ୍ର୍ ଊର୍ଜ୍ମେ୍ବାସ୍ମା ଅପିଁ ଦଧାତି

ପ୍ର୍ଜାପଁତିର୍ଗ୍ନିମଁସୃଜତ୍ ତଂ ସୃ୍ଷ୍ଟଂ ରକ୍ଷାଂଁସ୍ୟ (୧) ଜିଘାଂସ୍ନ୍-ସ

ଏ୍ତଦ୍ରାଁକ୍ଷୋ୍ଘ୍ନମଁପଶ୍ୟ୍ତ୍ତେନ୍ ବୈ ସ ରକ୍ଷା୍ଂସ୍ୟପାଁହତ୍ ୟଦ୍ରାଁକ୍ଷୋ୍ଘ୍ନଂ ଭବଁତ୍ୟ୍ଗ୍ନେରେ୍ବ ତେନଁ

ଜା୍ତାଦ୍ରକ୍ଷା୍ଂସ୍ୟପ ହ୍ନ୍ତ୍ୟାଶ୍ୱଁତ୍ଥୀ୍ମା ଦଁଧାତ୍ୟଶ୍ୱ୍ତ୍ଥୋ ବୈ ବନ୍ସ୍ପତୀନା୍ଂ ସପତ୍ନ୍ସା୍ହୋ

ବିଜିତ୍ୟୈ୍ ବୈକଙ୍କତୀ୍ମା ଦଁଧାତି୍ ଭା ଏ୍ବାବ୍ ରୁନ୍ଧେ ଶମୀ୍ମୟୀ୍ମା ଦଁଧାତି୍ ଶାନ୍ତ୍ୟୈ୍

ସଂଶିଁତଂ ମେ୍ ବ୍ରହ୍ମୋଦଁଷାଂ ବା୍ହୂ ଅଁତିର୍ମିତ୍ୟୁଁତ୍ତମେ ଔଦୁଁମ୍ବରୀ (୨) ବାଚୟତି୍ ବ୍ରହ୍ମଁଣୈ୍ବ

Not For Commercial Use

କ୍ଷ॒ତ୍ରꣳ ସꣳ ଶ୍ୟ॑ତି କ୍ଷ॒ତ୍ରେଣ॒ ବ୍ରହ୍ମ॒ ତସ୍ମା॑ଦ୍-ବ୍ରାହ୍ମ॒ଣୋ ରା॑ଜ॒ନ୍ୟ॑ବା॒ନତ୍ୟ॒ନ୍ୟଂ ବ୍ରା॑ହ୍ମ॒ଣଂ

ତସ୍ମା॑ଦ୍-ରାଜ॒ନ୍ୟୋ॑ ବ୍ରାହ୍ମ॒ଣବା॒ନତ୍ୟ॒ନ୍ୟꣳ ରା॑ଜ॒ନ୍ୟଂ॑ ମୃ॒ତ୍ୟୁର୍ବା ଏ॒ଷ ୟଦ॒ଗ୍ନିର॒ମୃତ॒ꣳ ହିର॑ଣ୍ୟꣳ

ରୁ॒କ୍ମମନ୍ତ॑ର॒ଂ ପ୍ରତି॑ ମୁଞ୍ଚତେ॒ଽମୃତ॑ମେ॒ବ ମୃ॒ତ୍ୟୋର॒ନ୍ତର୍ଧ॑ତ୍ତ॒ ଏକ॑ବିꣳଶତିନିର୍ବା॑ଧୋ

ଭ॒ବତ୍ୟେକ॑ବିꣳଶତି॒ର୍ବୈ ଦେ॑ବଲୋ॒କା ଦ୍ୱାଦ॑ଶ॒ ମାସା᳚ଃ ପଞ୍ଚ॒ର୍ତବ॒ସ୍ତ୍ରୟ॑ ଇ॒ମେ ଲୋ॒କା

ଅ॒ସାବା॑ଦି॒ତ୍ୟ (୩) ଏ॑କବି॒ꣳଶ ଏ॒ତାବ॑ନ୍ତୋ॒ ବୈ ଦେ॑ବଲୋ॒କାସ୍ତେଭ୍ୟ॑ ଏ॒ବ

ଭ୍ରାତୃ॑ବ୍ୟମ॒ନ୍ତରେ॑ତି ନିର୍ବା॒ଧୈର୍ବୈ ଦେ॒ବା ଅସୁ॑ରାନ୍ନିର୍ବା॒ଧେଽକୁର୍ବତ॒ ତନ୍ନିର୍ବା॒ଧାନା᳚ଂ ନିର୍ବାଧ॒ତ୍ୱଂ

ନି॒ର୍ବା॒ଧୀ ଭ॑ବତି॒ ଭ୍ରାତୃ॑ବ୍ୟାନେ॒ବ ନି॒ର୍ବା॒ଧେ କୁ॑ରୁତେ ସାବିତ୍ରି॒ୟା ପ୍ରତି॑ ମୁଞ୍ଚତେ॒ ପ୍ରସୂ᳚ତ୍ୟୈ॒

ନକ୍ତୋ॒ଷାସେତ୍ୟୁତ୍ତ॑ରୟାଽହୋରା॒ତ୍ରାଭ୍ୟା॑ମେ॒ବୈନ॒ମୁଦ୍ୟ॑ଚ୍ଛତେ ଦେ॒ବା ଅ॒ଗ୍ନିଂ

ଧା॑ରୟନ୍-ଦ୍ରବିଣୋ॒ଦା ଇତ୍ୟା॑ହ ପ୍ରା॒ଣା ବୈ ଦେ॒ବା ଦ୍ର॑ବିଣୋ॒ଦା

ଅ॑ହୋରା॒ତ୍ରାଭ୍ୟା॑ମେ॒ବୈନ॑ମ୍ପ୍ରା॒ଣୈରୁଦ୍ୟ॑ତ୍ୟ (୪) ପ୍ରା॒ଣୈର୍ଦା॑ଧା॒ରାଽଽସୀ॑ନଃ॒ ପ୍ରତି॑ ମୁଞ୍ଚତେ॒

ତସ୍ମା॒ଦାସୀ॑ନାଃ ପ୍ର॒ଜାଃ ପ୍ର ଜା॑ୟନ୍ତେ କୃଷ୍ଣାଜି॒ନମୁତ୍ତ॑ର॒ଂ ତେଜୋ॒ ବୈ ହିର॑ଣ୍ୟ॒ଂ ବ୍ରହ୍ମ॑

କୃଷ୍ଣାଜି॒ନଂ ତେଜ॑ସା ଚୈ॒ବୈନ॒ଂ ବ୍ରହ୍ମ॑ଣା ଚୋଭ॒ୟତ॒ଃ ପରି॑ ଗୃହ୍ଣାତି॒ ଷଡୁ॑ଦ୍ୟାମꣳ ଶି॒କ୍ୟଂ॑

ଭବତି॒ ଷଡ୍ୱା ଋ॒ତବ॑ ଋ॒ତୁଭି॑ରେ॒ବୈନ॒ମୁଦ୍ୟ॑ଚ୍ଛତେ॒ ୟଦ୍-ଦ୍ୱାଦ॑ଶୋଦ୍ୟାମꣳ ସଂବସ॒ରେଣୈ॒ବ

ମୌ॒ଞ୍ଜଂ ଭ॑ବ॒ତ୍ୟୂର୍ଗ୍ୱୈ ମୁଞ୍ଜା॑ ଊ॒ର୍ଜୈବୈନ॒ꣳ ସମ॑ର୍ଧୟତି ସୁପ॒ର୍ଣୋ॑ଽସି ଗ॒ରୁତ୍ମା॒ନିତ୍ୟବେ॑କ୍ଷତେ

ରୂପମେ॒ବାସ୍ୟୈ॒ତନ୍ମ॑ହି॒ମାନ॒ଂ ବ୍ୟାଚ॑ଷ୍ଟେ ଦିବ॑ଂ ଗଚ୍ଛ ସୁବ॑ଃ ପ॒ତେତ୍ୟା॑ହ ସୁବ॒ର୍ଗମେ॒ବୈନ॑ଂ

ଲୋ॒କଂ ଗ॑ମୟତି (୫)॥

(ରକ୍ଷା॒ꣳସୌଦୁ॑ମ୍ବରୀ ଆଦି॒ତ୍ୟ ଉ॒ଦ୍ୟତ୍ୟ॒ ସଂ ଚତୁ॑ର୍ବିꣳଶତିଶ୍ଚ) **॥ ୫। ୧। ୧୦॥**

Not For Commercial Use

(ଅଶ୍ଵସ୍ୟାପ୍ରିୟଃ ପ୍ରୟାଜୟାଜ୍ୟାଃ ॥ ବିଶ୍ଵେଦେବା ଋଷୟଃ)

ସମି॑ଦ୍ଧୋ ଅ॒ଞ୍ଜନ୍-କୃଦ॑ରଂ ମତୀ॒ନାଂ ଘୃ॒ତମ॑ଗ୍ନେ ମଧୁ॑ମ॒ତ୍-ପିନ୍ଵ॑ମାନଃ ।

ବା॒ଜୀ ବହ॑ନ୍-ବା॒ଜିନଂ॑ ଜାତବେଦୋ ଦେ॒ବାନାଂ॑ ବକ୍ଷି ପ୍ରି॒ୟମା ସ॒ଧସ୍ଥ॑ମ୍ ॥

ଘୃ॒ତେନା॒ଞ୍ଜନ୍-ସଂ ପ॒ଥୋ ଦେ॑ବ॒ୟାନା॑ନ୍ ପ୍ରଜା॒ନନ୍-ବା॒ଜ୍ୟପ୍ୟେ॑ତୁ ଦେ॒ବାନ୍ ।

ଅନୁ॑ ତ୍ଵା ସପ୍ତେ ପ୍ର॒ଦିଶଃ॑ ସଚନ୍ତାଂ ସ୍ଵ॒ଧାମ॒ସ୍ମୈ ୟଜ॑ମାନାୟ ଧେହି ॥

ଈଡ୍ୟ॒ଶ୍ଚାସି॒ ବନ୍ଦ୍ୟ॑ଶ୍ଚ ବାଜିନ୍ନା॒ଶୁଶ୍ଚାସି॒ ମେଧ୍ୟ॑ଶ୍ଚ ସପ୍ତେ ।

ଅ॒ଗ୍ନିଷ୍ଟ୍ଵା॑ (୧) ଦେ॒ବୈର୍ଵସୁ॑ଭିଃ ସ॒ଜୋଷାଃ॑ ପ୍ରୀ॒ତଂ ବହ୍ନିଂ॑ ବହତୁ ଜା॒ତବେ॑ଦାଃ ॥

ସ୍ତୀ॒ର୍ଣଂ ବ॒ର୍ହିଃ ସୁ॒ଷ୍ଟରୀ॑ମା ଜୁଷା॒ଣୋରୁ ପୃ॒ଥୁ ପ୍ରଥ॑ମାନଂ ପୃଥି॒ବ୍ୟାମ୍ ।

ଦେ॒ବେଭି॑ର୍ୟୁ॒କ୍ତମଦି॑ତିଃ ସ॒ଜୋଷାଃ॑ ସ୍ୟୋ॒ନଂ କୃ॑ଣ୍ଵା॒ନା ସୁ॑ବି॒ତେ ଦ॑ଧାତୁ ॥

ଏ॒ତା ଉ॑ ବଃ ସୁ॒ଭଗା॑ ବି॒ଶ୍ଵରୂ॑ପା॒ ବି ପକ୍ଷୋ॑ଭିଃ॒ ଶ୍ରୟ॑ମାଣା॒ ଉଦାତୈଃ॑ ।

ଋ॒ଷ୍ଵାଃ ସ॒ତୀଃ କ॒ବଷଃ॒ ଶୁମ୍ଭ॑ମାନା॒ ଦ୍ଵାରୋ॑ ଦେ॒ବୀଃ ସୁ॑ପ୍ରାୟ॒ଣା ଭ॑ବନ୍ତୁ ॥

ଅ॒ନ୍ତ॒ରା ମି॒ତ୍ରାବରୁ॑ଣା॒ ଚର॑ନ୍ତୀ॒ ମୁଖଂ॑ ୟ॒ଜ୍ଞାନା॑ମ॒ଭି ସଂ॑ବିଦା॒ନେ ।

ଉ॒ଷାସା॑ ବାଂ (୨) ସୁହିର॒ଣ୍ୟେ ସୁ॑ଶି॒ଲ୍ପେ ଋ॒ତସ୍ୟ॒ ୟୋନା॑ବି॒ହ ସା॑ଦୟାମି ॥

ପ୍ର॒ଥ॒ମା ବା॑ଂ ସ॒ର॒ଥିନା॑ ସୁ॒ବର୍ଣା॑ ଦେ॒ବୌ ପଶ୍ୟ॑ନ୍ତୌ॒ ଭୁବ॑ନାନି॒ ବିଶ୍ଵା॑ ।

ଅପି॑ପ୍ରୟ॒ଂ ଚୋଦ॑ନା ବା॒ଂ ମିମା॑ନା॒ ହୋତା॑ରା॒ ଜ୍ୟୋତିଃ॑ ପ୍ର॒ଦିଶା॑ ଦି॒ଶନ୍ତା॑ ॥

ଆ॒ଦି॒ତ୍ୟୈର୍ନୋ॒ ଭାର॑ତୀ ବଷ୍ଟୁ ୟ॒ଜ୍ଞଂ ସର॑ସ୍ଵତୀ ସ॒ହ ରୁଦ୍ରୈର୍ନ॑ ଆବୀତ୍ ।

ଇଡୋପ॑ହୂତା॒ ବସୁ॑ଭିଃ ସ॒ଜୋଷା॑ ୟ॒ଜ୍ଞଂ ନୋ॑ ଦେବୀର॒ମୃତେ॑ଷୁ ଧତ୍ତ ॥

ତ୍ଵଷ୍ଟା॑ ବୀ॒ରଂ ଦେ॒ବକା॑ମଂ ଜଜାନ॒ ତ୍ଵଷ୍ଟୁରର୍ଵା॑ ଜାୟତ ଆ॒ଶୁରଶ୍ଵଃ॑ ।(୩)

ତ୍ଵଷ୍ଟେ॒ଦଂ ବିଶ୍ଵଂ॒ ଭୁବ॑ନଂ ଜଜାନ ବ॒ହୋଃ କ॒ର୍ତାର॑ମି॒ହ ୟ॑କ୍ଷି ହୋତଃ ॥

ଅଶ୍ୱୋ ଘୃତେନ୍ ତ୍ମନ୍ୟା ସମକ୍ତ ଉପ ଦେ୍ବାଂ ଋତୁଶଃ ପାଥ ଏତୁ ।

ବନ୍ସ୍ପତିର୍ଦେବଲୋ୍କଂ ପ୍ରଜା୍ନନ୍ନ୍ଗ୍ନିନା ହ୍ବ୍ୟା ସ୍ୱଦି୍ତାନି ବକ୍ଷତ୍ ॥

ପ୍ର୍ଜାପତେ୍ସ୍ତପସା ବାବୃଧା୍ନଃ ସ୍ଦ୍ୟୋ ଜା୍ତୋ ଦଧିଷେ ୟ୍ଜ୍ଞମଗ୍ନେ ।

ସ୍ୱାହାକୃତେନ ହ୍ବିଷା ପୁରୋଗା ୟା୍ହି ସା୍ଧ୍ୟା ହ୍ବିରଦନ୍ତୁ ଦେ୍ବାଃ (୪)॥

(ଅ୍ଗ୍ନିଷ୍ଟ୍ୱା ବା୍ମଶ୍ୱୋ୍ ଦ୍ୱି ଚତ୍ୱାରିଂଶଚ୍ଚ) **॥ ୫। ୧। ୧୧॥**

=|| 0 ||=

(ସା୍ବି୍ତ୍ରାଣି୍ ବ୍ୟୃଦ୍ଧମୁତ୍-କ୍ରାମ ଦେ୍ବସ୍ୟ ଖନତି କ୍ରୂରଂ ବାରୁ୍ଣଃ ସ୍ପ୍ତଭି୍ରେକବିଂଶତ୍ୟା ଷ୍ଡ୍-ଭିର୍ନ ହ ସ୍ମ ସମିଦ୍ଧୋ ଅ୍ଞ୍ଜନ୍ନେକାଦଶ ॥ ୧୧॥)

(ସା୍ବି୍ତ୍ରାଣ୍ୟୁତ୍-କ୍ରାମ କ୍ରୂରଂ ବାରୁ୍ଣଃ ପ୍ଶବଃ ସ୍ୱ୍ୟର୍ନ ହ ସ୍ମ ନବ ପଞ୍ଚା୍ଶତ୍ ॥ ୫୯॥)

(ସା୍ବି୍ତ୍ରାଣି ହ୍ବିରଦନ୍ତୁ ଦେ୍ବାଃ ॥)

॥ ହରିଃ ଓଁ ॥

ଇତି କୃଷ୍ଣୟଜୁର୍ବେଦୀୟତୈତ୍ତିରୀୟସଂହିତାୟାଂ ପଞ୍ଚମକାଣ୍ଡେ ପ୍ରଥମଃ ପ୍ରପାଠକଃ ॥ ୧ ॥

Not For Commercial Use

ଓଁ ଶ୍ରୀ ଗଣେଶାୟ ନମଃ

|| ଅଥ ପଞ୍ଚମକାଣ୍ଡେ ଦ୍ୱିତୀୟଃ ପ୍ରପାଠକଃ ||

| ଚିତ୍ୟୁପକ୍ରମାଭିଧାନମ୍ |

(ଆସନ୍ଦ୍ୟାଂ ବହ୍ନିସ୍ଥାପନଂ; ବାତ୍ସପ୍ରେଣୋପସ୍ଥାନଂ ଚ ॥ ଅଗ୍ନିଋଷିଃ)

ବିଷ୍ଣୁ॑ମୁଖା॒ ବୈ ଦେ॒ବାଶ୍ଛନ୍ଦୋ॑ଭିରି॒ମାଁଲ୍ଲୋ॒କାନ॑ନପଜ॒ୟ୍ୟମ॒ଭ୍ୟ॑ଜୟ॒ନ୍ ୟଦ୍ବି॑ଷ୍ଣୁକ୍ର॒ମାନ୍-କ୍ରମ॑ତେ॒

ବିଷ୍ଣୁ॑ରେ॒ବ ଭୂ॒ତ୍ୱା ୟଜ॑ମାନ॒ଶ୍ଛନ୍ଦୋ॑ଭିରି॒ମାଁଲ୍ଲୋ॒କାନ॑ନପଜ॒ୟ୍ୟମ॒ଭି ଜ॑ୟତି॒ ବିଷ୍ଣୋଃ॒

କ୍ରମୋ॑ଽସ୍ୟଭିମାତି॒ହେତ୍ୟା॑ହ ଗାୟ॒ତ୍ରୀ ବୈ ପୃ॑ଥି॒ବୀ ତ୍ରୈଷ୍ଟୁ॑ଭମ॒ନ୍ତରି॑କ୍ଷଂ॒ ଜାଗ॑ତୀ॒

ଦ୍ୟୌରାନୁ॑ଷ୍ଟୁଭୀ॒ର୍ଦିଶ॒ଶ୍ଛନ୍ଦୋ॑ଭିରେ॒ବେମାଁଲ୍ଲୋ॒କାନ୍ ୟ॑ଥାପୂ॒ର୍ବମ॒ଭି ଜ॑ୟତି ପ୍ର॒ଜାପ॑ତିର॒ଗ୍ନିମ॑ସୃଜତ॒

ସୋ॑ଽସ୍ମାତ୍-ସୃ॒ଷ୍ଟଃ (୧) ପରା॑ଙ୍ଙୈ॒ଦ୍ଦମେ॒ତୟା॑ଽନ୍ୱୈ॒ଦକ୍ର॑ନ୍ଦ॒ଦିତି॒ ତୟା॒ ବୈ ସୋ॑ଽଗ୍ନେଃ ପ୍ରି॒ୟଂ

ଧାମା॒ବା॑ରୁନ୍ଧ॒ ୟଦେ॒ତାମ॒ନ୍ୱାହା॒ଗ୍ନେରେ॒ବୈତୟା॑ ପ୍ରି॒ୟଂ ଧାମାବ॑ ରୁନ୍ଧ ଈଶ୍ୱ॒ରୋ ବା ଏ॒ଷ

ପରା॑ଙ୍ ପ୍ର॒ଦଘୋ॒ ୟୋ ବି॑ଷ୍ଣୁକ୍ର॒ମାନ୍ କ୍ରମ॑ତେ ଚତ॒ସୃଭି॒ରା ବ॑ର୍ତତେ ଚ॒ତ୍ୱାରି॒ ଛନ୍ଦା॑ଂସି॒

ଛନ୍ଦା॑ଂସି॒ ଖଲୁ॒ ବା ଅ॒ଗ୍ନେଃ ପ୍ରି॒ୟା ତ॒ନୂଃ ପ୍ରି॒ୟାମେ॒ବାସ୍ୟ॑ ତ॒ନୁବ॑ମ॒ଭି (୨) ପ॒ର୍ୟାବ॑ର୍ତତେ

ଦକ୍ଷି॒ଣା ପ॒ର୍ୟାବ॑ର୍ତତେ॒ ସ୍ୱମେ॒ବ ବୀ॒ର୍ୟ॑ମନୁ॑ ପ॒ର୍ୟାବ॑ର୍ତତେ॒ ତସ୍ମା॒ଦ୍ଦକ୍ଷି॒ଣୋଽର୍ଧ॑ ଆ॒ତ୍ମନୋ॑

ବୀ॒ର୍ୟା॑ବତ୍ତ॒ରୋଽଥୋ॑ ଆଦି॒ତ୍ୟସ୍ୟୈ॒ବାଽଽବୃତ॒ମନୁ॑ ପ॒ର୍ୟାବ॑ର୍ତତେ॒ ଶୁନ॒ଃଶେପ॒ମାଜୀ॑ଗର୍ତିଂ॒

ବରୁ॑ଣୋଽଗୃହ୍ଣା॒ତ୍ସ ଏ॒ତାଂ ବା॑ରୁଣୀମ॑ପଶ୍ୟ॒ତ୍ତୟା॒ ବୈ ସ ଆ॒ତ୍ମାନଂ॑ ବରୁଣପା॒ଶାଦ॑ମୁଞ୍ଚ॒ଦ୍ଦରୁ॑ଣୋ॒

ବା ଏ॒ତଂ ଗୃ॑ହ୍ଣାତି॒ ୟ ଉ॒ଖାଂ ପ୍ର॑ତିମୁଞ୍ଚତ॒ ଉଦୁ॑ତ୍ତ॒ମଂ

ବ॑ରୁଣ॒ପାଶ॑ମ॒ସ୍ମଦିତ୍ୟା॑ହା॒ଽଽତ୍ମାନ॑ମେ॒ବୈତୟା॑ (୩) ବରୁଣପା॒ଶାନ୍ମୁ॑ଞ୍ଚ॒ତ୍ୟା

ତ୍ୱା॑ଽହାର୍ଷ॒ମିତ୍ୟା॒ହାଽଽହ୍ୟେ॑ନ॒ଂ ହର॑ତି ଧ୍ରୁ॒ବସ୍ତି॒ଷ୍ଠାବି॑ଚାଚଲି॒ରିତ୍ୟା॑ହ॒ ପ୍ରତି॑ଷ୍ଠିତ୍ୟୈ॒ ବିଶ॑ସ୍ତ୍ୱା॒ ସର୍ବା॑

ବାଞ୍ଛ॒ନ୍ତ୍ୱିତ୍ୟା॑ହ ବି॒ଶୈବୈନ॒ଂ ସମ॑ର୍ଧୟତ୍ୟ॒ସ୍ମିନ୍ ରା॒ଷ୍ଟ୍ରମଧି॑ ଶ୍ର॒ୟେତ୍ୟା॑ହ ରା॒ଷ୍ଟ୍ରମେ॒ବାସ୍ମି॑ନ୍

Not For Commercial Use

ଧ୍ରୁବମ॑କ॒ର୍ୟଂ କା॒ମୟେ॑ତ ରା॒ଷ୍ଟ୍ରꣳ ସ୍ୟା॒ଦିତି॒ ତଂ ମନ॑ସା ଧ୍ୟାୟେଦ୍ରା॒ଷ୍ଟ୍ରମେ॒ବ ଭ॑ବ॒ତ୍ୟ (୪) ଗ୍ରେ॑

ବୃହନ୍ନୁଷସା॑ମୂ॒ର୍ଧ୍ୱୋ ଅ॑ସ୍ଥା॒ଦିତ୍ୟା॒ହାଗ୍ର॑ମେ॒ବୈନ॑ꣳ ସମା॒ନାନା॑ଂ କରୋତି ନିର୍ଜଗ୍ମିବାନ୍ତମ॑ସ॒

ଇତ୍ୟା॑ହ॒ ତମ॑ ଏ॒ବାସ୍ମା॒ଦପ॑ ହନ୍ତି॒ ଜ୍ୟୋତି॒ଷାଽଗା॒ଦିତ୍ୟା॑ହ॒ ଜ୍ୟୋତି॑ରେ॒ବାସ୍ମି॑ନ୍ଦଧାତି ଚତ॒ସୃଭିଃ

ସାଦୟତି ଚ॒ତ୍ୱାରି॒ ଛନ୍ଦା॑ꣳସି॒ ଛନ୍ଦୋ॑ଭିରେ॒ବାତି॑ଛନ୍ଦସୋତ୍ତ॒ମୟା॒ ବର୍ଷ୍ମ॒ ବା ଏ॒ଷା ଛନ୍ଦ॑ସା॒ଂ

ୟଦତି॑ଛନ୍ଦା॒ ବର୍ଷ୍ମୈ॒ବୈନ॑ꣳ ସମା॒ନାନା॑ଂ କରୋତି॒ ସଦ୍ୱ॑ତୀ (୫) ଭବତି ସ॒ତ୍ତ୍ୱମେ॒ବୈନ॑ଂ

ଗମୟତି ବାସ୍ତ॒ପ୍ରେଣୋପ॑ ତିଷ୍ଠତ ଏ॒ତେନ॒ ବୈ ବ॑ସ୍ତ॒ପ୍ରୀର୍ଭା॑ଲନ୍ଦ॒ନୋଽଗ୍ନେଃ ପ୍ରି॒ୟଂ

ଧାମାବା॑ରୁନ୍ଧା॒ଗ୍ନେରେ॒ବୈତେନ॑ ପ୍ରି॒ୟଂ ଧାମାବ॑ ରୁନ୍ଧ ଏକାଦ॒ଶଂ ଭ॑ବତ୍ୟେକ॒ଧୈବ ୟଜ॑ମାନେ

ବୀ॒ର୍ୟଂ॑ ଦଧାତି॒ ସ୍ତୋମେ॑ନ॒ ବୈ ଦେ॒ବା ଅ॒ସ୍ମିଁଲ୍ଲୋ॒କ ଆ॑ର୍ଧ୍ନୁବ॒ନ୍

ଛନ୍ଦୋ॑ଭିର॒ମୁଷ୍ମି॒ନ୍-ସ୍ତୋମ॑ସ୍ୟେବ॒ ଖଲୁ ବା ଏ॒ତଦ୍ରୂପଂ ୟଦ୍ୱା॑ସ୍ତ॒ପ୍ରଂ ୟଦ୍ୱା॑ସ୍ତ॒ପ୍ରେଣୋ॑ପ॒ ତିଷ୍ଠ॑ତ

(୬) ଇ॒ମମେ॒ବ ତେନ॑ ଲୋ॒କମ॒ଭି ଜ॑ୟତି॒ ୟଦ୍ୱି॑ଷ୍ଣୁକ୍ର॒ମାନ୍ କ୍ରମ॑ତେ॒ଽମୁମେ॒ବ ତୈର୍ଲୋ॒କମ॒ଭି

ଜ॑ୟତି ପୂର୍ବେ॒ଦ୍ୟୁଃ ପ୍ର କ୍ରା॑ମତ୍ୟୁତ୍ତରେ॒ଦ୍ୟୁରୁପ॑ ତିଷ୍ଠତେ॒ ତସ୍ମା॒ଦ୍ୟୋଗେ॒ଽନ୍ୟାସା॑ଂ ପ୍ର॒ଜାନା॒ଂ

ମନ॒ଃ କ୍ଷେମେ॒ଽନ୍ୟାସା॒ଂ ତସ୍ମା॑ଦ୍ୟାୟାବ॒ରଃ କ୍ଷେ॒ମ୍ୟସ୍ୟେ॑ଶେ॒ ତସ୍ମା॑ଦ୍ୟାୟାବ॒ରଃ

କ୍ଷେ॒ମ୍ୟମ॒ଧ୍ୟବ॑ସ୍ୟତି ମୁ॒ଷ୍ଟୀ କ॑ରୋତି॒ ବାଚ॑ଂ ୟଚ୍ଛତି ୟ॒ଜ୍ଞସ୍ୟ॒ ଧୃତ୍ୟୈ॑ (୭)॥

(ସୁଷ୍ଟୋ॑(୧॒)ଭ୍ୟୈତୟା॑ ଭବତି॒ ସଦ୍ୱ॑ତ୍ୟୁପତି॒ଷ୍ଠ॑ତେ॒ ଦ୍ୱିଚ॑ତ୍ୱାରିꣳଶଚ୍ଚ) ॥ ୫। ୨। ୧॥

(ଉଖ୍ୟାଗ୍ନିନୟନମ୍ ॥ ଅଗ୍ନିଋଷିଃ)

ଅନ୍ନ॑ପ॒ତେଽନ୍ନ॑ସ୍ୟ ନୋ ଦେ॒ହୀତ୍ୟା॑ହା॒ଗ୍ନିର୍ବା॑ ଅନ୍ନ॑ପତି॒ଃ ସ ଏ॒ବାସ୍ମା॒ ଅନ୍ନ॒ଂ ପ୍ରୟ॑ଚ୍ଛତ୍ୟନମୀ॒ବସ୍ୟ॑

ଶୁଷ୍ମିଣ॒ ଇତ୍ୟା॑ହାୟ॒କ୍ଷ୍ମସ୍ୟେତି॒ ବାବୈତଦା॑ହ॒ ପ୍ର ପ୍ର॑ଦା॒ତାର॑ଂ ତାରିଷ॒ ଊର୍ଜ॑ଂ ନୋ ଧେହି

ଦ୍ୱି॒ପଦେ॒ ଚତୁ॑ଷ୍ପଦ॒ ଇତ୍ୟା॑ହା॒ଽଽଶିଷ॑ମେ॒ବୈତାମା ଶା॑ସ୍ତ॒ ଉଦୁ॑ ତ୍ୱା॒ ବିଶ୍ୱେ॑ ଦେ॒ବା ଇତ୍ୟା॑ହ

ପ୍ରା॒ଣା ବୈ ବିଶ୍ୱେ॑ ଦେ॒ବାଃ (୧) ପ୍ରା॒ଣୈରେ॒ବୈନ॒ମୁଦ୍ୟ॑ଚ୍ଛତେଽଗ୍ନେ॒ ଭର॑ନ୍ତୁ ଚିତ୍ତି॑ଭି॒ରିତ୍ୟା॑ହ॒

ଯସ୍ମା॑ ଏ॒ବୈନ॑ଂ ଚି॒ତ୍ତାଯୋ॒ଦ୍ୟଚ୍ଛ॑ତେ॒ ତେନୈ॒ବୈନ॒ꣳ ସମ॑ର୍ଧୟତି ଚତ॒ସୃଭି॒ରା ସା॑ଦୟତି

ଚ॒ତ୍ୱାରି॒ ଛନ୍ଦା॑ꣳସି॒ ଛନ୍ଦୋ॑ଭିରେ॒ବାତି॑ଚ୍ଛନ୍ଦସୋ॒ତ୍ତମ॒ୟା॒ ବର୍ଷ୍ମ॑ ବା ଏ॒ଷା ଛନ୍ଦ॑ସା॒ଂ ଯଦତି॑ଚ୍ଛନ୍ଦା॒

ବର୍ଷ୍ମୈ॒ବୈନ॑ꣳ ସମା॒ନାନା॑ଂ କରୋତି॒ ସଦ୍ୱ॑ତୀ ଭବତି ସ॒ତ୍ତ୍ୱମେ॒ବୈନ॑ଂ ଗମୟତି॒ ପ୍ରେଦ॑ଗ୍ନେ॒

ଜ୍ୟୋତି॑ଷ୍ମାନ୍ (୨) ଯା॒ହୀତ୍ୟା॑ହ॒ ଜ୍ୟୋତି॑ରେ॒ବାସ୍ମି॑ନ୍ ଦଧାତି ତ॒ନୁବା॒ ବା ଏ॒ଷ ହି॑ନସ୍ତି॒ ଯꣳ

ହି॒ନସ୍ତି॒ ମା ହି॑ꣳସୀସ୍ତ॒ନୁବା॑ ପ୍ର॒ଜା ଇତ୍ୟା॑ହ ପ୍ର॒ଜାଭ୍ୟ॑ ଏ॒ବୈନ॑ꣳ ଶମୟତି॒ ରକ୍ଷା॑ꣳସି॒ ବା

ଏ॒ତଦ୍ୟ॒ଜ୍ଞꣳ ସ॑ଚନ୍ତେ॒ ଯଦନ॑ ଉ॒ତ୍ସର୍ଜ॒ତ୍ୟକ୍ର॑ନ୍ଦ॒ଦିତ୍ୟନ୍ୱା॑ହ॒ ରକ୍ଷ॑ସା॒ମପ॑ହତ୍ୟା॒ ଅନ॑ସା

ବହ॒ନ୍ତ୍ୟପ॑ଚିତିମେ॒ବାସ୍ମି॑ନ୍ ଦଧାତି॒ ତସ୍ମା॑ଦନ॒ସ୍ୱୀ ଚ॑ ର॒ଥୀ ଚାତି॑ଥୀନା॒ମପ॑ଚିତତମୌ॒ (୩)

ଅପ॑ଚିତିମାନ୍ ଭବତି॒ ଯ ଏ॒ବଂ ବେଦ॑ ସ॒ମିଧା॒ଽଗ୍ନିଂ ଦୁ॑ବସ୍ୟ॒ତେତି॑ ଘୃତାନୁଷି॒କ୍ତାମବ॑ସିତେ

ସ॒ମିଧ॒ମା ଦ॑ଧାତି॒ ଯଥାଽତି॑ଥୟ॒ ଆଗ॑ତାୟ ସ॒ର୍ପିଷ୍ୱ॑ଦାତି॒ଥ୍ୟଂ କ୍ରି॒ୟତେ॑ ତା॒ଦୃଗେ॒ବ

ତଦ୍-ଗା॑ୟତ୍ରି॒ୟା ବ୍ରା॑ହ୍ମ॒ଣସ୍ୟ॑ ଗାୟ॒ତ୍ରୋ ହି ବ୍ରା॑ହ୍ମଣ॒ସ୍ତ୍ରି॒ଷ୍ଟୁଭା॑ ରାଜ॒ନ୍ୟ॑ସ୍ୟ॒ ତ୍ରୈଷ୍ଟୁ॑ଭୋ॒ ହି

ରା॑ଜ॒ନ୍ୟୋ॑ଽପ୍ସୁ ଭସ୍ମ॒ ପ୍ର ବେ॑ଶୟ॒ତ୍ୟପ୍-ସୁଯୋ॑ନି॒ର୍ୱା ଅ॒ଗ୍ନିଃ ସ୍ୱାମେ॒ବୈନ॒ଂ ଯୋନି॑ଂ ଗମୟତି

ତି॒ସୃଭି॒ଃ ପ୍ର ବେ॑ଶୟତି ତ୍ରି॒ବୃଦ୍ୱା (୪) ଅ॒ଗ୍ନିର୍ୟାବା॑ନେ॒ବାଗ୍ନିସ୍ତଂ ପ୍ର॑ତି॒ଷ୍ଠାଂ ଗ॑ମୟତି॒ ପରା॒ ବା

ଏ॒ଷୋ॑ଽଗ୍ନିଂ ବ॑ପତି॒ ଯୋ॑ଽପ୍ସୁ ଭସ୍ମ॑ ପ୍ରବେ॒ଶୟ॑ତି॒ ଜ୍ୟୋତି॑ଷ୍ମତୀଭ୍ୟା॒ମବ॑ ଦଧାତି॒

ଜ୍ୟୋତି॑ରେ॒ବାସ୍ମି॑ନ୍ ଦଧାତି॒ ଦ୍ୱାଭ୍ୟା॒ଂ ପ୍ରତି॑ଷ୍ଠିତ୍ୟୈ॒ ପରା॒ ବା ଏ॒ଷ ପ୍ର॒ଜାଂ ପ॒ଶୂନ୍ ବ॑ପତି॒

ଯୋ॑ଽପ୍ସୁ ଭସ୍ମ॑ ପ୍ରବେ॒ଶୟ॑ତି॒ ପୁନ॑ରୂ॒ର୍ଜା ସ॒ହ ର॒ୟ୍ୟେତି॒ ପୁନ॑ରୁ॒ଦୈତି॑ ପ୍ର॒ଜାମେ॒ବ

ପ॒ଶୂନା॒ତ୍ମନ୍ଧ॑ତ୍ତେ॒ ପୁନ॑ସ୍ତ୍ୱାଽଽଦି॒ତ୍ୟା (୫) ରୁ॒ଦ୍ରା ବସ॑ବ॒ଃ ସମି॑ନ୍ଧତା॒ମିତ୍ୟା॑ହୈ॒ତା ବା ଏ॒ତଂ

ଦେ॒ବତା॒ ଅଗ୍ନେ॒ ସମୈ॑ନ୍ଧତ॒ ତାଭି॑ରେ॒ବୈନ॒ꣳ ସମି॑ନ୍ଧେ॒ ବୋଧା॒ ସ ବୋ॒ଧୀତ୍ୟୁପ॑ ତିଷ୍ଠତେ

ବୋ॒ଧୟ॑ତ୍ୟେ॒ବୈନ॒ଂ ତସ୍ମା॑ତ୍-ସୁ॒ପ୍ତ୍ୱା ପ୍ର॒ଜାଃ ପ୍ର ବୁ॑ଧ୍ୟନ୍ତେ ଯଥାସ୍ଥା॒ନମୁପ॑ ତିଷ୍ଠତେ॒

ତସ୍ମା॑ଦ୍ୟଥାସ୍ଥା॒ନଂ ପ॒ଶବ॒ଃ ପୁନ॒ରେତ୍ୟୋପ॑ ତିଷ୍ଠନ୍ତେ (୬)॥

Not For Commercial Use

(ବୈ ବିଶ୍ୱେ ଦେ॒ବା ଜ୍ୟୋତି॑ଷ୍ମା॒ନପ॑ଚିତତମୌ ତ୍ରି॒ବୃଦ୍ୱା ଆ॑ଦି॒ତ୍ୟା ଦ୍ୱିଚ॑ତ୍ୱାରି ॑ଂଶଚ୍ଚ) ॥ ୫। ୨। ୨॥

(ଗାର୍ହ॑ପତ୍ୟଚୟ॒ନମ୍ ॥ ଅଗ୍ନିଋଷିଃ)

ୟାବ॑ତୀ॒ ବୈ ପୃ॑ଥି॒ବୀ ତସ୍ୟୈ॑ ୟ॒ମ ଆଧି॑ପତ୍ୟ॒ଂ ପରୀ॑ୟାୟ॒ ୟୋ ବୈ ୟ॒ମଂ
ଦେ॒ବ॒ୟଜ॑ନମ॒ସ୍ୟା ଅନି॑ର୍ୟାଚ୍ୟା॒ଗ୍ନିଂ ଚି॑ନୁ॒ତେ ୟ॒ମାୟୈ॑ନ॒ଂ ସ
ଚି॑ନୁ॒ତେଽପେ॒ତେତ୍ୟ॒ଧ୍ୟବ॑ସାୟୟତି ୟ॒ମମେ॒ବ ଦେ॑ବ॒ୟଜ॑ନମ॒ସ୍ୟୈ ନି॒ର୍ୟାଚ୍ୟା॒ଽଽତ୍ମନେ॒ଽଗ୍ନିଂ
ଚି॑ନୁତ ଇଷ୍ୱଗ୍ରେ॑ଣ॒ ବା ଅ॒ସ୍ୟା ଅନା॑ମୃତମି॒ଚ୍ଛନ୍ତୋ॒ ନାବି॑ନ୍ଦ॒ନ୍ତେ ଦେ॒ବା
ଏ॒ତଦ୍ୟଜୁ॑ରପଶ୍ୟ॒ନ୍ନପେ॒ତେତି॒ ୟଦେ॒ତେନା॑ଧ୍ୟବସା॒ୟୟ॒ତ୍ୟ (୧) ନା॑ମୃତ ଏ॒ବାଗ୍ନିଂ ଚି॑ନୁତ॒ ଉଦ୍ଧ॑ନ୍ତି॒
ୟଦେ॒ବାସ୍ୟା॑ ଅମେ॒ଧ୍ୟଂ ତଦପ॑ ହନ୍ତ୍ୟପୋଽବୋ॑କ୍ଷତି॒ ଶାନ୍ତ୍ୟୈ॒ ସିକ॑ତା॒ ନି ବ॑ପତ୍ୟେ॒ତଦ୍ୱା
ଅ॒ଗ୍ନେର୍ବୈ॑ଶ୍ୱାନ॒ରସ୍ୟ॑ ରୂପଂ ରୂପେଣୈ॒ବ ବୈ॑ଶ୍ୱାନ॒ରମବ॑ ରୁନ୍ଧ॒ ଉଷା॒ନ୍ନି ବ॑ପତି॒ ପୁଷ୍ଟି॒ର୍ବା ଏ॒ଷା
ପ୍ର॒ଜନ॑ନ॒ଂ ୟଦୂଷା॒ଃ ପୁଷ୍ଟ୍ୟା॑ମେ॒ବ ପ୍ର॒ଜନ॑ନେ॒ଽଗ୍ନିଂ ଚି॑ନୁତେଽଥୋ॑ ସ॒ଂଜ୍ଞାନ॑ ଏ॒ବ ସ॒ଂଜ୍ଞାନ॒ଂ
ହ୍ୟେ॑ତତ୍ (୨) ପ॑ଶୂ॒ନାଂ ୟଦୂଷା॒ ଦ୍ୟାବା॑ପୃଥି॒ବୀ ସ॒ହାଽଽସ୍ତା॒ଂ ତେ ବି॑ୟ॒ତୀ ଅ॑ବ୍ରୂତା॒ମସ୍ତ୍ୱେ॒ବ
ନୌ ସ॒ହ ୟ॒ଜ୍ଞିୟ॒ମିତି॒ ୟଦ॒ମୁଷ୍ୟା॑ ୟ॒ଜ୍ଞିୟ॒ମାସୀ॒ଉଦ॒ସ୍ୟାମ॑ଦଧା॒ତ୍ତ ଊଷା॑ ଅଭବ॒ନ୍ ୟଦ॒ସ୍ୟା
ୟ॒ଜ୍ଞିୟ॒ମାସୀ॒ଉଦ॒ମୁଷ୍ୟା॑ମଦଧା॒ତ୍ତଦ॒ଦଶ୍ଚ॒ନ୍ଦ୍ରମ॑ସି କୃ॒ଷ୍ଣମୂଷା॑ନ୍ନି॒ବପ॑ନ୍ନ॒ଦୋ
ଧ୍ୟା॑ୟେ॒ଦ୍ଦ୍ୟାବା॑ପୃଥି॒ବ୍ୟୋରେ॒ବ ୟ॒ଜ୍ଞିୟେ॒ଽଗ୍ନିଂ ଚି॑ନୁ॒ତେ॒ଽୟଂ ସୋ ଅ॒ଗ୍ନିରିତି॑ ବି॒ଶ୍ୱାମି॑ତ୍ର॒ସ୍ୟ (୩)
ସୂ॒କ୍ତଂ ଭ॑ବତ୍ୟେ॒ତେନ॒ ବୈ ବି॒ଶ୍ୱାମି॑ତ୍ରୋ॒ଽଗ୍ନେଃ ପ୍ରି॒ୟଂ ଧାମାବା॑ରୁନ୍ଧା॒ଗ୍ନେରେ॒ବୈତେନ॑ ପ୍ରି॒ୟଂ
ଧାମାବ॑ ରୁନ୍ଧେ॒ ଛନ୍ଦୋ॑ଭି॒ର୍ବୈ ଦେ॒ବାଃ ସୁ॑ବ॒ର୍ଗଂ ଲୋ॒କମା॑ୟଞ୍ଚତ॑ସ୍ରଃ॒ ପ୍ରାଚୀ॒ରୁପ॑ ଦଧାତି ଚ॒ତ୍ୱାରି॒
ଛନ୍ଦା॑ଂସି॒ ଛନ୍ଦୋ॑ଭିରେ॒ବ ତଦ୍ୟଜ॑ମାନଃ ସୁବ॒ର୍ଗଂ ଲୋ॒କମେ॑ତି॒ ତେଷା॑ଂ ସୁବ॒ର୍ଗଂ ଲୋ॒କଂ ୟ॒ତାଂ
ଦିଶ॒ଃ ସମ॑ବ୍ଲୀୟନ୍ତ॒ ତେ ଦ୍ୱେ ପୁ॒ରସ୍ତା॑ତ୍-ସ॒ମୀଚୀ॒ ଉପା॑ଦଧତ॒ ଦ୍ୱେ (୪) ପ॒ଶ୍ଚାତ୍-ସ॒ମୀଚୀ॒
ତାଭି॒ର୍ବୈ ତେ ଦିଶୋ॑ଽଦୃଂହ॒ନ୍ ୟଦ୍ୱେ ପୁ॒ରସ୍ତା॑ତ୍-ସ॒ମୀଚୀ॑ ଉପ॒ଦଧା॑ତି॒ ଦ୍ୱେ ପ॒ଶ୍ଚାତ୍-ସ॒ମୀଚୀ॑

Not For Commercial Use

ଦ୍ଵି॒ଶାଂ ବିଧୃ॑ତ୍ୟା॒ ଅଥୋ॑ ପ୍ର॒ଶବୋ॒ ବୈ ଛନ୍ଦା॑ଂସି ପ୍ର॒ଶୂନେ॒ବାସ୍ମୈ॑ ସ॒ମୀଚୋ॑ ଦଧାତ୍ୟ॒ଷ୍ଟାବୁପ॑

ଦଧାତ୍ୟ॒ଷ୍ଟାକ୍ଷ॑ରା ଗାୟ॒ତ୍ରୀ ଗା॑ୟ॒ତ୍ରୋ॑ଽଗ୍ନିର୍ୟାବା॑ନେ॒ବାଗ୍ନିସ୍ତଂ ଚି॑ନୁ॒ତେ॑ଽଷ୍ଟାବୁପ॑ ଦଧାତ୍ୟ॒ଷ୍ଟାକ୍ଷ॑ରା

ଗାୟ॒ତ୍ରୀ ଗା॑ୟ॒ତ୍ରୀ ସୁ॑ବ॒ର୍ଗଂ॑ଲୋ॒କମଞ୍ଜ॑ସା ବେଦ ସୁବ॒ର୍ଗସ୍ୟ॑ ଲୋ॒କସ୍ୟ॒ (୫) ପ୍ରଜ୍ଞା॑ତ୍ୟୈ॒

ତ୍ର॒ୟୋ॑ଦଶ ଲୋକଂ ପୃ॒ଣା ଉପ॑ ଦଧା॒ତ୍ୟେକ॑ବିଂଶତିଃ॒ ସଂ ପ॑ଦ୍ୟନ୍ତେ ପ୍ରତି॒ଷ୍ଠା ବା

ଏକବି॒ଂଶଃ ପ୍ର॑ତି॒ଷ୍ଠା ଗାର୍ହ॑ପତ୍ୟ ଏକବି॒ଂଶସ୍ୟୈ॒ବ ପ୍ର॑ତି॒ଷ୍ଠାଂ ଗାର୍ହ॑ପତ୍ୟ॒ମନୁ॒ ପ୍ରତି॑ ତିଷ୍ଠତି॒

ପ୍ରତ୍ୟ॒ଗ୍ନିଂ ଚି॑କ୍ୟା॒ନସ୍ତି॑ଷ୍ଠତି॒ ୟ ଏ॒ବଂ ବେଦ॒ ପଞ୍ଚ॑ ଚିତୀକଂ ଚିନ୍ଵୀତ ପ୍ରଥ॒ମଂ ଚି॑ନ୍ଵା॒ନଃ ପାଙ୍କ୍ତୋ॑

ୟ॒ଜ୍ଞଃ ପାଙ୍କ୍ତାଃ॑ ପ୍ର॒ଶବୋ॑ ୟ॒ଜ୍ଞମେ॒ବ ପ୍ର॒ଶୂନବ॑ ରୁନ୍ଧେ॒ ତ୍ରି ଚି॑ତୀକଂ ଚିନ୍ଵୀତ ଦ୍ଵି॒ତୀୟଂ॑

ଚିନ୍ଵା॒ନସ୍ତ୍ରୟ॑ ଇ॒ମେ ଲୋ॒କା ଏ॒ଷ୍ଵେବ ଲୋ॒କେଷ୍ଵୁ (୬) ପ୍ରତି॑ ତିଷ୍ଠ॒ତ୍ୟେକ॑ ଚିତୀକଂ ଚିନ୍ଵୀତ

ତୃ॒ତୀୟଂ॑ ଚିନ୍ଵା॒ନ ଏ॑କ॒ଧା ବୈ ସୁ॑ବ॒ର୍ଗୋ ଲୋ॒କ ଏ॑କ॒ବୃତୈ॒ବ ସୁ॑ବ॒ର୍ଗଂ॑ଲୋ॒କମେ॑ତି॒

ପୁରୀ॑ଷେଣା॒ଭ୍ୟୂ॑ହତି॒ ତସ୍ମା॑ନ୍ମା॒ଂସେନାସ୍ଥି ଛନ୍ନଂ॒ ନ ଦୁ॒ଶ୍ଚର୍ମା॑ ଭବତି॒ ୟ ଏ॒ବଂ ବେଦ॒ ପଞ୍ଚ॒

ଚିତ॑ୟୋ ଭବନ୍ତି ପ॒ଞ୍ଚଭିଃ॒ ପୁରୀ॑ଷୈର॒ଭ୍ୟୂ॑ହତି॒ ଦଶ॒ ସଂ ପ॑ଦ୍ୟନ୍ତେ॒ ଦଶା॑କ୍ଷରା ବି॒ରାଡନ୍ନଂ॑

ବି॒ରାଡ୍ ବି॒ରାଜ୍ୟେ॒ବାନ୍ନାଦ୍ୟେ॒ ପ୍ରତି॑ ତିଷ୍ଠତି (୭)॥

(ଅ॒ଧ୍ଵ॒ସା॒ୟୟ॑ତି॒ ହୋ॑ତଦ୍ଵି॒ଶାମି॑ତ୍ର॒ସ୍ୟା॑ଽଦଧତ୍ ଦ୍ଵେ ଲୋ॒କସ୍ୟ॑ ଲୋକେ॒ଷ୍ଵୁ ସ॒ପ୍ତଚ॑ତ୍ଵାରିଂଶଚ୍ଚ) ॥୫।୨।୩॥

(ଉଖ୍ୟାଗ୍ନିସଂବପନମ୍ ॥ ଅଗ୍ନିଋଷିଃ)

ବି ବା ଏ॒ତୌ ଦ୍ଵି॑ଷାତେ॒ ୟଶ୍ଚ॑ ପୁ॒ରାଽଗ୍ନିର୍ୟଶ୍ଚୋ॒ଖାୟା॒ଂ ସମି॑ତ॒ମିତି॑ ଚତ॒ସୃଭିଃ॒ ସଂ ନି ବ॑ପତି

ଚ॒ତ୍ଵାରି॒ ଛନ୍ଦା॑ଂସି॒ ଛନ୍ଦା॑ଂସି॒ ଖଲୁ॒ ବା ଅ॒ଗ୍ନେଃ ପ୍ରି॒ୟା ତ॒ନୂଃ ପ୍ରି॒ୟୟୈ॒ବୈନୌ॑ ତ॒ନୁବା॒ ସଂ

ଶା॑ସ୍ତି ସମି॑ତ॒ମିତ୍ୟା॑ହ॒ ତସ୍ମା॒ଦ୍-ବ୍ରହ୍ମ॑ଣା କ୍ଷ॒ତ୍ର॑ଂ ସମେ॑ତି॒ ୟତ୍ସ॒ଂ ନ୍ୟୁପ୍ୟ॑ ବି॒ହର॑ତି॒ ତସ୍ମା॒ଦ୍

ବ୍ରହ୍ମ॑ଣା କ୍ଷ॒ତ୍ରଂ ବ୍ୟେ॑ତ୍ୟୃ॒ତୁଭି॒ (୧) ର୍ବା ଏ॒ତଂ ଦୀ॑କ୍ଷୟନ୍ତି॒ ସ ଋ॒ତୁଭି॑ରେ॒ବ ବି॒ମୁଚ୍ୟୋ॑ ମା॒ତେବ॑

ପୁ॒ତ୍ରଂ ପୃ॑ଥି॒ବୀ ପୁ॑ରୀ॒ଷ୍ୟ॑ମିତ୍ୟା॑ହ॒ର୍ତୁଭି॑ରେ॒ବୈନ॑ଂ ଦୀକ୍ଷୟି॒ତ୍ଵର୍ତୁଭି॒ର୍ବି ମୁ॑ଞ୍ଚତି ବୈଶ୍ଵାନ॒ର୍ୟା ଶି॒କ୍ୟ॑ମା

Not For Commercial Use

ଦ॑ଢେ ସ୍ୱଦୟ॑ତ୍ୟେ॒ବୈନ॑ନ୍ନୈରୃତୀଃ କୃଷ୍ଣାସ୍ତିସ୍ରସ୍ତୁଷ॑ପକ୍ୱା ଭବନ୍ତି ନିରୃ॑ତ୍ୟୈ ବା

ଏ॒ତଦ୍-ଭା॑ଗଧେୟ॑ଂ ଯତ୍ତୁଷା॒ ନିରୃ॑ତ୍ୟୈ ରୂପଂ କୃଷ୍ଣଂ ରୂପେଣୈ॒ବ ନିରୃ॑ତିଂ ନି॒ରବ॑ଦୟତ

ଇ॒ମାଂ ଦିଶ॑ଂ ଯନ୍ତ୍ୟେ॒ଷା (୨) ବୈ ନିରୃ॑ତ୍ୟୈ॒ ଦିକ୍-ସ୍ୱାୟା॑ମେ॒ବ ଦି॒ଶି ନିରୃ॑ତିଂ ନି॒ରବ॑ଦୟତେ॒

ସ୍ୱକୃ॑ତ୍ର ଇରି॑ଣ ଉପ॑ ଦଧାତି ପ୍ରଦ॒ରେ ବୈ॒ତଦ୍ୱୈ ନିରୃ॑ତ୍ୟା ଆ॒ୟତ॑ନ॒ଂ ସ୍ୱ ଏ॒ବାଽଽୟତ॑ନେ॒

ନିରୃ॑ତିଂ ନି॒ରବ॑ଦୟତେ ଶି॒କ୍ୟ॑ମ॒ଭ୍ୟୁପ॑ ଦଧାତି ନୈରୃତୋ ବୈ ପାଶଃ ସା॒କ୍ଷାଦେ॒ବୈନ॑ଂ

ନିରୃତିପା॒ଶାନ୍ମୁ॑ଞ୍ଚତି ତି॒ସ୍ର ଉପ॑ ଦଧାତି ତ୍ରେ॒ଧାବିହି॒ତୋ ବୈ ପୁରୁ॑ଷୋ॒ ଯାବା॑ନେ॒ବ

ପୁରୁ॑ଷ॒ସ୍ତସ୍ମା॒ନ୍ନିରୃ॑ତି॒ମବ॑ ଯଜତେ॒ ପରା॑ଚୀ॒ରୁପ॑ (୩) ଦଧାତି॒ ପରା॑ଚୀମେ॒ବାସ୍ମା॒ନ୍ନିରୃ॑ତି॒ଂ ପ୍ର

ଣୁ॑ଦ॒ତେଽପ୍ର॑ତୀକ୍ଷ॒ମା ଯ॑ନ୍ତି ନିରୃ॑ତ୍ୟା ଅ॒ନ୍ତର୍ହି॑ତ୍ୟୈ ମାର୍ଜୟି॒ତ୍ୱୋପ॑ ତିଷ୍ଠନ୍ତେ ମେଧ୍ୟ॒ତ୍ୱାୟ॒

ଗାର୍ହ॑ପତ୍ୟ॒ମୁପ॑ ତିଷ୍ଠନ୍ତେ ନିରୃତିଲୋ॒କ ଏ॒ବ ଚ॑ରି॒ତ୍ୱା ପୂ॒ତା ଦେ॑ବଲୋ॒କମୁ॒ପାବ॑ର୍ତନ୍ତ॒

ଏକ॒ୟୋପ॑ ତିଷ୍ଠନ୍ତ ଏକ॒ଧୈବ ଯଜ॑ମାନେ ବୀ॒ର୍ୟ॑ଂ ଦଧତି ନି॒ବେଶ॑ନଃ ସ॒ଙ୍ଗମ॑ନୋ॒

ବସୂ॑ନା॒ମିତ୍ୟା॑ହ ପ୍ର॒ଜା ବୈ ପ॒ଶବୋ॒ ବସୁ॑ ପ୍ର॒ଜୟୈ॒ବୈନ॑ଂ ପ॒ଶୁଭି॒ଃ ସମ॑ର୍ଧୟନ୍ତି (୪)॥

(ଋ॒ତୁଭି॑ରେ॒ଷା ପରା॑ଚୀ॒ରୁପା॒ଽଷ୍ଟା ଚ॑ତ୍ୱାରି॑ଂଶଚ୍ଚ) ॥ ୫। ୨। ୪॥

(କ୍ଷେତ୍ରକର୍ଷଣମ୍ ॥ ଅଗ୍ନିଋଷିଃ)

ପୁରୁ॒ଷମା॒ତ୍ରେଣ॒ ବି ମି॑ମୀତେ ଯ॒ଜ୍ଞେନ॒ ବୈ ପୁରୁ॑ଷଃ॒ ସଂମି॑ତୋ ଯଜ୍ଞପ॒ରୁଷେ॒ବୈନ॒ଂ ବି

ମି॑ମୀତେ॒ ଯାବା॒ନ୍ ପୁରୁ॑ଷ ଊ॒ର୍ଧ୍ୱବା॑ହୁସ୍ତାବା॑ନ୍ ଭବତ୍ୟେ॒ତାବ॒ଦ୍ୱୈ ପୁରୁ॑ଷେ ବୀ॒ର୍ୟ॑ଂ

ବୀ॒ର୍ୟେ॑ଣୈ॒ବୈନ॒ଂ ବି ମି॑ମୀତେ ପ॒କ୍ଷୀ ଭ॑ବତି॒ ନ ହ୍ୟ॑ପ॒କ୍ଷଃ ପତି॑ତୁ॒ମର୍ହ॑ତ୍ୟର॒ତ୍ନିନା॑ ପ॒କ୍ଷୌ

ଦ୍ରାଘୀ॑ୟାଂସୌ ଭବତ॒ସ୍ତସ୍ମା॑ତ୍-ପ॒କ୍ଷପ୍ର॑ବୟାଂସି॒ ବୟା॑ଂସି ବ୍ୟାମମା॒ତ୍ରୌ ପ॒କ୍ଷୌ ଚ॒ ପୁଚ୍ଛ॑ଂ ଚ

ଭବତ୍ୟେ॒ତାବ॒ଦ୍ୱୈ ପୁରୁ॑ଷେ ବୀ॒ର୍ୟ॑ଂ (୧) ବୀ॒ର୍ୟ॑ସଂମିତୋ॒ ବେଣୁ॑ନା॒ ବି ମି॑ମୀତ ଆଗ୍ନେ॒ୟୋ

ବୈ ବେଣୁଃ॑ ସୟୋନି॒ତ୍ୱାୟ॒ ଯଜୁ॑ଷା ଯୁନକ୍ତି॒ ଯଜୁ॑ଷା କୃଷତି॒ ବ୍ୟାବୃ॑ତ୍ତ୍ୟୈ ଷଡ୍-ଗ॒ବେନ॑

Not For Commercial Use

କୃଷତି॒ ଷଡ୍ଵା ଋ॒ତବ॑ ଋ॒ତୁଭି॑ରେ॒ବୈନ॑ଂ କୃଷତି॒ ଯଦ୍-ଦ୍ଵା॑ଦଶଗ॒ବେନ॑ ସଂ॑ବତ୍ସ॒ରେଣୈ॒ବେୟଂ

ବା ଅ॒ଗ୍ନେର॑ତି ଦା॒ହାଦ॑ବିଭେ॒ତ୍-ସୈତଦ୍ ଦ୍ଵିଗୁ॒ଣମ॑ପଶ୍ୟତ୍ କୃ॒ଷ୍ଟଂ ଚାକୃ॑ଷ୍ଟଂ ଚ॒ ତତୋ॒ ବା

ଇ॒ମାଂ ନାତ୍ୟ॑ଦହ॒ଦ୍ୟତ୍-କୃ॒ଷ୍ଟଂ ଚାକୃ॑ଷ୍ଟଂ ଚ॒ (୨) ଭବ॑ତ୍ୟ॒ସ୍ୟା ଅନ॑ତିଦାହାୟ ଦ୍ଵିଗୁ॒ଣଂ ତ୍ଵା

ଅ॒ଗ୍ନିମୁଦ୍ୟ॑ନ୍ତୁମର୍ହ॒ତୀତ୍ୟା॑ହୁ॒ର୍ୟତ୍-କୃ॒ଷ୍ଟଂ ଚାକୃ॑ଷ୍ଟଂ ଚ॒ ଭବ॑ତ୍ୟ॒ଗ୍ନେରୁଦ୍ୟ॑ତ୍ୟା ଏ॒ତାବ॑ନ୍ତୋ॒ ବୈ

ପ॒ଶବୋ॑ ଦ୍ଵି॒ପାଦ॑ଶ୍ଚ॒ ଚତୁ॑ଷ୍ପାଦଶ୍ଚ॒ ତାନ୍ ଯତ୍-ପ୍ରାଚ॑ ଉଥ୍ସୃଜେଦ୍ରୁ॒ଦ୍ରାୟା॒ପି ଦଧ୍ୟା॒ଦ୍ୟଦ୍ଦ॑କ୍ଷି॒ଣା

ପି॒ତୃଭ୍ୟୋ॒ ନି ଧୁ॑ବେ॒ଦ୍ୟତ୍-ପ୍ର॒ତୀଚୋ॒ ରକ୍ଷା॑ଗ୍ଂସି ହନ୍ୟୁ॒ରୁଦୀ॑ଚ॒ ଉଥ୍ସୃ॑ଜତ୍ୟେ॒ଷା ବୈ

ଦେ॑ବମନୁ॒ଷ୍ୟାଣା॑ଗ୍ଂ ଶା॒ନ୍ତା ଦିକ୍ (୩) ତାମେ॒ବୈନା॒ନନୂଥ୍ସୃ॑ଜ॒ତ୍ୟଥୋ॒ ଖଲ୍ଵି॒ମାଂ

ଦିଶ॒ମୁଥ୍ସୃ॑ଜତ୍ୟ॒ସୌ ବା ଆ॑ଦି॒ତ୍ୟଃ ପ୍ରା॒ଣଃ ପ୍ରା॒ଣମେ॒ବୈନା॒ନନୂଥ୍ସୃ॑ଜତି ଦକ୍ଷି॒ଣା ପ॒ର୍ୟାବ॑ର୍ତନ୍ତେ॒

ସ୍ଵମେ॒ବ ବୀ॒ର୍ୟ॑ମନୁ॑ ପ॒ର୍ୟାବ॑ର୍ତନ୍ତେ॒ ତସ୍ମା॒ଦ୍ଦକ୍ଷି॒ଣୋଽର୍ଧ॑ ଆ॒ତ୍ମନୋ॑ ବୀ॒ର୍ୟା॑ବତ୍ତ॒ରୋଽଥୋ॑

ଆଦି॒ତ୍ୟସ୍ୟୈ॒ବାଽଽବୃତ॒ମନୁ॑ ପ॒ର୍ୟାବ॑ର୍ତନ୍ତେ॒ ତସ୍ମା॒ତ୍-ପରା॑ଞ୍ଚଃ ପ॒ଶବୋ॒ ବି ତି॑ଷ୍ଠନ୍ତେ ପ୍ର॒ତ୍ୟଞ୍ଚ॒

ଆ ବ॑ର୍ତନ୍ତେ ତି॒ସ୍ରସ୍ତି॑ସ୍ରଃ॒ ସୀତାଃ॑ (୪) କୃଷତି ତ୍ରି॒ବୃତ॑ମେ॒ବ ୟ॑ଜ୍ଞମୁ॒ଖେ ବି

ୟା॑ତୟ॒ତ୍ୟୋଷ॑ଧୀର୍ବପତି॒ ବ୍ରହ୍ମ॒ଣାଽନ୍ନ॒ମବ॑ ରୁନ୍ଧେ॒ଽର୍କେଽର୍କଶ୍ଚୀ॑ୟତେ ଚତୁର୍ଦ॒ଶଭି॑ର୍ବପତି ସ॒ପ୍ତ

ଗ୍ରା॒ମ୍ୟା ଓଷ॑ଧୟଃ ସ॒ପ୍ତାଽଽର॒ଣ୍ୟା ଉ॒ଭୟୀ॑ଷା॒ମବ॑ରୁଦ୍ଧ୍ୟା॒ ଅନ୍ନ॑ସ୍ୟାନ୍ନସ୍ୟ

ବପ॒ତ୍ୟନ୍ନ॑ସ୍ୟାନ୍ନ॒ସ୍ୟାବ॑ରୁଦ୍ଧ୍ୟୈ କୃ॒ଷ୍ଟେ ବ॑ପତି କୃ॒ଷ୍ଟେ ହ୍ୟୋଷ॑ଧୟଃ ପ୍ରତି॒ତିଷ୍ଠ॑ନ୍ତ୍ୟନୁସୀ॒ତଂ

ବ॑ପତି॒ ପ୍ରଜା॑ତ୍ୟୈ ଦ୍ଵାଦ॒ଶସୁ॒ ସୀତା॑ସୁ ବପତି॒ ଦ୍ଵାଦ॑ଶ॒ ମାସାଃ॑ ସଂଵଥ୍ସ॒ରଃ

ସ॑ଂବତ୍ସ॒ରେଣୈ॒ବାସ୍ମା॒ ଅନ୍ନ॑ଂ ପଚତି॒ ଯଦ॑ଗ୍ନି॒ଚି (୫) ଦନ॑ବରୁଦ୍ଧସ୍ୟାଶ୍ନୀ॒ୟାଦବ॑ରୁଦ୍ଧେନ॒ ବ୍ୟୃ॑ଧ୍ୟେତ॒

ୟେ ବନ॒ସ୍ପତୀ॑ନାଂ ଫଲ॒ଗ୍ରହ॑ୟ॒ସ୍ତାନି॒ଧ୍ମେଽପି॒ ପ୍ରୋକ୍ଷେ॒ଦନ॑ବରୁଦ୍ଧ॒ସ୍ୟାବ॑ରୁଦ୍ଧ୍ୟୈ ଦି॒ଗ୍-ଭ୍ୟୋ

ଲୋ॒ଷ୍ଟାନ୍-ସମ॑ସ୍ୟତି ଦି॒ଶାମେ॒ବ ବୀ॒ର୍ୟ॑ମବ॒ରୁଧ୍ୟ॑ ଦି॒ଶାଂ ବୀ॒ର୍ୟେ॑ଽଗ୍ନିଂ ଚି॑ନୁତେ॒ ୟଂ ଦ୍ଵି॒ଷ୍ୟାଦ୍ୟତ୍ର॒

ସ ସ୍ୟାତ୍ତସ୍ୟୈ॑ ଦି॒ଶୋ ଲୋ॒ଷ୍ଟମା ହ॑ରେ॒ଦିଷ॒ମୂର୍ଜ॑ମ॒ହମି॒ତ ଆ ଦ॑ଦ॒ ଇତୀଷ॑ମେ॒ବୋର୍ଜ॒ଂ

Not For Commercial Use

ତସ୍ୟୈ ଦି॒ଶୋଽବ॑ ରୁନ୍ଧେ॒ କ୍ଷୋଧୁ॑କୋ ଭବତି॒ ଯସ୍ତସ୍ୟା॑ ଦି॒ଶି ଭବ॑ତ୍ୟୁତ୍ତରବେ॒ଦିମୁପ॑ ବପତ୍ୟୁତ୍ତରବେ॒ଦ୍ୟାଂ ହ୍ୟ॑ଗ୍ନିଶ୍ଚୀ॒ୟତେଽଥୋ॑ ପ୍ର॒ଶବୋ॒ ବା ଉ॑ତ୍ତରବେ॒ଦିଃ ପ୍ର॒ଶୂନେ॒ବାବ॑ ରୁନ୍ଧେଽଥୋ॑ ଯଜ୍ଞପ୍ର॒ରୁଷୋଽନ॑ନ୍ତରିତ୍ୟୈ (୬) ॥ (ତ୍ର॒ ଭ୍ର॒ବ॒ତ୍ୟେ॒ତାବ॒ଦ୍ୱୈ ପୁ॒ରୁ॑ଷେ ବୀ॒ର୍ୟଂ॑ ଯତ୍-କୃଷ୍ଟଂ ଚାଽକୃ॑ଷ୍ଟଂ ଚ॒ ଦିକ୍-ସୀତା॑ ଅଗ୍ନି॒ ଚିଦବ॒ ପଞ୍ଚ॑ ବିଂଶତିଶ୍ଚ) ॥ ୫। ୨। ୫॥

(କୃଷ୍ଟେ କ୍ଷେତ୍ରେ ସିକତାଦିବାପଃ ॥ ଅଗ୍ନିରୁଷିଃ)

ଅଗ୍ନେ॒ ତବ॒ ଶ୍ରବୋ॒ ବୟ॒ ଇତି॒ ସିକ॑ତା॒ ନି ବ॑ପତ୍ୟେ॒ତଦ୍ୱା ଅ॒ଗ୍ନେର୍ବୈ॑ଶ୍ୱାନ॒ରସ୍ୟ॑ ସୂ॒କ୍ତଂ ସୂ॒କ୍ତେନୈ॒ବ ବୈ॑ଶ୍ୱାନ॒ରମବ॑ ରୁନ୍ଧେ ଷ॒ଡ୍-ଭିର୍ନି ବ॑ପତି॒ ଷଡ୍ୱା ର୍ତ୍ତବ॑ଃ ସଂବତ୍ସ॒ରଃ ସ॑ଂବତ୍ସ॒ରୋଽଗ୍ନିର୍ବୈ॑ଶ୍ୱାନ॒ରଃ ସା॒କ୍ଷାଦେ॒ବ ବୈ॑ଶ୍ୱାନ॒ରମବ॑ ରୁନ୍ଧେ ସମୁ॒ଦ୍ରଂ ବୈ ନାମୈ॒ତଚ୍ଛନ୍ଦଃ॑ ସମୁ॒ଦ୍ରମନୁ॑ ପ୍ର॒ଜାଃ ପ୍ର ଜା॑ୟନ୍ତେ॒ ଯଦେ॒ତେନ॒ ସିକ॑ତା ନି॒ ବପ॑ତି ପ୍ର॒ଜାନା॑ ପ୍ର॒ଜନ॑ନା॒ୟେନ୍ଦ୍ରୋ॑ (୧) ବୃ॒ତ୍ରାୟ॒ ବଜ୍ର॒ଂ ପ୍ରାହ॑ର॒ତ୍ସ ତ୍ରେ॒ଧା ବ୍ୟ॑ଭବ॒ତ୍ ସ୍ଫ୍ୟସ୍ତୃତୀ॒ୟଂ ରଥ॒ସ୍ତୃତୀ॑ୟ॒ଂ ଯୂପ॒ସ୍ତୃତୀ॑ୟ॒ଂ ୟେଽନ୍ତଃ ଶ॒ରା ଅଶୀ॑ର୍ୟନ୍ତ॒ ତାଃ ଶର୍କ॑ରା ଅଭବ॒ନ୍ତଚ୍ଛର୍କ॑ରାଣା॑ଂ ଶର୍କର॒ତ୍ୱଂ ବଜ୍ରୋ॒ ବୈ ଶର୍କ॑ରାଃ ପ୍ର॒ଶୁର॒ଗ୍ନିର୍ୟଚ୍ଛର୍କ॑ରାଭିର॒ଗ୍ନିଂ ପ॑ରିମି॒ନୋତି॒ ବଜ୍ରେ॑ଣୈ॒ବାସ୍ମୈ॒ ପ୍ର॒ଶୂନ୍-ପରି॑ ଗୃହ୍ଣାତି॒ ତସ୍ମା॒ଦ୍ୱଜ୍ରେ॑ଣ ପ୍ର॒ଶବ॒ଃ ପରି॑ ଗୃହୀତା॒ସ୍ତସ୍ମା॒ତ୍ ସ୍ଥେୟା॒ନସ୍ଥେ॑ୟସୋ॒ ନୋପ॑ ହରତେ ତ୍ରି ସ॒ପ୍ତାଭିଃ॑ ପ୍ର॒ଶୁକା॑ମସ୍ୟ॒ (୨) ପରି॑ ମିନୁୟା॒ତ୍-ସ॒ପ୍ତ ବୈ ଶୀ॑ର୍ଷ॒ଣ୍ୟାଃ॑ ପ୍ରା॒ଣାଃ ପ୍ରା॒ଣାଃ ପ୍ର॒ଶବ॑ଃ ପ୍ରା॒ଣୈରେ॒ବାସ୍ମୈ॒ ପ୍ର॒ଶୂନବ॑ ରୁନ୍ଧେ ତ୍ରି॒ଣ॒ବାଭି॒ର୍ଭ୍ରାତୃ॑ବ୍ୟବତସ୍ତ୍ରି॒ବୃତ॑ମେ॒ବ ବଜ୍ର॑ଂ ସ॒ଂଭୃତ୍ୟ॒ ଭ୍ରାତୃ॑ବ୍ୟାୟ॒ ପ୍ର ହ॑ରତି॒ ସ୍ତୃତ୍ୟା॒ ଅପ॑ରିମିତାଭି॒ଃ ପରି॑ ମିନୁୟା॒ଦପ॑ରିମିତ॒ସ୍ୟାବ॑ରୁଦ୍ଧ୍ୟୈ॒ ୟଂ କା॒ମୟେ॑ତାପ୍ର॒ଶୁଃ ସ୍ୟା॒ଦିତ୍ୟପ॑ରିମିତ୍ୟ॒ ତସ୍ୟ॒ ଶର୍କ॑ରା॒ଃ ସିକ॑ତା॒ ବ୍ୟୁ॑ହେ॒ଦପ॑ରିଗୃହୀତ ଏ॒ବାସ୍ୟ॑ ବିଷୂଚୀନ॒ଂ ରେତ॒ଃ ପରା॑ ସିଞ୍ଚତ୍ୟପ୍ର॒ଶୁରେ॒ବ ଭ॑ବତି॒ (୩) ୟଂ କା॒ମୟେ॑ତ ପ୍ର॒ଶୁମାନ୍-ସ୍ୟା॒ଦିତି॑ ପରି॒ମିତ୍ୟ॒ ତସ୍ୟ॒ ଶର୍କ॑ରା॒ଃ ସିକ॑ତା॒ ବ୍ୟୁ॑ହେ॒ତ୍-ପରି॑ଗୃହୀତ ଏ॒ବାସ୍ମୈ॒ ସମୀ॒ଚୀନ॒ଂ ରେତ॑ଃ

Not For Commercial Use

ସିଞ୍ଚତି ପଶୂମାନେ୍ବ ଭ୍ଂବତି ସୌ୍ମ୍ୟା ବୃ୍ଂହତି୍ ସୋମୋ୍ ବୈ ରେ୍ତୋ୍ଧା ରେତ୍ ଏ୍ବ ତଦ୍ଦ୍ଧାତି ଗାୟତ୍ରି୍ୟା ବ୍ରା୍ହ୍ମଣସ୍ୟ ଗାୟ୍ତ୍ରୋ ହି ବ୍ରା୍ହ୍ମଣସ୍ତ୍ରି୍ଷ୍ଟୁଭା ରାଜ୍ନ୍ୟସ୍ୟ ତ୍ରୈଷ୍ଟୁ୍ଭୋ୍ ହି ରା୍ଜ୍ନ୍ୟଃ ଶ୍ୟୁଂ ବା୍ର୍ହସ୍ପତ୍ୟଂ ମେଧୋ୍ ନୋପା୍ନମ୍ସ୍ତୋ୍ଽଗ୍ନିଂ ପ୍ରାବି୍ଶ୍ତ୍ (୪) ସୋ୍ଽଗ୍ନେଃ କୃଷ୍ଣୋ ରୂପଂ କୃତ୍ୱୋଦା୍ୟତ୍ ସୋ୍ଽଶ୍ୱଂ ପ୍ରାବି୍ଶ୍ତ୍ ସୋ୍ଽଶ୍ୱସ୍ୟାବାନ୍ତରଶ୍ଫୋ୍ଽଭବ୍ଦ୍ୟଦଶ୍ୱ୍ମାକ୍ରମ୍ୟ୍ତି୍ ୟ ଏ୍ବ ମେଧୋ୍ଽଶ୍ୱଂ ପ୍ରାବି୍ଶ୍ତ୍ତମେ୍ବାବ୍ ରୁନ୍ଧେ ପ୍ର୍ଜାପ୍ତିନା୍ଽଗ୍ନିଶ୍ଚେ୍ତ୍ବ୍ୟ ଇତ୍ୟା୍ହୁଃ ପ୍ରାଜାପ୍ତ୍ୟୋ୍ଽଶ୍ୱୋ୍ ୟଦଶ୍ୱ୍ମାକ୍ରମ୍ୟ୍ତି ପ୍ର୍ଜାପ୍ତିନୈ୍ବାଗ୍ନିଂ ଚି୍ନୁତେ ପୁଷ୍କରପ୍ର୍ଣ୍ମୁପ୍ ଦଧାତି୍ ୟୋନି୍ର୍ବା ଅ୍ଗ୍ନେଃ ପୁ୍ଷ୍କରପ୍ର୍ଣଂ ସୟୋ୍ନିମେ୍ବାଗ୍ନିଂ ଚି୍ନୁତ୍ରେ୍ଽପାଂ ପୃ୍ଷ୍ଠମ୍ସୀତ୍ୟୁପ୍ ଦଧାତ୍ୟ୍ପାଂ ବା ଏ୍ତତ୍-ପୃ୍ଷ୍ଠଂ ୟତ୍-ପୁ୍ଷ୍କରପ୍ର୍ଣଂ ରୂପେଣୈ୍ବୈନ୍ଦୁପ୍ ଦଧାତି (୫)॥

(ଇନ୍ଦ୍ରଃ ପ୍ର୍ଶୁକା୍ମସ୍ୟ ଭବତ୍ୟବିଶ୍ସ୍ୟୋ୍ନିଂ ବିଂଶ୍ତିଶ୍ଚ) ॥ ୫। ୨। ୬॥

(ରୁକ୍ମାଦ୍ୟୁପଧାନମ୍ ॥ ଅଗ୍ନିରୁଷିଃ)

ବ୍ରହ୍ମ୍ ଜଜ୍ଞା୍ନମିତି୍ ରୁ୍କ୍ମମୁପ୍ ଦଧାତି୍ ବ୍ରହ୍ମ୍ମୁଖା୍ ବୈ ପ୍ର୍ଜାପ୍ତିଃ ପ୍ର୍ଜା ଅ୍ସୃଜତ୍ ବ୍ରହ୍ମ୍ମୁଖା ଏ୍ବ ତତ୍-ପ୍ର୍ଜା ୟଜ୍ମାନଃ ସୃଜତେ୍ ବ୍ରହ୍ମ ଜଜ୍ଞା୍ନମିତ୍ୟା୍ହ୍ ତସ୍ମା୍ଦ୍-ବ୍ରା୍ହ୍ମଣୋ ମୁଖ୍ୟୋ୍ ମୁଖ୍ୟୋ୍ ଭବତି୍ ୟ ଏ୍ବଂ ବେଦ୍ ବ୍ରହ୍ମବା୍ଦିନୋ୍ ବଦନ୍ତି୍ ନ ପୃ୍ଥି୍ବ୍ୟାଂ ନାନ୍ତରି୍କ୍ଷେ୍ ନ ଦି୍ବ୍ୟଗ୍ନିଶ୍ଚେ୍ତ୍ବ୍ୟ ଇତି୍ ୟତ୍-ପୃ୍ଥି୍ବ୍ୟାଂ ଚି୍ନ୍ୱୀତ ପୃ୍ଥି୍ବୀଂ ଶୁଚା୍ଽର୍ପ୍ୟେନ୍ନୌଷ୍ଧୟୋ୍ ନ ବନ୍ସ୍ପତ୍ୟ୍ଃ (୧) ପ୍ର ଜା୍ୟେର୍ନ୍ ୟଦ୍ନ୍ତରି୍କ୍ଷେ ଚିନ୍ୱୀତାନ୍ତରି୍କ୍ଷଂ ଶୁଚା୍ଽର୍ପ୍ୟେନ୍ନ ବୟା୍ଂସି୍ ପ୍ର ଜା୍ୟେର୍ନ୍ ୟଦ୍ଦି୍ବି ଚି୍ନ୍ୱୀତ ଦି୍ବଂ ଶୁଚା୍ଽର୍ପ୍ୟେନ୍ନ ପ୍ର୍ଜନ୍ୟୋ୍ ବର୍ଷେଦ୍ରୁ୍କ୍ମମୁପ୍ ଦଧାତ୍ୟ୍ମୃତଂ୍ ବୈ ହି୍ର୍ଣ୍ୟମ୍ମୃତ୍ ଏ୍ବାଗ୍ନିଂ ଚି୍ନୁତେ୍ ପ୍ରଜା୍ତ୍ୟୈ ହି୍ର୍ଣ୍ମ୍ୟଂ ପୁ୍ରୁ୍ଷ୍ମୁପ୍ ଦଧାତି ୟଜମାନଲୋ୍କସ୍ୟ୍ ବିଧୃ୍ତ୍ୟୈ୍ ୟଦିଷ୍ଟ୍କାୟା୍ ଆତୃ୍ଣ୍ଣମନୂପଦ୍ଧ୍ୟାତ୍-ପ୍ଶୂ୍ନାଂ ଚ୍ ୟଜ୍ମାନସ୍ୟ ଚ ପ୍ରା୍ଣମପି ଦଧ୍ୟାଦ୍-ଦକ୍ଷି୍ଣ୍ତଃ

Not For Commercial Use

(୨) ପ୍ରାଞ୍ଚମୁପ ଦଧାତି ଦାଧାର ଯଜମାନଲୋକଂ ନ ପଶୂନାଂ ଚ ଯଜମାନସ୍ୟ ଚ ପ୍ରାଣମପି

ଦଧାତ୍ୟଥୋ ଖଲ୍ୱିଷ୍ଟକାୟା ଆତୃଣ୍ଣମନୂପ ଦଧାତି ପ୍ରାଣାନାମୁତ୍ସୃଷ୍ଟ୍ୟୈ ଦ୍ରପ୍ସଶ୍ଚସ୍କନ୍ଦେତ୍ୟଭି

ମୃଶତି ହୋତ୍ରାସ୍ୱେବୈନଂ ପ୍ରତିଷ୍ଠାପୟତି ସ୍ରୁଚାବୁପ ଦଧାତ୍ୟାଜ୍ୟସ୍ୟ ପୂର୍ଣାଂ କାର୍ଷ୍ମର୍ୟମୟୀଂ

ଦଧ୍ନଃ ପୂର୍ଣାମୌଦୁମ୍ବରୀମିୟଂ ବୈ କାର୍ଷ୍ମର୍ୟମୟ୍ୟସାବୌଦୁମ୍ବରୀମେ ଏବୋପ ଧତ୍ତେ (୩)

ତୂଷ୍ଣୀମୁପ ଦଧାତି ନ ହୀମେ ଯଜୁଷାଽଽପ୍ତୁମର୍ହତି ଦକ୍ଷିଣାଂ କାର୍ଷ୍ମର୍ୟମୟୀମୁତ୍ତରାମୌଦୁମ୍ବରୀଂ

ତସ୍ମାଦସ୍ୟା ଅସାବୁତ୍ତରାଽଽଜ୍ୟସ୍ୟ ପୂର୍ଣାଂ କାର୍ଷ୍ମର୍ୟମୟୀଂ ବଜ୍ରୋ ବା ଆଜ୍ୟଂ ବଜ୍ରଃ କାର୍ଷ୍ମର୍ୟୋ

ବଜ୍ରେଣୈବ ଯଜ୍ଞସ୍ୟ ଦକ୍ଷିଣତୋ ରକ୍ଷାଂସ୍ୟପ ହନ୍ତି ଦଧ୍ନଃ ପୂର୍ଣାମୌଦୁମ୍ବରୀଂ ପଶବୋ ବୈ

ଦଧ୍ୟୂର୍ଗୁଦୁମ୍ବରଃ ପଶୁଷ୍ୱେବୋର୍ଜଂ ଦଧାତି ପୂର୍ଣେ ଉପ ଦଧାତି ପୂର୍ଣେ ଏବୈନ (୪)

ମମୁଷ୍ମିଁଲ୍ଲୋକ ଉପ ତିଷ୍ଠେତେ ବିରାଜ୍ୟଗ୍ନିଶ୍ଚେତବ୍ୟ ଇତ୍ୟାହୁଃ ସ୍ରୁଗ୍ୱୈ ବିରାଡ୍ୟତ୍-ସ୍ରୁଚାବୁପ

ଦଧାତି ବିରାଜ୍ୟେବାଗ୍ନିଂ ଚିନୁତେ ଯଜ୍ଞମୁଖେ ଯଜ୍ଞମୁଖେ ବୈ କ୍ରିୟମାଣେ ଯଜ୍ଞଂ ରକ୍ଷାଂସି

ଜିଘାଂସନ୍ତି ଯଜ୍ଞମୁଖଂ ରୁକ୍ମୋ ଯଦ୍ରୁକ୍ମଂ ବ୍ୟାଘାରୟତି ଯଜ୍ଞମୁଖାଦେବ ରକ୍ଷାଂସ୍ୟପ ହନ୍ତି

ପଞ୍ଚଭିର୍ବ୍ୟାଘାରୟତି ପାଙ୍କ୍ତୋ ଯଜ୍ଞୋ ଯାବାନେବ ଯଜ୍ଞସ୍ତସ୍ମାଦ୍ରକ୍ଷାଂସ୍ୟପ ହନ୍ତ୍ୟକ୍ଷ୍ଣୟା

ବ୍ୟାଘାରୟତି ତସ୍ମାଦକ୍ଷ୍ଣୟା ପଶବୋଽଙ୍ଗାନି ପ୍ର ହରନ୍ତି ପ୍ରତିଷ୍ଠିତ୍ୟୈ (୫)॥

(ବନସ୍ପତୟୋ ଦକ୍ଷିଣତୋ ଧତ୍ତ ଏନଂ ତସ୍ମାଦକ୍ଷ୍ଣୟା ପଞ୍ଚ ଚ) **॥ ୫। ୨। ୭॥**

(ସ୍ୱୟମାତୃଣ୍ଣାଦ୍ୟୁପଧାନମ୍ ॥ ଅଗ୍ନିଋଷିଃ)

ସ୍ୱୟମାତୃଣ୍ଣାମୁପ ଦଧାତୀୟଂ ବୈ ସ୍ୱୟମାତୃଣ୍ଣେମାମେବୋପ ଧତ୍ତେଽଶ୍ୱମୁପ ଘ୍ରାପୟତି

ପ୍ରାଣମେବାସ୍ୟାଂ ଦଧାତ୍ୟଥୋ ପ୍ରାଜାପତ୍ୟୋ ବା ଅଶ୍ୱଃ ପ୍ରଜାପତିନୈବାଗ୍ନିଂ ଚିନୁତେ

ପ୍ରଥମେଷ୍ଟକୋପଧୀୟମାନା ପଶୂନାଂ ଚ ଯଜମାନସ୍ୟ ଚ ପ୍ରାଣମପି ଦଧାତି ସ୍ୱୟମାତୃଣ୍ଣା

ଭବତି ପ୍ରାଣାନାମୁତ୍ସୃଷ୍ଟ୍ୟା ଅଥୋ ସୁବର୍ଗସ୍ୟ ଲୋକସ୍ୟାନୁଖ୍ୟାତ୍ୟା ଅଗ୍ନାବଗ୍ନିଶ୍ଚେତବ୍ୟ

Not For Commercial Use

ଇତ୍ୟାହୁରେଷ ବା (୧) ଅଗ୍ନିର୍ବୈଶ୍ୱାନରୋ ଯଦ୍-ବ୍ରାହ୍ମଣସ୍ତସ୍ମୈ ପ୍ରଥମାମିଷ୍ଟକାଂ ଯଜୁଷ୍କୃତାଂ ପ୍ର
ଯଚ୍ଛେତ୍ତାଂ ବ୍ରାହ୍ମଣଶ୍ଚୋପ ଦଧ୍ୟାତାମଗ୍ନାବେବ ତଦଗ୍ନିଂ ଚିନୁତ ଇଶ୍ୱରୋ ବା ଏଷ
ଆର୍ତିମାର୍ତୋର୍ୟୋଽବିଦ୍ୱାନିଷ୍ଟକାମୁପ ଦଧାତି ତ୍ରୀନ୍ ବରାନ୍-ଦଦ୍ୟାତ୍ତ୍ରୟୋ ବୈ ପ୍ରାଣାଃ
ପ୍ରାଣାନାଂ ସ୍ପୃତ୍ୟୈ ଦ୍ୱାବେବ ଦେୟୌ ଦ୍ୱୌ ହି ପ୍ରାଣାବେକ ଏବ ଦେୟ ଏକୋ ହି ପ୍ରାଣଃ
ପଶୁ (୨) ର୍ବା ଏଷ ଯଦଗ୍ନିର୍ନ ଖଲୁ ବୈ ପଶବ ଆୟବସେ ରମନ୍ତେ ଦୂର୍ବେଷ୍ଟକାମୁପ ଦଧାତି
ପଶୂନାଂ ଧୃତ୍ୟୈ ଦ୍ୱାଭ୍ୟାଂ ପ୍ରତିଷ୍ଠିତ୍ୟୈ କାଣ୍ଡାତ୍-କାଣ୍ଡାତ୍-ପ୍ରରୋହନ୍ତୀତ୍ୟାହ କାଣ୍ଡେନ
କାଣ୍ଡେନ ହ୍ୟେଷା ପ୍ରତିତିଷ୍ଠତ୍ୟେବା ନୋ ଦୂର୍ବେ ପ୍ର ତନୁ ସହସ୍ରେଣ ଶତେନ ଚେତ୍ୟାହ
ସାହସ୍ରଃ ପ୍ରଜାପତିଃ ପ୍ରଜାପତେରାପ୍ତ୍ୟୈ ଦେବଲକ୍ଷ୍ମଂ ବୈ ତ୍ର୍ୟାଲିଖିତା ତାମୁତ୍ତରଲକ୍ଷ୍ମାଣଂ
ଦେବା ଉପାଦଧତାଧରଲକ୍ଷ୍ମାଣମସୁରା ଯଂ (୩) କାମୟେତ ବସୀୟାନ୍-ସ୍ୟାଦିତ୍ୟୁତ୍ତରଲକ୍ଷ୍ମାଣଂ
ତସ୍ୟୋପ ଦଧ୍ୟାଦ୍ୱସୀୟାନେବ ଭବତି ଯଂ କାମୟେତ ପାପୀୟାନ୍-ସ୍ୟାଦିତ୍ୟଧରଲକ୍ଷ୍ମାଣଂ
ତସ୍ୟୋପ ଦଧ୍ୟାଦସୁରୟୋନିମେବୈନମନୁ ପରା ଭାବୟତି ପାପୀୟାନ୍ ଭବତି ତ୍ର୍ୟାଲିଖିତା
ଭବତୀମେ ବୈ ଲୋକାସ୍ତ୍ର୍ୟାଲିଖିତୈଭ୍ୟ ଏବ ଲୋକେଭ୍ୟୋ ଭ୍ରାତୃବ୍ୟମନ୍ତରେତ୍ୟଙ୍ଗିରସଃ
ସୁବର୍ଗଂ ଲୋକଂ ଯତଃ ପୁରୋଡାଶଃ କୂର୍ମୋ ଭୂତ୍ୱାଽନୁ ପ୍ରାସର୍ପ (୪) ଦ୍ୟତ୍-କୂର୍ମମୁପଦଧାତି
ଯଥା କ୍ଷେତ୍ରବିଦଞ୍ଜସା ନୟତ୍ୟେବମେବୈନଂ କୂର୍ମଃ ସୁବର୍ଗଂ ଲୋକମଞ୍ଜସା ନୟତି ମେଧୋ
ବା ଏଷ ପଶୂନାଂ ଯତ୍-କୂର୍ମୋ ଯତ୍-କୂର୍ମମୁପଦଧାତି ସ୍ୱମେବ ମେଧଂ ପଶ୍ୟନ୍ତଃ ପଶବ
ଉପ ତିଷ୍ଠନ୍ତେ ଶ୍ମଶାନଂ ବା ଏତତ୍-କ୍ରିୟତେ ଯନ୍ମୃତାନାଂ ପଶୂନାଂ ଶୀର୍ଷାଣ୍ୟୁପଧୀୟନ୍ତେ
ଯଜ୍ଜୀବନ୍ତଂ କୂର୍ମମୁପଦଧାତି ତେନାଶ୍ମଶାନଚିଦ୍ୱାସ୍ତବ୍ୟୋ ବା ଏଷ ଯତ୍ (୫) କୂର୍ମୋ ମଧୁ
ବାତା ରତାୟତ ଇତି ଦଧ୍ନା ମଧୁମିଶ୍ରେଣାଭ୍ୟନକ୍ତି ସ୍ୱଦୟତ୍ୟେବୈନଂ ଗ୍ରାମ୍ୟଂ ବା ଏତଦନ୍ନଂ
ଯଦ୍ଦଧ୍ୟାରଣ୍ୟଂ ମଧୁ ଯଦ୍ଦଧ୍ନା ମଧୁମିଶ୍ରେଣାଭ୍ୟନକ୍-ତ୍ୟୁଭୟସ୍ୟାବରୁଦ୍ଧ୍ୟୈ ମହୀ ଦ୍ୟୌଃ

Not For Commercial Use

ପୃଥିବୀ ଚ ନ ଇତ୍ୟାହାଽଽଭ୍ୟାମେବୈନମୁଭୟତଃ ପରି ଗୃହ୍ଣାତି ପ୍ରାଞ୍ଚମୁପ ଦଧାତି ସୁବର୍ଗସ୍ୟ ଲୋକସ୍ୟ ସମଷ୍ଟ୍ୟୈ ପୁରସ୍ତାତ୍-ପ୍ରତ୍ୟଞ୍ଚମୁପ ଦଧାତି ତସ୍ମାତ୍ (୬) ପୁରସ୍ତାତ୍ ପ୍ରତ୍ୟଞ୍ଚଃ ପଶବୋ ମେଧମୁପ ତିଷ୍ଠନ୍ତେ ୟୋ ବା ଅପନାଭିମଗ୍ନିଂ ଚିନୁତେ ୟଜମାନସ୍ୟ ନାଭିମନୁ ପ୍ର ବିଶତି ସ ଏନମୀଶ୍ୱରୋ ହିଂସିତୋରୁଲୂଖଲମୁପ ଦଧାତ୍ୟେଷା ବା ଅଗ୍ନେର୍ନାଭିଃ ସନାଭିମେବାଗ୍ନିଂ ଚିନୁତେ ହିଂସାୟା ଔଦୁମ୍ବରଂ ଭବତ୍ୟୂର୍ଗ୍ୱା ଉଦୁମ୍ବର ଊର୍ଜମେବାବ ରୁନ୍ଧେ ମଧ୍ୟତ ଉପ ଦଧାତି ମଧ୍ୟତ ଏବାସ୍ମା ଊର୍ଜଂ ଦଧାତି ତସ୍ମାନ୍ମଧ୍ୟତ ଊର୍ଜା ଭୁଞ୍ଜୀତ ଇୟଦ୍-ଭବତି ପ୍ରଜାପତିନା ୟଜ୍ଞମୁଖେନ ସଂମିତମବ ହନ୍ତ୍ୟନ୍ନମେବାର୍କର୍ବୈଷ୍ଣବ୍ୟର୍ଚୋପ ଦଧାତି ବିଷ୍ଣୁର୍ବୈ ୟଜ୍ଞୋ ବୈଷ୍ଣବା ବନସ୍ପତୟୋ ୟଜ୍ଞ ଏବ ୟଜ୍ଞଂ ପ୍ରତିଷ୍ଠାପୟତି (୭)॥

(ଏଷ ବୈ ପ୍ରଶୁର୍ୟମସର୍ପଦେଷ ୟଉସ୍ମାଉସ୍ମାତ୍ ସପ୍ତବିଂଶତିଶ୍ଚ) ॥ ୫। ୨। ୮॥

(ଉଖାଦ୍ୟୁପଧାନମ୍ ॥ ଅଗ୍ନିଋଷିଃ)

ଏଷାଂ ବା ଏତଲ୍ଲୋକାନାଂ ଜ୍ୟୋତିଃ ସମ୍ଭୃତଂ ୟଦୁଖା ୟଦୁଖାମୁପଦଧାତ୍ୟେଭ୍ୟ ଏବ ଲୋକେଭ୍ୟୋ ଜ୍ୟୋତିରବ ରୁନ୍ଧେ ମଧ୍ୟତ ଉପ ଦଧାତି ମଧ୍ୟତ ଏବାସ୍ମୈ ଜ୍ୟୋତିର୍ଦଧାତି ତସ୍ମାନ୍ମଧ୍ୟତୋ ଜ୍ୟୋତିରୁପାଽଽସ୍ମହେ ସିକତାଭିଃ ପୂରୟତ୍ୟେତଦ୍ୱା ଅଗ୍ନେର୍ବୈଶ୍ୱାନରସ୍ୟ ରୂପଂ ରୂପେଣୈବ ବୈଶ୍ୱାନରମବ ରୁନ୍ଧେ ୟଂ କାମୟେତ କ୍ଷୋଧୁକଃ ସ୍ୟାଦିତ୍ୟୂନାଂ ତସ୍ୟୋପ (୧) ଦଧ୍ୟାତ୍-କ୍ଷୋଧୁକ ଏବ ଭବତି ୟଂ କାମୟେତାନୁପଦସ୍ୟଦନ୍ନମଦ୍ୟାଦିତି ପୂର୍ଣାଂ ତସ୍ୟୋପ ଦଧ୍ୟାଦନୁପଦସ୍ୟଦେବାନ୍ନମତ୍ତି ସହସ୍ରଂ ବୈ ପ୍ରତି ପୁରୁଷଃ ପଶୂନାଂ ୟଚ୍ଛତି ସହସ୍ରମନ୍ୟେ ପଶବୋ ମଧ୍ୟେ ପୁରୁଷଶୀର୍ଷମୁପ ଦଧାତି ସବୀର୍ୟତ୍ୱାୟୋଖାୟାମପି ଦଧାତି ପ୍ରତିଷ୍ଠାମେବୈନଦ୍-ଗମୟତି ବ୍ୟୃଦ୍ଧଂ ବା ଏତତ୍-ପ୍ରାଣୈରମେଧ୍ୟଂ ୟତ୍-ପୁରୁଷଶୀର୍ଷମମୃତଂ

Not For Commercial Use

ଖଲୁ ବୈ ପ୍ରାଣା (୨) ଅମୃତꣳ ହିରଣ୍ୟଂ ପ୍ରାଣେଷୁ ହିରଣ୍ୟଶଲ୍କାନ୍ ପ୍ରତ୍ୟସ୍ୟତି
ପ୍ରତିଷ୍ଠାମେବୈନଦ୍ ଗମୟିତ୍ୱା ପ୍ରାଣୈଃ ସମର୍ଧୟତି ଦଧ୍ନା ମଧୁମିଶ୍ରେଣ ପୂରୟତି
ମଧବ୍ୟୋଽସାନୀତି ଶୃତାତଙ୍କ୍ୟେନ ମେଧ୍ୟତ୍ୱାୟ ଗ୍ରାମ୍ୟଂ ବା ଏତଦନ୍ନଂ ୟଦ୍ଦଧ୍ୟାରଣ୍ୟଂ ମଧୁ
ୟଦ୍ଦଧ୍ନା ମଧୁମିଶ୍ରେଣ ପୂରୟତ୍ୟୁଭୟସ୍ୟାବରୁଦ୍ଧ୍ୟୈ ପଶୁଶୀର୍ଷାଣ୍ୟୁପ ଦଧାତି ପଶବୋ ବୈ
ପଶୁଶୀର୍ଷାଣି ପଶୂନେବାବ ରୁନ୍ଧେ ୟଂ କାମୟେତାପଶୁଃ ସ୍ୟାଦିତି (୩) ବିଷୂଚୀନାନି
ତସ୍ୟୋପ ଦଧ୍ୟାଦ୍ୱିଷୂଚ ଏବାସ୍ମାତ୍-ପଶୂନ୍-ଦଧାତ୍ୟପଶୁରେବ ଭବତି ୟଂ କାମୟେତ
ପଶୁମାନ୍-ସ୍ୟାଦିତି ସମୀଚୀନାନି ତସ୍ୟୋପ ଦଧ୍ୟାତ୍-ସମୀଚ ଏବାସ୍ମୈ ପଶୂନ୍-ଦଧାତି
ପଶୁମାନେବ ଭବତି ପୁରସ୍ତାତ୍-ପ୍ରତୀଚୀନମଶ୍ୱସ୍ୟୋପ ଦଧାତି
ପଶ୍ଚାତ୍-ପ୍ରାଚୀନମୃଷଭସ୍ୟାପଶବୋ ବା ଅନ୍ୟେ ଗୋଅଶ୍ୱେଭ୍ୟଃ ପଶବୋ
ଗୋଅଶ୍ୱାନେବାସ୍ମୈ ସମୀଚୋ ଦଧାତ୍ୟେତାବନ୍ତୋ ବୈ ପଶବୋ (୪) ଦ୍ୱିପାଦଶ୍ଚ ଚତୁଷ୍ପାଦଶ୍ଚ
ତାନ୍ ବା ଏତଦଗ୍ନୌ ପ୍ର ଦଧାତି ୟତ୍-ପଶୁଶୀର୍ଷାଣ୍ୟୁପଦଧାତ୍ୟମୁମାରଣ୍ୟମନୁ ତେ
ଦିଶାମୀତ୍ୟାହ ଗ୍ରାମ୍ୟେଭ୍ୟ ଏବ ପଶୁଭ୍ୟ ଆରଣ୍ୟାନ୍-ପଶୂଞ୍ଛୁଚମନୂତ୍ସୃଜତି
ତସ୍ମାତ୍-ସମାବତ୍-ପଶୂନାଂ ପ୍ରଜାୟମାନାନାମାରଣ୍ୟାଃ ପଶବଃ କନୀୟାꣳସଃ ଶୁଚା ହ୍ୟୃତାଃ
ସର୍ପଶୀର୍ଷମୁପ ଦଧାତି ୟୈବ ସର୍ପେ ତ୍ୱିଷିସ୍ତାମେବାବ ରୁନ୍ଧେ (୫) ୟତ୍-ସମୀଚୀନଂ
ପଶୁଶୀର୍ଷୈରୁପ ଦଧ୍ୟାଦ୍-ଗ୍ରାମ୍ୟାନ୍-ପଶୂନ୍ ଦꣳଶୁକାଃ ସ୍ୟୁର୍ୟଦ୍ୱିଷୂଚୀନମାରଣ୍ୟାନ୍ ୟଜୁରେବ
ବଦେଦବ ତାନ୍ତ୍ୱିଷିꣳ ରୁନ୍ଧେ ୟା ସର୍ପେ ନ ଗ୍ରାମ୍ୟାନ୍-ପଶୂନ୍ ହିନସ୍ତି ନାଽଽରଣ୍ୟାନଥୋ
ଖଲୂପଧେୟମେବ ୟଦୁପଦଧାତି ତେନ ତାଂ ତ୍ୱିଷିମବ ରୁନ୍ଧେ ୟା ସର୍ପେ ୟଦ୍ୟଜୁର୍ବଦତି
ତେନ ଶାନ୍ତମ୍ (୬)॥

(ଊନାନ୍ତସ୍ୟୋପ ପ୍ରାଣାଃ ସ୍ୟାଦିତି ବୈ ପଶବୋ ରୁନ୍ଧେ ଚତୁଶ୍ଚତ୍ୱାରିꣳଶଚ୍ଚ) ॥ **୫। ୨। ୯॥**

Not For Commercial Use

(ଅପସ୍ୟାନାଂ ପ୍ରାଣଭୃତାମପାନଭୃତାଂ ଚ ପ୍ରଥମଚିତାବୁପଧାନମ୍ ॥ ଅଗ୍ନିଋଷିଃ)

ପଶୁର୍ବା ଏଷ ଯଦଗ୍ନିର୍ୟୋନିଃ ଖଲୁ ବା ଏଷା ପଶୋର୍ବି କ୍ରିୟତେ ଯତ୍-ପ୍ରାଚୀନମୈଷ୍ଟକାଦ୍ୟଜୁଃ କ୍ରିୟତେ ରେତୋଽପସ୍ୟା ଅପସ୍ୟା ଉପ ଦଧାତି ଯୋନାବେବ ରେତୋ ଦଧାତି ପଞ୍ଚୋପ ଦଧାତି ପାଙ୍କ୍ତାଃ ପଶବଃ ପଶୂନେବାସ୍ମୈ ପ୍ର ଜନୟତି ପଞ୍ଚ ଦକ୍ଷିଣତୋ ବଜ୍ରୋ ବା ଅପସ୍ୟା ବଜ୍ରେଣୈବ ଯଜ୍ଞସ୍ୟ ଦକ୍ଷିଣତୋ ରକ୍ଷାꣳସ୍ୟପ ହନ୍ତି ପଞ୍ଚ ପଶ୍ଚାତ୍ (୧) ପ୍ରାଚୀରୁପ ଦଧାତି ପଶ୍ଚାଦ୍ୱୈ ପ୍ରାଚୀନꣳ ରେତୋ ଧୀୟତେ ପଶ୍ଚାଦେବାସ୍ମୈ ପ୍ରାଚୀନꣳ ରେତୋ ଦଧାତି ପଞ୍ଚ ପୁରସ୍ତାତ୍-ପ୍ରତୀଚୀରୁପ ଦଧାତି ପଞ୍ଚ ପଶ୍ଚାତ୍-ପ୍ରାଚୀସ୍ତସ୍ମାତ୍-ପ୍ରାଚୀନꣳ ରେତୋ ଧୀୟତେ ପ୍ରତୀଚୀଃ ପ୍ରଜା ଜାୟନ୍ତେ ପଞ୍ଚୋତ୍ତରତଶ୍ଛନ୍ଦସ୍ୟାଃ ପଶବୋ ବୈ ଛନ୍ଦସ୍ୟାଃ ପଶୂନେବ ପ୍ରଜାତାନ୍-ସ୍ୱମାୟତନମଭି ପର୍ୟୂହତ ଇୟଂ ବା ଅଗ୍ନେରତିଦାହାଦବିଭେତ୍ସୈତା (୨) ଅପସ୍ୟା ଅପଶ୍ୟତ୍ତା ଉପାଧତ୍ତ ତତୋ ବା ଇମାଂ ନାତ୍ୟଦହଦ୍ୟଦପସ୍ୟା ଉପଦଧାତ୍ୟସ୍ୟା ଅନତିଦାହାୟୋବାଚ ହେୟମଦଦିସ୍ସ ବ୍ରହ୍ମଣାଽନ୍ନଂ ଯସ୍ୟୈତା ଉପଧୀୟାନ୍ତୈ ଯ ଉ ଚୈନା ଏବଂ ବେଦଦିତି ପ୍ରାଣଭୃତ ଉପ ଦଧାତି ରେତସ୍ୟେବ ପ୍ରାଣାନ୍-ଦଧାତି ତସ୍ମାଦ୍ୱଦନ୍ ପ୍ରାଣନ୍ ପଶ୍ୟଞ୍ଛୃଣ୍ୱନ୍ ପଶୁର୍ଜାୟତେଽୟଂ ପୁରୋ (୩) ଭୁବ ଇତି ପୁରସ୍ତାଦୁପ ଦଧାତି ପ୍ରାଣମେବୈତାଭିର୍ଦାଧାରାୟଂ ଦକ୍ଷିଣା ବିଶ୍ୱକର୍ମେତି ଦକ୍ଷିଣତୋ ମନ ଏବୈତାଭିର୍ଦାଧାରାୟଂ ପଶ୍ଚାଦ୍ୱିଶ୍ୱବ୍ୟଚା ଇତି ପଶ୍ଚାଚ୍ଚକ୍ଷୁରେବୈତାଭିର୍ଦାଧାରେଦମୁତ୍ତରାତ୍ ସୁବରିତ୍ୟୁତ୍ତରତଃ ଶ୍ରୋତ୍ରମେବୈତାଭିର୍ଦାଧାରେୟମୁପରି ମତିରିତ୍ୟୁପରିଷ୍ଟାଦ୍ୱାଚମେବୈତାଭିର୍ଦାଧାର ଦଶ ଦଶୋପ ଦଧାତି ସବୀର୍ୟତ୍ୱାୟାକ୍ଷ୍ଣୟୋ (୪) ଽପ ଦଧାତି ତସ୍ମାଦକ୍ଷ୍ଣୟା ପଶବୋଽଙ୍ଗାନି ପ୍ର ହରନ୍ତି ପ୍ରତିଷ୍ଠିତ୍ୟୈ ଯାଃ ପ୍ରାଚୀସ୍ତାଭିର୍ବସିଷ୍ଠ ଆର୍ଧ୍ନୋଦ୍ୟା ଦକ୍ଷିଣା ତାଭିର୍ଭରଦ୍ୱାଜୋ ଯାଃ ପ୍ରତୀଚୀସ୍ତାଭିର୍ବିଶ୍ୱାମିତ୍ରୋ ଯା ଉଦୀଚୀସ୍ତାଭିର୍ଜମଦଗ୍ନିର୍ୟା ଊର୍ଧ୍ୱାସ୍ତାଭିର୍ବିଶ୍ୱକର୍ମା ଯ

Not For Commercial Use

ଏ॒ବମେ॒ତାସା॒ମୃଦ୍ଧିଂ॒ ବେଦ॒ର୍ଧ୍ନୋତ୍ୟେ॒ବ ୟ ଆଁସାମେ॒ବଂ ବ॒ନ୍ଧୁତାଂ॒ ବେଦ॒ ବନ୍ଧୁଁମାନ୍ ଭବତି॒ ୟ

ଆଁସାମେ॒ବଂ କ୍ଲୃପ୍ତିଂ॒ ବେଦ॒ କଲ୍ପତେ (୫) ଽସ୍ମୈ॒ ୟ ଆଁସାମେ॒ବମା॒ୟତଁନଂ॒

ବେଦା॒ଽଽୟତଁନବାନ୍ ଭବତି॒ ୟ ଆଁସାମେ॒ବଂ ପ୍ରଁତି॒ଷ୍ଠାଂ ବେଦ॒ ପ୍ରତ୍ୟେ॒ବ ତିଁଷ୍ଠତି ପ୍ରାଣ॒ଭୃତଁ

ଉପ॒ଧାୟଁ ସଂ॒ୟତ॒ ଉପଁ ଦଧାତି ପ୍ରା॒ଣାନେ॒ବାସ୍ମିଁନ୍ଧି॒ତ୍ୱା ସଂ॒ୟଦ୍-ଭି॒ଃ ସଂ ୟଁଚ୍ଛତି॒ ତସ୍ସଂ॒ୟତାଂଂ

ସଂୟ॒ଦ୍ଭ୍ୱମଥୋ॒ ପ୍ରା॒ଣ ଏ॒ବାପା॒ନଂ ଦଁଧାତି॒ ତସ୍ମାଁତ୍ ପ୍ରାଣାପା॒ନୌ ସଂ ଚଁରତୋ॒ ବିଷୁଁ॒ଚୀରୁପଁ

ଦଧାତି॒ ତସ୍ମା॒ଦ୍ୱିଷ୍ୱଁଞ୍ଚୌ ପ୍ରାଣାପା॒ନୌ ୟଦ୍ୱା ଅ॒ଗ୍ନେରସଂ॒ୟତ॒ (୬) ମସୁଁ॒ବର୍ଗ୍ୟମସ୍ୟ॒

ତତ୍-ସୁଁ॒ବ॒ର୍ଗ୍ୟୋଁଽଗ୍ନିର୍ୟତ୍-ସଂ॒ୟତଁ ଉପ॒ ଦଧାଁତି॒ ସମେ॒ବୈନଂ॒ ୟଚ୍ଛତି

ସୁ॒ବ॒ର୍ଗ୍ୟମେ॒ବାକ॒ସ୍ତ୍ୟାବି॒ର୍ବିୟଃ କ୍ରୁ॒ତମୟା॒ନା॒ମିତ୍ୟାଁହ॒ ବୟୋଁଭିରେ॒ବାୟା॒ନବଁ ରୁ॒ନ୍ଧେଽୟୈ॒ର୍ବୟା॒ଂସି

ସ॒ର୍ବତୋ॒ ବାୟୁ॒ମତୀଁର୍ଭବନ୍ତି॒ ତସ୍ମାଁଦ॒ୟଂ ସ॒ର୍ବତଃ ପବତେ (୭)॥

(ପ॒ଶ୍ଚାଦେ॒ତାଃ ପୁ॒ରୋଁଽକ୍ଷ୍ଣ॒ୟା କଲ୍ପତେଽସଂଁ॒ୟତଂ॒ ପଞ୍ଚଁ ତ୍ରି॒ଂଶଚ୍ଚ) ॥ ୫। ୨। ୧୦॥

(ଅଶ୍ୱମେଧେ ଅଶ୍ୱଶରୀରେ ସୂଚୀଭୀ ରେଖାକରଣମ୍ ॥ ବିଶ୍ୱେଦେବା ଋଷୟଃ)

ଗା॒ୟ॒ତ୍ରୀ ତ୍ରି॒ଷ୍ଟୁବ୍ଜଗଁତ୍ୟନୁ॒ଷ୍ଟୁପ୍-ପ॒ଙ୍କ୍ତ୍ୟା ସ॒ହ । ବୃ॒ହ॒ତ୍ୟୁଁଷ୍ଣିହା॒ କ॒କୁତ୍ ସୂ॒ଚୀଭିଃ ଶିମ୍ୟନ୍ତୁ ତ୍ୱା ॥

ଦ୍ୱି॒ପଦା॒ ୟା ଚତୁଁଷ୍ପଦା ତ୍ରି॒ପଦା॒ ୟା ଚ॒ ଷଟ୍ ପଁଦା ।

ସଚ୍ଛଁନ୍ଦା॒ ୟା ଚ॒ ବିଚ୍ଛଁନ୍ଦାଃ ସୂ॒ଚୀଭିଁଃ ଶିମ୍ୟନ୍ତୁ ତ୍ୱା ॥

ମ॒ହାନାଁମ୍ନୀ ରେ॒ବତଁୟୋ॒ ବିଶ୍ୱା॒ ଆଶାଃ ପ୍ର॒ସୂବଁରୀଃ ।

ମେଘ୍ୟା॒ ବି॒ଦ୍ୟୁତୋ॒ ବାଚଁଃ ସୂ॒ଚୀଭିଁଃ ଶିମ୍ୟନ୍ତୁ ତ୍ୱା ॥

ର॒ଜ॒ତା ହରିଁଣୀଃ॒ ସୀସା॒ ୟୁଜୋ॒ ୟୁଜ୍ୟନ୍ତେ॒ କର୍ମଁଭିଃ ।

ଅଶ୍ୱଁସ୍ୟ ବା॒ଜିନଁସ୍ତ୍ୱଚି ସୂ॒ଚୀଭିଁଃ ଶିମ୍ୟନ୍ତୁ ତ୍ୱା ॥

ନାରୀଁ (୧) ସ୍ତେ॒ ପତ୍ନଁୟୋ॒ ଲୋମ॒ ବି ଚିଁନ୍ୱନ୍ତୁ ମନୀ॒ଷୟା॑ ।

Not For Commercial Use

ଦେ୍ବାନା଼ଂ ପତ୍ନୀ୍ର୍ଦିଶଃ ସୂ୍ଚୀଭିଃ ଶିମ୍ୟନ୍ତୁ ତ୍ୱା ॥

କୁ୍ବିଦ୍ଙ୍ଗ ଯବ୍ମନ୍ତୋ୍ ଯବ୍ଂ ଚି୍ଦ୍ୟଥା୍ ଦାନ୍ତ୍ୟ୍ନୁପୂ୍ର୍ବଂ ବି୍ୟୂଯ୍ ।

ଇ୍ହେହୈ଼ଷାଂ କୃଣୁତ୍ ଭୋଜ୍ନାନି୍ ଯେ ବ୍ର୍ହିଷୋ୍ ନମୋ୍ବୃକ୍ତିଂ୍ ନ ଜ୍ଗ୍ମୁଃ (୨)॥

(ନାରୀସ୍ତ୍ରିଂଶଚ୍ଚ) ॥ **୫। ୨। ୧୧॥**

(ଅଶ୍ୱସ୍ୟ ତ୍ୱକ୍-ଛେଦନମ୍ ॥ ବିଶ୍ୱେଦେବା ଋଷୟଃ)

କସ୍ତ୍ୱା ଛ୍ୟତି୍ କସ୍ତ୍ୱା୍ ବି ଶାସ୍ତି୍ କସ୍ତେ୍ ଗାତ୍ରା୍ଣି ଶିମ୍ୟତି । କ ଉ୍ ତେ ଶମି୍ତା କ୍ବିଃ ॥

ଋ୍ତବ୍ସ୍ତ ଋତୁ୍ଧା ପରୁଃ ଶମି୍ତାରୋ୍ ବି ଶାସତୁ ।

ସଂ୍ବ୍ସ୍ରସ୍ୟ୍ ଧାୟ୍ସା୍ ଶିମୀଭିଃ ଶିମ୍ୟନ୍ତୁ ତ୍ୱା ॥

ଦୈବ୍ୟା ଅଧ୍ୱ୍ର୍ୟବ୍ସ୍ତ୍ୱା୍ ଛ୍ୟନ୍ତୁ ବି ଚ ଶାସତୁ ।

ଗାତ୍ରା୍ଣି ପର୍ବ୍ଶସ୍ତେ୍ ଶିମାଃ କୃଣ୍ୱନ୍ତୁ ଶିମ୍ୟ୍ନ୍ତଃ ॥

ଅ୍ର୍ଧ୍ମା୍ସାଃ ପରୂଂଷି ତେ୍ ମାସାଶ୍ଛ୍ୟନ୍ତୁ ଶିମ୍ୟ୍ନ୍ତଃ ।

ଅ୍ହୋ୍ରା୍ତ୍ରାଣି ମ୍ରୁତୋ୍ ବିଲିଷ୍ଟଂ (୧) ସୂଦୟନ୍ତୁ ତେ ॥

ପୃ୍ଥି୍ବୀ ତେ୍ଽନ୍ତରି୍କ୍ଷେଣ ବା୍ୟୁଶ୍ଛି୍ଦ୍ରଂ ଭିଷଜ୍ୟତୁ ।

ଦ୍ୟୌସ୍ତେ୍ ନକ୍ଷ୍ତ୍ରୈଃ ସ୍ହ ରୂପଂ କୃଣୋତୁ ସାଧୁ୍ୟା ॥

ଶଂ ତେ୍ ପରେ୍ଭ୍ୟୋ୍ ଗାତ୍ରେ୍ଭ୍ୟଃ୍ ଶମ୍ସ୍ତ୍ୱବ୍ରେଭ୍ୟଃ ।

ଶମ୍ସ୍ଥଭ୍ୟୋ ମ୍ଜ୍ଜଭ୍ୟଃ୍ ଶମୁ୍ ତେ ତ୍ନୁବେ୍ ଭୁବତ୍ (୨)॥

(ବିଲିଷ୍ଟଂ ତ୍ରିଂଶଚ୍ଚ) ॥ **୫। ୨। ୧୨॥**

=|| 0 ||=

Not For Commercial Use

(ବିଷ୍ଣୁ॑ମୁଖା୍ ଅନ୍ନ॑ପତେ୍ ୟାବ॑ତୀ୍ ବୈ ବି ବୈ ପୁ॑ରୁଷମା୍ତ୍ରେଣାଗ୍ନେ୍ ତବ୍ ଶ୍ରବୋ୍ ବୟୋ୍ ବ୍ରହ୍ମ॑ ଜଜ୍ଞାନଂ୍ ସ୍ୱ॑ୟମାତୃଣ୍ଣାମେ୍ଷାଂ ବୈ ପ୍ରଶୁର୍ଗା॑ୟ୍ତ୍ରୀ କସ୍ମା୍ ଦ୍ୱାଦ॑ଶ ॥ ୧୨ ॥)

(ବିଷ୍ଣୁ॑ମୁଖା୍ ଅପ॑ଚିତିମା୍ନ୍ଧି ବା ଏ୍ତାବଗ୍ନେ୍ ତବ॑ ଶ୍ରବଃ॑ ସ୍ୱୟମାତୃଣ୍ଣା॑ଂ ବିଷୂଚୀନା॑ନି ଗାୟ୍ତ୍ରୀ ଚତୁଃ॑ଷଷ୍ଟିଃ ॥ ୬୪॥)

(ବିଷ୍ଣୁ॑ମୁଖାସ୍ତ୍ନୁବେ॑ ଭୁବତ୍ ॥)

॥ ହରିଃ ଓଁ ॥

ଇତି କୃଷ୍ଣୟଜୁର୍ବେଦୀୟତୈତ୍ତିରୀୟସଂହିତାୟାଂ ପଞ୍ଚମକାଣ୍ଡେ ଦ୍ୱିତୀୟଃ ପ୍ରପାଠକଃ ॥ ୨ ॥

Not For Commercial Use

ଓଁ ଶ୍ରୀ ଗଣେଶାୟ ନମଃ

|| ଅଥ ପଞ୍ଚମକାଣ୍ଡେ ତୃତୀୟଃ ପ୍ରପାଠକଃ ||

| ଚିତୀନାଂ ନିରୂପଣମ୍ |

(ଆଶ୍ୱିନୀ-ଋତବ୍ୟା-ପ୍ରାଣଭୃତ୍-ଅପସ୍ୟା-ବୟସ୍ୟା-ଖ୍ୟେଷ୍ଟକୋପଧାନବିଧାନମ୍ ॥ ଅଗ୍ନିଋଷିଃ)

ଉ॒ତ୍ସ॒ନ୍ନ॒ଯ॒ଜ୍ଞୋ ବା ଏ॒ଷ ଯଦ॒ଗ୍ନିଃ କିଂ ବାଽହୈ॒ତସ୍ୟ॑ କ୍ରି॒ୟତେ॒ କିଂ ବା॒ ନ ଯଦ୍ୱୈ ଯ॒ଜ୍ଞସ୍ୟ॑ କ୍ରି॒ୟମା॑ଣସ୍ୟାନ୍ତ॒ର୍ୟନ୍ତି॒ ପୂୟ॑ନ୍ତି॒ ବା ଅ॑ସ୍ୟ॒ ତଦା॑ଶ୍ୱି॒ନୀରୁପ॑ ଦଧାତ୍ୟ॒ଶ୍ୱିନୌ॒ ବୈ ଦେ॒ବାନା॑ଂ ଭି॒ଷଜୌ॒ ତାଭ୍ୟା॑ମେ॒ବାସ୍ମୈ॑ ଭେଷ॒ଜଂ କ॑ରୋତି॒ ପଞ୍ଚୋପ॑ ଦଧାତି॒ ପାଙ୍କ୍ତୋ॑ ଯ॒ଜ୍ଞୋ ଯାବା॑ନେ॒ବ ଯ॒ଜ୍ଞସ୍ତସ୍ମୈ॑ ଭେଷ॒ଜଂ କ॑ରୋତ୍ୟୃତ॒ବ୍ୟା॑ ଉପ॑ ଦଧାତ୍ୟୃତୂ॒ନାଂ କ୍ଳୃପ୍ତ୍ୟୈ॒ (୧) ପଞ୍ଚୋପ॑ ଦଧାତି॒ ପଞ୍ଚ॒ ବା ଋ॒ତବୋ॒ ଯାବ॑ନ୍ତ ଏ॒ବର୍ତବ॒ସ୍ତାନ୍ କ॑ଳ୍ପୟତି ସମା॒ନପ୍ର॑ଭୃତୟୋ ଭବନ୍ତି ସମା॒ନୋଦ॑ର୍କା॒ସ୍ତସ୍ମା॑ତ୍-ସମା॒ନା ଋ॒ତବ॒ ଏକେ॑ନ ପ॒ଦେନ॒ ବ୍ୟାବ॑ର୍ତନ୍ତେ॒ ତସ୍ମା॑ଦୃ॒ତବୋ॒ ବ୍ୟାବ॑ର୍ତନ୍ତେ ପ୍ରା॒ଣଭୃ॑ତ॒ ଉପ॑ ଦଧାତ୍ୟୃ॒ତୁଷ୍ୱେ॒ବ ପ୍ରା॒ଣାନ୍ ଦ॑ଧାତି॒ ତସ୍ମା॑ତ୍-ସମା॒ନାଃ ସନ୍ତ॑ ଋ॒ତବୋ॒ ନ ଜୀ॑ର୍ୟ॒ନ୍ତ୍ୟଥୋ॒ ପ୍ର ଜ॑ନୟତ୍ୟେ॒ବୈନା॑ନେ॒ଷ ବୈ ବା॒ୟୁର୍ୟତ୍ ପ୍ରା॒ଣୋ ଯଦୃ॑ତ॒ବ୍ୟା॑ ଉପ॒ଧାୟ॑ ପ୍ରା॒ଣଭୃତ॑ (୨) ଉପ॒ଦଧା॑ତି॒ ତସ୍ମା॒ତ୍-ସର୍ବା॑ନୃତୂନନୁ॑ ବା॒ୟୁରା ବ॑ରୀବର୍ତି ବୃଷ୍ଟି॒ସନୀ॒ରୁପ॑ ଦଧାତି॒ ବୃଷ୍ଟି॑ମେ॒ବାବ॑ ରୁନ୍ଧେ॒ ଯଦେ॑କ॒ଧୋପ॑ଦ॒ଧ୍ୟାଦେକ॑ମୃ॒ତୁଂ ବ॑ର୍ଷେଦନୁପରି॒ହାର॑ଂ ସାଦୟତି॒ ତସ୍ମା॒ତ୍-ସର୍ବା॑ନୃତୂନ୍ ବ॑ର୍ଷତି॒ ଯତ୍-ପ୍ରା॑ଣ॒ଭୃତ॑ ଉପ॒ଧାୟ॑ ବୃଷ୍ଟି॒ସନୀ॑ରୁପ॒ଦଧା॑ତି॒ ତସ୍ମା॑ଦ୍ୱା॒ୟୁପ୍ର॑ଚ୍ୟୁତା ଦି॒ବୋ ବୃଷ୍ଟି॑ରୀର୍ତେ ପ॒ଶବୋ॒ ବୈ ବ॑ୟ॒ସ୍ୟା॑ ନାନା॑ମନସ॒ଃ ଖଲୁ॒ ବୈ ପ॒ଶବୋ॒ ନାନା॑ ବ୍ରତା॒ସ୍ତେଽପ ଏ॒ବାଭି ସମ॑ନସୋ॒ (୩) ଯଂ କା॒ମୟେ॑ତାପ॒ଶୁଃ ସ୍ୟା॒ଦିତି॑ ବୟ॒ସ୍ୟା॑ସ୍ତସ୍ୟୋ॑ପ॒ଧାୟା॑ପ॒ସ୍ୟା॑ ଉପ॑ ଦଧ୍ୟା॒ଦସଂ॑ଜ୍ଞାନମେ॒ବାସ୍ମୈ॑ ପ॒ଶୁଭି॑ଃ କରୋତ୍ୟପ॒ଶୁରେ॒ବ ଭ॑ବତି॒ ଯଂ କା॒ମୟେ॑ତ ପଶୁ॒ମାନ୍-ସ୍ୟା॒ଦିତ୍ୟ॑ପ॒ସ୍ୟା॑ସ୍ତସ୍ୟୋ॑ପ॒ଧାୟ॑ ବୟ॒ସ୍ୟା॑ ଉପ॑ ଦଧ୍ୟାତ୍

Not For Commercial Use

ସ॒ଂଜ୍ଞାନ॑ମେ॒ବାସ୍ମୈ॑ ପ॒ଶୁଭି॑ଃ କରୋତି ପଶୁ॒ମାନେ॒ବ ଭ॑ବତି॒ ଚତ॑ସ୍ରଃ ପୁ॒ରସ୍ତା॒ଦୁପ॑ ଦଧାତି॒
ତସ୍ମା॑ଚ୍ଚ॒ତ୍ୱାରି॒ ଚକ୍ଷୁ॑ଷୋ ରୂପାଣି॒ ଦ୍ୱେ ଶୁ॒କ୍ଳେ ଦ୍ୱେ କୃ॒ଷ୍ଣେ (୪) ମୂ॒ର୍ଧ॒ନ୍ୱତୀ॑ର୍ଭବନ୍ତି॒ ତସ୍ମା॑ତ୍
ପୁ॒ରସ୍ତା॑ନ୍-ମୂ॒ର୍ଧା ପଞ୍ଚ॒ ଦକ୍ଷି॑ଣାୟା॒ଂ ଶ୍ରୋଣ୍ୟା॒ମୁପ॑ ଦଧାତି॒ ପଞ୍ଚୋତ୍ତ॑ରସ୍ୟା॒ଂ ତସ୍ମା॑ତ୍
ପ॒ଶ୍ଚାଦ୍ୱର୍ଷୀ॑ୟାନ୍-ପୁ॒ରସ୍ତା॑ତ୍-ପ୍ରବଣଃ ପ॒ଶୁର୍ବ॒ସ୍ତୋ ବୟ॒ ଇତି॒ ଦକ୍ଷି॒ଣେଽଂସ॒ ଉପ॑ ଦଧାତି
ବୃଷ୍ଣିର୍ବୟ॒ ଇତ୍ୟୁତ୍ତ॒ରେଽଂସା॑ବେ॒ବ ପ୍ରତି॑ ଦଧାତି ବ୍ୟା॒ଘ୍ରୋ ବୟ॒ ଇତି॒ ଦକ୍ଷି॑ଣେ ପ॒କ୍ଷ ଉପ॑
ଦଧାତି ସି॒ଂହୋ ବୟ॒ ଇତ୍ୟୁତ୍ତ॑ରେ ପ॒କ୍ଷୟୋ॑ରେ॒ବ ବୀ॒ର୍ୟ॑ଂ ଦଧାତି॒ ପୁରୁ॑ଷୋ॒ ବୟ॒ ଇତି॒
ମଧ୍ୟେ॒ ତସ୍ମା॒ତ୍-ପୁରୁ॑ଷଃ ପଶୂ॒ନାମଧି॑ପତିଃ (୫)॥
(କ୍ଳୃପ୍ତ୍ୟା॑ ଉପ॒ଧାୟ॑ ପ୍ରା॒ଣ॒ଭୃତ॒ଃ ସମ॑ନସଃ କୃ॒ଷ୍ଣେ ପୁରୁ॑ଷୋ॒ ବୟ॒ ଇତି॒ ପଞ୍ଚ॑ ଚ) **॥ ୫। ୩। ୧॥**

(ସ୍ୱୟମାତୃଣ୍ଣା-ଦିଶ୍ୟା-ପ୍ରାଣଭୃତ୍-ବୃହତୀ-ବାଲଖିଲ୍ୟାଖ୍ୟେଷ୍ଟକୋପଧାନବିଧାନମ୍ ॥ ଅଗ୍ନିଋଷିଃ)

ଇନ୍ଦ୍ରା॑ଗ୍ନୀ॒ ଅବ୍ୟ॑ଥମାନା॒ମିତି॑ ସ୍ୱୟମାତୃ॒ଣ୍ଣାମୁପ॑ ଦଧାତୀନ୍ଦ୍ରା॒ଗ୍ନିଭ୍ୟା॒ଂ ବା ଇ॒ମୌ ଲୋ॒କୌ
ବିଧୃ॑ତାବ॒ନୟୋ॑ର୍ଲୋ॒କୟୋ॒ର୍ବିଧୃ॑ତ୍ୟା॒ ଅଧୃ॑ତେବ॒ ବା ଏ॒ଷା ୟନ୍ମ॑ଧ୍ୟ॒ମା ଚିତି॑ର॒ନ୍ତରି॑କ୍ଷମିବ॒ ବା
ଏ॒ଷେନ୍ଦ୍ରା॑ଗ୍ନୀ॒ ଇତ୍ୟା॑ହେନ୍ଦ୍ରା॒ଗ୍ନୀ ବୈ ଦେ॒ବାନା॑ମୋଜୋ॒ଭୃତା॒ବୋଜ॑ସୈ॒ବୈନା॑ମ॒ନ୍ତରି॑କ୍ଷେ ଚିନୁତେ॒
ଧୃତ୍ୟୈ॑ ସ୍ୱୟମାତୃ॒ଣ୍ଣାମୁପ॑ ଦଧାତ୍ୟ॒ନ୍ତରି॑କ୍ଷ॒ଂ ବୈ ସ୍ୱ॑ୟମାତୃ॒ଣ୍ଣାଽନ୍ତରି॑କ୍ଷମେ॒ବୋପ॑ ଧ॒ତ୍ତେଽଶ୍ୱ॒ମୁପ॑
(୧) ଘ୍ରାପୟତି ପ୍ରା॒ଣମେ॒ବାସ୍ୟା॑ଂ ଦଧା॒ତ୍ୟଥୋ॑ ପ୍ରାଜାପ॒ତ୍ୟୋ ବା ଅଶ୍ୱ॑ଃ ପ୍ର॒ଜାପ॑ତିନୈ॒ବାଗ୍ନି॑ଂ
ଚି॑ନୁତେ ସ୍ୱୟମାତୃ॒ଣ୍ଣା ଭ॑ବତି ପ୍ରା॒ଣାନା॒ମୁତ୍ସୃ॑ଷ୍ଟ୍ୟା॒ ଅଥୋ॑ ସୁବ॒ର୍ଗସ୍ୟ॑ ଲୋ॒କସ୍ୟାନୁ॑ଖ୍ୟାତ୍ୟୈ
ଦେ॒ବାନା॒ଂ ବୈ ସୁ॑ବ॒ର୍ଗଂ ଲୋ॒କଂ ୟ॒ତାଂ ଦିଶ॒ଃ ସମ॑ବ୍ଲୀୟନ୍ତ॒ ତ ଏ॒ତା ଦିଶ୍ୟା॑ ଅପଶ୍ୟ॒ନ୍ତା
ଉପା॑ଦଧତ॒ ତାଭି॒ର୍ବୈ ତେ ଦିଶୋ॑ଽଦୃଂହ॒ନ୍ ୟଦ୍ଦିଶ୍ୟା॑ ଉପ॒ଦଧା॑ତି ଦି॒ଶାଂ ବିଧୃ॑ତ୍ୟୈ॒ ଦଶ॑
ପ୍ରା॒ଣ॒ଭୃତ॑ଃ ପୁ॒ରସ୍ତା॒ଦୁପ॑ (୨) ଦଧାତି॒ ନବ॒ ବୈ ପୁରୁ॑ଷେ ପ୍ରା॒ଣା ନାଭି॑ର୍ଦଶ॒ମୀ ପ୍ରା॒ଣାନେ॒ବ
ପୁ॒ରସ୍ତା॑ଦ୍ଧତ୍ତେ॒ ତସ୍ମା॑ତ୍-ପୁ॒ରସ୍ତା॑ତ୍-ପ୍ରା॒ଣା ଜ୍ୟୋତି॑ଷ୍ମତୀମୁତ୍ତ॒ମାମୁପ॑ ଦଧାତି॒ ତସ୍ମା॑ତ୍-ପ୍ରା॒ଣାନା॒ଂ

Not For Commercial Use

ବାଗ୍-ଜ୍ୟୋତିରୁତ୍ତ୍ମା ଦଶୋପ ଦଧାତି ଦଶାକ୍ଷରା ବିରାଡ୍-ବିରାଟ୍-ଛନ୍ଦସାଂ

ଜ୍ୟୋତିର୍ଜ୍ୟୋତିରେବ ପୁରସ୍ତାଦ୍ଧତ୍ତେ ତସ୍ମାତ୍-ପୁରସ୍ତାଜ୍ଜ୍ୟୋତିରୁପାଽସ୍ମହେ ଛନ୍ଦାଂସି

ପଶୁଷ୍ୱାଜିମ୍ୟୁସ୍ତାନ୍ ବୃହତ୍ୟୁଦଜୟତ୍ ତସ୍ମାଦ୍-ବାର୍ହତାଃ (୩) ପଶବ ଉଚ୍ୟନ୍ତେ ମା ଛନ୍ଦ ଇତି

ଦକ୍ଷିଣତ ଉପ ଦଧାତି ତସ୍ମାଦ୍ଦକ୍ଷିଣାବୃତୋ ମାସାଃ ପୃଥିବୀ ଛନ୍ଦ ଇତି ପଶ୍ଚାତ୍-ପ୍ରତିଷ୍ଠିତ୍ୟା

ଅଗ୍ନିର୍ଦେବତେତ୍ୟୁତ୍ତରତ ଓଜୋ ବା ଅଗ୍ନିରୋଜ ଏବୋତ୍ତରତୋ ଧତ୍ତେ

ତସ୍ମାଦୁତ୍ତରତୋଽଭିପ୍ରୟାୟୀ ଜୟତି ଷଟ୍-ତ୍ରିଂଶସ୍ସଂ ପଦ୍ୟନ୍ତେ ଷଟ୍-ତ୍ରିଂଶଦକ୍ଷରା ବୃହତୀ

ବାର୍ହତାଃ ପଶବୋ ବୃହତ୍ୟୈବାସ୍ମୈ ପଶୂନବ ରୁନ୍ଧେ ବୃହତୀ ଛନ୍ଦସାଂ ସ୍ୱାରାଜ୍ୟଂ ପରୀୟାୟ

ୟସ୍ୟୈତା (୪) ଉପଧୀୟନ୍ତେ ଗଚ୍ଛତି ସ୍ୱାରାଜ୍ୟଂ ସପ୍ତ ବାଲଖିଲ୍ୟାଃ ପୁରସ୍ତାଦୁପ ଦଧାତି

ସପ୍ତ ପଶ୍ଚାତ୍-ସପ୍ତ ବୈ ଶୀର୍ଷଣ୍ୟାଃ ପ୍ରାଣା ଦ୍ୱାବବାଞ୍ଚୌ ପ୍ରାଣାନାଂ ସବୀର୍ୟତ୍ୱାୟ ମୂର୍ଧାଽସି

ରାଡିତି ପୁରସ୍ତାଦୁପ ଦଧାତି ୟନ୍ତ୍ରୀ ରାଡିତି ପଶ୍ଚାତ୍-ପ୍ରାଣାନେବାସ୍ମୈ ସମୀଚୋ ଦଧାତି (୫)॥

(ଅଶ୍ୱମୁପ ପୁରସ୍ତାଦୁପ ବାର୍ହତା ଏତାଶ୍ଚତୁସ୍ତ୍ରିଂଶଚ୍ଚ) ॥ ୫। ୩। ୨॥

(ଅକ୍ଷ୍ଣୟାସ୍ତୋମୀୟୋପଧାନବିଧିଃ ॥ ଅଗ୍ନିଋଷିଃ)

ଦେବା ବୈ ୟଦ୍ୟଜ୍ଞେଽକୁର୍ବତ ତଦସୁରା ଅକୁର୍ବତ ତେ ଦେବା ଏତା ଅକ୍ଷ୍ଣୟାସ୍ତୋମୀୟା

ଅପଶ୍ୟନ୍ତା ଅନ୍ୟଥାଽନୂଚ୍ୟାନ୍ୟଥୋପାଦଧତ ତଦସୁରା ନାନ୍ୱବାୟନ୍ତତୋ ଦେବା ଅଭବନ୍

ପରାଽସୁରା ୟଦକ୍ଷ୍ଣୟାସ୍ତୋମୀୟା ଅନ୍ୟଥାଽନୂଚ୍ୟାନ୍ୟଥୋପଦଧାତି ଭ୍ରାତୃବ୍ୟାଭିଭୂତ୍ୟୈ

ଭବତ୍ୟାତ୍ମନା ପରାଽସ୍ୟ ଭ୍ରାତୃବ୍ୟୋ ଭବତ୍ୟାଶୁସ୍ତ୍ରିବୃଦିତି ପୁରସ୍ତାଦୁପ ଦଧାତି ୟଜ୍ଞମୁଖଂ ବୈ

ତ୍ରିବୃ (୧) ଦ୍ୟଜ୍ଞମୁଖମେବ ପୁରସ୍ତାଦ୍ୱି ୟାତୟତି ବ୍ୟୋମ ସପ୍ତଦଶ ଇତି ଦକ୍ଷିଣତୋଽନ୍ନଂ ବୈ

ବ୍ୟୋମାନ୍ନଂ ସପ୍ତଦଶୋଽନ୍ନମେବ ଦକ୍ଷିଣତୋ ଧତ୍ତେ ତସ୍ମାଦ୍ଦକ୍ଷିଣେନାନ୍ନମଦ୍ୟତେ ଧରୁଣ

ଏକବିଂଶ ଇତି ପଶ୍ଚାତ୍ ପ୍ରତିଷ୍ଠା ବା ଏକବିଂଶଃ ପ୍ରତିଷ୍ଠିତ୍ୟୈ ଭାନ୍ତଃ ପଞ୍ଚଦଶ ଇତ୍ୟୁତ୍ତରତ

Not For Commercial Use

ଓଜୋ ବୈ ଭ୍ରାନ୍ତ ଓଜଃ ପଞ୍ଚଦଶ ଓଜ ଏବୋତ୍ତରତୋ ଧତ୍ତେ ତସ୍ମାଦୁତ୍ତରତୋଽଭିପ୍ରୟାୟୀ ଜୟତି ପ୍ରତୂର୍ତିରଷ୍ଟାଦଶ ଇତି ପୁରସ୍ତା (୨) ଦୁପ ଦଧାତି ଦ୍ୱୌ ତ୍ରିବୃତାବଭିପୂର୍ବଂ ୟଜ୍ଞମୁଖେ ବି ୟାତୟତ୍ୟଭିବର୍ତଃ ସବିଂଶ ଇତି ଦକ୍ଷିଣତୋଽନ୍ନଂ ବା ଅଭିବର୍ତୋଽନ୍ନଂ ସବିଂଶୋଽନ୍ନମେବ ଦକ୍ଷିଣତୋ ଧତ୍ତେ ତସ୍ମାଦକ୍ଷିଣେନାନ୍ନମଦ୍ୟତେ ବର୍ଚୋ ଦ୍ୱାବିଂଶ ଇତି ପଶ୍ଚାଦ୍ୟଦ୍ୱିଂଶତିର୍ଦ୍ୱେ ତେନ ବିରାଜୌ ୟଦ୍-ଦ୍ୱେ ପ୍ରତିଷ୍ଠା ତେନ ବିରାଜୋରେବାଭିପୂର୍ବମନ୍ନାଦ୍ୟେ ପ୍ରତି ତିଷ୍ଠତି ତପୋ ନବଦଶ ଇତ୍ୟୁତ୍ତରତସ୍ତସ୍ମାତ୍-ସବ୍ୟୋ (୩) ହସ୍ତୟୋସ୍ତପସ୍ୱିତରୋ ୟୋନିଶ୍ଚତୁର୍ବିଂଶ ଇତି ପୁରସ୍ତାଦୁପ ଦଧାତି ଚତୁର୍ବିଂଶତ୍ୟକ୍ଷରା ଗାୟତ୍ରୀ ଗାୟତ୍ରୀ ୟଜ୍ଞମୁଖଂ ୟଜ୍ଞମୁଖମେବ ପୁରସ୍ତାଦ୍ୱି ୟାତୟତି ଗର୍ଭାଃ ପଞ୍ଚବିଂଶ ଇତି ଦକ୍ଷିଣତୋଽନ୍ନଂ ବୈ ଗର୍ଭା ଅନ୍ନଂ ପଞ୍ଚବିଂଶୋନ୍ନମେବ ଦକ୍ଷିଣତୋ ଧତ୍ତେ ତସ୍ମାଦକ୍ଷିଣେନାନ୍ନମଦ୍ୟତ ଓଜସ୍ତ୍ରିଣବ ଇତି ପଶ୍ଚାଦିମେ ବୈ ଲୋକାସ୍ତ୍ରିଣବ ଏଷ୍ୱେବ ଲୋକେଷୁ ପ୍ରତି ତିଷ୍ଠତି ସଂଭରଣସ୍ତ୍ରୟୋବିଂଶ ଇତ୍ୟୁ (୪) ତ୍ତରତସ୍ତସ୍ମାତ୍-ସବ୍ୟୋ ହସ୍ତୟୋଃ ସଂଭାର୍ୟତରଃ କ୍ରତୁରେକତ୍ରିଂଶ ଇତି ପୁରସ୍ତାଦୁପ ଦଧାତି ବାଗ୍ୱୈ କ୍ରତୁର୍ୟଜ୍ଞମୁଖଂ ବାଗ୍ୟଜ୍ଞମୁଖମେବ ପୁରସ୍ତାଦ୍ୱି ୟାତୟତି ବ୍ରଧ୍ନସ୍ୟ ବିଷ୍ଟପଂ ଚତୁସ୍ତ୍ରିଂଶ ଇତି ଦକ୍ଷିଣତୋଽସୌ ବା ଆଦିତ୍ୟୋ ବ୍ରଧ୍ନସ୍ୟ ବିଷ୍ଟପଂ ବ୍ରହ୍ମବର୍ଚସମେବ ଦକ୍ଷିଣତୋ ଧତ୍ତେ ତସ୍ମାଦକ୍ଷିଣୋଽର୍ଧୋ ବ୍ରହ୍ମବର୍ଚସିତରଃ ପ୍ରତିଷ୍ଠା ତ୍ରୟସ୍ତ୍ରିଂଶ ଇତି ପଶ୍ଚାତ୍ ପ୍ରତିଷ୍ଠିତ୍ୟୈ ନାକଃ ଷଟ୍-ତ୍ରିଂଶ ଇତ୍ୟୁତ୍ତରତଃ ସୁବର୍ଗୋ ବୈ ଲୋକୋ ନାକଃ ସୁବର୍ଗସ୍ୟ ଲୋକସ୍ୟ ସମଷ୍ଟ୍ୟୈ (୫)॥

(ବୈ ତ୍ରିବୃଦିତି ପୁରସ୍ତାତ୍ସବ୍ୟସ୍ତ୍ରୟୋବିଂଶ ଇତି ସୁବର୍ଗୋ ବୈ ପଞ୍ଚ ଚ) **॥ ୫। ୩। ୩॥**

Not For Commercial Use

(ଅଷ୍ଟାୟସ୍ତୋମୀୟା-ସୃଷ୍ଟି-ବ୍ୟୁଷ୍ଟ୍ୟାଖ୍ୟୋପଧାନବିଧିଃ ॥ ଅଗ୍ନିଋଷିଃ)

ଅ॒ଗ୍ନେର୍ଭା॒ଗୋଽସୀତି ପୁ॒ରସ୍ତା॒ଦୁପ ଦଧାତି ୟଜ୍ଞମୁ॒ଖଂ ବା ଅ॒ଗ୍ନିର୍ୟଜ୍ଞମୁ॒ଖଂ ଦୀ॒କ୍ଷା ୟଜ୍ଞମୁ॒ଖଂ ବ୍ରହ୍ମ ୟଜ୍ଞମୁ॒ଖଂ ତ୍ରି॒ବୃଦ୍ୟଜ୍ଞମୁ॒ଖମେ॒ବ ପୁ॒ରସ୍ତା॒ଦ୍ୱି ୟାତୟତି ନୃ॒ଚକ୍ଷସାଂ ଭା॒ଗୋଽସୀତି ଦକ୍ଷି॒ଣତଃ ଶୁଶ୍ରୁ॒ବାꣳସୋ॒ ବୈ ନୃ॒ଚକ୍ଷ॒ସୋଽନ୍ନଂ ଧା॒ତା ଜା॒ତାୟୈ॒ବାସ୍ମା॒ ଅନ୍ନ॒ମପି ଦଧାତି॒ ତସ୍ମା॒ଜ୍ଜା॒ତୋଽନ୍ନମତ୍ତି ଜ॒ନିତ୍ରꣳ ସ୍ପୃ॒ତꣳ ସପ୍ତଦ॒ଶଃ ସ୍ତୋମ॒ ଇତ୍ୟା॒ହାନ୍ନ॒ଂ ବୈ ଜ॒ନିତ୍ର॒ (୧)

ମନ୍ନꣳ ସପ୍ତଦ॒ଶୋଽନ୍ନମେ॒ବ ଦକ୍ଷି॒ଣତୋ ଧ॒ତ୍ତେ ତସ୍ମା॒ଦକ୍ଷି॒ଣେନାନ୍ନମଦ୍ୟତେ ମି॒ତ୍ରସ୍ୟ ଭା॒ଗୋଽସୀତି ପ॒ଶ୍ଚାତ୍ ପ୍ରା॒ଣୋ ବୈ ମି॒ତ୍ରୋଽପା॒ନୋ ବରୁଣଃ ପ୍ରାଣାପା॒ନାବେ॒ବାସ୍ମିନ୍ ଦଧାତି ଦି॒ବୋ ବୃ॒ଷ୍ଟିର୍ବାତାଃ ସ୍ପୃ॒ତା ଏକବି॒ꣳଶଃ ସ୍ତୋମ॒ ଇତ୍ୟାହ ପ୍ରତି॒ଷ୍ଠା ବା ଏକବି॒ꣳଶଃ ପ୍ରତି॒ଷ୍ଠିତ୍ୟା॒ ଇନ୍ଦ୍ରସ୍ୟ ଭା॒ଗୋଽସୀତ୍ୟୁତ୍ତର॒ତ ଓଜୋ॒ ବା ଇନ୍ଦ୍ର॒ ଓଜୋ॒ ବିଷ୍ଣୁରୋଜଃ କ୍ଷ॒ତ୍ରମୋଜଃ ପଞ୍ଚଦ॒ଶ (୨) ଓଜ ଏ॒ବୋତ୍ତର॒ତୋ ଧ॒ତ୍ତେ ତସ୍ମା॒ଦୁତ୍ତରତୋଽଭିପ୍ରୟା॒ୟୀ ଜୟତି॒ ବସୂନାଂ ଭା॒ଗୋଽସୀତି ପୁ॒ରସ୍ତା॒ଦୁପ ଦଧାତି ୟଜ୍ଞମୁ॒ଖଂ ବୈ ବସବୋ ୟଜ୍ଞମୁ॒ଖꣳ ରୁ॒ଦ୍ରା ୟଜ୍ଞମୁ॒ଖଂ ଚତୁର୍ବି॒ꣳଶୋ ୟଜ୍ଞମୁ॒ଖମେ॒ବ ପୁ॒ରସ୍ତା॒ଦ୍ୱି ୟାତୟତ୍ୟାଦି॒ତ୍ୟାନାଂ ଭା॒ଗୋଽସୀତି ଦକ୍ଷି॒ଣତୋଽନ୍ନ॒ଂ ବା ଆଦି॒ତ୍ୟା ଅନ୍ନଂ ମ॒ରୁତୋଽନ୍ନ॒ଂ ଗର୍ଭା॒ ଅନ୍ନଂ ପଞ୍ଚବି॒ꣳଶୋଽନ୍ନମେ॒ବ ଦକ୍ଷି॒ଣତୋ ଧ॒ତ୍ତେ ତସ୍ମା॒ଦକ୍ଷି॒ଣେନାଽନ୍ନମଦ୍ୟ॒ତେଽଦିତ୍ୟୈ ଭା॒ଗୋ (୩) ଽସୀତି ପ॒ଶ୍ଚାତ୍ ପ୍ରତି॒ଷ୍ଠା ବା ଅଦିତିଃ ପ୍ରତି॒ଷ୍ଠା ପୂ॒ଷା ପ୍ରତି॒ଷ୍ଠା ତ୍ରି॒ଣବଃ ପ୍ରତି॒ଷ୍ଠିତ୍ୟୈ ଦେ॒ବସ୍ୟ ସବି॒ତୁର୍ଭା॒ଗୋଽସୀତ୍ୟୁତ୍ତର॒ତୋ ବ୍ରହ୍ମ ବୈ ଦେ॒ବଃ ସବି॒ତା ବ୍ରହ୍ମ ବୃହ॒ସ୍ପତି॒ର୍ବ୍ରହ୍ମ ଚତୁଷ୍ଟୋ॒ମୋ ବ୍ରହ୍ମବର୍ଚ॒ସମେ॒ବୋତ୍ତର॒ତୋ ଧ॒ତ୍ତେ ତସ୍ମା॒ଦୁତ୍ତ॒ରୋଽର୍ଧୋ ବ୍ରହ୍ମବର୍ଚ॒ସିତରଃ ସାବି॒ତ୍ରବତୀ ଭବତି॒ ପ୍ରସୂତ୍ୟୈ॒ ତସ୍ମା॒ଦ୍ ବ୍ରାହ୍ମ॒ଣାନା॒ମୁଦୀଚୀ ସ॒ନିଃ ପ୍ରସୂତା ଧ॒ର୍ତ୍ରଶ୍ଚତୁଷ୍ଟୋ॒ମ ଇତି ପୁ॒ରସ୍ତା॒ଦୁପ ଦଧାତି ୟଜ୍ଞମୁ॒ଖଂ ବୈ ଧ॒ର୍ତ୍ରୋ (୪) ୟଜ୍ଞମୁ॒ଖଂ ଚତୁଷ୍ଟୋ॒ମୋ ୟଜ୍ଞମୁ॒ଖମେ॒ବ ପୁ॒ରସ୍ତା॒ଦ୍ୱି ୟାତୟତି॒ ୟାବାନାଂ

Not For Commercial Use

ଭାଗୋଽସୀତି ଦକ୍ଷିଣତୋ ମାସା ବୈ ୟାବା ଅର୍ଧମାସା ଅୟାବାସ୍ତସ୍ମାଦ୍ଦକ୍ଷିଣାବୃତୋ ମାସା
ଅନ୍ନଂ ବୈ ୟାବା ଅନ୍ନଂ ପ୍ରଜା ଅନ୍ନମେବ ଦକ୍ଷିଣତୋ ଧତ୍ତେ ତସ୍ମାଦ୍ଦକ୍ଷିଣେନାନ୍ନମଦ୍ୟତ
ଋଭୂଣାଂ ଭାଗୋଽସୀତି ପଶ୍ଚାତ୍ ପ୍ରତିଷ୍ଠିତ୍ୟୈ ବିବର୍ତୋଽଷ୍ଟାଚତ୍ୱାରିଂଶ
ଇତ୍ୟୁତ୍ତରତୋଽନୟୋର୍ଲୋକୟୋଃ ସବୀର୍ୟତ୍ୱାୟ ତସ୍ମାଦିମୌ ଲୋକୌ ସମାବଦ୍ୱୀର୍ୟୌ (୫)
ୟସ୍ୟ ମୁଖ୍ୟବତୀଃ ପୁରସ୍ତାଦୁପଧୀୟନ୍ତେ ମୁଖ୍ୟ ଏବ ଭବତ୍ୟାଽସ୍ୟ ମୁଖ୍ୟୋ ଜାୟତେ
ୟସ୍ୟାନ୍ନବତୀର୍ଦକ୍ଷିଣତୋଽତ୍ତ୍ୟନ୍ନମାଽସ୍ୟାନ୍ନାଦୋ ଜାୟତେ ୟସ୍ୟ ପ୍ରତିଷ୍ଠାବତୀଃ ପଶ୍ଚାତ୍
ପ୍ରତ୍ୟେବ ତିଷ୍ଠତି ୟସ୍ୟୌଜସ୍ୱତୀରୁତ୍ତରତ ଓଜସ୍ୱ୍ୟେବ ଭବତ୍ୟାଽସ୍ୟୌଜସ୍ୱୀ ଜାୟତେଽର୍କୋ
ବା ଏଷ ୟଦଗ୍ନିସ୍ତସ୍ୟୈତଦେବ ସ୍ତୋତ୍ରମେତଚ୍ଛସ୍ତ୍ରଂ ୟଦେଷା ବିଧା (୬) ବିଧୀୟତେଽର୍କ ଏବ
ତଦର୍କ୍ୟମନୁ ବି ଧୀୟତେଽତ୍ତ୍ୟନ୍ନମାଽସ୍ୟାନ୍ନାଦୋ ଜାୟତେ ୟସ୍ୟୈଷା ବିଧା ବିଧୀୟତେ ୟ
ଉ ଚୈନାମେବଂ ବେଦ ସୃଷ୍ଟୀରୁପ ଦଧାତି ୟଥାସୃଷ୍ଟମେବାବ ରୁନ୍ଧେ ନ ବା ଇଦଂ ଦିବା ନ
ନକ୍ତମାସୀଦବ୍ୟାବୃତ୍ତଂ ତେ ଦେବା ଏତା ବ୍ୟୁଷ୍ଟୀରପଶ୍ୟନ୍ତା ଉପାଦଧତ ତତୋ ବା ଇଦଂ
ବ୍ୟୌଚ୍ଛଦ୍ୟସ୍ୟୈତା ଉପଧୀୟନ୍ତେ ବ୍ୟେବାସ୍ମା ଉଚ୍ଛତ୍ୟଥୋ ତମ ଏବାପ ହତେ (୭)॥ (ବୈ
ଜନିତ୍ରଂ ପଞ୍ଚଦଶୋଽର୍ଦିତ୍ୟୈ ଭାଗୋ ବୈ ଧର୍ତ୍ରଃ ସମାବଦ୍ୱୀର୍ୟୌ ବିଧା ତତୋ ବା ଇଦଂ ଚତୁର୍ଦଶ ଚ)॥୫।୩।୪॥

(ଅସପତ୍ନା-ବିରାଟ୍-ସ୍ତୋମଭାଗାଖ୍ୟୋପଧାନବିଧିଃ ॥ ଅଗ୍ନିଋଷିଃ)

ଅଗ୍ନେ ଜାତାନ୍ ପ୍ର ଣୁଦା ନଃ ସପତ୍ନାନିତି ପୁରସ୍ତାଦୁପ ଦଧାତି ଜାତାନେବ ଭ୍ରାତୃବ୍ୟାନ୍ ପ୍ର
ଣୁଦତେ ସହସା ଜାତାନିତି ପଶ୍ଚାଜ୍ଜନିଷ୍ୟମାଣାନେବ ପ୍ରତି ନୁଦତେ ଚତୁଶ୍ଚତ୍ୱାରିଂଶଃ ସ୍ତୋମ
ଇତି ଦକ୍ଷିଣତୋ ବ୍ରହ୍ମବର୍ଚସଂ ବୈ ଚତୁଶ୍ଚତ୍ୱାରିଂଶୋ ବ୍ରହ୍ମବର୍ଚସମେବ ଦକ୍ଷିଣତୋ ଧତ୍ତେ
ତସ୍ମାଦ୍ଦକ୍ଷିଣୋଽର୍ଧୋ ବ୍ରହ୍ମବର୍ଚସିତରଃ ଷୋଡଶ ସ୍ତୋମ ଇତ୍ୟୁତ୍ତରତ ଓଜୋ ବୈ ଷୋଡଶ
ଓଜ ଏବୋତ୍ତରତୋ ଧତ୍ତେ ତସ୍ମା (୧) ଦୁତ୍ତରତୋଽଭିପ୍ରୟାୟୀ ଜୟତି ବଜ୍ରୋ ବୈ

Not For Commercial Use

ଚ॑ତୁଶ୍ଚତ୍ୱାରି॒ꣳଶୋ ବଜ୍ରଃ॑ ଷୋଡ॒ଶୋ ଯଦେ॒ତେ ଇଷ୍ଟ॑କେ ଉପ॒ଦଧା॑ତି ଜା॒ତାꣳଶ୍ଚୈ॒ବ

ଜ॑ନି॒ଷ୍ୟମା॑ଣାꣳଶ୍ଚ॒ ଭ୍ରାତୃ॑ବ୍ୟାନ୍ ପ୍ର॒ଣୁଦ୍ୟ॒ ବଜ୍ର॒ମନୁ ପ୍ର ହ॑ରତି॒ ସ୍ତୃତ୍ୟୈ॒ ପୁରୀ॑ଷବତୀଂ॒ ମଧ୍ୟ॒

ଉପ॑ ଦଧାତି॒ ପୁରୀ॑ଷଂ॒ ବୈ ମଧ୍ୟ॑ମା॒ତ୍ମନଃ॒ ସାତ୍ମା॑ନମେ॒ବାଗ୍ନିଂ ଚି॑ନୁତେ॒ ସାତ୍ମା॒ଽମୁଷ୍ମିଁ॑ଲ୍ଲୋ॒କେ

ଭ॑ବତି॒ ଯ ଏ॒ବଂ ବେଦୈ॒ତା ବା ଅ॑ସପ॒ତ୍ନା ନାମେଷ୍ଟ॑କା॒ ଯସ୍ୟୈ॒ତା ଉ॑ପଧୀ॒ୟନ୍ତେ॒ (୨) ନାସ୍ୟ॑

ସ॒ପତ୍ନୋ॑ ଭବତି ପ॒ଶୁର୍ବା ଏ॒ଷ ଯଦ॒ଗ୍ନିର୍ବି॒ରାଜ॑ ଉତ୍ତ॒ମାୟାଂ॒ ଚିତ୍ୟା॒ମୁପ॑ ଦଧାତି

ବି॒ରାଜ॑ମେ॒ବୋତ୍ତ॒ମାଂ ପ॒ଶୁଷୁ॑ ଦଧାତି॒ ତସ୍ମା॑ତ୍ ପଶୁ॒ମାନୁ॑ତ୍ତ॒ମାଂ ବାଚଂ॑ ବଦତି॒ ଦଶ॑ଦ॒ଶୋପ॑

ଦଧାତି ସବୀର୍ୟ॒ତ୍ୱାୟା॑କ୍ଷ୍ଣ॒ୟୋପ॑ ଦଧାତି॒ ତସ୍ମା॑ଦକ୍ଷ୍ଣ॒ୟା ପ॒ଶବୋଽଙ୍ଗା॑ନି॒ ପ୍ର ହ॑ରନ୍ତି॒ ପ୍ରତି॑ଷ୍ଠିତ୍ୟୈ॒

ଯାନି॒ ବୈ ଛନ୍ଦା॑ꣳସି ସୁବ॒ର୍ଗ୍ୟା॑ଣ୍ୟାସ॒ନ୍ତୈର୍ଦେ॒ବାଃ ସୁ॑ବ॒ର୍ଗଂ ଲୋ॒କମା॑ୟ॒ନ୍ତେନର୍ଷ॑ୟୋ (୩)

ଽଶ୍ରାମ୍ୟ॒ନ୍ତେ ତପୋ॑ଽତପ୍ୟନ୍ତ॒ ତାନି॒ ତପ॑ସାଽପଶ୍ୟ॒ନ୍ତେଭ୍ୟ॑ ଏ॒ତା ଇଷ୍ଟ॑କା॒ ନିର॑ମିମ॒ତେବ॒ଶ୍ଛନ୍ଦୋ॒

ବରି॑ବ॒ଶ୍ଛନ୍ଦ॒ ଇତି॒ ତା ଉପା॑ଦଧତ॒ ତାଭି॒ର୍ବୈ ତେ ସୁ॑ବ॒ର୍ଗଂ ଲୋ॒କମା॑ୟ॒ନ୍ ଯଦେ॒ତା ଇଷ୍ଟ॑କା

ଉପ॒ଦଧା॑ତି॒ ଯାନ୍ୟେ॒ବ ଛନ୍ଦା॑ꣳସି ସୁବ॒ର୍ଗ୍ୟା॑ଣି॒ ତୈରେ॒ବ ଯଜ॑ମାନଃ ସୁବ॒ର୍ଗଂ ଲୋ॒କମେ॑ତି

ଯ॒ଜ୍ଞେନ॒ ବୈ ପ୍ର॒ଜାପ॑ତିଃ ପ୍ର॒ଜା ଅ॑ସୃଜତ॒ ତାଃ ସ୍ତୋମ॑ଭାଗୈରେ॒ବାସୃ॑ଜତ॒ ଯତ୍ (୪)

ସ୍ତୋମ॑ଭାଗା ଉପ॒ଦଧା॑ତି ପ୍ର॒ଜା ଏ॒ବ ତଦ୍ୟଜ॑ମାନଃ ସୃଜତେ॒ ବୃହ॒ସ୍ପତି॒ର୍ବା ଏ॒ତଦ୍ୟ॒ଜ୍ଞସ୍ୟ॒

ତେଜଃ॒ ସମ॑ଭର॒ଦ୍ୟତ୍ ସ୍ତୋମ॑ଭାଗା॒ ଯତ୍-ସ୍ତୋମ॑ଭାଗା ଉପ॒ଦଧା॑ତି॒ ସତେ॑ଜସମେ॒ବାଗ୍ନିଂ

ଚି॑ନୁତେ॒ ବୃହ॒ସ୍ପତି॒ର୍ବା ଏ॒ତାଂ ଯ॒ଜ୍ଞସ୍ୟ॑ ପ୍ରତି॒ଷ୍ଠାମ॑ପଶ୍ୟ॒ଦ୍ୟତ୍ ସ୍ତୋମ॑ଭାଗା॒ ଯତ୍-ସ୍ତୋମ॑ଭାଗା

ଉପ॒ଦଧା॑ତି ଯ॒ଜ୍ଞସ୍ୟ॒ ପ୍ରତି॑ଷ୍ଠିତ୍ୟୈ ସ॒ପ୍ତସ॒ପ୍ତୋପ॑ ଦଧାତି ସବୀର୍ୟ॒ତ୍ୱାୟ॑ ତି॒ସ୍ରୋ ମଧ୍ୟେ॒

ପ୍ରତି॑ଷ୍ଠିତ୍ୟୈ (୫)॥

(ଉ॒ତ୍ତ॒ର॒ତୋ ଧତ୍ତେ॒ ତସ୍ମା॑ଦୁପଧୀ॒ୟନ୍ତ॒ ଋଷ॑ୟୋଽସୃଜତ॒ ଯତ୍ତ୍ରି॑ଚତ୍ୱାରିꣳଶଚ୍ଚ) ॥ ୫। ୩। ୫॥

Not For Commercial Use

(ସ୍ତୋମଭାଗାଖ୍ୟୋପଧାନବିଧାନମ୍ ॥ ଅଗ୍ନିଋଷିଃ)

ରଶ୍ମିରିତ୍ୟେବାଽଽଦିତ୍ୟମସୃଜତ ପ୍ରେତିରିତି ଧର୍ମମନ୍ୱିତିରିତି ଦିବଂ ସନ୍ଧିରିତ୍ୟନ୍ତରିକ୍ଷଂ ପ୍ରତିଧିରିତି ପୃଥିବୀଂ ବିଷ୍ଟମ୍ଭ ଇତି ବୃଷ୍ଟିଂ ପ୍ରବେତ୍ୟହରନୁବେତି ରାତ୍ରିମୁଶିଗିତି ବସୂନ୍-ପ୍ରକେତ ଇତି ରୁଦ୍ରାନ୍-ସୁଦୀତିରିତ୍ୟାଦିତ୍ୟାନୋଜ ଇତି ପିତୄଂ ସ୍ତନ୍ତୁରିତି ପ୍ରଜାଃ ପୃତନାଷାଡିତି ପଶୂନ୍-ରେବଦିତ୍ୟୋଷଧୀରଭିଜିଦସି ଯୁକ୍ତଗ୍ରାବେ (୧) ନ୍ଦ୍ରାୟ ତ୍ୱେନ୍ଦ୍ରଂ ଜିନ୍ୱେତ୍ୟେବ ଦକ୍ଷିଣତୋ ବଜ୍ରଂ ପର୍ୟୌହଦଭିଜିତ୍ୟୈ ତାଃ ପ୍ରଜା ଅପପ୍ରାଣା ଅସୃଜତ ତାସ୍ୱଧିପତିରସୀତ୍ୟେବ ପ୍ରାଣମଦଧାଦ୍ୟନ୍ତେତ୍ୟପାନଂ ସଂ ସର୍ପ ଇତି ଚକ୍ଷୁର୍ବୟୋଧା ଇତି ଶ୍ରୋତ୍ରଂ ତାଃ ପ୍ରଜାଃ ପ୍ରାଣତୀରପାନତୀଃ ପଶ୍ୟନ୍ତୀଃ ଶୃଣ୍ୱତୀର୍ନ ମିଥୁନୀ ଅଭବନ୍ତାସୁ ତ୍ରିବୃଦସୀତ୍ୟେବ ମିଥୁନମଦଧାତ୍ତାଃ ପ୍ରଜା ମିଥୁନୀ (୨) ଭବନ୍ତୀର୍ନ ପ୍ରାଜାୟନ୍ତ ତାଃ ସଂ ରୋହୋଽସି ନୀରୋହୋଽସୀତ୍ୟେବ ପ୍ରାଜନୟତ୍ତାଃ ପ୍ରଜାଃ ପ୍ରଜାତା ନ ପ୍ରତ୍ୟତିଷ୍ଠନ୍ତା ବସୁକୋଽସି ବେଷଶ୍ରିରସି ବସ୍ୟଷ୍ଟିରସୀତ୍ୟେବୈଷୁ ଲୋକେଷୁ ପ୍ରତ୍ୟସ୍ଥାପୟଦ୍ୟଦାହ ବସୁକୋଽସି ବେଷଶ୍ରିରସି ବସ୍ୟଷ୍ଟିରସୀତି ପ୍ରଜା ଏବ ପ୍ରଜାତା ଏଷୁ ଲୋକେଷୁ ପ୍ରତି ଷ୍ଠାପୟତି ସାତ୍ମାଽନ୍ତରିକ୍ଷଂ ରୋହତି ସପ୍ରାଣୋଽମୁଷ୍ମିଁଲ୍ଲୋକେ ପ୍ରତି ତିଷ୍ଠତ୍ୟବ୍ୟର୍ଧୁକଃ ପ୍ରାଣାପାନାଭ୍ୟାଂ ଭବତି ୟ ଏବଂ ବେଦ (୩) ॥ (ୟୁକ୍ତଗ୍ରାବା ପ୍ରଜା ମିଥୁନ୍ୟନ୍ତରିକ୍ଷଂ ଦ୍ୱାଦଶ ଚ) **॥ ୫। ୩। ୬॥**

(ନାକସତ୍-ଚୋଡା-ସ୍ୱୟମାତୃଣ୍ଣା-ବିକର୍ଣ୍ଣୋନାମୁପଧାନବିଧିଃ ॥ ଅଗ୍ନିଋଷିଃ)

ନାକସଦ୍-ଭିର୍ବୈ ଦେବାଃ ସୁବର୍ଗଂ ଲୋକମାୟନ୍ତନ୍ନାକସଦାଂ ନାକସତ୍ତ୍ୱଂ ୟନ୍ନାକସଦ ଉପଦଧାତି ନାକସଦ୍-ଭିରେବ ତଦ୍ୟଜମାନଃ ସୁବର୍ଗଂ ଲୋକମେତି ସୁବର୍ଗୋ ବୈ ଲୋକୋ ନାକୋ ୟସ୍ୟୈତା ଉପଧୀୟନ୍ତେ ନାସ୍ମା ଅକଂ ଭବତି ୟଜମାନାୟତନଂ ବୈ ନାକସଦୋ ୟନ୍ନାକସଦ ଉପଦଧାତ୍ୟାୟତନମେବ ତଦ୍ୟଜମାନଃ କୁରୁତେ ପୃଷ୍ଠାନାଂ ବା ଏତତ୍ତେଜଃ

Not For Commercial Use

ସମ୍ଭୃ॑ତଂ ୟନ୍ନା॑କ୍ସଦୋ॒ ୟନ୍ନା॑କ୍ସଦ॑ (୧) ଉପ॒ଦଧା॑ତି ପୃଷ୍ଠାନା॑ମେ॒ବ ତେଜୋଽବ॑ ରୁନ୍ଧେ
ପଞ୍ଚ॑ଚୋଡା॒ ଉପ॑ ଦଧାତ୍ୟପ୍ସ॒ରସ॑ ଏ॒ବୈନ॑ମେ॒ତା ଭୂ॒ତା ଅ॒ମୁଷ୍ମିଁ॑ଲ୍ଲୋ॒କ ଉପ॑ ଶେ॒ରେଽଥୋ॑
ତନୂ॒ପାନୀ॑ରେ॒ବୈତା ୟଜ॑ମାନସ୍ୟ॒ ୟଂ ଦ୍ୱି॒ଷ୍ୟାତ୍ତମୁ॑ପ॒ଦଧ॑ଦ୍ଧ୍ୟାୟେଦେ॒ତାଭ୍ୟ॑ ଏ॒ବୈନଂ॑
ଦେ॒ବତା॑ଭ୍ୟ॒ ଆ ବୃ॑ଶ୍ଚତି ତା॒ଜଗାର୍ତି॒ମାର୍ଚ୍ଛ॒ତ୍ୟୁତ୍ତ॑ରା ନାକ୍॒ସଦ୍-ଭ୍ୟ॒ ଉପ॑ ଦଧାତି॒ ୟଥା॑
ଜା॒ୟାମା॒ନୀୟ॑ ଗୃ॒ହେଷୁ॑ ନିଷା॒ଦୟ॑ତି ତା॒ଦୃଗେ॒ବ ତତ୍ (୨) ପୁ॒ଶ୍ଚାତ୍-ପ୍ରାଚୀ॑ମୁ॒ତ୍ତମା॒ମୁପ॑ ଦଧାତି॒
ତସ୍ମା॑ତ୍-ପ୍ର॒ଶ୍ଚାତ୍-ପ୍ରାଚୀ॒ ପତ୍ନ୍ୟନ୍ୱା॑ସ୍ତେ ସ୍ୱୟମାତୃ॒ଣ୍ଣାଂ॑ ଚ ବିକ॒ର୍ଣୀଂ॑ ଚୋ॒ତ୍ତ॒ମେ ଉପ॑ ଦଧାତି
ପ୍ରା॒ଣୋ ବୈ ସ୍ୱ॑ୟମାତୃ॒ଣ୍ଣାଽଽୟୁ॒ର୍ବିକ॒ର୍ଣୀ ପ୍ରା॒ଣଂ ଚୈ॒ବାଽଽୟୁ॑ଶ୍ଚ ପ୍ରା॒ଣାନା॑ମୁ॒ତ୍ତ॒ମୌ ଧ॑ତ୍ତେ॒
ତସ୍ମା॑ତ୍ ପ୍ରା॒ଣଶ୍ଚାଽଽୟୁ॑ଶ୍ଚ ପ୍ରା॒ଣାନା॑ମୁ॒ତ୍ତ॒ମୌ ନାନ୍ୟାମୁତ୍ତ॑ରା॒ମିଷ୍ଟ॑କା॒ମୁପ॑
ଦଧ୍ୟା॒ଦ୍ୟଦ॒ନ୍ୟାମୁତ୍ତ॑ରା॒ମିଷ୍ଟ॑କାମୁପଦ॒ଧ୍ୟାତ୍ ପ॑ଶୂ॒ନା॑ଂ (୩) ଚ॒ ୟଜ॑ମାନସ୍ୟ ଚ ପ୍ରା॒ଣଂ
ଚାଽଽୟୁ॑ଶ୍ଚାପି॑ ଦଧ୍ୟା॒ତ୍ତସ୍ମା॒ନ୍ନାନ୍ୟୋତ୍ତ॒ରେଷ୍ଟ॑କୋପ॒ଧେୟା॑ ସ୍ୱୟମାତୃ॒ଣ୍ଣାମୁପ॑ ଦଧାତ୍ୟ॒ସୌ ବୈ
ସ୍ୱ॑ୟମାତୃ॒ଣ୍ଣାଽମୂମେ॒ବୋପ॑ ଧ॒ତ୍ତେଽଶ୍ୱ॒ମୁପ॑ ଘ୍ରା॒ପୟତି ପ୍ରା॒ଣମେ॒ବାସ୍ୟା॑ଂ ଦଧା॒ତ୍ୟଥୋ॑
ପ୍ରା॒ଜାପ॒ତ୍ୟୋ ବା ଅଶ୍ୱଃ॑ ପ୍ର॒ଜାପ॑ତିନୈ॒ବାଗ୍ନିଂ॑ ଚି॑ନୁତେ ସ୍ୱୟମାତୃ॒ଣ୍ଣା ଭ॑ବତି ପ୍ରା॒ଣାନା॒ମୁତ୍ସୃ॑ଷ୍ଟ୍ୟା॒
ଅଥୋ॑ ସୁବ॒ର୍ଗସ୍ୟ॑ ଲୋ॒କସ୍ୟାନୁ॑ଖ୍ୟାତ୍ୟା ଏ॒ଷା ବୈ ଦେ॒ବାନା॒ଂ ବିକ୍ରା॑ନ୍ତି॒ର୍ୟଦ୍ୱି॑କ॒ର୍ଣୀ
ୟଦ୍ୱି॑କ॒ର୍ଣୀମୁ॑ପ॒ଦଧା॑ତି ଦେ॒ବାନା॑ମେ॒ବ ବିକ୍ରା॑ନ୍ତି॒ମନୁ॒ ବି କ୍ର॑ମତ ଉତ୍ତର॒ତ ଉପ॑ ଦଧାତି॒
ତସ୍ମା॑ଦୁତ୍ତର॒ତ ଉ॑ପଚାରୋ॒ଽଗ୍ନିର୍ବା॑ୟୁ॒ମତୀ ଭବତି॒ ସମି॑ଦ୍ଧ୍ୟୈ (୪)॥

(ସମ୍ଭୃ॑ତଂ॒ ୟନ୍ନା॑କ୍ସଦୋ॒ ୟନ୍ନା॑କ୍ସଦ॒ସ୍ତତ୍ପ॑ଶୂ॒ନାମେ॒ଷା ବୈ ଦ୍ୱା ବିଂ॑ଶତିଶ୍ଚ) **॥ ୫। ୩। ୭॥**

(ଛନ୍ଦ ଆଖ୍ୟୋପଧାନବିଧିଃ ॥ ଅଗ୍ନିଋଷିଃ)

ଛନ୍ଦା॒ଂସ୍ୟୁପ॑ ଦଧାତି ପ॒ଶବୋ॒ ବୈ ଛନ୍ଦା॑ଂସି ପ॒ଶୂନେ॒ବାବ॑ ରୁନ୍ଧେ॒ ଛନ୍ଦା॑ଂସି॒ ବୈ
ଦେ॒ବାନା॑ଂ ବା॒ମଂ ପ॒ଶବୋ॑ ବା॒ମମେ॒ବ ପ॒ଶୂନବ॑ ରୁନ୍ଧ ଏ॒ତାଂ ହ॒ ବୈ

Not For Commercial Use

ୟଜ୍ଞସେ॑ନଶ୍ଚୈତ୍ରିୟାୟ॒ଣଶ୍ଚିତି॑ଂ ବି॒ଦାଂ ଚ॑କାର॒ ତୟା॒ ବୈ ସ ପ॒ଶୂନବା॑ରୁନ୍ଧ॒

ୟଦେ॒ତାମୁ॑ପ॒ଦଧା॑ତି ପ॒ଶୂନେ॒ବାବ॑ ରୁନ୍ଧେ ଗାୟ॒ତ୍ରୀଃ ପୁ॒ରସ୍ତା॒ଦୁପ॑ ଦଧାତି॒ ତେଜୋ॒ ବୈ

ଗା॑ୟ॒ତ୍ରୀ ତେଜ॑ ଏ॒ବ (୧) ମୁ॑ଖ॒ତୋ ଧ॑ତ୍ତେ ମୂ॒ର୍ଧନ୍ୱତୀ॑ର୍ଭବନ୍ତି ମୂ॒ର୍ଧାନ॑ମେ॒ବୈନ॑ଂ ସମା॒ନାନା॑ଂ

କରୋତି ତ୍ରି॒ଷ୍ଟୁଭ॒ ଉପ॑ ଦଧାତୀନ୍ଦ୍ରି॒ୟଂ ବୈ ତ୍ରି॒ଷ୍ଟୁଗି॑ନ୍ଦ୍ରି॒ୟମେ॒ବ ମ॑ଧ୍ୟ॒ତୋ ଧ॑ତ୍ତେ॒ ଜଗ॑ତୀ॒ରୁପ॑

ଦଧାତି॒ ଜାଗ॑ତା॒ ବୈ ପ॒ଶବଃ॑ ପ॒ଶୂନେ॒ବାବ॑ ରୁନ୍ଧେଽନୁ॒ଷ୍ଟୁଭ॒ ଉପ॑ ଦଧାତି ପ୍ରା॒ଣା ବା

ଅ॑ନୁ॒ଷ୍ଟୁପ୍-ପ୍ରା॒ଣାନା॒ମୁତ୍ସୃ॑ଷ୍ଟ୍ୟୈ ବୃହ॒ତୀରୁ॒ଷ୍ଣିହାଃ॑ ପ॒ଙ୍କ୍ତୀର॒କ୍ଷର॑ପଙ୍କ୍ତୀରିତି॒ ବିଷୁ॑ରୂପାଣି॒ ଛନ୍ଦା॒ଂସ୍ୟୁପ॑

ଦଧାତି॒ ବିଷୁ॑ରୂପା॒ ବୈ ପ॒ଶବଃ॑ ପ॒ଶବ॒ (୨) ଶ୍ଛନ୍ଦା॑ଂସି॒ ବିଷୁ॑ରୂପାନେ॒ବ ପ॒ଶୂନବ॑ ରୁନ୍ଧେ॒

ବିଷୁ॑ରୂପମସ୍ୟ ଗୃ॒ହେ ଦୃ॑ଶ୍ୟତେ॒ ୟସ୍ୟୈ॒ତା ଉ॑ପଧୀ॒ୟନ୍ତେ॒ ୟ ଉ॑ ଚୈନା ଏ॒ବଂ

ବେଦାତି॑ଚ୍ଛନ୍ଦସ॒ମୁପ॑ ଦଧା॒ତ୍ୟତି॑ଚ୍ଛନ୍ଦା॒ ବୈ ସର୍ବା॑ଣି॒ ଛନ୍ଦା॑ଂସି॒ ସର୍ବେ॑ଭିରେ॒ବୈନ॒ଂ

ଛନ୍ଦୋ॑ଭିଶ୍ଚିନୁତେ॒ ବର୍ଷ୍ମ॒ ବା ଏ॒ଷା ଛନ୍ଦ॑ସା॒ଂ ୟଦତି॑ଚ୍ଛନ୍ଦା॒ ୟଦତି॑ଚ୍ଛନ୍ଦସମୁପ॒ଦଧା॑ତି॒

ବର୍ଷ୍ମୈ॒ବୈନ॑ଂ ସମା॒ନାନା॑ଂ କରୋତି ଦ୍ୱି॒ପଦା॒ ଉପ॑ ଦଧାତି ଦ୍ୱି॒ପାଦ୍ୟଜ॑ମାନଃ॒ ପ୍ରତି॑ଷ୍ଠିତ୍ୟୈ (୩)

॥ (ତେଜ॑ ଏ॒ବ ପ॒ଶବଃ॑ ପ॒ଶବୋ॒ ୟଜ॑ମାନ॒ ଏକ॑ଂ ଚ) **॥ ୫। ୩। ୮॥**

(ସୟୁକ୍-ମଣ୍ଡଲ୍-ବିଶ୍ୱଜ୍ୟୋତିଃ ସଂଜ୍ଞକେଷ୍ଟକୋପଧାନମ୍ ॥ ଅଗ୍ନିରୃଷିଃ)

ସର୍ବା॑ଭ୍ୟୋ॒ ବୈ ଦେ॒ବତା॑ଭ୍ୟୋ॒ଽଗ୍ନିଶ୍ଚୀ॑ୟତେ॒ ୟତ୍-ସ॒ୟୁଜୋ॒ ନୋପ॑ଦ॒ଧ୍ୟାଦ୍ଦେ॒ବତା॑ ଅସ୍ୟା॒ଗ୍ନିଂ

ବୃ॑ଞ୍ଜୀର॒ନ୍ ୟତ୍-ସ॒ୟୁଜ॑ ଉପ॒ଦଧା॑ତ୍ୟା॒ତ୍ମନୈ॒ବୈନ॑ଂ ସ॒ୟୁଜ॑ଂ ଚିନୁତେ॒ ନାଗ୍ନିନା॒ ବ୍ୟୃ॑ଧ୍ୟ॒ତେଽଥୋ॒

ୟଥା॒ ପୁରୁ॑ଷଃ॒ ସ୍ନାବ॑ଭିଃ॒ ସନ୍ତ॑ତ ଏ॒ବମେ॒ବୈତାଭି॑ର॒ଗ୍ନିଃ ସନ୍ତ॑ତୋ॒ଽଗ୍ନିନା॒ ବୈ ଦେ॒ବାଃ ସୁ॑ବ॒ର୍ଗଂ

ଲୋ॒କମା॑ୟ॒ନ୍ତା ଅ॒ମୂଃ କୃତ୍ତି॑କା ଅଭବ॒ନ୍ ୟସ୍ୟୈ॒ତା ଉ॑ପଧୀ॒ୟନ୍ତେ॑ ସୁବ॒ର୍ଗମେ॒ବ (୧)

ଲୋ॒କମେ॑ତି॒ ଗଚ୍ଛ॑ତି ପ୍ରକା॒ଶଂ ଚି॒ତ୍ରମେ॒ବ ଭ॑ବତି ମଣ୍ଡଲେଷ୍ଟ॒କା ଉପ॑ ଦଧାତୀ॒ମେ ବୈ

ଲୋ॒କା ମ॑ଣ୍ଡଲେଷ୍ଟ॒କା ଇ॒ମେ ଖଲୁ॒ ବୈ ଲୋ॒କା ଦେ॑ବପୁ॒ରା ଦେ॑ବପୁ॒ରା ଏ॒ବ ପ୍ର ବି॑ଶତି॒

Not For Commercial Use

ନାଽଽର୍ତ୍ରିମାର୍ଚ୍ଛତ୍ୟଗ୍ନିଂ ଚିକ୍ୟାନୋ ବିଶ୍ୱଜ୍ୟୋତିଷ ଉପଂ ଦଧାତୀମାନେବୈତାଭିର୍ଲୋକାନ୍ ଜ୍ୟୋତିଷ୍ମତଃ କୁରୁତେଽଥୋ ପ୍ରାଣାନେବୈତା ଯଜମାନସ୍ୟ ଦାଧ୍ରତ୍ୟେତା ବୈ ଦେବତାଃ ସୁବର୍ଗ୍ୟାସ୍ତା ଏବାନ୍ୱାରଭ୍ୟ ସୁବର୍ଗଂ ଲୋକମେତି (୨)॥

(ସୁବର୍ଗମେବ ତା ଏବ ଚତ୍ୱାରି ଚ) **॥ ୫। ୩। ୯॥**

(ବୃଷ୍ଟିସନି-ସଂୟାନୀ-ଆଦିତ୍ୟା-ଘୃତା-ୟଶୋଦାଖ୍ୟୋପଧାନବିଧିଃ ॥ ଅଗ୍ନିର୍ଋଷିଃ)

ବୃଷ୍ଟିସନୀରୁପଂ ଦଧାତି ବୃଷ୍ଟିମେବାବଂ ରୁନ୍ଧେ ୟଦେକଧୋପଦଧାଦେକମୃତୁଂ ବର୍ଷେଦନୁପରିହାରଂ ସାଦୟତି ତସ୍ମାତ୍-ସର୍ବାନୃତୂନ୍ ବର୍ଷତି ପୁରୋବାତ ସନିରସୀତ୍ୟାହୈତଦ୍ୱୈ ବୃଷ୍ଟ୍ୟୈ ରୂପଂ ରୂପେଣୈବ ବୃଷ୍ଟିମବଂ ରୁନ୍ଧେ ସଂୟାନୀଭିର୍ବୈ ଦେବା ଇମାଁଲ୍ଲୋକାନ୍-ସମୟୁସ୍ତଦ୍ ସଂୟାନୀନାଂ ସଂୟାନିତ୍ୱଂ ୟତ୍-ସଂୟାନୀରୁପ ଦଧାତି ୟଥାଽପ୍ସୁ ନାବା ସଂୟାତ୍ୟେବ (୧) ମେବୈତାଭିର୍ୟଜମାନ ଇମାଁଲ୍ଲୋକାନ୍-ସଂ ୟାତି ପ୍ଲବୋ ବା ଏଷୋଽଗ୍ନେର୍ୟତ୍-ସଂୟାନୀର୍ୟତ୍-ସଂୟାନୀରୁପ ଦଧାତି ପ୍ଲବମେବୈତମଗ୍ନୟ ଉପଂ ଦଧାତ୍ୟୁତ ୟସ୍ୟୈତାସୂପହିତାସ୍ୱାପୋଽଗ୍ନିଂ ହରନ୍ତ୍ୟହୃତ ଏବାସ୍ୟାଗ୍ନିରାଦିତ୍ୟେଷ୍ଟକା ଉପଂ ଦଧାତ୍ୟାଦିତ୍ୟା ବା ଏତଂ ଭୂତ୍ୟୈ ପ୍ରତି ନୁଦନ୍ତେ ୟୋଽଲଂ ଭୂତ୍ୟୈ ସନ୍ ଭୂତିଂ ନ ପ୍ରାପ୍ନୋତ୍ୟାଦିତ୍ୟା (୨) ଏବୈନଂ ଭୂତିଂ ଗମୟନ୍ତ୍ୟସୌ ବା ଏତସ୍ୟାଽଽଦିତ୍ୟୋ ରୁଚମା ଦତ୍ତେ ୟୋଽଗ୍ନିଂ ଚିତ୍ୱା ନ ରୋଚତେ ୟଦାଦିତ୍ୟେଷ୍ଟକା ଉପଦଧାତ୍ୟସାବେବାସ୍ମିନ୍ନାଦିତ୍ୟୋ ରୁଚଂ ଦଧାତି ୟଥାଽସୌ ଦେବାନାଂ ରୋଚତ ଏବମେବୈଷ ମନୁଷ୍ୟାଣାଂ ରୋଚତେ ଘୃତେଷ୍ଟକା ଉପଂ ଦଧାତ୍ୟେତଦ୍ୱା ଅଗ୍ନେଃ ପ୍ରିୟଂ ଧାମ ୟଦ୍-ଘୃତଂ ପ୍ରିୟେଣୈବୈନଂ ଧାମ୍ନା ସମର୍ଧୟତ୍ୟ (୩) ଥୋ ତେଜସାଽନୁପରିହାରଂ ସାଦୟତ୍ୟପରିବର୍ଗମେବାସ୍ମିନ୍ତେଜୋ ଦଧାତି ପ୍ରଜାପତିରଗ୍ନିମଚିନୁତ ସ ୟଶସା ବ୍ୟାର୍ଧ୍ୟତ ସ ଏତା ୟଶୋଦା ଅପଶ୍ୟତ୍ତା ଉପାଧତ୍ତ

ତାଭିର୍ବୈ ସ ୟଶ ଆତ୍ମନ୍ଧତ୍ତ ୟଦ୍ୟଶୋଦା ଉପ ଦଧାତି ୟଶ ଏବ ତାଭିର୍ୟଜମାନ

ଆତ୍ମନ୍-ଧତ୍ତେ ପଞ୍ଚୋପ ଦଧାତି ପାଙ୍କ୍ତଃ ପୁରୁଷୋ ୟାବାନେବ ପୁରୁଷସ୍ତସ୍ମିନ୍ ୟଶୋ ଦଧାତି

(୪) ॥ (ଏବଂ ପ୍ରାପ୍ନୋତ୍ୟାଦିତ୍ୟା ଅର୍ଧୟତ୍ୟେକାନ୍ନ ପଞ୍ଚାଶଚ୍ଚ) **॥ ୫। ୩। ୧୦॥**

(ଭୂୟସ୍କୃତ୍-ଅଗ୍ନିରୂପା-ଦ୍ରବିଣୋଦା-ଆୟୁଷ୍ୟା-ଅଗ୍ନିହୃଦୟା-ଋତବ୍ୟାଖ୍ୟେଷ୍ଟକୋପଧାନମ୍ ॥ ଅଗ୍ନିଋଷିଃ)

ଦେବାସୁରାଃ ସଂୟତ୍ତା ଆସନ୍ କନୀୟାଂସୋ ଦେବା ଆସନ୍ ଭୂୟାଂସୋଽସୁରାସ୍ତେ ଦେବା

ଏତା ଇଷ୍ଟକା ଅପଶ୍ୟନ୍ତା ଉପାଦଧତ ଭୂୟସ୍କୃଦସୀତ୍ୟେବ ଭୂୟାଂସୋଽ ଭବନ୍ ବନସ୍ପତିଭି

ରୋଷଧୀଭିର୍ବରିବ ସ୍କୃଦସୀତୀମାମଜୟନ୍ ପ୍ରାଚ୍ୟସୀତି ପ୍ରାଚୀଂ ଦିଶମଜୟନ୍ନୂର୍ଧ୍ୱାଽସୀତ୍ୟ

ମୂମଜୟନ୍ନନ୍ତରିକ୍ଷ ସଦସ୍ୟନ୍ତରିକ୍ଷେ ସୀଦେତ୍ୟନ୍ତରିକ୍ଷମଜୟନ୍ତତୋ ଦେବା ଅଭବନ୍ (୧)

ପରାଽସୁରା ୟସ୍ୟୈତା ଉପଧୀୟନ୍ତେ ଭୂୟାନେବ ଭବତ୍ୟଭୀମାଁଲ୍ଲୋକାନ୍ ଜୟତି

ଭବତ୍ୟାତ୍ମନା ପରାଽସ୍ୟ ଭ୍ରାତୃବ୍ୟୋ ଭବତ୍ୟପ୍ସୁଷଦସି ଶ୍ୟେନସଦସୀତ୍ୟାହୈତଦ୍ୱା ଅଗ୍ନେ

ରୂପଂ ରୂପେଣୈବାଗ୍ନିମବ ରୁନ୍ଧେ ପୃଥିବ୍ୟାସ୍ତ୍ୱା ଦ୍ରବିଣେ

ସାଦୟାମୀତ୍ୟାହେମାନେବୈତାଭିର୍ଲୋକାନ୍ ଦ୍ରବିଣାବତଃ କୁରୁତ ଆୟୁଷ୍ୟା ଉପ

ଦଧାତ୍ୟାୟୁରେବା (୨) ଽସ୍ମିନ୍ ଦଧାତ୍ୟଗ୍ନେ ୟତ୍ତେ ପରଂ ହୃନ୍ନାମେତ୍ୟାହୈତଦ୍ୱା ଅଗ୍ନେଃ

ପ୍ରିୟଂ ଧାମ ପ୍ରିୟମେବାସ୍ୟ ଧାମୋପାଽଽପ୍ନୋତି ତାବେହି ସଂ ରଭାବହା ଇତ୍ୟାହ

ବ୍ୟେବୈନେନ ପରି ଧତ୍ତେ ପାଞ୍ଚଜନ୍ୟେଷ୍ୱପ୍ୟେଧସ୍ୱ ଇତ୍ୟାହୈଷ ବା ଅଗ୍ନିଃ ପାଞ୍ଚଜନ୍ୟୋ

ୟଃ ପଞ୍ଚଚିତୀକସ୍ତସ୍ମାଦେବମାହର୍ତବ୍ୟା ଉପ ଦଧାତ୍ୟେତଦ୍ୱା ଋତୂନାଂ ପ୍ରିୟଂ ଧାମ ୟଦୃତବ୍ୟା

ଋତୂନାମେବ ପ୍ରିୟଂ ଧାମାବ ରୁନ୍ଧେ ସୁମେକ ଇତ୍ୟାହ ସଂବତ୍ସରୋ ବୈ ସୁମେକଃ

ସଂବତ୍ସରସ୍ୟୈବ ପ୍ରିୟଂ ଧାମୋପାଽଽପ୍ନୋତି (୩)॥

(ଅଭବନ୍ନାୟୁରେବର୍ତବ୍ୟା ଉପ ଷଡ୍-ବିଂଶତିଶ୍ଚ) **॥ ୫। ୩। ୧୧॥**

Not For Commercial Use

(ଅଶ୍ୱମେଧବିଧିଃ ॥ ବିଶ୍ୱେଦେବା ଋଷୟଃ)

ପ୍ର॒ଜାପ॑ତେ॒ରକ୍ଷ୍ୟ॑ଶ୍ୱୟ॒ତ୍ ତତ୍ ପରା॑ଽଽପତ॒ତ୍ ତଦଶ୍ୱୋ॑ଽଭବ॒ଦ୍ୟଦଶ୍ୱ॑ୟ॒ତ୍ ତଦଶ୍ୱ॑ସ୍ୟାଶ୍ୱ॒ତ୍ୱଂ

ତଦ୍ଦେ॒ବା ଅ॑ଶ୍ୱମେ॒ଧେନୈ॒ବ ପ୍ରତ୍ୟ॑ଦଧୁରେ॒ଷ ବୈ ପ୍ର॒ଜାପ॑ତି॒ꣳ ସର୍ବଂ॑ କରୋତି॒

ୟୋ᳚ଽଶ୍ୱମେ॒ଧେନ॒ ୟଜ॑ତେ॒ ସର୍ବ॑ ଏ॒ବ ଭ॑ବତି॒ ସର୍ବ॑ସ୍ୟ॒ ବା ଏ॒ଷା ପ୍ରାୟ॑ଶ୍ଚିତ୍ତିଃ॒ ସର୍ବ॑ସ୍ୟ

ଭେଷ॒ଜꣳ ସର୍ବ॒ଂ ବା ଏ॒ତେନ॑ ପା॒ପ୍ମାନଂ॑ ଦେ॒ବା ଅ॑ତରନ୍ନପି॒ ବା ଏ॒ତେନ॑

ବ୍ର॒ହ୍ମହ॒ତ୍ୟାମ॑ତର॒ନ୍-ସର୍ବଂ॑ ପା॒ପ୍ମାନଂ॑ (୧) ତରତି॒ ତର॑ତି ବ୍ର॒ହ୍ମହ॒ତ୍ୟାଂ॑ ୟୋ᳚ଽଶ୍ୱମେ॒ଧେନ॒

ୟଜ॑ତେ॒ ୟ ଉ॑ ଚୈନମେ॒ବଂ ବେଦୋତ୍ତ॑ର॒ଂ ବୈ ତତ୍ ପ୍ର॒ଜାପ॑ତେ॒ରକ୍ଷ୍ୟ॑ଶ୍ୱୟ॒ତ୍

ତସ୍ମା॒ଦଶ୍ୱ॑ସ୍ୟୋତ୍ତର॒ତୋଽବ॑ ଦ୍ୟନ୍ତି ଦକ୍ଷିଣ॒ତୋ॑ଽନ୍ୟେଷାଂ॑ ପଶୂ॒ନାଂ॑ ବୈ॑ତ॒ସଃ କଟୋ॑

ଭବତ୍ୟ॒ପ୍ସୁୟୋ॑ନି॒ର୍ବା ଅଶ୍ୱୋ॑ଽପ୍ସୁଜୋ ବେ॑ତ॒ସଃ ସ୍ୱ ଏ॒ବୈନ॒ଂ ୟୋନୌ॒ ପ୍ରତି॑ଷ୍ଠାପୟତି

ଚତୁଷ୍ଟୋ॒ମଃ ସ୍ତୋମୋ॑ ଭବତି ସ॒ରଡ୍-ଢ॒ ବା ଅଶ୍ୱ॑ସ୍ୟ॒

ସକ୍-ଥ୍ୟାଽବୃ॑ହ॒ଦ୍ଦେ॒ବାଶ୍ଚ॑ତୁଷ୍ଟୋ॒ମେନୈ॒ବ ପ୍ରତ୍ୟ॑ଦଧୁ॒ର୍ୟଚ୍ଚ॑ତୁଷ୍ଟୋ॒ମଃ ସ୍ତୋମୋ॒ ଭବ॒ତ୍ୟଶ୍ୱ॑ସ୍ୟ

ସର୍ବ॒ତ୍ୱାୟ॑ (୨)॥ (ସର୍ବଂ॑ ପା॒ପ୍ମାନ॑ମବୃ॒ହ॒ଦ୍ ଦ୍ୱାଦ॑ଶ ଚ) **॥ ୫। ୩। ୧୨॥**

=|| 0 ||=

(ଉ॒ତ୍ସ॒ନ୍ନ ୟ॒ଜ୍ଞ ଇନ୍ଦ୍ରା॒ଗ୍ନୀ ଦେ॒ବା ବା ଅ॑ଷ୍ଟୟା ସ୍ତୋ॒ମୀୟା॑ ଅ॒ଗ୍ନେର୍ଭା॒ଗୋ॑ଽସ୍ୟଗ୍ନେ॑ ଜା॒ତାନ୍ ର॒ଶ୍ମିରିତି॑ ନାକ॒ସଦ୍-ଭି॒ଶ୍ଛନ୍ଦା॑ꣳସି॒ ସର୍ବା॑ଭ୍ୟୋ ବୃଷ୍ଟି॒ସନୀ॑ର୍ଦେବାସୁ॒ରାଃ କନୀ॑ୟାꣳସଃ ପ୍ର॒ଜାପ॑ତେ॒ରକ୍ଷି॒ ଦ୍ୱାଦ॑ଶ ॥ ୧୨॥)

(ଉ॒ତ୍ସ॒ନ୍ନ॒ ୟ॒ଜ୍ଞୋ ଦେ॒ବା ବୈ ୟସ୍ୟ॒ ମୁଖ୍ୟ॑ବତୀର୍ନାକ॒ ସଦ୍-ଭି॑ରେ॒ବୈତାଭି॑ର॒ଷ୍ଟା ଚ॑ତ୍ୱାରିꣳଶତ୍ ॥ ୪୮॥)

(ଉ॒ତ୍ସ॒ନ୍ନ॒ ୟ॒ଜ୍ଞଃ ସର୍ବ॒ତ୍ୱାୟ॑ ॥)

॥ ହରିଃ ଓଁ ॥

ଇତି କୃଷ୍ଣୟଜୁର୍ବେଦୀୟତୈତ୍ତିରୀୟସଂହିତାୟାଂ ପଞ୍ଚମକାଣ୍ଡେ ତୃତୀୟଃ ପ୍ରପାଠକଃ ॥ ୩ ॥

Not For Commercial Use

ଓଁ ଶ୍ରୀ ଗଣେଶାୟ ନମଃ

|| ଅଥ ପଞ୍ଚମକାଣ୍ଡେ ଚତୁର୍ଥଃ ପ୍ରପାଠକଃ ||

| ଇଷ୍ଟକାତ୍ରୟାଭିଧାନମ୍ |

(ଇନ୍ଦ୍ରତନୁ-ଯଜ୍ଞତନୁ-ନକ୍ଷତ୍ରାଖ୍ୟେଷ୍ଟକୋପଧାନମ୍ ॥ ଅଗ୍ନିଋଷିଃ)

ଦେବାସୁରାଃ ସଂୟଁତ୍ତା ଆସନ୍ତେନ ବ୍ୟଜୟନ୍ତ ସ ଏତା ଇନ୍ଦ୍ରସ୍ତନୂରପଶ୍ୟତ୍ତା ଉପାଧତ୍ତ ତାଭିର୍ବୈ ସ ତନୁବମିନ୍ଦ୍ରିୟଂ ବୀର୍ୟମାତ୍ମନ୍ନଧତ୍ତ ତତୋ ଦେବା ଅଭବନ୍ ପରାଽସୁରା ଯଦିନ୍ଦ୍ରତନୂରୁପଦଧାତି ତନୁବମେବ ତାଭିରିନ୍ଦ୍ରିୟଂ ବୀର୍ୟଂ ଯଜମାନ ଆତ୍ମନ୍-ଧତ୍ତେଽଥୋ ସେନ୍ଦ୍ରମେବାଗ୍ନିଂ ସତନୁଂ ଚିନୁତେ ଭବତ୍ୟାତ୍ମନା ପରାଽସ୍ୟ ଭ୍ରାତୃବ୍ୟୋ (୧) ଭବତି ଯଜ୍ଞୋ ଦେବେଭ୍ୟୋଽପାକ୍ରାମତ୍ତମବରୁଧଂ ନାଶକ୍ନୁବନ୍ତ ଏତା ଯଜ୍ଞତନୂରପଶ୍ୟନ୍ତା ଉପାଦଧତ ତାଭିର୍ବୈ ତେ ଯଜ୍ଞମବାରୁନ୍ଧତ ଯଦ୍ୟଜ୍ଞତନୂରୁପଦଧାତି ଯଜ୍ଞମେବ ତାଭିର୍ୟଜମାନୋଽବ ରୁନ୍ଧେ ତ୍ରୟସ୍ତ୍ରିଂଶତମୁପ ଦଧାତି ତ୍ରୟସ୍ତ୍ରିଂଶଦ୍ୱୈ ଦେବତା ଦେବତା ଏବାବ ରୁନ୍ଧେଽଥୋ ସାତ୍ମାନମେବାଗ୍ନିଂ ସତନୁଂ ଚିନୁତେ ସାତ୍ମାଽମୁଷ୍ମିଁଲ୍ଲୋକେ (୨) ଭବତି ଯ ଏବଂ ବେଦ ଜ୍ୟୋତିଷ୍ମତୀରୁପ ଦଧାତି ଜ୍ୟୋତିରେବାସ୍ମିନ୍ ଦଧାତ୍ୟେତାଭିର୍ବା ଅଗ୍ନିଶ୍ଚିତୋ ଜ୍ୱଲତି ତାଭିରେବୈନଂ ସମିନ୍ଧ ଉଭୟୋରସ୍ମୈ ଲୋକୟୋର୍ଜ୍ୟୋତିର୍ଭବତି ନକ୍ଷତ୍ରେଷ୍ଟକା ଉପ ଦଧାତ୍ୟେତାନି ବୈ ଦିବୋ ଜ୍ୟୋତୀଂଷି ତାନ୍ୟେବାବ ରୁନ୍ଧେ ସୁକୃତାଂ ବା ଏତାନି ଜ୍ୟୋତୀଂଷି ଯନ୍ନକ୍ଷତ୍ରାଣି ତାନ୍ୟେବାଽଽପ୍ନୋତ୍ୟଥୋ ଅନୂକାଶମେବୈତାନି (୩) ଜ୍ୟୋତୀଂଷି କୁରୁତେ ସୁବର୍ଗସ୍ୟ ଲୋକସ୍ୟାନୁଖ୍ୟାତ୍ୟୈ ଯତ୍-ସଂସୃଷ୍ଟା ଉପଦଧ୍ୟାଦ୍ୱୃଷ୍ଟ୍ୟୈ ଲୋକମପି ଦଧ୍ୟାଦବର୍ଷୁକଃ ପର୍ଜନ୍ୟଃ ସ୍ୟାଦସଂସୃଷ୍ଟା ଉପ ଦଧାତି ବୃଷ୍ଟ୍ୟା ଏବ ଲୋକଂ କରୋତି ବର୍ଷୁକଃ ପର୍ଜନ୍ୟୋ ଭବତି ପୁରସ୍ତାଦନ୍ୟାଃ ପ୍ରତୀଚୀରୁପ ଦଧାତି ପଶ୍ଚାଦନ୍ୟାଃ

Not For Commercial Use

ପ୍ରା॒ଚୀ॒ସ୍ତସ୍ମା॑ତ୍ ପ୍ରା॒ଚୀନା॑ନି ଚ ପ୍ର॒ତୀ॒ଚୀନା॑ନି ଚ॒ ନକ୍ଷ॑ତ୍ରା॒ଣ୍ୟା ବ॑ର୍ତନ୍ତେ (୪)॥

(ଭ୍ରାତୃ॑ବ୍ୟୋ ଲୋ॒କ ଏ॒ବୈତାନ୍ୟେକ॑ଂ ଚତ୍ୱାରି॑ଂଶଚ୍ଚ) **॥ ୫। ୪। ୧॥**

(ଋତବ୍ୟ-ବୈଶ୍ୱଦେବାଖ୍ୟେଷ୍ଟକୋପଧାନମ୍; ପ୍ରୋକ୍ଷଣବିଧିଶ୍ଚ ॥ ଅଗ୍ନିଋଷିଃ)

ଋ॒ତ॒ବ୍ୟା॑ ଉପ॑ ଦଧାତ୍ୟୃତୂ॒ନାଂ କ୍ଳୃପ୍ତ୍ୟୈ॑ ଦ୍ୱ॒ନ୍ଦ୍ୱମୁପ॑ ଦଧାତି॒ ତସ୍ମା॑ଦ୍-ଦ୍ୱ॒ନ୍ଦ୍ୱମୃ॒ତବୋଽଧୃ॑ତେବ॒ ବା

ଏ॒ଷା ଯନ୍ମ॑ଧ୍ୟ॒ମା ଚିତି॑ର॒ନ୍ତରି॑କ୍ଷମିବ॒ ବା ଏ॒ଷା ଦ୍ୱ॒ନ୍ଦ୍ୱମ॒ନ୍ୟାସୁ ଚିତୀ॒ଷୂପ॑ ଦଧାତି॒ ଚତ॑ସ୍ରୋ॒

ମଧ୍ୟେ॒ ଧୃତ୍ୟା॑ ଅନ୍ତଃ॒ ଶ୍ଲେଷ॑ଣଂ॒ ବା ଏ॒ତାଶ୍ଚିତୀ॑ନାଂ॒ ଯଦୃ॑ତ॒ବ୍ୟା॑ ଯଦୃ॑ତ॒ବ୍ୟା॑ ଉପ॒ ଦଧା॑ତି॒

ଚିତୀ॑ନାଂ॒ ବିଧୃ॑ତ୍ୟା॒ ଅବ॑କା॒ମନୂପ॑ ଦଧାତ୍ୟେ॒ଷା ବା ଅ॒ଗ୍ନେର୍ୟୋନି॑ଃ ସୟୋ॑ନି (୧) ମେ॒ବାଗ୍ନିଂ

ଚି॑ନୁତ ଉ॒ବାଚ॑ ହ ବି॒ଶ୍ୱାମି॒ତ୍ରୋଽଦ॒ଦିସ୍ସ ବ୍ରହ୍ମ॒ଣାଽନ୍ନଂ॒ ଯସ୍ୟୈ॒ତା ଉ॑ପଧୀ॒ୟାନ୍ତେ॒ ୟ ଉ॑ ଚୈନା

ଏ॒ବଂ ବେଦ॒ଦିତି॑ ସଂବତ୍ସ॒ରୋ ବା ଏ॒ତଂ ପ୍ର॑ତି॒ଷ୍ଠାୟୈ॑ ନୁଦତେ॒ ୟୋଽଗ୍ନିଂ ଚି॒ତ୍ୱା ନ ପ୍ର॑ତି॒ତିଷ୍ଠ॑ତି॒

ପଞ୍ଚ॒ ପୂର୍ବା॒ଶ୍ଚିତ॑ୟୋ ଭବ॒ନ୍ତ୍ୟଥ॑ଷ॒ଷ୍ଠୀଂ ଚିତି॑ଂ ଚିନୁତେ॒ ଷଡ୍ ବା ଋ॒ତବ॑ଃ ସଂବତ୍ସ॒ର ଋ॒ତୁଷ୍ୱେ॒ବ

ସଂ॑ବତ୍ସ॒ରେ ପ୍ରତି॑ ତିଷ୍ଠତ୍ୟେ॒ତା ବା (୨) ଅଧି॑ପତ୍ନୀ॒ର୍ନାମେଷ୍ଟ॑କା॒ ଯସ୍ୟୈ॒ତା

ଉ॑ପଧୀ॒ୟନ୍ତେଽଧି॑ପତିରେ॒ବ ସ॑ମା॒ନାନା॑ଂ ଭବତି॒ ୟଂ ଦ୍ୱି॒ଷ୍ୟାତ୍ତମୁ॑ପ॒ଦଧ॑ଦ୍ଧ୍ୟାୟେଦେ॒ତାଭ୍ୟ॑

ଏ॒ବୈନ॑ଂ ଦେ॒ବତା॑ଭ୍ୟ॒ ଆ ବୃ॑ଶ୍ଚତି ତା॒ଜଗାର୍ତି॒ମାର୍ଚ୍ଛ॑ତ୍ୟଙ୍ଗି॑ରସଃ ସୁବ॒ର୍ଗଂ ଲୋ॒କଂ ୟନ୍ତୋ॒ ୟା

ୟ॒ଜ୍ଞସ୍ୟ॒ ନିଷ୍କୃ॑ତି॒ରାସୀ॒ତ୍ତାମୃଷି॑ଭ୍ୟଃ॒ ପ୍ରତ୍ୟୌ॑ହ॒ନ୍ତଦ୍ଧିର॑ଣ୍ୟମଭବ॒ଦ୍ୟଦ୍ଧିର॑ଣ୍ୟଶ॒ଲ୍କୈଃ ପ୍ରୋ॒କ୍ଷତି॑

ୟ॒ଜ୍ଞସ୍ୟ॒ ନିଷ୍କୃ॑ତ୍ୟା॒ ଅଥୋ॑ ଭେଷ॒ଜମେ॒ବାସ୍ମୈ॑ କରୋ॒ତ୍ୟ (୩) ଥୋ॑ ରୂପେଣୈ॒ବୈନ॒ଂ

ସମ॑ର୍ଧୟ॒ତ୍ୟଥୋ॒ ହିର॑ଣ୍ୟଜ୍ୟୋତିଷୈ॒ବ ସୁ॑ବ॒ର୍ଗଂ ଲୋ॒କମେ॑ତି ସାହ॒ସ୍ରବ॑ତା॒ ପ୍ରୋକ୍ଷ॑ତି ସାହ॒ସ୍ରଃ

ପ୍ର॒ଜାପ॑ତିଃ ପ୍ର॒ଜାପ॑ତେ॒ରାପ୍ତ୍ୟା॑ ଇ॒ମା ମେ॑ ଅଗ୍ନ॒ ଇଷ୍ଟ॑କା ଧେ॒ନବ॑ଃ ସ॒ନ୍ତ୍ୱିତ୍ୟା॑ହ

ଧେ॒ନୂରେ॒ବୈନା॑ଃ କୁରୁତେ॒ ତା ଏ॑ନଂ କାମ॒ଦୁଘା॑ ଅ॒ମୁତ୍ରା॒ମୁଷ୍ମିଁ॑ଲ୍ଲୋ॒କ ଉପ॑ ତିଷ୍ଠନ୍ତେ (୪)॥

(ସୟୋ॑ନିମେ॒ତା ବୈ କ॑ରୋ॒ତ୍ୟେକା॒ନ୍ନ ଚ॑ତ୍ୱାରି॒ଂଶଚ୍ଚ॑) **॥ ୫। ୪। ୨॥**

Not For Commercial Use

(ଶତରୁଦ୍ରୀୟହୋମବିଧିଃ ॥ ଅଗ୍ନିଋଷିଃ)

ରୁଦ୍ରୋ ବା ଏଷ ଯଦଗ୍ନିଃ ସ ଏତର୍ହି ଜାତୋ ଯର୍ହି ସର୍ବଶ୍ଚିତଃ ସ ଯଥା ବସୋ ଜାତଃ ସ୍ତନଂ
ପ୍ରେପ୍ସତ୍ୟେବଂ ବା ଏଷ ଏତର୍ହି ଭାଗଧେୟଂ ପ୍ରେପ୍ସତି ତସ୍ମୈ ଯଦାହୁତିଂ ନ ଜୁହୁୟାଦଧ୍ୱର୍ୟୁଂ
ଚ ଯଜମାନଂ ଚ ଧ୍ୟାୟେଚ୍ଛତରୁଦ୍ରୀୟଂ ଜୁହୋତି ଭାଗଧେୟେନୈବୈନଂ ଶମୟତି
ନାଽଽର୍ତିମାର୍ଚ୍ଛତ୍ୟଧ୍ୱର୍ୟୁର୍ନ ଯଜମାନୋ ଯଦ୍-ଗ୍ରାମ୍ୟାଣାଂ ପଶୂନାଂ (୧) ପୟସା ଜୁହୁୟାଦ୍
ଗ୍ରାମ୍ୟାନ୍ ପଶୂଞ୍ଛୁଚାଽର୍ପୟେଦ୍ୟଦାରଣ୍ୟାନାମାରଣ୍ୟାନ୍ ଜର୍ତିଲୟବାଗ୍ୱା ବା ଜୁହୁୟାଦ୍
ଗବୀଧୁକୟବାଗ୍ୱା ବା ନ ଗ୍ରାମ୍ୟାନ୍ ପଶୂନ୍ ହିନସ୍ତି ନାଽଽରଣ୍ୟାନଥୋ ଖଲ୍ୱାହୁରନାହୁତିର୍ବୈ
ଜର୍ତିଲାଶ୍ଚ ଗବୀଧୁକାଶ୍ଚେତ୍ୟଜକ୍ଷୀରେଣ ଜୁହୋତ୍ୟାଗ୍ନେୟୀ ବା ଏଷା ଯଦଜାଽହୁତ୍ୟୈବ
ଜୁହୋତି ନ ଗ୍ରାମ୍ୟାନ୍ ପଶୂନ୍ ହିନସ୍ତି ନାଽଽରଣ୍ୟାନଙ୍ଗିରସଃ ସୁବର୍ଗଂ ଲୋକଂ ୟନ୍ତୋ (୨)
ଽଜାୟାଂ ଘର୍ମଂ ପ୍ରାସିଞ୍ଚନ୍-ସା ଶୋଚନ୍ତୀ ପର୍ଣଂ ପରାଽଜିହୀତ
ସୋଽର୍କୋଽଭବତ୍ତଦର୍କସ୍ୟାର୍କତ୍ୱମର୍କପର୍ଣେନ ଜୁହୋତି ସୟୋନିତ୍ୱାୟୋଦଙ୍ ତିଷ୍ଠନ୍
ଜୁହୋତ୍ୟେଷା ବୈ ରୁଦ୍ରସ୍ୟ ଦିକ୍ ସ୍ୱାୟାମେବ ଦିଶି ରୁଦ୍ରଂ ନିରବଦୟତେ
ଚରମାୟାମିଷ୍ଟକାୟାଂ ଜୁହୋତ୍ୟନ୍ତତ ଏବ ରୁଦ୍ରଂ ନିରବଦୟତେ ତ୍ରେଧାବିଭକ୍ତଂ ଜୁହୋତି ତ୍ରୟ
ଇମେ ଲୋକା ଇମାନେବ ଲୋକାନ୍-ସମାବଦ୍ୱୀର୍ୟାନ୍ କରୋତୀୟତ୍ୟଗ୍ରେ ଜୁହୋତ୍ୟ (୩)
ଥେୟତ୍ୟଥେୟତି ତ୍ରୟ ଇମେ ଲୋକା ଏଭ୍ୟ ଏବୈନଂ ଲୋକେଭ୍ୟଃ ଶମୟତି ତିସ୍ର
ଉତ୍ତରା ଆହୁତୀର୍ଜୁହୋତି ଷଟ୍-ସଂ ପଦ୍ୟନ୍ତେ ଷଡ୍ ବା ଋତବ ଋତୁଭିରେବୈନଂ ଶମୟତି
ଯଦନୁପରିକ୍ରାମଂ ଜୁହୁୟାଦନ୍ତରବଚାରିଣଂ ରୁଦ୍ରଂ କୁର୍ୟାଦଥୋ ଖଲ୍ୱାହୁଃ କସ୍ୟାଂ ବାଽହ ଦିଶି
ରୁଦ୍ରଃ କସ୍ୟାଂ ବେତ୍ୟନୁପରିକ୍ରାମମେବ ହୋତବ୍ୟମପରିବର୍ଗମେବୈନଂ ଶମୟତ୍ୟେତା (୪)
ବୈ ଦେବତାଃ ସୁବର୍ଗ୍ୟା ୟା ଉତ୍ତମାସ୍ତା ଯଜମାନଂ ବାଚୟତି ତାଭିରେବୈନଂ ସୁବର୍ଗଂ

Not For Commercial Use

ଲୋ୍କଂ ଗଂମୟତି୍ ୟଂ ଦ୍ୱି୍ଷ୍ୟାଓସ୍ୟଂ ସଞ୍ଚରେ ପଂଶୂନାଂ ନ୍ୟସ୍ୟେ୍ଦ୍ୟଃ ପ୍ରଂଥ୍ମଃ ପ୍ରଶୁରଂଭି୍ତିଷ୍ଠଂତି୍ ସ ଆର୍ତି୍ମାର୍ଚ୍ଛଂତି (୫)॥

(ପ୍ରଶୂନାଂ ୟନ୍ତୋଽଗ୍ରେ୍ ଜୁହୋ୍ତ୍ୟପଂରିବର୍ଗମେ୍ବୈନଂଂ ଶମୟତି ତ୍ରିଂଶଚ୍ଚ) ॥ ୫। ୪। ୩॥

(ପରିଷେଚନ-ବିକର୍ଷଣବିଧାନମ୍ ॥ ଅଗ୍ନିଋଷିଃ)

ଅଶ୍ମ୍ନନୂର୍ଜ୍ମିତି୍ ପରି ଷିଞ୍ଚତି ମା୍ର୍ଜୟଂତ୍ୟେ୍ବୈନ୍ମଥୋ ତ୍ରପର୍ୟଂତ୍ୟେ୍ବ ସ ଏଂନଂ ତୃପ୍ତୋଽକ୍ଷୁଂଧ୍ୟନ୍ନଶୋଚନ୍ନମୁଷ୍ମିଂଲ୍ଲୋ୍କ ଉପଂ ତିଷ୍ଠତେ୍ ତୃପ୍ୟଂତି ପ୍ର୍ଜୟା ପ୍ରଶୁଭି୍ର୍ୟ ଏ୍ବଂ ବେଦ୍ ତାଂ ନ୍ ଇଷ୍ମୂର୍ଜଂ ଧଓ ମରୁତଃ ସଂରରା୍ଣା ଇତ୍ୟା୍ହାନ୍ନଂ୍ ବା ଊର୍ଗନ୍ନଂ ମ୍ରୁତୋଽନ୍ନମେ୍ବାବଂ ରୁନ୍ଧେଽଶ୍ମଂଂସ୍ତେ୍ କ୍ଷୁଦ୍ମୁଂ ତେ୍ ଶୁ (୧) ଗୃଂଚ୍ଛତୁ୍ ୟଂ ଦ୍ୱି୍ଷ୍ମ ଇତ୍ୟାଂହ୍ ୟମେ୍ବ ଦ୍ୱେଷ୍ଟି୍ ତମଂସ୍ୟ କ୍ଷୁଧା ଚଂ ଶୁ୍ଚା ଚାର୍ପୟତି୍ ତ୍ରିଃ ପଂରିଷି୍ଞ୍ଚନ୍ ପର୍ୟେଂତି ତ୍ରି୍ବୃଦ୍ୱା ଅ୍ଗ୍ନିର୍ୟାବା୍ନେ୍ବାଗ୍ନିସ୍ତସ୍ୟ୍ ଶୁଚଂଂ ଶମୟତି୍ ତ୍ରିଃ ପୁନଃ୍ ପର୍ୟେଂତି୍ ଷଟ୍ ସଂ ପଂଦ୍ୟନ୍ତେ୍ ଷଡ୍ ବା ଋ୍ତବଂ ଋ୍ତୁଭିରେ୍ବାସ୍ୟ୍ ଶୁଚଂଂ ଶମୟତ୍ୟ୍ପାଂ ବା ଏ୍ତଦ୍-ପୁଷ୍ପଂ୍ ୟଦ୍ୱେ୍ତ୍ସୋଽପାଂ (୨) ଶରୋଽବଂକା ବେତସଶା୍ଖୟା୍ ଚାବଂକାଭିଶ୍ଚ୍ ବି କଂର୍ଷ୍ତ୍ୟାପୋ୍ ବୈ ଶା୍ନ୍ତାଃ ଶା୍ନ୍ତାଭିରେ୍ବାସ୍ୟ୍ ଶୁଚଂଂ ଶମୟତି୍ ୟୋ ବା ଅ୍ଗ୍ନିଂ ଚି୍ତଂ ପ୍ରଂଥ୍ମଃ ପ୍ରଶୁରଂଧି୍କ୍ରାମଂତୀଶ୍ୱ୍ରୋ ବୈ ତଂ ଶୁ୍ଚା ପ୍ର୍ଦହୋ ମ୍ଣ୍ଡୂକେଂନ୍ ବି କଂର୍ଷତ୍ୟେ୍ଷ ବୈ ପଂଶୂ୍ନାମଂନୁପଜୀବନୀ୍ୟୋ ନ ବା ଏ୍ଷ ଗ୍ରା୍ମ୍ୟେଷୁଂ ପ୍ରଶୁଷୁଂ ହି୍ତୋ ନାଽଽର୍ଣ୍ୟେଷୁ ତମେ୍ବ ଶୁ୍ଚାଽପଂୟତ୍ୟଷ୍ଟା୍ଭିର୍ବି କଂର୍ଷତ୍ୟ (୩) ଷ୍ଟାକ୍ଷଂରା ଗାୟ୍ତ୍ରୀ ଗାଂୟ୍ତ୍ରୋଽଗ୍ନିର୍ୟାବା୍ନେ୍ବାଗ୍ନିସ୍ତସ୍ୟ୍ ଶୁଚତ୍ୟ୍ଂ ଶମୟତି ପାବ୍କବଂତୀଭି୍ରନ୍ନଂ୍ ବୈ ପାଂବ୍କୋଽନ୍ନେ୍ନୈବାସ୍ୟ୍ ଶୁଚତ୍ୟ୍ଂ ଶମୟତି ମୃତ୍ୟୁର୍ବା ଏ୍ଷ ୟଦ୍ଗ୍ନିର୍ବ୍ରହ୍ମଣ ଏ୍ତଦ୍ରୂପଂ ୟତ୍ କୃଂଷ୍ଣାଜି୍ନଂ କାର୍ଷ୍ଣୀ ଉପା୍ନହା୍ବୁପଂ ମୁଞ୍ଚତେ୍ ବ୍ରହ୍ମଣୈ୍ବ ମୃତ୍ୟୋର୍‌ନ୍ତର୍ଧଂତ୍ତେ୍ଽନ୍ତର୍ମୃତ୍ୟୋର୍ଧଂତ୍ତେ୍ଽନ୍ତର୍ନାଦ୍ୟା୍ଦିତ୍ୟାଂହୁର୍‌ନ୍ୟାମୁଂପମୁଞ୍ଚତେ୍ଽନ୍ୟାଂ ନାନ୍ତ (୪)

ରେବ ମୃତ୍ୟୋର୍ଧ୍ରତ୍ତେଽବାନ୍ନାଦ୍ୟତ୍ୟଂ ରୁନ୍ଧେ ନମସ୍ତେ ହରସେ ଶୋଚିଷ ଇତ୍ୟାହ ନମସ୍କୃତ୍ୟ ହି ବସୀୟାଂସମୁପଚରନ୍ତ୍ୟନ୍ୟଂ ତେ ଅସ୍ମତ୍ତପନ୍ତୁ ହେତୟ ଇତ୍ୟାହ ୟମେବ ଦ୍ୱେଷ୍ଟି ତମସ୍ୟ ଶୁଚାଽର୍ପୟତି ପାବକୋ ଅସ୍ମଭ୍ୟତ୍ୟଂ ଶିବୋ ଭବେତ୍ୟାହାନ୍ନଂ ବୈ ପାବକୋଽନ୍ନମେବାବ ରୁନ୍ଧେ ଦ୍ୱାଭ୍ୟାମଧି କ୍ରାମତି ପ୍ରତିଷ୍ଠିତ୍ୟା ଅପସ୍ୱବତୀଭ୍ୟାଂ ଶାନ୍ତ୍ୟୈ (୫)॥

(ଶୁଗ୍ବେତସୋଽପାମଷ୍ଟାଭିର୍ବି କର୍ଷତି ନାନ୍ତରେକାନ୍ନ ପଞ୍ଚାଶଚ୍ଚ) **॥ ୫। ୪। ୪॥**

(ବ୍ୟାଧାରଣ-ବୈଶ୍ୱକର୍ମଣାହୁତିବିଧାନମ୍ ॥ ଅଗ୍ନିଋଷିଃ)

ନୃଷଦେ ବଡିତି ବ୍ୟାଘାରୟତି ପଙ୍କ୍ତ୍ୟାଽଽହୁତ୍ୟା ୟଜ୍ଞମୁଖମା ରଭତେଽକ୍ଷ୍ଣୟା ବ୍ୟାଘାରୟତି ତସ୍ମାଦକ୍ଷ୍ଣୟା ପଶବୋଽଙ୍ଗାନି ପ୍ର ହରନ୍ତି ପ୍ରତିଷ୍ଠିତ୍ୟୈ ୟଦ୍ୱଷଟ୍-କୁର୍ୟାଦ୍ୟାତୟାମାଽସ୍ୟ ବଷଟ୍-କାରଃ ସ୍ୟାଦ୍ୟନ୍ନ ବଷଟ୍-କୁର୍ୟାଦ୍ରକ୍ଷାଂସି ୟଜ୍ଞଂ ହନ୍ୟୁର୍ବଡିତ୍ୟାହ ପରୋଽକ୍ଷମେବ ବଷଟ୍ କରୋତି ନାସ୍ୟ ୟାତୟାମା ବଷଟ୍-କାରୋ ଭବତି ନ ୟଜ୍ଞଂ ରକ୍ଷାଂସି ଘ୍ନନ୍ତି ହୁତାଦୋ ବା ଅନ୍ୟେ ଦେବା (୧) ଅହୁତାଦୋଽନ୍ୟେ ତାନଗ୍ନିଚିଦେବୋଭୟାନ୍ ପ୍ରୀଣାତି ୟେ ଦେବା ଦେବାନାମିତି ଦଧ୍ନା ମଧୁମିଶ୍ରେଣାବୋକ୍ଷତି ହୁତାଦଶ୍ଚୈବ ଦେବାନହୁତାଦଶ୍ଚ ୟଜମାନଃ ପ୍ରୀଣାତି ତେ ୟଜମାନଂ ପ୍ରୀଣନ୍ତି ଦଧ୍ନୈବ ହୁତାଦଃ ପ୍ରୀଣାତି ମଧୁଷାଽହୁତାଦୋ ଗ୍ରାମ୍ୟଂ ବା ଏତଦନ୍ନଂ ୟଦ୍ଦଧ୍ୟାରଣ୍ୟଂ ମଧୁ ୟଦ୍ଦଧ୍ନା ମଧୁମିଶ୍ରେଣାବୋକ୍ଷତ୍ୟୁଭୟସ୍ୟାବରୁଦ୍ଧ୍ୟୈ ଗ୍ରୁମୁଷ୍ଟିନାଽବୋକ୍ଷତି ପ୍ରାଜାପତ୍ୟୋ (୨) ବୈ ଗ୍ରୁମୁଷ୍ଟିଃ ସୟୋନିତ୍ୱାୟ ଦ୍ୱାଭ୍ୟାଂ ପ୍ରତିଷ୍ଠିତ୍ୟା ଅନୁପରିଚାରମବୋକ୍ଷତ୍ୟପରିବର୍ଗମେବୈନାନ୍ ପ୍ରୀଣାତି ବି ବା ଏଷ ପ୍ରାଣୈଃ ପ୍ରଜୟା ପଶୁଭିରୃଧ୍ୟତେ ୟୋଽଗ୍ନିଂ ଚିନ୍ୱନ୍ନଧି କ୍ରାମତି ପ୍ରାଣଦା ଅପାନଦା ଇତ୍ୟାହ ପ୍ରାଣାନେବାଽଽତ୍ମନ୍-ଧତ୍ତେ ବର୍ଚୋଦା ବରିବୋଦା ଇତ୍ୟାହ ପ୍ରଜା ବୈ ବର୍ଚଃ ପଶବୋ ବରିବଃ ପ୍ରଜାମେବ ପଶୂନାତ୍ମନ୍-ଧତ୍ତ ଇନ୍ଦ୍ରୋ ବୃତ୍ରମହନ୍ତଂ ବୃତ୍ରୋ (୩) ହତଃ

Not For Commercial Use

ଷୋ᳚ଡ଼ଶଭି᳚ର୍ଭୋ᳚ଗୈର᳚ସିନା᳚ତ୍ସ ଏ᳚ତାମ᳚ଗ୍ନୟେଽନୀ᳚କବତ᳚

ଆହୁ᳚ତିମପଶ୍ୟ᳚ତ୍ତାମ᳚ଜୁହୋ᳚ତ୍ତସ୍ୟା᳚ଗ୍ନିରନୀ᳚କବା᳚ନ୍-ସ୍ୱେନ᳚ ଭାଗ᳚ଧେୟେ᳚ନ ପ୍ରୀ᳚ତଃ ଷୋ᳚ଡଶ᳚ଧା

ବୃ᳚ତ୍ରସ୍ୟ᳚ ଭୋ᳚ଗାନପ୍ୟ᳚ଦହଦ୍ୱୈଶ୍ୱକର୍ମ᳚ଣେନ᳚ ପା᳚ପ୍ମନୋ᳚ ନିର᳚ମୁଚ୍ୟତ᳚ ୟଦ᳚ଗ୍ନୟେଽନୀ᳚କବତ᳚

ଆହୁ᳚ତିଂ ଜୁହୋତ୍ୟ᳚ଗ୍ନିରେ᳚ବାସ୍ୟାନୀ᳚କବା᳚ନ୍-ସ୍ୱେନ᳚ ଭାଗ᳚ଧେୟେ᳚ନ ପ୍ରୀ᳚ତଃ ପା᳚ପ୍ମାନ᳚ମପି᳚ ଦହତି

ବୈଶ୍ୱକର୍ମ᳚ଣେନ᳚ ପା᳚ପ୍ମନୋ᳚ ନିର୍ମୁ᳚ଚ୍ୟତେ᳚ ୟଂ କା᳚ମୟେ᳚ତ ଚି᳚ରଂ ପା᳚ପ୍ମନୋ᳚ (୪)

ନିର୍ମୁ᳚ଚ୍ୟେ᳚ତେତ୍ୟେ᳚କୈକ᳚ଂ ତସ୍ୟ᳚ ଜୁହୁୟାଚ୍ଚି᳚ରମେ᳚ବ ପା᳚ପ୍ମନୋ᳚ ନିର୍ମୁ᳚ଚ୍ୟତେ᳚ ୟଂ କା᳚ମୟେ᳚ତ

ତା᳚ଜକ୍ ପା᳚ପ୍ମନୋ᳚ ନିର୍ମୁ᳚ଚ୍ୟେ᳚ତେତି᳚ ସର୍ବା᳚ଣି᳚ ତସ୍ୟା᳚ନୁଦ୍ଦୃତ୍ୟ᳚ ଜୁହୁୟାତ୍ତା᳚ଜଗେ᳚ବ ପା᳚ପ୍ମନୋ᳚

ନିର୍ମୁ᳚ଚ୍ୟତେଽଥୋ᳚ ଖଲୁ ନାନୈ᳚ବ ସୂ᳚କ୍ତାଭ୍ୟା᳚ଂ ଜୁହୋତି᳚ ନାନୈ᳚ବ ସୂ᳚କ୍ତୟୋ᳚ର୍ବୀ᳚ର୍ୟଂ᳚ ଦଧା᳚ତ୍ୟଥୋ᳚

ପ୍ରତି᳚ଷ୍ଠିତ୍ୟୈ (୫)॥ (ଦେ᳚ବାଃ ପ୍ରା᳚ଜାପ᳚ତ୍ୟା ବୃ᳚ତ୍ରଶ୍ଚି᳚ରଂ ପା᳚ପ୍ମନ᳚ଷ୍ଟଦ୍ୱା᳚ରି᳚ଂଶଚ୍ଚ) **॥ ୫। ୪। ୫॥**

(ସମିଦାଧାନ-ଅଗ୍ନିପ୍ରଣୟନ-ହୋତୁରପ୍ରତିରଥଜପବିଧାନମ୍ ॥ ଅଗ୍ନିଋଷିଃ)

ଉଦେ᳚ନମୁତ୍ତ᳚ରାଂ ନ᳚ୟେତି᳚ ସ᳚ମିଧ᳚ ଆ ଦ᳚ଧାତି᳚ ୟଥା᳚ ଜନ᳚ଂ ୟ᳚ତେଽବ᳚ ସଂ କ᳚ରୋତି᳚

ତା᳚ଦୃଗେ᳚ବ ତତ୍ତି᳚ସ୍ର ଆ ଦ᳚ଧାତି ତ୍ରି᳚ବୃଦ୍ୱା᳚ ଅ᳚ଗ୍ନିର୍ୟାବା᳚ନେ᳚ବାଗ୍ନିସ୍ତସ୍ମୈ᳚ ଭାଗ᳚ଧେୟଂ᳚

କରୋ᳚ତ୍ୟୌଦୁ᳚ମ୍ବରୀର୍ଭ᳚ବନ୍ତ୍ୟୂର୍ଗ୍ୱା᳚ ଉ᳚ଦୁମ୍ବର᳚ ଊର୍ଜ᳚ମେ᳚ବାସ୍ମା᳚ ଅପି᳚ ଦଧା᳚ତ୍ୟୁଦୁ᳚ ତ୍ୱା᳚ ବିଶ୍ୱେ᳚ ଦେ᳚ବା

ଇତ୍ୟା᳚ହ ପ୍ରା᳚ଣା ବୈ ବିଶ୍ୱେ᳚ ଦେ᳚ବାଃ ପ୍ରା᳚ଣୈ (୧) ରେ᳚ବୈନ᳚ମୁଦ୍ୟ᳚ଚ୍ଛତେଽଗ୍ନେ᳚ ଭର᳚ନ୍ତୁ

ଚିତ୍ତି᳚ଭି᳚ରିତ୍ୟା᳚ହ ୟସ୍ମା᳚ ଏ᳚ବୈନ᳚ଂ ଚି᳚ତ୍ତାୟୋ᳚ଦ୍ୟ᳚ଚ୍ଛତେ᳚ ତେନୈ᳚ବୈନ᳚ଂ ସମ᳚ର୍ଧୟତି᳚ ପଞ୍ଚ ଦିଶୋ᳚

ଦୈବୀ᳚ର୍ୟ᳚ଜ୍ଞମ᳚ବନ୍ତୁ ଦେ᳚ବୀରିତ୍ୟା᳚ହ ଦିଶୋ᳚ ହ୍ୟେ᳚ଷୋଽନୁ᳚ ପ୍ର᳚ଚ୍ୟବ᳚ତେଽପାମ᳚ତିଂ ଦୁର୍ମ᳚ତିଂ

ବାଧ᳚ମାନା᳚ ଇତ୍ୟା᳚ହ ରକ୍ଷ᳚ସା᳚ମପ᳚ହତ୍ୟୈ ରା᳚ୟସ୍ପୋଷେ᳚ ୟ᳚ଜ୍ଞପ᳚ତିମା᳚ଭଜ᳚ନ୍ତୀ᳚ରିତ୍ୟା᳚ହ ପ᳚ଶବୋ᳚

ବୈ ରା᳚ୟସ୍ପୋଷଃ᳚ (୨) ପ᳚ଶୂନେ᳚ବାବ᳚ ରୁନ୍ଧେ ଷ᳚ଡ୍-ଭି᳚ର୍ହର᳚ତି᳚ ଷଡ୍ ବା ଋ᳚ତବ᳚

ଋ᳚ତୁଭି᳚ରେ᳚ବୈନ᳚ଂ ହରତି᳚ ଦ୍ୱେ ପ᳚ରି᳚ଗୃହ୍ୟ᳚ବତୀ ଭବତୋ᳚ ରକ୍ଷ᳚ସା᳚ମପ᳚ହତ୍ୟୈ᳚

Not For Commercial Use

ସୂର୍ଯ୍ଯଁରଶ୍ମିର୍ହରିକେଶଃ ପୁରସ୍ତାଦିତ୍ୟାହ ପ୍ରସୂତ୍ୟୈ ତତଃ ପାବକା ଆଶିଷୋ ନୋ

ଜୁଷନ୍ତାମିତ୍ୟାହାନ୍ନଂ ବୈ ପାବକୋଽନ୍ନମେବାବ ରୁନ୍ଧେ ଦେବାସୁରାଃ ସଂୟତ୍ତା ଆସନ୍ତେ

ଦେବା ଏତଦପ୍ରତିରଥମପଶ୍ୟନ୍ତେନ ବୈ ତେ ପ୍ରତ୍ୟ (୩)

ସୁରାନଜୟନ୍ତଦପ୍ରତିରଥସ୍ୟାପ୍ରତିରଥତ୍ୱଂ ୟଦପ୍ରତିରଥଂ ଦ୍ୱିତୀୟୋ ହୋତାଽନ୍ୱାହାପ୍ରତ୍ୟେବ

ତେନ ୟଜମାନୋ ଭ୍ରାତୃବ୍ୟାନ୍ ଜୟତ୍ୟଥୋ ଅନଭିଜିତମେବାଭି ଜୟତି ଦଶର୍ଚଂ ଭବତି

ଦଶାକ୍ଷରା ବିରାଡ୍-ବିରାଜେମୌ ଲୋକୌ ବିଧୃତାବନୟୋର୍ଲୋକୟୋର୍ବିଧୃତ୍ୟା ଅଥୋ

ଦଶାକ୍ଷରା ବିରାଡ୍-ଅନ୍ନଂ ବିରାଡ୍ୱିରାଜ୍ୟେବାନ୍ନାଦ୍ୟେ ପ୍ରତି ତିଷ୍ଠତ୍ୟସଦିବ ବା

ଅନ୍ତରିକ୍ଷମନ୍ତରିକ୍ଷମିବାଽଽଗ୍ନୀଧ୍ରମାଗ୍ନୀଧ୍ରେ (୪) ଽଶ୍ମାନଂ ନି ଦଧାତି ସତ୍ୱାୟ ଦ୍ୱାଭ୍ୟାଂ

ପ୍ରତିଷ୍ଠିତ୍ୟୈ ବିମାନ ଏଷ ଦିବୋ ମଧ୍ୟ ଆସ୍ତ ଇତ୍ୟାହ ବ୍ୟେବୈତୟା ମିମୀତେ ମଧ୍ୟେ

ଦିବୋ ନିହିତଃ ପୃଶ୍ନିରଶ୍ମେତ୍ୟାହାନ୍ନଂ ବୈ ପୃଶ୍ନ୍ୟନ୍ନମେବାବ ରୁନ୍ଧେ ଚତସୃଭିରା ପୁଚ୍ଛାଦେତି

ଚତ୍ୱାରି ଛନ୍ଦାଂସି ଛନ୍ଦୋଭିରେବେନ୍ଦ୍ରଂ ବିଶ୍ୱା ଅବୀବୃଧନ୍ନିତ୍ୟାହ ବୃଦ୍ଧିମେବୋପାବର୍ତତେ

ବାଜାନାଂ ସତ୍ପତିଂ ପତି (୫) ମିତ୍ୟାହାନ୍ନଂ ବୈ ବାଜୋଽନ୍ନମେବାବ ରୁନ୍ଧେ ସୁମ୍ନହୂର୍ୟଜ୍ଞୋ

ଦେବାଂ ଆ ଚ ବକ୍ଷଦିତ୍ୟାହ ପ୍ରଜା ବୈ ପଶବଃ ସୁମ୍ନଂ ପ୍ରଜାମେବ ପଶୂନାତ୍ମନ୍ ଧତ୍ତେ

ୟକ୍ଷଦଗ୍ନିର୍ଦେବୋ ଦେବାଂ ଆ ଚ ବକ୍ଷଦିତ୍ୟାହ ସ୍ୱଗାକୃତ୍ୟୈ ବାଜସ୍ୟ ମା ପ୍ରସବେନୋଦ୍

ଗ୍ରାଭେଣୋଦଗ୍ରଭୀଦିତ୍ୟାହାସୌ ବା ଆଦିତ୍ୟ ଉଦ୍ୟନ୍ନୁଦ୍-ଗ୍ରାଭ ଏଷ ନିମ୍ରୋଚନ୍ନିଗ୍ରାଭୋ

ବ୍ରହ୍ମଣୈବାଽଽତ୍ମାନମୁଦ୍-ଗୃହ୍ଣାତି ବ୍ରହ୍ମଣା ଭ୍ରାତୃବ୍ୟଂ ନି ଗୃହ୍ଣାତି (୬)॥

(ପ୍ରାଣୈଃ ପୋଷୋଽପ୍ରତ୍ୟାଗ୍ନୀଧ୍ରେ ପତିମେଷ ଦଶ ଚ) **॥ ୫। ୪। ୬॥**

(ଚିତ୍ୟାରୋହଣଂ ତତ୍ରାଗ୍ନିନିକ୍ଷେପାଦି ଚ ॥ ଅଗ୍ନିଋଷିଃ)

ପ୍ରାଚୀ॒ମନୁ॑ ପ୍ର॒ଦିଶ॒ଂ ପ୍ରେହି॑ ବି॒ଦ୍ୱାନିତ୍ୟା॑ହ ଦେବଲୋ॒କମେ॒ବୈତୟୋ॒ପାବ॑ର୍ତତେ॒ କ୍ରମ॑ଧ୍ୱମ॒ଗ୍ନିନା॒

ନାକ॒ମିତ୍ୟା॑ହେ॒ମାନେ॒ବୈତୟା॑ ଲୋ॒କାନ୍ କ୍ର॑ମତେ ପୃଥି॒ବ୍ୟା

ଅ॒ହମୁ॒ଦ॒ନ୍ତରି॑କ୍ଷ॒ମାଽରୁ॑ହ॒ମିତ୍ୟା॑ହେ॒ମାନେ॒ବୈତୟା॑ ଲୋ॒କାନ୍-ସ॒ମାରୋ॑ହତି॒ ସୁବ॒ର୍ୟନ୍ତୋ॒

ନାପେ॑କ୍ଷନ୍ତ॒ ଇତ୍ୟା॑ହ ସୁବ॒ର୍ଗମେ॒ବୈତୟା॑ ଲୋ॒କମେ॒ତ୍ୟଗ୍ନେ॒ ପ୍ରେହି॑ (୧) ପ୍ର॒ଥ॒ମୋ

ଦେ॑ବୟ॒ତାମିତ୍ୟା॑ହୋ॒ଭୟେ॑ଷ୍ୱେ॒ବୈତୟା॑ ଦେବମନୁ॒ଷ୍ୟେଷୁ॒ ଚକ୍ଷୁ॑ର୍ଦଧାତି ପ॒ଞ୍ଚଭି॒ରଧି॑ କ୍ରାମତି॒

ପାଙ୍କ୍ତୋ॑ ଯ॒ଜ୍ଞୋ ଯାବା॑ନେ॒ବ ଯ॒ଜ୍ଞସ୍ତେନ॑ ସ॒ହ ସୁ॑ବ॒ର୍ଗଂ ଲୋ॒କମେ॑ତି॒ ନକ୍ତୋ॒ଷାସେତି॑

ପୁରୋଽନୁବା॒କ୍ୟା॑ମନ୍ୱା॑ହ॒ ପ୍ରତ୍ୟା॒ ଅଗ୍ନେ॑ ସହସ୍ରା॒କ୍ଷେତ୍ୟା॑ହ ସାହ॒ସ୍ରଃ ପ୍ର॒ଜାପ॑ତିଃ

ପ୍ର॒ଜାପ॑ତେ॒ରାପ୍ତ୍ୟୈ॒ ତସ୍ମୈ॑ ତେ ବିଧେମ॒ ବାଜା॑ୟ॒ ସ୍ୱାହେତ୍ୟା॒ହାନ୍ନ॒ଂ ବୈ ବାଜୋଽନ୍ନ॑ମେ॒ବାବ॑

(୨) ରୁନ୍ଧେ ଦ॒ଧ୍ନଃ ପୂ॒ର୍ଣାମୌଦୁ॑ମ୍ବରୀଂ ସ୍ୱୟମାତୃ॒ଣ୍ଣାୟା॑ଂ ଜୁହୋ॒ତ୍ୟୂର୍ଗ୍ୱୈ ଦଧ୍ୟୂର୍ଗୁ॑ଦୁ॒ମ୍ବରୋ॒ଽସୌ

ସ୍ୱ॑ୟମାତୃ॒ଣ୍ଣାଽମୁଷ୍ୟା॑ମେ॒ବୋର୍ଜ॑ଂ ଦଧାତି॒ ତସ୍ମା॑ଦ॒ମୁତୋ॒ଽର୍ବାଚୀ॒ମୂର୍ଜ॒ମୁପ॑ ଜୀବାମସ୍ତି॒ସୃଭି॑ଃ

ସାଦୟତି ତ୍ରି॒ବୃଦ୍ୱା ଅ॒ଗ୍ନିର୍ୟାବା॑ନେ॒ବାଗ୍ନିସ୍ତଂ ପ୍ର॑ତି॒ଷ୍ଠାଂ ଗ॑ମୟତି॒ ପ୍ରେଦ୍ଧୋ॑ ଅଗ୍ନେ ଦୀଦିହି ପୁ॒ରୋ

ନ॒ ଇତ୍ୟୌଦୁ॑ମ୍ବରୀ॒ମା ଦ॑ଧାତ୍ୟେ॒ଷା ବୈ ସୂ॒ର୍ମୀ କର୍ଣ॑କାବତ୍ୟେ॒ତୟା॑ ହ ସ୍ମ॒ (୩) ବୈ ଦେ॒ବା

ଅସୁ॑ରାଣାଂ ଶତତ॒ର୍ହାଂ॑ସ୍ତୃଂ॑ହନ୍ତି॒ ଯଦେ॒ତୟା॑ ସ॒ମିଧ॑ମା॒ଦଧା॑ତି॒ ବଜ୍ର॑ମେ॒ବୈତଚ୍ଛ॑ତ॒ଘ୍ନୀଂ

ଯଜ॑ମାନୋ॒ ଭ୍ରାତୃ॑ବ୍ୟାୟ॒ ପ୍ର ହ॑ରତି॒ ସ୍ତୃତ୍ୟା॒ ଅଛ॑ମ୍ବଟ୍-କାରଂ ବି॒ଧେମ॑ ତେ ପର॒ମେ ଜନ୍ମ॑ନ୍ନଗ୍ନ॒

ଇତି॒ ବୈକ॑ଙ୍କତୀ॒ମା ଦ॑ଧାତି॒ ଭା ଏ॒ବାବ॑ ରୁନ୍ଧେ॒ ତାଂ ସ॑ବି॒ତୁର୍ବରେ॑ଣ୍ୟସ୍ୟ ଚି॒ତ୍ରାମିତି॑

ଶମୀ॒ମୟୀ॒ଂ ଶାନ୍ତ୍ୟା॑ ଅ॒ଗ୍ନିର୍ବା॑ ହ॒ ବା ଅ॑ଗ୍ନି॒ଚିତ॑ଂ ଦୁହେ॑ଽଗ୍ନି॒ଚିଦ୍ୱା॒ଽଗ୍ନିଂ ଦୁ॑ହେ॒ ତାଂ (୪)

ସ॑ବି॒ତୁର୍ବରେ॑ଣ୍ୟସ୍ୟ ଚି॒ତ୍ରାମିତ୍ୟା॑ହୈ॒ଷ ବା ଅ॒ଗ୍ନେର୍ଦୋହ॒ସ୍ତମ॑ସ୍ୟ॒ କଣ୍ୱ॑ ଏ॒ବ

ଶ୍ରା॑ୟ॒ସୋଽବେ॒ତ୍ତେନ॑ ହ ସ୍ମୈନ॒ଂ ସ ଦୁ॑ହେ॒ ଯଦେ॒ତୟା॑ ସ॒ମିଧ॑ମା॒ ଦଧା॑ତ୍ୟଗ୍ନି॒ଚିଦେ॒ବ

Not For Commercial Use

ତଦ୍‌ଗ୍ନିଂ ଦୁ॑ହେ ସ୍ପ୍ତ ତେ॑ ଅଗ୍ନେ ସ୍ମିଧଃ॑ ସ୍ପ୍ତ ଜ୍ହିହ୍ବା ଇତ୍ୟା॑ହ ସ୍ପ୍ତୈବାସ୍ୟ୍ ସାପ୍ତା॑ନି

ପ୍ରୀଣାତି ପୂ୍ର୍ଣୟା॑ ଜୁହୋତି ପୂ୍ର୍ଣ ଇ॑ବ୍ ହି ପ୍ର୍ଜାପ॑ତିଃ ପ୍ର୍ଜାପ॑ତେ୍ (୫) ରାପ୍ତ୍ୟୈ୍ ନୂ୍ୟ॑ନୟା

ଜୁହୋତି୍ ନୂ୍ୟ॑ନା୍ଦ୍ଧି ପ୍ର୍ଜାପ॑ତିଃ ପ୍ର୍ଜା ଅସୃ॑ଜତ ପ୍ର୍ଜାନା୍ଂ॑ ସୃଷ୍ଟ୍ୟା॑ ଅ୍ଗ୍ନିର୍ଦ୍ଦେ୍ବେଭ୍ୟୋ୍ ନିଲା॑ୟତ୍

ସ ଦିଶୋଽନୁ୍ ପ୍ରାବି॑ଶ୍‌ଜ୍ଜୁହ୍ବ୍ତ୍ନ॑ସା୍ ଦିଶୋ॑ ଧ୍ୟାୟେଦ୍ ଦି୍ଗ୍-ଭ୍ୟ ଏ୍ବୈନ୍ମବ॑ ରୁନ୍ଧେ ଦ୍ଧ୍ନା

ପୁ୍ରସ୍ତା॑ଜ୍ଜୁହୋ୍ତ୍ୟାଜ୍ୟେ॑ନୋ୍ପରି॑ଷ୍ଟା୍ତ୍ତେଜ॑ଶ୍ଚୈ୍ବାସ୍ମା॑ ଇନ୍ଦ୍ରି୍ୟଂ॑ ଚ॑ ସ୍ମୀଚୀ॑ ଦଧାତି୍

ଦ୍ବାଦ॑ଶକପାଲୋ ବୈଶ୍ବାନ୍ରୋ ଭ॑ବତି୍ ଦ୍ବାଦ॑ଶ୍ ମାସାଃ॑ ସଂ॑ବସ୍ତ୍ରଃ

ସଂ॑ବସ୍ତ୍ରୋଽଗ୍ନିର୍ବୈଶ୍ବାନ୍ରଃ ସା୍କ୍ଷା (୬) ଦେ୍ବ ବୈଶ୍ବାନ୍ରମବ॑ ରୁନ୍ଧେ୍ ୟତ୍-ପ୍ର॑ୟାଜାନୂ୍ୟା୍ଜାନ୍

କୁ୍ର୍ୟାଦ୍ବିକ॑ସ୍ତିଃ୍ ସା ୟ୍ଜ୍ଞସ୍ୟ॑ ଦର୍ବିହୋ୍ମଂ॑ କ॑ରୋତି ୟ୍ଜ୍ଞସ୍ୟ୍ ପ୍ରତି॑ଷ୍ଠିତ୍ୟୈ ରା୍ଷ୍ଟ୍ରଂ॑ ବୈ

ବୈଶ୍ବାନ୍ରୋ ବିଶ୍ମରୁତୋ॑ ବୈଶ୍ବାନ୍ରଂ॑ ହୁ୍ତ୍ବା ମା॑ରୁ୍ତାନ୍ ଜୁ॑ହୋତି ରା୍ଷ୍ଟ୍ର ଏ୍ବ ବିଶ୍ମନୁ॑

ବଧ୍ନାତ୍ୟୁ୍ଚୈର୍ବୈଶ୍ବାନ୍ରସ୍ୟାଽଽଶ୍ରା୍ବୟତ୍ୟୁପା୍ଂଶୁ ମା॑ରୁ୍ତାନ୍ ଜୁ॑ହୋତି୍ ତସ୍ମା॑ଦ୍ରା୍ଷ୍ଟ୍ରଂ॑ ବିଶ୍ମତି॑

ବଦତି ମାରୁ୍ତା ଭ॑ବନ୍ତି ମ୍ରୁତୋ୍ ବୈ ଦେ୍ବାନା୍ଂ ବିଶୋ॑ ଦେବ୍ବିଶେନୈ୍ବାସ୍ମୈ

ମନୁଷ୍ୟବି୍ଶମବ॑ ରୁନ୍ଧେ ସ୍ପ୍ତ ଭ॑ବନ୍ତି ସ୍ପ୍ତଗ॑ଣା୍ ବୈ ମ୍ରୁତୋ॑ ଗ୍ଣ୍ଶ ଏ୍ବ ବିଶ୍ମବ॑ ରୁନ୍ଧେ

ଗ୍ଣେନ॑ ଗ୍ଣମ॑ନୁ୍ଦ୍ରୁତ୍ୟ॑ ଜୁହୋତି୍ ବିଶ॑ମେ୍ବାସ୍ମା୍ ଅନୁ॑ବର୍ତ୍ମା୍ନଂ॑ କରୋତି (୭)॥

(ଅଗ୍ନେ୍ ପ୍ରେହ୍ୟବ॑ ସ୍ମ ଦୁହେ୍ ତା॑ ପ୍ର୍ଜାପ॑ତେଃ ସା୍କ୍ଷାନ୍ମ॑ନୁଷ୍ୟବି୍ଶମେକ॑ ବିଂଶତିଶ୍ଚ) ॥ **୫। ୪। ୭॥**

(ବସୋର୍ଧାରାବିଧାନମ୍ ॥ ଅଗ୍ନିଋଷିଃ)

ବସୋ୍ର୍ଧାରା॑ ଜୁହୋତି୍ ବସୋ॑ର୍ମେ୍ ଧାରା॑ଽସ୍ଦିତି୍ ବା ଏ୍ଷା ହ୍ରି॑ୟତେ ଘୃତସ୍ୟ୍ ବା

ଏ॑ନମେ୍ଷା ଧାରା୍ଽମୁଷ୍ମିଁ॑ଲ୍ଲୋ୍କେ ପିନ୍ବ॑ମା୍ନୋପ॑ ତିଷ୍ଠତ୍ ଆଜ୍ୟେ॑ନ ଜୁହୋତି୍ ତେଜୋ୍ ବା

ଆଜ୍ୟ୍ଂ ତେଜୋ୍ ବସୋ୍ର୍ଧାରା୍ ତେଜ॑ସୈ୍ବାସ୍ମୈ୍ ତେଜୋଽବ॑ ରୁନ୍ଧେଽଥୋ୍ କାମା୍ ବୈ

ବସୋ୍ର୍ଧାରା୍ କାମା॑ନେ୍ବାବ॑ ରୁନ୍ଧେ୍ ୟଂ॑ କା୍ମୟେ॑ତ ପ୍ରା୍ଣାନ॑ସ୍ୟା୍ନ୍ନାଦ୍ୟ୍ଂ ବି (୧) ଚ୍ଛିନ୍ଦ୍ୟା୍ମିତି॑

Not For Commercial Use

ବ୍ରିଗ୍ରାହ॑ ତସ୍ୟ॑ ଜୁହୁୟାତ୍ ପ୍ରା॒ଣାନେ॒ବାସ୍ୟା॒ନ୍ନାଦ୍ୟ॑ ବି ଛି॑ନତ୍ତି॒ ୟଂ କା॒ମୟେ॑ତ
ପ୍ରା॒ଣାନ॑ସ୍ୟା॒ନ୍ନାଦ୍ୟ॒ଂ ସଂ ତ॑ନୁୟା॒ମିତି॒ ସନ୍ତ॑ତା॒ ତସ୍ୟ॑ ଜୁହୁୟାତ୍ ପ୍ରା॒ଣାନେ॒ବାସ୍ୟା॒ନ୍ନାଦ୍ୟ॒ଂ ସଂ
ତ॑ନୋତି॒ ଦ୍ୱାଦ॑ଶ ଦ୍ୱାଦ॒ଶାନି॑ ଜୁହୋତି॒ ଦ୍ୱାଦ॑ଶ॒ ମାସାଃ ସଂବତ୍ସ॒ରଃ ସଂ॑ବତ୍ସ॒ରେଣୈ॒ବାସ୍ମା॒
ଅନ୍ନ॒ମବ॑ ରୁନ୍ଧେଽନ୍ନ॑ଂ ଚ॒ ମେଽକ୍ଷୁଚ୍ଚ ମ॒ ଇତ୍ୟା॑ହୈ॒ତଦ୍ୱା (୨) ଅନ୍ନ॑ସ୍ୟ ରୂପଂ
ରୂପେଣୈ॒ବାନ୍ନ॒ମବ॑ ରୁନ୍ଧେ॒ଽଗ୍ନିଶ୍ଚ॑ ମ॒ ଆପ॑ଶ୍ଚ ମ॒ ଇତ୍ୟା॑ହୈ॒ଷା ବା ଅନ୍ନ॑ସ୍ୟ॒ ୟୋନିଃ॒
ସୟୋ॑ନ୍ୟେ॒ବାନ୍ନ॒ମବ॑ ରୁନ୍ଧେଽର୍ଧେ॒ନ୍ଦ୍ରାଣି॑ ଜୁହୋତି ଦେ॒ବତା॑ ଏ॒ବାବ॑ ରୁନ୍ଧେ॒
ୟତ୍-ସର୍ବେ॑ଷାମ॒ର୍ଧମିନ୍ଦ୍ରଃ॒ ପ୍ରତି॒ ତସ୍ମା॒ଦିନ୍ଦ୍ରୋ॑ ଦେ॒ବତା॑ନାଂ ଭୂୟିଷ୍ଠ॒ଭାକ୍ତ॑ମ॒
ଇନ୍ଦ୍ର॒ମୁତ୍ତ॑ରମାହେନ୍ଦ୍ରି॒ୟମେ॒ବାସ୍ମି॑ନ୍ନୁପରି॑ଷ୍ଟାଦ୍ ଦଧାତି ୟଜ୍ଞାୟୁ॒ଧାନି॑ ଜୁହୋତି ୟ॒ଜ୍ଞୋ (୩) ବୈ
ୟ॑ଜ୍ଞାୟୁ॒ଧାନି॑ ୟ॒ଜ୍ଞମେ॒ବାବ॑ ରୁନ୍ଧେଽଥୋ॑ ଏ॒ତଦ୍ୱୈ ୟ॒ଜ୍ଞସ୍ୟ॑ ରୂପଂ ରୂପେଣୈ॒ବ ୟ॒ଜ୍ଞମବ॑
ରୁନ୍ଧେଽବଭୃ॒ଥଶ୍ଚ॑ ମେ ସ୍ୱଗାକା॒ରଶ୍ଚ॑ ମ॒ ଇତ୍ୟା॑ହ ସ୍ୱ॒ଗାକୃ॑ତ୍ୟା ଅ॒ଗ୍ନିଶ୍ଚ॑ ମେ ଘ॒ର୍ମଶ୍ଚ॑ ମ॒
ଇତ୍ୟା॑ହୈ॒ତଦ୍ୱୈ ବ୍ର॑ହ୍ମବର୍ଚ॒ସସ୍ୟ॑ ରୂପଂ ରୂପେଣୈ॒ବ ବ୍ର॑ହ୍ମବର୍ଚ॒ସମବ॑ ରୁନ୍ଧ॒ ଋକ୍ ଚ॑ ମେ॒ ସାମ॑
ଚ ମ॒ ଇତ୍ୟା॑ହେ॒ (୪) ତଦ୍ୱୈ ଛନ୍ଦ॑ସାଂ ରୂପଂ ରୂପେଣୈ॒ବ ଛନ୍ଦା॒ଂସ୍ୟବ॑ ରୁନ୍ଧେ॒ ଗର୍ଭା॑ଶ୍ଚ
ମେ ବ॒ତ୍ସାଶ୍ଚ॑ ମ॒ ଇତ୍ୟା॑ହୈ॒ତଦ୍ୱୈ ପ॑ଶୂନାଂ ରୂପଂ ରୂପେଣୈ॒ବ ପ॒ଶୂନବ॑ ରୁନ୍ଧେ॒ କଲ୍ପା॑ନ୍
ଜୁହୋ॒ତ୍ୟକ୍ଳୃ॑ପ୍ତସ୍ୟ॒ କ୍ଳୃପ୍ତ୍ୟୈ॑ ୟୁଗ୍ମଦୟୁ॒ଜେ ଜୁ॑ହୋତି ମିଥୁନ॒ତ୍ୱାୟୋ॑ତ୍ତ॒ରାବ॑ତୀ ଭବତୋ॒ଽଭିକ୍ରା॑ନ୍ତ୍ୟା॒
ଏକା॑ ଚ ମେ ତି॒ସ୍ରଶ୍ଚ॑ ମ॒ ଇତ୍ୟା॑ହ ଦେବଛନ୍ଦ॒ସଂ ବା ଏକା॑ ଚ ତି॒ସ୍ରଶ୍ଚ॑ (୫) ମନୁଷ୍ୟଛନ୍ଦ॒ସଂ
ଚତ॑ସ୍ରଶ୍ଚା॒ଷ୍ଟୌ ଚ॑ ଦେବଛନ୍ଦ॒ସଂ ଚୈ॒ବ ମ॑ନୁଷ୍ୟଛନ୍ଦ॒ସଂ ଚାବ॑ ରୁନ୍ଧ॒ ଆ ତ୍ର॒ୟସ୍ତ୍ରି॑ଂଶତୋ
ଜୁହୋତି॒ ତ୍ର॒ୟସ୍ତ୍ରି॑ଂଶ॒ଦ୍ୱୈ ଦେ॒ବତା॑ ଦେ॒ବତା॑ ଏ॒ବାବ॑ ରୁନ୍ଧ॒ ଆଽଷ୍ଟାଚ॑ତ୍ୱାରି॑ଂଶତୋ
ଜୁହୋ॒ତ୍ୟଷ୍ଟାଚ॑ତ୍ୱାରି॑ଂଶଦକ୍ଷରା॒ ଜଗ॑ତୀ॒ ଜାଗ॑ତାଃ ପ॒ଶବୋ॒ ଜଗ॑ତ୍ୟୈ॒ବାସ୍ମୈ॒ ପ॒ଶୂନବ॑ ରୁନ୍ଧେ॒
ବାଜ॑ଶ୍ଚ ପ୍ରସ॒ବଶ୍ଚେତି॑ ଦ୍ୱାଦ॒ଶଂ ଜୁ॑ହୋତି॒ ଦ୍ୱାଦ॑ଶ॒ ମାସାଃ ସଂବତ୍ସ॒ରଃ ସଂ॑ବତ୍ସ॒ର ଏ॒ବ

Not For Commercial Use

ପ୍ରତି ତିଷ୍ଠତି (୬)॥ (ବି ବୈ ଯ॒ଜ୍ଞଃ ସାମ ଚ ମ॒ ଇତ୍ୟାହ ଚ ତ୍ରି॒ସ୍ରଶ୍ଚୈକା॒ନ୍ନ ପଞ୍ଚା॒ଶଚ୍ଚ) ॥୫।୪।୮॥

(ବାଜପ୍ରସବୀୟହୋମବିଧାନମ୍ ॥ ଅଗ୍ନିଋଷିଃ)

ଅ॒ଗ୍ନିର୍ଦ୍ଦେ॒ବେଭ୍ୟୋଽପାକ୍ରାମଦ୍-ଭାଗ॒ଧେୟ॑ମି॒ଚ୍ଛମା॑ନ॒ସ୍ତଂ ଦେ॒ବା ଅ॑ବ୍ରୁବ॒ନ୍ନୁପ॑ ନ॒ ଆ ବ॑ର୍ତସ୍ୱ

ହ॒ବ୍ୟଂ ନୋ॑ ବ॒ହେତି॒ ସୋଽବ୍ରବୀ॒ଦ୍ୱରଂ॑ ବୃଣୈ॒ ମହ୍ୟ॑ମେ॒ବ ବା॑ଜପ୍ରସ॒ବୀୟଂ॑ ଜୁହବ॒ନ୍ନିତି॒

ତସ୍ମା॑ଦ॒ଗ୍ନୟେ॑ ବାଜପ୍ରସ॒ବୀୟଂ॑ ଜୁହ୍ୱତି॒ ୟଦ୍ୱା॑ଜପ୍ରସ॒ବୀୟଂ॑ ଜୁହୋତ୍ୟ॒ଗ୍ନିମେ॒ବ

ତଦ୍-ଭା॑ଗ॒ଧେୟେ॑ନ॒ ସମ॑ର୍ଧୟ॒ତ୍ୟଥୋ॑ ଅଭିଷେ॒କ ଏ॒ବାସ୍ୟ॒ ସ ଚ॑ତୁର୍ଦ॒ଶଭି॑ର୍ଜୁହୋତି ସ॒ପ୍ତ

ଗ୍ରା॒ମ୍ୟା ଓଷ॑ଧୟଃ ସ॒ପ୍ତା (୧) ଽର॒ଣ୍ୟା ଉ॒ଭୟୀ॑ଷା॒ମବ॑ରୁଦ୍ଧ୍ୟା॒ ଅନ୍ନ॑ସ୍ୟାନ୍ନସ୍ୟ

ଜୁହୋ॒ତ୍ୟନ୍ନ॑ସ୍ୟାନ୍ନ॒ସ୍ୟାବ॑ରୁଦ୍ଧ୍ୟା॒ ଔଦୁ॑ମ୍ବରେଣ ସ୍ରୁବେଣ॑ ଜୁହୋ॒ତ୍ୟୂର୍ଗ୍ୱା ଉ॑ଦୁମ୍ବ॒ର

ଊର୍ଗନ୍ନ॑ମୂ॒ର୍ଜୈବାସ୍ମା॒ ଊର୍ଜ॒ମନ୍ନ॒ମବ॑ ରୁନ୍ଧେଽଗ୍ନିର୍ବୈ ଦେ॒ବାନା॑ମ॒ଭିଷି॑କ୍ତୋଽଗ୍ନି॒ଚିନ୍ମ॑ନୁ॒ଷ୍ୟା॑ଣା॒ଂ

ତସ୍ମା॑ଦଗ୍ନି॒ଚିଦ୍ୱର୍ଷ॑ତି॒ ନ ଧା॑ବେ॒ଦବ॑ରୁଦ୍ଧ॒ଂ ହ୍ୟ॑ସ୍ୟାନ୍ନ॒ମନ୍ନ॑ମିବ॒ ଖଲୁ॒ ବୈ ବ॒ର୍ଷଂ

ୟଦ୍ଧାବେ॑ଦ॒ନ୍ନାଦ୍ୟା॑ଦ୍ଧାବେଦୁ॒ପାବ॑ର୍ତେତୋ॒ନ୍ନାଦ୍ୟ॑ମେ॒ବାଭ୍ୟ॒ (୨) ପାବ॑ର୍ତତେ॒ ନକ୍ତୋ॒ଷାସେତି॑

କୃଷ୍ଣାୟୈ॑ ଶ୍ୱେ॒ତବ॑ତ୍ସାୟୈ॒ ପୟ॑ସା ଜୁହୋ॒ତ୍ୟହ୍ନୈ॒ବାସ୍ମୈ॒ ରାତ୍ରି॒ଂ ପ୍ର ଦା॑ପୟତି॒

ରାତ୍ରି॒ୟାଽହ॑ରହୋରା॒ତ୍ରେ ଏ॒ବାସ୍ମୈ॒ ପ୍ରତ୍ତେ॒ କାମ॑ମ॒ନ୍ନାଦ୍ୟଂ॑ ଦୁହାତେ ରାଷ୍ଟ୍ର॒ଭୃତୋ॑ ଜୁହୋତି

ରା॒ଷ୍ଟ୍ରମେ॒ବାବ॑ ରୁନ୍ଧେ ଷ॒ଡ୍-ଭିର୍ଜୁ॑ହୋତି॒ ଷଡ୍ ବା ଋ॒ତବ॑ ଋ॒ତୁଷ୍ୱେ॒ବ ପ୍ରତି॑ ତିଷ୍ଠତି॒ ଭୁବ॑ନସ୍ୟ

ପତ॒ ଇତି॑ ରଥମୁ॒ଖେ ପଞ୍ଚାଽଽହୁ॑ତୀର୍ଜୁହୋତି॒ ବଜ୍ରୋ॒ ବୈ ରଥୋ॒ ବଜ୍ରେ॒ଣୈବ ଦିଶୋ॒ (୩)

ଽଭି ଜ॑ୟତ୍ୟଗ୍ନି॒ଚିତ॑ଂ ହ॒ ବା ଅ॒ମୁଷ୍ମି॑ଁଲ୍ଲୋ॒କେ ବାତୋ॒ଽଭି ପ॑ବତେ ବାତନା॒ମାନି॑

ଜୁହୋତ୍ୟ॒ଭ୍ୟେ॑ବୈନ॑ମ॒ମୁଷ୍ମି॑ଁଲ୍ଲୋ॒କେ ବାତଃ॑ ପବତେ॒ ତ୍ରୀଣି॑ ଜୁହୋତି॒ ତ୍ରୟ॑ ଇ॒ମେ ଲୋ॒କା

ଏ॒ଭ୍ୟ ଏ॒ବ ଲୋ॒କେଭ୍ୟୋ॒ ବାତ॒ମବ॑ ରୁନ୍ଧେ ସମୁ॒ଦ୍ରୋ॑ଽସି॒ ନଭ॑ସ୍ୱା॒ନିତ୍ୟା॑ହୈ॒ତଦ୍ୱୈ ବାତ॑ସ୍ୟ

ରୂପଂ॑ ରୂ॒ପେଣୈ॒ବ ବାତ॒ମବ॑ ରୁନ୍ଧେଽଞ୍ଜ॒ଲିନା॑ ଜୁହୋତି॒ ନ

Not For Commercial Use

ହେ୍ୟତେଷାମ୍ନ୍ୟଥାଽଽହୁତିରବ୍କଲ୍ପତେ (୪)॥(ଓଷଧୟଃ ସ୍ପ୍ତାଭି ଦିଶୋ୍ଽନ୍ୟଥା୍ ଦ୍ୱେ ଚ)॥୫।୪।୯॥

(ଅଗ୍ନିୟୋଗପୁନଶ୍ଚିତିବିଧାନମ୍ ॥ ଅଗ୍ନିଋଷିଃ)

ସୁ୍ବର୍ଗାୟ୍ ବୈ ଲୋ୍କାୟ ଦେବର୍ଥୋ ୟୁଜ୍ୟତେ ୟତ୍ରାକୂତାୟ ମନୁଷ୍ୟର୍ଥ ଏ୍ଷ ଖଲୁ ବୈ ଦେବର୍ଥୋ ୟଦ୍ଗ୍ନିର୍ଗ୍ନିଂ ୟୁନଜ୍ମି ଶବସା ଘୃତେନେତ୍ୟାହ ୟୁନକ୍ତ୍ୟେ୍ବୈନ୍ଂ ସ ଏନଂ ୟୁକ୍ତଃ ସୁବର୍ଗଂ ଲୋ୍କମ୍ଭି ବହତି୍ ୟତ୍ସର୍ବାଭିଃ ପ୍ଞ୍ଚଭିର୍ୟୁଞ୍ଜ୍ୟାଦ୍ୟୁକ୍ତୋଽସ୍ୟା୍ଗ୍ନିଃ ପ୍ରଚ୍ୟୁତଃ ସ୍ୟା୍ଦପ୍ରତିଷ୍ଠିତା୍ ଆହୁତୟ୍ଃ ସ୍ୟୁରପ୍ରତିଷ୍ଠିତା୍ଃ ସ୍ତୋମା୍ ଅପ୍ରତିଷ୍ଠିତାନ୍ୟୁ୍କ୍-ଥାନି ତ୍ରିସୃଭିଃ ପ୍ରାତଃସବ୍ନେଽଭି ମୃଶତି ତ୍ରିବୃ୍ (୧) ଦ୍ୱା ଅ୍ଗ୍ନିର୍ୟାବା୍ନେ୍ବାଗ୍ନିସ୍ତଂ ୟୁନକ୍ତି ୟଥାଽନସି ୟୁକ୍ତ ଆଧୀୟତ ଏ୍ବମେ୍ବ ତତ୍ ପ୍ରତ୍ୟାହୁତୟସ୍ତିଷ୍ଠନ୍ତି ପ୍ରତି୍ ସ୍ତୋମା୍ଃ ପ୍ରତ୍ୟୁ୍କ୍-ଥାନି ୟଜ୍ଞାୟ୍ଜ୍ଞିୟସ୍ୟ ସ୍ତୋ୍ତ୍ରେ ଦ୍ୱାଭ୍ୟାମ୍ଭି ମୃଶତ୍ୟେ୍ତାବା୍ନ୍ ବୈ ୟ୍ଜ୍ଞୋ ୟାବାନଗ୍ନିଷ୍ଟୋ୍ମୋ ଭୂମା ଦ୍ୱା ଅ୍ସ୍ୟାତ ଊ୍ର୍ଧ୍ୱଃ କ୍ରିୟତେ୍ ୟାବା୍ନେ୍ବ ୟ୍ଜ୍ଞସ୍ତମଂତ୍ତୋଽନ୍ୱାରୋହତି୍ ଦ୍ୱାଭ୍ୟା୍ଂ ପ୍ରତିଷ୍ଠିତ୍ୟା୍ ଏକ୍ୟାଽପ୍ରସ୍ତୁତ୍ଂ ଭବ୍ତ୍ୟଥା୍ (୨) ଽଭି ମୃଶ୍ତ୍ୟପୈନ୍ମୁତ୍ତରୋ ୟ୍ଜ୍ଞୋ ନମ୍ତ୍ୟଥୋ୍ ସଂତତ୍ୟୈ୍ ପ୍ର ବା ଏ୍ଷୋଽସ୍ମାଁଲ୍ଲୋ୍କାଚ୍ଚ୍ୟବତେ୍ ୟୋଽଗ୍ନିଂ ଚିନୁତେ ନ ବା ଏ୍ତସ୍ୟାନିଷ୍ଟ୍କ ଆହୁତି୍ରବ କଲ୍ପତେ୍ ୟାଂ ବା ଏ୍ଷୋଽନିଷ୍ଟ୍କ ଆହୁତିଂ ଜୁହୋତି୍ ସ୍ରବତି୍ ବୈ ସା ତାଂ ସ୍ରବନ୍ତୀଂ ୟ୍ଜ୍ଞୋଽନୁ ପରା ଭବତି ୟ୍ଜ୍ଞଂ ୟଜମାନୋ୍ ୟତ୍-ପୁନଶ୍ଚିତିଂ ଚିନୁତ ଆହୁତୀନା୍ଂ ପ୍ରତିଷ୍ଠିତ୍ୟୈ୍ ପ୍ରତ୍ୟାହୁତୟସ୍ତିଷ୍ଠନ୍ତି୍ (୩) ନ ୟ୍ଜ୍ଞଃ ପରା୍ଭବତି୍ ନ ୟଜମାନୋ୍ଽଷ୍ଟାବୁପ ଦଧାତ୍ୟ୍ଷ୍ଟାକ୍ଷରା ଗାୟ୍ତ୍ରୀ ଗାୟ୍ତ୍ରେଣୈ୍ବୈନ୍ଂ ଛନ୍ଦସା ଚିନୁତେ୍ ୟଦେକାଦଶ୍ ତ୍ରୈଷ୍ଟୁଭେନ୍ ୟଦ୍-ଦ୍ୱାଦଶ୍ ଜାଗତେନ୍ ଛନ୍ଦୋଭିରେ୍ବୈନଂ ଚିନୁତେ ନପାକ୍ତୋ ବୈ ନାମୈ୍ଷୋଽଗ୍ନିର୍ୟତ୍ ପୁନଶ୍ଚିତିର୍ୟ ଏ୍ବଂ ବି୍ଦ୍ୱାନ୍ ପୁନଶ୍ଚିତିଂ ଚିନୁତ ଆ ତୃତୀୟାତ୍ ପୁରୁଷାଦନ୍ନମତ୍ତି ୟଥା୍ ବୈ ପୁନରା୍ଧେୟ ଏ୍ବଂ ପୁନଶ୍ଚିତିର୍ୟୋଽଗ୍ନ୍ୟାଧେୟେନ୍ ନ (୪) ଧ୍ନୋତି୍ ସ ପୁନରା୍ଧେୟ୍ମା ଧତ୍ତେ୍ ୟୋଽଗ୍ନିଂ

Not For Commercial Use

ଚି॒ତ୍ୱା ନର୍ଧ୍ନୋ॑ତି॒ ସ ପୁ॑ନଶ୍ଚି॒ତିଂ ଚି॑ନୁତେ॒ ଯତ୍-ପୁ॑ନଶ୍ଚି॒ତିଂ ଚି॑ନୁ॒ତ ଋଦ୍ଧ୍ୟା॒ ଅଥୋ॒ ଖଲ୍ୱା॑ହୁ॒ର୍ନ ଚେ॑ତ॒ବ୍ୟେତି॑ ରୁ॒ଦ୍ରୋ ବା ଏ॒ଷ ଯଦ॒ଗ୍ନିର୍ୟଥା॑ ବ୍ୟା॒ଘ୍ରଂ ସୁ॒ପ୍ତଂ ବୋ॒ଧୟ॑ତି ତା॒ଦୃଗେ॒ବ ତଦଥୋ॒ ଖଲ୍ୱା॑ହୁଶ୍ଚେତ॒ବ୍ୟେତି॒ ଯଥା॒ ବସୀ॑ୟାଂସଂ ଭାଗ॒ଧେୟେ॑ନ ବୋ॒ଧୟ॑ତି ତା॒ଦୃଗେ॒ବ ତନ୍ମନୁ॑ର॒ଗ୍ନିମ॑ଚିନୁତ॒ ତେନ॒ ନାର୍ଧ୍ନୋ॒ତ୍ସ ଏ॒ତାଂ ପୁ॑ନଶ୍ଚି॒ତିମ॑ପଶ୍ୟ॒ତ୍ତାମ॑ଚିନୁତ॒ ତୟା॒ ବୈ ସ ଆର୍ଧ୍ନୋ॒ଦ୍ୟତ୍ ପୁ॑ନଶ୍ଚି॒ତିଂ ଚି॑ନୁ॒ତ ଋଦ୍ଧ୍ୟୈ॑ (୫)॥

(ତ୍ରି॒ବୃଦଥ॒ ତିଷ୍ଠ॑ନ୍ତ୍ୟଗ୍ନ୍ୟା॒ଧେୟେ॑ନ॒ ନାଚି॑ନୁତ ସ॒ପ୍ତଦ॑ଶ ଚ) **॥ ୫। ୪। ୧୦॥**

(କାମ୍ୟଚିତିବିଧାନମ୍ ॥ ଅଗ୍ନିରୃଷିଃ)

ଛ॒ନ୍ଦ॒ଶ୍ଚିତ॑ଂ ଚିନ୍ୱୀତ ପ॒ଶୁକା॑ମଃ ପ॒ଶବୋ॒ ବୈ ଛନ୍ଦା॑ଂସି ପଶୁ॒ମାନେ॒ବ ଭ॑ବତି ଶ୍ୟେନ॒ଚିତ॑ଂ ଚିନ୍ୱୀତ ସୁବ॒ର୍ଗକା॑ମଃ ଶ୍ୟେ॒ନୋ ବୈ ବୟ॑ସା॒ଂ ପତି॑ଷ୍ଠଃ ଶ୍ୟେ॒ନ ଏ॒ବ ଭୂ॒ତ୍ୱା ସୁ॑ବ॒ର୍ଗଂ ଲୋ॒କଂ ପ॑ତତି କଙ୍କ॒ଚିତ॑ଂ ଚିନ୍ୱୀତ॒ ଯଃ କା॒ମୟେ॑ତ ଶୀର୍ଷ॒ଣ୍ୱାନ॒ମୁଷ୍ମି॑ଁଲ୍ଲୋ॒କେ ସ୍ୟା॒ମିତି॑ ଶୀର୍ଷ॒ଣ୍ୱାନେ॒ବାମୁଷ୍ମି॑ଁଲ୍ଲୋ॒କେ ଭ॑ବତ୍ୟଲଜ॒ଚିତ॑ଂ ଚିନ୍ୱୀତ॒ ଚତୁଃ॑ ସୀତଂ ପ୍ରତି॒ଷ୍ଠାକା॑ମ॒ଶ୍ଚତ॑ସ୍ରୋ॒ ଦିଶୋ॑ ଦି॒କ୍ଷ୍ୱେ॑ବ ପ୍ରତି॑ ତିଷ୍ଠତି ପ୍ର ଉଗ॒ଚିତ॑ଂ ଚିନ୍ୱୀତ॒ ଭ୍ରାତୃ॑ବ୍ୟବା॒ନ୍ ପ୍ରୈ (୧) ବ ଭ୍ରାତୃ॑ବ୍ୟାନ୍ନୁଦତ ଉଭ॒ୟତଃ॑ ପ୍ର-ଉଗଂ॑ ଚିନ୍ୱୀତ॒ ଯଃ କା॒ମୟେ॑ତ॒ ପ୍ରଜା॒ତାନ୍ ଭ୍ରାତୃ॑ବ୍ୟାନ୍-ନୁଦେୟ॒ ପ୍ରତି॑ ଜନି॒ଷ୍ୟମା॑ଣା॒ନିତି॒ ପ୍ରୈବ ଜା॒ତାନ୍ ଭ୍ରାତୃ॑ବ୍ୟାନ୍-ନୁଦତେ॒ ପ୍ରତି॑ ଜନି॒ଷ୍ୟମା॑ଣାନ୍ ରଥଚକ୍ର॒ଚିତ॑ଂ ଚିନ୍ୱୀତ॒ ଭ୍ରାତୃ॑ବ୍ୟବା॒ନ୍ ବଜ୍ରୋ॒ ବୈ ରଥୋ॒ ବଜ୍ର॑ମେ॒ବ ଭ୍ରାତୃ॑ବ୍ୟେଭ୍ୟଃ॒ ପ୍ର ହ॑ରତି ଦ୍ରୋଣ॒ଚିତ॑ଂ ଚିନ୍ୱୀ॒ତାନ୍ନ॑କାମୋ॒ ଦ୍ରୋଣେ॒ ବା ଅନ୍ନ॑ଂ ଭ୍ରିୟତେ॒ ସୟୋ॑ନ୍ୟେ॒ବାନ୍ନ॒ମବ॑ ରୁନ୍ଧେ ସମୂ॒ହ୍ୟ॑ଂ ଚିନ୍ୱୀତ ପ॒ଶୁକା॑ମଃ ପଶୁ॒ମାନେ॒ବ ଭ॑ବତି (୨) ପରିଚା॒ଯ୍ୟ॑ଂ ଚିନ୍ୱୀତ॒ ଗ୍ରାମ॑କାମୋ ଗ୍ରା॒ମ୍ୟେ॑ବ ଭ॑ବତି ଶ୍ମଶା॒ନ॒ଚିତ॑ଂ ଚିନ୍ୱୀତ॒ ଯଃ କା॒ମୟେ॑ତ ପିତୃଲୋ॒କ ଋ॑ଧ୍ନୁୟା॒ମିତି॑ ପିତୃଲୋ॒କ ଏ॒ବର୍ଧ୍ନୋ॑ତି ବିଶ୍ୱାମିତ୍ର॒ଜମଦ॒ଗ୍ନୀ ବସି॑ଷ୍ଠେନାସ୍ପର୍ଧେତା॒ଂ ସ ଏ॒ତା

Not For Commercial Use

ଜ୍ମଦଗ୍ନିର୍ବିହ୍ୱ୍ୟା ଅପଶ୍ୟତ୍ତା ଉପାଧତ୍ତ ତାଭିର୍ବୈ ସ ବସିଷ୍ଠସ୍ୟେନ୍ଦ୍ରିୟଂ ବୀ॒ର୍ୟ॑ମବୃଙ୍କ୍ତ

ୟଦ୍ବିହ୍ୱ୍ୟା ଉପ॒ ଦଧା॑ତୀନ୍ଦ୍ରି॒ୟମେ॒ବ ତାଭି॒ର୍ବୀ॒ର୍ୟଂ॑ ୟଜ॑ମାନୋ॒ ଭ୍ରାତୃ॑ବ୍ୟସ୍ୟ ବୃଙ୍କ୍ତେ

ହୋତୁର୍ଧିଷ୍ଣି॒ୟ ଉପ॑ ଦଧାତି ୟଜମାନାୟତ॒ନଂ ବୈ (୩) ହୋତା॒ ସ୍ୱ ଏ॒ବାସ୍ମା॑ ଆ॒ୟତ॑ନ

ଇନ୍ଦ୍ରି॒ୟଂ ବୀ॒ର୍ୟ॑ମବ॑ ରୁନ୍ଧେ॒ ଦ୍ୱାଦ॒ଶୋପ॑ ଦଧାତି॒ ଦ୍ୱାଦ॑ଶାକ୍ଷରା॒ ଜଗ॑ତୀ॒ ଜାଗ॑ତାଃ ପ॒ଶବୋ॒

ଜଗ॑ତ୍ୟୈ॒ବାସ୍ମୈ॑ ପ॒ଶୂନବ॑ ରୁନ୍ଧେଽଷ୍ଟାବ॑ଷ୍ଟାବ॒ନ୍ୟେଷୁ॑ ଧି॒ଷ୍ଣିୟେ॒ଷୂପ॑ ଦଧାତ୍ୟ॒ଷ୍ଟାଶ॑ଫାଃ ପ॒ଶବଃ

ପ॒ଶୂନେ॒ବାବ॑ ରୁନ୍ଧେ॒ ଷଣ୍-ମା॑ର୍ଜା॒ଲୀୟେ॒ ଷଡ୍ ବା ଋ॒ତବ॑ ଋ॒ତବ॒ଃ ଖଲୁ॒ ବୈ ଦେ॒ବାଃ ପି॒ତର॑

ଋ॒ତୂନେ॒ବ ଦେ॒ବାନ୍-ପି॒ତୃନ୍-ପ୍ରୀ॑ଣାତି (୪)॥

(ପ୍ର ଭ॑ବତି ୟଜମାନାୟତ॒ନଂ ବା ଅ॒ଷ୍ଟା ଚ॑ତ୍ୱାରିꣳଶଚ୍ଚ) **॥ ୫। ୪। ୧୧॥**

(ଅଶ୍ୱମେଧୀୟସ୍ତୋତ୍ରଗତଋକ୍-ସ୍ତୋମସାମବିଧାନମ୍ ॥ ବିଶ୍ୱେଦେବା ଋଷୟଃ)

ପବ॑ସ୍ୱ ବାଜ॑ସାତୟ ଇତ୍ୟ॑ନୁଷ୍ଟୁକ୍-ପ୍ର॑ତି॒ପଦ୍-ଭ॑ବତି ତି॒ସ୍ରୋ॑ଽନୁଷ୍ଟୁଭ॒ଶ୍ଚତ॑ସ୍ରୋ ଗାୟ॒ତ୍ରିୟୋ॒ ୟତ୍

ତି॒ସ୍ରୋ॑ଽନୁଷ୍ଟୁଭ॒ସ୍ତସ୍ମା॒ଦଶ୍ୱ॑ସ୍ତ୍ରିଭିସ୍ତିଷ୍ଠꣳ॑ସ୍ତିଷ୍ଠତି॒ ୟଚ୍ଚତ॑ସ୍ରୋ ଗାୟ॒ତ୍ରିୟ॒ସ୍ତସ୍ମା॒ତ୍ ସର୍ବାꣳ॑ଶ୍ଚ॒ତୁରଃ

ପ॒ଦଃ ପ୍ର॑ତି॒ଦଧ॒ତ୍ ପଲା॑ୟତେ ପର॒ମା ବା ଏ॒ଷା ଛନ୍ଦ॑ସା॒ଂ ୟଦ॑ନୁ॒ଷ୍ଟୁକ୍ ପ॑ର॒ମଶ୍ଚ॑ତୁଷ୍ଟୋ॒ମଃ

ସ୍ତୋମା॑ନାଂ ପର॒ମସ୍ତ୍ରି॑ରା॒ତ୍ରୋ ୟ॒ଜ୍ଞାନା॑ଂ ପର॒ମୋଽଶ୍ୱଃ॑ ପଶୂ॒ନାଂ ପ॑ର॒ମେଣୈ॒ବୈନ॑ଂ ପର॒ମତା॑ଂ

ଗମୟତ୍ୟେକବି॒ꣳଶମହ॑ର୍ଭବତି॒ (୧) ୟସ୍ମି॑ନ୍ନଶ୍ୱ॑ ଆଲ॒ଭ୍ୟତେ॒ ଦ୍ୱାଦ॑ଶ॒ ମାସା॒ଃ ପଞ୍ଚ॒ର୍ତବ॒ସ୍ତ୍ରୟ॑

ଇ॒ମେ ଲୋ॒କା ଅ॒ସାବା॑ଦି॒ତ୍ୟ ଏ॑କବି॒ꣳଶ ଏ॒ଷ ପ୍ର॒ଜାପ॑ତିଃ ପ୍ରାଜାପ॒ତ୍ୟୋଽଶ୍ୱ॒ସ୍ତମେ॒ବ

ସା॒କ୍ଷାଦୃ॑ଧ୍ନୋତି॒ ଶକ୍ୱ॑ରୟଃ ପୃ॒ଷ୍ଠଂ ଭ॑ବନ୍ତ୍ୟ॒ନ୍ୟଦ॑ନ୍ୟ॒ଚ୍ଛନ୍ଦୋ॒ଽନ୍ୟେ॑ନ୍ୟେ॒ ବା ଏ॒ତେ ପ॒ଶବ॒ ଆ

ଲ॑ଭ୍ୟନ୍ତ ଉ॒ତେବ॑ ଗ୍ରା॒ମ୍ୟା ଉ॒ତେବା॑ଽଽର॒ଣ୍ୟା ୟଚ୍ଛକ୍ୱ॑ରୟଃ ପୃ॒ଷ୍ଠଂ ଭବ॒ନ୍ତ୍ୟଶ୍ୱ॑ସ୍ୟ ସର୍ବ॒ତ୍ୱାୟ॑

ପାର୍ଥୁର॒ଶ୍ମଂ ବ୍ର॒ହ୍ମସା॒ମଂ ଭ॑ବତି ର॒ଶ୍ମିନା॒ ବା ଅଶ୍ୱୋ॑ (୨) ୟ॒ତ ଈ॑ଶ୍ୱ॒ରୋ ବା

ଅଶ୍ୱୋଽୟ॑ତୋଽପ୍ର॑ତିଷ୍ଠିତଃ॒ ପରା॑ଂ ପରା॒ବତ॒ଂ ଗନ୍ତୋ॒ର୍ୟତ୍ ପା॑ର୍ଥୁର॒ଶ୍ମଂ ବ୍ର॒ହ୍ମସା॒ମଂ ଭବ॒ତ୍ୟଶ୍ୱ॑ସ୍ୟ॒

Not For Commercial Use

ୟତ୍ୟୈ ଧୃତ୍ୟୈ ସଂକୃ॑ତ୍ୟଚ୍ଛାବାକସା॒ମଂ ଭ॑ବତ୍ୟୁସନ୍ନୟ॒ଜ୍ଞୋ ବା ଏ॒ଷ ୟଦ॑ଶ୍ୱମେ॒ଧଃ

କସ୍ତଦ୍ୱେଦେତ୍ୟା॑ହୁର୍ୟଦି॒ ସର୍ବୋ॑ ବା କ୍ରି॒ୟତେ॒ ନ ବା॒ ସର୍ବ॒ ଇତି॒ ୟତ୍-ସଂକୃ॑ତ୍ୟଚ୍ଛାବାକସା॒ମଂ

ଭବ॒ତ୍ୟଶ୍ୱ॑ସ୍ୟ ସର୍ବ॒ତ୍ୱାୟ॒ ପର୍ୟା॑ପ୍ତ୍ୟା॒ ଅନ॑ନ୍ତରାୟାୟ॒ ସର୍ବ॑ସ୍ତୋମୋଽତିରା॒ତ୍ର ଉ॑ତ୍ତ॒ମମହ॑ର୍ଭବତି॒

ସର୍ବ॒ସ୍ୟାଽଽପ୍ତ୍ୟୈ॒ ସର୍ବ॑ସ୍ୟ॒ ଜିତ୍ୟୈ॒ ସର୍ବ॑ମେ॒ବ ତେନା॑ଽଽପ୍ନୋତି॒ ସର୍ବଂ॑ ଜୟତି (୩)॥

(ଅହ॑ର୍ଭବତି॒ ବା ଅଶ୍ୱୋଽହ॑ର୍ଭବତି॒ ଦଶ ଚ) **॥ ୫। ୪। ୧୨॥**

=|| 0 ||=

(ଦେ॒ବା॒ସୁ॒ରାସ୍ତେନର୍ତ୍ୱ୍ୟା॑ ରୁ॒ଦ୍ରୋଽଗ୍ନିନ୍ତ୍ରଷଦେ॒ ବଡ୍ଦ୍ୱେନ॒ଂ ପ୍ରାଚୀ॒ମିତି॒ ବସୋ॒ର୍ଧାରା॑ମ॒ଗ୍ନିର୍ଦେ॒ବେଭ୍ୟଃ ସୁବ॒ର୍ଗାୟ॑ ୟତ୍ରାକୂତାୟ॑ ଛନ୍ଦ॒ଶ୍ଚିତ॒ଂ ପର୍ବସ୍ୱ ଦ୍ୱାଦ॑ଶ ॥ ୧୨॥)

(ଦେ॒ବା॒ସୁ॒ରା ଅ॒ଜାୟା॑ ଘ॒ର୍ମଂ ବୈ ଗୁ॒ମୁ॒ଷ୍ଟିଃ ପ୍ର॒ଥ॒ମୋ ଦେ॑ବୟ॒ତାମେ॒ତଦ୍ୱୈ ଛନ୍ଦ॑ସାଂ ରୂପମ॒ତ୍ୟୋତ୍ୟ॒ଷ୍ଟୌ ପ॑ଞ୍ଚା॒ଶତ୍ ॥ ୫୮॥)

(ଦେ॒ବା॒ସୁ॒ରାଃ ସର୍ବଂ॑ ଜୟତି ॥)

॥ ହରିଃ ଓଁ ॥

ଇତି କୃଷ୍ଣୟଜୁର୍ବେଦୀୟତୈତ୍ତିରୀୟସଂହିତାୟାଂ ପଞ୍ଚମକାଣ୍ଡେ ଚତୁର୍ଥଃ ପ୍ରପାଠକଃ ॥ ୪ ॥

Not For Commercial Use

ଓଁ ଶ୍ରୀ ଗଣେଶାୟ ନମଃ

|| ଅଥ ପଞ୍ଚମକାଣ୍ଡେ ପଞ୍ଚମଃ ପ୍ରପାଠକଃ ||

| ବାୟବ୍ୟପଶ୍ୱାଦ୍ୟାନାଂ ନିରୂପଣମ୍ |

(ଦୀକ୍ଷଣୀୟେଷ୍ଟିସ୍ତ୍ରିହବିଷ୍କା ॥ ଅଗ୍ନିଋଷିଃ)

ୟଦେକେନ ସଂସ୍ଥାପୟନ୍ତି ୟଜ୍ଞସ୍ୟ ସଂତତ୍ୟା ଅବିଚ୍ଛେଦାୟୈନ୍ଦ୍ରାଃ ପ୍ରଶବୋ ୟେ ମୁଷ୍କରା ୟଦୈନ୍ଦ୍ରାଃ ସଂତୋଽଗ୍ନିଭ୍ୟ ଆ ଲଭ୍ୟନ୍ତେ ଦେବତାଭ୍ୟଃ ସମଦଂ ଦଧାତ୍ୟାଗ୍ନେୟୀସ୍ତ୍ରିଷ୍ଟୁଭୋ ୟାଜ୍ୟାନୁବାକ୍ୟାଃ କୁର୍ୟାଦ୍ୟଦାଗ୍ନେୟୀସ୍ତେନାଽଽଗ୍ନେୟା ୟତ୍ତ୍ରିଷ୍ଟୁଭସ୍ତେନୈନ୍ଦ୍ରାଃ ସମୃଦ୍ଧ୍ୟୈ ନ ଦେବତାଭ୍ୟଃ ସମଦଂ ଦଧାତି ବାୟବେ ନିୟୁତ୍ୱତେ ତୂପରମା ଲଭତେ ତେଜୋଽଗ୍ନେର୍ବାୟୁସ୍ତେଜସ ଏଷ ଆ ଲଭ୍ୟତେ ତସ୍ମାଦ୍ୟଦ୍ରିୟଙ୍ ବାୟୁ (୧) ର୍ବାତି ତଦ୍ରିୟଙ୍-ଙଗ୍ନିର୍ଦହତି ସ୍ୱମେବ ତତ୍ତେଜୋଽନ୍ୱେତି ୟନ୍ନ ନିୟୁତ୍ୱତେ ସ୍ୟାଦୁନ୍ମାଦ୍ୟେଦ୍ୟଜମାନୋ ନିୟୁତ୍ୱତେ ଭବତି ୟଜମାନସ୍ୟାନୁନ୍ମାଦାୟ ବାୟୁମତୀ ଶ୍ୱେତବତୀ ୟାଜ୍ୟାନୁବାକ୍ୟେ ଭବତଃ ସତେଜସ୍ତ୍ୱାୟ ହିରଣ୍ୟଗର୍ଭଃ ସମବର୍ତତାଗ୍ର ଇତ୍ୟାଘାରମା ଘାରୟତି ପ୍ରଜାପତିର୍ବୈ ହିରଣ୍ୟଗର୍ଭଃ ପ୍ରଜାପତେରନୁରୂପତ୍ୱାୟ ସର୍ବାଣି ବା ଏଷ ରୂପାଣି ପଶୂନାଂ ପ୍ରତ୍ୟା ଲଭ୍ୟତେ ୟଚ୍ଛ୍-ମଶ୍ରୁଣସ୍ତତ୍ (୨) ପୁରୁଷାଣାଂ ରୂପଂ ୟତ୍ତୂପରସ୍ତଦଶ୍ୱାନାଂ ୟଦନ୍ୟତୋଦନ୍ତଦ୍-ଗବାଂ ୟଦବ୍ୟା ଇବ ଶଫାସ୍ତଦବୀନାଂ ୟଦଜସ୍ତଦଜାନାଂ ବାୟୁର୍ବୈ ପଶୂନାଂ ପ୍ରିୟଂ ଧାମ ୟଦ୍ୱାୟବ୍ୟୋ ଭବତ୍ୟେତମେବୈନମଭି ସଂଜାନାନାଃ ପଶବ ଉପ ତିଷ୍ଠନ୍ତେ ବାୟବ୍ୟଃ କାର୍ୟା3ଃ ପ୍ରାଜାପତ୍ୟା3 ଇତ୍ୟାହୁର୍ୟଦ୍ୱାୟବ୍ୟଂ କୁର୍ୟାତ୍-ପ୍ରଜାପତେରିୟାଦ୍ୟତ୍-ପ୍ରାଜାପତ୍ୟଂ କୁର୍ୟାଦ୍ୱାୟୋ (୩) ରିୟାଦ୍ୟଦ୍ୱାୟବ୍ୟଃ ପଶୁର୍ଭବତି ତେନ ବାୟୋର୍ନୈତି ୟତ୍-ପ୍ରାଜାପତ୍ୟଃ ପୁରୋଡାଶୋ ଭବତି ତେନ ପ୍ରଜାପତେର୍ନୈତି ୟଦ୍-ଦ୍ୱାଦଶକପାଲସ୍ତେନ

Not For Commercial Use

ବୈଶ୍ୱାନରାଗ୍ନେୈତ୍ୟାଗ୍ନାବୈଷ୍ଣବମେକାଦଶକପାଲଂ ନିର୍ବପତି ଦୀକ୍ଷିଷ୍ୟମାଣୋଽଗ୍ନିଃ ସର୍ବା

ଦେବତା ବିଷ୍ଣୁର୍ୟଜ୍ଞୋ ଦେବତାଶ୍ଚୈବ ୟଜ୍ଞଂ ଚାଽରଭତେଽଗ୍ନିରବମୋ ଦେବତାନାଂ ବିଷ୍ଣୁଃ

ପରମୋ ୟଦାଗ୍ନାବୈଷ୍ଣବମେକାଦଶକପାଲଂ ନିର୍ବପତି ଦେବତା (୪) ଏବୋଭୟତଃ

ପରିଗୃହ୍ୟ ୟଜମାନୋଽବ ରୁନ୍ଧେ ପୁରୋଡାଶେନ ବୈ ଦେବା ଅମୁଷ୍ମିଁଲ୍ଲୋକ ଆର୍ଧ୍ନୁବନ୍

ଚରୁଣାଽସ୍ମିନ୍ ୟଃ କାମୟେତାମୁଷ୍ମିଁଲ୍ଲୋକ ଋଧ୍ନୁୟାମିତି ସ ପୁରୋଡାଶଂ କୁର୍ବୀତାମୁଷ୍ମିନ୍ନେବ

ଲୋକ ଋଧ୍ନୋତି ୟଦଷ୍ଟାକପାଲସ୍ତେନାଽଽଗ୍ନେୟୋ ୟତ୍ତ୍ରିକପାଲସ୍ତେନ ବୈଷ୍ଣବଃ ସମୃଦ୍ଧ୍ୟୈ

ୟଃ କାମୟେତାସ୍ମିଁଲ୍ଲୋକ ଋଧ୍ନୁୟାମିତି ସ ଚରୁଂ କୁର୍ବୀତାଗ୍ନେର୍ଘୃତଂ ବିଷ୍ଣୋସ୍ତଣ୍ଡୁଲାସ୍ତସ୍ମା (୫)

ଚ୍ଚରୁଃ କାର୍ୟୋଽସ୍ମିନ୍ନେବ ଲୋକ ଋଧ୍ନୋତ୍ୟାଦିତ୍ୟୋ ଭବତୀୟଂ ବା ଅଦିତିରସ୍ୟାମେବ ପ୍ରତି

ତିଷ୍ଠତ୍ୟଥୋ ଅସ୍ୟାମେବାଧି ୟଜ୍ଞଂ ତନୁତେ ୟୋ ବୈ ସଂବତ୍ସର ମୁଖ୍ୟମଭୃତ୍ୱାଽଗ୍ନିଂ ଚିନୁତେ

ୟଥା ସାମି ଗର୍ଭୋଽବ ପଦ୍ୟତେ ତାଦୃଗେବ ତଦାର୍ତିମାର୍ଚ୍ଛେଦ୍ୱୈଶ୍ୱାନରଂ ଦ୍ୱାଦଶକପାଲଂ

ପୁରସ୍ତାନ୍ନିର୍ବପେତ୍ ସଂବତ୍ସରୋ ବା ଅଗ୍ନିର୍ବୈଶ୍ୱାନରୋ ୟଥା ସଂବତ୍ସରମାପ୍ତ୍ୱା (୬) କାଲ

ଆଗତେ ବିଜାୟତ ଏବମେବ ସଂବତ୍ସରମାପ୍ତ୍ୱା କାଲ ଆଗତେଽଗ୍ନିଂ ଚିନୁତେ

ନାଽଽର୍ତିମାର୍ଚ୍ଛତ୍ୟେଷା ବା ଅଗ୍ନେଃ ପ୍ରିୟା ତନୂର୍ୟଦ୍ୱୈଶ୍ୱାନରଃ ପ୍ରିୟାମେବାସ୍ୟ ତନୁବମବ ରୁନ୍ଧେ

ତ୍ରୀଣ୍ୟେତାନି ହବୀଂଷି ଭବନ୍ତି ତ୍ରୟ ଇମେ ଲୋକା ଏଷାଂ ଲୋକାନାଂ ରୋହାୟ (୭)॥

(ୟଦ୍ୱିୟଙ୍ ବାୟୁର୍ୟଜ୍ଞ-ମଶ୍ନୁଣସ୍ତଦ୍ୱାୟୋର୍ନିର୍ବପତି ଦେବତାସ୍ତସ୍ମାଦାପ୍ତ୍ୱାଽଷ୍ଟା ତ୍ରିଂଶଚ୍ଚ) ॥ ୫। ୫। ୧॥

(ଚୟନବିଧିଃ; ତତ୍ଫଲଂ ଚ ॥ ଅଗ୍ନିଋଷିଃ)

ପ୍ରଜାପତିଃ ପ୍ରଜାଃ ସୃଷ୍ଟ୍ୱା ପ୍ରେଣାଽନୁ ପ୍ରାବିଶତ୍ତାଭ୍ୟଃ ପୁନଃ ସଂଭବିତୁଂ

ନାଶକ୍ନୋତ୍ସୋଽବ୍ରବୀଦୃଧ୍ନବଦିତ୍ସ ୟୋ ମେଽତଃ ପୁନଃ ସଂଚିନବଦିତି ତଂ ଦେବାଃ

ସମଚିନ୍ୱନ୍ତତୋ ବୈ ତ ଆର୍ଧ୍ନୁବନ୍ ୟତ୍ସମଚିନ୍ୱନ୍ତଚ୍ଚିତ୍ୟସ୍ୟ ଚିତ୍ୟତ୍ୱଂ ୟ ଏବଂ ବିଦ୍ୱାନଗ୍ନିଂ

Not For Commercial Use

ଚି॑ନ୍ୱୀତ ଋ॒ଧ୍ନୋତ୍ୟେ॒ବ କସ୍ମୈ॒ କମ॒ଗ୍ନିଷ୍ଟୀ॑ୟତ॒ ଇତ୍ୟା॑ହୁରଗ୍ନି॒ବା (୧) ନ॑ସା॒ନୀତି॒ ବା

ଅ॒ଗ୍ନିଷ୍ଟୀ॑ୟତେଽଗ୍ନି॒ବାନେ॒ବ ଭ॑ବତି॒ କସ୍ମୈ॒ କମ॒ଗ୍ନିଷ୍ଟୀ॑ୟତ॒ ଇତ୍ୟା॑ହୁର୍ଦେ॒ବା ମା॑ ବେଦ॒ନ୍ନିତି॒ ବା

ଅ॒ଗ୍ନିଷ୍ଟୀ॑ୟତେ ବି॒ଦୁରେ॑ନଂ ଦେ॒ବାଃ କସ୍ମୈ॒ କମ॒ଗ୍ନିଷ୍ଟୀ॑ୟତ॒ ଇତ୍ୟା॑ହୁର୍ଗୃ॒ହ୍ୟ॑ସା॒ନୀତି॒ ବା

ଅ॒ଗ୍ନିଷ୍ଟୀ॑ୟତେ ଗୃ॒ହ୍ୟେ॑ବ ଭ॑ବତି॒ କସ୍ମୈ॒ କମ॒ଗ୍ନିଷ୍ଟୀ॑ୟତ॒ ଇତ୍ୟା॑ହୁଃ ପଶୁ॒ମାନ॑ସା॒ନୀତି॒ ବା ଅ॒ଗ୍ନି

(୨) ଷ୍ଟୀ॑ୟତେ ପଶୁ॒ମାନେ॒ବ ଭ॑ବତି॒ କସ୍ମୈ॒ କମ॒ଗ୍ନିଷ୍ଟୀ॑ୟତ॒ ଇତ୍ୟା॑ହୁଃ ସ॒ପ୍ତ ମା॒ ପୁରୁ॑ଷା॒ ଉପ॑

ଜୀବା॒ନିତି॒ ବା ଅ॒ଗ୍ନିଷ୍ଟୀ॑ୟତେ॒ ତ୍ରୟ॒ଃ ପ୍ରା॒ଞ୍ଚସ୍ତ୍ରୟଃ॑ ପ୍ର॒ତ୍ୟଞ୍ଚ॑ ଆ॒ତ୍ମା ସ॑ପ୍ତ॒ମ ଏ॒ତାବ॑ନ୍ତ

ଏ॒ବୈନ॑ମ॒ମୁଷ୍ମି॑ଁଲ୍ଲୋ॒କ ଉପ॑ ଜୀବନ୍ତି ପ୍ର॒ଜାପ॑ତିର॒ଗ୍ନିମ॑ଚିକୀଷତ॒ ତଂ ପୃ॑ଥି॒ବ୍ୟ॑ବ୍ରବୀ॒ନ୍ନ ମୟ୍ୟ॒ଗ୍ନିଂ

ଚେ॑ଷ୍ୟ॒ସେଽତି॑ ମା ଧକ୍ଷ୍ୟତି॒ ସା ତ୍ୱା॑ଽତି ଦ॒ହ୍ୟମା॑ନା॒ ବି ଧ॑ବିଷ୍ୟେ॒ (୩) ସ ପାପୀ॑ୟାନ୍

ଭବିଷ୍ୟ॒ସୀତି॒ ସୋ॑ଽବ୍ରବୀ॒ତ୍ତଥା॒ ବା ଅ॒ହଂ କ॑ରିଷ୍ୟାମି॒ ଯଥା॑ ତ୍ୱା॒ ନାତି॑ଧ॒କ୍ଷ୍ୟତୀତି॒ ସ

ଇ॒ମାମ॒ଭ୍ୟ॑ମୃଶତ୍ ପ୍ର॒ଜାପ॑ତିସ୍ତ୍ୱା ସାଦୟତୁ॒ ତୟା॑ ଦେ॒ବତ॑ୟାଽଙ୍ଗିର॒ସ୍ୱଦ୍ ଧ୍ରୁ॒ବା

ସୀ॒ଦେତୀ॒ମାମେ॒ବେଷ୍ଟକା॑ଂ କୃ॒ତ୍ୱୋପା॑ଧ॒ତ୍ତାନ॑ତିଦାହାୟ॒ ଯତ୍-ପ୍ରତ୍ୟ॒ଗ୍ନିଂ ଚି॑ନ୍ୱୀ॒ତ ତଦ॒ଭି ମ॑ଶେତ୍

ପ୍ର॒ଜାପ॑ତିସ୍ତ୍ୱା ସାଦୟତୁ॒ ତୟା॑ ଦେ॒ବତ॑ୟାଽଙ୍ଗିର॒ସ୍ୱଦ୍ ଧ୍ରୁ॒ବାସୀ॒ଦେ (୪) ତୀ॒ମାମେ॒ବେଷ୍ଟକା॑ଂ

କୃ॒ତ୍ୱୋପ॑ ଧ॒ତ୍ତେଽନ॑ତିଦାହାୟ ପ୍ର॒ଜାପ॑ତିରକାମୟତ॒ ପ୍ର ଜା॑ୟେ॒ୟେତି॒ ସ

ଏ॒ତମୁ॒ଖ୍ୟ॑ମପଶ୍ୟ॒ତ୍ତଂ ସ॑ଂବତ୍ସ॒ରମ॑ବିଭ॒ସ୍ତତୋ॒ ବୈ ସ ପ୍ରାଜା॑ୟତ॒ ତସ୍ମା॑ତ୍ ସଂବତ୍ସ॒ରଂ ଭା॒ର୍ୟଃ॑

ପ୍ରୈ॒ବ ଜା॑ୟତେ॒ ତଂ ବସ॑ବୋଽବ୍ରୁବ॒ନ୍ ପ୍ର ତ୍ୱମ॑ଜନିଷ୍ଠା ବ॒ୟଂ ପ୍ର ଜା॑ୟାମହା॒ ଇତି॒ ତଂ

ବସୁ॑ଭ୍ୟଃ॒ ପ୍ରାୟ॑ଚ୍ଛ॒ତ୍ତଂ ତ୍ରୀଣ୍ୟହା॑ନ୍ୟବିଭରୁ॒ସ୍ତେନ॒ (୫) ତ୍ରୀଣି॑ ଚ ଶ॒ତାନ୍ୟସୃ॑ଜନ୍ତ॒ ତ୍ରୟ॑ସ୍ତ୍ରି॒ଂଶତ॑ଂ

ଚ॒ ତସ୍ମା॑ତ୍ତ୍ର୍ୟ॒ହଂ ଭା॒ର୍ୟଃ॑ ପ୍ରୈ॒ବ ଜା॑ୟତେ॒ ତାନ୍ ରୁ॒ଦ୍ରା ଅ॑ବ୍ରୁବ॒ନ୍ ପ୍ର ଯୂ॒ୟମ॑ଜନିଢ୍ୱଂ ବ॒ୟଂ ପ୍ର

ଜା॑ୟାମହା॒ ଇତି॒ ତଂ॒ ରୁ॒ଦ୍ରେଭ୍ୟ॒ଃ ପ୍ରାୟ॑ଚ୍ଛ॒ନ୍ତଂ॒ ଷଡହା॑ନ୍ୟବିଭରୁ॒ସ୍ତେନ॒ ତ୍ରୀଣି॑ ଚ

ଶ॒ତାନ୍ୟସୃ॑ଜନ୍ତ॒ ତ୍ରୟ॑ସ୍ତ୍ରି॒ଂଶତ॑ଂ ଚ॒ ତସ୍ମା॑ତ୍ ଷଡ॒ହଂ ଭା॒ର୍ୟଃ॑ ପ୍ରୈ॒ବ ଜା॑ୟତେ॒ ତାନା॑ଦି॒ତ୍ୟା

Not For Commercial Use

ଅଂବ୍ରୁବ୍ନ୍ ପ୍ର ଯୂ୍ୟମଂଜନିଢ୍ୱଂ ବ୍ୟଂ (୬) ପ୍ର ଜାଂୟାମହା ଇତି ତମାଂଦି୍ତ୍ୟେଭ୍ୟଃ ପ୍ରାୟଂଚ୍ଛନ୍ତଂ ଦ୍ୱାଦ୍ଶାହାଂନ୍ୟବିଭରୁସ୍ତେନ୍ ତ୍ରୀଣି ଚ ଶ୍ତାନ୍ୟସୃଂଜନ୍ତ ତ୍ରୟଂସ୍ତ୍ରିଂଶତଂ ଚ ତସ୍ମାଂଦ୍ ଦ୍ୱାଦଶାହଂ ଭା୍ର୍ୟଃ ପ୍ରୈବ ଜାଂୟତେ୍ ତେନ୍ ବୈ ତେ ସ୍ହସ୍ରଂମସୃଜନ୍ତୋଖାଂ ସଂହସ୍ରତ୍ମୀଂ ୟ ଏବମୁଖ୍ୟାଂ ସାହ୍ସ୍ରଂ ବେଦ୍ ପ୍ର ସ୍ହସ୍ରଂ ପ୍ଶୂନାଂପ୍ନୋତି (୭)॥ (ଅ୍ଗ୍ନିବାନ୍ ପଂଶୁମାନଂସା୍ନୀତି୍ ବା ଅ୍ଗ୍ନିର୍ଧବିଷ୍ୟେ ମୃଶେତ୍ ପ୍ରଜାପଂତିସ୍ତ୍ୱା ସାଦୟତୁ ତୟା ଦେ୍ବତଂୟାଽଙ୍ଗିର୍ସ୍ୱଦ୍ ଧ୍ରୁବା ସୀଂଦ୍ ତାନାଂଦି୍ତ୍ୟା ଅଂବ୍ରୁବ୍ନ୍ ପ୍ର ଯୂ୍ୟମଂଜନିଢ୍ୱଂ ବ୍ୟଂ ଚଂତ୍ୱାରି୍ଂଶଚ୍ଚ) **॥ ୫। ୫। ୨॥**

(ଉଖାହୋମଃ; ପୁରୁଷଶୀର୍ଷୋପଧାନଂ; ବାମଭୃଦୁପଧାନଂ ଚ ॥ ଅଗ୍ନିଋଷିଃ)

ୟଜୁଂଷା ବା ଏ୍ଷା କ୍ରି୍ୟତେ୍ ୟଜୁଂଷା ପଚ୍ୟତେ୍ ୟଜୁଂଷା ବି ମୁଂଚ୍ୟତେ୍ ୟଦୁଖା ସା ବା ଏ୍ଷୈତର୍ହି ୟା୍ତୟାଂମ୍ନୀ ସା ନ ପୁନଃ ପ୍ରୟୁଜ୍ୟେତ୍ୟାଂହୁରଗ୍ନେ ୟୁକ୍ଷ୍ୱା ହି ୟେ ତବ ୟୁକ୍ଷ୍ୱା ହି ଦେ୍ବହୂତଂମା୍ଂ ଇତ୍ୟୁଖାୟାଂ ଜୁହୋତି୍ ତେନୈ୍ବୈନା୍ଂ ପୁନ୍ଃ ପ୍ର ୟୁଂଙ୍କ୍ତେ ତେନାୟାଂତୟାମ୍ନୀ ୟୋ ବା ଅ୍ଗ୍ନିଂ ୟୋଗ୍ ଆଗଂତେ ୟୁନକ୍ତି ୟୁଙ୍କ୍ତେ ୟୁଂଞ୍ଜା୍ନେଷ୍ୱଗ୍ନେ (୧) ୟୁକ୍ଷ୍ୱା ହି ୟେ ତବ ୟୁକ୍ଷ୍ୱା ହି ଦେ୍ବହୂତଂମା୍ଂ ଇତ୍ୟାଂହୈ୍ଷ ବା ଅ୍ଗ୍ନେର୍ୟୋଗ୍ସ୍ତେନୈ୍ବୈନଂ ୟୁନକ୍ତି ୟୁଙ୍କ୍ତେ ୟୁଂଞ୍ଜା୍ନେଷୁ ବ୍ରହ୍ମବା୍ଦିନୋଂ ବଦନ୍ତି୍ ନ୍ୟଂଙ୍-ଙ୍ଗ୍ନିଶ୍ଚେଂତ୍ବ୍ୟା୩ ଉଂତ୍ତା୍ନା୩ ଇତି୍ ବୟଂସା୍ଂ ବା ଏ୍ଷ ପ୍ରଂତି୍ମୟା ଚୀୟତେ୍ ୟଦ୍ଗ୍ନିର୍ୟନ୍ନ୍ୟଂଞ୍ଚଂ ଚିନୁ୍ୟାତ୍-ପୃଂଷ୍ଟିତ ଏଂନ୍ମାହୁଂତୟ ଋଚ୍ଛେୟୁର୍ୟଦୁଂତ୍ତା୍ନଂ ନ ପତିଂତୁଂ ଶକ୍ନୁୟା୍ଦସୁଂବର୍ଗ୍ୟୋଽସ୍ୟ ସ୍ୟାତ୍-ପ୍ରା୍ଚୀନଂମୁତ୍ତା୍ନଂ (୨) ପୁଂରୁଷଶୀ୍ର୍ଷମୁପଂ ଦଧାତି ମୁଖ୍ତ ଏ୍ବୈନ୍ମାହୁଂତ ୟ ଋଚ୍ଛନ୍ତି ନୋତ୍ତା୍ନଂ ଚିଂନୁତେ ସୁବ୍ର୍ଗ୍ୟୋଽସ୍ୟ ଭବତି ସୌ୍ର୍ୟା ଜୁଂହୋତି୍ ଚକ୍ଷୁଂରେ୍ବାସ୍ମିନ୍ ପ୍ରତିଂ ଦଧାତି୍ ଦ୍ୱିର୍ଜୁଂହୋତି୍ ଦ୍ୱେ ହି ଚକ୍ଷୁଂଷୀ ସମା୍ନ୍ୟା ଜୁଂହୋତି ସମା୍ନଂ ହି ଚକ୍ଷୁଃ ସମୃଂଦ୍ଧ୍ୟୈ ଦେବାସୁ୍ରାଃ ସଂୟଂତ୍ତା ଆସ୍ନ୍ତେ ବା୍ମଂ ବସୁ ସଂ ନ୍ୟଂଦଧତ୍ ତଦ୍ଦେ୍ବା ବାଂମ୍ଭୃତାଂଽବୃଞ୍ଜତ୍ ତଦ୍ୱାଂମ୍ଭୃତୋଂ ବାମଭୃତ୍ତ୍ୱଂ ୟଦ୍ୱାଂମ୍ଭୃତଂମୁପ୍ ଦଧାଂତି ବା୍ମମେ୍ବ

Not For Commercial Use

ତୟା ବସୁ ୟଜମାନୋ ଭ୍ରାତୃବ୍ୟସ୍ୟ ବୃଙ୍କ୍ତେ ହିରଣ୍ୟମୂର୍ଧ୍ନୀ ଭବତି ଜ୍ୟୋତିର୍ବୈ ହିରଣ୍ୟଂ ଜ୍ୟୋତିର୍ବ୍ରାମଂ ଜ୍ୟୋତିଷୈବାସ୍ୟ ଜ୍ୟୋତିର୍ବ୍ରାମଂ ବୃଙ୍କ୍ତେ ଦ୍ୱିୟଜୁର୍ଭବତି ପ୍ରତିଷ୍ଠିତ୍ୟୈ (୩)॥

(ୟୁଞ୍ଜାନେଷ୍ୱଶ୍ୱେ ପ୍ରାଚୀନମୁତ୍ତାନଂ ବାମଭୃତଂ ଚତୁର୍ବିଂଶତିଶ୍ଚ) **॥ ୫। ୫। ୩॥**

(ରେତଃସିଗ୍ୱୋମଃ; ଚିତ୍ୟଭିମର୍ଶଶ୍ଚ ॥ ଅଗ୍ନିଋଷିଃ)

ଆପୋ ବରୁଣସ୍ୟ ପତ୍ନୟ ଆସନ୍ତା ଅଗ୍ନିରଭ୍ୟଧ୍ୟାୟତ୍ତାଃ ସମଭବତ୍ତସ୍ୟ ରେତଃ ପରାଽପତତ୍ତଦିୟମଭବଦ୍ୟଦ୍ ଦ୍ୱିତୀୟଂ ପରାଽପତତ୍ତଦସାବଭବଦିୟଂ ବୈ ବିରାଡସୌ ସ୍ୱରାଡ୍ୟଦ୍ୱିରାଜାବୁପଦଧାତୀମେ ଏବୋପ ଧତ୍ତେ ୟଦ୍ୱା ଅସୌ ରେତଃ ସିଞ୍ଚତି ତଦସ୍ୟାଂ ପ୍ରତି ତିଷ୍ଠତି ତତ୍ ପ୍ର ଜାୟତେ ତା ଓଷଧୟୋ (୧) ବୀରୁଧୋ ଭବନ୍ତି ତା ଅଗ୍ନିରତ୍ତି ୟ ଏବଂ ବେଦ ପ୍ରୈବ ଜାୟତେଽନ୍ନାଦୋ ଭବତି ୟୋ ରେତସ୍ୱୀ ସ୍ୟାତ୍-ପ୍ରଥମାୟାଂ ତସ୍ୟ ଚିତ୍ୟାମୁଭେ ଉପ ଦଧ୍ୟାଦିମେ ଏବାସ୍ମୈ ସମୀଚୀ ରେତଃ ସିଞ୍ଚତୋ ୟଃ ସିକ୍ତରେତାଃ ସ୍ୟାତ୍-ପ୍ରଥମାୟାଂ ତସ୍ୟ ଚିତ୍ୟାମନ୍ୟାମୁପ ଦଧ୍ୟାଦୁତ୍ତମାୟାମନ୍ୟାଂ ରେତ ଏବାସ୍ୟ ସିକ୍ତମାଭ୍ୟାମୁଭୟତଃ ପରି ଗୃହ୍ଣାତି ସଂବତ୍ସରଂ ନ କ (୨) ଞ୍ଚନ ପ୍ରତ୍ୟବରୋହେନ୍ନ ହୀମେ କଂ ଚନ ପ୍ରତ୍ୟବରୋହତସ୍ତଦେନୟୋର୍ବ୍ରତଂ ୟୋ ବା ଅପଶୀର୍ଷାଣମଗ୍ନିଂ ଚିନୁତେଽପଶୀର୍ଷାଽମୁଷ୍ମିଁଲ୍ଲୋକେ ଭବତି ୟଃ ସଶୀର୍ଷାଣଂ ଚିନୁତେ ସଶୀର୍ଷାଽମୁଷ୍ମିଁଲ୍ଲୋକେ ଭବତି ଚିତ୍ତିଂ ଜୁହୋମି ମନସା ଘୃତେନ ୟଥା ଦେବା ଇହାଽଽଗମନ୍ ବୀତିହୋତ୍ରା ଋତାବୃଧଃ ସମୁଦ୍ରସ୍ୟ ବୟୁନସ୍ୟ ପତ୍ମନ୍ ଜୁହୋମି ବିଶ୍ୱକର୍ମଣେ ବିଶ୍ୱାଽହାଽମର୍ତ୍ୟଂ ହବିରିତି ସ୍ୱୟମାତୃଣ୍ଣାମୁପଧାୟ ଜୁହୋତ୍ୟେ (୩) ତଦ୍ୱା ଅଗ୍ନେଃ ଶିରଃ ସଶୀର୍ଷାଣମେବାଗ୍ନିଂ ଚିନୁତେ ସଶୀର୍ଷାଽମୁଷ୍ମିଁଲ୍ଲୋକେ ଭବତି ୟ ଏବଂ ବେଦ ସୁବର୍ଗାୟ ବା ଏଷ ଲୋକାୟ ଚୀୟତେ ୟଦଗ୍ନିସ୍ତସ୍ୟ ୟଦୟଥାପୂର୍ବଂ କ୍ରିୟତେଽସୁବର୍ଗ୍ୟମସ୍ୟ ତସ୍ସୁବର୍ଗ୍ୟୋଽଗ୍ନିଶ୍ଚିତିମୁପଧାୟାଭି

ମୃ॑ଶେ॒ଚ୍ଛି॒ତ୍ତିମଚି॑ତ୍ତିଂ ଚିନବ॒ଦ୍ୱି ବି॒ଦ୍ୱାନ୍ ପୃ॒ଷ୍ଠେବ॑ ବୀ॒ତା ବୃ॑ଜି॒ନା ଚ॒ ମର୍ତା॑ନ୍-ରା॒ୟେ ଚ॑ ନଃ

ସ୍ୱପ॒ତ୍ୟାୟ॑ ଦେବ॒ ଦିତି॑ଂ ଚ॒ ରାସ୍ୱାଦି॑ତିମୁରୁ॒ଷ୍ୟେତି॑ ୟଥାପୂ॒ର୍ୱମ୍ମେ॒ବୈନା॒ମୁପ॑ ଧତ୍ତେ॒

ପ୍ରାଞ୍ଚ॑ମେନଂ ଚିନୁତେ ସୁବ॒ର୍ଗ୍ୟୋ॑ଽସ୍ୟ ଭବତି (୪)॥

(ଓଷ॑ଧୟଃ॒ କଂ ଜୁ॑ହୋତି ସ୍ୱପ॒ତ୍ୟାୟା॒ଽଷ୍ଟାଦ॑ଶ ଚ) **॥ ୫। ୫। ୪॥**

(ହିରଣ୍ୟେଷ୍ଟକା-ସ୍ୱୟମାତୃଣ୍ଣୋପଧାନମ୍ ॥ ଅଗ୍ନିଋଷିଃ)

ବି॒ଶ୍ୱକ॑ର୍ମା ଦି॒ଶାଂ ପତି॒ଃ ସ ନଃ॑ ପ॒ଶୂନ୍-ପା॑ତୁ ସୋ॑ଽସ୍ମାନ୍-ପା॑ତୁ ତସ୍ମୈ॒ ନମଃ॑ ପ୍ର॒ଜାପ॑ତୀ

ରୁ॒ଦ୍ରୋ ବରୁ॑ଣୋ॒ଽଗ୍ନିର୍ଦି॒ଶାଂ ପତି॒ଃ ସ ନଃ॑ ପ॒ଶୂନ୍-ପା॑ତୁ ସୋ॑ଽସ୍ମାନ୍-ପା॑ତୁ ତସ୍ମୈ॒ ନମ॑ ଏ॒ତା

ବୈ ଦେ॒ବତା॑ ଏ॒ତେଷା॑ଂ ପଶୂ॒ନାମଧି॑ପତୟ॒ସ୍ତାଭ୍ୟୋ॒ ବା ଏ॒ଷ ଆ ବୃ॑ଶ୍ଚ୍ୟତେ॒ ୟଃ

ପ॑ଶୁଶୀ॒ର୍ଷାଣ୍ୟୁ॑ପ॒ଦଧା॑ତି ହିରଣ୍ୟେଷ୍ଟ॒କା ଉପ॑ ଦଧାତ୍ୟେ॒ତାଭ୍ୟ॑ ଏ॒ବ ଦେ॒ବତା॑ଭ୍ୟୋ॒

ନମ॑ସ୍କରୋତି ବ୍ରହ୍ମବା॒ଦିନୋ॑ (୧) ବଦନ୍ତ୍ୟ॒ଗ୍ନୌ ଗ୍ରା॒ମ୍ୟାନ୍-ପ॒ଶୂନ୍ ପ୍ର ଦ॑ଧାତି

ଶୁ॒ଚାଽଽର॒ଣ୍ୟାନ॑ର୍ପୟତି॒ କିଂ ତତ॒ ଉଚ୍ଛି॑ଂଷତୀତି॒ ୟଦ୍ଧିରଣ୍ୟେଷ୍ଟ॒କା ଉ॑ପ॒ଦଧା॑ତ୍ୟମୃତ॒ଂ ବୈ

ହିର॑ଣ୍ୟମ॒ମୃତେ॑ନୈ॒ବ ଗ୍ରା॒ମ୍ୟେଭ୍ୟଃ॑ ପ॒ଶୁଭ୍ୟୋ॑ ଭେଷ॒ଜଂ କ॑ରୋତି॒ ନୈନା॑ନ୍ ହିନସ୍ତି ପ୍ରା॒ଣୋ

ବୈ ପ୍ର॑ଥ॒ମା ସ୍ୱ॑ୟମାତୃ॒ଣ୍ଣା ବ୍ୟା॒ନୋ ଦ୍ୱି॒ତୀୟା॑ଽପା॒ନସ୍ତୃ॒ତୀୟା॑ଽନୁ ପ୍ରାଣ୍ୟା॑ତ୍ ପ୍ର॒ଥ॒ମାଂ

ସ୍ୱ॑ୟମାତୃ॒ଣ୍ଣାମୁ॑ପ॒ଧାୟ॑ ପ୍ରା॒ଣେନୈ॒ବ ପ୍ରା॒ଣଂ ସମ॑ର୍ଧୟତି॒ ବ୍ୟ॑ନ୍ୟାଦ୍ (୨) ଦ୍ୱି॒ତୀୟା॑ମୁପ॒ଧାୟ॑

ବ୍ୟା॒ନେନୈ॒ବ ବ୍ୟା॒ନଂ ସମ॑ର୍ଧୟ॒ତ୍ୟପା॑ନ୍ୟାତ୍ ତୃ॒ତୀୟା॑ମୁପ॒ଧାୟା॑ପା॒ନେନୈ॒ବାପା॒ନଂ

ସମ॑ର୍ଧୟ॒ତ୍ୟଥୋ॑ ପ୍ରା॒ଣୈରେ॒ବୈନ॒ଂ ସମି॑ନ୍ଧେ॒ ଭୂର୍ଭୁବ॒ଃ ସୁବ॒ରିତି॑ ସ୍ୱୟମାତୃ॒ଣ୍ଣା ଉପ॑

ଦଧାତୀ॒ମେ ବୈ ଲୋ॒କାଃ ସ୍ୱ॑ୟମାତୃ॒ଣ୍ଣା ଏ॒ତାଭି॒ଃ ଖଲୁ॒ ବୈ ବ୍ୟାହୃ॑ତୀଭିଃ ପ୍ର॒ଜାପ॑ତି॒ଃ

ପ୍ରାଜା॑ୟତ॒ ୟଦେ॒ତାଭି॒ର୍ବ୍ୟାହୃ॑ତୀଭିଃ ସ୍ୱୟମାତୃ॒ଣ୍ଣା ଉ॑ପ॒ଦଧା॑ତୀ॒ମାନେ॒ବ ଲୋ॒କାନୁ॑ପ॒ଧାୟୈ॒ଷୁ

(୩) ଲୋ॒କେଷ୍ୱଧି॒ ପ୍ର ଜା॑ୟତେ ପ୍ରା॒ଣାୟ॑ ବ୍ୟା॒ନାୟା॑ପା॒ନାୟ॑ ବା॒ଚେ ତ୍ୱା॒ ଚକ୍ଷୁ॑ଷେ ତ୍ୱା॒ ତୟା॑

Not For Commercial Use

ଦେ॒ବତ॑ୟାଽଙ୍ଗିର॒ସ୍ୱଦ୍ ଧ୍ରୁ॒ବା ସୀ॑ଦା॒ଗ୍ନିନା॒ ବୈ ଦେ॒ବାଃ ସୁ॑ବ॒ର୍ଗଂ ଲୋ॒କମ॑ଜିଗାଂ॑ସ॒ନ୍ତେନ॒

ପତି॑ତୁ॒ଂ ନାଶ॑କ୍ନୁବ॒ନ୍ତ ଏ॒ତାଶ୍ଚତ॑ସ୍ରଃ ସ୍ୱୟମାତୃ॒ଣ୍ଣା ଅ॑ପଶ୍ୟ॒ନ୍ତା ଦି॒କ୍ଷୂପା॑ଦଧତ॒ ତେନ॑

ସ॒ର୍ବତ॑ଶ୍ଚକ୍ଷୁଷା ସୁବ॒ର୍ଗଂ ଲୋ॒କମା॑ୟ॒ନ୍ ୟଚ୍ଚତ॑ସ୍ରଃ ସ୍ୱୟମାତୃ॒ଣ୍ଣା ଦି॒କ୍ଷୂ॑ପ॒ଦଧା॑ତି

ସ॒ର୍ବତ॑ଶ୍ଚକ୍ଷୁଷୈ॒ବ ତଦ॒ଗ୍ନିନା॒ ୟଜ॑ମାନଃ ସୁବ॒ର୍ଗଂ ଲୋ॒କମେ॑ତି (୪)॥

(ବ୍ର॒ହ୍ମ॒ବା॒ଦିନୋ॒ ବ୍ୟ॑ନ୍ୟାଦେ॒ଷୁ ୟଜ॑ମାନ॒ସ୍ତ୍ରୀଣି॑ ଚ) **॥ ୫। ୫। ୫॥**

(ଅହ୍ନା॑ଂ ରୂପା-ଲୋକଂପୃଣୋପଧାନମ୍ ॥ ଅଗ୍ନିଋଷିଃ)

ଅଗ୍ନ॒ ଆ ୟା॑ହି ବୀ॒ତୟ॒ ଇତ୍ୟା॒ହାହ୍ୱ॑ତ୍ରୈ॒ବୈନ॑ମ॒ଗ୍ନିଂ ଦୂ॒ତଂ ବୃ॑ଣୀମହ॒ ଇତ୍ୟା॑ହ ହୁ॒ତ୍ୱୈବୈନ॑ଂ

ବୃଣୀତେ॒ଽଗ୍ନିନା॒ଽଗ୍ନିଃ ସମି॑ଧ୍ୟତ॒ ଇତ୍ୟା॑ହ॒ ସମି॑ନ୍ଧ ଏ॒ବୈନ॑ମ॒ଗ୍ନିର୍ବୃ॒ତ୍ରାଣି॑ ଜଙ୍ଘନ॒ଦିତ୍ୟା॑ହ॒ ସମି॑ଦ୍ଧ

ଏ॒ବାସ୍ମି॑ନ୍ନିନ୍ଦ୍ରି॒ୟଂ ଦ॑ଧାତ୍ୟ॒ଗ୍ନେଃ ସ୍ତୋମ॑ଂ ମନାମହ॒ ଇତ୍ୟା॑ହ ମନୁ॒ତ ଏ॒ବୈନ॑ମେ॒ତାନି॒ ବା

ଅହ୍ନା॑ଂ ରୂପାଣ୍ୟ॑ (୧) ନ୍ନ॒ହମେ॒ବୈନ॑ଂ ଚିନୁତେଽବାହ୍ନା॑ଂ ରୂପାଣି॑ ରୁନ୍ଧେ ବ୍ରହ୍ମବା॒ଦିନୋ॑ ବଦନ୍ତି॒

କସ୍ମା॑ତ୍ ସ॒ତ୍ୟାଦ୍ୟା॒ତୟା॑ମ୍ନୀର॒ନ୍ୟା ଇଷ୍ଟ॑କା॒ ଅୟା॑ତୟାମ୍ନୀ ଲୋକଂ ପୃ॒ଣେତ୍ୟୈ॑ନ୍ଦ୍ରା॒ଗ୍ନୀ ହି

ବା॑ର୍ହସ୍ପ॒ତ୍ୟେତି॑ ବ୍ରୂୟାଦିନ୍ଦ୍ରା॒ଗ୍ନୀ ଚ॒ ହି ଦେ॒ବାନା॒ଂ ବୃହ॒ସ୍ପତି॒ଶ୍ଚାୟା॑ତୟାମାନୋଽନୁଚ॒ରବ॑ତୀ

ଭବ॒ତ୍ୟଜା॑ମିତ୍ୱାୟାନୁ॒ଷ୍ଟୁଭାଽନୁ॑ ଚରତ୍ୟା॒ତ୍ମା ବୈ ଲୋ॑କଂ ପୃ॒ଣା ପ୍ରା॒ଣୋ॑ଽନୁଷ୍ଟୁପ୍ ତସ୍ମା॑ତ୍ ପ୍ରା॒ଣଃ

ସର୍ବା॒ଣ୍ୟଙ୍ଗା॒ନ୍ୟନୁ॑ ଚରତି॒ ତା ଅ॑ସ୍ୟ॒ ସୂଦ॑ଦୋହସ॒ (୨) ଇତ୍ୟା॑ହ॒ ତସ୍ମା॒ତ୍-ପରୁ॑ଷିପରୁଷି॒ ରସ॒ଃ

ସୋମ॑ଂ ଶ୍ରୀଣନ୍ତି॒ ପୃଶ୍ନ॑ୟ॒ ଇତ୍ୟା॒ହାନ୍ନ॒ଂ ବୈ ପୃଶ୍ନ୍ୟନ୍ନ॑ମେ॒ବାବ॑ ରୁନ୍ଧେ॒ଽର୍କୋ ବା

ଅ॒ଗ୍ନିର॒ର୍କୋଽନ୍ନ॒ମନ୍ନ॑ମେ॒ବାବ॑ ରୁନ୍ଧେ॒ ଜନ୍ମ॑ନ୍-ଦେ॒ବାନା॒ଂ ବିଶ॑ସ୍ତ୍ରି॒ଷ୍ୱା ରୋ॑ଚ॒ନେ ଦି॒ବ

ଇତ୍ୟା॑ହେ॒ମାନେ॒ବାସ୍ମୈ॑ ଲୋ॒କାନ୍ ଜ୍ୟୋତି॑ଷ୍ମତଃ କରୋତି॒ ୟୋ ବା ଇଷ୍ଟ॑କାନାଂ ପ୍ରତି॒ଷ୍ଠାଂ

ବେଦ॒ ପ୍ରତ୍ୟେ॒ବ ତି॑ଷ୍ଠତି॒ ତୟା॑ ଦେ॒ବତ॑ୟାଽଙ୍ଗିର॒ସ୍ୱଦ୍ ଧ୍ରୁ॒ବା ସୀ॒ଦେତ୍ୟା॑ହୈ॒ଷା ବା ଇଷ୍ଟ॑କାନାଂ

ପ୍ରତି॒ଷ୍ଠା ୟ ଏ॒ବଂ ବେଦ॒ ପ୍ରତ୍ୟେ॒ବ ତି॑ଷ୍ଠତି (୩)॥(ରୂପାଣି॒ ସୂଦ॑ଦୋହସ॒ସ୍ତ୍ରୟ॒ ଷୋଡ॑ଶ ଚ)**॥୫।୫।୬॥**

Not For Commercial Use

(ଏକୟୂପାଦିବିଧିଃ ॥ ଅଗ୍ନିଋଷିଃ)

ସୁ॒ବ॒ର୍ଗାୟ॒ ବା ଏ॒ଷ ଲୋ॒କାୟ॑ ଚୀୟତେ॒ ୟଦ॒ଗ୍ନିର୍ବଜ୍ର॑ ଏକାଦ॒ଶିନୀ॒ ୟଦ॒ଗ୍ନାବେ॑କାଦ॒ଶିନୀଂ॑
ମିନୁ॒ୟାଦ୍ୱଜ୍ରେ॑ଣୈନଂ॑ ସୁବ॒ର୍ଗାଲ୍ଲୋ॒କାଦ॒ନ୍ତର୍ଦ॑ଧ୍ୟା॒ଦ୍ୟନ୍ନ ମିନୁ॒ୟାତ୍-ସ୍ୱରୁ॑ଭିଃ ପ॒ଶୂନ୍
ବ୍ୟ॑ର୍ଧୟେଦେକୟୂ॒ପଂ ମିନୋତି॒ ନୈନ॒ଂ ବଜ୍ରେ॑ଣ ସୁବ॒ର୍ଗାଲ୍ଲୋ॒କାଦ॑ନ୍ତ॒ର୍ଦଧା॑ତି॒ ନ ସ୍ୱରୁ॑ଭିଃ
ପ॒ଶୂନ୍ ବ୍ୟ॑ର୍ଧୟତି॒ ବି ବା ଏ॒ଷ ଇ॒ନ୍ଦ୍ରି॒ୟେଣ॑ ବୀ॒ର୍ୟେ॑ଣର୍ଧ୍ୟତେ॒ ୟୋ॑ଽଗ୍ନିଂ ଚି॒ନ୍ୱନ॑ଧି॒
କ୍ରାମ॑ତ୍ୟୈନ୍ଦ୍ରି॒ୟ (୧) ର୍ଚାଽଽକ୍ରମ॑ଣ॒ଂ ପ୍ରତୀଷ୍ଟ॑କା॒ମୁପ॑ ଦଧ୍ୟା॒ନ୍ନେନ୍ଦ୍ରି॒ୟେଣ॑ ବୀ॒ର୍ୟେ॑ଣ॒ ବ୍ୟ॑ଧତେ
ରୁ॒ଦ୍ରୋ ବା ଏ॒ଷ ୟଦ॒ଗ୍ନିସ୍ତସ୍ୟ॑ ତି॒ସ୍ରଃ ଶ॑ର॒ବ୍ୟାଃ॑ ପ୍ର॒ତୀଚୀ॑ ତି॒ରଶ୍ଚ୍ୟ॒ନୂଚୀ॒ ତାଭ୍ୟୋ॒ ବା ଏ॒ଷ
ଆ ବୃ॑ଶ୍ଚ୍ୟତେ॒ ୟୋ॑ଽଗ୍ନିଂ ଚି॑ନୁ॒ତେ॑ଽଗ୍ନିଂ ଚି॒ତ୍ୱା ତି॑ସୃଧ॒ନ୍ୱମୟା॑ଚିତଂ ବ୍ରା॒ହ୍ମ॒ଣାୟ॑ ଦଦ୍ୟା॒ତ୍ତାଭ୍ୟ॑
ଏ॒ବ ନମ॑ସ୍କରୋ॒ତ୍ୟଥୋ॒ ତାଭ୍ୟ॑ ଏ॒ବାଽଽତ୍ମାନ॒ଂ ନିଷ୍କ୍ରୀ॑ଣୀତେ॒ ୟତ୍ତେ॑ ରୁଦ୍ର ପୁ॒ରୋ (୨)
ଧନୁ॒ସ୍ତଦ୍ୱାତୋ॒ ଅନୁ॑ ବାତୁ ତେ॒ ତସ୍ମୈ॑ ତେ ରୁଦ୍ର ସଂବତ୍ସ॒ରେଣ॒ ନମ॑ସ୍କରୋମି॒ ୟତ୍ତେ॑ ରୁଦ୍ର
ଦକ୍ଷି॒ଣା ଧନୁ॒ସ୍ତଦ୍ୱାତୋ॒ ଅନୁ॑ ବାତୁ ତେ॒ ତସ୍ମୈ॑ ତେ ରୁଦ୍ର ପରିବତ୍ସ॒ରେଣ॒ ନମ॑ସ୍କରୋମି॒
ୟତ୍ତେ॑ ରୁଦ୍ର ପ॒ଶ୍ଚାଦ୍ଧନୁ॒ସ୍ତଦ୍ୱାତୋ॒ ଅନୁ॑ ବାତୁ ତେ॒ ତସ୍ମୈ॑ ତେ ରୁଦ୍ରେଦାବତ୍ସ॒ରେଣ॒
ନମ॑ସ୍କରୋମି॒ ୟତ୍ତେ॑ ରୁଦ୍ରୋତ୍ତ॒ରାଦ୍ଧନୁ॒ସ୍ତଦ୍ (୩) ବାତୋ॒ ଅନୁ॑ ବାତୁ ତେ॒ ତସ୍ମୈ॑ ତେ
ରୁଦ୍ରେଦୁବତ୍ସ॒ରେଣ॒ ନମ॑ସ୍କରୋମି॒ ୟତ୍ତେ॑ ରୁଦ୍ରୋପରି॒ ଧନୁ॒ସ୍ତଦ୍ୱାତୋ॒ ଅନୁ॑ ବାତୁ ତେ॒ ତସ୍ମୈ॑
ତେ ରୁଦ୍ର ବତ୍ସ॒ରେଣ॒ ନମ॑ସ୍କରୋମି ରୁ॒ଦ୍ରୋ ବା ଏ॒ଷ ୟଦ॒ଗ୍ନିଃ ସ ୟଥା॑ ବ୍ୟା॒ଘ୍ରଃ
କ୍ରୁ॒ଦ୍ଧସ୍ତିଷ୍ଠ॑ତ୍ୟେ॒ବଂ ବା ଏ॒ଷ ଏ॒ତର୍ହି॒ ସଂଚି॑ତମେ॒ତୈରୁ॑ପ ତିଷ୍ଠତେ ନମସ୍କା॒ରୈରେ॒ବୈନ॑ଂ
ଶମୟତି॒ ୟେ॑ଽଗ୍ନୟଃ॑ (୪) ପୁରୀ॒ଷ୍ୟାଃ॑ ପ୍ରବି॑ଷ୍ଟାଃ ପୃଥି॒ବୀମନୁ॑ ।
ତେଷା॒ଂ ତ୍ୱମ॑ସ୍ୟୁତ୍ତ॒ମଃ ପ୍ର ଣୋ॑ ଜୀ॒ବାତ॑ବେ ସୁବ ॥
ଆପ॑ଂ ତ୍ୱାଽଗ୍ନେ॒ ମନ॒ସାଽଽପ॑ଂ ତ୍ୱାଽଗ୍ନେ॒ ତପ॒ସାଽଽପ॑ଂ ତ୍ୱାଽଗ୍ନେ ଦୀ॒କ୍ଷୟାଽଽପ॑ଂ ତ୍ୱାଽଗ୍ନ

Not For Commercial Use

ଉପ୍ସଦ୍-ଭି୍ରାପ୍ଂ ଵ୍ାଽଗ୍ନେ ସୁ୍ତ୍ୟୟାଽଽପ୍ଂ ଵ୍ାଽଗ୍ନେ୍ ଦକ୍ଷିଣାଭି୍ରାପ୍ଂ ଵ୍ାଽଗ୍ନେଽଵଭୃଥେନାପ୍ଂ
ଵ୍ାଽଗ୍ନେ ଵ୍ଶୟାଽଽପ୍ଂ ଵ୍ାଽଗ୍ନେ ସ୍ଵଗାକା୍ରେଣେତ୍ୟା୍ହୈ୍ଷା ଵା
ଅ୍ଗ୍ନେରାପ୍ତି୍ସ୍ତୟୈ୍ଵୈନ୍ମାପ୍ନୋତି (୫)॥

(ଐ୍ନ୍ଦ୍ରି୍ୟା ପ୍ରୁର ଉ୍ତ୍ତ୍ରାଦ୍ଵନୁ୍ସ୍ତଦ୍ଗ୍ନୟ୍ଂ ଆହା୍ଷ୍ଟୌ ଚ୍) ॥ ୫। ୫। ୭॥

(ଉପସ୍ଥାନମ୍; ଆତ୍ମେଷ୍ଟକୋପଧାନଂ ଚ ॥ ଅଗ୍ନିଋଷିଃ)

ଗା୍ୟ୍ତ୍ରେଣ୍ ପୁ୍ରସ୍ତା୍ଦୁପ୍ ତିଷ୍ଠତେ ପ୍ରା୍ଣମେ୍ଵାସ୍ମି୍ନ୍-ଦଧାତି ବୃହଦ୍ରଥ୍ନ୍ତ୍ରାଭ୍ୟା୍ଂ ପ୍ର୍କ୍ଷାଵୋଜ୍
ଏ୍ଵାସ୍ମି୍ନ୍-ଦଧାତ୍ୟୃତୁ୍ସ୍ଥା ୟ୍ଜ୍ଞାୟ୍ଜ୍ଞିୟେ୍ନ ପୁଚ୍ଛମୃ୍ତୁଷ୍ଵେ୍ଵ ପ୍ରତି ତିଷ୍ଠତି ପୃ୍ଷ୍ଠୈରୁପ୍ ତିଷ୍ଠତେ୍
ତେଜୋ୍ ଵୈ ପୃ୍ଷ୍ଠାନି୍ ତେଜ୍ ଏ୍ଵାସ୍ମି୍ନ୍-ଦଧାତି ପ୍ର୍ଜାପ୍ତିର୍ଗ୍ନିମ୍ସୃଜତ୍ ସୋଽସ୍ମାତ୍-ସୃ୍ଷ୍ଟଃ
ପରା୍ଙ୍ଙୈ୍ତ୍ତଂ ଵା୍ରଵ୍ନ୍ତୀୟେନାଵାରୟତ୍ ତଦ୍ଵା୍ରଵ୍ନ୍ତୀୟ୍ସ୍ୟ ଵାରଵନ୍ତୀୟ୍ତ୍ଵଂ ଶ୍ୟୈ୍ତେନ୍
ଶ୍ୟେ୍ତୀ ଅ୍କୁରୁତ୍ ତଚ୍ଛ୍ୟୈ୍ତସ୍ୟ୍ ଶ୍ୟୈତ୍ତ୍ଵଂ (୧) ୟଦ୍ଵା୍ରଵ୍ନ୍ତୀୟେ୍ନୋପ୍ତିଷ୍ଠ୍ତେ ଵା୍ରୟ୍ତ
ଏ୍ଵୈନ୍ଂ ଶ୍ୟୈ୍ତେନ୍ ଶ୍ୟେ୍ତୀ କୁ୍ରୁତେ ପ୍ର୍ଜାପ୍ତେ୍ର୍ହୃଦ୍ୟେନାପିପ୍କ୍ଷଂ ପ୍ରତ୍ୟୁପ୍ ତିଷ୍ଠତେ
ପ୍ରେ୍ମାଣମେ୍ଵାସ୍ୟ୍ ଗଚ୍ଛତି୍ ପ୍ରା୍ଚ୍ୟା ତ୍ଵା ଦି୍ଶା ସା୍ଦୟାମି ଗାୟ୍ତ୍ରେଣ୍ ଛନ୍ଦ୍ସା୍ଽଗ୍ନିନା୍
ଦେ୍ଵତ୍ୟା୍ଽଗ୍ନେଃ ଶୀ୍ର୍ଷ୍ଣାଽଗ୍ନେଃ ଶିର୍ ଉପ୍ ଦଧାମି୍ ଦକ୍ଷିଣୟା ତ୍ଵା ଦି୍ଶା ସା୍ଦୟାମି୍
ତ୍ରୈଷ୍ଟୁ୍ଭେନ୍ ଛନ୍ଦ୍ସେନ୍ଦ୍ରେଣ ଦେ୍ଵତ୍ୟା୍ଽଗ୍ନେଃ ପ୍ର୍କ୍ଷେଣା୍ଗ୍ନେଃ ପ୍ର୍କ୍ଷମୁପ୍ ଦଧାମି ପ୍ର୍ତୀଚ୍ୟା ତ୍ଵା
ଦି୍ଶା ସା୍ଦୟାମି୍ (୨) ଜାଗ୍ତେନ୍ ଛନ୍ଦ୍ସା ସଵି୍ତ୍ରା ଦେ୍ଵତ୍ୟା୍ଽଗ୍ନେଃ ପୁଚ୍ଛେ୍ନା୍ଗ୍ନେଃ ପୁଚ୍ଛ୍ମୁପ୍
ଦଧା୍ମ୍ୟୁଦୀ୍ଚ୍ୟା ତ୍ଵା ଦି୍ଶା ସା୍ଦୟା୍ମ୍ୟାନୁ୍ଷ୍ଟୁଭେନ୍ ଛନ୍ଦ୍ସା ମି୍ତ୍ରାଵରୁ୍ଣାଭ୍ୟାଂ ଦେ୍ଵତ୍ୟା୍ଽଗ୍ନେଃ
ପ୍ର୍କ୍ଷେଣା୍ଗ୍ନେଃ ପ୍ର୍କ୍ଷମୁପ୍ ଦଧା୍ମ୍ୟୂ୍ର୍ଧ୍ଵୟା୍ ତ୍ଵା ଦି୍ଶା ସା୍ଦୟାମି୍ ପାଙ୍କ୍ତେନ୍ ଛନ୍ଦ୍ସା୍ ବୃହ୍ସ୍ପତି୍ନା
ଦେ୍ଵତ୍ୟା୍ଽଗ୍ନେଃ ପୃ୍ଷ୍ଠେନା୍ଗ୍ନେଃ ପୃ୍ଷ୍ଠମୁପ୍ ଦଧାମି୍ ୟୋଽଵା ଅପା୍ତ୍ମାନମ୍ଗ୍ନିଂ
ଚି୍ନୁତେଽପା୍ତ୍ମା୍ଽମୁଷ୍ମି୍ଁଲ୍ଲୋ୍କେ ଭ୍ଵତି୍ ୟଃ ସାତ୍ମା୍ନଂ ଚିନୁତେ ସାତ୍ମା୍ଽମୁଷ୍ମି୍ଁଲ୍ଲୋ୍କେ

Not For Commercial Use

ଭ॑ବତ୍ୟାମେ॒ଷ୍ଟକା ଉପ॑ ଦଧାତ୍ୟେ॒ଷ ବା ଅ॒ଗ୍ନେରା॒ତ୍ମା ସାତ୍ମା॑ନମେ॒ବାଗ୍ନିଂ॑ ଚି॑ନୁତେ॒

ସାତ୍ମା॒ଽମୁଷ୍ମିଁ॑ଲ୍ଲୋ॒କେ ଭ॑ବତି॒ ୟ ଏ॒ବଂ ବେଦ॑ (୩)॥

(ଶ୍ୱୈ॒ତ॒ତ୍ୱଂ ପ୍ର॒ତୀଚ୍ୟା॑ ତ୍ୱା ଦି॒ଶା ସା॑ଦୟାମି॒ ୟଃ ସାତ୍ମା॑ନଂ ଚିନୁତେ ଦ୍ୱାବିଂ॑ଶତିଶ୍ଚ) ॥ ୫। ୫। ୮॥

(ଆଜ୍ୟାହୁତିବିଧାନଂ ପ୍ରୋକ୍ଷଣଂ ଚ ॥ ଅଗ୍ନିଋଷିଃ)

ଅଗ୍ନ॑ ଉଦଧେ॒ ୟା ତ॒ ଇଷୁ॑ର୍ୟୁ॒ବା ନାମ॒ ତୟା॑ ନୋ ମୃଡ॒ ତସ୍ୟା॑ସ୍ତେ॒ ନମ॒ସ୍ତସ୍ୟା॑ସ୍ତ॒ ଉପ॒

ଜୀବ॑ନ୍ତୋ ଭୂୟା॒ସ୍ମାଗ୍ନେ॑ ଦୁଧ୍ର ଗହ୍ୟ କିଂ॑ଶିଲ ବନ୍ୟ॒ ୟା ତ॒ ଇଷୁ॑ର୍ୟୁ॒ବା ନାମ॒ ତୟା॑ ନୋ

ମୃଡ॒ ତସ୍ୟା॑ସ୍ତେ॒ ନମ॒ସ୍ତସ୍ୟା॑ସ୍ତ ଉପ॒ ଜୀବ॑ନ୍ତୋ ଭୂୟାସ୍ମ ପଞ୍ଚ॒ ବା ଏ॒ତେଽଗ୍ନୟୋ॒ ୟଚ୍ଚିତ॑ୟ

ଉଦ॒ଧି॒ରେ॒ବ ନାମ॑ ପ୍ର॒ଥମୋ ଦୁଧ୍ରୋ (୧) ଦ୍ୱି॒ତୀୟୋ॒ ଗହ୍ୟ॑ସ୍ତୃ॒ତୀୟଃ॑ କିଂ॒ଶି॒ଲଶ୍ଚ॑ତୁ॒ର୍ଥୋ ବନ୍ୟଃ॑

ପଞ୍ଚ॒ମସ୍ତେଭ୍ୟୋ॒ ୟଦାହୁ॑ତୀ॒ର୍ନ ଜୁ॑ହୁ॒ୟାଦ॑ଧ୍ୱ॒ର୍ୟୁଂ ଚ॒ ୟଜ॑ମାନଂ ଚ॒ ପ୍ର ଦ॑ହେୟୁ॒ର୍ୟଦେ॒ତା

ଆହୁ॑ତୀର୍ଜୁ॒ହୋତି॑ ଭାଗ॒ଧେୟେ॑ନୈ॒ବୈନା॑ଞ୍ଛମୟତି॒ ନାଽଽର୍ତି॒ମାର୍ଚ୍ଛ॑ତ୍ୟଧ୍ୱ॒ର୍ୟୁର୍ନ ୟଜ॑ମାନୋ॒

ବାଙ୍-ମ॑ ଆ॒ସନ୍ନ॒ସୋଃ ପ୍ରା॒ଣୋଽକ୍ଷ୍ୟୋଶ୍ଚକ୍ଷୁଃ॒ କର୍ଣ॑ୟୋ॒ଃ ଶ୍ରୋତ୍ରଂ॑

ବାହୁବୋ॑ର୍ବଲ॑ମୂରୁବୋରୋଜୋ॑ଽରି॑ଷ୍ଟା॒ ବିଶ୍ୱା॒ନ୍ୟଙ୍ଗା॑ନି ତ॒ନୂ (୨) ସ୍ତ॒ନୁବା॑ ମେ ସ॒ହ ନମ॑ସ୍ତେ

ଅସ୍ତୁ ମା ମା॑ ହିଂ॑ସୀ॒ରପ॒ ବା ଏ॒ତସ୍ମା॑ତ୍-ପ୍ରା॒ଣାଃ କ୍ରା॑ମନ୍ତି॒ ୟୋଽଗ୍ନିଂ॑ ଚି॒ନ୍ୱନ॑ଧି॒କ୍ରାମ॑ତି॒ ବାଙ୍-ମ॑

ଆ॒ସନ୍ନ॒ସୋଃ ପ୍ରା॒ଣ ଇତ୍ୟା॑ହ ପ୍ରା॒ଣାନେ॒ବାଽଽତ୍ମନ୍-ଧ॑ତ୍ତେ॒ ୟୋ ରୁ॒ଦ୍ରୋ ଅ॒ଗ୍ନୌ ୟୋ ଅ॒ପ୍ସୁ ୟ

ଓଷ॑ଧୀଷୁ॒ ୟୋ ରୁ॒ଦ୍ରୋ ବିଶ୍ୱା॒ ଭୁବ॑ନାଽଽବି॒ବେଶ॒ ତସ୍ମୈ॑ ରୁ॒ଦ୍ରାୟ॒ ନମୋ॑ ଅ॒ସ୍ତ୍ୱାହୁ॑ତିଭାଗା॒ ବା

ଅ॒ନ୍ୟେ ରୁ॒ଦ୍ରା ହ॒ବିର୍ଭା॑ଗା (୩) ଅ॒ନ୍ୟେ ଶ॑ତରୁ॒ଦ୍ରୀୟଂ॑ ହୁ॒ତ୍ୱା ଗା॑ବୀଧୁ॒କଂ ଚ॒ରୁମେ॒ତେନ॒

ୟଜୁ॑ଷା ଚର॒ମାୟା॒ମିଷ୍ଟ॑କାୟା॒ଂ ନି ଦ॑ଧ୍ୟାଦ୍-ଭାଗ॒ଧେୟେ॑ନୈ॒ବୈନଂ॑ ଶମୟତି॒ ତସ୍ୟ॒ ତ୍ୱୈ

ଶ॑ତରୁ॒ଦ୍ରୀୟଂ॑ ହୁତମିତ୍ୟା॑ହୁ॒ର୍ୟସ୍ୟୈ॒ତଦ॒ଗ୍ନୌ କ୍ରି॒ୟତ॒ ଇତି॒ ବସ॑ବସ୍ତ୍ୱା ରୁ॒ଦ୍ରୈଃ ପୁ॒ରସ୍ତା॑ତ୍-ପାନ୍ତୁ

ପି॒ତର॑ସ୍ତ୍ୱା ୟ॒ମରା॑ଜାନଃ ପି॒ତୃଭି॑ର୍ଦକ୍ଷି॒ଣ॒ତଃ ପା॑ନ୍ତ୍ୱାଦି॒ତ୍ୟାସ୍ତ୍ୱା॒ ବିଶ୍ୱୈ॑ର୍ଦେ॒ବୈଃ ପ॒ଶ୍ଚାତ୍-ପା॑ନ୍ତୁ

ଦ୍ୟୁତା॒ନସ୍ତ୍ୱା॑ ମାରୁ॒ତୋ ମ॒ରୁଦ୍-ଭି॑ରୁତ୍ତର॒ତଃ ପା॑ତୁ (୪) ଦେ॒ବାସ୍ତ୍ୱେନ୍ଦ୍ର॑ଜ୍ୟେଷ୍ଠା॒

ବରୁ॑ଣରାଜାନୋ॒ଽଧସ୍ତା᳚ଚ୍ଚୋ॒ପରି॑ଷ୍ଟାଚ୍ଚ ପାନ୍ତୁ ନ ବା ଏ॒ତେନ॑ ପୂ॒ତୋ ନ ମେଧ୍ୟୋ॒ ନ

ପ୍ରୋକ୍ଷି॑ତୋ॒ ୟଦେ॑ନ॒ମତଃ॑ ପ୍ରା॒ଚୀନ॑ଂ ପ୍ରୋ॒କ୍ଷତି॒ ୟତ୍-ସଂଚି॑ତ॒ମାଜ୍ୟେ॑ନ ପ୍ରୋ॒କ୍ଷତି॒ ତେନ॑

ପୂ॒ତସ୍ତେନ॒ ମେଧ୍ୟ॒ସ୍ତେନ॒ ପ୍ରୋକ୍ଷି॑ତଃ (୫)॥ (ଦୁ॒ଧ୍ରସ୍ତ॒ନୂର୍ହ॒ବିର୍ଭା॑ଗାଃ ପାତୁ ଦ୍ୱାତ୍ରି॑ଂଶଚ୍ଚ)**॥ ୫। ୫। ୯॥**

(ସର୍ପାହୁତିଃ ମହାହୋମଃ; ଅଗ୍ନେର୍ବିମୋକହୋମଶ୍ଚ ॥ ଅଗ୍ନିଋଷିଃ)

ସ॒ମୀଚୀ॒ ନାମା॑ସି॒ ପ୍ରାଚୀ॒ ଦିକ୍ତସ୍ୟା᳚ସ୍ତେ॒ଽଗ୍ନିରଧି॑ପତିରସି॒ତୋ ର॑କ୍ଷି॒ତା ୟଶ୍ଚାଧି॑ପତି॒ର୍ୟଶ୍ଚ॑ ଗୋ॒ପ୍ତା

ତାଭ୍ୟା॒ଂ ନମ॒ସ୍ତୌ ନୋ॑ ମୃଡୟତା॒ଂ ତେ ୟଂ ଦ୍ୱି॒ଷ୍ମୋ ୟଶ୍ଚ॑ ନୋ॒ ଦ୍ୱେଷ୍ଟି॒ ତଂ ବା॒ଂ ଜମ୍ଭେ॑

ଦଧାମ୍ୟୋଜ॒ସ୍ୱିନୀ॒ ନାମା॑ସି ଦକ୍ଷି॒ଣା ଦିକ୍ତସ୍ୟା॑ସ୍ତ॒ ଇନ୍ଦ୍ରୋଽଧି॑ପତିଃ॒ ପୃଦା॑କୁଃ ପ୍ରାଚୀ॒ ନାମା॑ସି

ପ୍ର॒ତୀଚୀ॒ ଦିକ୍ତସ୍ୟା॑ସ୍ତେ॒ (୧) ସୋମୋଽଧି॑ପତିଃ ସ୍ୱ॒ଜୋଽବ॒ସ୍ଥାବା॒ ନାମା॒ସ୍ୟୁଦୀ॑ଚୀ॒ ଦିକ୍ତସ୍ୟା॑ସ୍ତେ॒

ବରୁ॒ଣୋଽଧି॑ପତିସ୍ତି॒ରଶ୍ଚ॑ରାଜି॒ରଧି॑ପତ୍ନୀ॒ ନାମା॑ସି ବୃହ॒ତୀ ଦିକ୍ତସ୍ୟା॑ସ୍ତେ॒ ବୃହ॒ସ୍ପତି॒ରଧି॑ପତିଃ

ଶ୍ୱି॒ତ୍ରୋ ବ॒ଶିନୀ॒ ନାମା॑ସୀ॒ୟଂ ଦିକ୍ତସ୍ୟା॑ସ୍ତେ ୟ॒ମୋଽଧି॑ପତିଃ କ॒ଲ୍ମାଷ॑ଗ୍ରୀବୋ ରକ୍ଷି॒ତା

ୟଶ୍ଚାଧି॑ପତି॒ର୍ୟଶ୍ଚ॑ ଗୋ॒ପ୍ତା ତାଭ୍ୟା॒ଂ ନମ॒ସ୍ତୌ ନୋ॑ ମୃଡୟତା॒ଂ ତେ ୟଂ ଦ୍ୱି॒ଷ୍ମୋ ୟଶ୍ଚ॑ (୨)

ନୋ॒ ଦ୍ୱେଷ୍ଟି॒ ତଂ ବା॒ଂ ଜମ୍ଭେ॑ ଦଧାମ୍ୟେ॒ତା ବୈ ଦେ॒ବତା॑ ଅ॒ଗ୍ନିଂ ଚି॒ତଂ ର॑କ୍ଷନ୍ତି॒ ତାଭ୍ୟୋ॒

ୟଦାହୁ॑ତୀ॒ର୍ନ ଜୁ॑ହୁ॒ୟାଦ॑ଧ୍ୱ॒ର୍ୟୁଂ ଚ॒ ୟଜ॑ମାନଂ ଚ ଧ୍ୟାୟେୟୁ॒ର୍ୟଦେ॒ତା ଆହୁ॑ତୀର୍ଜୁ॒ହୋତି॑

ଭାଗ॒ଧେୟେ॑ନୈ॒ବୈନା॑ଞ୍ଛମୟତି॒ ନାଽଽର୍ତି॒ମାର୍ଚ୍ଛ॑ତ୍ୟଧ୍ୱ॒ର୍ୟୁର୍ନ ୟଜ॑ମାନୋ ହେ॒ତୟୋ॒ ନାମ॑ ସ୍ଥ॒

ତେଷା॑ଂ ବଃ ପୁ॒ରୋ ଗୃ॒ହା ଅ॒ଗ୍ନିର୍ବ॒ ଇଷ॑ବଃ ସଲି॒ଲୋ ନି॑ଲି॒ମ୍ପା ନାମ॑ (୩) ସ୍ଥ॒ ତେଷା॑ଂ ବୋ

ଦକ୍ଷି॒ଣା ଗୃ॒ହାଃ ପି॒ତରୋ॑ ବ॒ ଇଷ॑ବଃ॒ ସଗ॑ରୋ ବ॒ଜ୍ରିଣୋ॒ ନାମ॑ ସ୍ଥ॒ ତେଷା॑ଂ ବଃ ପ॒ଶ୍ଚାଦ୍

ଗୃ॒ହାଃ ସ୍ୱପ୍ନୋ॑ ବ॒ ଇଷ॑ବୋ॒ ଗହ୍ୱ॑ରୋଽବ॒ସ୍ଥାବା॑ନୋ॒ ନାମ॑ ସ୍ଥ॒ ତେଷା॑ଂ ବ ଉତ୍ତ॒ରାଦ୍-ଗୃ॒ହା

ଆପୋ॑ ବ॒ ଇଷ॑ବଃ ସମୁ॒ଦ୍ରୋଽଧି॑ପତୟୋ॒ ନାମ॑ ସ୍ଥ॒ ତେଷା॑ଂ ବ ଉ॒ପରି॑ ଗୃ॒ହା ବ॒ର୍ଷଂ ବ॒

Not For Commercial Use

ଇଷବୋଽର୍ବସ୍ୱାନ୍ କ୍ରବ୍ୟା ନାମ ସ୍ଥ ପାର୍ଥିବାସ୍ତେଷାଂ ବ ଇହ ଗୃହା (୪) ଅନ୍ନଂ ବ

ଇଷବୋଽନିମିଷୋ ବାତନାମଂ ତେଭ୍ୟୋ ବୋ ନମସ୍ତେ ନୋ ମୃଡୟତ ତେ ୟଂ ଦ୍ୱିଷ୍ମୋ

ୟଶ୍ଚ ନୋ ଦ୍ୱେଷ୍ଟି ତଂ ବୋ ଜମ୍ଭେ ଦଧାମି ହୁତାଦୋ ବା ଅନ୍ୟେ ଦେବା ଅହୁତାଦୋଽନ୍ୟେ

ତାନଗ୍ନିଚିଦେବୋଭୟାନ୍-ପ୍ରୀଣାତି ଦଧ୍ନା ମଧୁମିଶ୍ରେଣୈତା ଆହୁତୀର୍ଜୁହୋତି

ଭାଗଧେୟେନୈବୈନାନ୍ ପ୍ରୀଣାତ୍ୟଥୋ ଖଲ୍ୱାହୁରିଷ୍ଟକା ବୈ ଦେବା ଅହୁତାଦ ଇତ୍ୟ (୫)

ନୁପରିକ୍ରାମଂ ଜୁହୋତ୍ୟପରିବର୍ଗମେବୈନାନ୍-ପ୍ରୀଣାତୀମଂ ସ୍ତନମୂର୍ଜସ୍ୱନ୍ତଂ ଧୟାପାଂ

ପ୍ରପ୍ୟାତମଗ୍ନେ ସରିରସ୍ୟ ମଧ୍ୟେ ।

ଉତ୍ସଂ ଜୁଷସ୍ୱ ମଧୁମନ୍ତମୂର୍ୱ ସମୁଦ୍ରିୟଂ ସଦନମା ବିଶସ୍ୱ ॥

ୟୋ ବା ଅଗ୍ନିଂ ପ୍ରୟୁଜ୍ୟ ନ ବିମୁଞ୍ଚତି ୟଥାଽଶ୍ୱୋ ୟୁକ୍ତୋଽବିମୁଚ୍ୟମାନଃ

କ୍ଷୁଧନ୍-ପରାଭବତ୍ୟେବମସ୍ୟାଗ୍ନିଃ ପରା ଭବତି ତଂ ପରାଭବନ୍ତଂ ୟଜମାନୋଽନୁ ପରା

ଭବତି ସୋଽଗ୍ନିଂ ଚିତ୍ୱା ଲୂକ୍ଷୋ (୬) ଭବତୀମଂ ସ୍ତନମୂର୍ଜସ୍ୱନ୍ତଂ ଧୟାପାମିତ୍ୟାଜ୍ୟସ୍ୟ ପୂର୍ଣାଂ

ସ୍ରୁଚଂ ଜୁହୋତ୍ୟେଷ ବା ଅଗ୍ନେର୍ବିମୋକୋ ବିମୁଚ୍ୟୈବାସ୍ମା ଅନ୍ନମପି ଦଧାତି

ତସ୍ମାଦାହୁର୍ୟଶ୍ଚୈବଂ ବେଦ ୟଶ୍ଚ ନ ସୁଧାୟଂ ହ ବୈ ବାଜୀ ସୁହିତୋ ଦଧାତୀତ୍ୟଗ୍ନିର୍ବାବ

ବାଜୀ ତମେବ ତତ୍-ପ୍ରୀଣାତି ସ ଏନଂ ପ୍ରୀତଃ ପ୍ରୀଣାତି ବସୀୟାନ୍ ଭବତି (୭)॥

(ପ୍ରତୀଚୀ ଦିକ୍ତସ୍ୟାସ୍ତେ ଦ୍ୱିଷ୍ମୋ ୟଶ୍ଚ ନିଲିମ୍ପା ନାମେହ ଗୃହା ଇତି ଲୂକ୍ଷୋ ବସୀୟାନ୍ ଭବତି)॥୫।୫।୧୦॥

(ଅଶ୍ୱମେଧଶେଷଭୂତପଶୁନାଂ ପ୍ରଥମଃ ସଂଧବିଧିଃ ॥ ବିଶ୍ୱେଦେବା ଋଷୟଃ)

ଇନ୍ଦ୍ରାୟ ରାଜ୍ଞେ ସୂକରୋ ବରୁଣାୟ ରାଜ୍ଞେ କୃଷ୍ଣୋ ୟମାୟ ରାଜ୍ଞ ଋଶ୍ୟ ଋଷଭାୟ ରାଜ୍ଞେ

ଗବୟଃ ଶାର୍ଦୂଲାୟ ରାଜ୍ଞେ ଗୌରଃ ପୁରୁଷରାଜାୟ ମର୍କଟଃ କ୍ଷିପ୍ରଶ୍ୟେନସ୍ୟ ବର୍ତିକା

Not For Commercial Use

ନୀଲ॑ଙ୍ଗୋଃ କ୍ରିମିଃ ସୋମ॑ସ୍ୟ ରାଜ୍ଞଃ କୁଲୁଙ୍ଗଃ ସିନ୍ଧୋଃ ଶିଂଶୁମାରୋ ହିମବ॑ତୋ ହସ୍ତୀ (୧)

॥ (ଇନ୍ଦ୍ରା॑ୟ ରାଜ୍ଞେଽଷ୍ଟା ବିଂଶତିଃ) **॥ ୫। ୫। ୧୧॥**

(ଅଶ୍ୱମେଧଶେଷଭୂତପଶୁନାଂ ଦ୍ୱିତୀୟଃ ସଂଧବିଧିଃ ॥ ବିଶ୍ୱେଦେବା ଋଷୟଃ)

ମୟୁଃ ପ୍ରା॑ଜାପତ୍ୟ ଉଲୋ ହଲୀ॑କ୍ଷ୍ଣୋ ବୃଷଦଂଶସ୍ତେ ଧାତୁଃ ସର॑ସ୍ୱତ୍ୟୈ ଶାରିଃ ଶ୍ୟେତା

ପୁ॑ରୁଷବାକ୍-ସର॑ସ୍ୱତେ ଶୁକଃ ଶ୍ୟେତଃ ପୁ॑ରୁଷବାଗା॑ରଣ୍ୟୋଽଜୋ ନ॑କୁଲଃ ଶକା ତେ

ପୌଷ୍ଣା ବାଚେ କ୍ରୌଞ୍ଚଃ (୧)॥ (ମୟୁସ୍ତ୍ରୟୋ॑ବିଂଶତିଃ) **॥ ୫। ୫। ୧୨॥**

(ଅଶ୍ୱମେଧଶେଷଭୂତପଶୁନାଂ ତୃତୀୟଃ ସଂଧବିଧିଃ ॥ ବିଶ୍ୱେଦେବା ଋଷୟଃ)

ଅପାଂ ନପ୍ତ୍ରେ ଜଷୋ ନାକ୍ରୋ ମକ॑ରଃ କୁଲୀକୟସ୍ତେଽକୂ॑ପାରସ୍ୟ ବାଚେ ପୈଙ୍ଗରାଜୋ

ଭଗା॑ୟ କୁଷୀତ॑କ ଆତୀ ବା॑ହସୋ ଦର୍ବିଦା ତେ ବା॑ୟବ୍ୟା ଦିଗ୍-ଭ୍ୟଶ୍ଚ କ୍ରବାକଃ (୧)॥

(ଅପାମେକାନ୍ନ ବିଂଶତିଃ) **॥ ୫। ୫। ୧୩॥**

(ଅଶ୍ୱମେଧଶେଷଭୂତପଶୁନାଂ ଚତୁର୍ଥଃ ସଂଧବିଧିଃ ॥ ବିଶ୍ୱେଦେବା ଋଷୟଃ)

ବଲା॑ୟାଜଗର ଆଖୁଃ ସୃ॑ଜୟା ଶୟଣ୍ଡକସ୍ତେ ମୈତ୍ରା ମୃତ୍ୟବେ॑ଽସିତୋ ମନ୍ୟବେ॑ ସ୍ୱଜଃ

କୁ॑ମ୍ଭୀନସଃ ପୁଷ୍କରସାଦୋ ଲୋ॑ହିତାହିସ୍ତେ ତ୍ୱାଷ୍ଟ୍ରାଃ ପ୍ର॑ତିଶ୍ରୁତ୍-କା॑ୟୈ ବାହସଃ (୧)॥

(ବଲା॑ୟାଷ୍ଟଦ॑ଶ)**॥ ୫। ୫। ୧୪॥**

(ଅଶ୍ୱମେଧଶେଷଭୂତପଶୁନାଂ ପଞ୍ଚମଃ ସଂଧବିଧିଃ ॥ ବିଶ୍ୱେଦେବା ଋଷୟଃ)

ପୁରୁଷମୃଗଶ୍ଚନ୍ଦ୍ରମ॑ସେ ଗୋଧା କାଲ॑କା ଦାର୍ବାଘାଟସ୍ତେ ବନସ୍ପତୀନାମେଣ୍ୟହ୍ନେ କୃଷ୍ଣୋ

ରାତ୍ରି॑ୟୈ ପିକଃ କ୍ଷ୍ୱିଙ୍କା ନୀଲ॑ଶୀର୍ଷ୍ଣୀ ତେ॑ଽର୍ଯ୍ୟମ୍-ଣେ ଧାତୁଃ କ॑କୁଟଃ (୧)॥

(ପୁରୁଷମୃଗୋଽଷ୍ଟାଦ॑ଶ) **॥ ୫। ୫। ୧୫॥**

Not For Commercial Use

(ଅଶ୍ୱମେଧଶେଷଭୂତପଶୁନାଂ ଷଷ୍ଠଃ ସଂଧବିଧିଃ ॥ ବିଶ୍ୱେଦେବା ଋଷୟଃ)

ସୌରୀ ବଲାକର୍ଶ୍ୟୋ ମୟୂରଃ ଶ୍ୟେନସ୍ତେ ଗଂଧର୍ବାଣାଂ ବସୂନାଂ କପିଞ୍ଜଲୋ ରୁଦ୍ରାଣାଂ

ତିତ୍ତିରୀ ରୋହିତ୍-କୁଣ୍ଡୃଣାଚୀ ଗୋଲତ୍ତିକା ତା ଅପ୍ସରସାମରଣ୍ୟାୟ ସୃମରଃ (୧)॥

(ସୌର୍ୟଷ୍ଟାଦଂଶ) **॥ ୫। ୫। ୧୬॥**

(ଅଶ୍ୱମେଧଶେଷଭୂତପଶୁନାଂ ସପ୍ତମଃ ସଂଧବିଧିଃ ॥ ବିଶ୍ୱେଦେବା ଋଷୟଃ)

ପୃଷତୋ ବୈଶ୍ୱଦେବଃ ପିତ୍ୱୋ ନ୍ୟଙ୍କୁଃ କଶସ୍ତେଽନୁମତ୍ୟା ଅନ୍ୟବାପୋଽର୍ଧମାସାନାଂ ମାସାଂ

କଶ୍ୟପଃ କ୍ୱୟିଃ କୁଟରୁର୍ଦାତ୍ୟୌହସ୍ତେ ସିନୀବାଲ୍ୟୈ ବୃହସ୍ପତୟେ ଶିତ୍-ପୁଟଃ (୧)॥

(ପୃଷତୋଽଷ୍ଟାଦଂଶ) **॥ ୫। ୫। ୧୭॥**

(ଅଶ୍ୱମେଧଶେଷଭୂତପଶୁନାଂ ଅଷ୍ଟମଃ ସଂଧବିଧିଃ ॥ ବିଶ୍ୱେଦେବା ଋଷୟଃ)

ଶକା ଭୌମୀ ପାନ୍ତ୍ରଃ କଶୋ ମାନ୍ଥୀଲବସ୍ତେ ପିତୃଣାମୃତୂନାଂ ଜହକା ସଂବତ୍ସରାୟ ଲୋପା

କପୋତ ଉଲୂକଃ ଶଶସ୍ତେ ନୈରୃତାଃ କୃକବାକୁଃ ସାବିତ୍ରଃ (୧)॥ (ଶକାଽଷ୍ଟାଦଂଶ)**॥୫।୫।୧୮॥**

(ଅଶ୍ୱମେଧଶେଷଭୂତପଶୁନାଂ ନବମଃ ସଂଧବିଧିଃ ॥ ବିଶ୍ୱେଦେବା ଋଷୟଃ)

ରୁରୂ ରୌଦ୍ରଃ କୃକଲାସଃ ଶକୁନିଃ ପିପ୍ପକା ତେ ଶରବ୍ୟାୟୈ ହରିଣୋ ମାରୁତୋ ବ୍ରହ୍ମଣେ

ଶାର୍ଗସ୍ତରକ୍ଷୁଃ କୃଷ୍ଣଃ ଶ୍ୱା ଚତୁରକ୍ଷୋ ଗର୍ଦଭସ୍ତ ଇତରଜନାନାମଗ୍ନୟେ ଧୂଙ୍-କ୍ଷ୍ଣା (୧)॥

(ରୁରୁର୍ବିଂଶତିଃ) **॥ ୫। ୫। ୧୯॥**

(ଅଶ୍ୱମେଧଶେଷଭୂତପଶୁନାଂ ଦଶମଃ ସଂଧବିଧିଃ ॥ ବିଶ୍ୱେଦେବା ଋଷୟଃ)

ଅଲଜ ଆନ୍ତରିକ୍ଷ ଉଦ୍ରୋ ମଦ୍-ଗୁଃ ପ୍ଲବସ୍ତେଽପାମଦିତ୍ୟୈ ହଂସସାଚିରିନ୍ଦ୍ରାଣ୍ୟୈ କୀର୍ଶା

ଗୃଧ୍ରଃ ଶିତିକକ୍ଷୀ ବାର୍ଧ୍ରାଣସସ୍ତେ ଦିବ୍ୟା ଦ୍ୟାବାପୃଥିବ୍ୟା ଶ୍ୱାବିତ୍ (୧)॥

(ଅଲଜୋଽଷ୍ଟାଦଂଶ) **॥ ୫। ୫। ୨୦॥**

Not For Commercial Use

(ଅଶ୍ୱମେଧଶେଷଭୂତପଶୁନାଂ ଏକାଦଶଃ ସଂଧବିଧିଃ ॥ ବିଶ୍ୱେଦେବା ଋଷୟଃ)

ସୁ॒ପ॒ର୍ଣଃ ପା᳚ର୍ଜ॒ନ୍ୟୋ ହ॒ଂସୋ ବୃକୋ᳚ ବୃଷଦ॒ଂଶସ୍ତ ଐ॒ନ୍ଦ୍ରା ଅ॒ପାମୁ॒ଦ୍ରୋ᳚ଽର୍ୟ॒ମ୍-ଣେ ଲୋ᳚ପା॒ଶଃ ସି॒ଂହୋ ନ॑କୁ॒ଲୋ ବ୍ୟା॒ଘ୍ରସ୍ତେ ମ॑ହେ॒ନ୍ଦ୍ରାୟ॒ କାମା᳚ୟ॒ ପର॑ସ୍ୱାନ୍ (୧)॥

(ସୁ॒ପ॒ର୍ଣୋ᳚ଽଷ୍ଟାଦ॑ଶ) **॥ ୫। ୫। ୨୧॥**

(ଅଶ୍ୱମେଧଶେଷଃ ପ୍ରଥମୋ ଗ୍ରାମ୍ୟପଶୁସଂଧବିଧିଃ ॥ ବିଶ୍ୱେଦେବା ଋଷୟଃ)

ଆ॒ଗ୍ନେ॒ୟଃ କୃଷ୍ଣଗ୍ରୀ॑ବଃ ସାରସ୍ୱ॒ତୀ ମେ॒ଷୀ ବ॒ଭ୍ରୁଃ ସୌ॒ମ୍ୟଃ ପୌ॒ଷ୍ଣଃ ଶ୍ୟା॒ମଃ ଶି॑ତିପୃ॒ଷ୍ଠୋ ବା᳚ର୍ହସ୍ପ॒ତ୍ୟଃ ଶି॒ଲ୍ପୋ ବୈ᳚ଶ୍ୱଦେ॒ବ ଐ॒ନ୍ଦ୍ରୋ᳚ଽରୁ॒ଣୋ ମା᳚ରୁ॒ତଃ କ॒ଲ୍ମାଷ॑ ଐ॒ନ୍ଦ୍ରା॒ଗ୍ନଃ ସ॒ଂହି॒ତୋ᳚ଽଧୋରା᳚ମଃ ସାବି॒ତ୍ରୋ ବା᳚ରୁ॒ଣଃ ପେତ୍ୱଃ॑ (୧)॥

(ଆ॒ଗ୍ନେ॒ୟୋ ଦ୍ୱାବି॑ଂଶତିଃ) **॥ ୫। ୫। ୨୨॥**

(ଅଶ୍ୱମେଧଶେଷଃ ଦ୍ୱିତୀୟୋ ଗ୍ରାମ୍ୟପଶୁସଂଧବିଧିଃ ॥ ବିଶ୍ୱେଦେବା ଋଷୟଃ)

ଅଶ୍ୱ॑ସ୍ତୂପ॒ରୋ ଗୋ᳚ମୃ॒ଗସ୍ତେ ପ୍ରା᳚ଜାପ॒ତ୍ୟା ଆ᳚ଗ୍ନେ॒ୟୌ କୃଷ୍ଣଗ୍ରୀ᳚ବୌ ତ୍ୱା॒ଷ୍ଟ୍ରୌ ଲୋ᳚ମଶସ॒କ୍-ଥୌ ଶି॑ତିପୃ॒ଷ୍ଠୌ ବା᳚ର୍ହସ୍ପ॒ତ୍ୟୌ ଧା॒ତ୍ରେ ପୃ॑ଷୋଦ॒ରଃ ସୌ॒ର୍ୟୋ᳚ ବ॒ଲକ୍ଷ॒ ପେତ୍ୱଃ॑ (୧)॥

(ଅଶ୍ୱ॒ଃ ଷୋଡ॑ଶ) **॥ ୫। ୫। ୨୩॥**

(ଅଶ୍ୱମେଧଶେଷଃ ତୃତୀୟୋ ଗ୍ରାମ୍ୟପଶୁସଂଧବିଧିଃ ॥ ବିଶ୍ୱେଦେବା ଋଷୟଃ)

ଅ॒ଗ୍ନୟେ᳚ଽନୀ᳚କବତେ॒ ରୋହି॑ତାଞ୍ଜିରନ॒ଡ୍ୱାନ॒ଧୋରା᳚ମୌ ସାବି॒ତ୍ରୌ ପୌ॒ଷ୍ଣୌ ର॑ଜ॒ତନା᳚ଭୀ ବୈ᳚ଶ୍ୱଦେ॒ବୌ ପି॒ଶଙ୍ଗୌ᳚ ତୂପ॒ରୌ ମା᳚ରୁ॒ତଃ କ॒ଲ୍ମାଷ॑ ଆଗ୍ନେ॒ୟଃ କୃ॒ଷ୍ଣୋ᳚ଽଜଃ ସା᳚ରସ୍ୱ॒ତୀ ମେ॒ଷୀ ବା᳚ରୁ॒ଣଃ କୃ॒ଷ୍ଣ ଏକ॑ଶିତିପା॒ତ୍-ପେତ୍ୱଃ॑ (୧)॥

(ଅ॒ଗ୍ନୟେ᳚ଽନୀ᳚କବତେ॒ ଦ୍ୱାବି॑ଂଶତିଃ) **॥ ୫। ୫। ୨୪॥**

=|| 0 ||=

Not For Commercial Use

(ୟଦେକେ॑ନ ପ୍ର॒ଜାପ॑ତିଃ ପ୍ରେ॒ଣା॑ନୁ ୟକ୍ଷୁ॒ଷା॑ପୋ॑ ବି॒ଶ୍ୱକ॑ର୍ମା॑ନ୍ତ୍ରୁ ଆ ୟା॑ହି ସୁବ॒ର୍ଗାୟ॒ ବଜ୍ରୋ॑ ଗାୟ॒ତ୍ରେଣା॑ଗ୍ନ ଉଦଧେ ସ॒ମୀଚୀନ୍ଦ୍ରା॑ୟ ମ॒ୟୁର॒ପା॑ଂ ବଲା॑ୟ ପୁ॒ରୁ॒ଷମୃ॒ଗଃ ସୌ॒ରୀ ପୃ॑ଷ॒ତଃ ଶକା॒ ରୁରୁ॑ରଲ॒ଜଃ ସୁ॑ପ॒ର୍ଣ ଆ॑ଗ୍ନେ॒ୟୋ॑ଶ୍ୱୋ॒॑ଗ୍ନୟେ॑ନୀକବତେ॒ ଚତୁ॑ର୍ବି॑ଂଶତିଃ ॥ ୨୪॥)

(ୟଦେକେ॑ନ୍॒ ସ ପାପୀ॑ୟାନେ॒ତଦ୍ୱା ଅ॒ଗ୍ନେଃ ଶିରୋ॒ ର୍ଧନୁ॒ସ୍ତଦ୍ଦେ॒ବାସ୍ତେନ୍ଦ୍ର॑ଜ୍ୟୋଷ୍ଠା ଅ॒ପା॑ଂ ନପ୍ତ୍ରେ॑ଶ୍ୱ॑ସ୍ତୂପ॒ରୋ ଦ୍ୱିଷ॑ଷ୍ଟିଃ ॥ ୬୨॥)

(ୟଦେକେ॒ନୈକ॑ଶିତିପା॒ତ୍-ପେଦ୍ୱଂ ॥)

॥ ହରିଃ ଓଁ ॥

ଇତି କୃଷ୍ଣୟଜୁର୍ବେଦୀୟତୈତ୍ତିରୀୟସଂହିତାୟାଂ ପଞ୍ଚମକାଣ୍ଡେ ପଞ୍ଚମଃ ପ୍ରପାଠକଃ ॥ ୫ ॥

Not For Commercial Use

ଓଁ ଶ୍ରୀ ଗଣେଶାୟ ନମଃ

|| ଅଥ ପଞ୍ଚମକାଣ୍ଡେ ଷଷ୍ଠଃ ପ୍ରପାଠକଃ ||

| ଉପାନୁବାକ୍ୟାଭିଧାନମ୍ |

(କୁମ୍ଭେଷ୍ଟକାମନ୍ତ୍ରଣମ୍ ॥ ଅଗ୍ନିଋଷିଃ)

ହିର॑ଣ୍ୟବର୍ଣା॒ଃ ଶୁଚ॑ୟଃ ପାବ॒କା ୟାସୁ॑ ଜା॒ତଃ କ॒ଶ୍ୟପୋ॒ ୟାସ୍ୱିନ୍ଦ୍ରଃ॑ ।

ଅ॒ଗ୍ନିଂ ୟା ଗର୍ଭଂ॑ ଦଧି॒ରେ ବିରୂ॑ପା॒ସ୍ତା ନ॒ ଆପ॒ଃ ଶꣳ ସ୍ୟୋ॒ନା ଭ॑ବନ୍ତୁ ॥

ୟାସା॒ꣳ ରାଜା॒ ବରୁ॑ଣୋ॒ ୟାତି॒ ମଧ୍ୟେ॑ ସତ୍ୟାନୃତେ ଅ॑ବ॒ପଶ୍ୟ॒ଞ୍ଜନା॑ନାମ୍ ।

ମ॒ଧୁଶ୍ଚୁତ॒ଃ ଶୁଚ॑ୟୋ॒ ୟାଃ ପା॑ବ॒କାସ୍ତା ନ॒ ଆପ॒ଃ ଶꣳ ସ୍ୟୋ॒ନା ଭ॑ବନ୍ତୁ ॥

ୟାସା॑ଂ ଦେ॒ବା ଦି॒ବି କୃ॒ଣ୍ୱନ୍ତି॑ ଭ॒କ୍ଷଂ ୟା ଅ॒ନ୍ତରି॑କ୍ଷେ ବହୁ॒ଧା ଭବ॑ନ୍ତି ।

ୟାଃ ପୃ॑ଥି॒ବୀଂ ପୟ॑ସୋ॒ନ୍ଦନ୍ତି॑ (୧) ଶୁ॒କ୍ରାସ୍ତା ନ॒ ଆପ॒ଃ ଶꣳ ସ୍ୟୋ॒ନା ଭ॑ବନ୍ତୁ ॥

ଶି॒ବେନ॑ ମା॒ ଚକ୍ଷୁ॑ଷା ପଶ୍ୟତାଽପଃ ଶି॒ବୟା॑ ତ॒ନୁବୋଽପ॑ ସ୍ପୃଶତ॒ ତ୍ୱଚଂ॑ ମେ ।

ସର୍ବା॑ꣳ ଅ॒ଗ୍ନୀꣳର॑ପ୍ସୁଷଦୋ॑ ହୁବେ ବୋ॒ ମୟି॒ ବର୍ଚୋ॒ ବଲ॒ମୋଜୋ॒ ନି ଧ॑ତ୍ତ ॥

ୟଦ॒ଦଃ ସଂ॑ପ୍ରୟ॒ତୀରହା॒ବନ॑ଦତା ହ॒ତେ ।

ତସ୍ମା॒ଦା ନ॒ଦ୍ୟୋ॑ ନାମ॑ ସ୍ଥ ତା ବୋ॒ ନାମା॑ନି ସିନ୍ଧବଃ ॥

ୟତ୍-ପ୍ରେଷି॑ତା॒ ବରୁ॑ଣେନ॒ ତାଃ ଶୀଭꣳ॑ ସ॒ମବ॑ଲ୍-ଗତ । (୨)

ତଦା॑ପ୍ନୋ॒ଦିନ୍ଦ୍ରୋ॑ ବୋ ୟ॒ତୀସ୍ତସ୍ମା॒ଦାପୋ॒ ଅନୁ॑ ସ୍ଥନ ॥

ଅ॒ପ॒କା॒ମꣳ ସ୍ୟନ୍ଦ॑ମାନା॒ ଅବୀ॑ବରତ ବୋ॒ ହି କ॑ମ୍ ।

ଇନ୍ଦ୍ରୋ॑ ବ॒ଃ ଶକ୍ତିଭି॑ର୍ଦେବୀ॒ସ୍ତସ୍ମା॒ଦ୍ୱାର୍ଣାମ॑ ବୋ ହି॒ତମ୍ ॥

ଏକୋ॑ ଦେ॒ବୋ ଅପ୍ୟ॑ତିଷ୍ଠ॒ତ୍-ସ୍ୟନ୍ଦ॑ମାନା ୟଥାବ॒ଶମ୍ ।

ଉଦା॑ନିଷୁର୍ମ॒ହୀରିତି॒ ତସ୍ମା॑ଦୁ॒ଦ॒କମୁ॑ଚ୍ୟତେ ॥

ଆପୋ॑ ଭ॒ଦ୍ରା ଘୃ॒ତମିଦାପ॑ ଆସୁର॒ଗ୍ନୀଷୋମୌ॑ ବିଭ୍ର॒ତ୍ୟାପ॒ ଇତ୍ତାଃ ।

ତୀ॒ବ୍ରୋ ରସୋ॑ ମଧୁ॒ପୃଚା॑ (୩) ମରଂଗ॒ମ ଆ ମା॑ ପ୍ରା॒ଣେନ॑ ସ॒ହ ବର୍ଚ॑ସା ଗନ୍ ॥

ଆଦିତ୍ପ॑ଶ୍ୟାମ୍ୟୁ॒ତ ବା॑ ଶୃଣୋ॒ମ୍ୟା ମା॒ ଘୋଷୋ॑ ଗଚ୍ଛତି॒ ବାଙ୍ନ॑ ଆସାମ୍ ।

ମନ୍ୟେ॑ ଭେଜା॒ନୋ ଅ॒ମୃତ॑ସ୍ୟ॒ ତର୍ହି॒ ହିର॑ଣ୍ୟବର୍ଣା॒ ଅତୃ॑ପଂ ଯ॒ଦା ବଃ॑ ॥

ଆପୋ॒ ହି ଷ୍ଠା ମ॑ୟୋ॒ଭୁବ॒ସ୍ତା ନ॑ ଊ॒ର୍ଜେ ଦ॑ଧାତନ । ମ॒ହେ ରଣା॑ୟ॒ ଚକ୍ଷ॑ସେ ॥

ଯୋ ବଃ॑ ଶି॒ବତ॑ମୋ॒ ରସ॒ସ୍ତସ୍ୟ॑ ଭାଜୟତେ॒ହ ନଃ॑ । ଉ॒ଶ॒ତୀରି॑ବ ମା॒ତରଃ॑ ॥

ତସ୍ମା॒ ଅରଂ॑ ଗମାମ ବୋ॒ ଯସ୍ୟ॒ କ୍ଷୟା॑ୟ॒ ଜିନ୍ୱ॑ଥ । ଆପୋ॑ ଜ॒ନୟ॑ଥା ଚ ନଃ ॥

ଦି॒ବି ଶ୍ର॑ୟସ୍ୱା॒ନ୍ତରି॑କ୍ଷେ ଯତସ୍ୱ ପୃଥି॒ବ୍ୟା ସଂଭ॑ବ ବ୍ର॒ହ୍ମ॒ବ॒ର୍ଚ॒ସମ॑ସି ବ୍ର॒ହ୍ମ॒ବ॒ର୍ଚ॒ସାୟ॑ ତ୍ୱା (୪)॥

(ଉ॒ଦନ୍ତି॒ ସ॒ମବ॑ଲ୍-ଗତ ମଧୁ॒ପୃଚା॑ ମା॒ତରୋ॒ ଦ୍ୱାବିଂ॑ଶତିଶ୍ଚ) **॥ ୫। ୬। ୧॥**

(କୁମ୍ଭେଷ୍ଟକା-ଚରୁପଧାନମ୍ ॥ ଅଗ୍ନିରୃଷିଃ)

ଅ॒ପାଂ ଗ୍ରହା॑ନ୍ ଗୃହ୍ଣାତ୍ୟେ॒ତଦ୍ୱାବ ରା॑ଜ॒ସୂୟଂ॒ ଯଦେ॒ତେ ଗ୍ରହାଃ॑ ସ॒ବୋ॑ଽଗ୍ନିର୍ବ॑ରୁଣସ॒ବୋ

ରା॑ଜ॒ସୂୟ॑ମଗ୍ନିସ॒ବଶ୍ଚିତ୍ୟ॒ସ୍ତାଭ୍ୟା॑ମେ॒ବ ସୂ॑ୟ॒ତେଽଥୋ॑ ଉ॒ଭାବେ॒ବ ଲୋ॒କାବ॒ଭି ଜ॑ୟତି॒ ଯଶ୍ଚ

ରାଜ॒ସୂୟେ॑ନେଜା॒ନସ୍ୟ॒ ଯଶ୍ଚା॑ଗ୍ନିଚିତ॒ ଆପୋ॑ ଭବ॒ନ୍ତ୍ୟାପୋ॒ ବା ଅ॒ଗ୍ନେର୍ଭ୍ରାତୃ॑ବ୍ୟା॒

ଯଦ॒ପୋଽଗ୍ନେର॒ଧସ୍ତା॑ଦୁପ॒ଦଧା॑ତି॒ ଭ୍ରାତୃ॑ବ୍ୟାଭିଭୂତ୍ୟୈ॒ ଭବ॑ତ୍ୟା॒ତ୍ମନା॒ ପରା॑ଽସ୍ୟ॒ ଭ୍ରାତୃ॑ବ୍ୟୋ

ଭବତ୍ୟ॒ମୃତଂ॒ (୧) ବା ଆପ॒ସ୍ତସ୍ମା॑ଦ॒ଦ୍-ଭିରବ॑ତାନ୍ତମ॒ଭି ଷିଞ୍ଚ॑ନ୍ତି॒ ନାଽଽର୍ତି॒ମାର୍ଚ୍ଛ॑ତି॒ ସର୍ବ॒ମାୟୁ॑ରେତି॒

ଯସ୍ୟୈ॒ତା ଉ॑ପଧୀ॒ୟନ୍ତେ॒ ଯ ଉ॑ ଚୈନା ଏ॒ବଂ ବେଦାନ୍ନ॒ଂ ବା ଆପଃ॑ ପ॒ଶବ॒ ଆପୋଽନ୍ନ॑ଂ

ପ॒ଶବୋ॑ଽନ୍ନା॒ଦଃ ପ॑ଶୁ॒ମାନ୍ ଭ॑ବତି॒ ଯସ୍ୟୈ॒ତା ଉ॑ପଧୀ॒ୟନ୍ତେ॒ ଯ ଉ॑ ଚୈନା ଏ॒ବଂ ବେଦ॒

ଦ୍ୱାଦ॑ଶ ଭବନ୍ତି॒ ଦ୍ୱାଦ॑ଶ॒ ମାସାଃ॑ ସଂବତ୍ସ॒ରଃ ସଂ॑ବତ୍ସ॒ରେଣୈ॒ବାସ୍ମା॒ (୨) ଅନ୍ନ॒ମବ॑ ରୁନ୍ଧେ॒

Not For Commercial Use

ପାତ୍ରାଣି ଭବନ୍ତି ପାତ୍ରେ ବା ଅନ୍ନମଦ୍ୟତେ ସୟୋନ୍ୟେବାନ୍ନମବ ରୁନ୍ଧ ଆ ଦ୍ୱାଦଶାତ୍
ପୁରୁଷାଦନ୍ନମତ୍ତ୍ୟଥୋ ପାତ୍ରାନ୍ନ ଛିଦ୍ୟତେ ୟସ୍ୟୈତା ଉପଧୀୟନ୍ତେ ୟ ଉ ଚୈନା ଏବଂ
ବେଦ କୁମ୍ଭାଶ୍ଚ କୁମ୍ଭୀଶ୍ଚ ମିଥୁନାନି ଭବନ୍ତି ମିଥୁନସ୍ୟ ପ୍ରଜାତ୍ୟୈ ପ୍ର ପ୍ରଜୟା
ପଶୁଭିର୍ମିଥୁନୈର୍ଜାୟତେ ୟସ୍ୟୈତା ଉପଧୀୟନ୍ତେ ୟ ଉ (୩) ଚୈନା ଏବଂ ବେଦ ଶୁଗ୍ୱା
ଅଗ୍ନିଃ ସୋଽଧ୍ୱର୍ୟୁଂ ୟଜମାନଂ ପ୍ରଜାଃ ଶୁଚାଽର୍ପୟତି ୟଦପ ଉପଦଧାତି ଶୁଚମେବାସ୍ୟ
ଶମୟତି ନାଽଽର୍ତିମାର୍ଛତ୍ୟଧ୍ୱର୍ୟୁର୍ନ ୟଜମାନଃ ଶାମ୍ୟନ୍ତି ପ୍ରଜା ୟତ୍ରୈତା ଉପଧୀୟନ୍ତେଽପାଂ ବା
ଏତାନି ହୃଦୟାନି ୟଦେତା ଆପୋ ୟଦେତା ଅପ ଉପଦଧାତି ଦିବ୍ୟାଭିରେବୈନାଃ ସଂ
ସୃଜତି ବର୍ଷୁକଃ ପର୍ଜନ୍ୟୋ (୪) ଭବତି ୟୋ ବା ଏତାସାମାୟତନଂ କ୍ଳୃପ୍ତିଂ
ବେଦାଽଽୟତନବାନ୍ ଭବତି କଳ୍ପତେଽସ୍ମା ଅନୁସୀତମୁପ ଦଧାତ୍ୟେତଦ୍ୱା
ଆସାମାୟତନମେଷା କ୍ଳୃପ୍ତିର୍ୟ ଏବଂ ବେଦାଽଽୟତନବାନ୍ ଭବତି କଳ୍ପତେଽସ୍ମୈ ଦ୍ୱଂଦ୍ୱମନ୍ୟା
ଉପ ଦଧାତି ଚତସ୍ରୋ ମଧ୍ୟେ ଧୃତ୍ୟା ଅନ୍ନଂ ବା ଇଷ୍ଟକା ଏତତ୍-ଖଲୁ ବୈ ସାକ୍ଷାଦନ୍ନଂ
ୟଦେଷ ଚରୁର୍ୟଦେତଂ ଚରୁମୁପଦଧାତି ସାକ୍ଷା (୫) ଦେବାସ୍ମା ଅନ୍ନମବ ରୁନ୍ଧେ ମଧ୍ୟତ ଉପ
ଦଧାତି ମଧ୍ୟତ ଏବାସ୍ମା ଅନ୍ନଂ ଦଧାତି ତସ୍ମାନ୍ମଧ୍ୟତୋଽନ୍ନମଦ୍ୟତେ ବାର୍ହସ୍ପତ୍ୟୋ ଭବତି ବ୍ରହ୍ମ
ବୈ ଦେବାନାଂ ବୃହସ୍ପତିର୍ବ୍ରହ୍ମଣୈବାସ୍ମା ଅନ୍ନମବ ରୁନ୍ଧେ ବ୍ରହ୍ମବର୍ଚସମସି ବ୍ରହ୍ମବର୍ଚସାୟ
ତ୍ୱେତ୍ୟାହ ତେଜସ୍ୱୀ ବ୍ରହ୍ମବର୍ଚସୀ ଭବତି ୟସ୍ୟୈଷ ଉପଧୀୟତେ ୟ ଉ ଚୈନମେବଂ ବେଦ
(୬)॥ (ଅମୃତମସ୍ମୈ ଜାୟତେ ୟସ୍ୟୈତା ଉପଧୀୟନ୍ତେ ୟ ଉ ପର୍ଜନ୍ୟ ଉପଦଧାତି ସାକ୍ଷାତ୍ସପ୍ତ ଚତ୍ୱାରିଂଶଚ୍ଚ)

॥ ୫। ୬। ୨॥

Not For Commercial Use

(ଭୂତେଷ୍ଟକୋପଧାନାଭିଷେକାଦି ॥ ଅଗ୍ନିଋଷିଃ)

ଭୂତେଷ୍ଟକା ଉପ ଦଧାତ୍ୟତ୍ରାତ୍ର ବୈ ମୃତ୍ୟୁର୍ଜାୟତେ ଯତ୍ରଯତ୍ରୈବ ମୃତ୍ୟୁର୍ଜାୟତେ ତତ
ଏବୈନମବ ଯଜତେ ତସ୍ମାଦଗ୍ନିଚିସ୍ସର୍ବମାୟୁରେତି ସର୍ବେ ହ୍ୟସ୍ୟ
ମୃତ୍ୟବୋଽବେଷ୍ଟାସ୍ତସ୍ମାଦଗ୍ନିଚିନ୍ନାଭିଚରିତ ବୈ ପ୍ରତ୍ୟଗେନମଭିଚାରଃ ସ୍ତୃଣୁତେ ସୂୟତେ ବା
ଏଷ ୟୋଽଗ୍ନିଂ ଚିନୁତେ ଦେବସୁବାମେତାନି ହବୀଂଷି ଭବନ୍ତ୍ୟେତାବନ୍ତୋ ବୈ
ଦେବାନାଂ ସବାସ୍ତ ଏବା (୧) ଽସ୍ମୈ ସବାନ୍ ପ୍ର ୟଚ୍ଛନ୍ତି ତ ଏନଂ ସୁବନ୍ତେ
ସବୋଽଗ୍ନିର୍ବରୁଣସବୋ ରାଜସୂୟଂ ବ୍ରହ୍ମସବଶ୍ଚିତ୍ୟୋ ଦେବସ୍ୟ ତ୍ୱା ସବିତୁଃ ପ୍ରସବ ଇତ୍ୟାହ
ସବିତୃପ୍ରସୂତ ଏବୈନଂ ବ୍ରହ୍ମଣା ଦେବତାଭିରଭି ଷିଞ୍ଚତ୍ୟନ୍ନସ୍ୟାନ୍ନସ୍ୟାଭି
ଷିଞ୍ଚତ୍ୟନ୍ନସ୍ୟାନ୍ନସ୍ୟାବରୁଦ୍ଧ୍ୟୈ ପୁରସ୍ତାତ୍-ପ୍ରତ୍ୟଞ୍ଚମଭି ଷିଞ୍ଚତି ପୁରସ୍ତାଦ୍ଧି
ପ୍ରତୀଚୀନମନ୍ନମଦ୍ୟତେ ଶୀର୍ଷତୋଽଭି ଷିଞ୍ଚତି ଶୀର୍ଷତୋ ହ୍ୟନ୍ନମଦ୍ୟତ ଆ
ମୁଖାଦନ୍ୱବସ୍ରାବୟତି (୨) ମୁଖତ ଏବାସ୍ମା ଅନ୍ନାଦ୍ୟଂ ଦଧାତ୍ୟଗ୍ନେସ୍ତ୍ୱା ସାମ୍ରାଜ୍ୟେନାଭି
ଷିଞ୍ଚାମୀତ୍ୟାହୈଷ ବା ଅଗ୍ନେଃ ସବସ୍ତେନୈବୈନମଭି ଷିଞ୍ଚତି ବୃହସ୍ପତେସ୍ତ୍ୱା ସାମ୍ରାଜ୍ୟେନାଭି
ଷିଞ୍ଚାମୀତ୍ୟାହ ବ୍ରହ୍ମ ବୈ ଦେବାନାଂ ବୃହସ୍ପତିର୍ବ୍ରହ୍ମଣୈବୈନମଭି ଷିଞ୍ଚତୀନ୍ଦ୍ରସ୍ୟ ତ୍ୱା
ସାମ୍ରାଜ୍ୟେନାଭି ଷିଞ୍ଚାମୀତ୍ୟାହେନ୍ଦ୍ରିୟମେବାସ୍ମିନ୍ନୁପରିଷ୍ଟାଦ୍ଦଧାତ୍ୟେତ (୩) ଦ୍ୱୈ ରାଜସୂୟସ୍ୟ
ରୂପଂ ୟ ଏବଂ ବିଦ୍ୱାନଗ୍ନିଂ ଚିନୁତ ଉଭାବେବ ଲୋକାବଭି ଜୟତି ୟଶ୍ଚ
ରାଜସୂୟେନେଜାନସ୍ୟ ୟଶ୍ଚାଗ୍ନିଚିତ ଇନ୍ଦ୍ରସ୍ୟ ସୁଷୁବାଣସ୍ୟ ଦଶଧେନ୍ଦ୍ରିୟଂ ବୀର୍ୟଂ
ପରାଽପତତ୍ତଦ୍ଦେବାଃ ସୌତ୍ରାମଣ୍ୟା ସମଭରନ୍-ସୂୟତେ ବା ଏଷ ୟୋଽଗ୍ନିଂ ଚିନୁତେଽଗ୍ନିଂ
ଚିତ୍ୱା ସୌତ୍ରାମଣ୍ୟା ୟଜେତେନ୍ଦ୍ରିୟମେବ ବୀର୍ୟଂ ସଂଭୃତ୍ୟାଽଽମନ୍ଧତ୍ତେ (୪)॥

(ତ ଏବାଽନ୍ୱବସ୍ରାବୟତ୍ୟେତଦଷ୍ଟା ଚତ୍ୱାରିଂଶଚ୍ଚ) **॥ ୫। ୬। ୩॥**

Not For Commercial Use

(କ୍ଷେତ୍ରମାପନପୂର୍ବାଙ୍ଗହୋମଃ ॥ ଅଗ୍ନିଋଷିଃ)

ସ॒ଜୂରବ୍ଦୋଽୟା॑ବଭିଃ ସ॒ଜୂରୁ॒ଷା ଅରୁ॑ଣୀଭିଃ ସ॒ଜୂଃ ସୂର୍ୟ॒ ଏତ॑ଶେନ ସ॒ଜୋଷା॑ବ॒ଶ୍ୱିନା॒

ଦꣳସୋ॑ଭିଃ ସ॒ଜୂର॒ଗ୍ନିର୍ୱୈ॑ଶ୍ୱାନ॒ର ଇଡା॑ଭିର୍ଘୃ॒ତେନ॒ ସ୍ୱାହା॑ ସଂବତ୍ସ॒ରୋ ବା ଅବ୍ଦୋ॒ ମାସା॒

ଅୟା॑ବା ଉ॒ଷା ଅରୁ॑ଣୀଃ॒ ସୂର୍ୟ॒ ଏତ॑ଶ ଇ॒ମେ ଅ॒ଶ୍ୱିନା॑ ସଂବତ୍ସ॒ରୋ॑ଽଗ୍ନିର୍ୱୈ॑ଶ୍ୱାନ॒ରଃ ପ॒ଶବ॒

ଇଡା॑ ପ॒ଶବୋ॑ ଘୃ॒ତꣳ ସଂ॑ବତ୍ସ॒ରଂ ପ॒ଶବୋ॑ଽନୁ ପ୍ର ଜା॑ୟନ୍ତେ ସଂବତ୍ସ॒ରେଣୈ॒ବାସ୍ମୈ॑ ପ॒ଶୂନ୍

ପ୍ର ଜ॑ନୟତି ଦର୍ଭସ୍ତ॒ମ୍ବେ ଜୁ॑ହୋତି॒ ୟ (୧) ଦ୍ୱା ଅ॒ସ୍ୟା ଅ॒ମୃତ॒ꣳ ୟଦ୍ୱୀ॒ର୍ୟ॑ꣳ ତଦ୍ଦ॒ର୍ଭାସ୍ତସ୍ମି॑ନ୍

ଜୁହୋତି॒ ପ୍ରୈବ ଜା॑ୟତେଽନ୍ନା॒ଦୋ ଭ॑ବତି॒ ୟସ୍ୟୈ॒ବଂ ଜୁହ୍ୱ॑ତ୍ୟେ॒ତା ବୈ ଦେ॒ବତା॑ ଅ॒ଗ୍ନେଃ

ପୁ॒ରସ୍ତା॑ଦ୍-ଭାଗା॒ସ୍ତା ଏ॒ବ ପ୍ରୀ॑ଣା॒ତ୍ୟଥୋ॒ ଚକ୍ଷୁ॑ରେ॒ବାଗ୍ନେଃ ପୁ॒ରସ୍ତା॒ତ୍-ପ୍ରତି॑ ଦଧା॒ତ୍ୟନ୍ନା॑ଦୋ

ଭବତି॒ ୟ ଏ॒ବଂ ବେଦାଽଽପୋ॒ ବା ଇ॒ଦମଗ୍ରେ॑ ସଲି॒ଲମା॑ସୀ॒ତ୍ସ ପ୍ର॒ଜାପ॑ତିଃ ପୁଷ୍କରପ॒ର୍ଣେ

ବାତୋ॑ ଭୂତୋ॑ଽଲେଲାୟ॒ତ୍ସଃ (୨) ପ୍ର॑ତି॒ଷ୍ଠାଂ ନାବି॑ନ୍ଦତ॒ ସ ଏ॒ତଦ॒ପାଂ

କୁଲାୟ॑ମପଶ୍ୟ॒ତ୍ତସ୍ମି॑ନ୍ନ॒ଗ୍ନିମ॑ଚିନୁତ॒ ତଦି॒ୟମ॑ଭବ॒ତ୍ତତୋ॒ ବୈ ସ ପ୍ରତ୍ୟ॑ତିଷ୍ଠ॒ଦ୍ୟାଂ

ପୁ॒ରସ୍ତା॑ଦୁପା॒ଦ॑ଧା॒ତ୍ତଚ୍ଛିରୋ॑ଽଭବ॒ତ୍ସା ପ୍ରାଚୀ॒ ଦିଗ୍ୟାଂ ଦ॑କ୍ଷିଣ॒ତ ଉ॒ପାଦ॑ଧା॒ତ୍ସ ଦକ୍ଷି॑ଣଃ

ପ॒କ୍ଷୋ॑ଽଭବ॒ତ୍ସା ଦ॑କ୍ଷି॒ଣା ଦିଗ୍ୟାଂ ପ॒ଶ୍ଚାଦୁ॒ପାଦ॑ଧା॒ତ୍ତତ୍-ପୁଚ୍ଛ॑ମଭବ॒ତ୍ସା ପ୍ର॒ତୀଚୀ॒ ଦିଗ୍ୟାମୁ॑ତ୍ତର॒ତ

ଉ॒ପାଦ॑ଧା॒ତ୍ (୩) ସ ଉତ୍ତ॑ରଃ ପ॒କ୍ଷୋ॑ଽଭବ॒ତ୍-ସୋଦୀ॑ଚୀ॒ ଦିଗ୍ୟାମୁ॒ପରି॑ଷ୍ଟାଦୁ॒ପାଦ॑ଧା॒ତ୍ତତ୍

ପୃ॒ଷ୍ଠମ॑ଭବ॒ତ୍ ସୋର୍ଧ୍ୱା ଦିଗି॒ୟଂ ବା ଅ॒ଗ୍ନିଃ ପଞ୍ଚେ॑ଷ୍ଟକ॒ସ୍ତସ୍ମା॒ଦ୍ୟଦ॒ସ୍ୟାଂ ଖନ॑ନ୍ତ୍ୟ॒ଭୀଷ୍ଟ॑କାଂ

ତୃନ୍ଦନ୍ତ୍ୟ॒ଭି ଶର୍କ॑ରା॒ꣳ ସର୍ବା॒ ବା ଇ॒ୟଂ ବୟୋ॑ଭ୍ୟୋ॒ ନକ୍ତ॑ଂ ଦୃଶେ ଦୀ॑ପ୍ୟତେ॒ ତସ୍ମା॑ଦି॒ମାଂ

ବୟା॑ꣳସି॒ ନକ୍ତ॒ଂ ନାଧ୍ୟା॑ସତେ॒ ୟ ଏ॒ବଂ ବି॒ଦ୍ୱାନ॒ଗ୍ନିଂ ଚି॑ନୁତେ ପ୍ରତ୍ୟେ॒ବ (୪) ତି॑ଷ୍ଠତ୍ୟ॒ଭି ଦିଶୋ॑

ଜୟତ୍ୟାଗ୍ନେ॒ୟୋ ବୈ ବ୍ରା॑ହ୍ମ॒ଣସ୍ତସ୍ମା॑ଦ୍ ବ୍ରାହ୍ମ॒ଣାୟ॒ ସର୍ବା॑ସୁ ଦି॒କ୍ଷ୍ୱର୍ଧୁ॑କ॒ꣳ ସ୍ୱାମେ॒ବ

ତଦ୍ଦି॒ଶମନ୍ୱେ॑ତ୍ୟ॒ପାଂ ବା ଅ॒ଗ୍ନିଃ କୁ॒ଲାୟ॒ଂ ତସ୍ମା॒ଦାପୋ॒ଽଗ୍ନିꣳ ହାରୁ॑କାଃ॒ ସ୍ୱାମେ॒ବ ତଦ୍ୟୋନି॒ଂ

Not For Commercial Use

ପ୍ର ବିଁଶନ୍ତି (୫)॥ (ୟଦ୍ଁଲେଲାୟ୍ସ ଉଂତ୍ତରତ ଉ୍ପାଦ୍ଁଧାଦେ୍ବ ଦ୍ୱା ତ୍ରିଂଶଚ୍ଚ) ॥ ୫। ୬। ୪॥

(ଅଭିଜିଦ୍ୟାଗାଙ୍ଗଚୟନମ୍ ॥ ଅଗ୍ନିଋଷିଃ)

ସ୍ଂବ୍ସ୍ରମୁଖ୍ୟଂ ଭୂତ୍ୱା ଦ୍ୱିତୀୟେ ସଂବସ୍ସ୍ର ଆଁଗ୍ନେ୍ୟମ୍ଷ୍ଟାକଁପାଲ୍ଂ

ନିର୍ଁପେଦୈ୍ନ୍ଦ୍ରମେକାଁଦଶକପାଲଂ ବୈଶ୍ୱଦେ୍ବଂ ଦ୍ୱାଦଁଶକପାଲଂ ବାର୍ହସ୍ପ୍ତ୍ୟଂ ଚ୍ରୁଂ ବୈଷ୍ଣ୍ବଂ

ତ୍ରିକପା୍ଲଂ ତୃତୀୟେ ସଂବସ୍ସ୍ରେଽଭି୍ଜିତାଁ ୟଜେତ୍ ୟଦ୍ଷ୍ଟାକଁପାଲୋ୍ ଭବଁତ୍ୟ୍ଷ୍ଟାକ୍ଷଁରା

ଗାୟ୍ତ୍ର୍ୟାଁଗ୍ନେ୍ୟଂ ଗାଁୟ୍ତ୍ରଂ ପ୍ରାଁତଃସବ୍ନଂ ପ୍ରାଁତଃସବ୍ନମେ୍ବ ତେନଁ ଦାଧାର ଗାୟ୍ତ୍ରୀଂ ଛନ୍ଦୋ୍

ୟଦେକାଁଦଶକପାଲୋ୍ ଭବ୍ତ୍ୟେକାଁଦଶାକ୍ଷରା ତ୍ରିଷ୍ଟୁଗୈ୍ନ୍ଦ୍ରଂ ତ୍ରୈଷ୍ଟୁଁଭ୍ଂ ମାଧ୍ୟଂଦିନ୍ଂ ସବଁନ୍ଂ

ମାଧ୍ୟଂଦିନମେ୍ବ ସବଁନ୍ଂ ତେନଁ ଦାଧାର ତ୍ରିଷ୍ଟୁଭ୍ଂ (୧) ଛନ୍ଦୋ୍ ୟଦ୍-ଦ୍ୱାଦଁଶକପାଲୋ୍ ଭବଁତି୍

ଦ୍ୱାଦଁଶାକ୍ଷରା୍ ଜଗଁତୀ ବୈଶ୍ୱଦେ୍ବଂ ଜାଗଁତଂ ତୃତୀୟସବ୍ନଂ ତୃତୀୟସବ୍ନମେ୍ବ ତେନଁ

ଦାଧାର୍ ଜଗଁତୀ୍ଂ ଛନ୍ଦୋ୍ ୟଦ୍-ବାଁର୍ହସ୍ପ୍ତ୍ୟଶ୍ଚ୍ରୁର୍ଭବଁତି୍ ବ୍ରହ୍ମ ବୈ ଦେ୍ବାନା୍ଂ ବୃହ୍ସ୍ପତି୍ର୍ବ୍ରହ୍ମୈ୍ବ

ତେନଁ ଦାଧାର୍ ୟଦ୍ୱୈଷ୍ଣ୍ବସ୍ତ୍ରିକପା୍ଲୋ ଭବଁତି ୟ୍ଜ୍ଞୋ ବୈ ବିଷ୍ଣୁଁର୍ୟ୍ଜ୍ଞମେ୍ବ ତେନଁ ଦାଧାର୍

ୟତ୍-ତୃତୀୟେ ସଂବସ୍ସ୍ରେଽଭି୍ଜିତା୍ ୟଜଁତେ୍ଽଭିଜିଁତ୍ୟୈ୍ ୟତ୍-ସଂଁବସ୍ସ୍ରମୁଖ୍ୟଂ ବି୍ଭର୍ତି୍ମମେ୍ବ

(୨) ତେନଁ ଲୋ୍କଂ ସ୍ପୃଁଣୋତି୍ ୟଦ୍-ଦ୍ୱିତୀୟେ ସଂବସ୍ସ୍ରେଽଗ୍ନିଂ ଚିଁନୁତେଽନ୍ତରିଁକ୍ଷମେ୍ବ ତେନଁ

ସ୍ପୃଣୋତି୍ ୟତ୍-ତୃତୀୟେ ସଂବସ୍ସ୍ରେ ୟଜଁତେ୍ଽମୁମେ୍ବ ତେନଁ ଲୋ୍କଂ ସ୍ପୃଁଣୋତ୍ୟେ୍ତଂ ବୈ

ପରଁ ଆଟ୍-ଣା୍ରଃ କ୍ଷୀବାଂଁ ଔଶି୍ଜୋ ବୀ୍ତହଁବ୍ୟଃ ଶ୍ରାୟ୍ସସ୍ତ୍ରସଦଁସ୍ୟୁଃ ପୌରୁକୁ୍ତ୍ସ୍ୟଃ

ପ୍ର୍ଜାକାଁମା ଅଚିନ୍ୱତ୍ ତତୋ୍ ବୈ ତେ ସ୍ହସ୍ରଂଁ ସହସ୍ରଂ ପୁ୍ତ୍ରାନଁବିନ୍ଦନ୍ତ ପ୍ରଥଁତେ ପ୍ର୍ଜୟାଁ

ପ୍ଶୁଭି୍ସ୍ତାଂ ମାତ୍ରାଁମାପ୍ନୋତି୍ ୟାଂ ତେଽଗଁଚ୍ଛନ୍ ୟ ଏ୍ବଂ ବି୍ଦ୍ୱାନେ୍ତମ୍ଗ୍ନିଂ ଚିଁନୁତେ (୩)॥

(ଦା୍ଧା୍ର୍ ତ୍ରିଷ୍ଟୁଭଁମି୍ମମେ୍ବୈବଂ ଚ୍ତ୍ୱାରିଁ ଚ) ॥ ୫। ୬। ୫॥

Not For Commercial Use

(ପୂର୍ବୋକ୍ତବିଧିପ୍ରଶଂସା ॥ ଅଗ୍ନିଋଷିଃ)

ପ୍ର॒ଜାପ॑ତିର॒ଗ୍ନିମ॑ଚିନୁତ॒ ସ କ୍ଷୁ॒ରପ॑ବିର୍ଭୂ॒ତ୍ୱା଼ଽତିଷ୍ଠ॒ତ୍ତଂ ଦେ॒ବା ବିଭ୍ୟ॑ତୋ॒ ନୋପା଼ଽଽୟ॒ନ୍ତେ

ଛନ୍ଦୋ॑ଭିରା॒ତ୍ମାନ॑ଂ ଛାଦୟି॒ତ୍ୱୋପା଼ଽଽୟ॒ନ୍ତଚ୍ଛନ୍ଦ॑ସାଂ ଛନ୍ଦ॒ସ୍ତ୍ୱଂ ବ୍ରହ୍ମ ବୈ ଛନ୍ଦା॑ଂସି॒ ବ୍ରହ୍ମ॑ଣ

ଏ॒ତଦ୍ରୂ॒ପଂ ୟତ୍-କୃ॑ଷ୍ଣାଜି॒ନଂ କାର୍ଷ୍ଣୀ ଉପା॒ନହା॒ବୁପ॑ ମୁଞ୍ଚତେ॒ ଛନ୍ଦୋ॑ଭିରେ॒ବାଽଽତ୍ମାନ॑ଂ

ଛାଦୟି॒ତ୍ୱାଽଗ୍ନିମୁପ॑ ଚରତ୍ୟା॒ତ୍ମନୋଽହି॑ଂସାୟୈ ଦେବନି॒ଧିର୍ବା ଏ॒ଷ ନି ଧୀ॑ୟତେ॒ ୟଦ॒ଗ୍ନି (୧)

ର॒ନ୍ୟେ ବା॒ ବୈ ନି॒ଧିମଗୁ॑ପ୍ତଂ ବି॒ନ୍ଦନ୍ତି॒ ନ ବା॒ ପ୍ରତି॒ ପ୍ର ଜା॑ନାତ୍ୟୁ॒ଖାମା

କ୍ରା॑ମତ୍ୟା॒ତ୍ମାନ॑ମେ॒ବାଧି॒ପା଼ଂ କୁ॑ରୁତେ॒ ଗୁପ୍ତ୍ୟା॒ ଅଥୋ॒ ଖଲ୍ୱା॑ହୁ॒ର୍ନାଽଽକ୍ରମ୍ୟେତି॑ ନୈରୃ॒ତ୍ୟୁ॑ଖା

ୟଦା॒କ୍ରାମେ॒ନ୍ନିରୃ॑ତ୍ୟା ଆ॒ତ୍ମାନ॒ମପି॑ ଦଧ୍ୟା॒ତ୍ତସ୍ମା॒ନ୍ନାଽଽକ୍ରମ୍ୟା॑ ପୁରୁଷଶୀ॒ର୍ଷମୁପ॑ ଦଧାତି॒ ଗୁପ୍ତ୍ୟା॒

ଅଥୋ॒ ୟଥା॑ ବ୍ରୂ॒ୟାଦେ॒ତନ୍ମେ॑ ଗୋପା॒ୟେତି॑ ତା॒ଦୃଗେ॒ବ ତତ୍ (୨) ପ୍ର॒ଜାପ॑ତି॒ର୍ବା

ଅଥ॑ର୍ବା॒ଽଗ୍ନିରେ॒ବ ଦ॒ଧ୍ୟଙ୍-ଙା॑ଥର୍ବ॒ଣସ୍ତସ୍ୟେଷ୍ଟ॑କା ଅ॒ସ୍ଥାନ୍ୟେ॒ତଂ ହ॒ ବାବ

ତଦୃଷି॑ର॒ଭ୍ୟନୂ॑ବା॒ଚେନ୍ଦ୍ରୋ॑ ଦଧୀ॒ଚୋ ଅ॒ସ୍ଥଭି॒ରିତି॒ ୟଦିଷ୍ଟ॑କାଭିର॒ଗ୍ନିଂ ଚି॒ନୋତି॒ ସାତ୍ମା॑ନମେ॒ବାଗ୍ନିଂ

ଚି॑ନୁତେ॒ ସାତ୍ମା॒ଽମୁଷ୍ମି॑ଁଲ୍ଲୋ॒କେ ଭ॑ବତି॒ ୟ ଏ॒ବଂ ବେଦ॒ ଶରୀ॑ର॒ଂ ବା ଏ॒ତଦ॒ଗ୍ନେର୍ୟଚ୍ଚିତ୍ୟ॑ ଆ॒ତ୍ମା

ବୈଶ୍ୱାନ॒ରୋ ୟଚ୍ଚି॒ତେ ବୈ॑ଶ୍ୱାନ॒ରଂ ଜୁ॒ହୋତି॒ ଶରୀ॑ରମେ॒ବ ସ॒ଂସ୍କୃତ୍ୟା॒ (୩) ଽଭ୍ୟାରୋ॑ହତି॒

ଶରୀ॑ର॒ଂ ବା ଏ॒ତଦ୍ୟଜ॑ମାନଃ॒ ସଂସ୍କୁ॑ରୁତେ॒ ୟଦ॒ଗ୍ନିଂ ଚି॑ନୁତେ ୟଚ୍ଚି॒ତେ ବୈ॑ଶ୍ୱାନ॒ରଂ ଜୁ॒ହୋତି॒

ଶରୀ॑ରମେ॒ବ ସ॒ଂସ୍କୃତ୍ୟା॒ଽଽତ୍ମନା॒ଽଭ୍ୟାରୋ॑ହତି॒ ତସ୍ମା॒ତ୍ତସ୍ୟ॒ ନାବ॑ ଦ୍ୟନ୍ତି॒ ଜୀବ॑ନ୍ନେ॒ବ

ଦେ॒ବାନପ୍ୟେ॑ତି ବୈଶ୍ୱାନ॒ର୍ୟର୍ଚା ପୁରୀ॑ଷ॒ମୁପ॑ ଦଧାତୀ॒ୟଂ ବା ଅ॒ଗ୍ନିର୍ବୈ॑ଶ୍ୱାନ॒ରସ୍ତସ୍ୟୈ॒ଷା

ଚିତି॒ର୍ୟତ୍ ପୁରୀ॑ଷମ॒ଗ୍ନିମେ॒ବ ବୈ॑ଶ୍ୱାନ॒ରଂ ଚି॑ନୁତ ଏ॒ଷା ବା ଅ॒ଗ୍ନେଃ ପ୍ରି॒ୟା ତ॒ନୂର୍ୟଦ୍ୱୈ॑ଶ୍ୱାନ॒ରଃ

ପ୍ରି॒ୟାମେ॒ବାସ୍ୟ॑ ତ॒ନୁବ॒ମବ॑ ରୁନ୍ଧେ (୪)॥

(ଅ॒ଗ୍ନିସ୍ତସ॒ଂସ୍କୃତ୍ୟା॒ଽଗ୍ନେର୍ଦଶ॑ ଚ) ॥ **୫। ୬। ୬॥**

Not For Commercial Use

(ଦୀକ୍ଷାକାଲବିକଲ୍ପାଃ ॥ ଅଗ୍ନିଋଷିଃ)

ଅ॒ଗ୍ନେର୍ବୈ ଦୀ॒କ୍ଷୟା॑ ଦେ॒ବା ବି॒ରାଜ॑ମାପ୍ନୁବନ୍ତି॒ସ୍ରୋ ରାତ୍ରୀ᳚ର୍ଦୀକ୍ଷି॒ତଃ ସ୍ୟା॑ତ୍-ତ୍ରି॒ପଦା॑

ବି॒ରାଡ୍-ବି॒ରାଜ॑ମାପ୍ନୋତି॒ ଷଡ୍ରାତ୍ରୀ᳚ର୍ଦୀକ୍ଷି॒ତଃ ସ୍ୟା॒ତ୍ ଷଡ୍ ବା ଋ॒ତବଃ॑ ସଂଵଁଥ୍ସ॒ରଃ ସଂଵଁଥ୍ସ॒ରୋ

ବି॒ରାଡ୍-ବି॒ରାଜ॑ମାପ୍ନୋତି॒ ଦଶ॒ ରାତ୍ରୀ᳚ର୍ଦୀକ୍ଷି॒ତଃ ସ୍ୟା॒ଦ୍-ଦଶା᳚କ୍ଷରା ବି॒ରାଡ୍-ବି॒ରାଜ॑ମାପ୍ନୋତି॒

ଦ୍ୱାଦ॑ଶ॒ ରାତ୍ରୀ᳚ର୍ଦୀକ୍ଷି॒ତଃ ସ୍ୟା॒ଦ୍-ଦ୍ୱାଦ॑ଶ॒ ମାସାଃ᳚ ସଂଵଁଥ୍ସ॒ରଃ ସଂଵଁଥ୍ସ॒ରୋ

ବି॒ରାଡ୍-ବି॒ରାଜ॑ମାପ୍ନୋତି॒ ତ୍ରୟୋ॑ଦଶ॒ ରାତ୍ରୀ᳚ର୍ଦୀକ୍ଷି॒ତଃ ସ୍ୟା॒ତ୍-ତ୍ରୟୋ॑ଦଶ॒ (୧) ମାସାଃ᳚

ସଂଵଁଥ୍ସ॒ରଃ ସଂଵଁଥ୍ସ॒ରୋ ବି॒ରାଡ୍-ବି॒ରାଜ॑ମାପ୍ନୋତି॒ ପଞ୍ଚ॑ଦଶ॒ ରାତ୍ରୀ᳚ର୍ଦୀକ୍ଷି॒ତଃ ସ୍ୟା॒ତ୍-ପଞ୍ଚ॑ଦଶ॒

ବା ଅ॑ର୍ଧମା॒ସସ୍ୟ॒ ରାତ୍ର॑ୟୋଽର୍ଧମାସ॒ଶଃ ସଂ॑ଵଁଥ୍ସ॒ର ଆ᳚ପ୍ୟତେ ସଂଵଁଥ୍ସ॒ରୋ

ବି॒ରାଡ୍-ବି॒ରାଜ॑ମାପ୍ନୋତି ସ॒ପ୍ତଦ॑ଶ॒ ରାତ୍ରୀ᳚ର୍ଦୀକ୍ଷି॒ତଃ ସ୍ୟା॒ଦ୍-ଦ୍ୱାଦ॑ଶ॒ ମାସାଃ॒ ପଞ୍ଚ॒ର୍ତବ॒ଃ ସ

ସଂ॑ଵଁଥ୍ସ॒ରଃ ସଂ॑ଵଁଥ୍ସ॒ରୋ ବି॒ରାଡ୍-ବି॒ରାଜ॑ମାପ୍ନୋତି॒ ଚତୁ॒ର୍ୱି॑ଁଶତି॒ଁ ରାତ୍ରୀ᳚ର୍ଦୀକ୍ଷି॒ତଃ

ସ୍ୟା॒ଚ୍ଚତୁ॒ର୍ୱି॑ଁଶତିରର୍ଧମା॒ସାଃ ସଂ॑ଵଁଥ୍ସ॒ରଃ ସଂ॑ଵଁଥ୍ସ॒ରୋ ବି॒ରାଡ୍-ବି॒ରାଜ॑ମାପ୍ନୋତି ତ୍ରି॒ଁଶତ॒ଁ

ରାତ୍ରୀ᳚ର୍ଦୀକ୍ଷି॒ତଃ ସ୍ୟା॑ତ୍ (୨) ତ୍ରି॒ଁଶଦ॑କ୍ଷରା ବି॒ରାଡ୍-ବି॒ରାଜ॑ମାପ୍ନୋତି॒ ମାସ॑ଂ ଦୀକ୍ଷି॒ତଃ

ସ୍ୟା॒ଦ୍ୟୋ ମାସ॒ଃ ସ ସଂ॑ଵଁଥ୍ସ॒ରଃ ସଂ॑ଵଁଥ୍ସ॒ରୋ ବି॒ରାଡ୍-ବି॒ରାଜ॑ମାପ୍ନୋତି ଚ॒ତୁରୋ॑ ମା॒ସୋ

ଦୀ॑କ୍ଷି॒ତଃ ସ୍ୟା᳚ଚ୍ଚ॒ତୁରୋ॒ ବା ଏ॒ତଂ ମା॒ସୋ ବସ॑ବୋଽବିଭରୁ॒ସ୍ତେ ପୃ॑ଥି॒ବୀମାଽଜ॑ୟନ୍-ଗାୟ॒ତ୍ରୀଂ

ଛନ୍ଦୋ॒ଽଷ୍ଟୌ ରୁ॒ଦ୍ରାସ୍ତେ॑ଽନ୍ତରି॑କ୍ଷ॒ମାଽଜ॑ୟନ୍-ତ୍ରି॒ଷ୍ଟୁଭ॒ଂ ଛନ୍ଦୋ॒ ଦ୍ୱାଦ॑ଶାଽଽଦି॒ତ୍ୟାସ୍ତେ

ଦିବ॒ମାଽଜ॑ୟ॒ନ୍ ଜଗ॑ତୀ॒ଂ ଛନ୍ଦ॒ସ୍ତତୋ॒ ବୈ ତେ ବ୍ୟା॒ବୃତ॑ମଗଚ୍ଛ॒ଞ୍ଛ୍ରୈଷ୍ଠ୍ୟ॑ଂ ଦେ॒ବାନା॒ଂ

ତସ୍ମା॒ଦ୍-ଦ୍ୱାଦ॑ଶ ମା॒ସୋ ଭୃ॒ତ୍ୱାଽଗ୍ନିଂ॑ ଚି॑ନ୍ୱୀତ॒ ଦ୍ୱାଦ॑ଶ॒ ମାସାଃ᳚ ସଂଵଁଥ୍ସ॒ରଃ

ସଂ॑ଵଁଥ୍ସ॒ରୋଽଗ୍ନିଶ୍ଚିତ୍ୟ॒ସ୍ତସ୍ୟା॑ହୋରା॒ତ୍ରାଣୀଷ୍ଟ॑କା ଆ॒ପ୍ତେଷ୍ଟ॑କମେନଂ ଚିନୁ॒ତେଽଥୋ॑ ବ୍ୟା॒ବୃତ॑ମେ॒ବ

ଗ॑ଚ୍ଛତି॒ ଶ୍ରୈଷ୍ଠ୍ୟ॑ଁ ସମା॒ନାନା᳚ମ୍ (୩)॥

Not For Commercial Use

(ସ୍ୟା॒ତ୍ତ୍ରୟୋ॑ଦଶ ତ୍ରି॒ꣳଶତ॒ꣳ ରାତ୍ରୀ᳚ର୍ଦୀକ୍ଷି॒ତଃ ସ୍ୟା॒ଦ୍ଦ୍ୱୈ ତେ᳚ଽଷ୍ଟାବି॑ꣳଶତିଶ୍ଚ) ॥ ୫। ୬। ୭॥

(ଅନ୍ୱାରୋହଣାଦ୍ୟଭିଧାନମ୍ ॥ ଅଗ୍ନିଋଷିଃ)

ସୁ॒ବ॒ର୍ଗାୟ॒ ବା ଏ॒ଷ ଲୋ॒କାୟ॑ ଚୀୟତେ॒ ୟଦ॒ଗ୍ନିସ୍ତଂ ୟନ୍ନାନ୍ୱା॒ରୋହେ॑ତ୍

ସୁ॒ବ॒ର୍ଗାଲ୍ଲୋ॒କାଦ୍ୟଜ॑ମାନୋ ହୀୟେତ ପୃଥି॒ବୀମାଽକ୍ର॑ମିଷଂ ପ୍ରା॒ଣୋ ମା॒ ମା

ହା॑ସୀଦ॒ନ୍ତରି॑କ୍ଷ॒ମାଽକ୍ର॑ମିଷଂ ପ୍ର॒ଜା ମା॒ ମା ହା॑ସୀ॒ଦ୍ଦିବ॒ମାଽକ୍ର॑ମିଷ॒ꣳ ସୁବ॑ରଗ॒ନ୍ମେତ୍ୟା॑ହୈ॒ଷ ବା

ଅ॒ଗ୍ନେର॑ନ୍ୱାରୋ॒ହସ୍ତେନୈ॒ବୈନ॑ମ॒ନ୍ୱାରୋ॑ହତି ସୁବ॒ର୍ଗସ୍ୟ॑ ଲୋ॒କସ୍ୟ॒ ସମ॑ଷ୍ଟ୍ୟୈ॒

ୟତ୍-ପ॒କ୍ଷସ॑ମିତାଂ ମିନୁ॒ୟାତ୍ (୧) କନୀ॑ୟାꣳସଂ ୟଜ୍ଞକ୍ର॒ତୁମୁପେ॑ୟା॒ତ୍ ପାପୀ॑ୟସ୍ୟସ୍ୟା॒ଽଽତ୍ମନଃ

ପ୍ର॒ଜା ସ୍ୟା॒ଦ୍ଵେଦି॑ସଂମିତାଂ ମିନୋତି॒ ଜ୍ୟାୟା॑ꣳସମେ॒ବ ୟ॑ଜ୍ଞକ୍ର॒ତୁମୁ॑ପୈତି॒ ନାସ୍ୟା॒ଽଽତ୍ମନ॒ଃ

ପାପୀ॑ୟସୀ ପ୍ର॒ଜା ଭ॑ବତି ସାହ॒ସ୍ରଂ ଚି॑ନ୍ୱୀତ ପ୍ର॒ଥମଂ॑ ଚି॑ନ୍ୱା॒ନଃ ସ॒ହସ୍ର॑ସଂମିତୋ॒ ବା ଅ॒ୟଂ

ଲୋ॒କ ଇ॒ମମେ॒ବ ଲୋ॒କମ॒ଭି ଜ॑ୟତି॒ ଦ୍ୱିଷା॑ହସ୍ରଂ ଚିନ୍ୱୀତ ଦ୍ୱିତୀୟଂ॑ ଚିନ୍ୱା॒ନୋ ଦ୍ୱିଷା॑ହସ୍ର॒ଂ ବା

ଅ॒ନ୍ତରି॑କ୍ଷମ॒ନ୍ତରି॑କ୍ଷମେ॒ବାଭି ଜ॑ୟତି॒ ତ୍ରିଷା॑ହସ୍ରଂ ଚିନ୍ୱୀତ ତୃତୀୟଂ॑ ଚିନ୍ୱା॒ନ (୨) ସ୍ତ୍ରିଷା॑ହସ୍ରୋ॒ ବା

ଅ॒ସୌ ଲୋ॒କୋ॑ଽମୁମେ॒ବ ଲୋ॒କମ॒ଭି ଜ॑ୟତି ଜାନୁଦ॒ଘ୍ନଂ ଚି॑ନ୍ୱୀତ ପ୍ର॒ଥମଂ॑ ଚି॑ନ୍ୱା॒ନୋ

ଗା॑ୟତ୍ରି॒ୟୈବେମଂ॑ ଲୋ॒କମ॒ଭ୍ୟାରୋ॑ହତି ନାଭିଦ॒ଘ୍ନଂ ଚି॑ନ୍ୱୀତ ଦ୍ୱି॒ତୀୟଂ॑

ଚିନ୍ୱା॒ନସ୍ତ୍ରି॒ଷ୍ଟୁଭୈ॒ବାନ୍ତରି॑କ୍ଷମ॒ଭ୍ୟାରୋ॑ହତି ଗ୍ରୀବଦ॒ଘ୍ନଂ ଚି॑ନ୍ୱୀତ ତୃ॒ତୀୟଂ॑ ଚିନ୍ୱା॒ନୋ

ଜଗ॑ତ୍ୟୈ॒ବାମୁଂ॑ ଲୋ॒କମ॒ଭ୍ୟାରୋ॑ହତି॒ ନାଗ୍ନିଂ॑ ଚି॒ତ୍ୱା ରା॒ମାମୁପେ॑ୟାଦୟୋ॒ନୌ ରେତୋ॑

ଧାସ୍ୟା॒ମୀତି॒ ନ ଦ୍ୱି॒ତୀୟଂ॑ ଚି॒ତ୍ୱାଽନ୍ୟସ୍ୟ॒ ସ୍ତ୍ରିୟ॒ (୩) ମୁପେ॑ୟା॒ନ୍ନ ତୃ॒ତୀୟଂ॑ ଚି॒ତ୍ୱା କାଂ

ଚ॒ନୋପେ॑ୟା॒ଦ୍ରେତୋ॒ ବା ଏ॒ତନ୍ନି ଧ॑ତ୍ତେ॒ ୟଦ॒ଗ୍ନିଂ ଚି॑ନୁ॒ତେ ୟଦୁ॑ପେ॒ୟାଦ୍ରେତ॑ସା॒

ବ୍ୟୃ॑ଧ୍ୟେ॒ତାଥୋ॒ ଖଲ୍ୱା॑ହୁରପ୍ରଜ॒ସ୍ୟଂ ତଦ୍ୟନ୍ନୋପେ॒ୟାଦିତି॒ ୟଦ୍ରେ॑ତଃ॒ ସିଚା॑ବୁପ॒ ଦଧା॑ତି॒ ତେ

ଏ॒ବ ୟଜ॑ମାନସ୍ୟ॒ ରେତୋ॑ ବିଭୃତ॒ସ୍ତସ୍ମା॒ଦୁପେ॑ୟା॒ଦ୍ରେତ॒ସୋଽସ୍କ॑ନ୍ଦାୟ॒ ତ୍ରୀଣି॒ ବାବ

Not For Commercial Use

ରେତାꣳ॑ସି ପି॒ତା ପୁ॒ତ୍ରଃ ପୌତ୍ରୋ॒ (୪) ଯଦ୍ୱେ ରେ॑ତଃସି॒ଚାବୁ॑ପଦ॒ଧ୍ୟାଦ୍ରେତୋ᳚ଽସ୍ୟ॒ ବି

ଚ୍ଛିନ୍ଦ୍ୟା॑ତ୍ତି॒ସ୍ର ଉପ॑ ଦଧାତି॒ ରେତ॑ସଃ॒ ସꣳତ॑ତ୍ୟା ଇ॒ୟଂ ବାବ ପ୍ର॑ଥ॒ମା ରେ॑ତଃ॒ ସି॒ଗ୍ୱାଗ୍ୱା ଇ॒ୟଂ

ତସ୍ମା॒ତ୍-ପଶ୍ୟ॑ନ୍ତୀ॒ମାଂ ପ॑ଶ୍ୟନ୍ତି॒ ବାଚ॒ଂ ବଦ॑ନ୍ତୀମ॒ନ୍ତରି॑କ୍ଷଂ ଦ୍ୱି॒ତୀୟା॑ ପ୍ରା॒ଣୋ ବା ଅ॒ନ୍ତରି॑କ୍ଷ॒ଂ

ତସ୍ମା॒ନ୍ନାନ୍ତରି॑କ୍ଷ॒ଂ ପଶ୍ୟ॑ନ୍ତି॒ ନ ପ୍ରା॒ଣମ॒ସୌ ତୃ॒ତୀୟା॒ ଚକ୍ଷୁ॑ର୍ବା ଅ॒ସୌ ତସ୍ମା॒ତ୍-ପଶ୍ୟ॑ନ୍ତ୍ୟ॒ମୂଂ

ପଶ୍ୟ॑ନ୍ତି॒ ଚକ୍ଷୁ॑ର୍ୟଜୁ॑ଷ୍ମେ॒ମାଂ ଚା॒ (୫) ଽମୂଂ ଚୋପ॑ ଦଧାତି॒ ମନ॑ସା ମ॒ଧ୍ୟମା॑ମେ॒ଷାଂ ଲୋ॒କାନା॒ଂ

କ୍ଳୃପ୍ତ୍ୟା॒ ଅଥୋ॑ ପ୍ରା॒ଣାନା॑ମି॒ଷ୍ଟୋ ଯ॒ଜ୍ଞୋ ଭୃଗୁ॑ଭିରାଶୀ॒ର୍ଦା ବସୁ॑ଭି॒ସ୍ତସ୍ୟ॑ ତ ଇ॒ଷ୍ଟସ୍ୟ॑ ବୀ॒ତସ୍ୟ॒

ଦ୍ରବି॑ଣେ॒ହ ଭ॑କ୍ଷୀ॒ୟେତ୍ୟା॑ହ ସ୍ତୁତଶ॒ସ୍ତ୍ରେ ଏ॒ବୈତେନ॑ ଦୁହେ ପି॒ତା ମା॑ତ॒ରିଶ୍ୱା᳚ଽଚ୍ଛି॑ଦ୍ରା ପ॒ଦା ଧା॒

ଅଚ୍ଛି॑ଦ୍ରା ଉ॒ଶିଜଃ॑ ପ॒ଦାଽନୁ॑ ତକ୍ଷୁଃ॒ ସୋମୋ॑ ବିଶ୍ୱ॒ବିନ୍ନେ॒ତା ନେ॑ଷ॒ଦ୍-ବୃହ॒ସ୍ପତି॑ରୁକ୍-ଥାମ॒ଦାନି॑

ଶꣳସିଷ॒ଦିତ୍ୟା॑ହୈ॒ତଦ୍ୱା ଅ॒ଗ୍ନେରୁ॒କ୍-ଥଂ ତେନୈ॒ବୈନ॒ମନୁ॑ ଶꣳସତି (୬)॥

(ମି॒ନୁୟାତ୍ତୃତୀୟ॑ଂ ଚିନ୍ୱା॒ନଃ ସ୍ୱି॒ୟଂ ପୌତ୍ର॑ଶ୍ଚ॒ ବୈ ସ॒ପ୍ତ ଚ॑) ॥ ୫। ୬। ୮॥

(ଆସନ୍ଦୀ-ଷଡୁଦ୍ୟାମ-ଉଖା-ଉଲୂଖଲାଦିପ୍ରଶଂସା ॥ ଅଗ୍ନିଋଷିଃ)

ସୂ॒ୟତେ॒ ବା ଏ॒ଷୋ᳚ଽଗ୍ନୀ॒ନାଂ ଯ ଉ॒ଖାୟା॑ଂ ଭ୍ରି॒ୟତେ॒ ଯଦ॒ଧଃ ସା॒ଦୟେ॒ଦ୍-ଗର୍ଭାଃ॑ ପ୍ର॒ପାଦୁ॑କାଃ

ସ୍ୟୁ॒ରଥୋ॒ ଯଥା॑ ସ॒ବାତ୍ ପ୍ର॑ତ୍ୟବ॒ରୋହ॑ତି ତା॒ଦୃଗେ॒ବ ତଦା॑ସ॒ନ୍ଦୀ ସା॑ଦୟ॒ତି ଗର୍ଭା॑ଣା॒ଂ ଧୃତ୍ୟା॒

ଅପ୍ର॑ପାଦା॒ୟାଥୋ॑ ସ॒ବମେ॒ବୈନ॑ଂ କରୋତି॒ ଗର୍ଭୋ॒ ବା ଏ॒ଷ ଯଦୁଖ୍ୟୋ॒ ଯୋନିଃ॑ ଶି॒କ୍ୟ॑ଂ

ଯଚ୍ଛି॒କ୍ୟା॑ଦୁ॒ଖାଂ ନି॒ରୂହେ॒ଦ୍ୟୋନେ॒ର୍ଗର୍ଭ॑ଂ॒ ନିର୍ହ॑ଣ୍ୟା॒ତ୍ ଷଡୁ॑ଦ୍ୟାମꣳ ଶି॒କ୍ୟ॑ଂ ଭବତି

ଷୋଢାବି॑ହି॒ତୋ ବୈ (୧) ପୁରୁ॑ଷ ଆ॒ତ୍ମା ଚ॒ ଶିର॑ଶ୍ଚ ଚ॒ତ୍ୱାର୍ୟଙ୍ଗା॑ନ୍ୟା॒ତ୍ମନ୍ନେ॒ବୈନ॑ଂ ବିଭର୍ତି

ପ୍ର॒ଜାପ॑ତି॒ର୍ବା ଏ॒ଷ ଯଦ॒ଗ୍ନିସ୍ତସ୍ୟୋ॒ଖା ଚୋ॒ଲୂଖ॑ଲଂ ଚ॒ ସ୍ତନୌ॒ ତାବ॑ସ୍ୟ ପ୍ର॒ଜା ଉପ॑ ଜୀବନ୍ତି॒

ଯଦୁ॒ଖାଂ ଚୋ॒ଲୂଖ॑ଲଂ ଚୋପ॒ଦଧା॑ତି॒ ତାଭ୍ୟା॑ମେ॒ବ ଯଜ॑ମାନୋ॒ଽମୁଷ୍ମି॑ଁଲ୍ଲୋ॒କେ᳚ଽଗ୍ନିଂ ଦୁ॑ହେ

ସଂବ॒ତ୍ସ॒ରୋ ବା ଏ॒ଷ ଯଦ॒ଗ୍ନିସ୍ତସ୍ୟ॑ ତ୍ରେଧାବି॑ହି॒ତା ଇଷ୍ଟ॑କାଃ ପ୍ରାଜାପ॒ତ୍ୟା ବୈ॑ଷ୍ଣ॒ବୀ (୨)

Not For Commercial Use

ବୈଶ୍ୱକର୍ମ୍ଣୀରହୋରାତ୍ରାଣ୍ୟେବାସ୍ୟ ପ୍ରାଜାପତ୍ୟା ୟଦୁଖ୍ୟଂ ବିଭର୍ତି ପ୍ରାଜାପତ୍ୟା ଏ୍ବ ତଦ୍ରୂପଂ ଧତ୍ତେ ୟତ୍-ସ୍ମିଧ ଆ୍ଦଧାତି ବୈଷ୍ଣ୍ବା ବୈ ବନ୍ସ୍ପତୟୋ ବୈଷ୍ଣ୍ବୀରେ୍ବ ତଦ୍ରୂପଂ ଧତ୍ତେ ୟଦିଷ୍ଟକାଭିର୍ଗ୍ନିଂ ଚି୍ନୋତ୍ୟ୍ୟଂ ବୈ ବି୍ଶ୍ୱକର୍ମା ବୈଶ୍ୱକର୍ମ୍ଣୀରେ୍ବ ତଦ୍ରୂପଂ ଧତ୍ତେ ତସ୍ମାଦାହୁସ୍ତ୍ରିବୃଦ୍ଗ୍ନିରିତି ତଂ ବା ଏ୍ତଂ ୟଜମାନ ଏ୍ବ ଚିନ୍ୱୀତ ୟଦସ୍ୟାନ୍ୟଶ୍ଚିନୁ୍ୟାଦ୍ୟତ୍ତଂ ଦକ୍ଷିଣାଭି୍ର୍ନ ରା୍ଧୟେଦ୍ଗ୍ନିମସ୍ୟ ବୃଞ୍ଜୀତ ୟୋଽସ୍ୟାଗ୍ନିଂ ଚିନୁ୍ୟାତ୍ତଂ ଦକ୍ଷିଣାଭୀ ରାଧୟେଦ୍ଗ୍ନିମେ୍ବ ତତ୍ ସ୍ପୃଣୋତି (୩)॥

(ଷୋ୍ଢା୍ବି୍ହି୍ତୋ ବୈ ବୈଷ୍ଣ୍ବୀର୍ନ୍ୟୋ ବିଂଶ୍ତିଶ୍ଚ) ॥ **୫। ୬। ୯॥**

(ବହୁଧା ଚୟନପ୍ରଶଂସା ॥ ଅଗ୍ନିରୃଷିଃ)

ପ୍ରଜାପତିର୍ଗ୍ନିମଚିନୁତର୍ତୁଭିଃ ସଂବତ୍ସ୍ରଂ ବ୍ସ୍ନ୍ତେନୈ୍ବାସ୍ୟ ପୂର୍ବା୍ର୍ଧମଚିନୁତ ଗ୍ରୀ୍ଷ୍ମେଣ୍ ଦକ୍ଷିଣଂ ପ୍କ୍ଷଂ ବ୍ର୍ଷାଭି୍ଃ ପୁଚ୍ଛଂ୍ ଶ୍ରଦୋତ୍ତ୍ରଂ ପ୍କ୍ଷଂ ହେମ୍ନ୍ତେନ୍ ମଧ୍ୟ୍ଂ ବ୍ରହ୍ମ୍ଣା୍ ବା ଅସ୍ୟ୍ ତତ୍-ପୂର୍ବା୍ର୍ଧମଚିନୁତ କ୍ଷ୍ତ୍ରେଣ୍ ଦକ୍ଷିଣଂ ପ୍କ୍ଷଂ ପ୍ଶୁଭି୍ଃ ପୁଚ୍ଛଂ ବି୍ଶୋତ୍ତ୍ରଂ ପ୍କ୍ଷମା୍ଶୟା୍ ମଧ୍ୟ୍ଂ ୟ ଏ୍ବଂ ବି୍ଦ୍ୱାନ୍ଗ୍ନିଂ ଚିନୁତ ଋ୍ତୁଭିରେ୍ବୈନଂ ଚିନୁତେଽଥୋ ଏ୍ତଦେ୍ବ ସର୍ବ୍ମବ (୧) ରୁନ୍ଧେ ଶୃ୍ଣ୍ୱନ୍ତ୍ୟେନମ୍ଗ୍ନିଂ ଚିକ୍ୟା୍ନମତ୍ୟନ୍ନଂ ରୋଚତ ଇ୍ୟଂ ବାବ ପ୍ରଥ୍ମା ଚିତି୍ରୋଷଧୟୋ୍ ବନ୍ସ୍ପତୟ୍ଃ ପୁରୀଷମ୍ନ୍ତରିକ୍ଷଂ ଦ୍ୱିତୀୟା୍ ବୟାଂସି୍ ପୁରୀଷମ୍ସୌ ତୃତୀୟା୍ ନକ୍ଷ୍ତ୍ରାଣି୍ ପୁରୀଷଂ ୟ୍ଜ୍ଞଶ୍ଚତୁ୍ର୍ଥୀ ଦକ୍ଷିଣା୍ ପୁରୀଷ୍ଂ ୟଜମାନଃ ପଞ୍ଚମୀ ପ୍ରଜା ପୁରୀଷ୍ଂ ୟତ୍ତ୍ରିଚିତୀକଂ ଚିନ୍ୱୀ୍ତ ୟ୍ଜ୍ଞଂ ଦକ୍ଷିଣାମା୍ତ୍ମାନଂ ପ୍ରଜାମ୍ନ୍ତରିୟା୍ତସ୍ମା୍ତ୍ ପଞ୍ଚଚିତୀକଶ୍ଚେତ୍ବ୍ୟ ଏ୍ତଦେ୍ବ ସର୍ବଂ ସ୍ପୃଣୋତି୍ ୟତ୍ତି୍ସ୍ରଶ୍ଚିତୟ (୨) ସ୍ତ୍ରିବୃଦ୍ଧ୍ୟଗ୍ନିର୍ୟଦ୍ ଦ୍ୱେ ଦ୍ୱିପାଦ୍ୟଜମାନଃ୍ ପ୍ରତିଷ୍ଠିତ୍ୟୈ୍ ପଞ୍ଚ ଚିତୟୋ ଭବନ୍ତି୍ ପାଙ୍କ୍ତଃ୍ ପୁରୁ୍ଷ ଆ୍ତ୍ମାନମେ୍ବ ସ୍ପୃଣୋତି୍ ପଞ୍ଚ ଚିତୟୋ ଭବନ୍ତି ପ୍ଞ୍ଚଭି୍ଃ ପୁରୀଷୈର୍ଭ୍ୟୂହତି୍ ଦଶ୍ ସଂ ପଦ୍ୟନ୍ତେ୍ ଦଶାକ୍ଷରୋ୍ ବୈ ପୁରୁ୍ଷୋ୍ ୟାବାନେ୍ବ ପୁରୁ୍ଷସ୍ତଂ

Not For Commercial Use

ସ୍ତୃ॑ଣୋ॒ତ୍ୟଥୋ॒ ଦଶା॑କ୍ଷରା ବି॒ରାଡନ୍ନ॑ଂ ବି॒ରାଡ୍-ବି॒ରାଜ୍ୟେ॒ବାନ୍ନାଦ୍ୟେ॒ ପ୍ରତି॑ ତିଷ୍ଠତି ସଂବତ୍ସ॒ରୋ

ବୈ ଷ॒ଷ୍ଠୀ ଚିତି॑ରୃ॒ତବ॒ଃ ପୁରୀ॑ଷ॒ଂ ଷଟ୍ ଚିତ॑ୟୋ ଭବନ୍ତି॒ ଷଟ୍ ପୁରୀ॑ଷାଣି॒ ଦ୍ୱାଦ॑ଶ॒ ସଂ

ପ॑ଦ୍ୟନ୍ତେ॒ ଦ୍ୱାଦ॑ଶ॒ ମାସାଃ॑ ସଂବତ୍ସ॒ରଃ ସଂ॑ବତ୍ସ॒ର ଏ॒ବ ପ୍ରତି॑ ତିଷ୍ଠତି (୩)॥

(ଅବ॒ ଚିତ॑ୟ॒ଃ ପୁରୀ॑ଷ॒ଂ ପଞ୍ଚ॑ଦଶ ଚ) **॥ ୫। ୬। ୧୦॥**

(ଆଶ୍ୱମେଧିକାଷ୍ଟାଦଶିପଶୁଷୁ ପ୍ରଥମଃ ପଶୁସଂଘଃ ॥ ବିଶ୍ୱେଦେବା ଋଷୟଃ)

ରୋହି॑ତୋ ଧୂ॒ମ୍ରରୋ॑ହିତଃ କ॒ର୍କନ୍ଧୁ॑ରୋହିତ॒ସ୍ତେ ପ୍ରା॑ଜାପ॒ତ୍ୟା ବ॒ଭ୍ରୁର॑ରୁ॒ଣବ॑ଭ୍ରୁ॒ଃ ଶୁକ॑ବଭ୍ରୁ॒ସ୍ତେ

ରୌ॒ଦ୍ରାଃ ଶ୍ୟେତଃ॑ ଶ୍ୟେତା॒କ୍ଷଃ ଶ୍ୟେତ॑ଗ୍ରୀବ॒ସ୍ତେ ପି॑ତୃଦେବ॒ତ୍ୟା॑ସ୍ତି॒ସ୍ରଃ କୃ॒ଷ୍ଣା ବ॒ଶା

ବା॑ରୁ॒ଣ୍ୟ॑ସ୍ତି॒ସ୍ରଃ ଶ୍ୱେ॒ତା ବ॒ଶାଃ ସୌ॒ର୍ଯ୍ୟୋ॑ ମୈତ୍ରାବାର୍ହସ୍ପ॒ତ୍ୟା ଧୂ॒ମ୍ରଲ॑ଲାମାସ୍ତୂପ॒ରାଃ (୧)॥

(ରୋହି॑ତ॒ଃ ଷଡ୍ ବି॑ଂଶତିଃ) **॥ ୫। ୬। ୧୧॥**

(ଦ୍ୱିତୀୟୋଽଷ୍ଟାଦଶିପଶୁସଂଘଃ ॥ ବିଶ୍ୱେଦେବା ଋଷୟଃ)

ପୃଶ୍ନି॑ସ୍ତିର॒ଶ୍ଚୀନ॑ପୃଶ୍ନିରୂ॒ର୍ଧ୍ୱପୃ॑ଶ୍ନି॒ସ୍ତେ ମା॑ରୁ॒ତାଃ ଫ॒ଲ୍-ଗୂର୍ଲୋ॑ହିତୋ॒ର୍ଣୀ ବ॑ଲ॒କ୍ଷୀ ତାଃ ସା॑ରସ୍ୱ॒ତ୍ୟଃ॑

ପୃଷ॑ତୀ ସ୍ଥୂଲପୃ॑ଷତୀ କ୍ଷୁ॒ଦ୍ରପୃ॑ଷତୀ॒ ତା ବୈ॑ଶ୍ୱଦେ॒ବ୍ୟ॑ସ୍ତି॒ସ୍ରଃ ଶ୍ୟା॒ମା ବ॒ଶାଃ ପୌ॒ଷ୍ଣି୍ୟ॑ସ୍ତି॒ସ୍ରୋ

ରୋହି॑ଣୀର୍ବ॒ଶା ମୈ॒ତ୍ରିୟ॑ ଐନ୍ଦ୍ରାବାର୍ହସ୍ପ॒ତ୍ୟା ଅ॑ରୁ॒ଣଲ॑ଲାମାସ୍ତୂପ॒ରାଃ (୧)॥

(ପୃଶ୍ନି॒ଃ ଷଡ୍ ବି॑ଂଶତିଃ) **॥ ୫। ୬। ୧୨॥**

(ତୃତୀୟୋଽଷ୍ଟାଦଶିପଶୁସଂଘଃ ॥ ବିଶ୍ୱେଦେବା ଋଷୟଃ)

ଶି॒ତି॒ବା॒ହୁର॒ନ୍ୟତଃ॑ ଶିତିବାହୁଃ ସମ॒ନ୍ତଶି॑ତିବାହୁସ୍ତ ଐ॑ନ୍ଦ୍ରବାୟ॒ବାଃ ଶି॑ତି॒ରନ୍ଧ୍ରୋ॑ଽନ୍ୟତଃ॑ ଶିତିରନ୍ଧ୍ରଃ

ସମ॒ନ୍ତଶି॑ତିରନ୍ଧ୍ର॒ସ୍ତେ ମୈ॑ତ୍ରାବରୁ॒ଣାଃ ଶୁଦ୍ଧବା॑ଲଃ ସ॒ର୍ବଶୁ॑ଦ୍ଧବାଲୋ ମ॒ଣିବା॑ଲ॒ସ୍ତ ଆ॑ଶ୍ୱି॒ନାସ୍ତି॒ସ୍ରଃ

ଶି॒ଲ୍ପା ବ॒ଶା ବୈ॑ଶ୍ୱଦେ॒ବ୍ୟ॑ସ୍ତି॒ସ୍ରଃ ଶ୍ୟେନୀଃ॑ ପରମେ॒ଷ୍ଠିନେ॑ ସୋମାପୌ॒ଷ୍ଣାଃ

ଶ୍ୟା॒ମଲ॑ଲାମାସ୍ତୂପ॒ରାଃ (୧)॥ (ଶି॒ତି॒ବା॒ହୁ ପଞ୍ଚବି॑ଂଶତିଃ) **॥୫। ୬। ୧୩॥**

Not For Commercial Use

(ଚତୁର୍ଥୋଽଷ୍ଟାଦଶିପଶୁସଂଧଃ ॥ ବିଶ୍ୱେଦେବା ଋଷୟଃ)

ଉ॒ନ୍ନ॒ତ ଋ॑ଷ॒ଭୋ ବା॑ମ॒ନସ୍ତ ଐ॒ନ୍ଦ୍ରାବରୁ॒ଣାଃ ଶିତି॑କକୁ॒ଚ୍ଛିତିପୃ॒ଷ୍ଠଃ ଶିତି॑ଭସ॒ଦ୍ଉ ଐ॒ନ୍ଦ୍ରାବାର୍ହସ୍ପ॒ତ୍ୟାଃ ଶିତି॒ପାଚ୍ଛିତ୍ୟୋଷ୍ଠଃ ଶିତି॒ଭ୍ରୁସ୍ତ ଐ॒ନ୍ଦ୍ରାବୈଷ୍ଣ॒ବାସ୍ତି॒ସ୍ରଃ ସି॒ଧ୍ମା ବ॒ଶା ବୈ॑ଶ୍ୱକର୍ମ॒ଣ୍ୟ॑ସ୍ତି॒ସ୍ରୋ ଧା॒ତ୍ରେ ପୃ॑ଷୋଦ॒ରା ଐ॒ନ୍ଦ୍ରାପୌ॒ଷ୍ଣାଃ ଶ୍ୟେତ॑ଲଲାମାସ୍ତୂପ॒ରାଃ (୧)॥(ଉ॒ନ୍ନ॒ତଃ ପଞ୍ଚ॑ବିଂଶତିଃ)॥୫।୬।୧୪॥

(ପଞ୍ଚମୋଽଷ୍ଟାଦଶିପଶୁସଂଧଃ ॥ ବିଶ୍ୱେଦେବା ଋଷୟଃ)

କ॒ର୍ଣାସ୍ତ୍ରୟୋ॑ ଯା॒ମାଃ ସୌ॒ମ୍ୟାସ୍ତ୍ରୟଃ॑ ଶ୍ୱିତି॒ଙ୍ଗା ଅ॒ଗ୍ନୟେ॒ ଯବି॑ଷ୍ଠାୟ॒ ତ୍ରୟୋ॑ ନକୁ॒ଲାସ୍ତି॒ସ୍ରୋ ରୋହି॑ଣୀ॒ସ୍ତ୍ର୍ୟବ୍ୟ॒ସ୍ତା ବସୂ॑ନାଂ ତି॒ସ୍ରୋ॑ଽରୁ॒ଣା ଦି॑ତ୍ୟୌ॒ହ୍ୟ॑ସ୍ତା ରୁ॒ଦ୍ରାଣା॑ଂ ସୋମୈ॒ନ୍ଦ୍ରା ବ॒ଭ୍ରୁଲ॑ଲାମାସ୍ତୂପ॒ରାଃ (୧)॥ (କ॒ର୍ଣାସ୍ତ୍ରୟୋ॑ବିଂଶତିଃ) ॥ ୫। ୬। ୧୫॥

(ଷଷ୍ଠୋଽଷ୍ଟାଦଶିପଶୁସଂଧଃ ॥ ବିଶ୍ୱେଦେବା ଋଷୟଃ)

ଶୁ॒ଣ୍ଠାସ୍ତ୍ରୟୋ॑ ବୈଷ୍ଣ॒ବା ଅ॑ଧୀଲୋଧ॒କର୍ଣା॒ସ୍ତ୍ରୟୋ॒ ବିଷ୍ଣ॑ବ ଉରୁକ୍ର॒ମାୟ॑ ଲପ୍ସୁଦି॒ନ॒ସ୍ତ୍ରୟୋ॒ ବିଷ୍ଣ॑ବ ଉରୁଗା॒ୟାୟ॒ ପଞ୍ଚା॑ବୀସ୍ତି॒ସ୍ର ଆ॑ଦି॒ତ୍ୟାନା॑ଂ ତ୍ରି॒ବ॒ତ୍ସାସ୍ତି॒ସ୍ରୋ॑ଽଙ୍ଗି॑ରସାମୈ॒ନ୍ଦ୍ରାବୈଷ୍ଣ॒ବା ଗୌ॒ରଲ॑ଲାମାସ୍ତୂପ॒ରାଃ (୧)॥ (ଶୁ॒ଣ୍ଠା ବି॑ଂଶତିଃ) ॥ ୫। ୬। ୧୬॥

(ସପ୍ତମୋଽଷ୍ଟାଦଶିପଶୁସଂଧଃ ॥ ବିଶ୍ୱେଦେବା ଋଷୟଃ)

ଇନ୍ଦ୍ରା॑ୟ॒ ରାଜ୍ଞେ॒ ତ୍ରୟଃ॑ ଶିତିପୃ॒ଷ୍ଠା ଇନ୍ଦ୍ରା॑ୟାଧି॒ରା॒ଜାୟ॒ ତ୍ରୟଃ॒ ଶିତି॑କକୁ॒ଦ୍ ଇନ୍ଦ୍ରା॑ୟ ସ୍ୱ॒ରାଜ୍ଞେ ତ୍ରୟଃ॒ ଶିତି॑ଭସଦସ୍ତି॒ସ୍ରସ୍ତୁ॑ର୍ୟୌ॒ହ୍ୟଃ॑ ସା॒ଧ୍ୟାନା॑ଂ ତି॒ସ୍ରଃ ପ॑ଷ୍ଠୌ॒ହ୍ୟୋ॑ ବିଶ୍ୱେ॑ଷାଂ ଦେ॒ବାନା॑ମାଗ୍ନେ॒ନ୍ଦ୍ରାଃ କୃଷ୍ଣଲ॑ଲାମାସ୍ତୂପ॒ରାଃ (୧)॥ (ଇନ୍ଦ୍ରା॑ୟ॒ ରାଜ୍ଞେ ଦ୍ୱାବି॑ଂଶତିଃ)॥୫।୬।୧୭॥

(ଅଷ୍ଟମୋଽଷ୍ଟାଦଶିପଶୁସଂଧଃ ॥ ବିଶ୍ୱେଦେବା ଋଷୟଃ)

ଅଦି॑ତ୍ୟୈ॒ ତ୍ରୟୋ॑ ରୋହିତୈ॒ତା ଇ॑ନ୍ଦ୍ରା॒ଣ୍ୟୈ ତ୍ରୟଃ॑ କୃଷ୍ଣୈ॒ତାଃ କୁ॒ହ୍ୱୈ ତ୍ରୟୋ॑ଽରୁଣୈ॒ତାସ୍ତି॒ସ୍ରୋ ଧେ॒ନବୋ॑ ରା॒କାୟୈ॒ ତ୍ରୟୋ॑ଽନ॒ଡ୍ୱାହଃ॑ ସିନୀବା॒ଲ୍ୟା ଆ॑ଗ୍ନାବୈଷ୍ଣ॒ବା ରୋହି॑ତଲଲାମାସ୍ତୂପ॒ରାଃ

Not For Commercial Use

(୧)॥ (ଅଦି॑ତ୍ୟା ଅ॒ଷ୍ଟାଦ॑ଶ) ॥ ୫। ୬। ୧୮॥

(ନବମୋଽଷ୍ଟାଦଶିପଶୁସଂଧଃ ॥ ବିଶ୍ୱେଦେବା ଋଷୟଃ)

ସୌ॒ମ୍ୟାସ୍ତ୍ରୟଃ॑ ପି॒ଶଙ୍ଗାଃ॒ ସୋମା॑ୟ॒ ରାଜ୍ଞେ॒ ତ୍ର॒ୟଃ॑ ସା॒ରଙ୍ଗାଃ॑ ପାର୍ଜ॒ନ୍ୟା ନଭୋ॑ରୂପାସ୍ତି॒ସ୍ରୋଽଜା ମ॒ଲ୍-ହା ଇ॑ନ୍ଦ୍ରା॒ଣ୍ୟୈ ତି॒ସ୍ରୋ ମେ॒ଷ୍ୟ॑ ଆଦି॒ତ୍ୟା ଦ୍ୟା॑ବାପୃ॒ଥି॒ବ୍ୟା॑ ମା॒ଲଙ୍ଗା॑ସ୍ତୂପ॒ରାଃ (୧)॥

(ସୌ॒ମ୍ୟା ଏକା॒ନ୍ନ ବିଂ॑ଶତିଃ) ॥ ୫। ୬। ୧୯॥

(ଦଶମୋଽଷ୍ଟାଦଶିପଶୁସଂଧଃ ॥ ବିଶ୍ୱେଦେବା ଋଷୟଃ)

ବା॒ରୁ॒ଣାସ୍ତ୍ରୟଃ॑ କୃ॒ଷ୍ଣଲ॑ଲାମା॒ ବରୁ॑ଣାୟ॒ ରାଜ୍ଞେ॒ ତ୍ର॒ୟୋ॒ ରୋହି॑ତଲଲାମା॒ ବରୁ॑ଣାୟ ରି॒ଶାଦ॑ସେ॒ ତ୍ର॒ୟୋ॑ଽରୁ॒ଣଲ॑ଲାମାଃ ଶି॒ଲ୍ପାସ୍ତ୍ରୟୋ॑ ବୈଶ୍ୱଦେ॒ବାସ୍ତ୍ରୟଃ॒ ପୃ॒ଶ୍ନ॑ୟଃ ସର୍ବଦେବ॒ତ୍ୟା॑ ଐନ୍ଦ୍ରା॒ସ୍ସୂ॒ରାଃ ଶ୍ୟେତ॑ଲଲାମାସ୍ତୂପ॒ରାଃ (୧)॥ (ବା॒ରୁ॒ଣା ବିଂ॑ଶତିଃ) ॥ ୫। ୬। ୨୦॥

(ଦ୍ୱନ୍ଦ୍ୱିନଃ ପଶବଃ ॥ ବିଶ୍ୱେଦେବା ଋଷୟଃ)

ସୋମା॑ୟ ସ୍ୱ॒ରାଜ୍ଞେ॑ଽନୋବା॒ହାବ॑ନ॒ଡ୍ୱାହା॑ବିନ୍ଦ୍ରା॒ଗ୍ନିଭ୍ୟା॑ମୋଜୋ॒ ଦାଭ୍ୟା॒ମୁଷ୍ଟା॑ରାବିନ୍ଦ୍ରା॒ଗ୍ନିଭ୍ୟା॑ଂ ବ॒ଲ॒ଦାଭ୍ୟାଂ॑ ସୀରବା॒ହାବବ୍ୟୀ॒ ଦ୍ୱେ ଧେ॒ନୂ ଭୌ॒ମୀ ଦି॒ଗ୍-ଭ୍ୟୋ ବଡ॑ବେ॒ ଦ୍ୱେ ଧେ॒ନୂ ଭୌ॒ମୀ ବୈ॑ରା॒ଜୀ ପୁ॑ରୁ॒ଷୀ ଦ୍ୱେ ଧେ॒ନୂ ଭୌ॒ମୀ ବା॒ୟବ॑ ଆରୋହଣବା॒ହାବ॑ନ॒ଡ୍ୱାହୌ॑ ବାରୁ॒ଣୀ କୃ॒ଷ୍ଣେ ବ॒ଶେ ଅ॑ରା॒ଡ୍ୟୌ ଦି॒ବ୍ୟାବୃ॑ଷ॒ଭୌ ପ॑ରି॒ମ॒ରୌ (୧)॥

(ସୋମା॑ୟ ସ୍ୱ॒ରାଜ୍ଞେ ଚତୁ॑ସ୍ତ୍ରିଂଶତ୍) ॥ ୫। ୬। ୨୧॥

(ଅତିରାତ୍ରେଽନୁଷ୍ଟେୟାଃ କେଚିତ୍ ପଶବଃ ॥ ବିଶ୍ୱେଦେବା ଋଷୟଃ)

ଏକା॑ଦଶ ପ୍ରା॒ତର୍ଗ॒ବ୍ୟାଃ ପ॒ଶବ॒ ଆ ଲ॑ଭ୍ୟନ୍ତେ ଛଗ॒ଲଃ କ॒ଲ୍ମାଷଃ॑ କିକିଦୀ॒ବିର୍ବି॑ଦୀ॒ଗୟ॒ସ୍ତେ ତ୍ୱା॒ଷ୍ଟ୍ରାଃ ସୌ॒ରୀର୍ନବ॑ ଶ୍ୱେ॒ତା ବ॒ଶା ଅ॑ନୂବ॒ନ୍ଧ୍ୟା॑ ଭବନ୍ତ୍ୟାଗ୍ନେ॒ୟ ଐନ୍ଦ୍ରା॒ଗ୍ନ ଆ॑ଶ୍ୱି॒ନସ୍ତେ ବି॑ଶାଲୟୂ॒ପ ଆ ଲ॑ଭ୍ୟନ୍ତେ (୧)॥ (ଏକା॑ଦଶ ପ୍ରା॒ତଃ ପଞ୍ଚ॑ ବିଂଶତିଃ) ॥ ୫। ୬। ୨୨॥

Not For Commercial Use

(ଋତୁପଶବଃ ॥ ବିଶ୍ୱେଦେବା ଋଷୟଃ)

ପି॒ଶ॒ଙ୍ଗା॒ସ୍ତ୍ରୟୋ॑ ବାସ॒ନ୍ତାଃ ସା॒ରଙ୍ଗା॒ସ୍ତ୍ରୟୋ॒ ଗ୍ରୈଷ୍ମା॒ଃ ପୃଷ॑ନ୍ତ॒ସ୍ତ୍ରୟୋ॒ ବାର୍ଷି॑କା॒ଃ ପୃଶ୍ନି॑ୟ॒ସ୍ତ୍ରୟଃ॑ ଶାର॒ଦାଃ ପୃଶ୍ନି॑ସ॒କ୍-ଥାସ୍ତ୍ରୟୋ॒ ହୈମ॑ନ୍ତିକା ଅବଲି॒ପ୍ତାସ୍ତ୍ରୟଃ॑ ଶୈଶି॒ରାଃ ସଂ॑ବତ୍ସ॒ରାୟ॒ ନିବ॑କ୍ଷସଃ

(୧)॥ (ପି॒ଶଙ୍ଗା॑ ବିଂ॑ଶ॒ତିଃ) **॥ ୫। ୬। ୨୩॥**

=|| 0 ||=

(ହିର॑ଣ୍ୟବର୍ଣା ଅ॒ପାଂ ଗ୍ରହା॑ନ୍ ଭୂତେଷ୍ଟ॒କାଃ ସ॒ଜୂଃ ସଂ॑ବତ୍ସରଂ ପ୍ର॒ଜାପ॑ତି॒ଃ ସ କ୍ଷୁରପ॑ବିର॒ଗ୍ନେର୍ବୈ ଦୀ॒କ୍ଷୟା॑ ସୁବ॒ର୍ଗାୟ॒ ତଂ ୟନ୍ତ୍ରସୂୟତେ॑ ପ୍ର॒ଜାପ॑ତିରୃତୁଭି॒ ରୋହି॑ତ॒ଃ ପୃଶ୍ନି॑ଃ ଶିତିବା॒ହୁରୁ॑ନ୍ନ॒ତଃ କ॒ର୍ଣାଃ ଶୁ॒ଣ୍ଠା ଇନ୍ଦ୍ରା॒ୟାଦି॑ତ୍ୟୈ ସୌ॒ମ୍ୟାବା॑ରୁଣାଃ ସୋମା॒ୟୈକା॑ଦଶ ପି॒ଶଙ୍ଗା॒ସ୍ତ୍ରୟୋ॑ବିଂ॑ଶତିଃ ॥ ୨୩॥)

(ହିର॑ଣ୍ୟବର୍ଣା ଭୂତେଷ୍ଟ॒କାଚ୍ଛନ୍ଦୋ॒ ୟକ୍ନୀ॑ୟା॑ଂସଂ ତ୍ରିବୃଦ୍ଧ୍ୟ॑ଗ୍ନିର୍ବା॑ରୁଣାଶ୍ଚତୁଃ॑ ପଞ୍ଚା॒ଶତ୍ ॥ ୫୪॥)

(ହିର॑ଣ୍ୟବର୍ଣା॒ ନି ବ॑କ୍ଷସଃ ॥)

॥ ହରିଃ ଓଁ ॥

ଇତି କୃଷ୍ଣୟଜୁର୍ବେଦୀୟତୈତ୍ତିରୀୟସଂହିତାୟାଂ ପଞ୍ଚମକାଣ୍ଡେ ଷଷ୍ଠଃ ପ୍ରପାଠକଃ ॥ ୬ ॥

ଓଁ ଶ୍ରୀ ଗଣେଶାୟ ନମଃ

|| ଅଥ ପଞ୍ଚମକାଣ୍ଡେ ସପ୍ତମଃ ପ୍ରପାଠକଃ ||

| ଉପାନୁବାକ୍ୟାବଶିଷ୍ଟକର୍ମନିରୂପଣମ୍ |

(ଚିତ୍ୟଭିମର୍ଷଣାଦି ॥ ଅଗ୍ନିରୃଷିଃ)

ୟୋ ବା ଅୟ଼ଂଥାଦେବତମ୍ଗ୍ନିଂ ଚିନୁତ ଆ ଦେ୍ବତାଂଭ୍ୟୋ ବୃଶ୍ଚ୍ୟତେ୍ ପାପୀଂୟାନ୍ ଭବତି୍ ୟୋ ୟ଼ଂଥାଦେ୍ବ୍ତଂ ନ ଦେ୍ବତାଂଭ୍ୟ୍ ଆ ବୃଂଶ୍ଚ୍ୟତେ୍ ବସୀଂୟାନ୍ ଭବତ୍ୟାଗ୍ନେ୍ୟ୍ୟା ଗାଂୟତ୍ରି୍ୟା ପ୍ରଂଥ୍ମାଂ ଚିତିମ୍ଭି ମୃଂଶେତ୍-ତ୍ରି୍ଷ୍ଟୁଭାଂ ଦ୍ୱିତୀୟା୍ଂ ଜଗଂତ୍ୟା ତୃତୀୟାଂମନୁ୍ଷ୍ଟୁଭାଂ ଚତୁ୍ର୍ଥୀଂ ପ୍ଙ୍କ୍ତ୍ୟା ପଂଞ୍ଚ୍ମୀଂ ୟ଼ଂଥାଦେ୍ବ୍ତମେ୍ବାଗ୍ନିଂ ଚିଂନୁତେ୍ ନ ଦେ୍ବତାଂଭ୍ୟ୍ ଆ ବୃଂଶ୍ଚ୍ୟତେ୍ ବସୀଂୟାନ୍ ଭବ୍ତୀଡାଂୟୈ୍ ବା ଏ୍ଷା ବିଭଂକ୍ତିଃ ପ୍ଶବ୍ ଇଡାଂ ପ୍ଶୁଭିଂରେନଂ (୧) ଚିନୁତେ୍ ୟୋ ବୈ ପ୍ରଜାପଂତୟେ ପ୍ରତି୍ପ୍ରୋଚ୍ୟା୍ଗ୍ନିଂ ଚି୍ନୋତି୍ ନାଽଽର୍ତି୍ମାର୍ଚ୍ଛତ୍ୟଶ୍ୱାଂବ୍ଭିତଂସ୍ତିଷ୍ଠେତାଂ କୃଷ୍ଣ ଉଂତ୍ତର୍ତଃ ଶ୍ୱେ୍ତୋ ଦକ୍ଷିଂଣ୍ସ୍ତାବା୍ଲଭ୍ୟେଷ୍ଟଂକା୍ ଉପଂ ଦଧ୍ୟାଦେ୍ତଦ୍ୱୈ ପ୍ର୍ଜାପଂତେ ରୂ୍ପଂ ପ୍ରାଂଜାପ୍ତ୍ୟୋଽଶ୍ୱଃ ସା୍କ୍ଷାଦେ୍ବ ପ୍ରଜାପଂତୟେ ପ୍ରତି୍ପ୍ରୋଚ୍ୟା୍ଗ୍ନିଂ ଚିଂନୋତି୍ ନାଽଽର୍ତି୍ମାର୍ଚ୍ଛତ୍ୟେ୍ତଦ୍ୱା ଅହ୍ନୋଂ ରୂ୍ପଂ ୟଚ୍ଛେ୍ତୋଽଶ୍ୱୋ୍ ରାତ୍ରି୍ୟୈ କୃଷ୍ଣ ଏ୍ତଦହ୍ନୋଂ (୨) ରୂ୍ପଂ ୟଦିଷ୍ଟଂକା୍ ରାତ୍ରି୍ୟୈ ପୁରୀଂଷ୍ମିଷ୍ଟଂକା ଉପଧା୍ସ୍ୟଞ୍ଛେ୍ତମଶ୍ୱଂମ୍ଭି ମୃଂଶେ୍ତ୍ ପୁରୀଂଷମୁପଧା୍ସ୍ୟନ୍ କୃଷ୍ଣମଂହୋରା୍ତ୍ରାଭ୍ୟାଂମେ୍ବୈନଂ ଚିନୁତେ ହିରଣ୍ୟପା୍ତ୍ରଂ ମଧୋଃ ପୂ୍ର୍ଣଂ ଦଂଦାତି ମଧ୍ବ୍ୟୋଂଽସାନୀତିଂ ସୌର୍ୟା ଚି୍ତ୍ରବ୍ତ୍ୟାଽବେଂକ୍ଷତେ ଚି୍ତ୍ରମେ୍ବ ଭଂବତି ମ୍ଧ୍ୟନ୍ଦି୍ନେଽଶ୍ୱମବଂ ଘ୍ରାପୟତ୍ୟ୍ସୌ ବା ଆଂଦି୍ତ୍ୟ ଇନ୍ଦ୍ରଂ ଏ୍ଷ ପ୍ରଜାପଂତିଃ ପ୍ରାଜାପ୍ତ୍ୟୋଽଶ୍ୱସ୍ତମେ୍ବ ସା୍କ୍ଷାଦୃଂଧ୍ନୋତି (୩)॥

(ଏ୍ନ୍ମେ୍ତଦହ୍ନୋ୍ଽଷ୍ଟା ଚଂତ୍ୱାରିଂଶଚ୍ଚ) ॥ **୫। ୭। ୧॥**

Not For Commercial Use

(ଋଷଭେଷ୍ଟକାଦ୍ୟୁପଧାନମ୍ ॥ ଅଗ୍ନିଋଷିଃ)

ତ୍ୱାମ॑ଗ୍ନେ ବୃଷ॒ଭଂ ଚେକି॑ତାନ॒ଂ ପୁନ॒ର୍ୟୁବା॑ନଂ ଜ॒ନୟ॑ନ୍ନୁପାଗା॑ମ୍ ।

ଅ॒ସ୍ଥୁରି॑ଣୋ॒ ଗାର୍ହ॑ପତ୍ୟାନି ସନ୍ତୁ ତି॒ଗ୍ମେନ॑ ନୋ॒ ବ୍ରହ୍ମ॑ଣା॒ ସଂ ଶି॑ଶାଧି ॥

ପ॒ଶବୋ॒ ବା ଏ॒ତେ ଯଦିଷ୍ଟ॑କା॒ଶ୍ଚିତ୍ୟା॑ଂ ଚିତ୍ୟାମୃଷ॒ଭମୁପ॑ ଦଧାତି ମିଥୁନମେ॒ବାସ୍ୟ॒ ତଦ୍ୟ॒ଜ୍ଞେ

କ॑ରୋତି ପ୍ର॒ଜନ॑ନାୟ॒ ତସ୍ମା॑ଦ୍ୟୂଥେଯୂ॑ଥ ଋଷ॒ଭଃ ॥

ସ॒ଂବ॒ତ୍ସ॒ରସ୍ୟ॑ ପ୍ରତି॒ମାଂ ଯାଂ ତ୍ୱା॑ ରାତ୍ର୍ୟୁ॒ପାସ॑ତେ ।

ପ୍ର॒ଜାଂ ସୁ॒ବୀରା॑ଂ କୃ॒ତ୍ୱା ବିଶ୍ୱ॒ମାୟୁ॒ର୍ବ୍ୟ॑ଶ୍ନବତ୍ ॥

ପ୍ରା॒ଜା॒ପ॒ତ୍ୟା (୧) ମେ॒ତାମୁପ॑ ଦଧାତ୍ରୀ॒ୟଂ ବାବୈଷୈକା॑ଷ୍ଟ॒କା ଯଦେ॒ବୈକା॑ଷ୍ଟ॒କାୟା॒ମନ୍ନ॑ଂ

କ୍ରି॒ୟତେ॒ ତଦେ॒ବୈତୟାଽବ॑ ରୁନ୍ଧ ଏ॒ଷା ବୈ ପ୍ର॒ଜାପ॑ତେଃ କାମ॒ଦୁଘା॒ ତୟୈ॒ବ

ଯଜ॑ମାନୋ॒ଽମୁଷ୍ମି॑ଁଲ୍ଲୋ॒କେଽଗ୍ନିଂ ଦୁ॑ହେ॒ ଯେନ॑ ଦେ॒ବା ଜ୍ୟୋତି॑ଷୋ॒ର୍ଧ୍ୱା ଉ॒ଦାୟ॒ନ୍

ଯେନା॑ଽଽଦି॒ତ୍ୟା ବସ॑ବୋ॒ ଯେନ॑ ରୁ॒ଦ୍ରାଃ ।

ଯେନାଙ୍ଗି॑ରସୋ ମହି॒ମାନ॑ମାନ॒ଶୁସ୍ତେନୈ॑ତୁ ଯଜ॑ମାନଃ ସ୍ୱ॒ସ୍ତି ॥

ସୁ॒ବ॒ର୍ଗାୟ॒ ବା ଏ॒ଷ ଲୋ॒କାୟ॑ (୨) ଚୀୟତେ॒ ଯଦ॒ଗ୍ନିର୍ୟେନ॑ ଦେ॒ବା ଜ୍ୟୋତି॑ଷୋ॒ର୍ଧ୍ୱା

ଉ॒ଦାୟ॒ନ୍ନିତ୍ୟୁ॒ଖ୍ୟ॑ଂ ସମି॑ନ୍ଦ୍ଧ ଇଷ୍ଟ॑କା ଏ॒ବୈତା ଉପ॑ ଧତ୍ତେ ବାନସ୍ପ॒ତ୍ୟାଃ ସୁ॑ବ॒ର୍ଗସ୍ୟ॑ ଲୋ॒କସ୍ୟ॒

ସମ॑ଷ୍ଟ୍ୟୈ ଶ॒ତାୟୁ॑ଧାୟ ଶ॒ତବୀ॑ର୍ୟାୟ ଶ॒ତୋତ॑ୟେଽଭିମାତି॒ଷାହେ॑ ।

ଶ॒ତଂ ଯୋ ନ॑ଃ ଶ॒ରଦୋ॒ ଅଜୀ॑ତା॒ନିନ୍ଦ୍ରୋ॑ ନେଷ॒ଦତି॑ ଦୁରି॒ତାନି॒ ବିଶ୍ୱା॑ ॥

ଯେ ଚ॒ତ୍ୱାରଃ॑ ପ॒ଥୟୋ॑ ଦେବ॒ୟାନା॑ ଅନ୍ତ॒ରା ଦ୍ୟାବା॑ପୃ॒ଥିବୀ ବି॒ୟନ୍ତି॑ ।

ତେଷା॒ଂ ଯୋ ଅଜ୍ୟା॑ନି॒ମଜୀ॑ତିମା॒ବହା॒ତ୍ତସ୍ମୈ॑ ନୋ ଦେବାଃ॒ (୩) ପରି॑ ଦତ୍ତେ॒ହ ସର୍ବେ॑ ॥

ଗ୍ରୀ॒ଷ୍ମୋ ହେ॑ମ॒ନ୍ତ ଉ॒ତ ନୋ॑ ବସ॒ନ୍ତଃ ଶ॒ରଦ୍ବ॒ର୍ଷାଃ ସୁ॑ବି॒ତଂ ନୋ॑ ଅସ୍ତୁ ।

Not For Commercial Use

ତେଷାମୃତୂନାꣳ ଶ୍ରତଶାରଦାନାଂ ନିବ୍ାତ ଏଷାମଭଯେ ସ୍ୟାମ ॥

ଇ୍ଦୁବ୍ସ୍ରାୟ ପରିବସ୍ସ୍ରାୟ ସଂବସ୍ସ୍ରାୟ କୃଣୁତା ବୃହନ୍ନମଃ ।

ତେଷାଂ ବ୍ୟꣳ ସୁମ୍ତୌ ୟ୍ଜ୍ଞିୟାନା୍ଂ ଜ୍ୟୋଗଜୀତା୍ ଅହତାଃ ସ୍ୟାମ ॥

ଭ୍ଦ୍ରାନ୍ନଃ ଶ୍ରେୟଃ ସମନୈଷ୍ଟ ଦେବା୍ସ୍ତ୍ୱୟାଽବ୍ସେନ୍ ସମଶୀମହି ତ୍ୱା ।

ସ ନୋ ମୟୋ୍ଭୂଃ ପିତୋ୍ (୪) ଆ ବିଶସ୍ୱ ଶଂ ତୋ୍କାୟ ତ୍ନୁବେ ସ୍ୟୋ୍ନଃ ॥

ଅଜ୍ୟାନୀରେ୍ତା ଉପ ଦଧାତ୍ୟେ୍ତା ବୈ ଦେ୍ବତା୍ ଅପରାଜିତା୍ସ୍ତା ଏ୍ବ ପ୍ର ବିଶତି୍ ନୈବ

ଜୀୟତେ ବ୍ରହ୍ମବା୍ଦିନୋ ବଦନ୍ତି୍ ୟଦର୍ଧମା୍ସା ମାସା ଋ୍ତବଃ ସଂବସ୍ସ୍ର ଓଷଧୀ୍ଃ ପଚ୍ନ୍ତ୍ୟଥ୍

କସ୍ମା୍ଦ୍ନ୍ୟାଭ୍ୟୋ ଦେ୍ବତାଭ୍ୟ ଆଗ୍ରୟ୍ଣଂ ନିରୁପ୍ୟତ୍ ଇତ୍ୟେ୍ତା ହି ତଦ୍ଦେ୍ବତା ଉ୍ଦଜୟ୍ନ୍

ୟଦୃତୁଭ୍ୟୋ ନି୍ର୍ବପେଦ୍ଦେ୍ବତାଭ୍ୟଃ ସ୍ମଦଂ ଦଧ୍ୟାଦାଗ୍ରୟ୍ଣଂ ନି୍ରୁପ୍ୟେ୍ତା

ଆହୁତୀର୍ଜୁହୋତ୍ୟର୍ଧମା୍ସାନେ୍ବ ମାସାନୃତୂନ୍-ସଂବସ୍ସ୍ରଂ ପ୍ରୀଣାତି୍ ନ ଦେ୍ବତାଭ୍ୟଃ ସ୍ମଦଂ

ଦଧାତି ଭ୍ଦ୍ରାନ୍ନଃ ଶ୍ରେୟ୍ଃ ସମନୈଷ୍ଟ ଦେବା୍ ଇତ୍ୟାହ ହୁତାଦ୍ୟାୟ୍ ୟଜମାନ୍ସ୍ୟାପରାଭାବାୟ

(୫)॥ (ପ୍ରା୍ଜା୍ପ୍ତ୍ୟାଂ ଲୋ୍କାୟ ଦେବାଃ ପିତୋ ଦଧ୍ୟାଦାଗ୍ରୟ୍ଣଂ ପଞ୍ଚ ବିꣳଶତିଶ୍ଚ) ॥ ୫। ୭। ୨॥

(ବଜ୍ରିଣୀଷ୍ଟକୋପଧାନ-ବସୋର୍ଧାରାବିଶେଷବିଧାନମ୍ ॥ ଅଗ୍ନିଋଷିଃ)

ଇନ୍ଦ୍ରସ୍ୟ୍ ବଜ୍ରୋଽସି୍ ବାତ୍ରଘ୍ନସ୍ତନୂପା ନଃ ପ୍ରତିସ୍ପ୍ଶଃ ।

ୟୋ ନଃ ପୁ୍ରସ୍ତାଦ୍ଦକ୍ଷିଣ୍ତଃ ପ୍ଶ୍ଚାଦୁତ୍ତର୍ତୋଽଘାୟୁର୍ଭି୍ଦାସତ୍ୟେ୍ତꣳ ସୋଽଶ୍ମାନମୃଚ୍ଛତୁ ॥

ଦେ୍ବାସୁ୍ରାଃ ସଂୟ୍ତ୍ତା ଆସ୍ନ୍ତେଽସୁରା ଦି୍ଗ୍-ଭ୍ୟ ଆଽବାଧନ୍ତ ତାନ୍ଦେବା ଇଷ୍ୱା ଚ୍ ବଜ୍ରେଣ୍

ଚାପାନୁଦନ୍ତ ୟଦ୍ୱ୍ରିଣୀରୁପ୍ଦଧା୍ତୀଷ୍ୱା ଚୈବ ତଦ୍ୱଜ୍ରେଣ ଚ୍ ୟଜମାନୋ୍ ଭ୍ରାତୃବ୍ୟା୍ନପ

ନୁଦତେ ଦି୍କ୍ଷୂପ (୧) ଦଧାତି ଦେବପୁରା ଏ୍ବୈତାସ୍ତନୂପାନୀଃ ପର୍ୟୂହ୍ତେଽଗ୍ନାବିଷ୍ଣୂ

ସ୍ଜୋଷସେ୍ମା ବର୍ଧନ୍ତୁ ବା୍ଂ ଗିରଃ । ଦ୍ୟୁମ୍ନୈର୍ବାଜେଭି୍ରା ଗତମ୍ ॥

Not For Commercial Use

ବ୍ର॒ହ୍ମ॒ବା॒ଦିନୋ॑ ବଦନ୍ତି॒ ୟନ୍ନ ଦେ॒ବତା॑ୟୈ ଜୁ॒ହ୍ୱତ୍ୟଥ॑ କିଂଦେ॒ବ॒ତ୍ୟା॑

ବସୋ॒ର୍ଧାରେତ୍ୟ॒ଗ୍ନିର୍ବସୁ॑ସ୍ତସ୍ୟୈ॒ଷା ଧାରା॒ ବିଷ୍ଣୁର୍ବସୁ॑ସ୍ତସ୍ୟୈ॒ଷା ଧାରା॑ଽଽଗ୍ନାବୈ॒ଷ୍ଣବ୍ୟର୍ଚା

ବସୋ॒ର୍ଧାରାଂ॑ ଜୁହୋତି ଭାଗ॒ଧେୟେ॑ନୈ॒ବୈନୌ॒ ସମ॑ର୍ଧୟ॒ତ୍ୟଥୋ॑ ଏ॒ତା (୨)

ମେ॒ବାହୁ॑ତିମା॒ୟତ॑ନବତୀଂ କରୋତି॒ ୟତ୍କା॑ମ ଏନାଂ ଜୁହୋତି॒ ତଦେ॒ବାବ॑ ରୁନ୍ଧେ ରୁ॒ଦ୍ରୋ ବା

ଏ॒ଷ ୟଦ॒ଗ୍ନିସ୍ତସ୍ୟୈ॒ତେ ତ॒ନୁବୌ॑ ଘୋ॒ରାଽନ୍ୟା ଶି॒ବାଽନ୍ୟା ୟଚ୍ଛ॑ତରୁ॒ଦ୍ରୀୟଂ॑ ଜୁହୋତି॒

ୟୈବାସ୍ୟ॑ ଘୋ॒ରା ତ॒ନୂସ୍ତାଂ ତେନ॑ ଶମୟତି॒ ୟଦ୍ୱସୋ॒ର୍ଧାରାଂ॑ ଜୁହୋତି॒ ୟୈବାସ୍ୟ॑ ଶି॒ବା

ତ॒ନୂସ୍ତାଂ ତେନ॑ ପ୍ରୀଣାତି॒ ୟୋ ବୈ ବସୋ॒ର୍ଧାରା॑ୟୈ (୩) ପ୍ରତି॒ଷ୍ଠାଂ ବେଦ॒ ପ୍ରତ୍ୟେ॒ବ ତି॑ଷ୍ଠତି॒

ୟଦାଜ୍ୟ॑ମୁଚ୍ଛିଷ୍ୟେ॑ତ॒ ତସ୍ମିନ୍ ବ୍ରହ୍ମୌଦ॒ନଂ ପ॑ଚେ॒ତ୍ତଂ ବ୍ରା॑ହ୍ମଣାଶ୍ଚ॒ତ୍ୱାରଃ॒ ପ୍ରାଶ୍ନୀ॑ୟୁରେ॒ଷ ବା

ଅ॒ଗ୍ନିର୍ୱୈଶ୍ୱାନ॒ରୋ ୟଦ୍-ବ୍ରା॑ହ୍ମଣ ଏ॒ଷା ଖଲୁ॒ ବା ଅ॒ଗ୍ନେଃ ପ୍ରି॒ୟା ତ॒ନୂର୍ୟଦ୍ୱୈ॑ଶ୍ୱାନ॒ରଃ

ପ୍ରି॒ୟାୟା॑ମେ॒ବୈନାଂ॑ ତ॒ନୁବାଂ॒ ପ୍ରତି॑ ଷ୍ଠାପୟତି॒ ଚତ॑ସ୍ରୋ ଧେ॒ନୂର୍ଦ॑ଦ୍ୟା॒ତ୍ତାଭି॑ରେ॒ବ

ୟଜ॑ମାନୋ॒ଽମୁଷ୍ମିଁ॑ଲ୍ଲୋ॒କେ॑ଽଗ୍ନିଂ ଦୁ॑ହେ (୪)॥ (ଉପୈ॒ତାଂ ଧାରା॑ୟୈ॒ ଷଟ୍ଚ॑ତ୍ୱାରିଂଶଚ)॥୫।୭।୩॥

(ହୋମବିଶେଷା ରାଷ୍ଟ୍ରଭୃଦାଖ୍ୟେଷ୍ଟକୋପଧାନଂ ଚ ॥ ଅଗ୍ନିଋଷିଃ)

ଚିତ୍ତିଂ॑ ଜୁହୋମି॒ ମନ॑ସା ଘୃ॒ତେନେତ୍ୟା॒ହାଦା॑ଭ୍ୟା॒ ବୈ ନାମୈ॒ଷାଽଽହୁ॑ତିର୍ୱୈଶ୍ୱକର୍ମ॒ଣୀ ନୈନ॑ଂ

ଚିକ୍ୟା॒ନଂ ଭ୍ରାତୃ॑ବ୍ୟୋ ଦଭ୍ନୋ॒ତ୍ୟଥୋ॑ ଦେ॒ବତା॑ ଏ॒ବାବ॑ ରୁନ୍ଧେଽଗ୍ନେ॒ ତମ॒ଦ୍ୟେତି॑ ପ॒ଙ୍କ୍ତ୍ୟା

ଜୁ॑ହୋତି ପ॒ଙ୍କ୍ତ୍ୟାଽଽହୁ॑ତ୍ୟା ୟଜ୍ଞମୁ॒ଖମା ର॑ଭତେ ସ॒ପ୍ତ ତେ॑ ଅଗ୍ନେ ସ॒ମିଧଃ॑ ସ॒ପ୍ତ ଜି॒ହ୍ୱା

ଇତ୍ୟା॑ହ॒ ହୋତ୍ରା॑ ଏ॒ବାବ॑ ରୁନ୍ଧେ॒ଽଗ୍ନିର୍ଦେ॒ବେଭ୍ୟୋଽପା॑କ୍ରାମଦ୍-ଭାଗ॒ଧେୟ॑ଂ (୧) ମି॒ଚ୍ଛମା॑ନ॒ସ୍ତସ୍ମା॑

ଏ॒ତଦ୍-ଭା॑ଗ॒ଧେୟଂ॒ ପ୍ରାୟ॑ଚ୍ଛନ୍ନେ॒ତଦ୍ୱା ଅ॒ଗ୍ନେର॑ଗ୍ନିହୋ॒ତ୍ରମେ॒ତର୍ହି॒ ଖଲୁ॒ ବା ଏ॒ଷ ଜା॒ତୋ ୟର୍ହି॒

ସର୍ବ॑ଶ୍ଚି॒ତୋ ଜା॒ତାୟୈ॒ବାସ୍ମା॒ ଅନ୍ନ॒ମପି॑ ଦଧାତି॒ ସ ଏ॑ନଂ ପ୍ରୀ॒ତଃ ପ୍ରୀ॑ଣାତି॒ ବସୀ॑ୟାନ୍ ଭବତି

ବ୍ରହ୍ମ॒ବା॒ଦିନୋ॑ ବଦନ୍ତି॒ ୟଦେ॒ଷ ଗାର୍ହ॑ପତ୍ୟଶ୍ଚୀ॒ୟତେଽଥ॒ କ୍ୱା॑ସ୍ୟାଽଽହବ॒ନୀୟ॒ ଇତ୍ୟ॒ସାବା॑ଦି॒ତ୍ୟ

Not For Commercial Use

ଇତି ବ୍ରୂୟାଦେତସ୍ମିନ୍ ହି ସର୍ବାଭ୍ୟୋ ଦେବତାଭ୍ୟୋ ଜୁହ୍ୱତି (୨) ଯ ଏବଂ ବିଦ୍ୱାନଗ୍ନିଂ ଚିନୁତେ ସାକ୍ଷାଦେବ ଦେବତା ଋଧ୍ନୋତ୍ୟଗ୍ନେ ଯଶସ୍ୱିନ୍ ଯଶସେମମର୍ପୟେନ୍ଦ୍ରାବତୀମପଚିତୀମିହାଽଽବହ । ଅୟଂ ମୂର୍ଧା ପରମେଷ୍ଠୀ ସୁବର୍ଚାଃ ସମାନାନାମୁତ୍ତମଶ୍ଳୋକୋ ଅସ୍ତୁ ॥

ଭଦ୍ରଂ ପଶ୍ୟନ୍ତ ଉପ ସେଦୁରଗ୍ରେ ତପୋ ଦୀକ୍ଷାମୃଷୟଃ ସୁବର୍ବିଦଃ ।

ତତଃ କ୍ଷତ୍ରଂ ବଲମୋଜଶ୍ଚ ଜାତଂ ତଦସ୍ମୈ ଦେବା ଅଭି ସଂ ନମନ୍ତୁ ॥

ଧାତା ବିଧାତା ପରମୋ (୩) ତ ସଂଦୃକ୍ ପ୍ରଜାପତିଃ ପରମେଷ୍ଠୀ ବିରାଜା ।

ସ୍ତୋମାଶ୍ଛନ୍ଦାଂସି ନିବିଦୋ ମ ଆହୁରେତସ୍ମୈ ରାଷ୍ଟ୍ରମଭି ସଂ ନମାମ ॥

ଅଭ୍ୟାବର୍ତଧ୍ୱମୁପମେତ ସାକମୟଂ ଶାସ୍ତାଽଧିପତିର୍ବୋ ଅସ୍ତୁ ।

ଅସ୍ୟ ବିଜ୍ଞାନମନୁ ସଂ ରଭଧ୍ୱମିମଂ ପଶ୍ଚାଦନୁ ଜୀବାଥ ସର୍ବେ ॥

ରାଷ୍ଟ୍ରଭୃତ ଏତା ଉପ ଦଧାତ୍ୟେଷା ବା ଅଗ୍ନେଶ୍ଚିତୀ ରାଷ୍ଟ୍ରଭୃତ୍ତୟୈବାସ୍ମିନ୍ ରାଷ୍ଟ୍ରଂ ଦଧାତି ରାଷ୍ଟ୍ରମେବ ଭବତି ନାସ୍ମାଦ୍ରାଷ୍ଟ୍ରଂ ଭ୍ରଂଶତେ (୪)॥

(ଭାଗଧେୟଂ ଜୁହ୍ୱତି ପରମା ରାଷ୍ଟ୍ରଂ ଦଧାତି ସପ୍ତ ଚ) **॥ ୫। ୭। ୪॥**

(ପୁନଃ ପରୀନ୍ଧନାଦିବିଧାନମ୍ ॥ ଅଗ୍ନିଋଷିଃ)

ଯଥା ବୈ ପୁତ୍ରୋ ଜାତୋ ମ୍ରିୟତ ଏବଂ ବା ଏଷ ମ୍ରିୟତେ ଯସ୍ୟାଗ୍ନିରୁଖ୍ୟ ଉଦ୍ୱାୟତି ଯନ୍ନିର୍ମନ୍ଥ୍ୟଂ କୁର୍ୟାଦ୍ୱି ଚ୍ଛିନ୍ଦ୍ୟାଦ୍-ଭ୍ରାତୃବ୍ୟମସ୍ମୈ ଜନୟେତ୍ସ ଏବ ପୁନଃ ପରୀଧ୍ୟଃ ସ୍ୱାଦେବୈନଂ ୟୋନେର୍ଜନୟତି ନାସ୍ମୈ ଭ୍ରାତୃବ୍ୟଂ ଜନୟତି ତମୋ ବା ଏତଂ ଗୃହ୍ଣାତି ଯସ୍ୟାଗ୍ନିରୁଖ୍ୟ ଉଦ୍ୱାୟତି ମୃତ୍ୟୁସ୍ତମଃ କୃଷ୍ଣଂ ବାସଃ କୃଷ୍ଣା ଧେନୁର୍ଦକ୍ଷିଣା ତମସେ (୧) ବ ତମୋ ମୃତ୍ୟୁମପ ହତେ ହିରଣ୍ୟଂ ଦଦାତି ଜ୍ୟୋତିର୍ବୈ ହିରଣ୍ୟଂ ଜ୍ୟୋତିଷୈବ ତମୋଽପ ହତେଽଥୋ ତେଜୋ ବୈ ହିରଣ୍ୟଂ ତେଜ ଏବାଽଽତ୍ମନ୍ଧତ୍ତେ ସୁବର୍ନ ଘର୍ମଃ ସ୍ୱାହା ସୁବର୍ନାର୍କଃ ସ୍ୱାହା

Not For Commercial Use

ସୁବ॒ର୍ନ ଶୁ॒କ୍ରଃ ସ୍ୱାହା॒ ସୁବ॒ର୍ନ ଜ୍ୟୋତିଃ॒ ସ୍ୱାହା॒ ସୁବ॒ର୍ନ ସୂର୍ଯ॒ଃ ସ୍ୱାହା॒ଽର୍କୋ ବା ଏ॒ଷ
ଯଦ॒ଗ୍ନିର॒ସାବା॑ଦି॒ତ୍ୟୋ॑ (୨) ଽଶ୍ୱମେ॒ଧୋ ଯଦେ॒ତା ଆହୁ॑ତୀର୍ଜୁ॒ହୋତ୍ୟ॑ର୍କାଶ୍ୱମେ॒ଧୟୋ॑ରେ॒ବ
ଜ୍ୟୋତୀଂ॑ଷି॒ ସଂ ଦଧାତ୍ୟେ॒ଷ ହ॒ ତ୍ୱା ଅ॑ର୍କାଶ୍ୱମେ॒ଧୀ ଯସ୍ୟୈ॒ତଦ॒ଗ୍ନୌ କ୍ରି॒ୟତ॒ ଆପୋ॒ ବା
ଇ॒ଦମଗ୍ରେ॑ ସଲି॒ଲମା॑ସୀ॒ତ୍ସ ଏ॒ତାଂ ପ୍ର॒ଜାପ॑ତିଃ ପ୍ରଥ॒ମାଂ ଚିତି॑ମପଶ୍ୟ॒ତ୍ତାମୁପା॑ଧତ୍ତ॒
ତଦି॒ୟମ॑ଭବ॒ତ୍ତଂ ବି॒ଶ୍ୱକ॑ର୍ମାଽବ୍ରବୀ॒ଦୁପ॒ ତ୍ୱାଽଽୟା॒ନୀତି॒ ନେହ ଲୋ॒କୋ॑ଽସ୍ତୀତ୍ୟ॑ (୩) ବ୍ରବୀ॒ତ୍ସ
ଏ॒ତାଂ ଦ୍ୱି॒ତୀୟା॒ଂ ଚିତି॑ମପଶ୍ୟ॒ତ୍ତାମୁପା॑ଧତ୍ତ॒ ତଦ॒ନ୍ତରି॑କ୍ଷମଭବ॒ତ୍ସ ଯ॒ଜ୍ଞଃ ପ୍ର॒ଜାପ॑ତିମବ୍ରବୀ॒ଦୁପ॒
ତ୍ୱାଽଽୟା॒ନୀତି॒ ନେହ ଲୋ॒କୋ॑ଽସ୍ତୀତ୍ୟ॑ବ୍ରବୀ॒ତ୍ସ ବି॒ଶ୍ୱକ॑ର୍ମାଣମବ୍ରବୀ॒ଦୁପ॒ ତ୍ୱାଽଽୟା॒ନୀତି॒ କେନ॑
ମୋ॒ପୈଷ୍ୟ॒ସୀତି॒ ଦିଶ୍ୟା॑ଭି॒ରିତ୍ୟ॑ବ୍ରବୀ॒ତ୍ତଂ ଦିଶ୍ୟା॑ଭିରୁ॒ପୈତ୍ତା ଉପା॑ଧତ୍ତ॒ ତା ଦିଶୋ॑ (୪)
ଽଭବ॒ନ୍-ସ ପ॑ରମେ॒ଷ୍ଠୀ ପ୍ର॒ଜାପ॑ତିମବ୍ରବୀ॒ଦୁପ॒ ତ୍ୱାଽଽୟା॒ନୀତି॒ ନେହ ଲୋ॒କୋ॑ଽସ୍ତୀତ୍ୟ॑ବ୍ରବୀ॒ତ୍ସ
ବି॒ଶ୍ୱକ॑ର୍ମାଣଂ ଚ ଯ॒ଜ୍ଞଂ ଚା॑ବ୍ରବୀ॒ଦୁପ॑ ବା॒ମାଽୟା॒ନୀତି॒ ନେହ ଲୋ॒କୋ॑ଽସ୍ତୀତ୍ୟ॑ବ୍ରୂତା॒ଂ ସ
ଏ॒ତାଂ ତୃ॒ତୀୟା॒ଂ ଚିତି॑ମପଶ୍ୟ॒ତ୍ତାମୁପା॑ଧତ୍ତ॒ ତଦ॒ସାବ॑ଭବ॒ତ୍ସ ଆ॑ଦି॒ତ୍ୟଃ ପ୍ର॒ଜାପ॑ତିମବ୍ରବୀ॒ଦୁପ॒
ତ୍ୱା (୫) ଆଽୟା॒ନୀତି॒ ନେହ ଲୋ॒କୋ॑ଽସ୍ତୀତ୍ୟ॑ବ୍ରବୀ॒ତ୍ସ ବି॒ଶ୍ୱକ॑ର୍ମାଣଂ ଚ ଯ॒ଜ୍ଞଂ ଚା॑ବ୍ରବୀ॒ଦୁପ॑
ବା॒ମାଽୟା॒ନୀତି॒ ନେହ ଲୋ॒କୋ॑ଽସ୍ତୀତ୍ୟ॑ବ୍ରୂତା॒ଂ ସ ପ॑ରମେ॒ଷ୍ଠିନ॑ମବ୍ରବୀ॒ଦୁପ॒ ତ୍ୱାଽଽୟା॒ନୀତି॒
କେନ॑ ମୋ॒ପୈଷ୍ୟ॒ସୀତି॑ ଲୋକଂ ପୃ॒ଣୟେତ୍ୟ॑ବ୍ରବୀ॒ତ୍ତଂ ଲୋ॑କଂ
ପୃ॒ଣୟୋ॒ପୈତ୍ତସ୍ମା॒ଦୟା॑ତୟାମ୍ନୀ ଲୋକଂ ପୃ॒ଣାଽୟା॑ତୟାମା॒ ହ୍ୟ॑ସା (୬)
ବା॑ଦି॒ତ୍ୟସ୍ତାନୃ॑ଷୟୋଽବ୍ରୁବ॒ନ୍ନୁପ॑ ବ॒ ଆଽୟା॒ମେତି॒ କେନ॑ ନ ଉ॒ପୈଷ୍ୟ॒ଥେତି॑
ଭୂ॒ମ୍ନେତ୍ୟ॑ବ୍ରୁବ॒ନ୍ତାନ୍ଦ୍ୱାଭ୍ୟା॒ଂ ଚିତୀ॑ଭ୍ୟାମୁ॒ପାୟ॒ନ୍-ସ ପଞ୍ଚ॑ଚିତୀକ॒ଃ ସମ॑ପଦ୍ୟତ॒ ଯ ଏ॒ବଂ
ବି॒ଦ୍ୱାନ॒ଗ୍ନିଂ ଚି॑ନୁ॒ତେ ଭୂୟା॑ନେ॒ବ ଭ॑ବତ୍ୟ॒ଭୀମାଁ॑ଲ୍ଲୋ॒କାଞ୍ଜ॑ୟତି ବି॒ଦୁରେ॑ନଂ ଦେ॒ବା ଅଥୋ॑
ଏ॒ତାସା॑ମେ॒ବ ଦେ॒ବତା॑ନା॒ଂ ସାୟୁ॑ଜ୍ୟଂ ଗଚ୍ଛତି (୭)॥

Not For Commercial Use

(ତମ୍ସାଽଦି॒ତ୍ୟୋଽସ୍ତୀତି॒ ଦିଶଂ ଆଦି॒ତ୍ୟଃ ପ୍ର॒ଜାପ॑ତିମବ୍ରବୀ॒ଦୁପ॑ ଦ୍ୱା॒ସୌ ପଞ୍ଚ॑ ଚତ୍ୱାରି॒ଂଶଚ୍ଚ)॥ **୫। ୭। ୫॥**

(ବ୍ରତେଷ୍ଟକାପ୍ରଶଂସା ॥ ଅଗ୍ନିଋଷିଃ)

ବୟୋ॒ ବା ଅ॒ଗ୍ନିର୍ୟଦ॑ଗ୍ନି॒ଚିତ୍ ପ॒କ୍ଷିଣୋ॑ଽଶ୍ନୀ॒ୟାତ୍ ତମେ॒ବାଗ୍ନିମ॑ଦ୍ୟା॒ଦାର୍ତି॒ମାର୍ଚ୍ଛେ॑ତ୍ ସଂବତ୍ସ॒ରଂ

ବ୍ର॒ତଂ ଚ॑ରେତ୍ ସଂବତ୍ସ॒ରଂ ହି ବ୍ର॒ତଂ ନାତି॑ ପ॒ଶୁର୍ବା ଏ॒ଷ ୟଦ॒ଗ୍ନିର୍ହି॒ନସ୍ତି॒ ଖଲୁ॒ ବୈ ତଂ

ପ॒ଶୁର୍ୟ ଏ॑ନଂ ପୁ॒ରସ୍ତା॑ତ୍ ପ୍ର॒ତ୍ୟଞ୍ଚ॑ମୁପ॒ ଚର॑ତି॒ ତସ୍ମା॑ତ୍ ପ॒ଶ୍ଚାତ୍ ପ୍ରା॒ଙ୍ଗୁପ॒ଚର୍ୟ॑

ଆ॒ତ୍ମନୋଽହି॑ଂସାୟୈ॒ ତେଜୋ॑ଽସି॒ ତେଜୋ॑ ମେ ୟଚ୍ଛ ପୃଥି॒ବୀଂ ୟ॑ଚ୍ଛ (୧) ପୃଥି॒ବ୍ୟୈ ମା॑

ପାହି॒ ଜ୍ୟୋତି॑ରସି॒ ଜ୍ୟୋତି॑ର୍ମେ ୟଚ୍ଛା॒ନ୍ତରି॑କ୍ଷଂ ୟଚ୍ଛା॒ନ୍ତରି॑କ୍ଷାନ୍ମା ପାହି॒ ସୁବ॑ରସି॒ ସୁବ॑ର୍ମେ ୟଚ୍ଛ

ଦିବଂ॑ ୟଚ୍ଛ ଦି॒ବୋ ମା॑ ପା॒ହୀତ୍ୟା॑ହୈ॒ତାଭି॒ର୍ବା ଇ॒ମେ ଲୋ॒କା ବିଧୃ॑ତା॒ ୟଦେ॒ତା

ଉ॑ପ॒ଦଧା॑ତ୍ୟେ॒ଷାଂ ଲୋ॒କାନା॒ଂ ବିଧୃ॑ତ୍ୟୈ ସ୍ୱୟମାତୃ॒ଣ୍ଣା ଉ॑ପ॒ଧାୟ॑ ହିରଣ୍ୟେଷ୍ଟ॒କା ଉପ॑

ଦଧାତୀ॒ମେ ବୈ ଲୋ॒କାଃ ସ୍ୱ॑ୟମାତୃ॒ଣ୍ଣା ଜ୍ୟୋତି॒ର୍ହିର॑ଣ୍ୟ॒ଂ ୟତ୍-ସ୍ୱ॑ୟମାତୃ॒ଣ୍ଣା ଉ॑ପ॒ଧାୟ॑ (୨)

ହିରଣ୍ୟେଷ୍ଟ॒କା ଉ॑ପ॒ଦଧା॑ତୀ॒ମାନେ॒ବୈତାଭି॑ର୍ଲୋ॒କାଞ୍ଜ୍ୟୋତି॑ଷ୍ମତଃ କୁରୁ॒ତେଽଥୋ॑

ଏ॒ତାଭି॑ରେ॒ବାସ୍ମା॑ ଇ॒ମେ ଲୋ॒କାଃ ପ୍ର ଭା॑ନ୍ତି॒ ୟାସ୍ତେ॑ ଅଗ୍ନେ॒ ସୂର୍ୟେ॒ ରୁଚ॑ ଉଦ୍ୟ॒ତୋ

ଦିବ॑ମାତ॒ନ୍ୱନ୍ତି॑ ର॒ଶ୍ମିଭିଃ॑ ।

ତାଭି॒ଃ ସର୍ବା॑ଭୀ ରୁ॒ଚେ ଜନା॑ୟ ନସ୍କୃଧି ॥

ୟା ବୋ॑ ଦେବାଃ॒ ସୂର୍ୟେ॒ ରୁଚୋ॒ ଗୋଷ୍ୱଶ୍ୱେ॑ଷୁ॒ ୟା ରୁଚ॑ଃ ।

ଇନ୍ଦ୍ରା॑ଗ୍ନୀ॒ ତାଭି॒ଃ ସର୍ବା॑ଭି॒ ରୁଚଂ॑ ନୋ ଧତ୍ତ ବୃହସ୍ପତେ ॥

ରୁଚଂ॑ ନୋ ଧେହି (୩) ବ୍ରାହ୍ମ॒ଣେଷୁ॒ ରୁଚ॒ଂ ରାଜ॑ସୁ ନସ୍କୃଧି ।

ରୁଚଂ॑ ବି॒ଶ୍ୟେ॑ଷୁ ଶୂ॒ଦ୍ରେଷୁ॒ ମୟି॑ ଧେହି ରୁ॒ଚା ରୁଚ॑ମ୍ ॥

ଦ୍ୱେ॒ଧା ବା ଅ॒ଗ୍ନିଂ ଚି॑କ୍ୟା॒ନସ୍ୟ॒ ୟଶ॑ ଇନ୍ଦ୍ରି॒ୟଂ ଗ॑ଚ୍ଛତ୍ୟ॒ଗ୍ନିଂ ବା॑ ଚି॒ତମୀ॑ଜା॒ନଂ ବା॒ ୟଦେ॒ତା

Not For Commercial Use

ଆହୁ॑ତୀର୍ଜୁ॒ହୋତ୍ୟା॒ମ୍ନେ॒ବ ୟଶ ଇନ୍ଦ୍ରି॒ୟଂ ଧ॑ତ୍ତ ଈଶ୍ୱ॒ରୋ ବା ଏ॒ଷ ଆର୍ତି॒ମାର୍ତୋ॒ର୍ୟୋ॑ଽଗ୍ନିଂ

ଚି॒ନ୍ୱନ୍ନ॑ଧି॒ କ୍ରାମ॑ତି॒ ତତ୍ତ୍ୱା॑ ୟାମି॒ ବ୍ରହ୍ମ॑ଣା॒ ବନ୍ଦ॑ମାନ॒ ଇତି॑ ବାରୁ॒ଣ୍ୟର୍ଚା (୪)

ଜୁ॑ହୁୟା॒ଚ୍ଛାନ୍ତି॑ରେ॒ବୈଷାଽଗ୍ନେର୍ଗୁପ୍ତି॑ରା॒ମ୍ନୋ॑ ହ॒ବିଷ୍କୃ॑ତୋ॒ ବା ଏ॒ଷ ୟୋଽଗ୍ନିଂ ଚି॑ନୁ॒ତେ ୟଥା॒ ବୈ

ହ॒ବିଃ ସ୍କନ୍ଦ॑ତ୍ୟେ॒ବଂ ବା ଏ॒ଷ ସ୍କନ୍ଦ॑ତି॒ ୟୋଽଗ୍ନିଂ ଚି॒ତ୍ୱା ସ୍ତ୍ରି॒ୟମୁ॑ପୈ॒ତି ମୈତ୍ରାବରୁ॒ଣ୍ୟାଽଽମିକ୍ଷ॑ୟା

ୟଜେତ ମୈତ୍ରାବରୁ॒ଣତା॑ମେ॒ବୋପୈ॑ତ୍ୟା॒ମ୍ନୋଽସ୍କନ୍ଦା॑ୟ ୟୋ ବା ଅ॒ଗ୍ନିମୃ॑ତୁ॒ସ୍ଥାଂ

ବେଦ॒ର୍ତୁର୍ତୁ॑ରସ୍ମୈ॒ କଳ୍ପ॑ମାନ ଏତି॒ ପ୍ରତ୍ୟେ॒ବ ତି॑ଷ୍ଠତି ସଂବତ୍ସ॒ରୋ ବା ଅ॒ଗ୍ନି (୫) ଋତୁ॒ସ୍ଥାସ୍ତସ୍ୟ॑

ବସ॒ନ୍ତଃ ଶିରୋ॑ ଗ୍ରୀ॒ଷ୍ମୋ ଦକ୍ଷି॑ଣଃ ପ॒କ୍ଷୋ ବ॒ର୍ଷାଃ ପୁଚ୍ଛ॑ꣳ ଶ॒ରଦୁତ୍ତ॑ରଃ ପ॒କ୍ଷୋ ହେମ॒ନ୍ତୋ

ମଧ୍ୟଂ॑ ପୂର୍ବପ॒କ୍ଷାଶ୍ଚିତ॑ୟୋଽପରପ॒କ୍ଷାଃ ପୁରୀ॑ଷମହୋରା॒ତ୍ରାଣୀଷ୍ଟ॑କା ଏ॒ଷ ବା ଅ॒ଗ୍ନିରୃ॑ତୁ॒ସ୍ଥା ୟ

ଏ॒ବଂ ବେଦ॒ର୍ତୁର୍ତୁ॑ରସ୍ମୈ॒ କଳ୍ପ॑ମାନ ଏତି॒ ପ୍ରତ୍ୟେ॒ବ ତି॑ଷ୍ଠତି ପ୍ର॒ଜାପ॑ତି॒ର୍ବା ଏ॒ତଂ

ଜ୍ୟୈଷ୍ଠ୍ୟ॑କାମୋ॒ ନ୍ୟ॑ଧତ୍ତ॒ ତତୋ॒ ବୈ ସ ଜ୍ୟୈଷ୍ଠ୍ୟ॑ମଗଚ୍ଛ॒ଦ୍ୟ ଏ॒ବଂ ବି॒ଦ୍ୱାନ॒ଗ୍ନିଂ ଚି॑ନୁ॒ତେ

ଜ୍ୟୈଷ୍ଠ୍ୟ॑ମେ॒ବ ଗ॑ଚ୍ଛତି (୬)॥

(ପୃ॒ଥି॒ବୀଂ ୟ॑ଚ୍ଛ ୟସ୍ତ୍ୱ॒ୟମାତୃଣ୍ଣା ଉ॑ପ॒ଧାୟ॑ ଧେହ୍ୟୂ॒ଚାଽଗ୍ନିଶ୍ଚି॑ନୁତେ ତ୍ରୀଣି ଚ) **॥ ୫। ୭। ୬॥**

(ଆକୂତିମନ୍ତ୍ରାଃ ॥ ଅଗ୍ନିଋଷିଃ)

ୟଦାକୂ॑ତାତ୍-ସ॒ମସୁ॑ସ୍ରୋଦ୍ଧୃଦୋ ବା॒ ମନ॑ସୋ ବା॒ ସଂଭୃ॑ତ॒ଂ ଚକ୍ଷୁ॑ଷୋ ବା ।

ତମନୁ॒ ପ୍ରେହି॑ ସୁକୃ॒ତସ୍ୟ॑ ଲୋ॒କଂ ୟତ୍ରର୍ଷ॑ୟଃ ପ୍ରଥମ॒ଜା ୟେ ପୁ॑ରା॒ଣାଃ ॥

ଏ॒ତꣳ ସ॑ଧସ୍ଥ॒ ପରି॑ ତେ ଦଦାମି॒ ୟମା॒ବହା॑ଚ୍ଛେବ॒ଧିଂ ଜା॒ତବେ॑ଦାଃ ।

ଅ॒ନ୍ୱା॒ଗ॒ନ୍ତା ୟ॒ଜ୍ଞପ॑ତିର୍ବୋ॒ ଅତ୍ର॒ ତꣳ ସ୍ମ॑ ଜାନୀତ ପର॒ମେ ବ୍ୟୋ॑ମନ୍ ॥

ଜା॒ନୀ॒ତାଦେ॑ନଂ ପର॒ମେ ବ୍ୟୋ॑ମ॒ନ୍-ଦେବାଃ॒ ସଧସ୍ଥା ବି॒ଦ ରୂ॒ପମ॑ସ୍ୟ ।

ୟଦା॒ଗଚ୍ଛା॑ତ୍ (୧) ପ॒ଥିଭି॑ର୍ଦେବ॒ୟାନୈ॑ରିଷ୍ଟାପୂ॒ର୍ତେ କୃ॑ଣୁତାଦା॒ବିର॑ସ୍ମୈ ॥

Not For Commercial Use

ସଂ ପ୍ର ଚ୍ୟ॑ବଧ୍ୱମନୁ ସଂ ପ୍ର ୟାତାଗ୍ନେ ପଥୋ ଦେ॑ବୟାନା॑ନ୍ କୃଣୁଧ୍ୱମ୍ ।

ଅସ୍ମିନ୍-ସ୍ଧସ୍ଥେ ଅଧ୍ୟୁତ୍ତ॑ରସ୍ମିନ୍ ବିଶ୍ୱେ ଦେବା ୟଜ॑ମାନଶ୍ଚ ସୀଦତ ॥

ପ୍ରସ୍ତରେଣ॑ ପରିଧିନା॑ ସ୍ରୁଚା ବେଦ୍ୟା॑ ଚ ବର୍ହିଷା॑ ।

ଋଚେମଂ ୟଜ୍ଞଂ ନୋ॑ ବହ ସୁବ॑ର୍ଦ୍ଦେବେଷୁ ଗନ୍ତବେ ॥

ୟଦିଷ୍ଟଂ ୟତ୍-ପ॑ରାଦାନଂ ୟଦ୍ଦତ୍ତଂ ୟା ଚ ଦକ୍ଷି॑ଣା ।

ତ (୨) ଦଗ୍ନିର୍ବୈ॑ଶ୍ୱକର୍ମ॑ଣଃ ସୁବ॑ର୍ଦ୍ଦେବେଷୁ॑ ନୋ ଦଧତ୍ ॥

ୟେନା॑ ସହସ୍ରଂ ବହ॑ସି ୟେନା॑ଗ୍ନେ ସର୍ବବେଦସମ୍ ।

ତେନେମଂ ୟଜ୍ଞଂ ନୋ॑ ବହ ସୁବ॑ର୍ଦ୍ଦେବେଷୁ ଗନ୍ତ॑ବେ ॥

ୟେନା॑ଗ୍ନେ ଦକ୍ଷି॑ଣା ୟୁକ୍ତା ୟଜ୍ଞଂ ବହ॑ନ୍ତ୍ୟୃତ୍ୱିଜଃ ।

ତେନେମଂ ୟଜ୍ଞଂ ନୋ॑ ବହ ସୁବ॑ର୍ଦ୍ଦେବେଷୁ ଗନ୍ତ॑ବେ ॥

ୟେନା॑ଗ୍ନେ ସୁକୃତଃ॑ ପଥା ମଧୋର୍ଧାରା॑ ବ୍ୟାନଶୁଃ ।

ତେନେମଂ ୟଜ୍ଞଂ ନୋ॑ ବହ ସୁବ॑ର୍ଦ୍ଦେବେଷୁ ଗନ୍ତ॑ବେ ॥

ୟତ୍ର ଧାରା ଅନ॑ପେତା ମଧୋ॑ର୍ଘୃତସ୍ୟ॑ ଚ ୟାଃ ।

ତଦଗ୍ନିର୍ବୈ॑ଶ୍ୱକର୍ମ॑ଣଃ ସୁବ॑ର୍ଦ୍ଦେବେଷୁ॑ ନୋ ଦଧତ୍ (୩)॥

(ଆଗଚ୍ଛାତ୍ତଦ୍ୱ୍ୟା॑ନଶୁସ୍ତେନେମଂ ୟଜ୍ଞଂ ନୋ॑ ବହ ସୁବ॑ର୍ଦ୍ଦେବେଷୁ ଗନ୍ତ॑ବେ ଚତୁ॑ର୍ଦଶ ଚ) **॥ ୫। ୭। ୭॥**

(ସ୍ୱୟଂଚିତିଃ; କୂର୍ମୋପଧାନଂ ଚ ॥ ଅଗ୍ନିଋଷିଃ)

ୟାସ୍ତେ॑ ଅଗ୍ନେ ସମିଧୋ ୟାନି ଧାମ ୟା ଜିହ୍ୱା ଜା॑ତବେଦୋ ୟୋ ଅର୍ଚିଃ ।

ୟେ ତେ॑ ଅଗ୍ନେ ମେଡୟୋ ୟ ଇନ୍ଦ॑ବସ୍ତେଭି॑ରାତ୍ମାନଂ॑ ଚିନୁହି ପ୍ରଜାନନ୍ ॥

ଉତ୍ସନ୍ନୟଜ୍ଞୋ ବା ଏଷ ୟଦଗ୍ନିଃ କିଂ ବା॑ଽହୈତସ୍ୟ॑ କ୍ରିୟତେ କିଂ ବା ନ ୟଦ୍ୱା

Not For Commercial Use

ଅ॑ଧ୍ୱ॒ର୍ୟୁର॒ଗ୍ନେଷ୍ଟି॒ନ୍ୱନ॑ନ୍ତ॒ରେତ୍ୟା॑ମ୍ନୋ॒ ବୈ ତଦ॒ନ୍ତରେ॑ତି॒ ୟାସ୍ତେ॑ ଅଗ୍ନେ ସ॒ମିଧୋ॒ ୟାନି॒ (୧)

ଧାମେତ୍ୟା॑ହୈ॒ଷା ବା ଅ॒ଗ୍ନେଃ ସ୍ୱ॑ୟଂ ଚି॒ତିର॒ଗ୍ନିରେ॒ବ ତଦ॒ଗ୍ନିଂ ଚି॑ନୋତି॒

ନାଧ୍ୱ॒ର୍ୟୁରା॒ମ୍ନୋ॒ଽନ୍ତରେ॑ତି॒ ଚତ॑ସ୍ର॒ ଆଶାଃ॒ ପ୍ର ଚ॑ରନ୍ତ୍ୱ॒ଗ୍ନୟ॑ ଇ॒ମଂ ନୋ॑ ୟ॒ଜ୍ଞଂ ନ॑ୟତୁ

ପ୍ରଜା॒ନନ୍ ।

ଘୃ॒ତଂ ପିନ୍ୱ॑ନ୍ନ॒ଜରଂ॑ଁ ସୁ॒ବୀରଂ॒ ବ୍ରହ୍ମ॑ ସ॒ମିଦ୍-ଭ॑ବ॒ତ୍ୟାହୁ॑ତୀନାମ୍ ॥

ସୁ॒ବ॒ର୍ଗାୟ॒ ବା ଏ॒ଷ ଲୋ॒କାୟୋପ॑ ଧୀୟତେ॒ ୟତ୍-କୂ॒ର୍ମଶ୍ଚତ॑ସ୍ର॒ ଆଶାଃ॒ ପ୍ର ଚ॑ରନ୍ତ୍ୱ॒ଗ୍ନୟ॒

ଇତ୍ୟା॑ହ॒ (୨) ଦିଶ॑ ଏ॒ବୈତେନ॒ ପ୍ର ଜା॑ନାତ୍ୟି॒ମଂ ନୋ॑ ୟ॒ଜ୍ଞଂ ନ॑ୟତୁ ପ୍ରଜା॒ନନ୍ନିତ୍ୟା॑ହ

ସୁ॒ବର୍ଗସ୍ୟ॑ ଲୋ॒କସ୍ୟା॒ଭିନୀ॑ତ୍ୟୈ॒ ବ୍ରହ୍ମ॑ ସ॒ମିଦ୍-ଭ॑ବ॒ତ୍ୟାହୁ॑ତୀନା॒ମିତ୍ୟା॑ହ॒ ବ୍ରହ୍ମ॑ଣା॒ ବୈ ଦେ॒ବାଃ

ସୁ॑ବ॒ର୍ଗଂ ଲୋ॒କମା॑ୟ॒ନ୍ ୟଦ୍-ବ୍ର॒ହ୍ମଣ୍ୱତ୍ୟୋ॑ପ॒ଦଧା॑ତି॒ ବ୍ରହ୍ମ॑ଣୈ॒ବ ତଦ୍ୟଜ॑ମାନଃ ସୁ॒ବର୍ଗଂ

ଲୋ॒କମେ॑ତି ପ୍ର॒ଜାପ॑ତି॒ର୍ବା ଏ॒ଷ ୟଦ॒ଗ୍ନିସ୍ତସ୍ୟ॑ ପ୍ର॒ଜାଃ ପ॒ଶବ॒ଶ୍ଛନ୍ଦା॑ଂସି ରୂ॒ପଂ ସର୍ବା॒ନ୍

ବର୍ଣା॒ନିଷ୍ଟ॑କାନାଂ କୁର୍ୟାଦ୍ରୂ॒ପେଣୈ॒ବ ପ୍ର॒ଜାଂ ପ॒ଶୂନ୍ ଛନ୍ଦା॒ଂସ୍ୟବ॑ ରୁନ୍ଧେଽଥୋ॑ ପ୍ର॒ଜାଭ୍ୟ॑

ଏ॒ବୈନଂ॑ ପ॒ଶୁଭ୍ୟ॒ଶ୍ଛନ୍ଦୋ॑ଭ୍ୟୋଽବ॒ରୁଦ୍ଧ୍ୟ॑ ଚିନୁତେ (୩)॥

(ୟାନ୍ୟ॒ଗ୍ନୟ॒ ଇତ୍ୟା॒ହେଷ୍ଟ॑କାନା॒ଂ ଷୋଡ॑ଶ ଚ) **॥ ୫। ୭। ୮॥**

(ଅଗ୍ନିଗ୍ରହଃ; ସର୍ବମୁଖଂ ଚ ॥ ଅଗ୍ନିଋଷିଃ)

ମୟି॑ ଗୃହ୍ଣାମ୍ୟଗ୍ରେ॑ ଅ॒ଗ୍ନିଂ ରା॒ୟସ୍ପୋଷା॑ୟ ସୁପ୍ରଜା॒ସ୍ତ୍ୱାୟ॑ ସୁ॒ବୀର୍ୟା॑ୟ ।

ମୟି॑ ପ୍ର॒ଜାଂ ମୟି॒ ବର୍ଚୋ॑ ଦଧା॒ମ୍ୟରି॑ଷ୍ଟାଃ ସ୍ୟାମ ତ॒ନୁବା॑ ସୁ॒ବୀରାଃ ॥

ୟୋ ନୋ॑ ଅ॒ଗ୍ନିଃ ପି॑ତରୋ ହୃ॒ତ୍ସ୍ୱନ୍ତରମ॑ର୍ତ୍ୟୋ॒ ମର୍ତ୍ୟା॒ଁ॑ ଆ ବି॒ବେଶ॑ ।

ତମା॒ତ୍ମନ୍ ପରି॑ ଗୃହ୍ଣୀମହେ ବ॒ୟଂ ମା ସୋ ଅ॒ସ୍ମାଂ ଅ॑ବ॒ହାୟ॒ ପରା॑ ଗାତ୍ ॥

ୟଦ॑ଧ୍ୱ॒ର୍ୟୁରା॒ତ୍ମନ୍ନ॒ଗ୍ନିମଗୃ॑ହୀତ୍ୱାଽଗ୍ନିଂ ଚି॑ନୁ॒ୟାଦ୍ୟୋ॑ଽସ୍ୟ॒ ସ୍ୱୋ॑ଽଗ୍ନିସ୍ତମପି॒ (୧) ୟଜ॑ମାନାୟ

ଚିନୁୟାଦ୍ଗ୍ନିଂ ଖଲ୍ତୁ ବୈ ପ୍ରଶବୋଽନୂପ ତିଷ୍ଠନ୍ତେଽପ୍ରକ୍ରାମୁକା ଅସ୍ମାତ୍-ପ୍ରଶବଃ ସ୍ୟୁର୍ମୟି

ଗୃହ୍ଣାମ୍ୟଗ୍ରେ ଅ୍ଗ୍ନିମିତ୍ୟାହା୍ଽଽତ୍ମନ୍ନେବ ସ୍ଵମ୍ଗ୍ନିଂ ଦାଧାର୍ ନାସ୍ମାତ୍-ପ୍ରଶବୋଽପ କ୍ରାମନ୍ତି

ବ୍ରହ୍ମବାଦିନୋ ବଦନ୍ତି ୟନ୍ନଚାଽଽପଂଶ୍ଚାଗ୍ନେର୍ନାଦ୍ୟମଥ କସ୍ମାନ୍ମୃଦା ଚାଦ୍-ଭିଶ୍ଚାଗ୍ନିଶ୍ଚୀୟତ ଇତି

ୟଦଦ୍-ଭିଃ ସଂୟୌ (୨) ତ୍ୟାପୋ ବୈ ସର୍ବା ଦେବତା ଦେବତାଭିରେବୈନଂ ସଂ ସୃଜତି

ୟନ୍ମୃଦା ଚିନୋତୀୟଂ ବା ଅଗ୍ନିର୍ବୈଶ୍ଵାନରୋଽଗ୍ନିନୈବ ତଦଗ୍ନିଂ ଚିନୋତି ବ୍ରହ୍ମବାଦିନୋ ବଦନ୍ତି

ୟନ୍ମୃଦା ଚାଦ୍-ଭିଶ୍ଚାଗ୍ନିଶ୍ଚୀୟତେଽଥ କସ୍ମାଦଗ୍ନିରୁଚ୍ୟତ ଇତି ୟଚ୍ଛନ୍ଦୋଭିଶ୍ଚିନୋତ୍ୟଗ୍ନୟୋ ବୈ

ଛନ୍ଦାଂସି ତସ୍ମାଦଗ୍ନିରୁଚ୍ୟତେଽଥୋ ଇୟଂ ବା ଅଗ୍ନିର୍ବୈଶ୍ଵାନରୋ ୟ (୩) ନ୍ମୃଦା ଚିନୋତି

ତସ୍ମାଦଗ୍ନିରୁଚ୍ୟତେ ହିରଣ୍ୟେଷ୍ଟକା ଉପ ଦଧାତି ଜ୍ୟୋତିର୍ବୈ ହିରଣ୍ୟଂ ଜ୍ୟୋତିରେବାସ୍ମିନ୍

ଦଧାତ୍ୟଥୋ ତେଜୋ ବୈ ହିରଣ୍ୟଂ ତେଜ ଏବାଽଽତ୍ମନ୍-ଧତ୍ତେ ୟୋ ବା ଅଗ୍ନିଂ

ସର୍ବତୋମୁଖଂ ଚିନୁତେ ସର୍ବାସୁ ପ୍ରଜାସ୍ଵନ୍ନମତ୍ତି ସର୍ବା ଦିଶୋଽଭି ଜୟତି ଗାୟତ୍ରୀଂ

ପୁରସ୍ତାଦୁପ ଦଧାତି ତ୍ରିଷ୍ଟୁଭଂ ଦକ୍ଷିଣତୋ ଜଗତୀଂ ପଶ୍ଚାଦନୁଷ୍ଟୁଭମୁତ୍ତରତଃ ପଙ୍କ୍ତିଂ ମଧ୍ୟ ଏଷ

ବା ଅଗ୍ନିଃ ସର୍ବତୋମୁଖସ୍ତଂ ୟ ଏବଂ ବିଦ୍ଵାଂଶ୍ଚିନୁତେ ସର୍ବାସୁ ପ୍ରଜାସ୍ଵନ୍ନମତ୍ତି ସର୍ବା

ଦିଶୋଽଭି ଜୟତ୍ୟଥୋ ଦିଶ୍ୟେବ ଦିଶଂ ପ୍ର ବୟତି ତସ୍ମାଦ୍ଦିଶି ଦିକ୍ ପ୍ରୋତା (୪)॥

(ଅପି ସଂୟୌତି ବୈଶ୍ଵାନରୋ ୟଦେଷ ବୈ ପଞ୍ଚବିଂଶତିଶ୍ଚ) **॥ ୫। ୭। ୯॥**

(ପଶୁଶୀର୍ଷୋପଧାନଂ; ତତ୍ର କେଚିଦ୍ୱିଶେଷାଶ୍ଚ ॥ ଅଗ୍ନିଋଷିଃ)

ପ୍ରଜାପତିରଗ୍ନିମସୃଜତ ସୋଽସ୍ମାତ୍-ସୃଷ୍ଟଃ ପ୍ରାଙ୍-ପ୍ରାଦ୍ରବତ୍ତସ୍ମା ଅଶ୍ଵଂ ପ୍ରତ୍ୟାସ୍ୟତ୍ସ

ଦକ୍ଷିଣାଽଽବର୍ତତ ତସ୍ମୈ ବୃଷ୍ଣିଂ ପ୍ରତ୍ୟାସ୍ୟତ୍ସ ପ୍ରତ୍ୟଙ୍-ଙାଽଽବର୍ତତ ତସ୍ମା ଋଷଭଂ ପ୍ରତ୍ୟାସ୍ୟତ୍ସ

ଉଦଙ୍-ଙାଽଽବର୍ତତ ତସ୍ମୈ ବସ୍ତଂ ପ୍ରତ୍ୟାସ୍ୟତ୍ସ ଊର୍ଧ୍ଵୋଽଦ୍ରବତ୍ତସ୍ମୈ ପୁରୁଷଂ ପ୍ରତ୍ୟାସ୍ୟଦ୍ୟତ୍-

ପଂଶୁଶୀର୍ଷାଣ୍ୟୁପଦଧାତି ସର୍ବତ ଏବୈନ (୧) ମବରୁଧ୍ୟ ଚିନୁତ ଏତା ବୈ

Not For Commercial Use

ପ୍ରା॒ଣ॒ଭୃତ॒ଶ୍ଚକ୍ଷୁ॑ଷ୍ମତୀ॒ରିଷ୍ଟ॑କା॒ ୟତ୍-ପ॑ଶୁଶୀ॒ର୍ଷାଣି॒ ୟତ୍-ପ॑ଶୁଶୀ॒ର୍ଷାଣ୍ୟୁ॑ପ॒ଦଧା॑ତି॒ ତାଭି॑ରେ॒ବ

ୟଜ॑ମାନୋ଼॒ଽମୁଷ୍ମିଁ॑ଲ୍ଲୋ॒କେ ପ୍ରା॒ଣି॒ତ୍ୟଥୋ॒ ତାଭି॑ରେ॒ବାସ୍ମା॑ ଇ॒ମେ ଲୋ॒କାଃ ପ୍ର ଭା॑ନ୍ତି

ମୃ॒ଦାଽଭି॒ଲିପ୍ୟୋପ॑ ଦଧାତି ମେଧ॒ତ୍ୱାୟ॑ ପ॒ଶୁର୍ବା ଏ॒ଷ ୟଦ॒ଗ୍ନିରନ୍ନ॑ଂ ପ॒ଶବ॑ ଏ॒ଷ ଖଲୁ॒ ବା

ଅ॒ଗ୍ନିର୍ୟତ୍-ପ॑ଶୁଶୀ॒ର୍ଷାଣି॒ ୟଂ କା॒ମୟେ॑ତ॒ କନୀ॑ୟୋ଼॒ଽସ୍ୟାନ୍ନ॑ଂ (୨) ସ୍ୟା॒ଦିତି॑ ସଂ॒ତ॒ରାଂ ତସ୍ୟ॑

ପଶୁଶୀ॒ର୍ଷାଣ୍ୟୁପ॑ ଦଧ୍ୟା॒ତ୍-କନୀ॑ୟ ଏ॒ବାସ୍ୟାନ୍ନ॑ଂ ଭବତି॒ ୟଂ କା॒ମୟେ॑ତ ସ॒ମାବ॑ଦ୍ଦ॒ସ୍ୟାନ୍ନ॑ଂ

ସ୍ୟା॒ଦିତି॑ ମଧ୍ୟ॒ତସ୍ତସ୍ୟୋପ॑ ଦଧ୍ୟାତ୍ସ॒ମାବ॑ଦ୍ଦେ॒ବାସ୍ୟାନ୍ନ॑ଂ ଭବତି॒ ୟଂ କା॒ମୟେ॑ତ॒

ଭୂୟୋ଼॒ଽସ୍ୟାନ୍ନ॑ଂ ସ୍ୟା॒ଦିତ୍ୟନ୍ତେ॑ଷ୍ୱ॒ ତସ୍ୟ॑ ବ୍ୟୂ॒ଦୂହ୍ୟୋପ॑ ଦଧ୍ୟାଦନ୍ତ॒ତ ଏ॒ବାସ୍ମା॒ ଅନ୍ନ॒ମବ॑ ରୁନ୍ଧେ॒

ଭୂୟୋ଼॒ଽସ୍ୟାନ୍ନ॑ଂ ଭବତି (୩)॥ (ଏ॒ବ॒ମ॒ସ୍ୟାଽନ୍ନ॒ଂ ଭୂୟୋ॒ଽସ୍ୟାଽନ୍ନ॑ଂ ଭବତି) **॥ ୫। ୭। ୧୦॥**

(ଅଶ୍ୱମେଧାଙ୍ଗମନ୍ତ୍ରାଭିଧାନମ୍ ॥ ବିଶ୍ୱେଦେବା ଋଷୟଃ)

ସ୍ତେ॒ଗାନ୍ଦଂଷ୍ଟ୍ରା॑ଭ୍ୟାଂ ମ॒ଣ୍ଡୂକା॒ନ୍ ଜମ୍ଭ୍ୟେ॑ଭି॒ରାଦ॑କାଂ ଖା॒ଦେନୋର୍ଜ॑ଂ ସଂସୂ॒ଦେନାର॑ଣ୍ୟଂ॒

ଜାମ୍ବୀ॑ଲେନ॒ ମୃଦ॑ଂ ବ॒ର୍ସ୍ୱେ॑ଭିଃ॒ ଶର୍କ॑ରାଭି॒ରବ॑କା॒ମବ॑କାଭିଃ॒ ଶର୍କ॑ରାମୁ॒ତ୍ସା॒ଦେନ॑ ଜି॒ହ୍ୱାମ॑ବକ୍ର॒ନ୍ଦେନ॒

ତାଲୁଂ॑ ସର॑ସ୍ୱତୀଂ ଜିହ୍ୱା॒ଗ୍ରେଣ॑ (୧)॥ (ସ୍ତେ॒ଗାନ୍ ଦ୍ୱାବି॑ଂଶତିଃ) **॥ ୫। ୭। ୧୧॥**

(ପୂର୍ବୋକ୍ତଦ୍ୱିତୀୟାନୁବାକଗତମନ୍ତ୍ରାଭିଧାନମ୍ ॥ ବିଶ୍ୱେଦେବା ଋଷୟଃ)

ବାଜ॒ଂ ହନୂ॑ଭ୍ୟାମ॒ପ ଆ॒ସ୍ୟେ॑ନାଽଽଦି॒ତ୍ୟାଂ ଛ୍-ମଶ୍ରୁ॑ଭିରୁପୟା॒ମମଧ॑ରେ॒ଣୋଷ୍ଠେ॑ନ॒

ସଦୁତ୍ତ॑ରେ॒ଣାନ୍ତ॑ରେଣାନୂକା॒ଶଂ ପ୍ର॑କା॒ଶେନ॒ ବାହ୍ୟ॑ଂ ସ୍ତନୟି॒ତ୍ନୁଂ ନି॑ର୍ବା॒ଧେନ॑ ସୂର୍ୟା॒ଗ୍ନୀ ଚକ୍ଷୁ॑ର୍ଭ୍ୟାଂ

ବି॒ଦ୍ୟୁତୌ॑ କ॒ନୀନ॑କାଭ୍ୟାମ॒ଶନି॑ଂ ମ॒ସ୍ତିଷ୍କେ॑ଣ॒ ବଲ॑ଂ ମ॒ଜ୍ଜଭିଃ॑ (୧)॥

(ବାଜଂ॒ ପଞ୍ଚ॑ବିଂଶତିଃ) ॥ ୫। ୭। ୧୨॥

Not For Commercial Use

(ପୂର୍ବୋକ୍ତତୃତୀୟାନୁବାକଗତମନ୍ତ୍ରାଭିଧାନମ୍ ॥ ବିଶ୍ୱେଦେବା ଋଷୟଃ)

କୂ॒ର୍ମାଞ୍ଛ॒ଫୈର॒ଚ୍ଛଲା॑ଭିଃ କ॒ପିଞ୍ଜ॑ଲା॒ନ୍-ସାମ॒ କୁଷ୍ଠି॑କାଭିର୍ଜ॒ବଂ ଜଙ୍ଘା॑ଭିରଗ॒ଦଂ ଜାନୁ॑ଭ୍ୟାଂ ବୀ॒ର୍ୟ᳚ଂ କୁ॒ହାଭ୍ୟା᳚ଂ ଭ॒ୟଂ ପ୍ର॑ଚା॒ଲାଭ୍ୟା॒ଂ ଗୁହୋ॑ପପ॒କ୍ଷାଭ୍ୟା॑ମ॒ଶ୍ୱିନା॒ବଂ‌ସା॑ଭ୍ୟା॒ମଦି॑ତିଂ ଶୀ॒ର୍ଷ୍ଣା ନିରୃ॑ତି॒ଂ ନିର୍ଜା॑ଲ୍-ମକେନ ଶୀ॒ର୍ଷ୍ଣା (୧)॥ (କୂ॒ର୍ମାନ୍ ତ୍ରୟୋ॑ବିଂ‌ଶତିଃ) **॥ ୫। ୭। ୧୩॥**

(ପୂର୍ବୋକ୍ତଚତୁର୍ଥାନୁବାକଗତମନ୍ତ୍ରାଭିଧାନମ୍ ॥ ବିଶ୍ୱେଦେବା ଋଷୟଃ)

ୟୋକ୍ତ୍ର॒ଂ ଗୃଧ୍ରା॑ଭିର୍ୟୁ॒ଗମାନ॑ତେନ ଚି॒ତ୍ତଂ ମନ୍ୟା॑ଭିଃ ସଂ‌କ୍ରୋ॒ଶାନ୍ ପ୍ରା॒ଣୈଃ ପ୍ର॑କା॒ଶେନ॒ ତ୍ୱଚ᳚ଂ ପରାକା॒ଶେନାନ୍ତ॑ରାଂ ମ॒ଶକା॒ନ୍ କେଶୈ॒ରିନ୍ଦ୍ର॒ଂ ସ୍ୱପ॑ସା॒ ବହେ॑ନ॒ ବୃହ॒ସ୍ପତି॑ଂ ଶକୁନିସା॒ଦେନ॒ ରଥ॑ମୁ॒ଷ୍ଣିହା॑ଭିଃ (୧)॥ (ୟୋକ୍ତ୍ର॒ମେକ॑ବିଂ‌ଶତିଃ) **॥ ୫। ୭। ୧୪॥**

(ପୂର୍ବୋକ୍ତପଞ୍ଚମାନୁବାକଗତମନ୍ତ୍ରାଭିଧାନମ୍ ॥ ବିଶ୍ୱେଦେବା ଋଷୟଃ)

ମି॒ତ୍ରାବରୁ॑ଣୌ॒ ଶ୍ରୋଣୀ॑ଭ୍ୟାମିନ୍ଦ୍ରା॒ଗ୍ନୀ ଶି॑ଖ॒ଣ୍ଡାଭ୍ୟା॒ମିନ୍ଦ୍ରା॒ବୃହ॒ସ୍ପତୀ॑ ଊ॒ରୁଭ୍ୟା॒ମିନ୍ଦ୍ରା॒ବିଷ୍ଣୂ॑ ଅଷ୍ଠୀ॒ବଦ୍-ଭ୍ୟା॑ଂ ସବି॒ତାର॒ଂ ପୁଚ୍ଛେ॑ନ ଗନ୍ଧ॒ର୍ବାଞ୍ଛେପେ॑ନାପ୍-ସ॒ରସୋ॑ ମୁ॒ଷ୍କାଭ୍ୟା॒ଂ ପବ॑ମାନଂ ପା॒ୟୁନା॑ ପ॒ବିତ୍ର॒ଂ ପୋତ୍ରା॑ଭ୍ୟାମା॒କ୍ରମ॑ଣଂ ସ୍ଥୂ॒ରାଭ୍ୟା᳚ଂ ପ୍ରତି॒କ୍ରମ॑ଣ॒ଂ କୁଷ୍ଠା॑ଭ୍ୟାମ୍ (୧)॥

(ମି॒ତ୍ରାବରୁ॑ଣୌ॒ ଦ୍ୱାବି॑ଂ‌ଶତିଃ) **॥ ୫। ୭। ୧୫॥**

(ପୂର୍ବୋକ୍ତଷଷ୍ଠାନୁବାକଗତମନ୍ତ୍ରାଭିଧାନମ୍ ॥ ବିଶ୍ୱେଦେବା ଋଷୟଃ)

ଇନ୍ଦ୍ର॑ସ୍ୟ କ୍ରୋ॒ଡୋଽଦି॑ତ୍ୟୈ ପାଜ॒ସ୍ୟ᳚ଂ ଦି॒ଶାଂ ଜ॒ତ୍ରବୋ॑ ଜୀ॒ମୂତା॑ନ୍ ହୃଦୟୌପ॒ଶାଭ୍ୟା॑ମ॒ନ୍ତରି॑କ୍ଷଂ ପୁରି॒ତତା॒ ନଭ॑ ଉଦ॒ର୍ୟେ॑ଣେନ୍ଦ୍ରା॒ଣୀଂ ପ୍ଲୀ॒ହ୍ନା ବ॒ଲ୍ମୀକା॑ନ୍ କ୍ଲୋ॒ମ୍ନା ଗି॒ରୀନ୍ ପ୍ଲା॒ଶିଭି॑ଃ ସମୁ॒ଦ୍ରମୁ॒ଦରେ॑ଣ ବୈଶ୍ୱାନ॒ରଂ ଭସ୍ମ॑ନା (୧)॥

(ଇନ୍ଦ୍ର॑ସ୍ୟ॒ ଦ୍ୱାବି॑ଂ‌ଶତିଃ) **॥ ୫। ୭। ୧୬॥**

Not For Commercial Use

(ପୂର୍ବୋକ୍ତସପ୍ତମାନୁବାକଗତମନ୍ତ୍ରାଭିଧାନମ୍ ॥ ବିଶ୍ୱେଦେବା ଋଷୟଃ)

ପୂ॒ଷ୍ଣୋ ବ॑ନି॒ଷ୍ଠୁର॑ନ୍ଧା॒ହେସ୍ଥୂ॑ରଗୁ॒ଦା ସ॒ର୍ପାନ୍ ଗୁଦା॑ଭିର୍ ଋ॒ତୂନ୍ ପୃ॒ଷ୍ଟୀଭି॒ର୍ଦିବ॑ଂ ପୃ॒ଷ୍ଠେନ॒ ବସୂ॑ନାଂ

ପ୍ର॒ଥ॒ମା କୀକ॑ସା ରୁ॒ଦ୍ରାଣା॑ଂ ଦ୍ୱି॒ତୀୟା॑ଽଽଦି॒ତ୍ୟାନା॑ଂ ତୃ॒ତୀୟା॑ଽଙ୍ଗି॑ରସାଂ ଚ॒ତୁ॒ର୍ଥୀ ସା॒ଧ୍ୟାନା॑ଂ

ପ॒ଞ୍ଚ॒ମୀ ବିଶ୍ୱେ॑ଷାଂ ଦେ॒ବାନା॑ଂ ଷ॒ଷ୍ଠୀ (୧)॥ (ପୂ॒ଷ୍ଣଶ୍ଚ॒ତୁର୍ବି॑ଂଶତିଃ) **॥ ୫। ୭। ୧୭॥**

(ପୂର୍ବୋକ୍ତାଷ୍ଟମାନୁବାକଗତମନ୍ତ୍ରାଭିଧାନମ୍ ॥ ବିଶ୍ୱେଦେବା ଋଷୟଃ)

ଓଜୋ॑ ଗ୍ରୀ॒ବାଭି॒ର୍ନିରୃ॑ତିମ॒ସ୍ଥଭି॒ରିନ୍ଦ୍ର॒ଂ ସ୍ୱପ॑ସା॒ ବହେ॑ନ ରୁ॒ଦ୍ରସ୍ୟ॑ ବିଚ॒ଲଃ

ସ୍କ॒ନ୍ଧୋ॑ଽହୋରା॒ତ୍ରୟୋ॒ର୍ଦ୍ୱି॒ତୀୟୋ॑ଽର୍ଧମା॒ସାନା॑ଂ ତୃ॒ତୀୟୋ॑ ମା॒ସା॑ଂ ଚ॑ତୁ॒ର୍ଥ ଋ॑ତୂ॒ନାଂ ପ॑ଞ୍ଚ॒ମଃ

ସ॑ଂବତ୍ସ॒ରସ୍ୟ॑ ଷ॒ଷ୍ଠଃ (୧)॥ (ଓଜୋ॑ବି॒ଂଶ॒ତିଃ) **॥ ୫। ୭। ୧୮॥**

(ପୂର୍ବୋକ୍ତନବମାନୁବାକଗତମନ୍ତ୍ରାଭିଧାନମ୍ ॥ ବିଶ୍ୱେଦେବା ଋଷୟଃ)

ଆ॒ନ॒ନ୍ଦଂ ନ॒ନ୍ଦଥୁ॑ନା॒ କାମ॑ଂ ପ୍ରତ୍ୟା॒ସାଭ୍ୟା॑ଂ ଭ॒ୟଂ ଶି॑ତୀ॒ମଭ୍ୟା॑ଂ ପ୍ର॒ଶିଷ॑ଂ ପ୍ରଶା॒ସାଭ୍ୟା॑ଂ

ସୂ॒ର୍ୟା॒ଚ॒ନ୍ଦ୍ର॒ମସୌ॒ ବୃକ୍ୟା॑ଭ୍ୟାଂ ଶ୍ୟାମଶ॒ବ॒ଲୌ ମତ॑ସ୍ନାଭ୍ୟା॒ଂ ବ୍ୟୁ॑ଷ୍ଟିଂ ରୂ॒ପେଣ॒

ନିମ୍ରୁ॑କ୍ତି॒ମରୂ॑ପେଣ (୧)॥ (ଆ॒ନ॒ନ୍ଦଂ ଷୋଡ॑ଶ) **॥ ୫। ୭। ୧୯॥**

(ପୂର୍ବୋକ୍ତଦଶମାନୁବାକଗତମନ୍ତ୍ରାଭିଧାନମ୍ ॥ ବିଶ୍ୱେଦେବା ଋଷୟଃ)

ଅହ॑ର୍ମା॒ଂସେନ॒ ରାତ୍ରି॒ଂ ପୀବ॑ସା॒ଽପୋ ଯୂ॒ଷେଣ॑ ଘୃ॒ତଂ ରସେ॑ନ॒ ଶ୍ୟାଂ ବସ॑ୟା

ଦୂ॒ଷୀକା॑ଭିର୍ହ୍ରା॒ଦୁନି॒ମଶ୍ରୁ॑ଭିଃ॒ ପୃଷ୍ୱା॒ଂ ଦିବ॑ଂ ରୂ॒ପେଣ॒ ନକ୍ଷ॑ତ୍ରାଣି॒ ପ୍ରତି॑ରୂପେଣ ପୃଥି॒ବୀଂ ଚର୍ମ॑ଣା

ଛ॒ବୀଂ ଛ॒ବ୍ୟୋ॑ପାକୃ॑ତାୟ॒ ସ୍ୱାହା॑ଽଽଲ॑ବ୍ଧାୟ॒ ସ୍ୱାହା॑ ହୁ॒ତାୟ॒ ସ୍ୱାହା॑ (୧)॥

(ଅହ॑ର॒ଷ୍ଟା ବି॑ଂଶତିଃ) **॥ ୫। ୭। ୨୦॥**

Not For Commercial Use

(ପୂର୍ବୋକ୍ତୈକାଦଶାନୁବାକଗତମନ୍ତ୍ରାଭିଧାନମ୍ ॥ ବିଶ୍ୱେଦେବା ଋଷୟଃ)

ଅ॒ଗ୍ନେଃ ପ॑କ୍ଷ॒ତିଃ ସର॑ସ୍ୱତ୍ୟୈ॒ ନିପ॑କ୍ଷତି॒ଃ ସୋମ॑ସ୍ୟ ତୃ॒ତୀୟା॒ଽପାଂ ଚ॑ତୁ॒ର୍ଥ୍ୟୋଷ॑ଧୀନାଂ ପଞ୍ଚ॒ମୀ ସଂ॑ବତ୍ସ॒ରସ୍ୟ॑ ଷ॒ଷ୍ଠୀ ମ॒ରୁତା॑ଂ ସପ୍ତ॒ମୀ ବୃହ॒ସ୍ପତେ॑ରଷ୍ଟ॒ମୀ ମି॒ତ୍ରସ୍ୟ॑ ନବ॒ମୀ ବରୁ॑ଣସ୍ୟ ଦଶ॒ମୀନ୍ଦ୍ର॑ସ୍ୟୈକାଦ॒ଶୀ ବିଶ୍ୱେ॑ଷାଂ ଦେ॒ବାନା॑ଂ ଦ୍ୱାଦ॒ଶୀ ଦ୍ୟାବା॑ପୃଥି॒ବ୍ୟୋଃ ପା॒ର୍ଶ୍ୱଂ ୟ॒ମସ୍ୟ॑ ପାଟୂ॒ରଃ (୧)॥ (ଅ॒ଗ୍ନେରେକା॒ନ୍ନ ତ୍ରି॒ଂଶତ୍) ॥ ୫। ୭। ୨୧॥

(ପୂର୍ବୋକ୍ତଦ୍ୱାଦଶାନୁବାକଗତମନ୍ତ୍ରାଭିଧାନମ୍ ॥ ବିଶ୍ୱେଦେବା ଋଷୟଃ)

ବା॒ୟୋଃ ପ॑କ୍ଷ॒ତିଃ ସର॑ସ୍ୱତୋ॒ ନିପ॑କ୍ଷତିଶ୍ଚ॒ନ୍ଦ୍ରମ॑ସସ୍ତୃତୀୟା॒ ନକ୍ଷ॑ତ୍ରାଣାଂ ଚତୁ॒ର୍ଥୀ ସ॑ବି॒ତୁଃ ପ॑ଞ୍ଚ॒ମୀ ରୁ॒ଦ୍ରସ୍ୟ॑ ଷ॒ଷ୍ଠୀ ସ॒ର୍ପାଣା॑ଂ ସପ୍ତ॒ମ୍ୟ॑ର୍ୟ॒ମ୍-ଣୋ॑ଽଷ୍ଟ॒ମୀ ତ୍ୱଷ୍ଟୁ॑ର୍ନବ॒ମୀ ଧା॒ତୁର୍ଦ॑ଶ॒ମୀନ୍ଦ୍ରା॒ଣ୍ୟା ଏ॑କାଦ॒ଶ୍ୟଦି॑ତ୍ୟୈ ଦ୍ୱାଦ॒ଶୀ ଦ୍ୟାବା॑ପୃଥି॒ବ୍ୟୋଃ ପା॒ର୍ଶ୍ୱଂ ୟ॒ମ୍ୟୈ॑ ପାଟୂ॒ରଃ (୧)॥ (ବା॒ୟୋର॒ଷ୍ଟା ବି॑ଂଶତିଃ) ॥ ୫। ୭। ୨୨॥

(ପୂର୍ବୋକ୍ତତ୍ରୟୋଦଶାନୁବାକଗତମନ୍ତ୍ରାଭିଧାନମ୍ ॥ ବିଶ୍ୱେଦେବା ଋଷୟଃ)

ପନ୍ଥା॑ମନୂ॒ବୃଗ୍-ଭ୍ୟା॒ଂ ସଂତ॑ତି॒ଂ ସ୍ନାବ॒ନ୍ୟା॑ଭ୍ୟା॒ଂ ଶୁକା॑ନ୍ ପି॒ତ୍ତେନ॑ ହରି॒ମାଣ॑ଂ ୟ॒କ୍ନା ହଲୀ॑କ୍ଷ୍ଣାନ୍ ପାପବା॒ତେନ॑ କୂ॒ଶ୍ମାଞ୍ଛକ॑ଭିଃ ଶବ॒ର୍ତାନୂବ॑ଧ୍ୟେନ॒ ଶୁନୋ॑ ବି॒ଶସ॑ନେନ ସ॒ର୍ପାଁଲ୍ଲୋ॑ହିତଗ॒ନ୍ଧେନ॒ ବୟା॑ଂସି ପକ୍ୱଗ॒ନ୍ଧେନ॑ ପି॒ପୀଲି॑କାଃ ପ୍ରଶା॒ଦେନ॑ (୧)॥ (ପନ୍ଥା॒ଂ ଦ୍ୱାବି॑ଂଶତିଃ) ॥ ୫। ୭। ୨୩॥

(ପୂର୍ବୋକ୍ତଚତୁର୍ଦଶାନୁବାକଗତମନ୍ତ୍ରାଭିଧାନମ୍ ॥ ବିଶ୍ୱେଦେବା ଋଷୟଃ)

କ୍ରମୈ॒ରତ୍ୟ॑କ୍ରମୀଦ୍ବା॒ଜୀ ବିଶ୍ୱୈ॑ର୍ଦେ॒ବୈର୍ୟ॒ଜ୍ଞିୟୈ॑ଃ ସଂବିଦା॒ନଃ । ସ ନୋ॑ ନୟ ସୁକୃ॒ତସ୍ୟ॑ ଲୋ॒କଂ ତସ୍ୟ॑ ତେ ବ॒ୟଂ ସ୍ୱ॒ଧୟା॑ ମଦେମ (୧)॥ (କ୍ରମୈ॑ର॒ଷ୍ଟାଦ॑ଶ) ॥ ୫। ୭। ୨୪॥

Not For Commercial Use

(ଅଶ୍ୱାନୁମନ୍ତ୍ରଣମ୍ ॥ ବିଶ୍ୱେଦେବା ଋଷୟଃ)

ଦ୍ୟୌସ୍ତେ ପୃଷ୍ଠଂ ପୃଥିବୀ ସଧସ୍ଥମନ୍ତରିକ୍ଷଂ ସମୁଦ୍ରୋ ଯୋନିଃ ସୂର୍ୟସ୍ତେ ଚକ୍ଷୁର୍ବାତଃ ପ୍ରାଣଶ୍ଚନ୍ଦ୍ରମାଃ ଶ୍ରୋତ୍ରଂ ମାସାଶ୍ଚାର୍ଧମାସାଶ୍ଚ ପର୍ବାଣ୍ୟୃତବୋଽଙ୍ଗାନି ସଂବତ୍ସରୋ ମହିମା (୧)॥

(ଦ୍ୟୌଃ ପଞ୍ଚ ବିଂଶତିଃ) **॥ ୫। ୭। ୨୫॥**

(ଅଶ୍ୱାନୁଘ୍ରାପଣମ୍ ॥ ବିଶ୍ୱେଦେବା ଋଷୟଃ)

ଅଗ୍ନିଃ ପଶୁରାସୀତ୍ତେନାୟଜନ୍ତ ସ ଏତଂ ଲୋକମଜୟଦ୍ୟସ୍ମିନ୍ନଗ୍ନିଃ ସ ତେ ଲୋକସ୍ତଂ ଜେଷ୍ୟସ୍ୟଥାବ ଜିଘ୍ର ବାୟୁଃ ପଶୁରାସୀତ୍ତେନାଽୟଜନ୍ତ ସ ଏତଂ ଲୋକମଜୟଦ୍ୟସ୍ମିନ୍ ବାୟୁଃ ସ ତେ ଲୋକସ୍ତସ୍ମାତ୍ତ୍ୱାଽନ୍ତରେଷ୍ୟାମି ଯଦି ନାବଜିଘ୍ରସ୍ୟାଦିତ୍ୟଃ ପଶୁରାସୀତ୍ତେନାୟଜନ୍ତ ସ ଏତଂ ଲୋକମଜୟଦ୍ୟସ୍ମିନ୍ନାଦିତ୍ୟଃ ସ ତେ ଲୋକସ୍ତଂ ଜେଷ୍ୟସି ଯଦ୍ୟବଜିଘ୍ରସି (୧)॥

(ଯସ୍ମିନ୍ନଷ୍ଟୌ ଚ) **॥ ୫। ୭। ୨୬॥**

=|| 0 ||=

(ଯୋ ବା ଅୟଥା ଦେବତଂ ତ୍ୱାମଗ୍ନ ଇନ୍ଦ୍ରସ୍ୟ ଚିତ୍ତିଂ ଯଥା ବୈ ବୟୋ ବୈ ଯଦାକୂତାଦ୍ୟାସ୍ତେ ଅଗ୍ନେ ମୟି ଗୃହ୍ଣାମି ପ୍ରଜାପତିଃ ସ୍ତେଗାନ୍ ବାଜଂ କୂର୍ମାନ୍ ଯୋକ୍ତ୍ରଂ ମିତ୍ରାବରୁଣାବିନ୍ଦ୍ରସ୍ୟ ପୂଷ୍ଣ ଓଜ ଆନନ୍ଦମହରଗ୍ନେର୍ବାୟୋଃ ପନ୍ଥାଂ କ୍ରମୈର୍ଦ୍ୟୌସ୍ତେଽଗ୍ନିଃ ପଶୁଃ ଷଡ୍-ବିଂଶତିଃ ॥ ୨୬॥)

(ଯୋ ବା ଏବାଽଽହୁତିମଭବନ୍-ପ୍ରଥିଭିରବରୁନ୍ଧ୍ୟାଽଽନନ୍ଦମଷ୍ଟା ପଞ୍ଚାଶତ୍ ॥ ୫୮॥)

(ଯୋ ବା ଅୟଥା ଦେବତଂ ଯଦ୍ୟବ ଜିଘ୍ରସି ॥)

॥ ହରିଃ ଓଁ ॥

ଇତି କୃଷ୍ଣଯଜୁର୍ବେଦୀୟତୈତ୍ତିରୀୟସଂହିତାୟାଂ ପଞ୍ଚମକାଣ୍ଡେ ସପ୍ତମଃ ପ୍ରପାଠକଃ ॥ ୭ ॥

ଇତି କୃଷ୍ଣଯଜୁର୍ବେଦୀୟତୈତ୍ତିରୀୟସଂହିତାୟାଂ ପଞ୍ଚମକାଣ୍ଡଃ ସମ୍ପୂର୍ଣଃ ॥ ୫ ॥

Not For Commercial Use